



श्रीमदीशानशिवगुरुदेव विभ प्रणीता

# ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः

द्वितीय भाग

महामहोपाध्यायेन

स. गणपति शक्तिप्रिया

भूमिका लेखक :

डा० एन० पी० उन्नी

अध्यक्ष, संस्कृत विभागः

केरल विश्वविद्यालयः

If any defect is found in this book, please return the copy by V.P.P. to the Publisher for exchange free of cost of Postage.

भारतीय विद्या प्रकाशन  
दिल्ली (भारत) वाराणसी

प्रकाशक :

भारतीय विद्या प्रकाशन

(1) 1 मू० बी० जवाहरनगर, ईग्लोरोड, दिल्ली-७

(2) पो० बा० ११०८, कचीडी गली, वाराणसी-१

*Published With the Financial Assistance from Govt. of India,  
Ministry of Human Resource Development. New Delhi.*

5  
294.595  
I 75 i. 9  
V. 2

THE ASIATIC SOCIETY

UTTAR 0016  
ACC. NO. S. 4501  
DATE ... 19.12.2001

प्रथम मुद्रण १९२०

कतुर्बः भाग - ISBN. : 81-217-0018-3

द्वेद - ISBN. : 81-217-0019-1

द० १३४-०० (चार भाग में)

SL NO. 110423

मुद्रक :

वीन. अमर प्रिंटिंग एण्डेसी

दिल्ली

## P R E F A C E.

A note on Īsānasivaguru, the author of Īsānasivagurudevapaddhati, was kindly prepared and sent to me at my request by Mahāmahopādhyāya Haraprasāda Sāstri M. A., C. I. E., of Calcutta; and I am glad to add the note as preface to this second part of Īsānasivagurudevapaddhati. The note runs as follows:—

“Mahādeva performed a sacrifice at Dāruvana from which rose the founder of a line of Munis who successively lived at Kadambaguhā Sankhamāhika Torambi, and Āmardaka Tīrtha—all in Gwalior State. One of the line, performed severe austerities on Uttama Sikhara. His name was Purandara. Attracted by his austerities and piety, a local Chief Avantivarman by name, became his disciple in the early years of the 9th century and gave his capital city, Mattamayūra, as his Dakṣiṇā. There the Guru built a great maṭha, and from this time, the line became known as Mattamayūra-Vamsa. He also built another Maṭha at Raṇipattra (Raṇipadra), which has been identified with Rānod in the state of Gwalior half way between Jhānsī and Guṇā. He had many successors: Kavaḥsiva, Sadāsiva, Hridaya Siva and Vyoma Siva. (*Epi-graphia Indica*, Vol. 1 p. 351 ff.)

Lambakarna, one of this line, migrated from Raṇipattra to Gorāhika Maṭha in Dhārā and was at once taken “as his own” by the king there. In this branch of the line was born Īsanāsiva and Hridaya Siva II, the author of a Saiva Smṛiti work, entitled Prāyasehitta Samuechaya (Ms. in the Nepal Durbar Library).

Another branch of the same line settled in the sea-coast of Konkan under the auspices of Rattarāja, the Silhar prince about the year 930 of the Saka Era. (*Epi. Ind.* Vol. III 297 ff).

Thus the Mattamayūra Vamsa was settled all over Central India from the West Coast to the borders of Magadhā. They were greatly respected by the kings of the Chedi, Parunāra, Rāshtrakūṭa Chālukya lines and their Sāmantas.

In Saka 960, Brahmasambhu, belonging to the Karkaroni branch of this line, wrote a work entitled, Naimittika Kriyānusandhāna (Ms. in A. S. B.). But the most important work for the present purpose is Pratiśṭhā Darpaṇa (Ms. in A. S. B.) written by Vairochana, a disciple of Īsāna Siva, the

author of *Īsānasivagurudevapaddhati*. His Guru was Vimala Siva worshipped by Nirbhara Bhūmipa. Vairochana himself does not seem to have been a Yogi, but a prince, the son of Dvāranātha, son of Gopāla Bhūpāla.

Another work on *Pratishthā* by a disciple of Kumāra Siva who by his name seems to belong to the same line of Gurus, was written at Benares in the early years of the 11th century, as Kumārasiva was the Guru of Mūlarāja, the founder of the Chālukya Dynasty of Guzarat. (Ms. in A. S. B. dated 1090 A. D.)

So *Īsānasiva's* book now presented to the public embodies the teachings of a long line of Saiva Yogins who were very influential all over India during the 9th, 10th and 11th centuries and the Mss. of whose works are now found in places, so distant as Nepal and Travancore."

Trivandrum, }  
4th May 1921. }

T: GANAPATI SÂSTRÎ.

## विषयानुक्रमणी ।

विषयः.	पृष्ठम्.	विषयः.	पृष्ठम्.
प्रपञ्चगणपत्यधिकारः	१	दीक्षाधिकारः	७८
महागणपतिविधानम्	१४	त्वरिनापञ्जराधिकारः	७९
विनायकैकाक्षराविधानम्	१७	पूजाधिकारः	८३
सिद्धविनायकविधानम्	१८	नित्यक्लिप्ताधिकारः	८४
उच्छिष्टविशेषाधिकारः	२०	वज्रप्ररतारिण्यधिकारः	८५
दशभुजादिगणपत्यधिकारः	२१	नित्याभ्यक्षयैकाक्षराधिकारः	८६
त्रिपुरासंग्रहे पीठपादुकान्यासः	२६	मान्कामालिन्यधिकारः	८७
मूलमन्त्रन्यासः	२७	गौरीविधानाधिकारः	८८
त्रिपुरासंग्रहाधिकारः	,,	महाशक्तिविधानम्	९१
हंसवागीश्वरीविधानम्	३६	दुर्गापञ्चके मङ्गपूजाधिकारः	९२
दशाक्षरीवागीश्वरीविधानम्	३९	दुर्गापञ्चकप्रयोगविधिः .	९५
सिद्धवागीश्वरीविधानम्	४३	वनदुर्गामन्त्रोद्दाराधिकारः	१०३
गणवृत्ताधिकारः	४४	पूजाधिकारः	,,
गणच्छन्दोमात्राच्छन्दोवृत्ता- धिकारः	४९	वनदुर्गाधिकारः	१०४
श्रीहृदयम्	५२	दुर्गाहृदयाधिकारः	१०९
चतुर्हस्तिविधानम्	५३	पूजाधिकारः	११०
श्रीरेखाविधानम्	५६	शालिन्यधिकारः	१११
कमलावासिन्यधिकारः	,,	वसुधाराधिकारः	११३
पुरश्चरणाधिकारः	५८	भृहृदयाधिकारः	११९
स्थासाधिकारः	,,	त्रिपुटाधिकारः	१२१
विषममात्रावृत्ताधिकारः	६०	आकृष्टिशक्यधिकारः	१२२
सामान्यशक्तिपूजाधिकारः	६१	अक्षपूजाधिकारः	१२३
हृद्येसापूजाधिकारः	६३	देवामन्त्राधिकारः	,,
शुबनाधिपतिपूजाधिकारः	६४	मान्कामन्त्राः	१२४
एकादशाक्षरपूजाधिकारः	६५	सूर्याधिकारः	१२६
कूरसौम्ययजनाधिकारः	६६	भास्करपङ्कश्वराधिकारः	१३१
शक्तिदीक्षाधिकारः	६७	संग्रामविजयाधिकारः	,,
अभ्युदयाधिकारः	६८	मार्ताण्डभरवाधिकारः	१३२
काष्ठासाधनाधिकारः	७०	सौरयाजुषाष्टाक्षरमन्त्रः प्रयोगश्च	१३४
वर्षणपूजाधिकारः	७१	शैवमङ्गलाधनाधिकारः	१३७
मुद्राधिकारः	७२	एकाक्षरणाधिकारः	१४१
त्वरिताधिकारे धनमित्यपूजा	७४	पूजाक्रमः	१४३
होमविधिः	७८	विनियोगाधिकारः	१४६

विषयः.	पृष्ठम्.	विषयः.	पृष्ठम्.
सैवाहाकराधिकारः	१४९	वाह्यावरमपूजा	२२३
सुस्तुम्भपाधिकारः	१५१	विधियोगः	"
शैवम्भकाधिकारः	१५३	नृहरिवज्रविधिः	२२७
कलाकराधिकारः	१५७	नृसिंहरसायनम्	२२८
दक्षिणामूर्त्तधिकारः	१५८	पासाकनृसिंहाधिकारः	"
जबोराकमन्त्रसाधनाधिकारः	१६०	नृसिंहैकाक्षरः, माकामन्त्रः, प्रयोगश्च	२३०
सामान्यवागाधिकारः	१६३	महाबराहमन्त्राधिकारः	२३७
केवलरोगशान्तिः	१६८	बराहैकाक्षरविधिः	२४५
गवाधादिसान्तिः	१६९	बराहमाकामन्त्रः	"
शैष्टिकम्	"	बराहार्चनाविधिः	२३६
रवसेनारक्षणम्	१७०	सुदर्शनमन्त्रध्यानाराधनप्रयोगाः	२३९
पापुपताकादिमन्त्रसाधनाधि- कारः	१७१	सुदर्शनवम्ब्रम्	२४७
ध्यामध्यापिप्रकरणम्	१७६	सुदर्शनमालाकामन्त्रः	२४८
पिण्डाधिकारः	१७७	त्रैकोप्यमोहनव (मनमन्त्राधि- कारः	२४९
चिन्तामणिमन्त्रसाधनाधिकारः	१७९	सर्पजातिभेदस्तदुत्पत्त्यादिक्रमश्च	२५८
शास्त्रपूजाधिकारः	१८४	दंसनभेदाः, तल्लक्षणानि, दृष्ट- स्यावस्थाविशेषाश्च	२६०
शास्त्रमन्त्राधिकारः	१८७	अनिष्टस्थानानि	२६२
क्षेत्रपालविधिः	१८८	दूतवाक्याक्षरनिबन्धः	"
चण्डेश्वरमन्त्रसाधनम्	१८९	साध्यत्वतद्विपर्ययसूचकनिर्भे- षानि	२६३
हृन्त्रपूजाधिकारः	१९०	विपत्तिमन्त्राधिकारः	२६५
जम्भकमन्त्राधिकारः	१९१	विषहरनानामन्त्रध्यानविधिभे- दाङ्गविधानम्	२६७
कर्णवक्त्राधिकारः	१९३	भूमिचिकित्सा	२७३
दक्षिण्यादिमन्त्राः, विधियोग- श्च	१९४	मृगडकिचिकित्सा	२७४
अष्टाक्षरमन्त्राधिकारः	१९९	राजिकचिकित्सा	२७६
श्रीकराष्टाक्षरगोपाकमन्त्रः	२१०	सर्वाङ्घ्रिचिकित्सा	२७७
विष्णुद्वयपाधिकारः	"	वृत्तिकचिकित्सा	२७८
सामान्यसाधनाधिकारः	२११	आस्तुविषचिकित्सा	२७९
त्रिपवणध्यानाधिकारः	२१३	लृताचिकित्सा	२८१
सामान्यतः कृष्णवज्रविधिः, विधियोगश्च	२१४	शान्ताचिकित्सा	२८२
नृहरिमन्त्रः	२१८		
नृहरिध्यानम्	२१९		
निसार्चनविधिः	२२०		

विषयः.	पृष्ठम्.	विषयः.	पृष्ठम्.
नानास्वावरद्रव्यविषयिकिस्सा	२८६	महेन्द्रजाकोकविस्मयप्रद्वनर्म-	
स्वाहरावणवाक्यिकिस्सा	२८८	प्रकाराः	३०२
वाक्यपीठकग्रहताद्येष्टाः, तत्प्रती- कारविषयश्च	२९२	पञ्चपक्षिणः, प्रसिपदादितिथि- क्रमेण नाडाभेदेन च तेषां वाक्याद्यवस्थाः, मुक्त्वादि-	
ग्रहाणां भेदाः, तदाविष्टस्य लक्षणं, तद्विमोचनोपायाश्च	२९८	कर्माणि तत्प्रकारमेवाश्च	३८०
भूततन्त्राधिकारः	३०१	सुद्वार्यं गमने वर्जनाय विष्टि- राहुमातृकादिद्वेषकाकविस्-	
अपस्मारोन्मादधिकिस्साधि- कारः	३११	पणम्	३८६
कृत्तिकादिनक्षत्रक्रमेण रोग- सम्भवे निवृत्त्यवधिः त- त्तद्देवताभ्यो बलिप्रक्षेपश्च	३१४	मनुष्यचरिरे नक्षत्राणां ग्रहाणां चावस्थानं, कुजास्थित- नक्षत्राङ्गस्य विज्ञेयतो रक्ष- णीयत्वं च	३८७
ज्वरादिनिवर्तकदानमन्त्रयन्त्र- होमौषधादिविधिः	३१७	वाक्यवारणाधिकारः	३८८
नानारोगधिकिस्साधिकारः	३२१	मुयुत्सोः प्रस्थानसमये कर्तव्य- विधिः	३९१
क्षुद्रप्रयोगतत्प्रतीकाराधिकारः	३४४	आयुरियत्त।भेदननिमित्तानि	३९२
कवणमन्त्राधिकारः	३५६	आयुर्वर्धनरसायनविशेषविधिः	३९३
सर्वजनसंबननाधिकारः	३६०	सुस्युविजबोपायाः	३९४
गोरक्षाधिकारः	३६६	कृत्तनक्षत्रादार्यसंग्रहः	॥
नानाद्रव्यभावनाधिकारः	३६८		





॥ श्रीः ॥

# ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः

श्रीमदीशानशिवगुरुदेवमिश्रविरचिता ।

(द्वितीयो मन्त्रपादः ।)

अथ पञ्चदशः पटलः ।

वन्दे सिन्दूरसन्दोहसुन्दरारुणरोचिषम् ।

स्तम्भेरमाननं देवमिन्द्रादिसुरवन्दितम् ॥ १ ॥

महदहङ्कृतिखानिलकानलक्षितिगुणोदयशक्तिविजृम्भितम् ।

जगदिदं गणसंज्ञितमस्य यद् गणपतिः पतिरेष शिवः स्वयम् ॥ २ ॥

विक्रुते निखिलं खलु शक्तिः पुरुष एष शिवः स चिकीर्षयः ।

तदवनं च ससंहतिमिच्छया वितनुते तनुभेदविलक्षणः ॥ ३ ॥

हरिविरिञ्चमहेशमुखाः सुरा जगति विघ्नगणैरपि निघ्निताः ।

गणपतेर्यजनं खलु तन्वते यदत एव विमुर्हि विनायकः ॥ ४ ॥

स खलु प्रपञ्चमखिलं व्यसृजत् पुरतोऽवनाय किल तस्य विभुः ।

अथ मृतये च जगतामतनुस्तनुमास्थितो गजमुखीमभवत् ॥ ५ ॥

समुपोढविश्वनिखिलाध्वगेणां गुणघातुबीजरवषट्कयुताम् ।

परमाङ्गवषट्कविहिताङ्गविधिं वरमूर्तियुग्मिथुनषट्कमयीम् ॥ ६ ॥

जगदेकभूतिजननीमजरां कमलाभ्रुजाक्षगिरिजागिरिशैः ।

रतिमन्मभावनिवराहयुतैः परितो गिरा च चतुरास्यवृताम् ॥ ७ ॥

सरस्वि वा समनुं सविद्यानकं प्रतिदिनं तमिमं गणनायकम् ।

अपचितिं प्रविषाय जपेच्च यैः स खलु सर्वसमीहितभाजनम् ॥ ८ ॥

१. 'ति', २. 'गु' क. पाठः. ३. 'वः' क. पाठः.

प्रणववाग्भवयोरितरत् पुरस्तदनु मागिरिजास्मरबीजयुक् ।  
 भवनिबीजगतं भुजमध्यमं शशिकलाद्यस्रवामविलोचनम् ॥ ९ ॥  
 तदनु दण्डयुतो भुजमध्यमो गणपतेः खलु बीजवरो ह्यवम् ।  
 षडिति बीजवराणि समुद्धरेदस्त्रिलसिद्धिकराणि यथाक्रमम् ॥ १० ॥

उदकमक्षियुतं कथितं ततः पवनसारथिरूढविलोचनम् ।  
 सनयनावध खड्गिभुजङ्गकाविति पुरोर्णचतुष्टयमुद्धरेत् ॥ ११ ॥

हिणाश च हषः हष इट् सर्वलोकहृदयं मे वशं कुरु ठंठ ॥  
 श्रुतिवेदवेदगुणभोगिरिसैर्गणितैः स्ववर्णनिकरैस्तु मनोः ।  
 पृथगुक्तबीजसहितैस्तु भवेदथ सर्ववित्प्रमुखजातियुतैः ॥ १२ ॥

सर्वज्ञाय नित्यतृप्ताय अनादिबोधाय स्वतन्त्राय अलक्षशक्तये अनन्त-  
 शक्तये एवं क्रमेण स्वार्णैरायोज्य षडङ्गानि भवन्तीति यावत् ।

करशुद्धिमन्त्रमनुना तनुतां निदधात्वथाङ्गुलिषु चाङ्गमनून् ।  
 तलमध्यके तदनु चाक्षमनुं लिपिवर्णमूलपदवच्च तनौ ॥ १३ ॥

तत्राङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं हृदयादिनेत्रान्तानङ्गमन्त्रान् विन्वस्याक्षमन्त्रं च  
 हस्ततले तदनु लिपेरवर्गाक्षरादिकानि षड्बीजानि त्रिपङ्क्तो मुखे विन्वस्व  
 कचटतपयादीनि षड्वर्गाणि मूलमन्त्रस्य विकारादीनि षट् पदानि मुखद्वय-  
 पादद्वयपार्श्वद्वयेषु पृष्ठनाभिहृदयेषु च विन्वस्यात्मानं मातृकान्बुजगतं सच्च-  
 क्तिकं गणपतिं ध्यायेदिति यावत् ।

हृदयादिकेष्वथ षडङ्गमनून् निजशक्तोऽपि च दिक्षां कल्पनम् ।  
 पुनरक्षतो ज्वलितवप्रविधिं परितस्तु तर्जनिकया रचयेत् ॥ १४ ॥

अपि वाग्देवमृषिमस्य तथा प्रवदन्ति केचन तथा गणकम् ।  
 तदनन्तरापि च निवृत् कथितो भगवान् प्रपञ्चगणपोऽधिपतिः ॥ १५ ॥

गुरुमुखासमनुं तदनुज्ञया गिरिनदीतटदेवगृहादिके ।  
 कचिदभीष्टमनोहरलक्षणं त्वमिनवं प्रविषास्य मठं ततः ॥ १६ ॥

सञ्चिताहृतपूजनसाधनो विहितनैत्यकर्म न हापयन् ।  
 अष्टु लक्षमत्तन्द्रितर्षिर्ननुं त्रिजिनोदितस्तमितामवः ॥ १७ ॥

इति पूर्वसेवनविधौ चरिते मनुरेष सिद्धिमधिकां तनुते ।  
 प्रतिवासरं यजनहोमजपैर्मजतां भवन्त्यभिमतान्यचिरात् ॥ १८ ॥  
 अथ लिख्यतेऽस्य तु विधानवरं स्मरणेन सिध्यति च यस्य मनुः ।  
 प्रविलिख्य चित्रतरचित्रपटं विभवे यजेत् सति न चेन्मनसा ॥ १९ ॥  
 अथ चिन्तयेद्दुदधिमिक्षुरसं लहरीतरङ्गघातरम्यतरम् ।  
 तिमिनकशङ्खकुलमीनगणैः सतिमिङ्गिलाकुञ्जलोहसितम् ॥ २० ॥  
 पुलिनं च मध्यभुवि तस्य महन्माणिपर्वतं च शिखरोपचितम् ।  
 परितस्तमालवनतालशतैः सरलैश्च सालघनसारनगैः ॥ २१ ॥  
 सकदम्बनिम्बनिकुरुम्बयुतैरपि नालिकेरकरकेलेशतैः ।  
 वरकुण्डहालिनितुलाप्रवणैः फवलीवनैश्च रमणीयतटम् ॥ २२ ॥  
 नवपूगपूगगतनागलताकुलसल्लकीलवलिकामरिचैः ।  
 सलवङ्गबिस्ववकुलैश्च मिलन्मदचञ्चर्लाककुलनादकलम् ॥ २३ ॥  
 सहकारकोरकरसास्वदनोन्मदकोफिलस्वनसनाथमरम् ।  
 चमरैरपि क्षमरकैश्चरितं सुरकिन्नरासुरवराध्युषितम् ॥ २४ ॥  
 नवपल्लवाकुलगुलुच्छमिलत्कलिकोन्मिषत्कुसुमभारततीः ।  
 व्रततीभिरत्र दधतीभिरलं समलङ्कृतं खगकुलाकुलितम् ॥ २५ ॥  
 कुवलयैः कमलैः समलङ्कृतं समरसं सरसामपि सारसैः ।  
 कचन कैरवकैर्विकचोत्पलैः कुरवकैः कलहंसकुलैरपि ॥ २६ ॥  
 तटपरिस्रुतनिर्झरशीकरोत्करभरैर्गजदानमनोहरैः ।  
 चलितचन्दनचम्पककेतकीपरिमलैरनिलैरपि सेवितम् ॥ २७ ॥  
 सकलशीतकरोदयचन्द्रिकाविशदतारकजालकमेकतः ।  
 गगनमुषदुदंशुमदंशुना विलसितं कचिदम्बुवहैरपि ॥ २८ ॥  
 समधुमाधवशुक्रशुचिभिते नभसि युक्तनभस्यभिर्भोज्योः ।  
 सहसि सङ्गि सहस्वसमं तपः कुसुमसंपदलम्भि तपस्यता ॥ २९ ॥  
 ऋतुगणेन समानगुणोदयं सततसंभृतकौसुमसम्पदा ।  
 समधिकं समलङ्कृतकाननं कनकचारुतटं प्रविचिन्तयेत् ॥ ३० ॥

तन्मध्यहेमस्त्रिरे मणिहेममूमौ वप्राणि सप्त कनकोज्ज्वलभित्तिकानि ।  
 ध्येयानि तत्र च विमानसतानुकीर्णाः कक्ष्याश्च सप्त पृथमुच्छ्रितगोपुरान्ताः ॥  
 तासां तु मध्यविनिविष्टमनन्तरलच्छायावृतं कनकमण्डपमुच्चशृङ्गम् ।  
 दिव्यं शशाङ्कमणिकुट्टिमभूषितं स्याद् ध्येयं विशालचतुरश्रमतीव रम्यम् ॥  
 युक्तासगञ्चितवितानसनाभमध्यं हैर्मणिप्रवरवज्रविकारचित्रैः ।  
 कुम्भैर्विराजितमध्यास्य चतुर्दिशासु द्वाराणि चित्रमकराकृतितोरणानि ॥ ३३ ॥  
 नानाविधैर्मधुरसैः परिलम्बमानैः पक्कैः फलैश्च कुमुदैर्वरमाख्यदामैः ।  
 शाल्यप्रकैः कनकपल्लवमोदकैश्च व्यालम्बितैस्तु परिमण्डितमण्डपान्तम् ॥ ३४ ॥  
 समन्ततः सारङ्कुरपाठिकाभिर्मणिप्रदीपैश्च हिरण्यदीपैः ।  
 सधूपपुष्पाक्षतगन्धपात्रैः सचामरस्वास्तिकशङ्खपत्रैः ॥ ३५ ॥  
 विराजितं दर्पणपूर्णकुम्भैः सलाजकुम्भैरपि तत्र तत्र ।  
 समाहितैर्वाभनकुब्जकाद्यैर्गणैः समन्तात् समलङ्कृतं तत् ॥ ३६ ॥  
 अथार्घ्यतोयोक्षितगन्धपुष्पस्वात्मान्भुयागालयमण्डपः सन् ।  
 भुवस्तलानामपि चाप्यधस्तादाधारशक्तिं तु यजेत् पुरस्तात् ॥ ३७ ॥  
 ततस्त्वनन्तं पृथिवीधरं तं पृथ्वीं च संपूज्य तु योगपीठम् ।  
 यजेदनन्तात्मकमस्य पादान् धर्मादिकानुक्ततनून् यथावत् ॥ ३८ ॥  
 रजस्तमस्सत्त्वमयानि कुन्दं नालाम्बुजे च प्रविचिन्त्य पद्मे ।  
 क्रमेण सूर्याग्निनिशाकराणां तत्पत्रतत्केसरकर्णिकाः स्युः ॥ ३९ ॥  
 तन्मातृकाब्जं लिपिवर्णजुष्टं पूर्वोक्तभङ्गाया परिभाष्य तस्मिन् ।  
 दिक्पत्रकोणच्छदनक्रमात् स्युः पूज्याः सयीठाष्टक्रमातृरुद्राः ॥ ४० ॥  
 प्राच्यां श्रीकामरूपो यमदिशि च तथा कोल्लपूर्वा गिरिः स्यात्  
 सोपाराख्यं प्रतीच्यां धनदादिशि तथा चोङ्कियाणं तु पीठम् ।  
 आग्नेय्यां चापि तद्वन्मलयगिरिरथ श्रीकुलान्तं निर्ऋत्यां  
 जालन्ध्रं वायुभागे त्रिणयनहरिति स्यात् तथा देविकोदृम् ॥ ४१ ॥  
 ब्राह्मद्याबाध्यण्डिकान्ताः पृथगिह कथिता मातरस्तेषु पूर्व  
 दीर्वैर्युक्ताः स्वरेस्ताः शशधरशकलैर्ह्रस्वविन्दुस्वरैस्तौ ।

युक्ताः स्युश्वासिताङ्गो रुरुरथ कथितश्चण्डकः क्रोधनाख्य-

श्वोन्मत्तोऽन्यः कपाली तदनु निगदितो भीषणः संहतिश्च ॥ ४२ ॥

तारश्चैश्वर्यतपीठनामसहितः पीठेशब्दः स्वरो

दीर्घः स्यादथ मातृनामसहितं तत्तच्चतुर्थ्यां तु हृत् ।

ह्रस्वा विन्दुयुताः स्वराश्च कथिता नाम्ना सिताङ्गादय-

श्चाप्यष्टावथ भैरवाय च नमस्तत्पादुकेभ्यस्तथा ॥ ४३ ॥

ब्रह्माण्याद्यास्तु देव्यः स्वसुस्समवपुर्वर्णवाहायुधाद्याः

कृष्णा रक्ताच्छपीतास्त्वरुणशुकनिभाः स्वर्णताम्रप्रभास्ते ।

भूषाढ्या भैरवाः स्युः स्मितमुखकमलाः स्वाक्षमालाकपाल<sup>१</sup>

श्चन्द्रोत्तंसास्त्रिनेत्रास्त्वरुणनिवसनालेपमाख्या विचिन्त्याः ॥ ४४ ॥

आमोदोऽथ प्रमोदस्तदनु च सुमुखो दुर्मुखोऽन्यस्तु विभ्र-

स्तद्वद् वैनायकाख्यः षडिति गजमुखा दिव्यभूषाम्बराढ्याः ।

सिद्धिः कान्तिः सप्तद्विस्त्वथ मदनेवती क्लिन्नया क्लेदनी चे-

त्याभिर्वामाङ्गाभिः स्मररसललिताः शक्तिभिस्तेऽर्चनीयाः ॥ ४५ ॥

दक्षिणोत्तरपार्श्वयोः शङ्खपद्मनिधी वसुमत्या वसुधारया च शक्त्या

शिष्टदेहौ वसुवर्षिणौ सुपूज्यौ ।

षडेते गणेशाः मियालिङ्गिताः स्युः सुरेशाम्बुपाम्नीशरक्षोनिलानाम् ।

दलेष्वर्चनीया निधी शङ्खपद्मौ प्रवर्षद्वनौ याम्यसौम्यच्छदस्यौ ॥ ४६ ॥

तदन्तैर्वृतावैङ्गमन्त्रा गजास्या हृदांथास्तु कोणच्छदेष्वर्चनीयाः ।

दिशास्त्रमेवां पुरो नेत्रमिष्ट्वा स्वनाम्ना नमोन्तं च पञ्चोपचारैः ॥ ४७ ॥

अथ विमान्य निशाकरमण्डलं गगनपाण्डरपङ्कजमध्यगम् ।

शशिकलांशुसहस्रपरिस्रवत्सितसुधामयशीकरवर्षिं यत् ॥ ४८ ॥

सुधिरमस्य च मध्यगतं तनुं तरलदीपशिखानुकृतिं त्रिषा ।

शिवमयं रुचिमत् प्रविचिन्तयेत् परिलसत्परविन्दुरवोदयम् ॥ ४९ ॥

१. 'सु तत्', २. 'नपति क्लि', ३. 'न्तदृता', ४. 'वशम', ५ 'भ्यां तु को' क. पाठः.

भानीयास्मादिन्दुमुधाशीकरशतं सूक्ष्मं ज्योतिर्मूर्धनि सौपुन्रसरण्या ।

विन्यस्याब्जे मन्त्रतनुं तत्र गणेशं तेजोराशिं तसहिरण्यद्रवभासम् ॥ ५० ॥

पुष्पापूर्णं स्वाङ्गलिमायोज्य तु तस्मिन् दिव्यं ज्योतिः पङ्कजमध्ये विनिवेश्य ।

ध्यायेद् देवं सुन्दरदेहं कनकादिप्रह्यं भासा भानुसहस्रोदयतुल्यम् ॥ ५१ ॥

द्वादशबाहुः शंखरितेन्दुस्त्रिद्विगिभवरमुखरुचिरतरवपुः

शङ्करथाङ्गे चाङ्कुशपाशौ मनसिजधनुरपि मरुसिजाविशिखान् ।

कल्पकशालिक्रामुकशूले भयहरवरकरमपि दधद्वतान्

पद्मनिविष्टः शक्तिमखौ वो गणपतिरिभकरधृतमणिचषकः ॥ ५२ ॥

क्षमाङ्घ्रिपद्मं खतनुं रसोदरं रवीन्दुवह्निदृशं मरुद्ध्वनिम् ।

प्रधानबुद्ध्यक्षशिरोविचेष्टिनं समस्तलोकास्पदविश्वविग्रहम् ॥ ५३ ॥

पिशङ्गकौशेयनिभान्वराम्बरं प्रलम्बतुन्दाश्रितविश्वविष्टपम् ।

विचित्रहारोल्लसितोरुवक्षसं भुजङ्गमाधीशकृतोपवीतकम् ॥ ५४ ॥

मुजाटजूटार्पिनहेममौलिनं कलामयं ज्ञानशशाङ्गशेखरम् ।

प्रपञ्चविद्यामयचारुविग्रहं नमस्तशोभैकगुणास्पदं विशुम् ॥ ५५ ॥

सहेमनिष्काङ्गदकण्ठभूषणं विचित्रनानाबलयाम्बुलीयकम् ।

विनीलरत्नोदरवर्द्धमण्डितं पिशङ्गरत्नोज्ज्वलहेमनूपुरम् ॥ ५६ ॥

सुखोपविष्टं सरसीरुहोदरे पदाम्बुजं दक्षिणमर्थवर्षिणि ।

सलीलमाधाय पुरो हिरण्यमये सरोजवक्त्रे कलशे विचिन्तयेत् ॥ ५७ ॥

सव्यमङ्गमुपाश्रितां सकलेश्वरीं त्रिगुणात्मिका-

मध्ययां निजशक्तिमक्षरमातरं जगतामपि ।

भव्यरूपमनोहरामुरुपारिजातमुपाश्रितां

दिव्यकल्पकवल्लरीमिव कामदां प्रविचिन्तयेत् ॥ ५८ ॥

बन्धुजीवदलस्त्रिषा रजसा निजाङ्गरुचारुणां

कुन्दकुड्मलकौमलस्मितचन्द्रिकाधवलप्रभाम् ।

चञ्चलीकविर्नालवेष्टितकेशपाशभरासिता-

मङ्गनां प्रथमामजां प्रकृतिं वदन्त्यपि यां विद्ः ॥ ५९ ॥

अङ्घ्रिपङ्कजयुग्मदीपितिनिर्जितस्वरूपहृजां

अङ्घ्रिभोर्युगकान्तिभिर्जितकेकिनीगलमङ्गलाम् ।

अङ्गवत् कदलीप्रकाण्डमनोरमोर्युगभियं

सुन्दरीं रशनास्पदेन च सुन्दरेण सुमध्यमाम् ॥ ६० ॥

विभ्रतीं तनुनोदरेण तु रोमराजिमणीवसीं

कण्ठजलोत्कलितां यथैव बलित्रयं च मनोहराम् ।

रुमकुन्मयुगस्तनीं नवपारिजातलताभुजां

तुङ्गरत्नविभूषणेन गलेन चाप्यतिमङ्गलाम् ॥ ६१ ॥

धारदेन्दुमुखां तरङ्गचलनवोत्पललोचनां

चारुकर्णयुगावसन्निचलत्प्रभामणिकुण्डलाम् ।

चारुनासिकया च रम्यकपोलेयुग्मललाटिकां

मारचापनतभ्रुवं मधुपावलीरुचिरालकाम् ॥ ६२ ॥

स्यन्दमानसमस्तकान्तिरसप्रकर्षगुणास्पदां

चन्द्रिकासिद्धि शारदीममलप्रभामनपायिनीम् ।

इन्द्रचन्द्रमुखैर्मुनीन्द्रवरासुरैरपि बन्दिता

मिन्दिरागिरिजारतिक्षितिवाग्धूमयविग्रहाम् ॥ ६३ ॥

आश्लिष्येनं दक्षदोष्णा तदीयं लक्ष्मप्रेम्णा पाणिना संस्पृशन्तीम् ।

देवं चैनां पुष्पचापाङ्गदोष्णा स्वालिङ्ग्याधः संस्पृशन्तं तु नीर्व्याम् ॥

एवंरूपां मूलशक्तिं च तद्वत् प्रोक्ताकारं देवमप्युक्तवेषम् ।

ध्यात्वा सम्यक् पूजयेच्चोपचारैः शुद्धिं कृत्वा वक्ष्यमाणक्रमेण ॥ ६५ ॥

अंशेण धौतं तु पुरोऽर्घ्यपात्रं चापूर्य तोयाक्षतगन्धपुष्पैः ।

सिद्धार्थदूर्वाफलदुग्धकूर्चैः साङ्गं तु मूलं विनिधाय तस्मिन् ॥ ६६ ॥

तद्वादधान्तामृतपूरपूर्णं हंसेन चैतन्ययुतं विभाष्य ।

धेनुं प्रदक्ष्याथ सधूपपुष्पैरिष्ट्वा तु कूर्चेन तदर्घ्यतोयैः ॥ ६७ ॥

शिरः स्वमभ्युक्ष्य तथाश्रयं च द्रव्याणि चाग्भः कुसुमादिकानि ।

तद्विन्दुसंयोगनिरिक्षणाभ्यां विशोध्य पाद्याचनमीयकं च ॥ ६८ ॥



सत्पुष्पदूर्वाङ्कुरशेखरः सन् गन्धेन कृत्वा तिलकं ललाटे ।  
पूर्वोत्तरस्यां दिशि भक्तिनम्रः पञ्चोपचारेण गुरुन् बजेत ॥ ६९ ॥

ओं गुरुभ्यो नमः । ॐ परमगुरुभ्यो नमः । ॐ परमेष्ठिगुरुभ्यो  
नमः । ॐ पूर्वाचार्यगुरुभ्यो नमः । ॐ महापूज्यपूर्वसिद्धेभ्यो नमः ।

ते रक्तमाल्याम्बरगन्धमूर्धाः स्वलङ्कृताः पङ्कजविष्टरस्थाः ।  
सर्वे च सालम्बनयोगनिष्ठाः प्राप्ताखिलैश्वर्यगुणाष्टकार्थाः ॥ ७० ॥  
अथोपचर्यापटलोक्तमार्गादावाहनस्यापनसन्निधानैः ।  
निरोधनं चाप्यवकुण्ठनान्तं षड्भिस्तदज्ञैः क्रमशो विदध्यात् ॥ ७१ ॥

अर्घ्यं च पाद्याचमने हृदास्मै देयाश्च गन्धाक्षतपुष्पधूपाः ।  
ज्ञानं षडङ्गैरपि मूलयुक्तैर्मन्त्रैश्च सूत्रैरपि वैदिकैः स्यात् ॥ ७२ ॥  
वस्त्राणि माल्यानि च मूषणाद्यं गन्धाक्षते चाप्यथ धूपदीपौ ।  
हृदैव दद्यान्मुकुरं च नेत्रान्मूलेन नैवेद्यमपि प्रदेयम् ॥ ७३ ॥  
तच्चोत्तमादुत्तमपूर्वमार्गाच्चतुर्विधात्राज्यफलोपदंशैः ।

युक्तं दधिर्नाद्रसितोपलाज्यैः सलङ्कुकैर्मोदकमण्डकाद्यैः ॥ ७४ ॥  
शीतं जलं साम्बु च नौरिकेलं मक्कनूश्च लाजान् मधुरान् गुलाक्तान् ।  
पाण्योर्जलं चाचमनं च दत्त्वा ताम्बूलमष्टाङ्गयुतं निवेद्य ॥ ७५ ॥

कैवोडषां विद्यहे वैक्रतुण्डाय धीमहि तन्नो गणपतिः प्रचोदयात् ।  
गायत्रीयं विन्नराजस्य योज्या नैवेद्यादौ जप्यहोमादिके च ।  
स्तुत्वा स्तोत्रैर्दण्डवस्त्रापि नत्वा कक्ष्यासंस्थाः पर्यदश्चान्न पूज्याः ॥ ७६ ॥  
पद्मो महापद्मनिधिश्च पूर्वं द्वारेऽथ याम्ये मङ्गश्च कूर्मः ।  
पश्चान्मुकुन्दो निधिरप्यनन्तः पूज्यस्ततो नीलनिधिश्च शङ्खः ॥ ७७ ॥  
अन्तर्हारे वाद्यतो मण्डपस्य प्राच्यां याम्ये पश्चिमे चोत्तरे च ।  
स्वर्णाकाराः कल्पवृक्षास्तु पूज्याश्चत्वारस्ते रत्नचैत्यैर्निबद्धाः ॥ ७८ ॥

ते च बिल्वाश्वरथवटोदुम्बराकाराः कल्पवृक्षा इति यावत् ।

विस्वस्यावः पद्मगतौ श्रीकमलाक्षौ शर्वो गौरी दक्षिणतः पिप्पलमूले ।  
 न्वग्रोधावः कामरती पश्चिमतस्तां सौम्ये क्रौडो मूष तपोदुम्बरमूले ॥ ७९ ॥  
 पद्मौ शङ्खं चक्रमथो टङ्कवरेणौ ध्वेवाः पाशं चाङ्कुशपुष्पेभुवनूंषि ।  
 विभ्राणास्ते तूत्पलपूगोत्थगदारीन् शास्त्रग्राही कल्पलतेव क्रमज्ञोऽमी ॥ ८० ॥

श्रीमुकुन्दादयोऽष्टौ द्वन्द्वश्चः क्रमेणोर्ध्वकराम्यां पद्मादीन्वायुधानि वि-  
 भ्राणाश्चाधःकराम्यां वद्वाङ्गलिपुटा ललितवेषामरणाचलङ्कृता मिथो दाम्पत्य-  
 प्रीतिमविच्छिन्नां चिराय प्रार्थयन्तो गणेशामिमुखं पदेषु स्थिता ध्वेवाः स्यु-  
 रिति यावत् ।

दाम्पत्यानां मध्यविदिक्ष्वप्सरसोऽन्तर्गन्धर्वा(द्या)श्चाप्यत्र विद्याधरसिद्धाः ।  
 बह्व्याशाद्यं वादितगीतं सहनृचं तन्वानास्ते खेटफलाप्त्यै सल्ल चिन्त्याः ॥  
 तेषां बाह्ये वेदचतुर्गोपुरसंस्थो ब्राह्मचा युक्तः कुण्डिकजप्यावलिपाणिः ।  
 पद्मःसीनः पुस्तककुम्भौ च दधत्या शुक्लाकल्पः पद्मजभूः स्यादाभिचिन्त्यः ॥

तत्र गोपुराणां मध्ये कोणेष्वाग्नेयादिषु सनकादयो दक्षादयो वाल्-  
 स्त्रिन्याः सप्तर्षयश्च यथाधिकारं ध्यायन्तः सुखासीनाः स्मर्तव्याः ।

तृतीयहारे त्वथ लोकपालान् यजेत् स्वदिकस्थान् सगणान् सवाहान् ।  
 याम्ये पितृनम्बुपतौ च नागान् सौम्ये धनेशं सह यक्षवृन्दैः ॥ ८३ ॥  
 चतुर्थकक्ष्यं निलयांस्तु दैत्यान् सदानवांस्तान् ससुतान् सदारान् ।  
 यजेद् ऋषीनप्यथ पञ्चमी या वृत्तिस्तु तस्यां मरुतश्च सर्वान् ॥ ८४ ॥  
 षष्ठ्यां वृतावुत्तरतो गुरुं च क्षेत्रेशमभ्यर्च्य नवग्रहांश्च ।  
 मध्ये रविं दिक्षु शशिञ्जधिष्ण्यैः शुक्रं कुजाद्याननलादिकेषु ॥ ८५ ॥  
 तस्यां ग्रहान् स्कन्दमुखांश्च भूयो भूतानि मातृश्च यजेद् यथावत् ।  
 दिव्याधिबर्षाम्बुधिवासिनो ये सकिन्नरास्तेऽन्त्यवृत्तौ विचिन्त्याः ॥ ८६ ॥  
 एवं बहिः सप्त यथोक्तकक्ष्यावासारुं ये दम्पतिकल्पवृक्षाः ।  
 देवादयः प्रोक्तगणा यथावत् पूज्या गणेशार्चनतत्परास्ते ॥ ८७ ॥

पञ्चोपचारैस्तु यथोपपत्त्या स्वैर्नामभिः पूजनमुक्तमेवाम् ।  
 बह्वावपीत्थं सगणं गणेशं सन्तर्पयेदाज्यनिवेशशेषैः ॥ ८८ ॥  
 मुद्रास्तु शङ्कारिमुक्ताः प्रदक्ष्यां बाहुं मुले हस्तिद्वारोपमानम् ।  
 विन्यस्य सकृच्छ्रितमध्यमाग्रमङ्गुल्युक्तं गणराजमुद्राः ॥ ८९ ॥  
 ततो यथाशक्ति जपेच्च नित्यं जपं च पूजां जुलुकोदकेन ।  
 निवेदयेदग्निसरोस्त्रेऽस्त्य क्रमेण मन्त्रैरिह कस्यमाणैः ॥ ९० ॥

ॐ

गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणासकृतं जपम् ।  
 सिद्धिर्भवति मे येन त्वत्प्रसादात् त्वयि सिता ॥ ९१ ॥  
 यत्किञ्चित् कुर्महे देव ! सदा मुकृतदुष्कृतम् ।  
 तन्मे शिवपदस्थस्य मुक्त्वं क्षपय शहर ! ॥ ९२ ॥  
 शिवो दाता शिवो भोक्ता शिवः सर्वमिदं जगत् ।  
 शिवो जयाते सर्वत्र यः शिवः सोऽहमेव तु ॥ ९३ ॥  
 येषं पूजा कृता देव ! जपहोमान्विता मया ।  
 प्रसीद प्रतिगृहीष्व सिद्धिमिष्टां प्रयच्छ मे ॥ ९४ ॥

ततः समाधाय हिरण्यरेतसं यथोक्तसंस्कारविशेषसंस्कृतम् ।

द्विजस्तु हुत्वाभिमुखं च तन्मुले गणेशमावाह्य जुहोतु सिद्धये ॥ ९५ ॥  
 धवलकुमुदगन्धः पौर्णमास्यादि हुत्वा घृतगुळमधुयुक्तं, पुण्डरीकायुतानि ।  
 घृतमधुपयसा वा श्रीफलैरर्धलक्षं धनपतिरिव लक्ष्मीमक्षयां विन्दतेऽसौ ॥ ९६ ॥  
 शुक्लां तु प्रतिपदमादितस्त्रिग्रात्रं बोपोष्य त्रिमधुरपङ्कजैश्चतुर्थ्याम् ।  
 हुत्वाभावयुतमथाधिकं च लक्षं लक्ष्मीं वा निधिमपि पश्यतीति सत्यम् ॥ ९७ ॥

नन्यावर्तेर्वा भगर्शे सहस्रैः पञ्चम्यां वा पुण्डरीकाच्छुष्पैः ।  
 द्वादश्यां वा शुक्लपर्वण्यथैवं हुत्वा श्वेतैः पङ्कजैः स्याद् धनेशः ॥ ९८ ॥  
 नित्यं प्राहे बोर्ध्वबाहुर्जपित्वा यावत्लक्षं सूर्यदृष्टिर्धनी स्यात् ।  
 उत्पात्र्याभोदुम्बरं वाप्यशेषं हुत्वा लक्ष्मीं विन्दते मण्डलेन ॥ ९९ ॥

एकच्छायापस्यगोक्षीरसिद्धं स्पृष्ट्वाभ्यस्तं तत्रैतं प्राञ्चयेद् वा ।

पारावारंगामिनीसिन्धुतोत्रे भानुं पश्यन् वा जपन् स्वाहनेष्टः ॥ १०० ॥

नालिकेरपनसैश्वरम्भासक्तुलाजघृयुर्कैर्मधुराक्षैः ।

मोक्षकैश्च सहितैस्तु समांशैर्होम एव सल्ल कल्पकवृक्षः ॥ १०१ ॥

हुत्वाच्छिद्रानूर्णनाभेस्तु तन्तून् वस्त्रार्थं वा शुक्लरक्तविपुण्यैः ।

तच्छूर्णान्याप्रुयात् कैरवैर्वा वासांस्यञ्जैः शोभनैः शोभनानि ॥ १०२ ॥

क्षीराज्याभ्यां सिक्तदूर्वासहस्रं हुत्वा नित्यं स्वप्नरोगक्षिरायुः ।

पुण्यैः पुष्टिः स्यात् तिलैराज्यभिन्नैः पीत्वाभ्यस्तं वरि रोगान् निहन्वात् ॥

चतुरश्रुलम्बत्रमिताः सुहुताः प्रहरन्त्यमृतालविकासमिधः ।

दधिमध्वभियुक्तघृतक्षपितास्त्वपमृत्युमयं ग्रहदोषमपि ॥ १०४ ॥

सघृतं ससितं परमाप्तहुतं सघृतं तु पयः सह कृष्णसिलैः ।

असिताहनि पिप्पलमूलजपोऽप्यभिमृश्य हरेदपमृत्युभियश्च ॥ १०५ ॥

कलशं तु रवेरुदयेऽञ्जगतं परिजप्य दिवा निशि जागरणात् ।

उदये तु रवेरभिषिच्य जयेद् दुरितान्यभिचाररुजोऽपि हरेत् ॥ १०६ ॥

उदये परिपूर्य तथा कलशं घृतहोमदशांशकशेषयुतम् ।

दिनमध्यगते तपने क्षपनात् सुभगस्तु समृद्धिसुतान् लभते ॥ १०७ ॥

सलिलाक्षफलादि चरेदमुना परिजप्य तु रोगहरं वचसात् ।

विभवं वितनोति च दत्तमिदं प्रियकूर्चत्रयो जनस्त्रयनकम् ॥ १०८ ॥

ब्राह्मे काले पर्वणि क्षीणचन्द्रे पाशे पत्रे कापिलं गोमयं स्त्रे ।

ऋध्वाभ्यस्तं चायुतं तन्निखातं द्वारे रक्षेद् रोगचोराग्न्यहिभ्यः ॥ १०९ ॥

तद्वद् बहौ गोमयाद् भस्म सिद्धं सापःमारान् क्षुद्रमृतग्रहादीन् ।

हन्याद् रक्षां चावहेच्छ्रीकरं तन्मन्त्रालब्धं चन्दनार्थं च वश्यम् ॥

तिस्रो रात्रीः प्रागुपोप्योपरागे ब्रह्मीसर्पिस्ताम्रपात्रे वचायाः ।

चूर्णोन्मिश्रं हंसवागीश्वरीयुक्मन्त्रेणासं वाग्त्रिलासं विधत्ते ॥ १११ ॥

वृष्टिर्भवेद् वेतसजाभिरिष्टा त्रिपत्रजाभिश्च सुताः समिद्धिः ।

हुत्वा कर्पूरेर्वारयतीह वृष्टिं तथार्कपुण्यैर्मधुरैर्त्रयं च ॥ ११२ ॥

१. 'रक्षाद्वयं' न., 'रक्षां वाक्येत' ग. पाठः. २. 'प्यं' क. पाठः.

३. 'शिवं' म. ग. पाठः.



अत्रोच्यते कुण्डवरस्य तु प्रागुक्तस्वरूपं गणनाथमिष्टम् ।  
 कुण्डेऽभिमाधाय पयोघृताभ्यामर्कस्य पुष्पैरपि वालुकाभिः ॥ १२९ ॥  
 क्षौद्रेण चाग्नेन पृथक् क्रमेण हुत्वा तु लक्षाप्यथ कुण्डमध्ये ।  
 वेतालसंज्ञां गुलिकां लभेत तां धारयन् स्यादणिमादिसिद्धः ॥ १२७ ॥  
 एवं हि खड्गाञ्जनपादुकाथं यद् यत् तदिष्टं लभते स्म मन्त्री ।  
 किं तन्न लभ्यं भुवनत्रयेऽस्मिन् नास्त्यस्य किं वा बहुनोदितेन ॥ १२८ ॥  
 क्षालिपिष्टकदलीफलमाषक्षोदशर्करसनिस्तुषमुद्रैः ।  
 नालिकेरमधुजीरकलोणैर्व्योषचूर्णसहितं घृतसिद्धैः ॥ १२९ ॥  
 मोदकैर्हृदयमोदकगन्धस्वादुभिः प्रतिदिनं निजशक्त्या ।  
 होम एष किल कल्पकवृक्षो वाञ्छितार्थफलदो हि नराणाम् ॥ १३० ॥  
 क्षालितण्डुलसनिस्तुषमुद्रैः सार्धशर्करघृतैरपि सिद्धम् ।  
 नालिकेरकपिलापयसोर्यत् पायसं हुतममीष्टदमुक्तम् ॥ १३१ ॥  
 कदलीपनसाम्रगोस्तनीनां बदराणां मधुरत्रयोक्षितानाम् ।  
 आपि लड्डुकर्मण्डकादिकानां हवनं कृष्णतिलैश्च कामदं स्यात् ॥ १३२ ॥  
 चातुर्थिकार्चनहृते विभवानुरूपं नित्यार्चनं च गगनाब्जसुधामयाग्निः ।  
 सन्तर्पणं च सकलाभिमतानि पुंसां संसाधयन्ति निखिलान्यपि वाञ्छितानि ॥  
 ध्यातः शशाङ्कधवलद्युतिरेष देवः स्वैक्येन हस्तचषकामृतवारिवर्षैः ।  
 सिञ्चन् विषाणि निखिलानि निहन्ति सद्यो जप्त्वा प्रपञ्चमयविग्रहविभ्रराजः ॥  
 हृत्पद्मेऽभिनवपाण्डरपुण्डरीकस्त्रच्छाभिरामवपुरिन्दुसहस्रकान्तिः ।  
 अङ्गुष्ठमात्रतनुरूर्ध्वसुधान्नुसित्को ध्यातश्च मृत्युमपि हन्ति विमुक्तिदः स्यात् ॥

इतीह सल्लु कीर्तितो मनुरथं प्रपञ्चे यथा

तथा च ललितागमे मकुटवातुले तूदितः ।

प्रपञ्चगणनःयकस्तु सविधानमन्त्रक्रिय-

शिवगर्गविभवार्षिणां कलियुगेऽपि सिद्धिमदः ॥ १३६ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुह्येषपद्धती तन्त्रसारे

प्रपञ्चगणपतिपटलः पञ्चदशः ।

अथ षोडशः षट्काः ।

तारश्रीशक्तिकामक्षितिगणपतयो बीजभूताः षड्दो

चण्डान्तो नान्तान्तावषडिरथ मरुधोनिगोऽम्भश्चै रक्तम् ।

तोयं वहिस्तदा त्रिस्तदनु च कथितः सर्वशब्दो जनं मे

मन्त्रो वैनायकोऽयं वक्ष्यमिति च पदादानयामिमियान्तः ॥ १ ॥

प्राग्बद् बीजैस्तारकाद्यैरतु षड्भिर्वैत्रं बीजं तत् तु दीर्घस्वराद्यम् ।

युक्तं स्वाभिर्जातिभिः षड् अथावदज्ञानि स्युस्तानि चाज्ञान्तमार्यात् ॥ २ ॥

ऋषिस्तथोक्तो गणकः ककुप् स्याच्छन्दस्तु गायत्रमितिह केचित् ।

तद्देवतं चापि महागणेशः सिद्धिश्चतुर्वर्गफलावसाना ॥ ३ ॥

भवाभावभावप्रसंख्यं जपेत् तत्समर्थो न चेद् भावभावार्थसंख्यम् ।

दशांशं च हुत्वा घृतं चाष्टमक्षयैर्भवेत् सिद्धमन्त्रो गणेशप्रभावः ॥ ४ ॥

हैमं नानावृक्षषण्डाभिरामं शैलं मध्ये गौलरत्नाकरस्य ।

ध्यायेत् तस्मिन् हेमवप्रावृत्तान्तं दिव्योद्यानं चन्द्रकान्तस्खलान्तम् ॥ ५ ॥

स्थलेऽत्राथ मध्ये षडश्रे तु पीठे गजास्यं सरोजे पुरोक्ते निविष्टम् ।

जपामं महान्तं सतुन्दं गणेशं विचित्रैः सरलैश्च हरैरुपेतम् ॥ ६ ॥

बीजपूरकगदास्मरहेतीरङ्कुशारिजलजान्यपि पाशम् ।

उत्पलं च कलमानिकरं वो यो रदं दशभुजो दधदव्यात् ॥ ७ ॥

सव्यमङ्गमधिगोपितशक्त्या श्वेतपद्मकरया स्ववगूढम् ।

गौरहारमणिहेमविचित्रैर्भूषणैरलमलङ्कृतगात्र्या ॥ ८ ॥

रक्तगन्धकुसुमाभ्रमाल्यैर्भूषितं सह तथा गणनाथम् ।

पुष्करेण कलशं च दधानं साधकोपरि किरद्भसुवर्षम् ॥ ९ ॥

आमोदोऽथ प्रमोदश्च सुमुखो दुर्मुखस्तथा ।

विभ्रश्च विभ्रकर्ता च शङ्खपद्मानिधी ततः ॥ १० ॥

शक्राश्रीशानवरुणरक्षोवाय्वश्रगास्तु षट् ।

गणेशाः शङ्खपद्माख्यौ निधी याम्योत्तरस्थितौ ॥ ११ ॥

१. 'न्तोडान्तनान्ता व' क. ग. पाठः. २. 'शोपिनोऽम्भ' क. पाठः ३. 'स्त  
४. 'व' ग. पाठः.

श्वेतौ च रक्तावसितौ च वेद्यावामोदपूर्वाः क्रमशस्तु विघ्नाः ।  
टङ्गाक्षमालोर्ध्वकरद्वयाः स्युरर्वाकराभ्यां धृतदन्तभक्ष्याः ॥ १२ ॥

शङ्खलाब्जसंज्ञौ सितरक्तवर्णौ निधी च तल्लक्षितहस्तयुग्मौ ।  
ध्येयौ वमन्तौ निपुलं धनौघं परस्परं संमुखयक्षवेधौ ॥ १३ ॥

सीमा च ज्वालिनी चैव मोहिनी भोगदा तथा ।

कामिनी चेति तेजिष्ठा षडामोदादिशक्तयः ॥ १४ ॥

अङ्गैश्च विघ्नैर्निधियुग्मयुक्तैर्लक्ष्यादिभिश्चाप्यथ मातृभिश्च ।

शक्रादिभिश्चावरणानि चैवं पञ्चैव पूज्यानि यथाक्रमेण ॥ १५ ॥

पद्मान्बुजाक्षौ पुरतस्तु बिल्वे याम्यां वटाधो गिरिजावृषाङ्गौ ।

पश्चात् तु बोधौ रतिपुष्पवाणौ सौम्ये प्रियङ्गौ च महीवराहौ ॥ १६ ॥

पद्मद्वयारिसितशङ्करौ पुरोक्तौ पाशाङ्कुशत्रिशिखटङ्गकरावुमेशौ ।

युगोत्पलस्मरधनुःकुसुमेषुहस्तावन्यौ च शालिशुकचक्रगदा दधानौ ॥ १७ ॥

दाम्पत्यं ते प्रार्थयमानाश्चिरसौख्यं विघ्नाधीशं साञ्जलिबन्धाः प्रयजन्ते ।

बाह्वे चैषां सायुषवाहा हरिदीशा ध्येयाः सर्वे दिव्यविभूषाम्बरगन्धाः ॥

आधारशक्त्यादिसरोरुहान्तमिष्ट्वा पुरोवभिजनामधेयैः ।

देवः सपञ्चावरणो यथावत् पूज्योऽङ्गमूलैः प्रथमोपचारैः ॥ १९ ॥

भित्तौ पटे वा कनकादिबेरे सम्यक् प्रतिष्ठाप्य महागणेशम् ।

संपूजयेत् प्राप्य तु मन्त्रदीक्षां प्राग्वाभिषिक्तस्तु गणेशकुम्भैः ॥ २० ॥

जपेच्चतुर्लक्षमथाष्टभक्ष्यैर्हुत्वा दशांशं त्वथवा स्वशक्त्या ।

स्मृत्वा गणेशं मनसापि चेष्टा सिध्येत् तु मन्त्रोऽस्य समीहितं च ॥

आसुर्हैमः पर्वतकूर्टप्रतिमः प्रागीशोपान्ते क्षेत्रपतिः स्याद् गणचण्डः ।

पूज्यः प्राग्वद् भक्ष्यहुताद्यैः सकलार्थाः सिध्यन्त्यस्याचार्यपदाब्जाहितभक्तेः ॥

नित्यं यथाशक्ति जपेच्च मन्त्रं सन्तर्पयेच्चाम्बरचन्द्रतोयैः ।

भक्ष्याद्यभीष्टं प्रथमाश्रमिभ्यो दद्याद् द्विजेभ्योऽपि च सिद्धिकामः ॥ २१ ॥

चतुर्दिग्दलाम्बे न्यसेद्यापि कुम्भान् प्रधानं च कुम्भं सरोजस्य मध्ये ।

सैदुग्धैश्च दूकैश्चतुर्भिः पुरोक्तैस्तथा चौषधीभिलिपेदम्बुभिश्च ॥ २४ ॥

१. 'हो' क. पाठः. २. 'र्च' क. पाठः. ३. 'तपेन्नादिकुम्भेपुष्पादि वेद्या विगुण्याय वल्लिभ कथ्येस्तवेष्टा' । ग. पाठः.



सरत्नैश्च गन्धैः सुपुष्पैश्च हेम्ना सुपूर्णान् घटांस्तान् सवस्त्रान् पुरोवत् ।

निवेश्याथ देवं गणेशं तु मध्ये तथैन्द्रादिकुम्भेषु युग्मानि चेष्टा ॥ २५ ॥

विभूष्याथ वस्त्रैश्च गन्धैस्तथेष्टा समूलैस्तदङ्गैः सजीवान् विदध्यात् ।

जपित्वा तु शक्त्या च हुत्वाभिषिञ्चेत् प्रसिध्येद्वि मन्त्रः स्वभीष्टं च विन्देत् ॥

अग्नेनान्नसमृद्धये तु मधुना स्वर्णाप्तये गोरसै-

गौंसिद्धये तिलतण्डुलैस्तु जुहुयाल्लक्ष्म्यै घृतेनापि वा ।

दध्ना शर्करया जुहोतु यज्ञसे वाश्चारिकौसुम्भकै-

र्वस्त्रार्थं कमलैर्नृपं तु कुमुदैर्देवीं च तन्मान्त्रिणम् ॥ २७ ॥

आश्वत्थैर्वटजैरुदुम्बरसमित्प्लक्षैस्तु वर्णान् वशे

कुर्यान्मोदकपिष्टकैस्तु युवतीर्द्रव्याष्टकैर्वाञ्छितम् ।

संसिध्येल्लवणैश्च वेतसमवैर्घृष्टिर्भवेत् तर्पणा-

न्मन्त्रेणाथ चतुर्गुणेन सकलान् कामान् जपैर्वा हुतैः ॥ २८ ॥

इच्छेद्येद् द्विरदवने जलोपकण्ठे कृत्वादौ समचतुरश्रहोमशालाम् ।

तत्रेष्ट्वा द्विरदमुत्सं तु मध्यवेद्यामैशान्यां दिशि जुहुयाच्छुभेऽग्निकुण्डे ॥ २९ ॥

समृद्धिभार्गेण जुहोतु बहौ तस्मिन् समावाह्य महागणेशम् ।

ततस्तु बीजैरपि चाङ्गमन्त्रैर्हुत्वा पुरस्तादपि मूलतोऽत्र ॥ ३० ॥

वर्गत्रवेणापि विभज्य मन्त्रं नवप्रकारं तु घृतेन हुत्वा ।

समस्तमन्त्रेण तदर्णसंख्यं हुत्वाष्टभक्ष्यैर्मधुरत्रयाक्तैः ॥ ३१ ॥

भवोद्भवाभावनसंख्यमेतच्छतांशतो ब्राह्मणभोजनं च ।

शक्त्याथ तान् बह्वहिरण्यगोभिरिष्ट्वा वटान्तद्विरदाः पतन्ति ॥ ३२ ॥

तल्लब्धमातङ्गदशांशतोऽस्मै स्याद् दक्षिणा मीन्त्रवराय देया ।

ततः सहाङ्गैः परिचारकाणां बलिं च दत्त्वा सहदेवमग्निम् ॥ ३३ ॥

हृदम्बुजे स्वे गगनाम्बुजे वा नियोजयेद्येति गजग्रहैः स्यात् ।

महागणपतिविधानम् ।

पञ्चान्तर्कं विन्दुयुतं च साक्षाद् बीजं गणेशस्य वदन्त्यवान्ये ॥ ३४ ॥

श्रीकारविन्दुन्तमुदीरयन्ति तुल्यस्तयोः स्वाद् विधिरेषणीयः ।

गणराजाय ठठ । एकदंष्ट्राय हुं फट् । अचलकर्णिने नमो नमः ।  
गजबक्राय नमो नमः । महोदराय दण्डहस्ताय हुं फट् । विनायकाय  
शौषट् ।

स्वजातिभाङ्गीत्युदितानि षट् यान्यङ्गानि नेत्रान्तमनुक्रमेण ॥ ३५ ॥

गणेशराय ठठ । घृममुस्ताय ठठ । घूर्जेढाय ठठ । विज्ररूपाय ठठ ।  
इत्यष्टदिम्बन्धविधिः प्रदिष्टः

विज्रहन्त्रे ठठ । लम्बोदराय ठठ ।

सोर्ध्वाधराशाकलनं विदध्यात् ।

ऋषिस्तु नाम्ना गणको विराट् तच्छन्दस्तु देवोऽस्य विनायकाख्यः ॥ ३६ ॥

त्रैत्याक्षनोऽमुं जपत् त्रिलक्षं पुरस्कियार्थं स दशांशहोमम् ।

चतुर्भुजः सर्वतनुर्गजासो लम्बोदरो नागकृतोपवीतः ३७ ॥

दशत् सपाशादकुशदन्तभक्ष्यैः पात्रीं तदालम्बितपुष्कराग्रः ।

रक्ताम्बरालेपनमाख्यरत्नैर्विभूषितः कुङ्कुमपिञ्जरामः ॥ ३८ ॥

ध्वेषो ह्यधः कल्पतरोः फलार्थैरापूर्यमाणः कनकाब्जपीठे ।

ऐश्वरे गुहं क्षेत्रपतिं च पूर्वमिष्ट्वा तथाधारमयीं च शक्तिम् ॥ ३९ ॥

क्षेपं च पृथ्वीं तदनन्तपीठं धर्मादिभिः प्रोक्तगुणाब्जविन्दैः ।

तच्छन्दमध्यस्थिततारमध्ये त्वानीय स्वाब्जाशृतधारयेन्दौ ॥ ४० ॥

विनायकं स्वैर्भूतमङ्गमन्त्रैर्गजाननैर्दिग्दलौर्हृदाद्यैः ।

कोणेषु हेतिं पुरतोऽस्य नेत्रं दिम्बन्धविज्ञांस्तु गणेश्वरान् षट् ॥ ४१ ॥

सङ्क्राम्यपथाख्यनिधी च दिक्स्थान् कोणेषु चैवं क्रमशोऽर्चयेत् ।

इन्द्रादिलोकधिपतीन् सबाहानिष्ट्वा स्वकाष्ठासु तदायुधानि ॥ ४२ ॥

वज्रेचतुर्धरणे त्वथैशे गुरूनपि स्वान् गणचण्डकं च ।

बाबाहनाद्यैस्तु यथोपचारैरिष्ट्वा यथाशक्ति जपेच्च मन्त्रम् ॥ ४३ ॥

THE ASIATIC SOCIETY, CALCUTTA.  
 S 4501  
 19.12.2001

१. 'स' क. घ. षट्कः. २. 'प्र' क. घ. षट्कः. ३. 'पि स्वाद्' क. षट्कः.

भक्ष्यादिकं च प्रथमाश्रमिभ्यो दत्त्वा यथेष्टं लभतेऽर्थजातम् ।  
 राजानं मधुपिशितैस्तिरैरमात्यान् विप्रेन्द्रान् सितकुमुभैर्विशो गुलेन ।  
 शूद्राषान् सकवणतण्डुलैश्च हुत्वा कन्यां वा वशयति मातुलङ्गपुण्यैः ॥ ४४ ॥  
 अष्टद्रव्यैर्वा गुलसक्तूनपि हुत्वा सर्वानिष्टानाशु लभेरन् पुरुषार्थान् ।  
 अब्जैर्वित्तं निम्बदलैर्द्वेषणकृत्यं तेनालब्धं रोत्रनगन्धादि च वश्यम् ॥ ४५ ॥  
 ध्यात्वा साध्यं स्वाङ्कुशसन्नामितगात्रं चाक्रम्यैनं तज्जपतोऽसौ वशमेति ।  
 तद्वद् योषा विह्वलिताङ्गी वशमीयात् स्वैक्यं ध्यायन् संयति वादे विजयी स्यात् ॥  
 अश्वत्थान्तः सप्तदिनं स्थापितंराजी पूर्णं चन्द्रेऽनेन गृहे यस्य निखन्यात् ।  
 उच्चाटः स्याच्छत्रुविषाहिप्रभृतीनां भूतक्षुद्रान् हन्ति तदैक्यं गतजापः ॥४७॥  
 न्यग्रोधाधो मण्डलकेऽग्निं सविधानं संस्थाप्याग्नेर्दक्षिण आवाह्य च यक्षीम् ।  
 मूलेनाङ्गैश्चाथ नमोन्तैरुपचारैरिष्ट्वा मुद्रां हस्तिकरामामपि बद्ध्वा ॥ ४८ ॥  
 अभ्यस्यादौ वह्निसहस्रं त्वथ तैलं हुत्वाङ्गोलं पश्यति यक्षी स हि मासात् ।  
 इष्टं यत्तत् प्राप्य तं गामतेऽसौ त्रिःशायी चेन्न क्व च शस्त्रस्पृगसौ स्यात् ॥

धैनायकैकाक्षरविधानम् ।

कुम्भोऽध्यामियुतो भुजादिरषडी कर्णान्विताण्डाय हुं  
 वर्णाश्चेति विनायकस्य गदितः षड्गुणकोऽयं मनुः ।  
 शुकः स्याद् ऋषिरप्यनुष्टुबुदिता छन्दस्तु तदैवतं  
 देवः सिद्धविनायकोऽङ्गरचना दीर्घस्वराणैर्भवेत् ॥ ५० ॥

बीजं तस्य तु षष्ठमक्षरमथो शक्तिश्च नादात्मिका  
 ज्येष्ठाद्यङ्गुलिषु न्यसेत् तु करयोरणस्तुले चान्तिमम् ।  
 अज्ञानां च कनिष्ठिकाद्यः उदितो न्यासस्तले चाक्षकं  
 मूर्धाक्षिश्रवणास्यहृत्क्षरणयोर्वर्णान् यथाज्ञानि च ॥ ५१ ॥

पाशाङ्कुशोभयकरोऽथ वरात्तदन्तो लम्बोदरो गन्धमुत्तोऽरुणमास्यगन्धः ।  
 रक्ताम्बराङ्गदकिरीटविचित्रहारो ध्यातः श्रियेऽस्तु भवतां भगवान् गणेशः ॥

हैमोदयाद्रिश्चित्रे नवपुष्करिण्यां रत्नोज्ज्वलकनकमण्डपरत्नपीठे ।  
 श्वेतान्मुजे सुखनिविष्टमिहेष्टसिद्धौ सन्तर्पयेदुषसि सिद्धगणेशमेनम् ॥ ५३ ॥  
 शक्त्यादिषर्भमुत्सपीठगुणाब्जमध्ये व्योमान्मुजादुपगतोऽथ यथोपचारम् ।  
 अङ्गावृतेस्तु परतोऽष्टगणेशयुक्तो लोकेशदिग्गजयुगावरणोऽभिपूज्यः ॥ ५४ ॥

विभ्रस्तु पूर्वादिविनायकाख्यो वीरश्च शूरो वरदाह्वयोऽन्यः ।

क्षिप्रमसादो गजवक्रसंज्ञो महागणेशस्त इमेऽष्टविभ्राः ॥ ५५ ॥

पेरावतश्चाप्यथ पुण्डरीकः पूर्वादिदिक्स्थाः कुमुदाञ्जनौ च ।

ये दिग्गजा वामनपुष्पदन्तौ स्युः सार्वभौमोऽपि च सुप्रतीकः ॥ ५६ ॥

ते दानवारीन्द्रचतुर्विधाणाः सर्वे क्षरन्तोऽपि च दानवारि ।

ये पुष्कलं रत्नधनं किरन्तः स्वैः पुष्करैर्मासितपुष्करान्ताः ॥ ५७ ॥

चित्रादिमूर्तौ हृदयान्मुजे वा तमित्थमिष्ट्वा सगणं गणेशम् ।

व्रत्याशनः षष्टिसहस्रसंख्यं जपेद् दशांशं जुहुयादथाज्यम् ॥ ५८ ॥

सिध्येत् ततो मन्त्रवरोऽस्य नित्यं जपादिनार्थान् लभते समग्रान् ।

अग्नेन चाभ्रं सघृतेन हुत्वा विन्देत् कुमारीं मधुलाजहोमात् ॥ ५९ ॥

अष्टद्रव्यैरप्यूपैः फलैर्वा हुत्वा कामान् स्वादुसिक्तैः स विन्देत् ।

क्षीराज्याभ्यां सिक्तूर्वाभिरायुः कन्यां लज्जैर्वेतसैर्बृष्टिमिष्टाम् ॥ ६० ॥

सायामार्गैर्ब्रह्मवृक्षैर्जयः स्याद् घान्यैर्धान्यं चोत्पल्यैस्तु वासः ।

क्षेत्रं विन्देत् तत्पलालैर्गुलाकैश्छिन्ना सण्डैः सर्ववश्यं तु हुत्वा ॥ ६१ ॥

परेतमूमावभिलिख्य तत्तनुं परस्य तन्नाम्नि नियोजयेदसन् ।

विभीतकैर्लोहिततन्तुवेष्टितैः सराजितैर्लैर्बनेन मारयेत् ॥ ६२ ॥

स्युतो निजैक्येन गणेश्वरोऽसितः करालकालान्मुदविग्रहध्वनिः ।

प्रतोलयित्वा निजपुष्करादरिं प्रचाटयेदौर्वहुताशने क्षिपन् ॥ ६३ ॥

समुद्रगासिन्धुजलैस्तदम्भसि स्थितोऽभिविक्तोऽञ्जलिना ग्रहामयान् ।

हरेदसौ दुग्धनिशाज्यसैन्धवैर्वचां पिबेन्मन्त्रषदात्मजाविनी ॥ ६४ ॥

हृदन्मुजे शक्तिमिराहृतं तु ये सपत्रपुर्यष्टकमूर्तिमण्डले ।

जगेशमहृष्टमितं सरन्ति ते तरन्ति संसारसमुद्रमभ्रमम् ॥ ६५ ॥

कलशे शरावकपिलाज्यदीपिके स्वमिपूजिते निशि जपेच्च कन्यकाम् ।  
 अधिवास्य तत्र खलु सावलोकनाद् वदति त्रिकालकलितार्धसन्ततिम् ॥ ६६ ॥  
 इत्थं मन्त्रो भर्गवेणोदितोऽयं वैभ्रः पूर्वं कामधुग् यो मुनीनाम् ।  
 योऽमुं सम्भक् साधयेत् साधकेन्द्रस्तस्यासाध्यं नास्ति किञ्चित् त्रिलोक्याम् ॥  
 सिद्धविनायकविधानम् ।

उद्धृत्य शण्डीक्रोदेशौ दन्तायेति पदं ततः ।  
 वस्तिपुच्छाशसंक्षोड्यैश्च उच्छिष्टमात्मने ॥ ६८ ॥  
 ताराङ्कुशाभ्यां शक्तिश्च विन्दुनादविभूषिता ।  
 इन्द्रारं चाक्षवीजं चाप्योष्ठयुक्तः शिवोत्तमः ॥ ६९ ॥  
 द्विरभ्यस्तश्च मन्त्रोऽयमष्टाविंशतिवर्णकः ।  
 उच्छिष्टविघ्नराजाख्यो जपाद्यैः सर्वसिद्धिदः ॥ ७० ॥

उच्छिष्टाय ठठ ।

अनेन जातियुक्तानि हृदाथज्ञानि षट् क्रमात् ।  
 विन्यस्य तु यथास्थानमुच्छिष्टः साधयेदिमम् ॥ ७१ ॥  
 ऋषिरुच्छिष्टयाजाख्यश्छन्दः स्यान्निचृदेव हि ।  
 उच्छिष्टशब्दपूर्वोऽस्य दैवं गणपतिः स्मृतः ॥ ७२ ॥

मुन्दी विघ्नः शुक्लवर्णो गजास्यः पाशी नमः साङ्कुशोऽङ्गुष्ठमात्रः ।  
 नानारत्नैर्भूषितः स त्रिणेत्रः पूज्यो नृत्यन् सामयेष्टप्रदोऽसौ ॥ ७३ ॥

यावत्कृष्णचतुर्दशि प्रतिदिनं प्रारभ्य कृष्णाष्टमी-

मुच्छिष्टोऽष्टशतं जपेच्च जुहुयात् सहन्तकाष्ठैर्नवैः ।

स्वाङ्गैर्मनुषे निध्यति ततो मन्त्रं ससाध्याह्वयं

संलिख्यात्र निधाय तं गणपतिं जप्येन चाकर्षयेत् ॥ ७४ ॥

कैशे क्षिप्त्वा चाप्नुयादिहमेन हेमोन्मत्तैर्विघ्नमिष्ट्वा क्षतैस्तम् ।

यस्याः पद्भ्यां पांसुःस्थं च कृत्वा जप्याद् रात्रौ तूर्णमार्याति चेष्टा ॥ ७५ ॥

बोहं मिषमेन्मिथुनस्य बान्धेद्वस्तस्वविन्नः प्रजपेच पश्यन् ।

गन्धादिकं वा जपितं प्रदद्याद् वश्यं घृतं चन्दनहाममस ॥ ७१ ॥

अङ्गुष्ठमात्राः समिधोऽथ जुह्वत् सौवर्णमत्तस्य नरेन्द्रवश्ये ।

पुष्पैर्द्विजानां वणिजां फलेस्तैः शृङ्गस्य पत्रैः सकलस्य सर्वम् ॥ ७२ ॥

हस्तीत्युक्त्वा साक्षिपार्श्वे च बान्तो दीर्घः कूर्चो मायया साक्षिर्मांसम् ।

सोष्ठ्यण्डौ बहिजायान्वितोऽसौ स्यादौच्छिष्टो विन्नमन्त्रः पुरोवत् ॥ ७३ ॥

हस्ति हृदयाय नमः । पिशाच शिरसे स्वाहा । लिखे शिखायै वषट् ।

स्वाहा कवचाय हुम् । सङ्घ अस्त्राय फट् ।

अमून्यज्ञानि किष्किन्धो मुनिश्छन्दोऽस्य वै विराट् ।

प्राण्वद् देवं तथाष्टम्यां सिध्येद् रविसहस्रकैः ॥ ७४ ॥

उच्छिष्टात्मा स्वर्णलक्षं जपेद् यस्तस्यासाध्यं नास्ति लोकेऽर्षजातम् ।

बीजस्योक्तं यत्तु वैन्नस्य कृत्यं तच्चोच्छिष्टोऽनेन कृत्वैव विन्देत् ॥ ७५ ॥

एकारादेर्बन्मनोः कर्म गीतं तच्चानेन प्राप्नुयात् साधकेन्द्रः ॥ ७६ ॥

समन्त्रसाध्याह्वयपत्रमृत्कां तनुं मधूच्छिष्टमयीं निखन्यात् ।

उपर्यथास्वाः खदिरानले यमुतेन साध्यं वश्येत् समस्तम् ॥ ७७ ॥

मन्त्रस्तु यन्नामविदर्भजापाद् वश्यस्तथा भूर्जविदर्भितं वा ।

तन्नाम धार्यं त्वयवा विसर्पिर्होमश्च वश्याय तु सप्तरात्रात् ॥ ७८ ॥

तज्जापतैलाञ्जनचन्दनाद्यं वश्यं हुतं चापि च हेमपुष्पैः ।

पाशाङ्कुशाब्जोऽत्यरुणस्तु नमो ध्येयो निजाङ्गैः सहितो गणेशः ॥ ७९ ॥

उच्छिष्टविघ्नेशाधिकारः ।

क्षिप्रप्रसादश्चस्त्वथ सादनाय स्याद् विन्नबीजादिमनुर्हृदन्तः ।

पञ्चशरौ विन्नपतेरमीष्टान् संसाधयेदेव हि कल्पवृक्षः ॥ ८० ॥

ऋष्यादि चाङ्गादिकमप्यशेषमेकाक्षरमोक्तविधानतः स्यात् ।

सन्दीक्षया लक्षजपेन सिध्येद् दशांशहोमान्मधुरैस्तिलैश्च ॥ ८१ ॥

पाशाङ्कुशे कल्पलतां च दन्तं हस्तैः करेणापि च बीजपूरम् ।

विभ्रद् गजास्यः समलङ्कृतो वः क्षिप्रप्रसादः शशिमौलिरव्यान् ॥ ८२ ॥

ध्येयोऽरुणस्तुन्दधृतत्रिलोकः श्वेताम्बराब्जोऽम्बुजविहरसः ।

हस्तस्यसङ्कल्पकताप्रसूतैर्वर्धन् धनैर्मूर्धनि साधकेन्द्रम् ॥ ८८ ॥

सिद्धाह्वयस्यावरणैश्चतुर्भिः पूज्यः स्वमूर्तेौ हृदयाम्बुजे वा ।

द्रव्यैः पुरोकैर्धृतपायसाधैर्हुत्वा श्रियं पङ्कमवैश्व विन्देत् ॥ ८९ ॥

नित्यं यथाशक्ति घृताञ्जहोमात् कुटुम्बिनां तद्गृहपोषणं स्यात् ।

सन्तर्पयेच्चासृतवारिपूरैर्यदिष्टमन्यच्च लभेत सर्वम् ॥ ९० ॥

दृष्याज्यसिक्तसितलोणकृतावदानैर्हुत्वा निशास्वमिमत्तं खलु तस्य सिध्येत् ।

संवावमिच्छति विरोधिषु वा चतुर्थ्यां तन्नालिकैरहवनाच्छ्रयमश्नुतेऽसौ ॥

पञ्चान्तकोऽमिसहितः सह वामनेत्रो दण्डी च शक्तिमनुसंपुटगङ्गिवर्णः ।

वैज्रो मनुर्निगदितः स्वयमेव दीर्घैरङ्गानि जातिसहितानि यथा स्वरे स्युः ॥

कन्धो विराष्णुनिरथास्य तु भार्गवः स्यात् तद्दैवतं गणपतिः पुरतोऽर्णलक्षम् ।

अभ्यस्य चांशहवनेन च पञ्चमक्ष्यैः कन्या वदंश्च खलु सिध्यति भोजयित्वा ॥

सन्दीक्षितो गुरुमुखात् समवाप्तमन्त्रः खानादिनित्यविधिना यजनं विदध्यात् ।

गौळाब्धिहेममुत्रि कल्पककाननान्तर्ध्यात्वा हिरण्यमाणिमण्डपसिंहपीठम् ॥

शुक्लादिधर्ममुखपादगुणाब्जविन्धैः कोणच्छदेषु हृदयादिमनून् पुरस्तात् ।

नेत्रं पुरोऽञ्जमपि दिक्षु यजेत् तु शकैः

जया, विजया, अजिता, अंपराजिता, नित्या, विकासिनी, शौण्डी,  
जनस्ता, सुमङ्गला ।

एताः क्रमेण तु दलाप्रगताश्च मध्ये ॥

गणं गणनाथं विज्ञेयं विनायकं मक्ष्यप्रियं पञ्चकरं कम्बहस्तं महोदरम् ।

एतांश्च पङ्कजवहिः क्रमशोऽष्टदिकस्थान् विमान् यजेद् गजमुखानरुणान् सनाज्ञा ।

पाशाङ्कुशाग्रदिनोऽरुणमाल्यगन्धास्तद्वाञ्छतो दशदिशास्वपि लोकपाठान् ॥

ध्यायेद्दशान्बरसरोजरसामृतार्द्रं व्योमात्मकं गणपतिं द्रुतहेमवर्णम् ।

वीताम्बरं स्वरुणमूषणमाल्यगन्धं कम्बोदरं त्रिणयनं शशिसण्डमौक्तिकम् ॥ ९७ ॥

१. 'एतत् कल्प' क., 'द्वयत्कल्पः' ग. पाठः. २. 'कम्पादकम्' ख. ग. पाठः.  
३. 'सिंह' क., पाठः. ४. 'अजिता' ख. पाठः.

पाशाङ्कुशाग्ररदमोदकपद्महस्तं ह्रस्वाकृतिं विविधभूषणचित्रंगान्त्रम् ।  
पुष्पाङ्गलौ तमभिचिन्त्य सदाङ्गमूलादावाहयेत् कथितपद्मजकर्षिकायाम् ॥

साग्नेन मूलमनुना प्रबभोपचारैराराध्य पायसगुलाज्यचरुनूपान् ।  
मूकानि चाप्यामिनवानि फलानि चेक्षून् लज्जाम् भधूनि विनिवेशे तु लघुकादीन् ॥  
नित्यं जपेद् गुणसहस्रमपि त्रिसन्ध्यं घ्यायेद् यजेच्च विभवानुगुणं गणेशम् ।  
तस्य प्रयच्छति धनानि विशिष्टभोगानायुश्च दीर्घमगदं नित्खिलांश्च कामान् ॥

अथ विनियोगाः कथ्यन्ते ।

आधायामि विभिवद्वेदकोणे कुण्डे तस्मिन् विधिनावाद्य देवम् ।  
गौलमाज्यं जुहुयात् पायसं वा विन्देदिष्टं विभवं च द्विमासात् ॥ १०१ ॥

बाज्ज्वापूपैर्गुलमिश्रैस्तु जुह्वद् वाष्ट्रद्व्यैर्धनमिष्टं च विन्देत् ।  
विभं लज्जैस्तिकमिश्रैः ससण्डैर्वश्यं कुर्यान्मधुना भूमिपालम् ॥ १०२ ॥

गुलैरमात्यान् मधुतण्डुलेभुमिश्रियस्तु वदयं पल्लैर्मधुस्रुतैः ।  
फलैस्तु शद्धान् सकलान् सशर्करैस्तिष्ठैः सकलैर्शयेज्जुहोति चेत् ॥

कन्याख्यया संपुटमन्त्रजापात् तां प्राप्नुयात् पिष्टतर्जुं गुलाक्काम् ।  
हस्ता तु तच्छेषमदक्षपीष्टां सर्वत्र पूजा विदधीत शक्त्या ॥ १०४ ॥

क्षेत्रेषु बीजं निवपन् पुरस्तात् तद्बीजमक्षयं विनिवेशे तस्मै ।  
तत्रायुतं तानि वपेज्जपित्वा स्याद् भूयसी तेन तु सत्यसम्पत् ॥ १०५ ॥

निष्पन्ने सत्ये तस्मादग्रमंशमुद्धृत्य देवस्य महतीं पूजां विदध्यात् ।

क्षेत्रं विवादास्पदमप्यथान्यदात्मीयमिच्छेद् यदि तस्य मध्ये ।  
अथान्मृदं स्वैक्यगणेशमूर्तिमौमाष्टवारेषु जपन् लभेत ॥ १०६ ॥

सर्वग्रहे तु कपिलोज्यपलं वचायाः पादांश्चूर्णमिलितं जपितं यथावत् ।  
पीत्सोपवासपरमस्तु भवेदजीर्णं यावद् घृतं श्रुतधरः स भवेच्च वाग्मी ॥

निष्कं तदर्धमपि पादमथो हरिद्रासिन्धूत्थपाण्डरवचाः पशुमूत्रपिष्टाः ।  
स्रष्ट्वा पिबेदतुमती जपितास्तनूजं विन्देद् गणेशमभिपूज्य पुरः स्वशक्त्या ॥



भौमे दिने सविभवं गणनायमिष्टा भक्ष्याज्यपायसचरुंश्च निवेश्य ह्रत्वा ।

कन्यावदुद्विजवरानपि भोजयित्वा आपेन मोचयति बन्धगतानशेषान् ॥

समवाप्य शिलामुदकप्रवृत्तां कलिकामरुकुशबभ्रिलक्षजापात् ।

निगलन्भक्षरे प्रदाय मुच्येत् कुजवारैः सितसिन्धुवारैजाताम् ॥ ११० ॥

अधिवा-य वटुं निशां कुमारीं सपितौ तौ समलङ्कृतौ प्रभते ।

महतीं च विधाय विभ्रपूजां परमात्माज्यहुतैश्च मोदकाद्यैः ॥ १११ ॥

कलशं विनिधाय धान्यवेद्यां जलगन्धाक्षतपुष्पचूर्णमिष्टा ।

घृतपूर्णनवं शरावमस्मिन् निदधीतार्चितदीपविभ्रराजम् ॥ ११२ ॥

स वटुश्च कुमारिकात्र पश्येत् खलु नष्टं च धनं त्रिकालवद्धम् ।

स्वयमत्र जपेत् स्पृशन् कुमारीं मुकुरेऽप्येष विधिः समो विधेयः ॥

यदि वृष्टिरभीप्सितात्र शक्त्या यजनं विभ्रपतेर्विधाय भक्त्या ।

घृतपायसमोदकैः फलाद्यैर्वरगन्धैरपि माल्यधूपदीपैः ॥ ११३ ॥

ध्वजतोरणमङ्गलाङ्कुराब्जैर्जलकुन्भैश्च फलैर्वितानमुख्यैः ।

समलङ्कृतकुण्डवदिवके विभ्रमावाद्य जुहोतु सप्तरात्रम् ॥ ११५ ॥

कदलीफलशर्करादिपिष्टैर्वृतसिद्धैश्च तथौदनैरूपैः ।

फलपायसशर्कराज्यदुग्धैरपि नित्यं त्रिशतं पृथग् जुहोतु ॥ ११६ ॥

महावृष्टिर्भविष्यति ।

अरिनैघनमादिभौमवारैः विषदिग्धाक्षसमित्सहस्रकैर्वा ।

अपराहहुतात् तथैव निम्नैः खलु पक्षादरयः प्रयान्ति मृत्युम् ॥ ११७ ॥

अभिलिख्य तनुं परेतभूमावसुभिर्नाम च भृशुतापराहे ।

उदरेऽस्य तदेधसामिमिष्टा जपतः शत्रुरूपैति मृत्युलोकम् ॥ ११८ ॥

विषवृक्षफलायुतैश्चितामौ लिखितास्यैस्तु हुतैः स याति मृत्युम् ।

रिपुवेश्मनि निम्बक्रीडवेधात् स्फुटमुष्णाटकरं कुजाराहे ॥ ११९ ॥

तत्पत्रैर्विद्वेषः ।

भौमे गणेशरविर्भौ गणनाथमिष्टा वैद्याप्रचर्मणि तथैव सुसमिषिष्टः ।  
आपूर्वं तत्र फलक्षं प्रजपेच्च हुत्वा तेनामिषिच्य क्षमयेदमिचारोगान् ॥

क्षीरैश्चवाज्यहवनाच्छमयेज्ज्वरार्तिं सापूपदुग्धहवनं गजबाजिश्चान्त्यै ।  
क्षस्तं च तेन परिषिच्य जलेन तेषां सम्प्रोक्षणाद् भवति शान्तिरपीह वृद्धिः ॥

इत्थं स भार्गवमुनिर्जगतां हितार्थं प्राह त्रिवर्णगणराजमनोविधानम् ।  
कन्यां वटुंश्च मधुरैः सह भोजयित्वा सर्वत्र चोदितफलं लभते स्म मन्त्री ॥

कन्यां दुर्गां ध्यात्वा वटुं गणपतिं ध्यात्वा भोजयेत् ।

स्वैर्नामभिश्चाष्टगणेशमुख्यानुक्तान् पृथग् विन्नविनायकादीन् ।  
सन्तर्पयामीत्यमृतांशुतोयैः सन्तर्प्य नित्यं लभते यदिष्टम् ॥ १२३ ॥

व्योमान्मुजेन्दोः प्रसृतामृताग्निः सन्तर्पयन् विन्नपतीन् यथोक्तान् ।  
ध्यात्वा स्वमन्त्रैस्तृपितान् दिनादौ संसाधयेद् वाञ्छितमर्थजातम् ॥ १२४ ॥

कास्थं करिन्द्रं करिणीगणानां मध्यं गतं तूदयशैलशृङ्गात् ।  
स्त्रेणसोपानपथावतीर्णं संस्मृत्य सन्तर्प्य लभेत कामान् ॥ १२५ ॥

भक्षाद्यैर्विनिवेदनं गणपतेर्होमो जपस्तर्पणं

स्तोत्रैस्तस्य नृतिर्नेमस्कृतिरपि स्याच्छक्तितो नित्यशः ।

चत्वारिंशदथो चतुष्टययुतं चातुर्थिकं चार्चनं

क्षस्तं तद्यजनं च यस्य स भवेद् विन्नाधिराजप्रियः ॥ १२६ ॥

इति गणपतिमन्त्रा मुख्यशो नैकमेवाः

पृथगिह कथिता ये तन्त्रमेवेषु दृष्टाः ।

निसिलमपि जपाद्यं यत्क्रियाजालमुक्तं

मनुरपि गणनाथः पूर्वपूर्वो गरीयान् ॥ १२७ ॥

इति श्रीमदीशानधिपगुणस्वेषपद्धतौ तन्त्रसारे

दशमुखादिगणपतिपटलः

केवलः ।

अथ सप्तदशः पटलः ।

वाग्भवं तदनु मन्मथबीजं सर्गवान् भृगुरनुग्रहयुक्तः ।  
त्रैपुरो मनुस्यं क्लृप्त बालः कामवेत्तुरिव कामधुगुक्तः ॥ १ ॥

विद्यावाग्भवं कामराजकलिता ह्येषा सवागीश्वरी  
त्रेतामित्रिजगाधिभूर्तिसवनैर्वेदैर्गुणैः कारणैः ।  
यद्वा अन्यत् त्रिविधं भवेत् त्रिपुरस्या वर्णत्रयाविष्कृतं  
तज्ज्ञेयं त्रिपुरेतिनामविषया शक्तिः परास्त्रयायते ॥ २ ॥

श्रीश्रीश्या मुनिरस्य चोष्णिगुदिता छन्दः स्वयं देवता  
वागीश्वरीत्यपरे शिवं च कथयन्त्यन्ये तथा भैरवम् ।  
पूर्वेन्दुप्रति वाग्भवाख्यमपरं यद् बन्धुजीवारुणं  
प्रोत्फुल्लारुणकर्णिकाररुचिरं बीजं तृतीयं विदुः ॥ ३ ॥

तारं व्योम तथा भृगुश्च सकलो मन्त्रस्त्रिकर्णो ह्ययं  
शेषाख्यस्त्रिपुरामनोस्तु रचयेदज्ञान्यनेन क्रमात् ।  
स्वामिर्जातिभिरन्वितान्यथ पुनः पाण्योः शरीरे न्यसेत्  
हस्ताब्जान् करशुद्धिमङ्गलिषु तद्वर्णानि चाङ्गानि च ॥ ४ ॥

ओं हसौ कनिष्ठाङ्गुल्ये नमः । ओं हसौ अनामिकायै नमः । ओं  
हसौ मध्यमायै नमः । ओं हसौ तर्जन्यै नमः । ओं हसौ ज्येष्ठाङ्गुल्ये नमः ।

विन्यस्याङ्गुलिषु क्रमेण करयोरेवं त्रिपर्वक्रमात्

ओं हसौ ऊर्ध्ववक्राय नमः । ओं हसौ पूर्ववक्राय नमः । ओं हसौ  
दक्षिणवक्राय नमः । ओं हसौ उत्तरवक्राय नमः । ओं हसौ पश्चिमवक्राय  
नमः ।

इत्थं चाङ्गुलिभिर्गुलेष्वभिसृतैर्ज्येष्ठादिभिर्विन्यसेत् ।

मूलार्णान्वितशेषतश्चरणयोर्याङ्गुल्योरुपस्थे तथा

नाभौ हृत्कलाङ्गुलिषु पृथक् मूर्धन्यपीत्थं न्यसेत् ॥ ५ ॥

विलोमतश्च —

कामरूपी कोल्लगिरिः सोपारोब्बाणके तथा ।

मलयाद्रिः कुलान्तं च जालन्त्रं देविकोट्टकम् ॥ ६ ॥

इत्थह योगपीठानि ।

प्रास्यथाषाश्चण्डिकान्ताः पृथगिह कथिता मातरस्तत्र पूर्वं

दीर्घैर्युक्ताः स्वरैस्ताः शशधरशकलैर्ह्रस्वविन्दुस्वरैस्ते ।

युक्ताः स्युश्वासिताज्ञो रुरथ कथितश्चण्डकः क्रोधनाह-

श्चोन्मत्तः स्यात् कपाली तदनु निगदितो भीषणः संहृतिश्च ॥ ७ ॥

शेषश्रीयुतपीठनाम च ततः पीठेति शब्दः स्वरो

दीर्घः स्यादथ मातृनामसहितं तत्तत्तुर्ध्यां तु इत् ।

ह्रस्वा विन्दुयुताः स्वराः स्युरसिताश्चान्ये तदाष्यस्यै-

र्विन्दुनैरथ भैरवाह्वयमथ स्यात् पादुकेभ्यो नमः ॥ ८ ॥

पृथगेवं न्यसेन्नाभिहृत्कण्ठास्येष्वथो नसि ।

ललाटे मूर्धनि तथा द्वादशान्तेऽप्यनुक्रमात् ॥ ९ ॥

पीठपादुकन्यासः ।

गुप्ते च हृदये तद्वल्ललाटे विन्दुसंज्ञिते ।

त्रिषु स्थानेषु शेषाद्यं मूलार्णान् विन्यसेत् पृथक् ॥ १० ॥

मूलमन्त्रन्यासः ।

न्यासः पुरस्तात् करयोस्ततः स्याद् वक्रेष्वथो पीठकपादुकानाम् ।

पदादिमूर्धान्तविलोमतः स्यान्मूलेन चाङ्गैरिति षट्प्रकारः ॥ ११ ॥

प्रविश्य दीक्षां गुरुणामिषेचितस्तदिष्टकृत् तेन विशेषशिक्षितः ।

अनुज्ञया तस्य विषाय नैत्यकं कृतात्मशुद्धिर्भगुनद्वविग्रहः ॥ १२ ॥

सितांशुकालेपनमास्यमूर्षणो गणेशमभ्यर्च्य गुरुं च भक्तितः ।

उपोपविश्योचित आसने शुभे समाहृतेज्याविधिसाधनादिकः ॥ १३ ॥

ब्रह्माण्डोदररत्नसौषजलधर्मध्ये कदम्बोज्ज्वलं

चोद्यानं मणिमण्डपं च बिलसन्माणिक्यशोणद्युति ।

दिव्यं द्वारचतुष्टयस्थवदुकैस्तावद्भिरेवारुणैः-

सर्वेश्वररुणाम्बरादिविलसद्वेषैर्युतं चिन्तयेत् ॥ १४ ॥

कुलपूर्वस्तु वदुकस्तथैवाकुलपूर्वकः ।

समयाह्वयस्तृतीयः स्याच्चतुर्थः साधकाह्वयः ॥ १५ ॥

चतुर्द्वारेष्विमे पूज्यास्तद्वत् क्षेत्रगणेश्वरौ ।

स्वल्ङ्कृतौ तौ नित्यं तावुदग्दक्षिणतः स्थितौ ॥ १६ ॥

तन्मध्यकार्तस्वरसिंहपीठे शक्तिं प्रवालाङ्कुरभङ्गशोणाम् ।

तामह्रषावेष्ट्य गुणैरनन्तो ध्येयस्तादित्यं सितमम्बुजं च ॥ १७ ॥

धर्मादयः स्युश्चतुरोऽस्य पादाः सिंहाननाः सत्त्वतभोरजांसि ।

कैन्दं च नालं कमलं क्रमेण ध्येयं त्रितत्त्वं त्रिजगन्निर्मुक्तिः ॥ १८ ॥

पुर्यष्टकोर्ध्वच्छदमम्बुजं तदधश्छदाकारचतुर्युगं च ।

परिस्फुरत्केसरजालकीर्णां तत्कर्णिकां चोपरि मूलशक्तिम् ॥ १९ ॥

ध्येयं तथा वाग्भवमात्रबीजं बन्धूकरक्तं रुचिरं त्रिकोणम् ।

हिरण्यगर्भं च हरिं च रुद्रं तथेश्वरं चैव सदाशिवं च ॥ २० ॥

ततस्तु तन्मध्यसुखोपविष्टां देवीं जपायावकरक्तकान्तिम् ।

निबद्धपद्मासनसौम्यमूर्तिं नेत्रत्रयालङ्कृतवक्रपद्माम् ॥ २१ ॥

अटाकिरीटाहितशीतरोचिषं पिशङ्गरक्ताभरणाम्बरसजम् ।

धृताक्षमालां वरदां च दक्षिणे सपुस्तकाभीतिकरां च वामतः ॥ २२ ॥

समग्रतारोधिपमण्डलाननां प्रतसजाम्बूनदरत्नकुण्डलाम् ।

गळप्रभारक्षितनिष्कभूषणां सुजातशुचोन्नतपीवरस्तनीम् ॥ २३ ॥

विचित्रहरोल्लसितस्तनांशुकां तथाङ्गुलीयैः कटकैश्च भूषिताम् ।

पिशङ्गकौशेयकचारुप्रस्थिषं हिरण्यकाञ्चीं दधतीं तद्वास्पदे ॥ २४ ॥

१. 'तौ नृत्वन्ताड्' क. ग. पाठः. २. 'कु' ख. पाठः. ३. 'क्तिम्' ख. पाठः.

४. 'रानितव' ख. पाठः.

यथोचिताकारविशेषसुन्दरं मनोऽभोर्वोरपि जह्योर्युगम् ॥  
 क्रमेण वृषं दधतीं पद्माब्जपोषिचित्रस्तस्सुरिषे च नृ ॥ २५ ॥  
 समस्तसोभाषिमवैकसुन्दरीं विभामसौन्दर्यसुपारसात्मिकाम् ।  
 निजैक्यतस्यैपुरदेवतां शुभां विचिन्तकं भाषाहितसाधनैर्यजेत् ॥ २६ ॥  
 ततस्तु साम्भोरुहचन्द्रमण्डले शिवात्मिकां निष्कलसूक्ष्मचेतनाम् ।  
 विचिन्तयेत् तारकसङ्कमलिपं शशीहृद्यदामरुचिं तनीमसीम् ॥ २७ ॥  
 ततः समादाय कृतां सुपुन्नय निजैक्यदेव्या हृदयाङ्कुजं नयेत् ।  
 सचेतनां तां प्रविभाव्य तु कृष्णं मनः शिरं तत्प्रवणं विधाय तु ॥ २८ ॥  
 सप्तहजेन्दोरमृतस्य धारया परिस्रवन्त्यः सितदुग्धरोष्णिनाः ।  
 सुपुन्नयं ब्रह्मपश्यान्तान्भुक्तिर्निजैक्यदेवीमभिनिन्द्य कर्षयेत् ॥ २९ ॥  
 यथोपचरैर्नैकसामिपूज्य तां मुष्मतिराद्यान् पुनस्तु चिन्तयेत् ।  
 पटन्तराधारसमण्डलान्बुजैः शरीरमूर्ध्वङ्गमया सुपुन्नया ॥ ३० ॥

मूलाधारे चापि पायावुपस्थे नाभौ हृषे तालुमूले च मूर्ध्नि ।  
 वेदत्वासाकाराद्युम्मच्छदानि त्वन्वञ्जानि सन्तरा ब्रह्मनाम्नाः ॥ ३१ ॥  
 अथात्र मूले नवकोटियोजनं प्रविस्तृतं चान्द्रमसं तु मण्डलम् ।  
 तमीषदाकुञ्च्य निबध्य चिन्तयेत् तदुत्पमब्जं भवत् कलदलम् ॥ ३२ ॥  
 यथोमुसं वक्रतनौ तदन्तुजं भवेदजोरुन्मुस्तमावतं स्मितम् ।  
 विभाव्य मध्येऽस्य तु काममन्दिरं कदम्बगोलाकृतिलिङ्गमिन्दुमम् ॥ ३३ ॥  
 तं कुण्डलिन्वय विसाङ्कुरतन्तुगौरा सुसा त्रिधा समभिवेष्ट्य तथा प्रबोधम् ।  
 वाति प्रबुद्धमदनालयसंभ्रमेण लिङ्गं तु वाग्भवमयं प्रथमं तदुक्तम् ॥ ३४ ॥  
 आशेषविन्वयरुणं हृदयेऽत्र पथं बन्धूककान्ति दशपत्रमयास्य मध्ये ।  
 यत् पद्मरागरुचि मान्मथवीजलिङ्गं ध्यायेत् तु विश्वजनरञ्जनमोहनं तत् ॥  
 विन्दुस्थानं ललाटे दिवसफरमयं मण्डलं पीतवर्णं  
 तत्राब्जं द्वादशारं दिनकररुचिरं पीतवर्णं तु लिङ्गम् ।  
 बीजं सारस्वतं तत् प्रभवति परमं वाक्मयं यत्प्रभावा-  
 दित्यं प्रोक्तं पुराणां त्रयमिदमिह यत् त्रैपुराख्या हि विद्या ॥ ३६ ॥

१. 'सि' क. ख. पाठः. २. 'स्प' ग. पाठः. ३., 'म' ख. पाठः.

सुषुप्नापथास्मात् तु वापास्वालिङ्गात् समारम्भ विष्णुत्पमासुस्मरतोचः ।

द्वितीयं तृतीयं च मध्येन लिङ्गं गता श्वाकेरूर्ध्वं पुरं ह्यदशान्तम् ॥ ३७ ॥

अहं जीवभूतः क्रमेणेह लिङ्गत्रयोदीर्णशक्त्या स्वपथं समेतः ।

सहस्रच्छदं ततः कलामध्यपत्रं सुधासारविष्यन्दि सच्छिद्रमध्यम् ॥ ३८ ॥

पुनः सैव शक्तिः सुधाधारयास्माभिर्वृत्ता सुषुप्नापथा ब्रह्मरन्ध्रम् ।

प्रविष्टा पुरोवद् त्रिलिङ्गानि चान्तः क्रमात् ह्यावयन्तीह मूलाब्जमीषात् ॥

विमालीकशूर्ध्वादशशूर्ध्वयानं तथा शङ्खकुन्देन्दुगोक्षीरगौरैः ।

प्रपूर्णं शरीरं त्वयो रोमहृपात् सवधानृतान्मः समाह्वान्यमानौ ॥ ४० ॥

क्रमादहृपीठस्थिता देवताश्चाङ्गीसिद्धिर्वृत्तिस्था + + + + + ।

गुरुं द्वारपालानथो लोकपालास्तथा मण्डपं चाम्बुधिं चिन्तयति ॥ ४१ ॥

विमाल्येति मन्त्रं सदाभ्यासयोगान्मज्जोवाञ्छितार्थीसिलोकेषु विन्देत् ।

विजित्येह मृत्युं गुणैर्भयवाचामधीशत्वमेयादलभ्यां च मुक्तिम् ॥ ४२ ॥

इत्थं निजैक्येन विभाव्य देवीमिष्टा यथावन्मनसोपचारैः ।

बाधे पुरोवद् यजनाय सम्यग् लेख्यं तु चक्रं विधिनैव देव्याः ॥ ४३ ॥

काश्मीरगोरोचनचन्दनेन्दुस्रक्कुष्ठरूपपत्रफगोमयात्रिः ।

चक्रं लिखेद्वाटकरूप्यताम्रैः कृते तलेऽरत्निमितेऽतिरम्ये ॥ ४४ ॥

सफणिकं साहदलं तु पथं मध्ये बहिर्द्वादशकं दलानाम् ।

तद्वाद्यतः षोडशपत्रमब्जं बाधे तथा रागदलानि च स्युः ॥ ४५ ॥

तद्वाद्यवृत्तं चतुरभ्रमस्मिन् कोणास्तु पार्श्वे फलशोर्षेमानाः ।

लेख्याः सपाशाङ्कुशशङ्खरूपभैश्चिह्नैरुपेतास्तु यथाक्रमेण ॥ ४६ ॥

मध्ये त्रिकोणाकृति वाम्भवं स्यात् तन्मध्येगे च स्मरशक्तिबीजे ।

लेख्येऽष्टैदिकपत्रगताः स्वराः स्युर्बाधे दलैर्द्वादशकेषु कामम् ॥ ४७ ॥

शक्तीर्लिखेदन्वथ षोडशासिन् पत्रेष्वथ द्वादशकेषु कामम् ।

सान्तान् सफादीन् सह हंसविन्दून् द्वारिश्चदब्जच्छदनेषु मन्त्री ॥ ४८ ॥

१. 'तम्' क. पाठः. २. 'जाः' क. क. पाठः. ३. 'ब्रह्मविन्दु' क. ग. पाठः.

४. 'म' क. पाठः. ५. 'पु', ६ 'कं' क. पाठः. ७. 'म' क. पाठः.

बाह्येऽथ मालामिव क्षेममन्त्रं कृत्वाद् बहिस्तत्तुरग्रमन्तः ।  
 तद्वह्निसेत् कोणचतुष्टयस्थे पाशाङ्कुशे रम्यतरे यथावत् ॥ ४९ ॥  
 एतद्धि चक्रं त्रिपुरामिधेयं संलिरुय तस्मिन् यजनं विदध्यात् ।  
 तथापि पीठे विनिधाय मन्त्री संपूजयेत् तैर्विहितोपचारैः ॥ ५० ॥  
 शस्तं निजैक्येन तथैव चक्रं चित्रेऽपि देव्या यजनं न भूमौ ।  
 सोहादसौ स्पण्डिलगां यजेच्छेद् अर्शयेत् त्रिबर्गादपि मन्त्रसिद्धेः ॥ ५१ ॥  
 पूर्वं त्रिलिङ्गात्मकबीजयुक्त्या सद्वादशान्तामृतशक्तियोगाम् ।  
 विभाव्य गन्वाक्षतपुष्पतोयैः स्वमूर्धनि स्वैक्यतनुं यजेत् ताम् ॥ ५२ ॥  
 व्योमेन्दुपद्मेरुहतः पुरोवत् तेजश्चिदानन्दमयीं गिरं ताम् ।  
 आवाह्य चक्रोदरफणिफ्रयां व्योमेन्दुसूतैरमृतैर्निषिञ्चेत् ॥ ५३ ॥  
 शेषाङ्गमूलैर्मनुभिः क्रमेण प्राण्वत् समाराध्य महोपचारैः ।  
 व्योमांशुताम्भःपृषतैः पुरोवदाह्वय्य तूक्तावरणानि चेष्टा ॥ ५४ ॥  
 अर्शैर्यजेदावरणं दलानां मध्ये यथावत् प्रथमं ततश्च ।  
 शक्तीर्द्वितीयेऽथ दलाग्रगास्ताः सल्लेखिनीपुस्तकहस्तयुग्माः ॥ ५५ ॥  
 भोगा च सत्या विमला च मेधा अद्वा च बुद्धिश्च तथा समृद्धिः ।  
 ज्ञाना च पूर्वादिषु रक्तवर्णा दिव्याम्बराद्यैरपि भूषिताङ्गयः ॥ ५६ ॥  
 ततस्तृतीयावरणेऽष्टपीठे मातुः क्रमाद् भैरवपादुकाश्च ।  
 ऐशे गुरून् पञ्च यजेच्चतुर्थे क्षेत्रं सविन्नं वटुकांश्च दिक्षु ॥ ५७ ॥  
 लोकाधिपान् सायुषवाहनादीस्तान् पञ्चमे त्वावरणे यथावत् ।  
 संपूज्य तैस्तैरुपचारभावैः पुनश्च देवीं सुमनोभिरिष्टा ॥ ५८ ॥

आत्मतत्त्वाधिपायै देव्यै नमः । विद्यातत्त्वाधिपायै देव्यै नमः ।  
 अक्षयतत्त्वाधिपायै देव्यै नमः ।

पृथगेभिः क्रमान्मन्त्रैर्देव्या पुष्पाङ्गलित्रयम् ।

भावाष्टपुष्पैरपि तामर्चयेद् भावसाधनैः ॥ ५९ ॥

अर्हिसा प्रथमं पुष्पं ततश्चेन्द्रियसंयमः ।

क्षमा भक्तिर्देया ध्यानमलोमो ज्ञानमष्टमम् ॥ ६० ॥



आत्मविद्याशिवैस्तैः पूज्यं प्राण्यमोन्तकम् ।  
 जपावन्ते जपं कुर्याज्जपरक्षाफरो विधिः ॥ ६१ ॥  
 स्फटिकाक्षावली क्षस्ता जप्येषु त्रेपुरेषु वै ।  
 जपं चाप्यमृताम्भोभिर्मनसाली समर्पयेत् ॥ ६२ ॥  
 ततः स्तवमिमं ध्येयमन्त्रसारमुदीरयेत् ।

अतद्दवाक्यन्ववल्लसदृष्टिं तनीयसीं  
 मृणालतन्तुकोमलां त्रिलिङ्गविम्बानिर्गताम् ।  
 ससर्गबिन्दुनादकान् क्रमादतीत्य तस्यदाद्  
 द्रवस्तुषारसाधुतां सुनिष्कलां नुमो गिरम् ॥ ६३ ॥  
 सुषाम्बुधौ सितावनौ च चन्द्रकान्तमण्डपे  
 शशाङ्कविम्बपङ्कजे तु गौरवर्णवालिकाम् ।  
 सबोधमुद्रपुस्तकां सकुम्भजप्यमालिकां  
 सिताम्बरादिभूषितां सितावृतिं नुमो गिरम् ॥ ६४ ॥  
 हिमाग्रमेऽष्टमातृभिश्च मातृकाम्बुजासनां  
 अक्षिप्रभां वरामवां तथा धृताब्जपुस्तकाम् ।  
 सविन्नराजपञ्चुखां सदक्षिणेशदेक्षिकां  
 सभैरवां त्रिलोचनां कपर्दिनीं नुमो गिरम् ॥ ६५ ॥  
 निजैक्यतोऽरुणस्त्रिपं प्रतसहेमकुण्डलां  
 विचित्रभूषणाम्बरां स्थितां सफस्यकाम्बुजे ।  
 सपाशमङ्कुशं करैर्वरामवे च विभ्रतीं  
 सशङ्खपद्मशेखरिं विभूतये नुमो गिरम् ॥ ६६ ॥  
 ललाटपद्मवाग्मवे सुरेन्द्रचापदीपितिं  
 शिरस्यभेन्दुमण्डले समन्मवां सितद्युतिम् ।  
 रविप्रभां हृदम्बुजे हि सौरविम्बमध्यगां  
 पूष्यं विभाव्य मुक्तये च मुक्तये नुमो गिरम् ॥ ६७ ॥

स्वकान्तेवावकान्मुभिर्विलोहिते च रोदसी  
 सपुष्पबाणकार्मुकां च सारङ्कुशां तु पाशिनीम् ।  
 विलोहितान्बरादिकां निजैक्यतो विभूषितां  
 स्मृतां जगद्विमोहिनीं विकर्षिणीं नुमो गिरम् ॥ ६८ ॥  
 समस्तवेदशास्त्रवाग्बिभूतिजन्मभूर्यत-  
 स्ततश्च संस्कृतादिवाग्विलासदं हि बौग्भवम् ।  
 स्फुरत् स्मैरस्य मन्दिरे स्मृतं हि तारकप्रभं  
 यदात्मकं प्रवृत्तये गिरां च तां नुमो गिरम् ॥ ६९ ॥  
 यतः प्रपञ्चसंभवस्थितिक्षयप्रवर्तनं  
 त्रिविग्रहप्रभेदतस्मिन्मूर्तिकां विभाव्यते ।  
 गुणत्रयीजगत्त्रयीत्रितत्त्वकालपूर्विकां  
 नतस्मिन्पूर्विका पुरा त्वमम्ब! तां नुमो गिरम् ॥ ७० ॥  
 किमङ्गपूजनाविधावजानताथवा मया  
 तदङ्गमन्त्रस्युधनक्रियादिहीनमर्चिता ।  
 त्वदङ्गत्रियुग्मपद्मयोस्तु भक्तिचोदितेन तत्  
 त्वमम्ब! खेदिताधुनासि दुर्नयं क्षमस्व मे ॥ ७१ ॥  
 भक्तिहीनं क्रियाहीनं श्रद्धाहीनं यदर्चनम् ।  
 तदस्तु परिपूर्णं मे तव देवि! प्रसादतः ॥ ७२ ॥  
 इत्यात्मादित्रितत्त्वान्तमधिपायै नमोऽन्तकम् ।  
 देव्यै पूजाजपफलमर्पयेच्छुलुकाम्बसा ॥ ७३ ॥  
 अनामिके द्वे तर्जाम्यां मिथः पाण्योर्निबध्य तु ।  
 उत्तानपाणितलयोर्मेध्यमे सकनिष्ठिके ॥ ७४ ॥  
 पार्श्वाम्यां सहिताग्रे स्तामृज्वायतमुपस्थिते ।  
 कृत्वाङ्गुष्ठाग्रयुग्मेन कनिष्ठामूलयोः स्पृशेत् ॥ ७५ ॥  
 मुद्रेयं योनिसंज्ञां स्याच्छाकेयी मन्त्रसिद्धिता ।  
 तां बद्ध्वा दर्शयेद देव्ये सद्यःप्रीतिकरं भवेत् ॥ ७६ ॥

१. 'बद्ध्वा' क. ख. पाठः. २. 'वाक् स्तु'. ३. 'वरस्य' ख. पाठः.

४. 'विर्विना' ख. ग. पाठः.

अथार्घ्यं तु हृदा दत्त्वा नमस्कृत्य प्रसाध च ।

निरञ्जने! लयं गच्छ ठठ ।

अनेन पुण्याङ्गलिना देवीं सपरिवारकाम् ॥ ७७ ॥

आदायामृतानिःप्यन्दैः स्वाङ्गमध्ये नियोजयेत् ।

अर्घ्यं हृदा विसृज्याथ भोजयेच्च कुमारिकाः ॥ ७८ ॥

बटूनपि यथाशक्ति पायसाज्यमधूत्तरम् ।

सूतकादिषु बाष्पाचीं जपं वा न समाचरेत् ॥ ७९ ॥

पवित्रारोपणादीनि कुर्याच्चैव विधानतः ।

विशेषात् पट्टसूत्रेण पवित्राप्यत्र कल्पयेत् ॥ ८० ॥

गङ्गावतारणं चापि कुर्यात् कङ्कणिकामपि ।

न शस्ता चण्डपूजात्र विधिर्होमस्य कथ्यते ॥ ८१ ॥

तिलाज्यशर्कराहोमः सर्ववश्यप्रदो भवेत् ।

वैश्वैः पत्रैः फलैः शुक्लैः पुष्पैः पत्रैश्च भ्रिये ॥ ८२ ॥

जुहोति राजिकालोणैर्मधुना तुष्टिरुत्तमा ।

शुक्लां शुक्लैस्तु कुमुदैर्हुत्वा विद्यां लभेदसौ ॥ ८३ ॥

ग्रीवश्याक्काष्टिकृत्येषु रक्तं रक्तैस्तु साधनैः ।

दूर्वाग्रेर्लभते कन्यां साज्यामेनात्तमुत्तमम् ॥ ८४ ॥

शिरीषकुमुदैर्वेश्यां वश्ययेत् क्षौद्रमिभितैः ।

शुक्लादिपुष्पैर्होमेन शुक्लादिवसनागमः ॥ ८५ ॥

अपामार्गैस्तथाश्वत्थैर्न्यग्रोघोदुम्बरैरपि ।

विप्रादींश्चतुरो वर्णान् वश्ययेन्मधुरैः क्रमात् ॥ ८६ ॥

धुर्धूरकाष्ठैस्तद्धोमादुन्मत्ताः स्युररातयः ।

विद्वेषो निम्बकार्पासैर्मारयेत् सविषैर्विवैः ॥ ८७ ॥

काफकाकारिपत्राभ्यां होमादुच्चाटयेत् परान् ।

शुद्धेषु कृष्णां ध्यायेत् तां कृष्णान्यावरणानि च ॥ ८८ ॥

मध्वाज्यक्षीरहोमेन समृद्धिर्महती भवेत् ।  
 वटाशो गोमयालिप्ते दर्मानास्तीर्य साधकः ॥ ८९ ॥  
 पुष्पंलंजासक्तैः शुभैः पूजयेद् ब्रह्मयक्षिणीम् ।  
 नित्यमष्टसहस्रं तु अपित्वा निशि तन्मनाः ॥ ९० ॥  
 मासेन यक्षिणीं पद्मवेदिष्टार्थांश्चापि विन्दते ।  
 तन्मन्त्रिताम्बु पीतं तु नित्यं मेघाकरं स्मृतम् ॥ ९१ ॥  
 अष्टोत्तरशतं स्पृष्टमम्भः पीत्वा दिवानिष्ठम् ।  
 निरीक्ष्य बद्धग्रस्तु तद्वाचं स्तम्भवेदसी ॥ ९२ ॥  
 अश्रुतान्येव चास्त्राणि दर्शनादेव धारयेत् ।  
 बहुना किं प्रलापेन वाम्बिलासविभूतिर्दः ॥ ९३ ॥  
 न मन्त्रज्ञैपुरादन्यैः शीकरोऽपि विशेषतः ।  
 शेषमन्त्रविहीनस्तु मनुष्यैः प्रथमोदितः ॥ ९४ ॥  
 बालाभिमानो जप्यः स्याद् बालैरेवैव नेतरैः ।  
 एतैरशेषशेषस्त्वैर्मूलाजैस्तु विभागशः ॥ ९५ ॥  
 कूटस्थज्ञैपुरो मन्त्रः सर्वसिद्धिप्रदो हि सः ।  
 स्वरादिभिः क्रमात् काथैः क्षान्तगैर्द्वितयक्रमात् ॥ ९६ ॥  
 अन्तःस्थितस्वरैस्तैश्च स्पर्शवामाक्षपल्लवैः ।  
 क्रमेण त्रैपुरा एव मन्त्रास्ते प्रभवन्ति हि ॥ ९७ ॥

सम्यगित्थश्रुतिता त्रिपुरैर्यं कामधेनुरिव कामदविद्या ।  
 बामुपास्य सुरगुणकसिद्धाः सिद्धिसृद्धिमपि चापुरमीष्टाम् ॥ ९८ ॥

इति श्रीमदीशानक्षिपगुरुरेवपद्मती तन्त्रसारे

त्रिपुरासङ्ग्रहो नाम

सहस्रपदाः पद्यकः ।

अथाष्टादशः पदलः ।

अर्धोदितविशेषतस्त्रिपुरहंसवागीश्वरी  
सविन्दुगगनं भृगुः पृथगुपोढवालाक्षरैः ।  
इयं भुवनमोहिनी भवति विश्ववाग्मृतये  
मुनिस्तु कमलासनस्तदनु चोष्णिगुक्ता च वाक् ॥ १ ॥  
मुञ्जे नयननासयोरपरवक्रपृष्ठे च के  
भवत्यपरके मुखे च हृदयेऽपि नामौ क्रमात् ।  
न्यसेदसिलविग्रहे शिरसि चेति विन्दुस्वरान्

ओं हं सः कं खं गं बं ङं हृदयाय नमः । ओं हं सः च छं जं झं  
ञं शिरसे ठठ । ओं हं सः टं ठं डं ढं णं शिखायै वषट् । ओं हं सः तं मं  
दं धं नं कथनाय हुम् । ओं हं सः पं फं बं भं मं अस्त्राय फट् ।

ब्रह्मरचनोदिता भवति ब्रह्मदिग् वादिभिः ॥ २ ॥

निजाङ्गमनुमूलतः क्षपितविग्रहेष्टासनः  
ष्योनिधिपुरक्षितौ सरत दिव्यसिद्धाङ्गमम् ।  
स्रष्टाङ्गमणिमण्डपे रजततारसिंहासने  
सहान्बुरुहमुकुटसन्निगुणमेरुसत्कर्णिकम् ॥ ३ ॥

त्रैलोक्यायै कारिकायै नमः ।

नदीऽन्तमथ केसरान् कुलगिरीन्द्रतत्त्वान् यजेत्  
शृङ्खलपर्वतात्मकेभ्यः केसरेभ्यो नमो नमः ।

तथैव जगतीच्छदैः प्रथितवर्षशैलात्मकान् ।

शृङ्खलपर्वतात्मकेभ्यो दलेभ्यो नमो नमः ।

बहिर्धरणिमण्डलं जलनिर्घाश्च सप्तार्चयेत्  
तथैव दिशि चण्डिकां गणपतिं गुरुं क्षेत्रपम् ॥ ४ ॥

निजाङ्गवृत्तिरादितस्तु पुरतोऽथ रुद्रोऽम्बुजे  
तथोपरि चतुर्मुखः कमलगस्त्वधो वासुकिः ।

दिशकरनिशाकारादुपरि दीपकृत्यौ पुरः

सरोजजलज्जाह्वयौ निधिवरौ धनसाविणौ ॥ ५ ॥

शशाङ्कमणिपाण्डरां वरददक्षिणाक्षसजं

प्रसव्यघृतबल्लकीं विघृतपुस्तकां त्रीक्षणां ।

जटामकुटचन्द्रिणीममलहारमास्यादिकां

परामघृतविग्रहां नमत हंसवागीश्वरीम् ॥ ६ ॥

तदम्बुसूहकर्णिकासुखनिविष्टदिव्याकृतिं

विचिन्त्य निजमूर्धनि स्फुटसरोजचन्द्रामृतैः ।

प्रसिञ्चदमलप्रभामथ तदर्घ्यतोयोक्षितैः

सुगन्धिकुसुमादिकैर्यजतु चोपचारैर्धिया ॥ ७ ॥

पेरावताय नमः । पुण्डरीकाय नमः । कुमुदाय नमः । अञ्जनाय  
नमः । वामनाय नमः । पुष्पदन्ताय नमः । सार्वभौमाय नमः । सुप्रतीकाय  
नमः ।

यजेदिति दिशागजान् शतमस्तादिविद्विषु स्थितान्

धराय नमः । ध्रुवाय नमः । सोमाय नमः । आपाय नमः । अनिलाय  
नमः । अनलाय नमः । प्रत्यूषाय नमः । प्रभासाय नमः । इत्यष्ट वसन् ।

अजैकपादे नमः । अहिर्बुध्नये नमः । विरूपाक्षाय नमः । रैवताय  
नमः । अश्विनाय नमः । पिनाकिने नमः । भवनाय नमः । ईश्वराय नमः ।  
कपालिने नमः । स्थाणवे नमः । भवाय नमः । इत्येकादश रुद्रान् ।

धात्रे नमः । अर्यम्णे नमः । मित्राय नमः । वरुणाय नमः । अंशाय  
नमः । भगाय नमः । इन्द्राय नमः । विवस्वते नमः । पूष्णे नमः ।  
पर्जन्याय नमः । त्वष्ट्रे नमः । विष्णवे नमः । इति द्वादशदित्यान् ।

ऋतवे नमः । दक्षाय नमः । सुषाय नमः । स्तव्याय नमः ।  
कालाय नमः । कामाय नमः । धुनये नमः । कुरुमते नमः । मधुमते नमः ।  
रोचमाताय नमः । इति दश विश्वेदेवान् ।

वसन् सुरपती यसे त्रिनयनान् जले भास्करान् ।  
 सशास्त्रदक्षि विधकान् बज्रं चाथ लोकाधिपां-  
 स्तदस्त्रमयदेवताः प्रणवनामहृत्पूर्वकम् ॥ ८ ॥  
 गन्धादिभिर्बजेदिति यावत् ।

त्रतोचितमिताशनो धवलगन्धमास्वान्तरः  
 पुरश्चरणकं जपेत् तरणिलक्षमक्षसजा ।  
 पञ्चाक्षकुसुमैः सितैः सरसिजैश्च जात्युत्पलैः  
 सुगन्धिनवसर्पिषा च जुहुयात् तु लक्षं पृथक् ॥ ९ ॥  
 ततः सकलसिद्धिभाग् भवति सिद्धवागीश्वरः  
 स साधकवरः स्फुटं त्रिशुबनैकसम्पत्पदम् ।  
 जपेत् प्रतिदिनं तथा घृतपयोदुतं शक्तितो  
 निजैः प्रयमभिचिन्त्य तां विजयते ह वादे परान् ॥ १० ॥

प्रतप्तकनकप्रभां त्रिनयनां सपाशाकुशां  
 ससद्गकुलिशाम्बुजां त्रिशिखर्यहस्तां शिवाम् ।  
 घृताभयवरप्रदां स्मरतु राज्यलक्ष्म्याप्तये  
 स्मरेद् भुवनमोहिनीं भगवतीं जपापाटलात् ॥ ११ ॥

निजैः प्रयमरुणात्विषं करयगङ्गणद्वल्लफीं  
 सपाशमथ चाङ्कुशं कलस्रमक्षमाळां करैः  
 निचिन्मणिमूर्षणां तु दधतीं गिरं चिन्तये-  
 ज्जपादिषु वशीकरं तदिदमिष्टमाकर्षयेत् ॥ १२ ॥

शिवं कमलविस्वकैर्मधुरदुग्धसेकैस्तथा,  
 नृषं च वक्ष्येज्जनं कमलबन्धुजीवैर्हुतैः ।  
 क्षियं लवणतण्डुलैर्द्विजवरांश्च कुन्दोत्पलै-  
 विंशोऽपि सगुलैस्तिर्लेर्मधुतिर्लेस्तु शृङ्गादिक्वाद् ॥ १३ ॥

हुतैर्धिमिभीतकैरिबिनाशविद्वेषणं  
 समिद्धिरथ तद्द्वैरिबिकायसंस्तम्भनम् ।  
 भवेत् सविषराजिकैर्विषसमिद्धुतैर्मारणं  
 प्रचाटयतु राजिकैश्चरणपांसुयुक्तैर्द्विषः ॥ १४ ॥

मन्त्रविद्याकर्मैः समैः सुरभिदुग्धदूर्वाङ्कुरै-

र्हृतेस्तु सकलामबांस्तिलयुतेस्तु मृत्युं जयेत् ।

यदिष्टमिह मानसं तदसिद्धं जपध्यानतः

प्रसिध्यति निजैक्यतो यजतु हंसवागीश्वरीम् ॥ १५ ॥

किमत्र बहुवर्धितैस्त्रिपुरया तु यत् साध्यते

यदिष्टमनवाप्यलं निसिद्धमश्नुते विषया ।

अतस्तु विनियोगतः सद्ध समानयुक्तं फलं

ननु त्रिभुवनोदरे न तदिहास्त्यसाध्यं द्वयोः ॥ १६ ॥

हंसवागीश्वरीविधानम् ।

ब्रह्मात्रिसलिकात्रयस्तदनु चापि वाग्वादिनी-

त्युदीर्ये ठयुगान्बितो मनुरयं दशाणो गिरः ।

ऋषिस्तु विषणो भवेदपि परे तु कण्ठं विदु-

र्विराजमपि देवतां विदुरवास्त्य वागीश्वरीम् ॥ १७ ॥

ओं हां वद ऋग्वेद हृदवाय नमः । ओं हीं वद यजुर्वेद शिरसे स्वाहा ।

ओं ह्रं वाक् सामवेद शिखायै वषट् । ओं ह्रं वादिनि अथर्ववेद कवचाय

सुम् । ओं ह्रीं षडङ्ग नेत्रत्रयाय वौषट् । ओं हः इतिहासपुराणस्यास्य स्वाहा

अज्ञान फट् ।

षडङ्गमनवस्त्वमी गुरुवरेण सन्दीक्षितः

स्वकर्मकरणे रतो भवत्कगन्धमाल्याम्बरः ।

ब्रह्मोचितमिताशनः कथितश्चस्तदेसासनः

पुरश्चरणसिद्धये जपतु पाङ्कजलक्षं मनुम् ॥ १८ ॥

मनोः प्रथममक्षरं हृदि निविष्टतारं न्यसेत्

कनासिकमुत्तानि दृग्मातृकुचोरुजान्वरुप्रयः ।

तयोदरमुदीरितं नवममेषु सिद्धाक्षरं

न्यसेद्दृष्टदवपद्भजे पुनरपि न्यसेत् तारकम् ॥ १९ ॥

शिरोनयनकर्णयोर्युगलके च नासापुटे

मुत्से च हृदये क्रमाचरणयोर्दक्षार्णान् न्यसेत् ।



क्रमोऽयमपरो भवेद् रुचिरमेकमार्गं द्वयो-

स्ततोऽजमनुभिर्न्यसेद् विहितहोतिदिग्बन्धनः ॥ २० ॥

ॐ रक्ष मां दक्षिणामूर्ते ! वीरभद्र ! नमोऽस्तु ते ।

त्वत्पादसेवान् रक्ष स्वं सदास्मान् भक्तवत्सल ! ॥ २१ ॥

अनेन शयनासने गमनयोस्तथावश्यके

पुरो जपतु साधकः स्वतनुमन्त्ररक्षाकृते ।

धुमध्यजलतर्पणादुवासि च ब्रह्मं नाशये-

न्मनोर्जपकृतः स चेच्छुचिरिहोत्तरः साधकः ॥ २२ ॥

अथार्चनविधौ स्मरेद् धनददिक्मुस्तः स्फाटिकं

पयोजलभिमध्यतः कमलषण्डगं मण्डपम् ।

हिरण्यहरिपीठगं विकसितं सितं मातृका-

सरोजमधिकर्णिकं स्फुटविकीर्णसत्केसरम् ॥ २३ ॥

निजाङ्गकक्रितार्थतो गगनपद्मचन्द्राद्युतैः

स्वमस्तकमथाश्रयं यजनवस्तुजातं क्रमात् ।

निरीक्ष्य समबोक्ष्य तद् यमजलार्थनाभेन्द्रगा-

स्त्वचा मृगरिर्पाशुसीरुपरि पद्मसंस्थान् वजेत् ॥ २४ ॥

क्रमेण चतुरस्त्विमान् प्रकृतवक्ष्यमाणाकृतीन्

सदक्षिणशिवं गुरुं तदनु कृचिवक्षं गणम् ।

श्वरच्छश्वरद्युतिं त्रिनयनं जंटाभौलिकं

शशाङ्ककृतश्वेत्सरं कलितयोगपट्टासनम् ॥ २५ ॥

अथो बटतरोर्बृतं मुनिभरेण टङ्कान्वितं

सबोधजपमालिकं नमत दक्षिणामूर्तिकम् ।

गुरुं परमकं गुरुं च परमेष्ठिसंज्ञं गुरुं

स्वपूज्यगुरुमन्त्रतो गुरुमनन्तपूज्याह्वयम् ॥ २६ ॥

समाधिनिरतानिमान् नमत शुक्लगन्धाम्बरान्

गणाष्टकविभावितान् सकलवेषपारङ्गतान् ।

कराहितकपालकत्रिशिलेमिष्टमुद्रान्वितं

त्रिणेत्रमहिभूषणं गजतरङ्गुचर्माम्बरम् ॥ १७ ॥

श्रेतकमलासनं सुभटमुण्डमालाघरं

सुरासुरनुतं विभुं नमत भैरवं भूतये ।

जपारुणरुचिं विभुं गजमुखं प्रलम्बोदरं

सपाशमपि चाक्षुक्षं दधतमात्मदन्तं फलम् ॥ २८ ॥

शशाङ्कतशेखरं त्रिनयनं लसद्भूषणं

नतोऽस्मिं गणनायकं गगनमूर्तिमिष्टप्रदम् ।

समाहितमनास्त्विमान् दुरितदुःखविघ्नापहान्

प्रणम्य कमलोदरे भगवतीं समावाहयेत् ॥ २९ ॥

मृगाङ्गमणिचन्द्रिकाकुमुदवण्डकुन्दश्रुतिं

शशाङ्कशकलोलसज्जटिलमौलिकां त्रीक्षणां ।

सिताम्बरविलेपनाममलहारहारिसजं

घृताभयविलेखिनीं वरदपुस्तकां भारतीम् ॥ ३० ॥

तथाङ्गमनुभिः क्रमाद् यजतु चोपचारैरिमां

विशुद्धगुल्फपायसं सघृतमस्तु नैवेद्यकम् ।

पटेऽथ फलकेऽथवा समभिलिख्य चित्रे यजे-

न्न चेद् रुचिरपुस्तके लिखितपङ्कजे पूजयेत् ॥ ३१ ॥

सपङ्कजगतां तु वा सवितृबिम्बमध्येऽथवा

जलेऽपि निजवाग्भ्या विभवसारसाम्भं यजेत् ।

निजाङ्गश्रुतिरादितस्तदनु शक्तिभिर्मातृभि-

स्तदाह्वयनमोन्तकं यजतु वक्ष्यमाणक्रमात् ॥ ३२ ॥

ओं योगायै नमः । ओं सत्यायै नमः । ओं विमलायै नमः । ओं

बुद्धये नमः । ओं स्मृतये नमः । ओं भेषायै नमः । ओं अद्भ्यायै नमः ।

सपुस्तकजपसज्जो विमलहारमास्त्योज्ज्वलाः

शशाङ्करुचिरप्रभः प्रतिदलाग्रगाः शक्यः ।

कृताञ्जलिंकरद्रवा जटिलमौलिचन्द्राङ्किताः

पुराभिहितमूर्त्यः स्वसुरलक्षणा मातरः ॥ ३३ ॥

तृतीयवृत्तिगान् यजेत् कथितदक्षिणेशादिकां-

शतुर्ध्ववृत्तिगान् बाहेः शतमस्तादिलोकाधिपान् ।

सदस्रमयदेवतास्त्वथ यथावदन्त्यावृत्तौ

सुगन्धिकुसुमादिभिः समभिपूज्य मन्त्रं जपेत् ॥ ३४ ॥

अपं च यजनादिकं बुलकवारिहस्तोऽर्पयेत्

गुह्यातिगुह्यगुह्यात्ममूर्तिस्त्वं परमेश्वरि ।

गृहाणात्मकृतां पूजां जपाद्यं च फलाप्तये ॥ ३५ ॥

अनेन पदपद्मयोः सकलशक्तिमन्त्रार्चने ।

क्षमापयतु दैवतैर्यजनविम्बतः साम्बुजे

निरञ्जने । लयं गच्छ ठठ ।

नियोजयतु तां चितिं हृदयपद्मकोशेऽथवा ॥ ३६ ॥

सृष्ट्वन् प्रतिदिनं मुखं निजकरेण तां चिन्तयेत्

त्रिसन्ध्यमपि तं जपन् भवति गणपद्यादिकृत् ।

सवामकरमन्त्रवान् कथितमुष्टयवष्टम्भनात्

परस्य वदने क्षिपन् सपादि तद्भिरः स्तम्भयेत् ॥ ३७ ॥

क्षणाच्छ्रुतपरो भवेच्छशधरपुतिं षड्भुजां

वराभयजपावलीकमलकुम्भपुस्तान्विताम् ।

सितां त्रिनयनां सितैवेसनमास्त्रभूषादिभिः

स्मरन् भवति सर्वविल्लभितवेषतुङ्गस्तनीम् ॥ ३८ ॥

बभोक्तसुमुखाष्टकामथ निजैक्यवागीश्वरीं

चतुर्ध्वनपङ्कजां निजमुखे च तां चिन्तयन् ।

स्ववक्त्रमभिमन्त्रयन् विजयते ह वादे परां-

स्तदुक्त्रमनधीतवानपि च, शास्त्रवेदान् वदेत् ॥ ३९ ॥

सितैः कुसुमपद्मजैर्मधुरदुग्धसिक्कैर्हुता-

क्षमेत कवितां तथा शिवमयीह पञ्चासतः ।

स मन्त्रतनुराहतो दिनमुत्से सहस्रं जपन्  
 भवेत् स खलु वत्सरात् सकलशास्त्रपारङ्गतः ॥ ४० ॥  
 दशोत्तरशतं जलं समभिमन्थ्य काल्यं पिबे-  
 जले हृदयमात्रके जपतु वा त्रिसाहसकम् ।  
 सहस्रमथवा जपेदुषसि मन्त्रसन्नाहितो  
 हुतैरपि च वत्सराद् भवति विष्वक्तैः काव्यकृत् ॥ ४१ ॥

पलाशकुसुमैर्हुतैः प्रतिनवैः समिद्धिस्तु वा  
 लभेत कवितां तथा श्रियमपीह मालुरकैः ।  
 पिबेत् कमलजाह्वयाघृतमनेन वा मन्त्रितं  
 गृहे सितवचान्वितं सपदि यच्छ्रुतं धारयेत् ॥ ४२ ॥  
 किमत्र बहुभाषितैर्हि मनसोऽस्य यद् वाञ्छितं  
 तदस्ति नहि दुर्लभं त्रिभुवनोदरे विद्यया ।  
 जगद्विपदपाकृतिस्थितविभूतिकृत्येप्सया  
 भजत्यपि ह यां स्वयं कमलभूः कथं वर्ण्यते ॥ ४३ ॥

पलण्डुमपि गृञ्जनं तुषजलं रसोनं तथा  
 कलस्रवृहदालुर्पञ्जपहर्णिं तथाम्लतकम्  
 न भक्षयतु सिद्धये निशि तत्रैव तान्मूलकं  
 दिवा न भजतु स्त्रियं भजति केत् स वागीश्वरीम् ॥ ४४ ॥  
 दशाक्षरीवागीश्वरीविधानम् ।

पुरः प्रणवशक्तियुग्ं भवति सैव पञ्चक्षरा  
 जगद् वक्ष्यतीह या प्रथितसिद्धवागीश्वरी ।  
 पुरक्षरणकं जपेत् तरणिसंख्यलक्षं पुनः  
 सगुण्युल्लपयोन्भुजैरपि सपादलक्षं हुतम् ॥ ४५ ॥  
 निजार्णयुगलैः पृथक् कथितमङ्गवट्कं क्रमाद्  
 विधानविनिबोजनं सममिहापि पूर्वोदितैः ।

नमो भगवतीत्यथो यद्युगं च वाग्देवि ठ-

द्वयान्मनुरयं पुरः कथितकृत्यसिद्धिर्मतः ॥ ४६ ॥

प्रज्ञां मेधां श्रुतिं शक्तिं स्मृतिं वागीश्वरीं मतिम् ।

स्वस्ति चेति वदन्त्यन्ये शक्तिर्वागीश्वरीमनोः ॥ ४७ ॥

कदम्बगोलकाकृतिं हृदम्बुजे सरस्वतीं

पतङ्गबिम्बदीधितिं विचिन्तयेद् विमुक्तये ।

सपद्मविन्दुमध्यगां शरच्छशाङ्करोचिषं

सवत्सुधारसम्भवां भवच्छिदं विभावयेत् ॥ ४८ ॥

मगनकमलपूर्णचन्द्रे सुधाप्रसरगलितवारिधाराः स्मरन् ।

उपसि च गिरमेष सन्तर्पयन् भवति विभवमेत्य वागीश्वरः ॥ ४९ ॥

इत्थं प्रोक्तं वागैश्वर्यान्मन्त्रैर्ज्याषं सामान्यार्थम् ।

विज्ञायेष्टं वागैश्वर्यं विन्देल्लोके सामान्यार्थम् ॥ ५० ॥

इति श्रीमदीशानाशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

वागीश्वरीपटलोऽष्टादशः ।

अथ एकोऽविंशः पटलः ।

अत्र गणवृत्तमात्रावृत्तच्छन्दोवृत्तानां लक्ष्यलक्षणोदाहरणभूताः श्लोका  
लिख्यन्ते ।

सा जवति जगत्यम्बा लक्ष्मीः करुणाकटाक्षपरिपतनात् ।

रक्षत्यभिमतविग्रहैर्वा जनमार्या स्वपोष्यमिव ॥ १ ॥ आर्या ।

धान्यानि गोहिरण्यं क्षेत्रं राज्यं च विभवतुरगगजान् ।

स्त्रीरक्षान्यपि पुष्यति यत्पदकमलस्मृतिर्लोके ॥ २ ॥ प्राग्बत् ।

यान्तो बहुधाकूटो योजितवामाक्षिविन्दुनादाब्जः ।

मनुरुदितः स्रद्ध लक्ष्म्या यो जपपथ्याशु सिद्धयै स्यात् ॥ ३ ॥ पथ्या ।

श्वप्सुभायन्तपुटस्थः श्रीहस्तंस्तु मन्त्रराजोऽयम् ।

पथ्यमेव गुरुमुखात् फलदो गाथाममोऽन्यथात् ॥ ४ ॥ पथ्यागाथा ।

विष्णुर्नाम मुनिः स्याच्छन्दस्तज्जागतं तथा दैवम् ।

लक्ष्मीर्हिः मुवनवन्द्या कथितास्थाङ्गानि वक्ष्यामि ॥ ५ ॥ प्राग्बत् ।

ओं लक्ष्म्यै हृदयाय नमः । ओं श्रियै शिरसे ठठ । ओं देवजुष्टायै  
शिक्षायै वषट् । ओं मायायै कवचाय हुम् । ओं श्रीं हुं फट् अस्त्राय  
फट् । ओं हं संः । अनेन दशदिग्बन्धः ।

वीक्षां प्राप्य तु विद्यां गृहीयात् फाल्गुने तु फल्गुन्याम् ।

इष्टेऽपि तिथिशुद्धते निजजन्मर्क्षादिपथ्येऽहि ॥ ६ ॥ मुखपथ्या ।

उत्तरपदसंस्थेऽर्के ज्ञातः सितंगन्धमाख्यनववसनः ।

आर्यामपि गजवदनं देशिकमिष्टा मनुं जपतु ॥ ७ ॥ इयमप्यार्या ।

प्राग् जपतु नदीतीरे निस्त्वे च गिरौ मुकुन्दशिवगृहयोः ।

लक्षं पृथग्गण कथितं ध्यानविधानेन तां यजतु ॥ ८ ॥

भूसरसिजमध्यसो मेरुः पृथुकर्णिकास्य भवति तथा ।

पर्यन्तकनकशिखरान् केसरजालान् विभावयतु ॥ ९ ॥

तस्य तु कमलस्यासौ संविश्य तु मध्यदेशमतिरुचिरम् ।

ऋज्वायततनुरचैलः संयतचित्तः स्वयं भवति ॥ १० ॥

पद्मं सहस्रपत्रं नाभेरर्वाक् तु मिहिरश्चतरुचिरम् ।

ध्यायेत् तारककर्णिकमत्र तदरुणं तु शक्त्यर्णम् ॥ ११ ॥

हृत्पद्मेऽष्टदलाब्जे स्मरेत् तु माबीजमार्द्रकनकनिर्मलम् ।

दशशतपत्रमथाब्जं भ्रूमध्ये शक्तिबीजमपि ॥ १२ ॥

मूर्ध्न्यब्जे शतपत्रे सविन्दुकुम्भं च टान्तमतिषबलम् ।

स्मरतुं सुभाष्यवर्षावर्षाग् (!) वक्राम्बुजं तदपि ॥ १३ ॥

पद्ममकमले तु शक्तिं घण्टास्वनतुलितरुचिररवमधुराम् ।

जपतु मनसैव हृदयगपङ्कजसौषुम्नमार्गान्तम् ॥ १४ ॥ एते त्वार्याविशेषाः ।

हृत्पद्मे श्रीबीजं दीपनिभं शक्तिनादसम्भिलम् ।

उपरि ततोऽपि च पथ्यां प्राप्य सुषुम्नां व्रजेद् विन्दुम् ॥ इयमपि पथ्या ।

१. 'वस्तु' २. 'ति' क. पाठः ३. 'म' क. अ पाठः ४. 'भाम्'  
५. पाठः ५. 'त' क. पाठः ६. 'वि' क. पाठः

भ्रूमध्यान्मूर्धाब्जं ब्रह्मपथे शक्तिनादसम्भित्नाम् ।  
 गगनशशाङ्कसरोजं तां गमयेच्चेतनां लक्ष्मीम् ॥ १६ ॥  
 चैतन्यात्मानन्दां ब्रह्मपर्याधो हृदब्जमानीताम् ।  
 परमसुधामृतपूरैः प्लावितमूर्तिं हृदि ध्यायेत् ॥ १७ ॥  
 पौनःपुन्येनैनां मूलगशक्तिं सुधापथं नीत्वा ।  
 हृदयमथापि च नीतामूर्ध्वगतिं हृद्गतां नित्याम् ॥ १८ ॥  
 इत्थं प्रोक्ते योगे निष्कलसंज्ञे यदि स्थिरं चित्तम् ।  
 जपति च तन्मनस्रं चेत् पश्यति सर्वं स सर्वज्ञः ॥ १९ ॥  
 शास्त्राप्यस्याभान्ति च धान्यधनेश्वर्यसंपदोऽपि स्युः ।  
 वशयति चाखिललोकं श्रीहृदयस्थैवमभ्यासात् ॥ २० ॥  
 अत्र हि सकलध्यानं वक्ष्ये बहिरन्तरङ्गयजनयुतम् ।  
 गन्धादिबाह्यविभवैर्मानससिद्धैस्तु तैरपि च ॥ २१ ॥ आर्येयम् ।  
 क्षीराम्मोर्धेर्मध्यस्थमण्डपं पद्मवनपरिस्तीर्णम् ।  
 मुखविपुलार्थासावैर्निधिभिर्ध्यायेच्च हैरण्यम् ॥ २२ ॥ मुखविपुला ।  
 वैदूर्यसञ्चिततलं चारुचतुर्द्वारतोरणोपेतम् ।  
 यं शोभयन्ति दूत्योऽपि रुन्धिरवदना जघनविपुलाः ॥ २३ ॥ जघनविपुला ।  
 मौक्तिकमरतकमणिभिः स्तम्भाश्चित्रा वितानकानि तथा ।  
 कोणानि तस्य चत्वारि स्फटिकमणिभित्तिरत्नपर्यन्तम् ॥ अपरा जघनविपुला ।  
 सौगन्धिकचलवनगन्धपारिजातादिपुष्परेणुवहाः ।  
 वान्ति स्म मन्दमलेयाद्रिमारुताः सुखमहाविपुलाः ॥ २५ ॥ महाविपुला ।  
 घनसारकालसारैर्हिमाम्बुकाश्मीरचन्दनोपहितैः ।  
 पङ्क्तैः परिमलितान्ता धूपैश्च दिशोऽत्र मुखचपलाः ॥ २६ ॥ मुखचपला ।  
 अथ मण्डपस्य मध्ये स्मरेत् तु माहेन्द्रमण्डलं दिव्यम् ।  
 तन्मध्ये पीठपद्मं यथा स्वभाभिर्महाचपला ॥ २७ ॥ महाचपला ।  
 मधुरं वीणारणितं सानकपणत्रा नदन्ति चाप्यस्मिन् ।  
 पश्या गीतिरजस्तं समतालान्तिनाक्षरं मृदङ्गमपि ॥ २८ ॥ पश्यागतिः ।

१. 'मृ', २. 'यो' सा. पाठः. ३. 'न्ति यकोधा' क. ग. पाठः. ४. 'लितानु धु';  
 ५. 'दि' क. पाठः.

श्रुतिमधुरा विपुला गीतिः किन्नरजा तथैव मधुपानाम् ।  
 कलकण्ठकोकिलानां स्वनेन सहितं विभाव्यते यत्र ॥ २९ ॥ विपुलागीतिः ।  
 शक्तिं शेषमथावनिपीठे पद्मं च संस्मरतु ।  
 अनलरवीन्द्रधिपतयो विधिविष्णुशिवोपगीतार्थाः ॥ ३० ॥ उपगीतिः ।  
 पद्माष्टपत्रशक्तीः कान्तिः पुष्टिद्युतिधृतिकीर्तिमतीः (?) ।  
 तुष्टिश्च शान्तिरासामार्था गीताः स्वनामतो हृदयात् ॥ ३१ ॥ आर्यागीतिः ।  
 प्राच्यां तु वासुदेवः पत्रे सङ्कर्षणोऽथ याम्ये भवति ।  
 वारुण्यां प्रद्युम्नो ह्यनिरुद्धाख्यश्च वित्तनाथेऽभिहितः ॥ ३२ ॥  
 ते शङ्खचक्रहस्ताः पीताम्बरदिव्यमाल्यगन्धाभरणाः ।  
 नीलसितारुणपिङ्गाः प्रमया श्रीवत्सवक्षसः कौस्तुभिनः ॥ ३३ ॥  
 ऐरावतोऽथ कुमुदो वामनसंज्ञोऽथ सार्वभौमोऽपि गजः ।  
 कोणदलेषु सितान्नाः सामृतकलशाश्च ते चतुर्दन्तयुताः ॥ ३४ ॥  
 ऋद्धिः सरस्वती स्यात् स्वस्तिः प्रीतिः क्षमा रतिः सिद्धिरुची ।  
 दूत्योऽष्टदिक्षु कथिता माल्याम्बरगन्धभूषणव्यजनकराः ॥ ३५ ॥  
 अथ भुवनेशान् क्रमशः सायुधपरिवारवाहनान् शक्रमुखान् ।  
 पञ्चम्यां यजतु वृतौ प्रागेवाङ्गानि केसराग्नेषु यजेत् ॥ ३६ ॥  
 द्वारे वलाकिर्नी प्राग् दूर्ती वनमालिकाह्यां याम्यगताम् ।  
 पश्चाद् विभीषिकाख्यामुत्तरतः शाङ्करीं यजेद् द्वारि तथा ॥ ३७ ॥  
 खड्गं च वेत्रयष्टिं तत्र दधत्यस्तु वामनास्ताः सुदृशः ।  
 स्वाभरणालङ्काराः श्यामलशुक्लातिशोणमधुपिङ्गरुचः ॥ ३८ ॥  
 धर्मार्थकाममोक्षाः कोणचतुष्केषु दिव्यमाल्याभरणाः ।  
 ध्येयाः पुरुषाकाराः सर्वे स्वार्थाभिरूपगुणवेषधराः ॥ ३९ ॥  
 आवाहयेदथैनां स्वाम्बुरुहेन्दोः श्रियं प्रभाजालमयीम् ।  
 हृदये वा बहिरब्जे

“ॐ एषोहि देवि ! कमले ! जगन्मातर्जगत्पतेः ।

वक्षःस्थलादिहैव त्वं भक्तस्य मम वृद्धये ॥ ४० ॥



गृहाण पूजां प्रकृतां यथाविभवमाविताम् ।”

मन्त्रेणानेन संपुटं विधिना ॥ ४१ ॥

मूलाङ्गपूरितार्घ्यस्तेनात्मस्थानसाधनावोक्षणतः ।

शोध्यं स्यात् प्लुतमन्त्रैश्चेद् बेरं पुष्पशोभनतः स्नापनतः ॥ ४२ ॥

हृदयेनार्घ्यं दद्यात् पाद्याचमनमन्नतोऽङ्गमनुमूलजपात् ।

ज्ञानं वसनाभरणे गन्धादीन् पञ्च चापि हन्मूलयुतम् ॥ ४३ ॥

घृतपायसं तु ससितं नैवेद्यं शुद्धमोदनं घृतमिलितम् ।

स्वादुफलैरुपदंशैर्घृतसिद्धैर्मोदकैस्तथा मधुररसैः ॥ ४४ ॥

शीतलमम्बु सगन्धं दत्त्वा हस्तावसेकतो मुखवासम् ।

जुहुयाच्चाभौ विधिवद्घृत्वाभिमुखं तथाङ्गमूलाज्यहुतैः ॥ ४५ ॥

जात्युत्पलानि तुलसी वासन्ती मल्लिका च कुब्जाख्यसहाः ।

नन्दावर्तकदमनकरुवकमाल्लरनागपुन्नागशीफाः ॥ ४६ ॥

वन्यानि वा सुगन्धैर्युक्त्या पुष्पाणि यानि शुक्लानि तथा ।

त्यक्त्वा द्रोणं लक्ष्म्याः प्रीत्यै प्रभवति चेत्यभार्यागीतिः ॥ ४७ ॥

[एता आर्यागीतयः ।

अजमजरमरमेकं भक्त्या विष्णुं प्रणम्य तु श्रीविषयाम् ।

आर्यागीतां तनुयादिति पथ्यामर्चनां चतुर्वर्गाप्त्यै ॥ ४८ ॥

[पथ्यार्यागीतिः।

श्रियमाप्नुमिच्छुरिह चेत् स साधको जपतु सततमपि मनसि मनुम् ।

विपुलां त्यजन् विषयसङ्गतिं धिया भाजनं भवति कमलायाः ॥ ४९ ॥

[विपुलार्यागीतेः ।

सितवक्त्रपुष्पगन्धस्तु नित्यहोमी च मन्त्रजपयजनपरः ।

धर्मेण योऽर्भवान् सत्यधीर्भवेत् पदमखिलविभवसंप्राप्तेः ॥ ५० ॥

[विपुलाचपलार्यागीतिः ॥

इति गणवृत्ताधिकारः ।

श्रीधामपि चैव सिध्यति क्षिप्रं भक्तिविशेषसेवया ।  
 सद्भाः भवदोऽरिघातनैर्वैतालीयकुलानि तोषयेत् ॥ ५१ ॥ वैतालीयम् ।  
 षडलाम्बरगन्धधूपितः कृतपुण्याहविशेषमग्नये ।  
 भवने कृतविप्रभोजने सितमञ्जं विलिखेत् सपीठकम् ॥ ५२ ॥  
 कमले विनिधाय पावकं चतुरश्रेऽप्यथ नाभिकुण्डके ।  
 प्रकृताभिसुखेऽथ तद्घृदि श्रियमावाह जुहोतु साधनैः ॥ ५३ ॥ प्राग्बत् ।  
 श्रीसूक्तजपं च तत्र कुर्युरौपच्छन्दमिफी द्विजा विशिष्टाः ।  
 वेदांश्चतुरस्तथा अपेयुः सर्वे तेऽत्र कमण्डलुं दधानाः ॥ औपच्छन्दसिकम् ।  
 विस्वैः कमलैश्च शुक्लपुष्पैर्लाजैः साक्षतगन्धधूपदीपैः ।  
 संपूज्य तु पावकं च लक्ष्मीमौपच्छन्दासिकं कमेत सर्वम् ॥ ५५ ॥ प्राग्बत् ।  
 विस्वाफलैर्वा सितपद्मैरर्थार्थी जुहुयाद् घृतमिश्रैः ।  
 आपातलिकामपि लक्ष्मीं चिरतरमात्मकुले निदधाति ॥ ५६ ॥ आपातलिका ।  
 कुमुदोत्पलकुञ्जरकैर्हुतं बल्ललाममधिकं तनोति तत् ।  
 परमानुहुतेन सर्पिषा प्राच्यवृत्तिमभियान्ति तं श्रियः ॥ ५७ ॥ प्राच्यवृत्तिः ।  
 पलाशसमिधां हुताद् भवेदतिमेषा कुसुमैश्च तद्भवैः ।  
 घृतेन सह दौर्बहोमतश्चिरमायुस्तदुदीच्यवृत्तिकम् ॥ ५८ ॥ उदीच्यवृत्तिः ।  
 हविष्यमुगंधार्धवत्सरं जपेत् प्रतिदिनं श्रियं यैजन् ।  
 स राज्यपदवीमियाच्छिन्नं व्रजेन्न यदि चारुहासिनीम् ॥ ५९ ॥ चारुहासिनी ।  
 षडक्षतप्लुडैः क्षीरमिश्रितैर्घृतमधुप्लुडैः स्यात् तथानवान् ।  
 भगदिने सरलपुष्पहोमतः श्रियमुपैति भुवनेऽपरान्तिकाम् ॥ अपरान्तिका ।  
 क्रुद्धस्य पुसे जपतु स्वैक्यं ध्यायन् शान्तिं व्रजतीहासौ ।  
 राजस्तु पुरः प्रजपन् मन्त्रं मात्रासमकं सुहृदं कुर्यात् ॥ ६१ ॥ मात्रासमकम् ।  
 वीक्ष्य ज्ञपेद् बं वशयति तं तं हि वानवासिकमपि मृगयूथम् ।  
 यदि दुस्स्वप्नं हरति हि कास्यं ज्ञानजपाद्यैश्चरति च विस्वम् ॥ वानवासिकम् ।

१. 'कैः', २. 'घृ', ३. 'घ' क. पाठः. ४. 'वजेत्' क. पाठः. ५. 'सै-  
 वेकति वान' क. व. पाठः.

दौस्थ्यं हरति तथा विशोकं दुर्नयकलहकृतानपि दोषान् ।  
 पीडामपि महतीं रिपुजातां होमः सितकमलाज्यसमेतः ॥ १२ ॥ विष्णोः ।  
 यदि वाञ्छति नृपसममैश्वर्यं राज्यं स्वयमिह परिपा(तुपो ? तुं वा) ।  
 तद्दशशतदिनजपहोमाम्यां राज्यं श्रियमपि लभते चित्राम् ॥ ६४ ॥ त्रिणा ।  
 षट्त्रिंशच्च शतत्रययुक्तं विल्वैषांसि फलानि दलानि ।  
 जुहुयाद् वा विभवैरुपचित्रां त्रैषवणं महतीं श्रियमेयात् ॥ ६५ ॥ उपचित्रा ।  
 तत्कालेषु घृतान्नहुतं स्यात् सखीरं द्विजभोजनयुक्तम् ।  
 उपचित्रापचितिर्निशि कार्या वाञ्छति चेन्नृपतित्वमुपैति ॥ ६६ ॥ प्राग्बत् ।  
 विधिना पूरितकलशं स्पृष्ट्वा मन्त्रं जपत्तु च तद्गतलक्ष्मीम् ।  
 इष्ट्वा क्षोणीपतिरभिषिक्तः पादाकुलकं मूमिमुपेयात् ॥ ६७ ॥ पादाकुलकम् ।  
 दत्त्वा द्रविणपशूनि होत्रे भूषणवसनैर्वाहनधान्यैः ।  
 अभिमतदानैरपि विप्रांस्तानिष्ट्वा नचिरात् साधयतीष्टम् ॥ ६८ ॥ प्राग्बत् ।

क्षीरोदतनये! राज्ञः प्रसीदान्वाभिकाङ्क्षितम् ।

श्रीकुम्भेनाभिषिक्तोऽसौ श्रीमान् भूयाच्छतं समाः ॥ ६९ ॥

इति देवीं विज्ञापयेत् ।

अथ शुभनवगृहैर्विलिखितसरसिजविनिहितनवघटजलमितनवमणिः ।  
 सबसनपरिमलकुसुमकमभियज कृतमनुजपहुतमुदयति सवितरि ॥ गीत्याम् ।  
 नृपवरमपि परमपि नरमभिगुणपरहितसुरवरसुरुनुतिरतिमिह ।  
 लपनकपरमिति यदि कृतमथ सलु च्छृष्टिमपि भुवि जवमुपगमयति ॥७१॥  
 [चलभृतिरित्यने ।

शालिदूर्वाविल्वपद्मोत्पलदर्शपुष्पतिलमाषकुञ्जचतुःश्रीरश्मिशासतान् प्रशि-  
 प्य ब्रह्मकूर्चं च मुक्ताजालैरलङ्कृत्यात्मानं च शुक्लान्वराचैः कलशे त्रि-  
 मावाद्यायुतमष्टोत्तरसहस्रं वा मूलं जपित्वा विष्णोर्महतीं पूजां कृत्वा देवीदेवीं  
 सहितावभिष्टौति ।

जयजय नसमुखविदलितदितिसुत! जयजय विमथितजलनिधिवरभये! ।

जयजय घृतजलमवरचरणक! जयजय सरसिजदक्षि कृतनिलवने! ॥ षुक्तिम् ।

प्रथमत मधुभिदमशरणशरणदमनुपममतिगुणमगणितगुणमिह ।

विश्वात्मानं वन्तं सन्तः पश्यन्त्यन्तः स्वात्मज्योतिः ॥ ७३ ॥ सौम्या ।

लक्ष्मीं देवीं पद्मावासां क्षीराम्भोधेर्जातां वन्दे ।

अमिनवसरसिजदलरुचिपदयुगमिह तव भगवति भवतु च मम हृदि ॥ प्राग्बत् ।

इति नुतिमन्ते कृत्वा धनानि गुरवे च विभवतो दत्त्वा ।

स्वामिमतमैश्वर्याद्यं प्रभवति नचिरादसंख्यातम् ॥ ७५ ॥

अथ चतुरश्रे गेहे चारुचतुर्द्वारतोरणोपेते ।

फलकुसुमाद्यैश्चित्रे हुतविधिरिह सर्वशान्तिकरः ॥ ७६ ॥

स्वस्तिश्रीसूक्ताभ्यां जपेच्चतुर्दिक्षु धवलकमलसमैः ।

जुहुयाद् बिल्वैः सघृतैर्मध्यमदिवसेऽर्धरात्रेऽपि ॥ ७७ ॥

घृतमपि तद्दशभागं हरये हुत्वा तु भोजयेद् विप्रान् ।

जलतर्पणमपि कुर्यात् प्रतिदिवसं मासमात्रमितम् ॥ ७८ ॥

स भवति सुभगः श्रीमाञ्छमिताखिललोकविप्रवावाधः ।

कुसुममनेनालम्बं गन्धं वा यस्य दीयते वशयेत् ॥ ७९ ॥

अधृतगते त्वथ वायौ सुसजनस्यानिलं पिबेत् सजर्पः ।

वशयति च स्वललाटे दहनपुरे शक्तिबीजमरुणाभम् ॥ ८० ॥

सहदेवीं परिशुद्धाद् देशात् सकृद्गृह्य मन्त्रितां बहुशः ।

शिरसि भुजे वा कलयेद् रणवादैवनेषु विजयमीयात् ॥ ८१ ॥

सितपक्षे पञ्चम्यामेकादश्यां तथासिते ललनाम् ।

वशयेत् सजपमुपेत्य नृपमपि पुरुषं तथान्यजनम् ॥ ८२ ॥

लिखतु सरोजं गन्धैः शकैः क्रमशोऽष्टषोडशच्छदनम् ।

रागदलं बहिरस्माद् वितानसंस्त्यच्छदं ततोऽपि बहिः ॥ ८३ ॥

[आर्याविशेषाः ।

गणच्छन्दोमाशाच्छन्दोवृत्त्याशिकारः ।

## अथानुष्टुभिः ।

कर्णिकागतं लिखेत रक्ष्यमष्ट तद्दलेषु ।  
 साधिवह्निनेत्रदण्डमन्तिमं समानमेव ॥ ८७ ॥ समानी ।  
 बौद्धशच्छदेष्वथास्य मूलमन्त्रमालिखेत ।  
 रागसंख्यपत्रकेषु पाशमङ्कुशं क्रमेण ॥ ८५ ॥ प्राग्बत् ।  
 मातृकाक्षराण्यथोऽष्टवर्णकानशक्तिभिश्च ।  
 मात्रपार्णतारकांश्च तद्बहिः क्रमालिखेत ॥ ८९ ॥  
 तद्विरण्यताम्रनालवेष्टितं गुलीकृतं तु ।  
 पद्मपट्टतन्तुना च हेमवेष्टितं क्रियेत ॥ ८७ ॥ प्राग्बत् ।  
 सरोजमण्डलेऽथ तां विचिन्त्य पूजितां विद्या ।  
 श्रियं सहैव विष्णुना प्रमाणबुद्धिरुद्बहेत् ॥ ८८ ॥ प्रमाणी ।  
 लक्ष्मीकरमायुष्करमेतज्जयचक्रं त्विह ।  
 रक्षाधनसम्पत्क्षितिपुत्रादिवितानं खलु ॥ ८९ ॥ वितानम् ।  
 निखिलारातिजयार्थं गुणकोणेऽनलकुण्डे ।  
 मणिचित्रे सविताने श्रियमावाह्य तु कृष्णम् ॥ ९० ॥ मणिचित्रा ।  
 शरसद्गादिमिरलैर्बहिरास्तीर्ष्य तु बहौ ।  
 जुहुयादक्षसमिद्धिर्नवराजीघृतसेकम् ॥ ९१ ॥ प्राग्बत् ।  
 रूपितोऽरिं प्रतितिष्ठन् रिपुसंज्ञापुटसंस्थम् ।  
 मनुमुच्चार्य हनाभ्यां कवचास्त्रामियुक्त्या ॥ ९२ ॥ प्राग्बत् ।  
 अपिपिष्टायुधपकैः परमाजेन च हुत्वा ।  
 विजयेदिन्द्र इवारीनपि मासात् किमुताब्दात् ॥ ९२ ॥ प्राग्बत् ।  
 इति ह श्रीहृदयाख्यः कवितः कल्पकवृक्षः ।  
 त्रिजगत्सारमणिर्वा भजतां चिन्तितदोहः ॥ ९३ ॥

इति श्रीमदीशानशिवशुद्धेयपद्धती तन्त्रसारे श्रीहृदयाख्य

पद्योवर्षिचः पटकः ।

अथ विद्याः पटलः ।

वस्ये स्तितान्मादितः श्रीबीजसिद्धिसाधनम् ।

पर्मार्थकाममोक्षदमंहोवितानमोचनम् ॥ १ ॥ वितानम् ।

कस्यत्रयं जले स्थितः पद्माक्षमालया जपेत् ।

तद्गुणजामिषैचितो मासत्रयाद् घनी भवेत् ॥ २ ॥ प्राग्बत् ।

यो नियुतानि दिनादौ त्रीणि जपेच्छ्रियमिष्टम् ।

विष्णुगृहेऽपि च विस्वे चित्रपदां श्रियमायात् ॥ ३ ॥ चित्रपदा ।

अपुरश्चर्ययाप्येष मजतां घनघान्यादीन् ।

नित्यमावहतीत्यस्माच्छ्रियो बीजमनुवक्रम् ॥ ४ ॥ वक्रम् ।

छन्दोऽस्य भवति श्रीस्तु.मुनिः स्यान्मङ्गणो नाम्ना ।

देवता चापि लक्ष्मीः स्याज्जपध्यामार्चनैः सिध्येत् ॥ ५ ॥ इदमपि वक्रम् ।

अज्ञानि चास्य पञ्च स्युः स्वीयजातियुतान्यन्ते ।

महाश्रिये महाविष्णुत्पन्ने । ठठ । श्रिये देवि! यजे स्वाहा । गौरी! महा-  
बले! वन्ध! वन्ध ठठ । घृतिः स्वाहा । हुं महाकाये! पद्महस्ते! हुं फद् ।

अन्येऽन्यथा वदन्तीह

श्रिये ठठ । श्रीं फद् । श्रीं नमः । श्रिये प्रसीद नमः । श्रीः फद् ।

मार्गमिकं भजेदाभ्याम् ॥ ६ ॥ एतदपि वक्रम् ।

दीक्षां प्राप्य गुरोरासमन्त्रः श्रीसाधनाय तु ।

कृतनित्यक्रियः स्वीये पथ्यावक्रादिसंयमी ॥ ७ ॥ पथ्यावक्रम् ।

शुक्लमाख्याम्बरादिकः क्षस्ते देशे वसन् रम्ये ।

प्राग्मुत्तरोद्गुत्तरोऽथवा विपरीतं तु यद् वर्ज्यम् ॥ ८ ॥ विपरीतपथ्यावक्रम् ।

रौक्ममैन्द्रममिनवं मण्डपं हृद्गतं ध्यायेत् ।

हेमवमं तु परितश्चपलावक्रसोमाखम् ॥ ९ ॥ चपलावक्रम् ।

घृतिकास्तु पुरोदिताः पद्माक्षविपुलाननाः ।

द्वारेष्वथ बलाकिनीमुत्तास्ताः पूजयेत् क्रमात् ॥ १० ॥ विपुलावक्रम् ।

प्रदीपमालीकलशैस्तथा चैवाष्टमङ्गलैः ।

सन्दासशोभाविपुलैर्मण्डलं तदलं शुभम् ॥ ११ ॥ मकारविपुला ।

सिंहासनं तस्य मध्ये सुवर्णमणिमासुरम् ।

सिताम्बुजं केसराब्जं विपुला कर्णिका परा ॥ १२ ॥ रविपुला ।

तत्पद्मदिग्दलगतान् वासुदेवादिकान् यजेत् ।

प्रोक्तवर्णायुधधरानम्भोजविपुलेक्षणान् ॥ १३ ॥ नविपुला ।

कोणच्छदस्थान् पूर्ववद् गजान् गुग्गुलुपूर्वकान् ।

चतुर्विधाणाब्जान् सितान् विपुलाङ्गान् यजेत् ततः ॥ १४ ॥

ते गुग्गुलुगुरण्डदमकशलयः ।

सौवर्णसौषकलशैः शिरस्युत्क्षिप्तपुष्कराः ।

सिञ्चन्ति तेऽमृतजलैर्विपुलानन्दनां तु माम् ॥ १५ ॥ नविपुला ।

ततः श्रियं च जगतां मातरं पूर्ववद् धिया ।

समग्ररूपविभवां कर्णिकायां स्मरेदिमाम् ॥ १६ ॥ प्राग्बत् ।

दोर्मिश्रतुर्मिस्तामूर्ध्वं पुण्डरीकद्वयीधराम् ।

वराभयाब्जां वामादिविपुलां तेजसांसमाम् ॥ १७ ॥ इयमपि विपुला ।

नवपद्मान्तराभासां हेमाम्भोजनिमाननाम् ।

सितगन्धाम्बरां मास्यैर्युतां विपुलतेजसाम् ॥ १८ ॥ विपुला ।

सुवर्णवर्णासुपुङ्ग

चारुपी(नांवर)पयोधरयुगलाम् ।

धरदसिलेन्दुबिम्बकमलकोमलमुलीम्

असिलभुवनजनवन्दितपङ्कजपदचतुरूर्ध्वाम् ॥ १९ ॥ पदचतुरूर्ध्वा ।

करमिततनुमध्यां

विकसितकुबलयकमलाक्षीम् ।

अलिकुलकचिरुचिरचिहुरभरवन्धां

स्मरति यदि निजहृ(तिःदि) स भवति गतसकलपीडः ॥ आपीडः ।

१. '५' क. पाठः. २. 'जं कर्णिकायां' क. पाठः. ३. 'दवल' क. क. 'अनव-  
सुवर्णरुचि' क. पाठः.

निधियुक्तमव लक्ष्म्याः

पदकमलमिन्दुलक्ष्मवाहम् ।

अनवरत्नमदलधुमणिवसुधारं

स्मरतु स निजवपुरलमधिकधननिचयपूर्णम् ॥ २१ ॥ प्राग्भत् ।

ध्यायेद् यदि सङ्घदपि

लभ्यं धनमिह किमपि भवति ।

नित्यं यजति च जपहुतविधिपर इह

प्रत्यादिशदिब धनपतिमिव धनमधिगमयति ॥ २२ ॥ प्रत्यापीडः ।

संसाधयति हि लक्ष्मीं

नमो न विशतु जलमपि निद्राम् ।

नेयादशुचिरवनितलशयनमभासौ

तैर्लाद्रिततनुर्न चरति किमपि न मरुचितदेहः ॥ २३ ॥ प्रत्यापीड एव ।

तिरसलवणप्रत्यक्षसेवां

वैकुण्ठं चापि वर्जयेत् ।

कमलमपि विस्त्वं स्त्रीर्णां

पदा च नसंस्पृशेत्सरसिजभवं बीजं नाषात्त भिनसि कुसुममङ्गरीम् ॥

[\* मङ्गरी ।

नच्छिन्द्यात् तृणमपरं च धरां न लिखेद् वृथा

न च मुंखे रजनीमनुकेपयेद् ।

पञ्चन्यामपि सप्तम्यां

भगदिने च लवणामलकान्कलवलीः परिवर्जयेत् ॥ २५ ॥ लवली ।

सातोऽनुपहतशुचिबलाम्बरकुसुमगन्धधारी

प्रातर्लक्ष्मीपुष्पशिराः ।

मक्षः स्याद् वचनैः सर्वं जनम-

नुगृह्णन् हृदयज्ञमैः प्रीत्येवासृतधाराभिः ॥ २६ ॥ असृतधारा ।



मधुरं भजन् भगदिने (च)

मुजगतिविशुक्लवारयोः ।

विस्वफलसहितपायसमुग्

कमतेऽच्छपर्वणि कुलोद्गतां शिवम् ॥ १७ ॥ उद्गता ।

सघृतौदनेन च घृतेन

सितसरसिजैः सपायसैः ।

वैस्वपत्रफलसौरमकै-

रयुतैर्हुतैः स कमतेऽचिराच्छिवम् ॥ १८ ॥ सौरमकम् ।

धमिषेचयेदथ जपेद्य

वजतु स च सूक्तैः शिवः ।

हुतविधिमपि पदस्रस्तनुतां

कठितां विभूतिमचिरेण सोऽनुश्रुते ॥ १९ ॥ कठिता ।

नन्धावर्तकपुण्डरीककुब्जकपुण्यै-

रुदिते सवितरि यो जुहोति नित्यम् ।

जपति च दशशतकं

प्रचुपितबहुधनपशुभिः स सुखी स्यात् ॥ २० ॥ उपस्थितप्रचुपितम् ।

चतुर्हस्तिविधानम् ।

शुद्धहाकले नमो फ वा श्रीशे नमः (!) ।

अध्याद्यं च पुरोदितं समानमिह स्यात्

प्रतिवासरमपि वर्षमानभक्तिः ।

गळमितसल्लिङ्गतस्त्रिनियुतमनुमिह यः

प्रजपति धनमिह विपुलं कमतेऽसौ ॥ २१ ॥ वर्षमानम् ।

श्रीरेकाविधानम् ।

हृद्गुणविषं मही जलं च सदीर्घं

नवचान्वितमुगुवर्षमन्ततोऽन्यैः ।

स्वाहान्तदशार्णको भनुः

श्रियमिह जनयति जपशुद्धविराद् यः ॥ ३२ ॥ शुद्धविराद् ।

ऋषिरस्य तु दर्श इतीरितः

सा च विराद् कथिता क्षुपचित्रा ।

कमला कमलोदरवासिनी

देवतमक्षरलक्षमुपास्या ॥ ३३ ॥ उपचित्रकम् ।

देव्यै नमः । पद्मिन्यै नमः । विष्णुपत्न्यै नमः । वरदायै नमः । कम-  
लरूपायै नमः ।

पञ्चविंशत्क्रमनूनि यथावत् क्रमपठितानि पुरेव विधानम् ।

नित्यमिमां तु भजेत् तु नरो यः श्रियमचिराल्लभते द्रुतमध्याम् ॥ द्रुतमध्या ।

आत्मतमः स भवेदिह बिल्वैः सरसिरूहैरपि वायुतशो यः ।

षष्टिदिनानि ततो द्विगुणं वाप्यनलमुखे जुहुयाच्च जपेत् तम् ॥ प्राग्बत् ।

कमलां भजते दिनशो यो ध्यानपरो यजनेन च होमैः ।

उदितव्रतधारणानित्यो वेगवतीं स जहात्यघनार्तिम् ॥ ३६ ॥ वेगवती ।

शुकैः कुसुमैर्यथोपलब्धैर्नन्द्यावर्तसितोत्पलाम्बुजाद्यैः ।

नित्यं जुहुयात् सहस्रसंख्यं स स्याद् भद्रविराडिवार्यनाथः ॥ भद्रविराद् ।

गुल्फदुग्धगन्धसितपद्मैर्विल्वफलैः पयोक्षघृतमिश्रैः ।

शुद्ध्यात् त्रिमासमरिसेनां केतुमतीं जपेदपि तथोर्वीम् ॥ ३८ ॥ केतुमती ।

कमलांवासिम्याधिकारः ।

इह तन्त्रविशेषसमीरिता निगदिता मनवः सल्ल ये श्रियः ।

भजतां समकर्मफलोदयं ननु भवन्ति यथा हरिणप्लुतम् ॥ ३९ ॥ हरिणप्लुतम् ।

इति सरसिजवासिनीमनूनां निगदितमेकतरं तु साधयेद् यः ।

यश्चयति कुलमस्य तं च लक्ष्मीर्गृहगतकल्पलतेव पुष्पिताग्रा ॥ पुष्पिताग्रा ।

इति श्रीमदीशानंशिवशुक्देवपद्मती तन्त्र-

सारे चतुईस्त्वादिपटलो

विंशतिः (सप्त) ।

अथ एकविंशः पटलः ।

अवति हि शिवशक्तिरैश्वरी निखिलगिरां जगतां च मातृका ।

न परमपरबक्रजन्मना नुतिवचसामपि यत् परं पदम् ॥ १ ॥ अपरबक्रम् ।

प्रथमपटल एव शक्तिबीजं निगादितभाष्यमितीह विश्वरूपम् ।

सुरतरुळतिकेव पुष्पिताम्रां फलति हि यद्विततिः समस्तकामान् ॥ २ ॥

अधिमपि चेश्वरमाहुर्गायत्र्याख्यं भवेदपिच्छन्दः ।

शक्तिः स्वयं हि दैवं तद्बीजं बिन्दुनादयुक्तं स्यात् ॥ ३ ॥

युतमिह गगनं स्वैस्तु दीर्घः षडपि च जातियुताः स्युरङ्गमन्त्राः ।

मयनमपि पुरोऽञ्जमन्त्रतः स्यात् फेडिते च दिक्षु निबन्धनं विदध्यात् ॥

भवति हि भुवनाधिपाप्लुतान्ता त्रिभुवनमोहनिका तु शक्तिरेषा ।

हृदयकमलगापि नादहीना स्वरुणरुचिर्हृदयान्विता च लेखा ॥ ५ ॥

त्रिविधमिति ह शक्तिबीजमुक्तं प्रणवयुतं कचिदर्चने नमोन्तम् ।

हवनविधिषु चानलप्रियान्तं जपविषये खलु केवलं तु बीजम् ॥ १ ॥

चिरतरमभिराद्देशिकेन्द्रस्तदाभिमतैप्रियकृच्च दीक्षितः सन् ।

स्वमिमतदिवसेऽथ पूर्वपक्षे शिवभवने सुमनोहरैकलिङ्गे ॥ ७ ॥

गजमुखमपि देशिकं स्वमिष्टा सितभसितावरणत्रिपुण्ड्रधारी ।

प्रतमितविहिताशनस्तु मौनी शुचिवसनः शुचिदक्षिणाननसः ॥ ८ ॥

शिवमपि शिवया महोपचारैः सह परिवारंगणं यथावदिष्टम् ।

चरुमपि विनिवेश दुग्धसिद्धं घृतगुलमिश्रितमग्रये च हुत्वा ॥ ९ ॥

प्रजपतु बहुलाष्टमीदिनाथार्दपरचतुर्दशिकान्तमर्कलक्षम् ।

वृत्तमपि न विलम्बितं प्रशस्तं स भवति तत्त्वदिनैस्तु सिद्धमन्त्रः ॥

पुरश्चरणाधिकारः ।

स्फुटमथ कथयामि शक्तिपूजां विविधविधानविशेषसिद्धिहेतोः ।

अपिततनुरथाङ्गमूलमन्त्रैः स्वविहितसाध्यविधिं समाप्य मौनी ॥ ११ ॥

वचनगृह्येपेतु धौतपादः स विधिकृताचमनः पवित्रपाणिः ।

करघृतकुसुमार्घ्यकूर्चतोयैर्वलयगतां पुरतो बजेषु देवीम् ॥ १२ ॥

दक्षिणवामद्वारैः जया च विजया च रक्षणीतामे ।

उपस्था —

वेत्रफरे वसनसक्त्वाभरणैर्भूषिते सुरूपालये ॥ १३ ॥

तद्बहुपर्यन्तं गङ्गा यमुना च सितासितेऽब्जधारिण्यौ ।

द्वारश्रीरपि मध्ये स्वर्णामा पार्ष्णिनी सगजयुग्मा ॥ १४ ॥

संपूज्यैताः पूर्वं नाराचास्त्रामिमन्त्रितं कृत्वा ।

निस्सार्य विघ्नसङ्घानन्तः प्रविशेद् यजेच्च वास्त्वीशम् ॥ १५ ॥

स्वासनमिष्टानन्तरमुपविष्टो मृतशुद्धिशुद्धात्मा ।

करयुगमथ शोधयेत् तदस्नादुभयकराङ्गलिषूदिताङ्गमन्त्रार्त् ।

करतलयुगले न्यसेत् तदक्षं प्रणवयुतं क्रमशः कनिष्ठिकान्तम् ॥ १६ ॥

शिरसि च नयनद्वये च वक्त्रे श्रवणयुगे हृदये च नाभिकर्त्र्योः ।

मदननिलयजालुजङ्घयोस्तच्चरणयुगेऽपि च विन्यसेत् तु मूलम् ॥ १७ ॥

हृत्त्रेसायै गगनायै रक्तायै करालिकायै महोच्छुष्मायै । प्रजवादिनमोन्तं  
न्यसेद् ।

मूर्ध्नि मुले हृदि गुह्ये पदयोरपि पञ्च मूर्तयो ह्येत्यः ॥ १८ ॥

गायत्र्यै सावित्र्यै सरस्वत्यै ब्रह्मणे विष्णवे रुद्राय ।

कण्ठस्तनद्वयांसद्वयहृदयेषु न्यसेत् पुनस्त्वेताः ।

षष्मूर्तीः प्राग्वामे पश्चादङ्गेषु दक्षिणे षूक्ताः ॥ १९ ॥

अलिकांसवामपार्श्वोदरदक्षिणपार्श्वोऽसृष्टहृदः ।

स्थानान्यत्रेषु नाम्ना ब्रह्माण्याद्यास्तु विन्यसेन्मातुः ॥ २० ॥

तदनु च हृदयादिकाङ्गपटकं वपुषि निधाय पृथग् यथाप्रदेशम् ।

ज्वलदनलनिकाशमस्रवप्रं बहिरथ तर्जनिकाग्रतो विधेयम् ॥ २१ ॥

एतत्पर्यन्तं पुष्पिताग्रा क्वचित् क्वचिदार्योर्चास्मिन् पटले ।

न्यासाधिकारः ।

गन्धपुष्पसर्षपाः कुशाग्रकेण

तथाक्षताश्च दूर्वया सुगन्धतीयम् ।

पूरयेत् तु शाक्तमर्घ्यमादरेण

यवान्वितं तु नामतोऽर्चयेत् तदुक्तम् ॥ २१ ॥ यवमती ।

प्रोक्षयेत् समस्तकं तु कूर्चकेन तदाश्रयं च चन्दनादिर्वस्तुजातम् ।

वेदकोणरत्नमण्डपं तदेव विभावयेत् तु तत्र रत्नसिंहपीठम् ॥ २२ ॥

शक्तिमस्य चाप्यघोऽरुणां यजेत् (तु) तथैव धर्मपूर्वकांस्तु पीठपादान् ।

तस्य मध्यतोऽरुणं सरोरुहं(च) चतुर्युगाधरच्छदं तदष्टपत्रम् ॥ २३ ॥

तस्य षोडश स्वरास्तु केसराणि समण्डलत्रया विशालकर्णिका स्यात् ।

अष्ट शक्तयो भवन्ति केसरेषु जंयादिकाः सुमङ्गला तु कर्णिकायाम् ॥ २५ ॥

जयायै विजयायै अजितायै अपराजितायै नित्यायै विलासिन्यै शौ-  
ण्ड्यायै अघोरायै सुमङ्गलायै । सर्वत्र प्रणवादिनमोन्तमर्चने समानम् ।

कोणपङ्क्तानि वै हृदादिकानि पुरस्तु नेत्रमस्य दिग्दलेषु चालम् ।

पूजयेद् बहिः क्रमेण दिग्विदिक्षु अनङ्गरूपिकादिकाः सुवेषदूतीः ॥ २६ ॥

अनङ्गरूपायै अनङ्गमदनायै मदनानुरायै पवनवेगायै सुवनपालायै स-  
र्वशिशिरायै अनङ्गदमनायै अनङ्गमेखलायै । प्रणवादिनमोन्तं पद्मबाधे पीठे-  
ऽर्चयेत् ।

ताः स्वर्णकलशदर्पणताम्बूलच्छत्रतालवृन्तशुकान् ।

चामरमाल्यकरण्डे विभ्राणाश्चारुरूपरक्ताङ्गयः ॥ २७ ॥

अथ भगवतीं शक्तिं वक्ष्यमाणरूपादिकां ध्यात्वावाह्यार्चयेत् ।

अरुणतरुणकमलदलचरणयुगनखमणिरुचिजितशशिरिह या (!) ।

उपरिचरणयुगलमुपरिनिखिलजगति निरुपमकृति न खलु निगदितुम् ॥ २८ ॥

क्षमत इति जघनमपि तनुतदुदरमथ च कुचकलशमुजयुगलं ।

गलमुत किमु मुखसरसिजमयुगनयनजितकुवलयगुरुचिहुरशिखौ ॥ २९ ॥

[शिखा नाम चूलिका ।

सकलसुवनभवननिलयगुरविति(ज)दनुजमनुजमुजगबरयुवतीः ।

विलसद्भ्रुविकाविमलतुङ्गिनकिरणकलत्रवदननचरणयुवतीः ॥ ३० ॥

सोमाम्बशक्तिपूजाधिकारः] पूर्वार्धे एकविंशः पटलः ।

११

गगनपवनदहनसलिलधरणितरणिमखपशशिन इति सृजति या ।  
तदतिसुभगवपुषि न खलु विधिरपि गुणगणमिति ह निगदितुमलमलम् ॥  
[षड्जा ।

विषममात्रावृत्ताधिकारः ।

अथ छन्दस्सु, उक्तायां—

ह्रीर्गौर्या श्रीः ॥ ३२ ॥ श्रीनाम वृत्तम् ।

अथास्युक्तायां —

वन्दे गौरीं शक्तिं देवीम् ॥ ३१ ॥ देवी नाम वृत्तम् ।

मध्यमायां —

या सूक्ष्मा चिन्जित्या

ध्येया या सा नारी ॥ ३४ ॥ नारी नाम वृत्तम् ।

प्रतिष्ठायां —

विश्वं लोकं यानुग्राह्यम् ।

सङ्घं पातुं चामूत् कन्या ॥ ३५ ॥ कन्या नाम वृत्तम् ।

सुप्रतिष्ठतायां —

स्वेच्छामूर्तिं या घत्ते विश्वेशी ।

रूपातीतां तां रूपाढ्यां ध्यायेत् ॥ ३६ ॥ रूपाढ्या नाम वृत्तम् ।

अथ गायत्र्यां —

तेजोमयमूर्तिं बन्धूकनिभाङ्गीम् ।

दिव्याकृतिवेषां देवीं तनुमध्याम् ॥ ३७ ॥ तनुमध्या ।

रक्ताम्बरगन्धां रत्नोज्ज्वलमौलौ ।

सार्धेन्दुकलां तां दिव्याभरणाढ्याम् ॥ ३८ ॥

पाशाङ्कुशहस्तां साभीतिवराढ्याम् ।

द्व्यष्टाब्दवयस्कां लावण्यरसाब्धिम् ॥ ३९ ॥

विश्वैकजनित्रीं संसारतरित्रीम् ।

बीजात्मकतत्त्वां ध्यायेदिति शक्तिम् ॥ ४० ॥ प्राग्वत् ।

उष्णिहि —

खपङ्कजशशाङ्गे परामृतरसाद्रं ।

चित्ति भगवतीं तां कुमारललिताङ्गीम् ॥ ४१ ॥ कुमारललिता ।

विभाव्य निजपाणौ स्थिते कुसुमपुरे ।

नियोज्य गगनाब्जाज्जपन् मनसि शक्तिम् ॥ ४२ ॥

यथोक्तवपुषं तां सपीठकमलेऽस्मिन् ।

निवेशयतु देवीं स्थिरां हृदयजापी ॥ ४३ ॥

आवाह्याथ स्थापनसान्निध्ये रोधनावकुण्ठारूपे ।

तद्वत् प्ररोचनान्तं स्वाङ्गैर्मूलान्वितैः क्रमात् कुर्यात् ॥ ४४ ॥

ततस्तु —

हृदार्यमपि पाद्यं तथाचनमन्नात् ।

प्रदेयमपि मूलाद् यथास्नपनमङ्गैः ॥ ४५ ॥

वराभ्यराविमूषाः सजोऽपि च सुगन्धान् ।

सुधूपमपि दीपं ददातु निजमूलात् ॥ ४६ ॥

चरुं च विधिसिद्धं तथैव परमान्नम् ।

फलाद्यमुपदंशैः समोदकगुलाज्यम् ॥ ४७ ॥

निवेश्य तु समूलं तथाम्बु च सुगीतम् ।

सुगन्धिमुखवासं हृदा खलु निवेशम् ॥ ४८ ॥

पुरोक्तपरिवरान् यथावदुपपत्त्या ।

सगन्धकुसुमाद्यैर्यजेत् तु मनसा वा ॥ ४९ ॥ प्राग्वत् ।

अनुष्टुभि —

पीठवाहिष्कोणगतान् बालतनून् हस्तिमुखान् ।

माणवकक्रीडितकानीशदिशायासु यजेत् ॥ ५० ॥ माणवकक्रीडितकम्

पाशकरान् साङ्कुशकांस्तानरुणस्रग्वसनान् ।

साम्रफलानेकरदान् स्वामरणान् स्वर्णनिमान् ॥ ५१ ॥

गणाधिपाय गणाध्यक्षाय गजनाथाय गणेश्वराय । स्ववीचप्रणवादिनमो-

५२ तं धनर्चयेत् ।

वीथिगतान् बाह्यवृत्तौ लोकपतीनिन्द्रमुखान् ।

सायुषकांस्तान् सगणान् स्वासु यजेद् दिक्षु सुरान् ॥ ५२ ॥

अध्यात्मिकार्याधर्ममिच्छरणे —

इन्द्रदिक्षं प्राप्य ततो योनिनिभे कुण्डवरे ।

मान्त्रदिशा बहिमुखे तत्र यजेच्चापि शिवाम् ॥ ५३ ॥

आज्यचरुक्षीरतिलैर्नित्यविधौ तज्जुहुयात् ।

काम्यकृते चान्यविधायुक्तादिशा स्याच्च हुतम् ॥ ५४ ॥ प्राग्वत् ।

अज्ञानां च दशांशं मूलाद्ध्रुत्वाज्यशेषतः पूर्णाम् ।

मुवि बलिमथानशेषैर्विकिरेत् तत्पार्षदेभ्य इति नाम्ना ॥ ५५ ॥

ततः प्रक्षालितपाणिराचान्तास्त्रिसहस्रं सहस्रं वा नित्यं मूलं जपेत् ।

हेममयी जपमाला स्फाटिकजापि वरिष्ठा ।

मौक्तिकजा यदि सिद्धिं चित्रपदां लभतेऽसौ ॥ ५६ ॥ चित्रपदा ।

ततः प्रणम्य चुलुकोदकेन वक्ष्यमाणमन्त्रैर्देवीपदयोर्जपपूजादिकं निवेदयेत् ।

ॐ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ।

सिद्धिर्भवतु मे देवि ! त्वत्प्रसादात् त्वयि स्थिता ॥ ५७ ॥

भक्तिहीनं क्रियाहीनं श्रद्धाहीनं च पूजिता ।

सर्वं तन्मेऽस्तु सम्पूर्णं तव देवि ! प्रसादतः ॥ ५८ ॥

सर्वतत्त्वाधिपायै शक्त्यै नमः ।

अग्निगतामपि बिम्बे बिम्बगतां च स्वपद्मे ।

तां तु नियोज्य सुघात्रैः सिंध्यति हृत्कमले वा ॥ ५९ ॥

बाह्यपूजायामशक्त्यन्मनसैव हृदयान्बुजे यजेत् !

सामान्यशक्तिपूजाधिकारः ।

बन्धूकामां हृल्लेखाक्यां विद्युन्मालालोलाभासम् ।

चन्द्रापीडां दिव्याकारां रक्ताकल्पां त्र्यक्षां वन्दे ॥ ६० ॥ विद्युन्माला ।

कल्पोद्याने रम्यच्छाये प्राग्वत् पीठे पद्मासीनाम् ।

दिव्याकारां ब्रह्माब्द्यामां हृल्लेखां तां देवीं ध्यायेत् ॥ ६१ ॥



अज्ञान्यन्तः किञ्जल्काग्रे शक्तीरष्टौ पत्राग्रस्थाः ।

विन्नाधीशं याम्ये रक्तं लोकाधीशान् स्वाशासंस्थान् ॥ ६२ ॥ पूजयेत् ।

एवंरूपां हृत्पद्मस्थां बौद्धद्रव्यैर्ध्यानेनेष्टा ।

चातुर्लक्षं मन्त्राभ्यासाद्घृष्टेखाख्यः सिध्येन्मन्त्रः ॥ ६३ ॥

अपिच —

मध्येऽम्भोधेर्हेमाद्रीन्द्रे कल्पोद्याने रत्नाकीर्णे ।

रक्ताकल्पां त्र्यक्षां देवीं चन्द्रोत्तंसां हृद्यां वन्द ॥ ६४ ॥

हेमे पीठे रक्ताम्भोजे किञ्जल्काग्रे स्वाज्ञानीष्टा ।

हृष्टेखाद्यास्तत्पत्रान्तः शक्तीर्दष्टौ पत्राग्रस्थाः ॥ ६५ ॥

कराल्यै विकराल्यै उमादेव्यै सरस्वत्यै दुर्गायै शक्त्यै मायायै लक्ष्म्यै  
श्रुत्यै स्पृष्ट्यै घृत्यै श्रद्धायै मेघायै मलयै कान्त्यै आर्यायै । पत्राग्रेषु द्वे द्वे  
शक्त्यौ प्रणवादिनमोऽन्तमर्चयेत् ।

वीथ्यां बाह्ये स्वाशास्वष्टौ ब्रह्माण्याद्यास्तासां बाह्ये ।

लोकाधीशाश्चास्त्राप्यन्ते पूज्यानि स्युः श्रीकामानाम् ॥ ६६ ॥

हृष्टेखापूजाधिकारः ।

यथाक्लृप्ते भोगैश्वर्यं सप्तावारैर्लोकाधीशा ।

दिव्याकारा ज्याम्भोधौ कल्पोद्याने पीठाम्भोजे ॥ ६७ ॥

अज्ञान्यन्तर्हृष्टेखाद्या द्यष्टौ शक्तीः पत्राग्रस्थाः ।

मातृरष्टौ द्वात्रिंशद् याः शक्तीश्चाथो लोकाक्षेशान् ॥ ६८ ॥

पूजयेद् इति सम्बन्धः । कास्ताः शक्तयः यद् यथा — विद्यायै द्वियै  
पुष्ट्यै प्रज्ञायै सिनीवाल्यै कुङ्कुमै रुद्रवीर्यायै प्रभायै नन्दायै पोषण्यै ऋद्धि-  
दायै शुभदायै कालरात्र्यै महारात्र्यै भद्रकाल्यै कपालिन्यै विकृत्यै दण्डिन्यै  
मुण्डिन्यै सेन्दुखण्डायै शिखण्डिन्यै निसुम्भमथनायै महिषासुरमर्दिन्यै इ-  
न्द्राण्यै रुद्राण्यै शङ्करार्धशरीरिण्यै नार्यै नारायण्यै शूलिन्यै पालिन्यै अ-  
म्बिकायै हादिन्यै । एताः खनामानुगुणरूपादिकाः प्रणवादिनमोऽन्तम-  
र्चनीयाः ।

पार्वत्येवा लोकाधीना रक्ताकल्पा सिन्दूराम्ना ।  
 मास्वन्मौलिश्चन्द्रापीडा त्र्यक्षा ध्येया धम्मिल्लाब्धा ॥ ६८ ॥  
 नानारत्नैर्हैमैर्निष्कैर्मुक्ताहारैः केयूराद्यैः ।  
 क्रोडावन्धं या विभ्राणा काञ्ची चाग्र्यां मञ्जीराम्याम् ॥ ६९ ॥  
 (चक्रं ! छत्रं) धवलं धत्ते दूत्येका शुक्लचामरे चान्ये ।  
 भृङ्गारदर्पणादीन् देव्याः पार्श्वे स्थिता दधत्योऽन्याः ॥ ७० ॥  
 एवंरूपां ध्यात्वा भुवनाधिपतिं तु पार्वतीं भक्त्या ।  
 प्रोक्तैः सप्तावरणैरिष्टा मन्त्रं जपेत् कलालक्षम् ॥ ७१ ॥  
 भुवनाधिपतिपूजाधिकारः ।

अथ लिख्यते विधानं भुवनाधिपतिष्ठाकिह्यसंज्ञानाम् ।  
 एकादशावरणकैः सामान्यं सर्वसिद्धिदं नृणाम् ॥ ७२ ॥  
 आषाढैस्तु जयाद्या हृष्टेलाषाथ मूर्तिभिः षड्भिः ।  
 सान्द्ररूपपूर्वा स्याद् विज्ञैर्मातृभिर्वृत्तिः षष्ठी ॥ ७३ ॥  
 षोडशशक्तिभिरन्या द्वात्रिंशच्छक्तिभिस्तथावरणम् ।  
 नवमं तु पिङ्गलाद्यं दक्षमं लोकाधिपैरथासैः स्यात् ॥ ७४ ॥

प्रागुक्ता एव दशावरणदेवतास्त्वत्र पिङ्गलाक्ष्यादिचतुष्पष्टिशक्तयो लिख्यन्ते—

पिङ्गलाक्षी विशालाक्षी समृद्धिर्दुद्धिरेव च ।  
 बुद्धिः स्वाहा स्वधा माया तथाभिरुष्या वसुन्धरा ॥ ७५ ॥  
 त्रिलोकप्रात्री गायत्री सावित्री त्रिदशेश्वरी ।  
 मुरुरूपा बहुरूपा च स्कन्दमाता शिवप्रिया ॥ ७६ ॥  
 अमला विमलाख्यान्या अरुणिश्चारुणापि च ।  
 प्रकृतिर्विकृतिः सृष्टिः स्थितिः संख्या च संहतिः ॥ ७७ ॥  
 जगन्माता सती चैव हंसिनी मर्दिकाहया ।  
 वज्रिका देवमाता च भगवत्यपि देवकी ॥ ७८ ॥

पद्मासना च त्रिमुली तंतः अक्षमुली स्मृता ।  
 देवासुरविमर्दिन्या कम्बोद्धी लम्बकेशिनी ॥ ७९ ॥  
 ऊर्ध्वकेशी बहुलिङ्गा ततः स्माना बहूदरी ।  
 रभरेखा शक्तिरेखा तद्गद् गगर्नवेगिका ॥ ८० ॥  
 वायुवेगानङ्गरूपा चानङ्गमदनाह्वया ।  
 तद्गद् भुवनपाल्याह्वया ततश्चानङ्गमेखला ॥ ८१ ॥  
 मदनातुरसंज्ञा चाप्यनङ्गकुसुमाह्वया ।  
 विश्वरूपा भवेत् पश्चात् तथासुरभयङ्करी ॥ ८२ ॥  
 सुररक्षिणिकाक्षोभ्या सत्यवादा शुचित्रता ।  
 वज्रवेगा च वरदा वागीशी चेति शक्तयः ॥ ८३ ॥  
 चतुःषष्टिरिमाः सर्वाः सर्वाश्चित्राम्बरसजः ।  
 स्वनामानुगुणाकाराभ्यारूपा विभूषिताः ॥ ८४ ॥  
 ध्यात्वा नमोन्तं तारादि पूजयेदखिलावृतीः ।  
 द्विमवच्छिस्त्रोद्याने रत्नकल्पतरोरधः ॥ ८५ ॥  
 रत्नसिंहासनाम्भोजे पादपीठोपशोभिते ।  
 स्वासीनां पूजयेद् ध्यात्वा प्रोक्तरूपादिकाशुक्ताम् ॥ ८६ ॥

अथ बृहत्याम् —

इति यजनविधिं बुद्ध्या प्रतिदिवसमिवं पूज्या ।  
 भुजगशिशुसतां बुद्धिं सुदृढमृजुगतिं कृत्वा ॥ भुजगशिशुसता ।  
 हृदयसरसिजेऽप्येवं यजतु सुमनसा शक्तिम् ।  
 बहिरपि च शुभैर्द्रव्यैर्विभवसमुचितैर्नित्यम् ॥ ८८ ॥

एकादशावरणपूजाधिकारः ।

अपिच —

अम्बिका नवधनरुचिं सुन्दरीं तरुणवयसम् ।  
 भूषितां कनकमणिमिस्रीक्षणामरुणवसनाम् ॥ ८९ ॥ हृत्पुली ।

शुक्तिपञ्चकलचटितीं वष्टिकानपि च दक्षतीम् ।

अङ्गदैः कटकमकुटैर्भूषितामपि च सुवर्गैः ॥ ९० ॥ प्राञ्चत् ।

अथवा,

शार्दूलचर्मवसनां सुवर्णराजोपवीतिनीं सौम्याम् ।

उभ्रां कपालशूले सामयवरदे च विभ्रतीं ध्यायेत् ॥ ९१ ॥

चामरकलशच्छत्रैरन्यैरपि राजलक्षणैर्विभूतैः ।

दूतीभिश्चाभरणैः सप्तभिरुक्तैर्यजेत् समोपेताम् ॥ ९२ ॥

पञ्चौ —

आदौ षोडशकक्षमैम्यसेच्छक्तिं वा सुवनाधिपां पुरः ।

रक्ताब्जैर्मधुरान्वितैर्भवेत्सुत्वा शुद्धविराट् स साधकः ॥ ९३ ॥ शुद्धविराट् ।

क्रूरसौम्यवजनाधिकारः ।

अथ दीक्षाविधिरुच्यते—

रक्ताब्जं विलिखेत् तु भद्रकं मायाचक्रमथापि वा बुधः ।

शक्तिं तत्र यजेद् विधानतः सद्बीजाङ्कुक्षपाशकर्मिके ॥ ९४ ॥

पेशान्यां दिशि पञ्चपत्रके त्वम्भोजे कलशांश्च तावतः ।

हैमादीन् विधिनामिपूरयेद्बृहत्सेवादिसपञ्चमूर्तिकम् ॥ ९५ ॥

गव्यैः पञ्चभिरेषु योजयेत् पञ्चाशत्पणबोदिताः कलाः ।

सक्षीरद्वमचर्मवारिभिर्गन्धाम्भोमणिभिश्च पञ्चभिः ॥ ९६ ॥

अथवा,

पषेष्टच्छन्दे सफर्णिके कुम्भानां नवकं प्रपूरयेत् ।

आज्यक्षीरदधीक्षुजैः क्रमात् क्षीरित्वग्रसतीर्थवारिमिः ॥ ९७ ॥

लिप्यणौषधिरसमपि मध्यकलशे प्रक्षिपेत् ।

ब्रह्माणीप्रभृतीस्तु मारुकाः कुम्भेष्वष्टसु दिग्विदिक्रमात् ।

मूलाङ्गैः सह मध्यमेऽम्बिकामावाप्तवरणैः सहार्चयेत् ॥ ९८ ॥

पञ्चाङ्गकायपूरितकलशद्वयं द्वारचतुष्टये पृथक् पृथक् विन्यस्त्य रक्षार्थं  
तेषु प्रयादिकीरर्चयेत् ।

शैवोक्तं तु विद्यानमाभितो दीक्षायामधिवासनादिकम् ।

कुर्वाद् वाप्यथ मन्त्रदीक्षया शक्तयज्ञैरपि शक्तिबीजतः ॥ ९९ ॥

मधुरैश्चिभिः सहस्रं हुत्वा संपातशोषितं त्वाज्यम् ।

कलशेषु तेषु दत्त्वा तैरभिषिक्तं तु दीक्षयेच्छिष्यम् ॥ १०० ॥

अश्वत्थखदिरजातीबिल्वसमिद्धिश्च सर्वधान्यातिकैः ।

चरुणाज्येन च हुत्वा विन्धे चेष्ट्वाधिवासयेदेनम् ॥ १०१ ॥

शिष्यं तं गुरुरधिवास्येनं मुस्वमैर्निधिं विदितोदर्कम् ।

मङ्गस्यैः सह पणवातोद्यैर्गीताद्यैरपि तनुताद् दीक्षाम् ॥ १०२ ॥ पणवम् ।

एवं प्राप्य तु दीक्षां गुरोर्मुखात् प्रातश्चक्तिमन्त्रोऽसौ ।

ध्यानजपार्चनहोमैरिष्टान् संसाधयेन्नरः कामान् ॥ १०३ ॥

शक्तिदीक्षाधिकारः ।

पूजितबहेस्तस्य हृदये सावरणाङ्गां शक्तिमेषुम्ना ।

पङ्कजलक्ष्मिर्विल्वपुतामैरस्य हुतैः स्माद् रुक्मवती श्रीः ॥ १०४ ॥ रुक्मवती ।

अष्टसहस्रं वाष्टस्रतं वा प्रत्यहमुक्तैर्द्रव्यविशेषैः ।

अज्जुहुयात् प्राक्च्छिष्टमवाज्यं बिल्वफलं च श्रीकरमघात् ॥ १०५ ॥

समृद्धिविषये ध्यानमुच्यते —

पाशसरोजे चाकङ्कससङ्घावावधतीं तां हेमनिकासाम् ।

वण्मुसयुक्तां हृष्यथ गह्वी पूजयतः स्याच्छ्रीः शरक्यैः ॥ १०६ ॥

पयोद्भवेऽन्ते श्रीशक्तिबीजमुक्तं नमोन्तकम् ।

जपन् जुह्वद् यथापूर्वं कथते धनसम्पदः ॥ १०७ ॥

कल्पनगाधो हाटकपीठे स्वैक्ययुमाख्यां हाटकवर्णाथ् ।

अह्निविष्टस्फन्दक्षिशुं तां संस्मरतः स्यात्कृष्णपाच्छ्रीः ॥ १०८ ॥

ज्यौश्च शङ्खनिधिः पाञ्चशक्तिबीजाङ्कुष्ठानि च ।

अन्ते पद्मनिधिश्चाभेर्जाया चैवं जपेच्छिष्यैः ॥ १०९ ॥

दीर्घजलस्यः सोऽथ सविन्दुः शक्तियुतोऽस्मात् पर्वतशृङ्गे ।  
 लक्षजपाधैर्दीर्घमिहायुः प्राप्यमिह स्याद् दीर्घहुताद् वा ॥ ११० ॥  
 कुम्भपुटस्था कुम्भजलस्था भानुसहस्रं तज्जपहोमात् ।  
 हन्त्यपमृत्युं तज्जलसेकाच्छक्तिरशेषान् हन्ति च रोगान् ॥ १११ ॥  
 आज्यसेचितामृता समिद्धिः कुम्भसंपुटं जुहोतु लक्षम् ।  
 संहरेदकालमृत्युभीतिं या मयूरसारिणी जनानाम् ॥ ११२ ॥ मयूरसारिणी ।  
 हस्तसप्तमीषु सूर्यवारे सूर्यमूर्ध्वबाहुरीक्षमाणः ।  
 बत्सरं जपेद् दिनेशलक्षं यक्ष्मरोगकांश्च हन्ति कुष्ठम् ॥ ११३ ॥  
 कुम्भसंपुटं चतुस्सहस्रं भस्म तज्जपेन हन्ति रोगान् ।  
 वातरोगहृत् तथैव तैलं पित्तहृद् घृतं कृणाकफघ्नी ॥ ११४ ॥  
 पिप्पलीस्त्रिहां हरेष्व पथ्यौ कुक्षिरोगहृत् तथाखिलानि ।  
 औषधानि यानि तानि मन्त्री यद् ददाति तेन हन्ति रोगान् ॥ ११५ ॥  
 पञ्चविंशतिं जपेत् तु दुग्धं तत् पिबेत् स विन्दतेऽतिमेषाम् ।  
 अन्नमन्यैदप्यनेन युक्तं मुक्तमायुषे श्रिये च भूयात् ॥ ११६ ॥  
 तण्डुलैर्दधिप्लुतैस्तु पुष्टिं कन्यकां मधुप्लुतैश्च लाजैः ।  
 विन्दते पशून् पयोघृताभ्यां चेज्जुहोतु साज्यमन्नमन्नम् ॥ ११७ ॥  
 पिप्पलैर्वशीकरोतु विप्रान् पञ्चजैर्नृपान् पलाशपुष्पैः ।  
 तत्क्षियं तु कैरवैविंशोऽन्यास्तैललोणकैर्हुतैस्तु लक्षैः ॥ ११८ ॥  
 संवनने मधुराक्तं सर्वं जुहुयाद् वदाम्यथाकृष्टौ ।  
 ओ(काःङ्का)राद्यं राज्ञामन्येषां भौतिकादिमन्त्रः स्यात् ॥ ११९ ॥  
 रक्तहयारिसमिद्धिर्जुहुयाद् वटवृक्षमूलगो रात्रौ ।  
 लक्षत्रयं घृताकैर्मन्त्री पश्येत् तु यक्षिणीं वरदाम् ॥ १२० ॥  
 सध्यानं शतलक्षं शक्त्यभ्यासाद् विशुद्धदेसाङ्गम् ।  
 लभतेऽष्टगुणैश्वर्यं दशकोट्या खेचरो भवेदमरः ॥ १२१ ॥

अभ्युदयाधिकारः ।

शक्तिं रसपत्रसरोरुहे मध्ये च दलेषु बहिः स्वरान् ।

आलिख्य घृतं सल्ल योषितां कुर्वात् तनयं समुपस्थितम् ॥ उपस्थितम् ।

मध्ये षडरस्य लिसेन्मनुं स्वाध्याद्भवमस्य तु रन्ध्रयोः ।

बाधे धरणीभवनं लिसेत् खेहं प्रकरोति घृतं द्वयोः ॥ १२३ ॥

त्रिष्टुमि —

साध्यारिरूपं लिखितं कपाले षट्कोणं मूलमपि श्मशाने ।

सन्तापयेत् तत् प्रजपन् निशायां स्यादिन्द्रवज्राभिहतो यचारिः ॥ इन्द्रवज्रा ।

राजीर्मनुष्यास्त्रियुताः सलोणा राजीघृताका जुहुयात् तु पक्षम् ।

मूलेन साध्याह्वयकृत्ययुक्तं निर्मूलतः शत्रुरूपैति मृत्युम् ॥ १२५ ॥

आजस्तुहिशीरसपादधूकीन् काकस्य पैक्षान् जुहुयाभिधायाम् ।

मन्त्रं जपन् मारुतसम्पुटस्थमुष्णाटयेत् सप्तदिनैररातिम् ॥ १२६ ॥

काकारिकाकच्छदनैस्तु जुह्वत् साजासृजा स्तुक्पयसावैसिकैः ।

स्थोष्वादिमूलेन तु ससरात्रं विद्वेषमाशु प्रकरोत्यरीणाम् ॥ १२७ ॥

स्रम्भं च मूबीजपुटे प्रकुर्वादुत्सादनं चाग्निमरुत्पुटस्थम् ।

शान्तिं च पुष्टिं जलसम्पुटस्थं यच्छक्तिबीजं हवने च जैष्ये ॥ १२८ ॥

साहस्यं तु बीजं बलयद्वयस्थं बाह्यस्वरोपेतकलादलाब्जम् ।

मूबीजपाशाङ्कुसुममूलकोणं वक्ष्यं घृतं चक्रमिदं त्रिलोक्याम् ॥ १२९ ॥

षट्कोणस्रक्तौ निजनाम बाधे शक्त्या च पाशाङ्कुसुमौ विदमौ ।

संवेदय बायोर्भवनं च बाधे वक्ष्यं भवेन्नागदंठं मुखस्थम् ॥ १३० ॥

अभोच्यते स्वर्गविशेषसिद्धिरवाप्य यामूर्जितवीर्यशौर्यैः ।

विजित्य शत्रून् विचरेच्च लोकानुपेन्द्रवज्रायुधतुस्यलक्ष्मीः ॥ उपेन्द्रवज्रा ।

विशुद्धदेशे विजने वनादौ विधौ तदन्तःसकिलेऽवगाद्य ।

चतुर्दशीरात्रिमुपोष्य कृष्णां पिशङ्गमास्याम्बरचन्दनाब्जः ॥ १३२ ॥

सरोजमालिख्य तु पञ्चचूर्णेनिधाय तस्मिन् कलशं यथावत् ।

सपञ्चरत्नान्धरमाख्यगन्धं शिवां समावाह्य तु रौद्रसौम्याम् ॥ १३३ ॥

यजेच्च रुद्रावरणैरुपेतां शिवां समूलाग्रनिधानयुक्तया ।

सगन्धपुष्पाक्षतधूपदीपैश्चरुं निवेश्यात्र बर्हिं च दत्त्वा ॥ १३४ ॥

धौतं विदोषं नरघातिनं प्रागगर्भरेखास्फुटितादिदोषम् ।

द्विजोपजातिव्यतिरिक्तसद्गं निधाय विन्धे नृपजातिमिष्ट्या ॥ उपजातिः ।

क्षणेन क्षणेन हतं तु शूरं युवानमानीय मृतं सरक्तम् ।

आमूष्य रक्तान्धरमाख्यगन्धैस्तं तस्य पाणौ विनिधाय सद्गम् ॥ १३६ ॥

स्पृष्ट्वा जपन् मूकमनुं स यावत् सचेतनः खड्गधरः परेतः ।

उत्थातुमिच्छेद्यसिमस्य हस्तात् प्रसद्य गृहीत नदन् प्रहृष्टः ॥ १३७ ॥

ततः शिवान्तैः परिवारमुख्यैरुद्रास्य तं खड्गवरं दधानः ।

स सार्वभौमोऽपि भवेद् यदीच्छेच्छोकेऽप्रपृष्यः खलु साधकेन्द्रः ॥ उपजातयः ।

अनेनैव प्रकारेण शूलाङ्गुलीयाज्ञनादिसाधनमपि व्याख्यातम् ।

### खड्गसाधनाधिकारः ।

आयतिभूततदात्मनिबन्धान् संशयितानसिलानपि चार्थान् ।

दोषकषित्तविकारकृतस्तान् वेदयितुं प्रवदेऽहमुपायम् ॥ दोषकम् ।

एकदिनं समुपोष्य तु कृष्णां मातृतिथिं तनुतादुपाचारैः ।

एकशिवे महतीमपि पूजां षोडशपद्मरुद्रैः करवीरैः ॥ १४० ॥

क्षीरचरुं विनिवेश घृताब्जं बहिमुखेऽपि जुहोति तिलाज्यम् ।

जातिसमित्कुमुमाभफलानामहसहस्रमितं पृथगुक्तम् ॥ १४१ ॥

दर्पणमप्यतिनिर्मलमेकं निर्गुणमत्र निधाय तु देवीम् ।

तत्र यजेच्च जपेदथ मूळं भानुसहस्रमितं मुकुरस्पृक ॥ १४२ ॥



यावद् दर्पणविधिं साधयति, तावच्छाकभैक्षयावककूसराजं लादेत् ।  
सिध्यति ।

अष्टम्यां वा सूर्यवारे कुमारीं ज्ञातां सम्यग् मूर्धितां भोजयित्वा ।

क्षीराभाज्यं तत्र पूर्वेद्युरेनां प्रेक्षाकृत्ये शालिनीं दर्पणादेः ॥ शालिनी ।

शुद्धे देशे दर्मशय्याविरूढां मन्त्रेणैनां दर्पणं चाधिवास्य ।

प्रातःज्ञातामर्चितां सुपविष्टां प्रेक्षाकृत्ये योजयेद्दर्पणान्तः ॥ १४३ ॥

रम्ये देशे गोमयेनोपलिप्ते पिष्टैः कृत्वा मण्डलं धूपदीपैः ।

रक्तैः पुष्पैर्दर्पणस्थां ह्य देवीमिष्ट्य सर्वं तत्र पश्येत् कुमारी ॥ १४५ ॥

तत्र सा कल्पपुष्पायः सिंहसंनस्थां प्रथमं देवीं दृष्ट्वा ततश्चिकाल्वद्ध-  
मभीष्टार्थं सर्वं पश्यति । जनेनैवाहुष्ठादिषु प्रयोगो न्यास्वातः ।

### दर्पणपूजाधिकारः ।

स्वैक्यं ध्यायेदथ वा सिंहवाहां रौद्रां कृष्णां सकपालत्रिशूलम् ।

तोये वाब्धौ द्रुतवातोर्मिमाले न स्याद् मीतिर्विपिने वा रणे वा ॥ वातोर्मिः ।

शक्तिः साक्षं सळिलं चाथ मज्जा सं वहिस्थं नयनं सर्वशब्दः ।

शक्तिं त्यक्त्वा चतुरोर्णान् पुरोक्तान् स्वाहान्तोऽसौ मज्जुको विषमः ॥

स्वैक्यं शुक्लं धृतकुम्भत्रिशूलां शुक्लाकस्यां शक्तिमौक्तिकं त्रिनेत्राम् ।

संसिञ्चन्तीममृतैः कुम्भसूतैर्घ्यात्वा हन्याद् गरलं मन्त्रजापी ॥ १४८ ॥

वास्मिन् क्षेत्रे कुजवारेषु घृत्वां सप्तस्वषाणवदिक्ष्वेष मन्त्री ।

तत् स्त्रीर्षं स्यान्नवमासात् पुरस्ताद् भौमाग्निन्यामपि मध्याह्नकाले ॥ १४९ ॥

अमावास्यायां सप्तपञ्चाशद्धटिके कालेऽप्येवम् ।

हस्तादित्ये घृतिसंस्नेहकास्ता मन्त्री यावद् विलिखेद् वस्य संज्ञाम् ।

सोऽस्य स्निषेत् तदभीष्टं च कुर्यात् सर्वान् मन्त्री वक्ष्येत् स्पर्शनाथैः ॥

इष्ट्वा देवीं पटगां स्पण्डिले वा रम्ये देशे रसकञ्चैर्निशीथे ।

मन्त्री पुष्पैः पूजयस्तैः सुगन्धैर्नित्यं देव्याः पदयोः स्याद्धनेषः ॥ १५१ ॥

कर्णिकारलक्षहोमादपि प्राग्वत् फलम् ।

गन्धैः पुष्पैरपि धूपैश्च दीपैर्नैवेद्यैस्तामुपहारैर्निशायाम् ।

इष्टाग्रे स्यात् प्रजपेदोदयात् तत् षड्भिर्मसैः स भवेद् वित्तनाथः ॥ १५१ ॥

नित्यमर्धरात्रे पूजाजपाद्यैर्धनधान्यैश्चर्यवान् भवति ।

दद्यात्पुण्याग्रेऽर्घितं शक्तिबीजं कुब्जादौ स्यात्त्रिखितं, तद्विषमम् ।

अभ्यस्यामुं लिखितं मार्जयेद् वा मन्त्रेणाम्भः परिषिञ्चेत् पिबेद् वा ॥ १५३ ॥

भूर्जे पत्रे लिखितं मूलमङ्गैर्धान्यादौ तन्निहितं वर्धयेत् तत् ।

इष्टा देवीं घनदं चापि तस्मिन् तेनालब्धं दशपुष्पं च धार्यम् ॥ १५४ ॥

अन्योन्यसंमुखौ हस्तौ सुदिलष्टौ मुक्ततर्जनी ।

मध्यमाङ्गुष्ठसंयोगान्मुद्रैषा क्षोभणी स्मृता ॥ १५५ ॥

श्लिष्टाङ्गुलितलौ हस्तौ प्रसार्याङ्गुष्ठतर्जनी ।

कनिष्ठानामिकामध्यासंश्लेषान्मोहनी भवेत् ॥ १५६ ॥

तथैव श्लिष्टकरयोः प्रसार्योभयतर्जनी ।

मध्यमाङ्गुष्ठसंयोगपीडनाद् द्रावणी स्मृता ॥ १५७ ॥

तद्वत् सुश्लिष्टकरयोस्तर्जनीद्वयपीडनात् ।

कर्षिणी स्यात् तथा मध्यातर्जाभ्यां ज्यैष्ठिकाद्वयम् ॥ १५८ ॥

निपीड्य सान्निध्यकरी स्याच्छ्लिष्टाङ्गुलि(विस?व)र्जनात् ।

अनामिके द्वे तर्जाभ्यामधः पाण्डोर्निबन्धय तु ॥ १५९ ॥

उत्तानपाणितलयोर्मध्यमे सकनिष्ठिके ।

पार्श्वीभ्यां संहताग्रे ते ऋज्वायतमवस्थिते ॥ १६० ॥

कृत्वाङ्गुष्ठाग्रयुग्मेन कनिष्ठामूलयोः स्पृशेत् ।

मुद्रेयं योनिसंज्ञा स्याच्छाक्तेशी सर्वसिद्धिदा ॥ १६१ ॥

मोहनी क्षोभणी योनिमुद्रा द्रावण्यपि क्रमात् ।

नृपसर्वस्त्रियां वश्ये नराणां च नियोजयेत् (?) ॥ १६२ ॥

मुद्राधिकारः ।

मन्नादीनामपि वरसरितां कूले बाह्येगिरिकरश्चिखरे ।  
 उषाने वा त्रमराविकसिते क्रोड्यन्मासाद् भवति मुनिसमः ॥ अमराविकसितम् ।  
 खेचारी स्वात् त्रिभुवनमन्धने पातालं वा व्रजति मुत्समसौ ।  
 हेमाद्री वा वसति मनुजपाद् दीर्घायुष्मानतिवलतरणः ॥ १६४ ॥  
 वर्ण्यते किमिह शक्तिविषया साधकैरिति युतः मुनिभितम् ।  
 प्रार्थ्यते जगति सिद्धिरीप्सिता यादृशी निजमनोरथोद्धतौ ॥ रथोद्धता ।  
 इत्यश्वेषुवनैकमातरं विधत्स्त्वानिसिलार्धैर्नायिकाश्च ।  
 शक्तिमाभितवतां दृढं नृणां दुर्लभा न लल्ल सिद्धबोऽसिलाः ॥ १६६ ॥

इति श्रीमदीशानशिवपुराणव्याख्यानं तन्त्राचारे

शक्तिपटक एकविंश(ति?) ।

अथ द्वाविंशः पटकः ।

शङ्करेण विजयस्य तपोमिस्तोषितेन व्रतदेन वनान्ते ।  
 वा किरातवपुषा सह गौरी स्वागता जयति सा त्वरिताख्या ॥ १ ॥ स्वागता ।  
 तारं सार्धेन्दुकवचं सोढुश्चण्डोऽथ कच्छपः ।  
 हरान्तवानेकनेत्रः सर्गां संवर्तकाद्भवः ॥ २ ॥  
 वामाद्यान्वापदी शुक्रं सार्धं सं-दण्ड्यबोहगः(?) ।  
 क्रोधः फेद च दशार्णो स्वात् त्रौतर्का त्वरितापि च ॥ ३ ॥  
 ऋषिः किरातकरोऽस्वाः पङ्क्तिश्छन्दश्च देवता ।  
 पार्वती शबरीविषा ध्येया लक्ष्णेण सिद्धिदा ॥ ४ ॥  
 तारतः पुरमितं पुरतोऽस्त्राच्छक्तिबीजमुमयत्र यथा स्वात् ।  
 द्वादशार्णकलिता लल्ल सिद्धिं तूर्णमेव विदधति त्वरितातः ॥ ५ ॥

वर्मतः परमवागपि चाज्ञात् स्वार्णसप्तकयुगार्णविभागात् ।

स्यात् षडङ्गरचनापि च पूर्वः सोत्तरार्णकलितोऽत्र यथा स्यात् ॥ ६ ॥

अत्रेति सोष्टचण्डे कूर्माभ्यां हृदयम्, कूर्मोक्तस्वरैकनेत्राभ्यां शिरः ।  
यथोक्तैकनेत्रकोपाभ्यां शिखा । उक्तकोपोक्तभृगुभ्यां कवचं, भृग्वाकाशाभ्यां  
यथोक्ताभ्यां नेत्रत्रयम् । उक्ताकाशसंवर्तकाभ्यामन्नम् । सर्वाणि स्वजातियु-  
क्तानीत्युपदेशः ।

दीक्षितोऽथ गुरुणोदितमन्त्रः साङ्गमूलमनुभिः क्षपिताङ्गः ।

विन्यसेत् तु करयोश्च तदङ्गैर्ज्यैष्ठिकान्तमुभयोश्च तलेऽन्नम् ॥ ७ ॥

मूलेन व्यापकं विन्यस्य प्रणीतां बध्नीयात् ।

संमुखाच्छिष्टयोः पाण्योः साङ्गुष्ठे तर्जनी पृथक् ।

ऊर्ध्वं व्यवस्थिते कृत्वा वलिताग्रे च मध्यमे ॥ ८ ॥

मध्योपरिगतेऽनामे तदूर्ध्वस्थे कनिष्ठिके ।

निबध्य हवसंस्थानं प्रणीता स्यात् फणाकृतिः ॥ ९ ॥

मुद्रया स्पृशतु सर्वशरीरं स्वैक्यमर्पितधिया स्वभिषिक्तः ।

मुद्रया पुनरपि स्पृशतु स्वं देहमत्र परिधाय च वासः ॥ १० ॥

त्वरिताविधायै विद्महे त्रोतलाविधायै धीमहि, तन्नस्तूर्णा प्रचोदयात् ।

अनया त्वरितागायत्र्या देवीं सन्तर्प्य परिवारांश्च खनामभिः,

यागभूमिमभिगम्य तु मौनी धौतपाणिचरणः शुभतोयैः ।

शोदिताचमनकृत् परितोऽस्मिन्नन्नवप्ररचनाकृतरक्षः ॥ ११ ॥

क्षेत्रपालमपि वास्तुपमिष्ट्वा स्वासने समुपविश्य तु मौनी ।

भूतशुद्धिमपि भावविशुद्धिं भावयेदखिलभूतहितार्थम् ॥ १२ ॥

करन्यासं कृत्वा बद्धमुद्रो न्यस्ताङ्गमन्त्रः स्वस्थाने स्वार्णान् मूर्ध्नि ललाटे  
कण्ठे हृत्नाभिगुहोरुजानुजङ्घाङ्घ्रिषु विन्यसेत् ।

अथ स्वैक्येन देवीं ध्यायेत् । कृत्वात्मशुद्धिं पश्चाद् वाद्यपूजा  
कुर्वाद्, ध्यानं च ।

श्यामलां अमरवर्बरकेशीं गुञ्जदामचितहेमकिरीटाम् ।

धारदेन्दुषदनां त्रिदशं तां तुङ्गपीवरकुचां तनुमध्याम् ॥ १३ ॥

स्वंसचारस्सुकुमारमुजसकन्दलीसुरुचिराङ्गुलिपाणिम् ।

सूरुजानुचरणस्त्र्युजयुग्मां सर्वकान्तिसमवायसुरूपाम् ॥ १४ ॥

विप्रराजपणिगन्त्यजनागैः कर्णबाहुफटिपादविभूषाः ।

विभ्रतीं वनजमास्यविशेषैर्भूषितां किसल्यांशुकिनीं ताम् ॥ १५ ॥

वर्हिपिण्डवल्यां च मयूरच्छत्रचामरयुगध्वजयुक्ताम् ।

चिन्तयन् शबरिकापरिवारां स्वैक्यतोऽर्चनविधावपि त्राणे ॥ १६ ॥

सङ्कदपि निगदितरूपायां स्मरति ह यजति च गौरीं यः ।

स्वभिमतमिह यदसौ विन्देद् वरफलमिव पतितं वृन्तात् ॥ १७ ॥ वृन्ता ।

अथ हिमगिरितटमुविचिन्त्यं सुरचिरमुरुतरमुषानम् ।

खलमपि मणिमेयमस्यान्तर्वसुहरिधृतरुचिरं पीठम् ॥ १८ ॥

शक्तिमस्य मध्यतस्तु धारिणीं विद्रुमद्रवद्युतिं विचिन्तयेत् ।

पत्रजालशोभितं तदुत्थितं श्येनिकोद्गमोपमं च पङ्कजम् ॥ १९ ॥ श्येनिका ।

सूर्यसोर्भवहिमण्डलैः क्रमाद् ब्रह्मविष्णुरुद्रैवतैश्च तैः ।

पत्रकेशरालिकर्णिकागतैः स्वास्त्रयात्र पूजयेन्नमोन्तकम् ॥ २० ॥

अथ जगत्यां —

ततोऽम्बराग्नोरुहचन्द्रपङ्कजे दलाग्रवंशस्थकलामृतसुतौ ।

चित्तिं लसत्तारकसंक्रमद्युतिं सशक्तिपुण्याञ्जलियोजितां स्मरेत् ॥ २१ ॥ वंशस्थम् ।

सहाङ्गमूलं मनसा जपन् क्रमाद् यथोक्तरूपां त्वरितां विचिन्तयेत् ।

तथा समावाह्य पुरोऽर्चिताम्बुजे हृदा स्थिरीकृत्य तु संनिधापयेत् ॥ २२ ॥

शिरसा सभिरुध्य मूलेन प्रसेप्यामृतीकृत्य कवचेनावकुण्ठय हृदयेना-  
र्ध्यं गङ्गाचमनानि हस्ता ,

वजेत् तदज्ञान्यरुणानि षट् क्रमात् सुरेन्द्रपत्रादिषु रूपतः क्षियः ।

धनेधरेक्षामदलद्वये त्रिभेः

गात्रध्वै नमः । प्रणीतायै नमः ॥

तत्राह शंकीस्तु दलप्रगाः पुनः ॥ २३ ॥

हुं सवायै सेचयै चण्डायै छेदिन्यै क्षेपण्यै स्रियै हुंकार्यै क्षेमकारिकायै ।

इमास्तु लोकाधिपवर्णवाहनास्तद्रायुधाः सप्त वजेदवाहमीम् ।

सुभीषणां शूलकपालधरिणीं सजानुहस्तोत्थितविग्रहां भुवम् ॥ २४ ॥

ज्वलन्निषेत्रोग्रमुखीं दिगम्बरां समूतविभारिभ्रमार्तिनाक्षनीम् ।

इति स्मरेत् क्षेमकरीं स्वनामभिः सशक्तिबीजादिनमोन्तकैस्तु ताम् ॥ २५ ॥

पुरस्तु फट्कारिणिकां धनुर्धरां रसस्य वामे गुलिकां च विप्रतीम् ।

सहेमवेत्रां विजयां जयां तथा सुगृहिते द्वारि वह्निःस्थिते वजेत् ॥ २६ ॥

किङ्कर ! रक्ष त्वरिताङ्गं स्थितो भव फट् ।

अनेन कृप्यं त्वव किङ्करं वह्निः सुमण्डितं दण्डधरं तु नर्वरम् ।

लकुळिने नमः । इति किङ्करस्य चेटं कान्तां तादृशमर्चयेत् ।

वजेषु लोकाधिपतीन् स्वदिग्गतान्

निर्मास्यधारिण्यै चण्डायै नमः ।

अनेन चण्डामपि चेष्टादिगताम् ॥ २७ ॥

सर्वान् स्वनामभिः नमोन्तकमभ्यर्च्य देवीं षोडशोपचारैः परिवारान्  
षोडशोपचारैर्विद्याविभवमर्चयेत् ।

विचित्ररक्तान्वरगन्ध + + + + पुष्पाक्षतमास्यदर्पणैः ।

सधूपदीवैर्गंधुमूलपामसैर्मुंठामशुद्धामनवाज्जमोदकैः ॥ २८ ॥

इष्टा निवेशे क्षीताम्बुतान्मूलायं च अक्षितः ।

निवेशेषेपमध्वाज्जतिलैः पुष्पैस्तथानले ॥ २९ ॥

देवीमावाह्य जुहुयात् पश्चविंशतिसंख्यया ।

गात्रध्व्या चापि मूलेन नित्यमर्चयेत्संख्यतः ॥ ३० ॥

बलिं च तत्पार्षदकिङ्करान्तकं विकीर्य बह्वेः पुरतोऽन्नशेषतः ।

समाप्य तत्कर्म विसृज्य चानलं ततः समाचम्य जपेज्जपस्रजा ॥ ३१ ॥

शक्तिपटलोक्तमार्गेण चुलुकोदकेन पूजाजपादिकं देवीपादाम्बुजे निवे-  
दयेत् ।

प्रणम्य नृचस्तुतिगीतवादिर्त्यैर्यथोपपत्त्या परितोप्य पार्वतीम् ।

निरञ्जने गच्छ लयं ठ्युग्मवत् समूलमुच्चार्य हृदि प्रवाहयेत् ॥ ३२ ॥

ध्यानादिना यस्त्वरितां तु नित्यशः शक्त्या यजेद् वा हृदयाम्बुजे धिया ।

तस्मिन्प्रबंधानुगुणश्रियो यथा वंशेऽपि नित्याः स्युरशेषसंपदः ॥ इन्द्रवंशा ।

धननित्यपूजाधिकारः ।

कुण्डे तु योनिप्रतिमे तु मान्त्रिके बहौ समाबाह्य यथावदम्बिकाम् ।

संपूज्य हुत्वा मधुरैः समीहितान् लक्ष्णेण कामानभिविन्दते फलान् ॥ ३४ ॥

धान्यैर्धनं कृष्णातिलैरभीप्सितं कुन्दैर्नवैश्वम्पकविल्वपङ्कजैः ।

लक्ष्मीं च राज्यं लभते मधुप्लुतैर्हुत्वा मधूकैः कुसुमैः समीहितान् ॥ ३५ ॥

पुष्टिं च गोधूमयवैस्तथोत्पलैर्जम्बूसमिद्धिर्धनधान्यसंपदः ।

सिद्धार्थकैरीतिहरं तु तण्डुलैरोग्यमिष्टागमनं तथेक्षुभिः ॥ ३६ ॥

हुत्वा तु मापैरिह मूकतां रिपोरक्षेत्रमः कोद्रवकैर्गदागमः ।

स्याच्छस्मलीभिः सविषैस्तु मारणं तां कृष्णवर्णां प्रविचिन्त्य भीषणाम् ॥ ३७ ॥

क्षोमः पुरस्यापि भवेत् सुमल्लिकैर्हुत्वा क्षियः पाटलकैरवाप्नुयात् ।

आग्नेस्तदायुः कुमुदैर्वशीकरं पुत्रानशोकैर्मधुराज्यमिश्रितैः ॥ ३८ ॥

होमविधिः ।

द्वुतमपीह न मन्त्रमुदीरयेद्दधुताविधौ च (न!) तथैव जपादिके ।

न च विलम्बितमिष्टमतः सदा द्वुतत्रिलम्बितमेव हि सिद्धिदम् ॥ द्वुतविलम्बितम् ॥

सितरजोरुचिते त्वथ मण्डले विकिरसंमितयोनिनिभे क्रमात् ।

दशदिशालिखितत्वरिताक्षरे स्वभिनवान् कलशान् दश विन्यसेत् ॥ ४० ॥

हुरावादिभिरापूर्व कलशान् नवशक्तिभिः ।

क्रमेण दशमं मध्ये देव्या मूलेन पूरयेत् ॥ ४१ ॥

हिरण्यरत्नकुसुमफलगन्धद्रव्यायकैः ।

आपूर्व्य पनसाश्वत्थचूतबिल्वदलोत्तरान् ॥ ४२ ॥

सितसूक्ष्मान्ध्रच्छन्नान् मास्यपुष्पाद्यलङ्कृतान् ।

यथावदर्चयेत् सम्यक् त्वरिताशक्त्यधिष्ठितान् ॥ ४३ ॥

अथामौ त्रिशतं मूलेन हुत्वा पृथक् पृथक् दशाहुतीरङ्गैर्नवशक्तिभिश्च  
दश दश हुत्वा तिलैश्चैरुणा च,

समधिवास्य च शिष्यमुपोषितं निशि रवावुदिते कलशैः क्रमात् ।

तमभिषिच्य तु मान्त्रिकदीक्षया त्वरितया विधिवत् सह योजयेत् ॥ ४४ ॥

स गुरवे विनिवेश्य तु दक्षिणां निजशरीरधनैरपि तोषयेत् ।

अथ जपेद् गुणलक्षमिमं मनुं भवति सिद्धमनुः खलु शक्तिमान् ॥ ४५ ॥

दीक्षाधिकारः ।

वररागभवैर्धृतमानमिदं शुभताम्रमतो रजतं कनकम् ।

हुतमेकतया त्वथ तत्कृतया ग्रहतोटककृत् खलु मुद्रिकया ॥ ४६ ॥ तोटकम् ।

त्वरितया लक्षाज्यहोमज्जपसाधितया । अङ्गुल्या धृतयेति यावत् ।

धृतया तु तया खलु भूतगणानभिचारभयं भुजगान् सविषान् ।

अबलोकितयापि हरेत् स्ववशान् कुरुते च लुनाति निहन्ति च तान् ॥ ४७ ॥

संख्याशक्तेर्बहिः पञ्चदशपत्रस्थिताक्षरैः ।

षट्चतुष्कोणगं लेख्यं चक्रं तच्चेष्टदं धृतम् ॥ ४८ ॥



प्राचीनोदीच्यतिम्माशुरेत्ताः करककोष्ठके ।  
 रेत्ताग्रजम्भशूलाब्जे चक्रे मूर्जादिकेऽर्पिते ॥ ४९ ॥  
 मध्ये संज्ञां तु कोणेषु तारं फट् दिक्षु मध्यतः ।  
 कोणे तारादिमन्त्राणां तत्फडन्तान् यथा तथा ॥ ५० ॥  
 संलिख्य तत्रोभयथा दिक्षु मूलाष्टकं भवेत् ।  
 विंशतिः प्रणवान्स्तस्मिन् भवन्ति श्रुतिकोणगाः ॥ ५१ ॥  
 सर्वकोष्ठेषु नामार्णान् क्रमादेकैकशो लिखेत् ।  
 जपहोमार्चितं चक्रं धृतं सर्वग्रहार्तिजित् ॥ ५२ ॥

श्रोतलाचक्रम् ।

अथवात्र चतुष्कोणप्रणवानां चतुष्टयात् ।  
 लेख्या पुरोवत् त्वरिता संज्ञार्णसहिता क्रमात् ॥ ५३ ॥  
 एतत् तु त्वरिताचक्रं ग्रहभूतनिवारणम् ।  
 दक्षार्णस्य मनोरस्य द्वितीयं च तृतीयकम् ॥ ५४ ॥  
 षष्ठं च वर्णमुद्धृत्य सिध्येन्मन्त्राक्षिकण्टकी ।  
 शिरोललाटास्यहस्तु नाभिगुणोरुजानुषु ॥ ५५ ॥  
 अङ्गप्रश्नोश्च त्वरितावर्णान् मुक्ततारान् नव न्यसेत् ।

शरदक्षरसैर्वसुनन्दपरैर्निजजातियुतस्त्वरिताक्षरकैः ।  
 षडपीह तदङ्गमनून् रचयेद् गुणलक्षजपेन तु सिद्धिमियात् ॥ ५६ ॥  
 चरणादसितामपि नाभितटादथ चागैलकं नवबावकमाम् ।  
 शशिशुभ्रमुखीं च गलात् परतो घृतचन्द्रकलां जटिलां त्रिदंशम् ॥ ५७ ॥  
 उदरेवदनैरसितैर्भ्रुकुटीकुटिलैर्भयदैः सितदंष्ट्रदैः ।  
 अहिभूषणकैरपि वेदमितैर्वमदभिश्चिखैः परितोऽपि युताम् ॥ ५८ ॥  
 सितशङ्कामरिं त्वच्च दीपयुगं दम्रतीं च मुजैः सममूर्ध्वमथः ।  
 इति शैलमुतां तु निजैक्यगतामभिचिन्त्य जपादिकमिष्टकरम् ॥ ५९ ॥

स्वैक्यं त्रिकण्टकीं ध्यात्वा मुद्रां वद्ध्वा त्रिशूलिनीम् ।

जपन् वीक्ष्य ग्रहग्रस्तान् नश्यन्त्याविश्य ते क्षणात् ॥ ६० ॥

त्रिकण्ठकीरूपं रुद्रं स्वैक्यं ध्यात्वा प्रहादीन् हरेदिति कश्चित् ।  
 अत्र वास्य मनोर्शुनिवर्णमयं नवमार्णपुटं प्रजपेद् युवतीः ।  
 गुणलक्षमयो बध्नेद् यदि तत् त्रिशतं शयने निशि कर्षणकम् ॥ ६१ ॥

एतदभिमन्त्रितपुष्पादिदानाद् वश्याः स्युः स्त्रियः ।

तृतीयपञ्चमार्णाम्यां सम्पुटं षष्ठमक्षरम् ॥ ६२ ॥

स्वैक्यं जपन्मोतलया स्मृत्वा हन्त्यखिलं विषम् ।

अथाखिलविषिच्छिद्रं पूरणं त्वरितामनोः ॥ ६३ ॥

ॐ सर्वरक्षाकरं ज्ञेयं त्वरितापञ्जरं यथा ।

हुरावा मस्तके मेऽस्तु गलेऽस्तु मम खेचरी ॥ ६४ ॥

चण्डा च हृदये मेऽस्तु छेदिनी चोदरेऽस्तु मे ।

अस्तु मे क्षेपणी कठ्यामूर्वोः स्त्रीसंज्ञितास्तु मे ॥ ६५ ॥

जान्वोर्ममास्तु हुङ्गारी क्षेमकार्यन्तु जङ्घयोः ।

फट्कारी पादयोर्मोऽस्तु सर्वाङ्गेषु जयास्तु मे ॥ ६६ ॥

विजया सर्वतत्त्वेषु ममास्तु विजयावहा ।

एवमुच्चारयन् ध्यायंस्तत्तदङ्गं स्पृशाम्यहम् ॥ ६७ ॥

ॐ ब्रह्माणी पुरतो मेऽस्तु पृष्ठे माहेश्वरी मम ।

पार्श्वयोर्मेऽस्तु कौमारी धैष्णवी चोर्ध्वतोऽस्तु मे ॥ ६८ ॥

जले रक्षतु वाराही स्थलेन्द्राणी स्थितःवतात् ।

सर्वतोऽस्तु शिखा चर्चा चामुण्डा रक्षताञ्च माम् ॥ ६९ ॥

पर्वताटविदुर्गादौ रक्षिणी मेऽस्तु चण्डिका ।

वज्रिणी पूर्वतो मेऽस्तु स्थितामेयंऽस्तु शक्तिनी ॥ ७० ॥

दण्डिनी दक्षिणे मेऽस्तु सङ्गिनी मेऽस्तु नैर्ऋते ।

पाशिनी वारुणे मेऽस्तु वायव्ये ध्वजिनी स्थिता ॥ ७१ ॥

गदिनी मेऽतु कौबरे तथैशानेऽस्तु शूलिनी ।  
 चाक्रण्यधोगता मेऽस्तु पद्मिन्यस्तु ममोर्ध्वगा ॥ ७२ ॥  
 लोकेशायुधरूपा मां सदा रक्षन्तु शक्तयः ।  
 मां पातु दिक्षु त्वरिता त्रोटला च विदिक्षु माम् ॥ ७३ ॥  
 ऊर्ध्वाधः पातु मां तूर्णा सदाव्यान्मा त्रिकण्ठी ।  
 त्वरितापञ्जरस्थोऽहं विद्यया परिरक्षितः ॥ ७४ ॥  
 न कुतश्चिद् भयं मेऽस्ति ततोऽस्मान् पातु पार्वती ।  
 यदन्यरक्षा कर्तव्या पञ्जरस्य जपं तदा ॥ ७५ ॥  
 मांशब्दविषये योज्यस्त्वांशब्दः सर्वतो भवेत् ।

त्वरितापञ्जराधिकारः ।

अचिररुचिलतामां त्रोटलारूपां स्मरति यदि सुजातां कुण्डलिन्याः ।  
 कमलपुटमुपेतां द्वादशान्ते सत्रदधृतरसार्द्रां मुक्तिमेयात् ॥ ७६ ॥ पुटः ।  
 पुनरपि गगनाब्जान्मूलपद्मं त्वरितमिव संभेताः ब्रह्मनाम्न्या ।  
 ब्रजति च पुनरूर्ध्वं ज्योतिरार्द्रा दिशति सकलसिद्धीः संस्मृतैवम् ॥ ७७ ॥  
 जगति निखिलमन्त्राः साधकानां विदधति फलमिष्टं कालपाकात् ।  
 प्रदिशति खलु तूर्णा तूर्णमिष्टं यदिति भवति सार्धं नाम चाक्षाः ॥ ७८ ॥  
 जलोद्धतगतिं यथा त्रिपथगां विगाह्य दुरितं प्रयाति विलयम् ।  
 भवेच्च सुकृतैः सुखं च सुलभं तथा त्वरितया जनस्य भजतः ॥ जलोद्धतगतिः ।  
 अयं नोपदेदयो मनुजोत्तलाया मुजङ्गप्रयातात्मने नास्तिकाय ।  
 प्रदेयः स्वभीष्टार्थदायापि राज्ञे सुपुत्राय वा श्रद्धधानाय नित्यम् ॥ मुजङ्गप्रयातम् ।

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

त्वरितापटको ह्यर्चिः ।

अथ त्रयोविंशः पटलः ।

पुरस्तारशक्ती च वाङ्मन्यशब्दौ भुजः साक्षिमांसः सशण्टी द्विमेषः ।

विषातिद्रवे चापि शक्तिश्च वाग्जं ठयुग्मं च नित्यां त्रिपञ्चार्णकोक्तौ ॥ १ ॥

विना वाग्भवं स्वैः क्रमात् क्रूरखारी भवारणैः समस्तेन चाङ्गानि षट् स्युः ।

यथा जातियोगात् तदज्ञान्तमेवं पुनर्वाग्भवेन त्वथाङ्गानि कुर्यात् ॥ २ ॥

ऋषिः कामदेवोऽतिशकर्यपीष्टा मनोश्छन्द उक्ता तु नित्याभिधाना ।

भवेत् क्लृप्तपूर्वा स्वयं देवतोमा फलं लोकवश्यं च लक्ष्मीकरं तत् ॥ ३ ॥

गुरोः प्राप्य दीक्षां तु लब्धप्रसादो मनुं साधकोऽसौ जपेत् प्राग् विधाय ।

तथात्मादिशुद्धिं त्वथो माधवाब्धैः स्मरेदन्तरीपं तु मध्ये त्रिकोणम् ॥ ४ ॥

लसत्कल्पवृक्षैश्च हृद्यं तु तस्मिन् समुद्यद्दिनेशं तथैन्द्र्यां च पश्चात् ।

स्फुरत्पूर्णचन्द्रं सनक्षत्रमालं नमः प्रावृषेण्यैर्धनैः कापि रम्यम् ॥ ५ ॥

स्फुरत्कुड्मलाब्जैर्गुल्लुच्छप्रवालैः पिशङ्गैरशोकैश्च शोकापहं तत् ।

फलैः कोकिलानां तथा षट्पदानां विरावैः सुरम्यं च हेमस्वञ्जन्तम् ॥ ६ ॥

ततस्तस्य पथे स्फुरत्यभरागं यजेद्देमपीठं त्रिकोणं सपद्मम् ।

ओं ऐं ह्रीं योनिपद्मपीठाय नमः । इति तत्पीठमभ्यर्च्य, ओं आं  
द्रावण्यै, ओं ईं आह्लादकारिण्यै, ओं सं क्षोमण्यै

इतीष्टामिवारशिकोणेष्वथास्मिन्

ओं ऐं मदद्रवायै । ओं औं रोधै । ओं अः मदनातुरायै । ओं ऐं  
ह्रीं योनिशक्त्यै ।

नमोऽन्तं दिशास्वत्र मध्ये च पूज्याः ॥ ७ ॥

ततो द्वादशान्ते चितिं सूक्ष्मरूपां स्मरन् शक्तिमाद्यां सुधाद्रां तु नित्याम् ।

समावाहयेत् तां तु तद्योगपीठे यजेच्चोपचारैरिहोक्तस्वरूपाम् ॥ ८ ॥

बन्धुजीवारुणां रक्तगन्धाम्बरां दिव्यरत्नोज्ज्वलैर्भूषणैर्भूषिताम् ।

पीनतुङ्गस्तनीं षोडशाब्दाकृतिं हारिषम्मिल्लकां सविवर्णां त्रीक्षणाम् ॥ सविवणी ।

१. 'क्ष' व. पाठः. २. 'त्र' क. व. पाठः. ३. 'चं', ४. 'त्वां', ५. 'काम्'  
व. पाठः. ६. 'कास्तद्' क. पाठः. ७. 'हे' व. पाठः.

पूर्णचन्द्राननां चन्द्रमौलिं शिवां वद्भुजां विभ्रतीं पाञ्चमप्यङ्कुशम् ।  
 पारिजातस्पृशं दक्षिणे सन्वतः सत्कपालाघृतां वादयद्वल्लकीम् ॥ १० ॥  
 सर्वतः सुन्दरीं द्राक् मदाघूर्णितां चिन्तयन् पार्वतीमर्चयेत् साधकः ।  
 हेमबेरेऽपि वा चारुचित्रेऽथ वा द्रव्यसम्पन्नं चेत् स्वैक्यतो वा भिया ॥ ११ ॥

अथ पूर्वादिमध्यान्तं नव शक्तीरर्चयेत् । इं नित्यायै । ईं सुमद्रायै ।  
 उं मङ्गलायै । ऊं नरधीरिण्यै । एं सुभगायै । ऐं दुर्गायै । औं मनोन्मन्यै ।  
 औं मदद्रवायै । अं काममन्दिरायै ।

दिसु शक्तीरिमाश्वारुरूपाख्या रक्तगन्धाम्बरा मृषिताङ्गयः स्थिताः ।  
 वादयन्तीः समं बह्वकीश्विन्दयन् साहयैः पूजयेन्मन्मथाघूर्णिताः ॥ १२ ॥

ओं अं अनन्नाय । ओं स्मराय । ओं मन्मथाय । ओं कामाय । ओं  
 कुसुमायुधाय ।

रक्तगन्धाम्बरांश्वारुवेधाकृतीन् पुष्पचापं शरं पाञ्चमप्यङ्कुशम् ।  
 विभ्रतश्चेद्भुधी पञ्च कामानिमान् दिसु चैवाग्रतो बाह्वतः पूजयेत् ॥ १३ ॥

सर्वे लकुळीकामस्वाख्या नमोन्तमिति यावत् (?) । जं रत्यै नमः । जां  
 विरत्यै नमः । जिं प्रीत्यै नमः । जीं विप्रीत्यै नमः । जुं मत्यै नमः । जूं दुर्मत्यै ।  
 जौं धृत्यै । जौं विधृत्यै । जं कृष्ट्यै । जः पुंष्ट्यै नमः ।

कामानां पार्श्वयोर्द्वे द्वे दशैताः क्रमशोऽर्चयेत् ।

वीणाकराश्च गायन्त्यो रक्ता रक्ताम्बरादिकाः ॥ १४ ॥

तद्बहिर्लोकपान् साक्षवाहादिकान् स्वावकाशस्थितान् पूजयेत् स्वाख्यया ।  
 पायसं सैश्ववं क्षौद्रसर्पिःप्लुतं मोदकैरन्वितं यन्निवेशं भवेत् ॥ १५ ॥

नालिकेरान्बु च स्वादु पानीयकं हस्तसेकं तथा साङ्गताम्बूलकम् ।  
 स्यात् प्रदेयं ततो नृत्तगीतादिभिः स्तोत्रयन्मङ्गलैस्तोषयेत् पार्वतीम् ॥ १६ ॥

पूजाधिकारः ।

अनुलोमतोऽपि च विलोमगतैर्लिपिवर्णकैः सह मनुं जपतः ।

वसुभेतिं विश्वमुन्नं त्वचिरात् प्रमिताक्षरापि च भवेत् कविजा ॥ प्रमिताक्षरा ।

अथ योनिकुण्डहुतसुग्वदनः स्वभिपूजितां भगवतीं य इमाम् ।

अभिचिन्त्य रक्तकमलैर्मधुना क्षपितैर्जुहोति स भवेद्धनदः ॥ १८ ॥

मधुना मधूककुसुमैर्जुहुयान्नियुतं महद्धनमसौ लभते ।

सघृतामदुग्धमधुनान्नवरं पशुमान् भवेत् सघृतदुग्धहुतात् ॥ १९ ॥

मधुसिक्तरक्तकुसुमैः सकलान् वशयेदपि त्रिमधुरैर्नृपतिम् ।

अवलोक्य यां जपति यं च मिथः श्वनुरागितं च मिथुनं हि भवेत् ॥ २० ॥

नित्याङ्घ्रिनाख्यां साधयेच्चापि नित्यं ध्यायन् श्रद्धावान् पूजयेद् वै जपेद् यः ।  
त्रिंशत्पञ्चाशत्षष्टिलक्षाणि कोटीर्भौमाद्याः सिद्धीर्वैश्वदेवीश्च विन्देत् ॥ वैश्वदेवी ।

नित्यङ्घ्रिनाधिकारः ।

सक्षमाक्षो बाहुने च पाशाङ्कुशाभ्यां नित्यार्णे कालोदद्रवे शक्तिबीजम् ।

हृलेखाद्येयं द्वादशार्णा हि नित्या वज्रप्रस्तारी नामधेया हि विद्या ॥ २२ ॥

आहृदिनि क्लिप्ते नित्यक्लेदिनि नित्ये मदद्रव्ये

अङ्गान्येवं षट् स्वाख्यया जातिभिः स्युः कामश्चर्षिः स्याज्जागतं छन्द उक्तम् ।

सर्वज्ञा शक्तिर्देवतं भानुलक्षैरभ्यस्तैः सिध्येत् तत् फलं सर्वकामाः ॥ २३ ॥

दीक्षां चाचार्यात् प्राप्य मन्त्रं यथावच्छुद्धात्मस्थानद्रव्यमन्त्रः स्वशक्त्या ।

रक्ताम्भोरार्शिं तुङ्गकलोलमालं ध्यायेच्चाप्यस्मिन् नावमुत्तुङ्गशृङ्गाम् ॥ २४ ॥

नौमर्ध्ये हैमं मण्डपं योनिकल्पं मुक्ताजालाब्जं माल्यदामाभिरामम् ।

तन्मध्ये पीठे तादृगब्जं च रक्तं ध्यायेद् रामाभ्रं कर्णिकां वाग्भवां ताम् ॥

तस्यामासीनां दिव्यरूपां तु देवीं बन्धुकारक्तां षड्मुजां सन्निषेत्राम् ।

नानारत्नाब्जैर्भूषणैर्भूषिताङ्गीं संरक्ताकल्पां पीनतुङ्गस्तनीं ताम् ॥ २६ ॥

करकलिताङ्कुशामपि सपाशां घृतशरकार्मुकामृतकपालाम् ।

अरतु च बीजपूरफलपार्णिं शशिनवमालिनीं शशिमुखीं ताम् ॥ नवमालिनी ।

१. 'श्या', २. 'सं व' अ. पाठः. ३. 'बहुहो' ग. पाठः. ४. 'नी' क. पाठः.  
५. 'मदद्रवे' क., 'मदाम्रवे' ग. पाठः. ६. 'अ तु है' अ. पाठः.

पूर्वरूपां ध्यात्वावाह्यं स्थापनसाक्षिध्यसंनिरोधप्ररोचनानि शक्तिबीजेन कृत्वा

सरसिजकेसरेषु च तदङ्गैस्तरुणदलाप्रकेष्वरुगशक्ती ।

हृल्लेलायै क्लेदिन्यै नन्दायै क्षोभपर्यै मदनातुरायै निरञ्जनायै रागवत्यै  
मदनावत्यै शेखरिण्यै द्रावण्यै धेगवत्यै कामाय ।

बहिरिह चाष्टमातृवृत्तिमिष्टा यजतु दिशां पतीन् निजदिगन्ते ॥ २८ ॥

इह परिवारकैस्तु सहितां यः प्रतिदिनमर्चयन् सदुपचारैः ।

जपति सहस्रकं दिशि दिनादौ भवति कुबेरवज्रगति धन्यः ॥ २९ ॥

अथातिजगत्यां —

ध्यायेद्वा त्रिभुवनमोहनीं तु वज्रप्रस्तारां जपति विधानतोऽभिषिक्तः ।

तं लक्ष्मीः स्वयमुपयाति नैकसंपत् करुणाणी स्वजनमनःप्रहर्षिणी या ॥ प्रहर्षिणी ।

व्याघातेर्मधुमिलितैर्दिशासहस्रैर्दुत्वादौ फलति मनुस्ततो यथेष्टम् ।

लक्षं तैर्यदि जुहुयात् स लोककान्तो लक्ष्मीवान् मुदितमनाश्विराय जीवेत् ॥

क्षैरेय्या घृतयुतया महासमृद्धिं रक्ताब्जैर्मधुनि तथोत्पलैरभीष्टम् ।

यद्विन्देत् सलवणतण्डुलैः स्त्रियः स्युर्मध्वकैरखिलजना वशेऽस्य लाजैः ॥ ३२ ॥

वज्रप्रस्तारिभ्यधिकारः ।

हृल्लेलां तदुपरि नित्यकामवजिं नेमान्तस्तदनु च मद्रपीठयुगमम् ।

रुद्रार्णा भवति हि मोहिनी तु विद्या ऋष्यायं फलमपि पूर्ववत् समस्तम् ॥

ध्याने त्वल्पतो विशेषः ।

गन्धाक्षैररुणतरैर्विभूषिताङ्गीं रक्ताभामभयकपालपाशहस्ताम् ।

ध्यायेत् तां कर(तल ?)कलिताङ्गुशां त्रिनेत्रां धम्मिल्ले घृतशकलेन्दुपारिजाताम् ।

लक्षाणां त्रितयमिमां जपेत् पुरस्तात् तावद्भिर्मधुललितैर्मधूकपुष्पैः ।

हुत्वादौ भवति जगत्प्रियो यशस्वी लक्ष्मीवान् सुभगतनुः सुखी च नित्यम् ॥

मन्त्रेण सपनमपीष्टमात्मनो वा गन्धं वा सलिलमथाञ्जनादिकं वा ।

दुःस्वप्नं हरति करोति रोगशान्तिं सौभाग्यं जनयति जन्यतां च वश्यम् ॥

[मोहनी ।

शुताङ्कुशां वरदकपालपाशिनीं कपर्दिनीं त्रिदशमपीन्दुशेखराम् ।

जपारुणां मणिवसनादिभूषितां निजैक्यतः स्मररुचिरां वशीकरम् ॥ रुचिरां ।

अथवा,

तदम्बुधौ स्मरभवनारुणाम्बुजे स्मरेदिमामभिनवकुङ्कुमद्युतिम् ।

कपालतः प्रसृतसुधाप्रदायिनीं करद्वयां जपतु जगद्वशीकरीम् ॥ ३८ ॥

तत्र ह्रस्वस्मरबीजैः पञ्चवक्त्राण्यात्मनः सङ्कल्प्य दीर्घैरङ्गानि नामयुक्तं  
स्मरबीजं स्वैक्यतो जपन् विश्वं वशयतीत्युपदेशः ।

यदाख्यया स्वयमधिरुह्य तन्मयो लिपिं क्रमाद् ग्रथितनिजार्णमन्मथाम् ।

जपेत् स्वयं वपुषि करे च विन्यसेद् वशीकरं भवति निबद्धमुद्रया ॥ ३९ ॥

साध्याख्यायुक्तां क्षोभणीमुद्रां बद्ध्वा जपन् वशयतीत्युपदेशः ।

इत्थं नित्यां ध्यानजपाद्यैरिह नित्यं संसेवन्ते भक्तिभरानग्रधियो ये ।

तेषामग्रे मत्तमयूरा इव नृत्तं कामाः स्वैरं कुर्युरभीष्टार्थमनोशाः ॥ मत्तमयूरा ।

नित्याग्र्यक्षर्ये(का)क्षराधिकारः ।

लिप्यर्णादिर्मन्मथबीजं भुवनेशी मेघः क्ष्वेलं सर्गि च (?) नित्यामनुरुक्तः ।

पञ्चार्णोऽयं विश्वजनक्षोभणकारी जाती स्वार्णैर्मानसजप्योऽङ्गविधिः स्यात् ॥

कामोऽस्यर्षिः सिद्धिलिपिर्देवतमुक्ता पञ्चिच्छन्दो लक्षजपात् सिध्यति मन्त्रः ।

क्षीराज्याभ्यां क्षौद्रयुतं चापि दशांशं हुत्वा लक्ष्मीस्तस्य वशे तिष्ठति नित्यम् ॥

स्वैक्यं रक्तां लेखानिकापुस्तकपणिं रक्ताकरुणां चोपरिपाशाङ्कुशहस्ताम् ।

चन्द्रोपंसां चारुकपर्दामयुगाक्षीं ध्यायेद् देवीं पीवरयुग्मस्तनकुम्भाम् ॥ ४३ ॥



मूलाधारात् कुण्डलिनीपङ्कजलिङ्गं भिन्वोदीर्णा पङ्कजतन्तुघृतिसूक्ष्मा ।  
 या पश्यन्तीमध्यमवैखर्यमिधाना प्रोता यस्यां मौक्तिककरुणा लिपिवर्णाः ॥  
 तां भ्रूमध्ये बिन्दुविभेदान्तरमार्गाज्ज्योतिर्लैलां सूक्ष्मरुचिं ध्योमनि यान्तीम् ।  
 ध्यायन् देवीं पद्मशशाङ्काभृततोयैर्नित्याङ्गिणां तन्मनसा स्यात्प्रनिष्ठः ॥ ४५ ॥  
 पश्यन् शृण्वन् स्पर्शरतिर्त्रेयंपरो वाप्यभन् गच्छन् यः प्ररुपन् कर्म च कुर्वन् ।  
 ध्यायन्नेवं मानसजप्याभिरतिः स्यादस्याज्ञायां तिष्ठति विश्वं किमुतान्यत् ॥  
 भोगैश्वर्यं वाञ्छति चेत् तत् खलु बिन्देद् वागैश्वर्यं वाप्यथ वाचस्पतितुल्यम् ।  
 योगैश्वर्यं चाष्टगुणं स्यादणिमाद्यं नानैश्वर्यं नेच्छति चेन्मोक्षमपीयात् ॥ ४७ ॥

मातृकामालिन्यधिकारः ।

शक्तिः स्वान्तोऽनुग्रहवान् सूक्ष्मयुतोऽभिः कण्ठी वह्निर्वह्निगतोऽग्निः स्वयम्बुभिः ।  
 साक्षो वाली तेऽन्तगयोगेश्वरिशब्दो वर्माङ्घ्रान्ते ठावेति गौरीमनुरुक्तः ॥

अष्टिश्छन्दस्तावदिमेऽर्णाः खलु मन्त्रे स्वाधर्णाभ्यां जातियुताङ्गान्यपि षट् स्युः ।  
 गौरी देवी दैव्रतमुक्तास्य मुनिः स्याद् वामो देवः सिध्यति लक्षत्रयजापात् ॥  
 अथ शक्त्या—

दीक्षामाचार्यान्मनुमपि समवाप्यादौ मूलाङ्गैः स्नात्वा शिवमवनमसंबाधम् ।  
 संप्राप्यार्घ्याद्यैः शिवमपि च शिवामिष्टा लब्धानुज्ञोऽस्मान्मनुयजनमथातिष्ठेत् ॥

[असंबाधा ।

पूजागृहद्वाराद् वहिः क्षेत्रपालमुभयतो जयाविजये चोपरि द्वार-  
 त्रियं द्वारान्तर्वास्तुपुरुषं च खनाज्ञा नमोन्तमभ्यर्च्यन्तः प्रविश्य स्वासने  
 आसीनो मौनी नियमितरुता शुद्धिं कृत्वा, मूतानां तदनु कृतकरन्यासो  
 विन्यस्ताङ्गोऽङ्गैः सकलानजवपुश्चार्ध्यं त्वापूर्य, इमास्यं वरुणादिशे गुरुणैश्चे  
 पूजयेत् । तद् यथा — गं गणपतये नम इति गणपतिं, गुं गुरुभ्यो नमः  
 परमगुरुभ्यो नमः । ओं परमेष्ठिगुरुभ्यो नमः । पूर्वाचार्येभ्यो नमः ।  
 पूर्वसिद्धेभ्यो नमः । योगिनीभ्यो नमः । योगिनीभ्य इत्यभ्यर्च्य,  
 मध्ये कल्पकवृक्षाय नमः । तस्याधो रत्नसिंहासनाय नमः । इं आधारश्च-  
 क्रे नमः । उं कूर्माय । अं अनन्तासनाय । ऋं धर्माय । ॠं ज्ञानाय । लं

शैरान्ध्याय । लुं ऐश्वर्याय । कं कन्दाय । नं नालाय । हां पत्न्याय । सं केसरेभ्यः ।  
हं कर्णिकायै कं पत्रेभ्यः । इति नेमान्तमभ्यर्च्य, ओं सां प्रभायै । ओं  
सीं ज्ञानायै । ओं सूं वाचे । ओं सें वाग्धर्यै । ओं सें ज्वा-  
लिन्यै । ओं सों वामायै । ओं सों ज्येष्ठायै । ओं सं रौद्रे । ओं सः (गौं?)  
गौरीमूर्तये । इति दलाग्नेष्वष्टशक्तीर्नवमीं कर्णिकायामभ्यर्च्य मूलेन देवीं  
प्यात्वावाहयेत् ।

अचिररुचिरुचिं प्रभामयविग्रहां

सकलशशिमुखीं त्रिलोचनसुन्दरीम् ।

अभयवरकरां घृताङ्कुशपाशिनीं

विघृतशशिकलां स्मरेदपराजिताम् ॥ ५१ ॥ अपराजिता ।

दिद्वज्ज्ञानि विदिद्वक्त्रं विन्यस्य नयनं पुरः ।

केसराग्नेषु दिद्वेता वेदशक्तीर्दलाग्नाः ॥ ५२ ॥

स्वां(?) सुभगायै । स्वीं(?) ललितायै । सूं कामिन्यै । सें काममालिन्यै ।  
तथा कोणदलाग्नेष्वनङ्गरूपादिशक्त्यष्टकं द्वन्द्वशोऽर्चयेत् । अनङ्गरूपायै अ-  
नायै । मदनातुरायै पवनवेगायै । मुवनपालिन्यै सर्वशिशिरायै । अनङ्गमद-  
नङ्गमदनायै अनङ्गमेखलायै ।

कहिरिह वृतिगा भवन्ति हि मातरस्तदनु दिगधिपाः पुरन्दरपूर्वकाः ।

स्वगणपरिघृताः सहायुधवाहना वृतिषु पृथगिमान् यजेन्निजनामभिः ॥ ५३ ॥

सुभगायै नमः इत्यैशान्यां निर्मास्यधारिणीमर्चयेत् । (सुपजाशैहि?  
सुभगायै) विग्रहे । काममालिन्यै धीमहि । तन्नो गौरी प्रचोदयात् । इत्यनया  
गौरीगायत्रया शक्तिबीजेन चोपचारैरर्चयेत् ।

कुसुमपरिमलैः सुगन्धिविलेपनैरगरुपुरघृतैः सुघूपकत्रीपकैः ।

मधुररसमरैः फलेरपि मोदकैर्यजतु भगवतीं तथा घृतपायसैः ॥ ५४ ॥

नवकनकनिमां श्रियै घृतपङ्कजामभयवरकरां निधिद्वयसेविताम् ।

स्मरतु समुकरां घृताङ्गनतूलिकां कनकहरिघृते सरोजवंरासने ॥ ५५ ॥

वसुमुजविघ्नैररिदरकुलिशैर्गुणमपि धनुषा शरमसिफलके ।  
 सममिह दधती दितिसुतमथनीं प्रहरणकलितां सररिपुविजये ॥ प्रहरणकलिता ।  
 वसुदलकमले मुनिहितकलशे सविधिकविभवं यज गिरितनयाम् ।  
 दशशतदशकं कृतजपहवनैः स्नपयतु नृपतिं स भवति विजयी ॥ ५७ ॥  
 जपहुतयजनैरनुदिनमिहं यो भजति हि गिरिजां त्रिभुवनं वरेदाम् ।  
 स भवति भुवने बहुधनपशुमान् क्षितिगृहृतमयैश्चिरमपि रमते ॥ ५८ ॥  
 हुतबहवदने यदि शिवदयितां घृतमधुपयसा नवसितकमलैः ।  
 पयसि च चरुणा प्रयजति नचिराद् दशदशशतकं स भवति धनवान् ॥

अश्वत्थजाश्च वटजा द्विजराजवश्ये

त्वौदुम्बरीः खदिरजाः समिधः सहस्रम् ।

विदग्धयोर्लवणतण्डुलकैः स्त्रियो वा

काले वसन्ततिलके मधुरैर्जुहोतु ॥ ६० ॥ वसन्ततिलकम् ।

स्वाद्वक्तरक्तकुसुमैर्वशयेत् समस्तं नन्धादिवर्तहवनाल्लभते तनूजान् ।  
 रक्तोत्पलैरपि च वेतसजाभिरिष्टां वृष्टिं पशूंश्च पयसाथ तिलैश्च सर्वम् ॥  
 क्षुद्रेष्वरुणकरविभीतकतीक्ष्णतैलैर्विस्वाज्यपायसतिलैरपि राज्यलक्ष्मीम् ।  
 दूर्वापयस्तिरुघृतैर्हवनात् तथायुर्नीरोगतां च लभते स्म जलामिषेकात् ॥  
 वामोरुबहिपुरसंपुटमध्यशक्तौ साध्याह्वयं विलिखितं निधया निष्ठावात् ।  
 मन्त्रं विधाय जपतस्तु करेण रामा वामेन सा सममियात्परेण चान्वा(वृ?) ॥  
 सिंहोजतं समधिरुध रथं घनाभां शङ्कारिचापशरवज्रगदात्रिशूलम् ।  
 लङ्गं च चर्म दहनं दधतीं त्रिणेत्रां स्वैक्यं स्मरज् जपतु भीतिषु निर्भवैः स्वात् ॥

[वसन्ततिलकमेव, सिद्धोजतमित्यन्ते ।

तान्बूलिकालिखितनामबहिष्ठशक्रेः पाशाङ्कशाश्रुतिरसाग्निगताज्ञपदके ।  
 स्यात् स्वस्तिकं निधि जपेक्षिपिष्यत्किपाद्यान् दीपेऽङ्कुशं च तपनादुपयात्तमीष्टम् ॥

शक्तिस्थिराद्यवचतुर्विधेः वेदबीजैः शक्तिस्माराङ्कुशाभिपिक्रमपाद्यवृत्ते ।  
 प्राग्भिक्षा विष्टमयपुच्छलिङ्गे सजीवे लेख्यं प्रमद्वय मधुरेष्वदतो वक्षे स्वात् ॥  
 गौरीविधानाधिकारः ।

अथ महाशक्तिरुच्यते —

शक्तिं नमो ब्रह्मशब्दो रावत्रीपूजितेति च ।

वागभूमिटेगञ्जे विगञ्जेध (!) गौरि गान्धारि त्रिमुवनशङ्करि सर्वलोक-  
 शङ्करि सर्वस्त्रीपुरुषवशङ्करि सुदुहे वाक् वाक्कायाव ठठ ।

अजोऽस्यर्षिरतिनिचृच्छन्दो गौरी (च) देवता ॥ ६७ ॥

मनुदिग्बसुवस्वाशाारुद्रसंख्यैर्निजाक्षरैः ।

अङ्गानि षड् भवन्त्यस्याः सिद्ध्येत् प्रागयुतं जपात् ॥ ६८ ॥

अतिशकर्याम् —

अमृतजलनिधिपुलिनभुवि कमले विविधसुरतरुकुसुमचयसुरमौ ।

अरुणमणिरुचिममृतकिरणमुत्सीं वरचिहुरभरकलितशशिशकलाम् ॥ ६९ ॥

[शशिकला, चन्द्रावर्तेत्यन्वये ।

धृतपाश्चाङ्कुशां गौरी रक्ताकरुपां त्रिलोचनाम् ।

पीनोत्तुङ्गस्तनीं दिव्यरूपामावाह्य पूजयेत् ॥ ७० ॥

अङ्गैर्मातृभिराशेषैरायुधैश्च वृत्तित्रये ।

उपचारैः स्वबीजाभ्यां नित्यमिष्ट्वा शतं जपेत् ॥ ७१ ॥

मधुरमिळितचरुसितकमलयुतं मनुहुतमुजिहुतमिह विभवकरम् ।

जपत्सशतमुपासि यदि स कुरुते सज्जमलिततिरिव तमनुसरति मा ॥ ७२ ॥

[माला, सगित्यन्वये ।

मधुराकैस्तु जुहुयात् सलोणतिलतण्डुलैः ।

वक्षयेत् पुरुषान् सर्वान् स्त्रियश्चाभीष्टमश्नुते ॥ ७३ ॥

प्रतिदिनमुदयति गलमितसलिले सवितरि भगवति नियमितमनसा ।

प्रेवञ्जतु जपरतिरगपतितनयां श्रियमुपगमयति मणिगुणनिकरैः ॥ ७४ ॥

[मणिगुणनिकरः ।

१. 'प्राग्भिक्षा', २. 'वि', ३. 'गौरी पाप्मि मु' क. च. पाठः. ४. 'अ' क. पाठः.

५. 'त्रयवस्तु' क. च. पाठः.

वादित्रावशितां देवीं ध्यात्स्वाराध्यं शतं जपेत् ।  
 पूर्वाह्णे यं समुदिक्य स स वश्योऽस्य जायते ॥ ७५ ॥  
 वाणादवाह साध्यनाम कर्मयुक्तं प्रयोजयेत् ।  
 वश्यकर्मणि जप्स्यदौ सद्यः सिद्धिः प्रजायते ॥ ७६ ॥

इति निजमनुभेदान्मूर्तिभेदेरुपास्या  
 स्फुरति जगति गौरीशक्तिरेकैव नित्या ।  
 विज्ञाति च फलमिष्टं मातृकामालिनीयं  
 निसिद्धदुरितश्चान्तिं कुर्वती पार्वती वः ॥ ७७ ॥ मालिनी ।

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे  
 नित्यादिपटलस्योर्विंशः ।

अथ चतुर्विंशः पटलः ।

सकलभुवनसर्गस्थित्यपायप्रवृत्तिं शतघृतिहरिरुद्रास्तन्वते यां प्रविष्टाः ।  
 स्फुरति हि खलु विश्वं यामुपाश्रित्य मायां रजतमिव च शुक्तिं सास्तु दुर्गा त्रियै वः

जातवेदसपूर्वाणां पञ्चानां स्यादचामृषिः ।  
 मरीचिः काश्यपश्छन्दस्त्रिष्टुप् दुर्गा च देवता ॥ १ ॥  
 जातवेदाभिरित्यन्ये दैवतं परिचक्षते ।  
 ऋक् तृतीयातिदुर्गाख्या छन्दस्तस्या विराड् भवेत् ॥ २ ॥  
 मह्युनिरसवारैर्नागलोकः स्ववर्षैः

षडपि च पृथगासां जातिभाजोऽङ्गमन्त्राः ।

वपुषि च भवसंख्यौन् विन्यसेन्मन्त्रवर्णा-

स्तदनु च घृतिसंख्यैः स्वैः पदैश्चाङ्गपटकम् ॥ ४ ॥

चरणयुगलगुल्फं जङ्घिका जानुरूरु स्मरगृहकटिकोष्ठं हृत् स्तनं पार्श्वपृष्ठम् ।  
 उपमण्डलकांसं दोः प्रबाहुः प्रकोष्ठं मणितलमुखानासं कर्णदह्मस्तकं कम् ॥  
 एतान्यक्षरम्भानानि ।

स्मृतमिह तु पदानां कं ललाटाक्षिकर्णं त्वधरसनकण्ठं बाहुहजाभिदेशाः ।  
 कटिरपि मदनोरु जानुजङ्घाङ्घ्रयोऽग्नी श्रवणनयनबोर्धे स्नानमेकैकमन्यत् ॥

स्वविहितकर्मपरो गुरोः परितोषणै-

रुद्रगयने विधिवत् स तेन तु दीक्षितः ।

मनुमुपकल्प्य ततः कृतस्रपनादिक्रो

मुवि सुभ्रिलिततले लिखेदरविन्दकम् ॥ ७ ॥ अरविन्दकम्

चक्रपद्ममय वा द्विकरं मुवि भद्रकं

पञ्चवर्णरजसु लिखेदतिसुन्दरम् ।

साधकाह्वययुतां मुषमाभिपकर्णिकां

दौर्गन्जसहितैश्च कृत्वाभिरन्विताम् ॥ ८ ॥ सुन्दरम् ।

तत्र वज्रासनाख्यं तदासर्गं स्वस्वयया यजेत् ।

प्रकृतिं विगुणैर्विम्बमूर्तिभिः पद्मैश्च तथा ॥ ९ ॥

तत्पीठकोणगाः पूज्या धर्माद्याः कृत्वापद्मजम् ।

गुणसूर्यादिकन्दाधैर्यजेदङ्गैस्तथा कृत्वा ॥ १० ॥

जयायै विजयायै भद्रायै भद्रकाख्यै सुमुख्यै दुर्मुख्यै व्याघ्रमुख्यै  
सिंहमुख्यै दुर्गायै ।

यजेच्छक्तीर्दलाग्रस्था नवमीकर्णिकाभिताः ।

मन्त्रपादांश्च तानष्टौ पश्चाद् बाह्ये यथोच्यते ॥ ११ ॥

माता मातान्मैसा(?) वामे संख्यास्वोर्णा भवन्ति हि ३

पादास्ते च पृथक् तत्त्वैर्युक्ता बह्वैश्च मूर्तिभिः ॥ १२ ॥

तथया —

ज्ञानकर्मेन्द्रियैर्मूर्तैः सप्तधातुपद्मिभिः ।

बद्धोशविषयप्रणैर्युक्ताः पादाः पृथक् क्रमात् ॥ १३ ॥

जातवेदा हुताश्रयाप्यभिर्दैश्वानरस्तथा ।

सप्तजिह्वो हुतबहो हुतवर्त्मा देवमुखः ॥ १४ ॥

इति मूर्त्यष्टकम् ।

जातवेदादिपादान्ते चतुर्थ्यन्तैस्तु मूर्तिभिः(?) ।

ज्ञानेन्द्रियादिसंयुक्तं नमोन्तं तान् क्रमाद् यजेत् ॥ १५ ॥

१. 'द लरीठ' क. पाठः. २. 'ली' व. पाठः. ३. 'य' क.  
४. 'स' क, 'धे' व. पाठः. ५. 'स' क. पाठः.

पादावरणबाह्यस्थाः स्ववर्णाद्यास्तु शक्तयः ।  
 रुद्रसंख्याः प्रतिदिशं पूज्याः स्युर्जागतादिकाः ॥ १९ ॥  
 जागता तपनी वेदगर्भा वह्नरूपिणी ।  
 सेन्दुखण्डा मुम्भहन्त्री ततः ख्याता नमश्चर ॥ २० ॥  
 बागीश्वरी मदवर्हा सोमरूपा मनोज्ञा ।  
 मरुद्वेगा तथा रात्रिस्तीव्रकोपा बहोवती ॥ २१ ॥  
 तोयास्मिका च नित्या च दयावत्यपि हारिणी ।  
 तिरस्त्रिया वेदमाता ततश्च दमरप्रिया ॥ २२ ॥  
 समाराध्या नन्दिनी च प्ररा रिपुविमर्दिनी ।  
 षष्ठी च दण्डिनी त्रिम्भा दुर्गा गायत्रिसंज्ञिता ॥ २३ ॥  
 निरवधा विशालाक्षी श्वासोद्वाहा च वेदनी ।  
 वेदना वह्निगर्भा च सिंहवाहा च धुर्यया(?) ॥ २४ ॥  
 दुर्विषया त्रिंसा च तापहारिण्यथ स्मृता ।  
 त्यक्तदोषा निस्सपत्ना चेति मन्त्रार्णशक्तयः ॥ २५ ॥  
 एताश्चैकैकशोऽनेकशक्तिभिः पृथगावृताः ।  
 कैठबाधे चतुर्दिक्षु पूज्याः स्वारूयानमोन्तकम् ॥ २६ ॥  
 पञ्चमावरणे मातृदिक्षु याम्ये गणेश्वरम् ।

अथाह्यां—

हेमनिभं त्रिणेत्रमरुणवसनकुमुदै-  
 र्भूषितमेकदन्तामिवदनमुरुगलम् ।  
 पाशमथाङ्कुशं च दधतमपि फलरदे  
 नौमि शशाङ्कमौलिभूषभगजविलसितम् ॥ ऋषभगजविलसितम्  
 यजेदंशे गुरून् नाम्ना शुक्लान् शुक्लाम्बरादिकान् ॥ २७ ॥

कारम्—

तामिमां रुद्रसम्भृतां दुर्गामावाहयाम्यहम् ।  
 यस्याः सिंहा रथे युक्ता व्याघ्राश्वैवानुशायिनः ॥ २८ ॥  
 अभयं मेऽस्तु दुर्गा दुर्गरूपा दधातु तामिमां देवर्षिभिश्च पूजितां देवी  
 दुर्गा क्षरणमहं प्रपद्ये नमः ।

एवमुच्चार्य मूलाङ्गे देवीमादित्यमण्डलात् ।

आवाह्य पूजयेत् पद्मे ध्यायन्नुक्तस्वरूपिणीम् ॥ २७ ॥

शङ्खं खेटं चापं तर्जां सव्येऽन्यस्मिन् चक्रं खड्गम् ।

बाणं शूलं चाभिजाणां दोर्भिः अन्यक्षां भास्वन्मौलिम् ॥ २८ ॥

चन्द्रोत्तंसां सालङ्कारां रक्ताकल्पां सिंहारूढाम् ।

युद्धोन्नदैः कन्यावृन्दैर्युक्तां दुर्गां देवीं वन्दे ॥ २९ ॥ युद्धोन्नदां ।

दुर्गायै कात्यायन्यै गौर्यै चण्डिकायै सुवर्णवर्णायै सर्वनिष्कलायै ।

अन्नमन्त्रं पूर्वं यजेत् ।

अथ लोकाधिपान् स्वासु दिक्षु संपूज्य सायुधान् ।

निर्मास्यधारिणीमैशे सिंहिकामभिपूजयेत् ॥ ३० ॥

मुख्योपचारैस्तामिष्ट्वा जपेत्तत्रचतुष्टयम् ।

ब्रह्मासनो ब्रह्मचारी निशासु जुहुयादपि ॥ ३१ ॥

तिलशामीलसिद्धार्थक्षीरान्नसमिधश्चरुम् ।

पृथग् घृतं च जुहुयाद् भवभावमितं क्रमात् ॥ ३२ ॥

अशक्तौ मनसैवेष्ट्वा हुताद् द्विगुणितं जपेत् ।

ततः सिध्यति मन्त्रोऽयं विनियोगफलप्रदः ॥ ३३ ॥

मन्त्रपूजां चधिकारः ।

अरुणरुचिं घृतपाशवराङ्कुशां तु दुर्गां

हुतमुजि तामभिचिन्त्य जुहोति चन्दनाद्रेः ।

बकुलमवैर्दिकचैः सुमनोभिरर्धमासात्

खलु वशयेत् सकलं नृपतिं च वाणिनीं वा ॥ ३४ ॥ वाणिनी ।

मधुरैर्लोणपुसल्या साध्याङ्गिरजसा(सुःतु) यत् ।

तन्नक्षत्रागवहो यद्घृतमाकर्षणं स्मृतम् ॥ ३५ ॥

अत्यष्टौ —

अरिदरगदाश्वाब्जं दोर्भिः क्रमाद् दधतीं स्थिता-

मरुणकमले तापिन्ध्रामां विचित्रविभूषणाम् ।



कनकवसनां चन्द्रापीडां स्मरन्जुहुयाज्जले

सलिलकुसुमैर्गन्धैर्विन्देदसौ हरिणीं श्रियम् ॥ ३६ ॥ हरिणी ।

स्फटिकवलां शुक्लाकरां महौषजले स्थिता-

ममयवरदे चाविभ्राणां सपाशमथारूकुशम् ।

मधुरमिलितैर्जुह्वद् वृष्टिं स्मरन् नवतण्डुलै-

र्जपतु च जले स्थित्वा नाभेमिते लभतेऽयुतम् ॥ ३७ ॥

अयोमुष्टिगदाहस्ता पीता पीताम्बरादिका ।

माहिषाक्षपुलाकाक्षैः स्तम्भयेत् संस्मृताहुतैः ॥ ३८ ॥

सशूलमुसला घृत्रा शेषा राजीघृताप्लुतैः ।

निम्बपत्रैः सकर्पासबीजैर्बिद्वेषयेद्घृतात् ॥ ३९ ॥

सैव तर्जनिकाशूलहस्ता मरिचमाहिषैः ।

विषपत्रैश्च राजीभिर्होमादुच्चाटयेदरीन् ॥ ४० ॥

शूलहस्ताभिसद्दाशा मरीचोन्मत्तराजिभिः ।

तीक्ष्णतैलान्वितैर्होमाद् दुर्गेषा मोहयेत् परान् ॥ ४१ ॥

असिगुणकरां कृष्णां ध्यायन्नरुष्करजादिता

रिपुहंसमिषो हुत्वा शत्रून् नयेद् यमसादनम् ।

मरिचमसामिद्राजीराजीघृताप्लुतहिङ्गमि-

विषतरुभवैः काष्ठैश्चैत्यैर्निशास्वरिमारणम् ॥ ४२ ॥

विषाक्षसितिमत्तमा महिषराजितैलोकिता

जुहोतु समिषः पृथग् दशस्रतं तु कालाहमीम् ।

प्रभृत्यपि दिनान्ततः परिलुठन् स पृथ्वीतले

विलापपरमो ब्रजेद् यमपुरं तु पक्षादरिः ॥ ४३ ॥ पृथ्वी ।

प्रतीच्य कुसुमान्विते मरिचचूर्णमिश्रे जले

रिपोरुनुतरुद्भवां प्रतिकृतिं रुषा कथयेत् ।

निशीथसमये हतामनुविलोमितः पुचलीं

सतीक्ष्णविपरुषितां जपतु तापयन् मारयेत् ॥ ४४ ॥

भागपुचलिकां शत्रोर्हिङ्गसन्वोषजीरकैः ।

अढ्यप्यु काशयन् क्ष्वेलयन्ना सन्ताप्य मारयेत् ॥ ४५ ॥

दिगम्बरमधोमुखं रविरशाश्वबन्धाहिना

निगीर्णचरणं स्मरन् दहनवायुबिम्बे रिपुम् ।

जलं क्षिपतु तज्जपन् स न भवेत् तत्रार्द्राम्बरः

सतीक्ष्णपृतवद्वृत्तान्मरिचकैश्च तिष्ठन् क्रमात् ॥ ४६ ॥

दिनेशदिवसेऽङ्गणे लिसितचक्रपथे शिवां

यजेद् विभवसारतः स्वरुणमास्यगन्धादिभिः ।

स्वयं च सितराजिमिश्ररुतिलाज्यगव्यान्नकै-

र्जुहोतु विकिरेद् बलिं त्वरुणतोयपिण्डान्वितम् ॥ ४७ ॥

सहस्रमयुतं तु वा प्रयुतमर्बुदं कार्यतो

जुहोत्वथ चतुष्पथे क्षिपतु सर्वमग्न्यादिकम् ।

गृहामयमयं हरेत् सकलदुःखशान्तिर्भवेत्

स साध्ययजनं हुतं सकलकामसम्पत्करम् ॥ ४८ ॥

पञ्चगव्यचरुं साज्यं हुत्वा सम्पातशेषितम् ।

सुसम्प्राश्यापमृत्युप्रमारोग्यं त्याज्य पावनम् ॥ ४९ ॥

पलाशफलकातले मुनिविभक्तवावत्पुटे

स कर्म च तदाह्वयं लिखतु मध्यकोष्ठे पुनः ।

विदिक्षु भुवनाधिपान् भवपुटेषु मन्त्राक्षरान्

जपादिविधिना खनेद् यदि भवेत् लकीयामिम् ॥ ५० ॥

सिंहमेघधनुमसि सितवेन्द्रकर्मदिने ।

विशाखमूलविष्ण्वग्निप्राजापत्ययमर्षके ॥ ५१ ॥

कृत्वा नवोक्तकुण्डानि तेष्वाम्नाधानानान् समम् ।

प्राच्यामिष्ट्वा महादुर्गां सङ्गादीन्यामुषान्वपि ॥ ५२ ॥

कुण्डोपान्तेषु सम्पूज्य त्रिशूलं मध्यतो यजेत् ।

आज्येनार्कसहस्रं तु सावित्र्या त्रिहुमा पृथक् ॥ ५३ ॥

हुत्वा सम्पातयेत् तेषु हेमताम्रादिहेतिषु ।  
बलिं विकीर्य विम्रेन्द्रान् मोजयेच्च कुमारिकाः ॥ ५४ ॥

गुरुं च होतृञ्जपितृन् दक्षिणाभिश्च तोषयेत् ।  
पुरग्रामगृहादीनां नवदिक्षु यथाक्रमम् ॥ ५५ ॥

तैरथ गन्धपात्रनिहितैर्भुवि समविहितै-  
र्ग्रामपुरादिरक्षणविधिर्भवति हि सुचिरम् ।  
तत्र तु वंशपत्रपतिता इव जलकणिकाः  
न स्थितिमवाप्नुवन्ति विषदः स्फुटपवनधुताः ॥ वंशपत्रपतिता ।

ब्रह्मतर्कं विदार्य नवधा नवदिशि पतितै-  
स्तैः सुकृतायुषैर्नवविधैर्निगदितविधिना ।  
ग्रामपुरादिबाह्यानिहितैश्च तदवनविधिः  
स्याज्जलविगमार्द्रसिकतैर्विधिरपि च परः ॥ ५७ ॥

रश्म्येन सिकताविधिरप्ययमेवेत्यर्थः ।

सितपाषाणकैश्चापि नवमिर्विल्वसंमितैः ।  
संस्कृत्यायुषवद् दिक्षु क्षिपेद् रोगादिशान्तये ॥ ५८ ॥

वारं भानोर्गगनवसनो नन्ददुर्गाग्रहाणां  
दिक्षादध्याजवसु मनुना शर्करास्तावतीस्ताः ।  
मध्ये रात्रौ विषतरुदले न्यस्य संपातहोमा-  
न्मन्दाक्रान्ता इषादि जपिताः सैन्यचाटाय शस्ताः ॥ मन्दाक्रान्ता ।

लक्ष्मीकामो मधुरमिलितं क्षीरिणां वै समिद्धिः  
शालीत्रीहिमवरचरुभिः क्षीरविल्वैः क्रमोक्तैः ।  
अष्टौ तद्गच्छतमनुदिनं तत्प्रतिद्रव्यममौ  
हुत्वा विन्देत् सलिलकुसुमैस्तोयगोबांशुबिन्दु ॥ ६० ॥  
नाभिदग्धजले तिष्ठन् दुर्गां ध्यात्वार्षधारया ।  
स्वात्मानमभिषिञ्चन्तीं सिकत्वाग्निः श्रियमाप्नुवात् ॥ ६१ ॥

आशास्वष्टास्वपि हुतवहान्मूर्तिभिश्चापि मध्ये  
 वह्निं प्राच्यां दिशि भगवतीं सम्यगावाह्यं चेष्ट्य ।  
 ध्यायन् हुत्वा शकलशतकं तेष्वथैकैकमन्ना-  
 वीतीः सर्वा हरति च भयं प्राप्नुयाच्चैव कामान् ॥ ६२ ॥

मिर्जां स्रण्डैर्मधुरमिलितैर्वाग्रपर्णैश्च हुत्वा  
 रागक्षुद्रं हरति जुहुयात् पैप्पलैर्गोष्ठशान्त्यै ।  
 गोमूत्राक्षैर्ग्रहरिपुरुजो हन्त्यपामार्गजेध्मैः  
 पत्राप्रान्धैरवति तु हुतात् साज्यमौदुम्बराणाम् ॥ ६३ ॥

मातङ्गानां वटफलहुतात् स्यान्मदः पल्लवैस्तै-  
 स्ते वश्याः स्युः सततमपि तान् मार्जयेत् पञ्चगव्यैः ।  
 धान्यैर्धान्यं सुलभमपि चाप्यन्नमन्नेन होमा-  
 लक्ष्मीपुष्पैर्घृतमधुयुतैः प्राप्नुयाच्चापि लक्ष्मीम् ॥ ६४ ॥

सितासितारुणैः सूत्रैर्वेष्टिता गव्यरूपिताः ।  
 वटजाः समिधो हुत्वा रक्ताम्बोऽन्नबलिं क्षिपेत् ॥ ६५ ॥  
 सर्वं चतुष्पथे क्षिप्तं क्षुद्ररोगादिशान्तिकृतम् ।

कृत्वा शत्रोर्गगनकपिलागोमयेनाथ देहं  
 त्वन्व्याकिसं जपतु तपनस्योद्रयादार्षरात्रात् ।  
 छिस्वारण्ये सविषमथ तत्कापिलेनोदयान्तं  
 कृष्णाष्टम्यां यदिह जुहुयान्मृत्युमेत्यस्य शत्रुः ॥ ६६ ॥  
 आत्परक्षार्थमात्मानं सनःपर्वदिति स्पृशेत् ॥ ६७ ॥

होमदानामिषेकाद्यैरात्मा रक्ष्यो विशेषतः ।  
 त्रिकोणे कुण्डेऽग्नौ परनरमिते क्ष्वेलतरुजां  
 तनुं शत्रोस्तुस्यां मधुमलविचित्राङ्गसुमगाम् ।  
 अधोवक्रां बद्ध्वा शिस्वारिणि बने क्ष्वेलसमिधां  
 निशीथे साहसं कटु घृतसहस्रं च जुहुयात् ॥ ६८ ॥ शिस्वारिणी ।

चतुश्चत्वारिंशद्दिनपरिमितात् पूर्वमवधे-

ररिर्धृत्योर्वक्त्रं प्रविशति स चेज्जीवति यदा ।

क्षणज्जातं वत्सं सलिलपरिधौतं त्वथ तु गो-

धृतासिकं हुत्वा प्रतिकृतिमपीत्थं स न भवेत् ॥ ६९ ॥

यावत् तद् भस्मसाद् भूयात् तावन्मन्त्रं जपेत् पुनः ॥ ७० ॥

अत्रात्मरक्षा कर्तव्या पञ्चगव्याभिवेकतः ।

विभेन्धो गोघृतं दद्यात् प्रायश्चित्तं तु तत्स्मृतम् ॥ ७१ ॥

भवेदुत्साहोऽरेर्विषशिरिपञ्चाङ्गहवनात्

फलेः स्तम्भः पर्णैर्विषविलुक्तितैश्चाटनमरेः ।

तत्रा द्वेषः पुण्यैश्चरुतिलघृतैः शान्तिरुद्रिता

समन्त्रज्ञानार्थैर्विहितनिजरक्षो जपतु तम् ॥ ७२ ॥

ॐ । प्रसीदतां जातवेदा दुर्गा च वरदा मम ।

तयोः प्रसादात् सर्वत्र वाञ्छितं मम सिध्यतात् ॥ ७३ ॥

इत्युपस्थानमन्त्रः ।

अथापरः प्रफारोऽत्र त्रिष्टुभः कथ्यतेऽधुना ।

देवतं जातवेदोऽग्निः प्राग्बच्छेपं विधीयते ॥ ७४ ॥

त्रिफालस्नायी स्यान्नित्यमितकथो द्वादशदिनं

पयो यावद् भिक्षां फलमपि यदिदं चरतु तत् ।

चरेषामेवाख्यं व्रतमिह सहस्रं त्वथ जपे-

खलं चैवामेयं सघृतमिह निर्वाप्य जुहुवात् ॥ ७५ ॥

सहस्रं वा क्षतं विभ्रान् भोजयेद् दक्ष वान्ततः ।

देवमग्निं स्मरंस्तेभ्यो लब्धाशीर्भृतमुत्सृजेत् ॥ ७६ ॥

ॐ । प्रीयतां जातवेदोऽग्निः सफलं चास्तु मे व्रतम् ।

मन्त्रोऽयं फलतां शीघ्रं सिद्धिभैवास्तु श्लाघ्यती ॥ ७७ ॥

इति व्रतं समापयेत् ।

उदन्वद्गामिन्वां विधिवदवगाथाय हृदये  
 स्मरन्ममि मन्त्रं जपतु च निमग्नो दशशतम् ।  
 भवेत् प्रायश्चित्तं सकलदुरितघ्नं दशदिनैः  
 श्रियं पश्येद् देवीं सितकमललक्ष्याज्यहवनात् ॥ ७८ ॥  
 धान्यैर्धान्यं भवेद्घृत्वा कुञ्जैर्विल्वैः श्रियं धनम् ।  
 गोमयाज्यमयीं जुह्वद् मुलिकां पशुमान् भवेत् ॥ ७९ ॥  
 सिद्धार्थमधुरैर्वश्यं तथा त्रटसमिच्छतैः ।  
 क्षमीसमिद्धिः शान्तिः स्यादन्नमौदुम्बरीहुतात् ॥ ८० ॥  
 क्षीरे सवर्णवस्त्रायाः शुक्लायाः पायसं पशोः ।  
 हुत्वा शेषाश्वनो मासैस्त्रिभिर्विन्देच्छ्रियं सुखी ॥ ८१ ॥  
 त्रिसन्ध्यं यद्वश्यं जपतु चिरमायुर्गदहरं  
 श्रियं रक्षां पुत्रान् जवमपि च दैवात् स कर्मते ।  
 सप्तद्वान् सर्वाभानपि स कर्मते मोक्षमथ चेत्  
 सहस्रं निष्कामो हृदयकमले ध्यानपरमः ॥ ८२ ॥  
 चोरादिभिर्न बाध्येत तं जपन् यदि गच्छति ।  
 अभ्यस्ताः शर्कराः क्षिताश्वोरव्यालादिभङ्गनाः ॥ ८३ ॥  
 शुद्धो वाचा जपेन्मन्त्रमशुद्धो मनसा जपेत् ।  
 ध्यायन् दुर्गां तथा देवममिं चामीष्टमाप्नुयात् ॥ ८४ ॥  
 इति सल्ल जातवेदसमनुश्रुतिसारसया  
 फलति हि वाञ्छितार्थमसिलं स्मरतोऽपि सदा ।  
 य इह जपादिभिर्भवति तं स भवेन्न चिरात्  
 त्रिभुवनसम्पदाख्यकमलाभुवनरकुटकम् ॥ ८५ ॥

इति श्रीमदीशानन्दिनशुद्धेवपद्धती तन्त्रसारे

श्रेष्ठमादिपुर्णपञ्चमपटलः ।

अथ पञ्चविंशः पटलः ।

श्रोत्रं ते युगलं साक्षः श्वेतो काङ्गलिसंस्थितः ।

काण्णीश्वं सफर्णोऽग्निः साक्षी श्वेतश्च किं पदम् ॥ १ ॥

स्वपिपीति भयं शब्दो मेऽन्ते स्वात् समुपस्थितम् ।

शङ्खि यक्यं फयक्यं हाटन्मे भगवति यफ श ठठ ।

मन्त्रोऽयं वनदुर्गायाः स सप्तत्रिंशदक्षरः ॥ २ ॥

अत्यारण्याहयोऽस्यर्विरत्यनुष्टुप् च कीर्तिता ।

छन्दः स्याद् वनदुर्गाय देवता सकलेश्वरी ॥ ३ ॥

ऋतुयुगभोगिभिर्वसुरसैश्चतुरः क्रमशः

प्रमितनिजार्णकैस्तु रचयेत् पृथगङ्गमनुन् ।

षडपि च जातिभिर्वपुषि तान् पृथगर्णगणान्

पुनरपि विन्यसेत् स्वहृदयादिषडङ्गमतः ॥ ४ ॥

द्विचरणसन्धयो दश गुदं भगपार्श्वयुगा-

न्युदरहृदौ स्तनौ गलमथांसयुगं मुजयोः ।

षडपि च सन्धयो वदनघोणदशः श्रवणा-

विति ह् पृथग् भ्रुवोश्च निदघातु च केऽर्णगणम् ॥ ५ ॥

गुरुवरदीक्षितो जपतु लक्ष्मसौ विधिवत्

तिलचरुगोघृतैरयुतमभिमुखे जुहुयात् ।

प्रतिदिवसं यजेदपि जपेच्च गुरौ शिवयोः

स भवति भक्तिमान् यदि हरावपि सिद्धिमियात् ॥ ६ ॥

मन्त्रोच्चारणधिकारः ।

अथ धृतौ —

ध्यायेदुषानं कुसुमितलतावेष्टितान्मसंभृजं

नानापुष्पाञ्चौर्ध्वमगिरितटे कल्पवृक्षरूपेतम् ।

तन्मध्ये पीठं नवमणिमयं सिंहपादं च दिव्यं

रक्तं तत्राञ्जं स्मितवसुदलं कर्णिकाकेसराब्जम् ॥ कुसुमितलतावेष्टितम् ।

तत्र कञ्जासनाख्यं तदासनस्वाख्यया यजेत् ।  
प्रकृतिं त्रिगुणैर्विन्धं मूर्तिभिः पङ्कजं तथा ॥ ८ ॥

किञ्जल्केष्वज्ञैर्धृतिरथ ततः शक्तिभिः स्याद् दलाग्ने-  
ष्वार्याषाश्चक्रं दरशरघनुःस्नेहसद्गान् दधत्यः ।  
रक्तालेपाब्जाः करधृतगुणाश्चापरासकपाला

रक्ताङ्गयः सर्वा बहिरथ वृती मातृभिलोकपालैः ॥ प्राग्बत् ।

आर्या दुर्गा तथा भद्रा भद्रकाली तथाम्बिका ।  
क्षेम्या च वेदगर्भा चाप्यष्टमी क्षेमकारिका ॥ १० ॥

नमोन्तमेताः स्वाख्याभिरिष्टाथावाहयेच्छिवाम् ।  
तत्पद्मकर्णिकामध्ये चित्रे वेरेऽथ वा स्थले ॥ ११ ॥

जलजफलके शार्ङ्गं तर्जन्या वामतोऽन्यत्र चक्रं

त्वसिमपि शरं वा शूलं दोर्मिर्विभ्रतीं चाङ्गलेस्वाम् ।

भरतकरुचिं सिंहस्थां देवीं रक्तगन्धाम्बराद्यैः

कटकमकुटैस्त्र्यक्षां हाराद्यैर्भूषितां नौमि दुर्गाम् ॥ १२ ॥ अङ्गलेस्वा ।

एवंरूपां जयाद्यर्षीं रक्षाभ्यर्षीं च पूजयेत् ।

श्रीकामो राज्यकामो वा वक्ष्यमाणस्वरूपिणीम् ॥ १३ ॥

कनकरुधिरां हेमाब्जासीनां शङ्खचक्रे दधाना-

मभयवरदां शुक्लाकल्पां तां दिव्यरूपां त्रिणेत्राम् ।

कनकमणिभिर्मुक्ताहाराद्यैर्भूषितां चारुमौलौ

धृतशशिकलां दुर्गां वन्देऽहं कन्यकावृन्दमध्ये ॥ १४ ॥ प्राग्बत् ।

अनयोर्मार्गबोरेकमाभित्याराधयेच्छिवाम् ।

प्राङ्गणादौ रवेर्विन्धाद् द्वादशान्ताद् गृहांदिषु ॥ १५ ॥

मूलेनावाहं चाप्यज्ञैरर्ध्याद्यैरुपचारकैः ।

बहिर्दिक्षु यजेदष्टौ शङ्खादीन्वायुधक्रमात् ॥ १६ ॥

मातुरष्टौ च लोकेशान् तेषामज्ञापृतिं तथा ।

निर्मास्यधारिणीमैशे सिद्धिकां चाभिपूजयेत् ॥ १७ ॥



एवं सम्पूज्य होमान्तमशक्तौ मनसापि वा ।  
जपन् ध्यायन् महादुर्गा सर्वान् कामानवाप्नुवात् ॥ १८ ॥

पूजाधिकारः ।

अथ वा सन्नुसैन्यादिनिग्रहे परमेश्वरीम् ।

अतिष्ठतौ —

शङ्खं चर्म धनुः कपालमुसले मुष्टिं गदामङ्कुशं  
चक्रं सद्गशरौ त्रिशूलकुलिशप्रासासामिपाशान् भुजैः ।

अक्षां तां दधतीं स्मरेद् धननिमां व्याघ्राजिनाषाम्बरां  
सिंहस्थामहिभूषणां रिपुवधे शार्दूलविक्रीडिताम् ॥ शार्दूलविक्रीडिताम् ।

अथवा —

सिंहस्थां कषितास्रषोटशमुजां विशुत्प्रभाभीषणां  
रक्ताकल्पभुजङ्गहारवल्यां अक्षां कुमारीगणैः ।  
समद्धां विविधायुधैः परिष्ठतां दुर्गां तथा मातृभि-  
र्ध्यायेत् तां कुपितां महासुरवधे सस्त्रास्रधारामुचम् ॥ २० ॥  
ध्यात्वैनां तु यजन् यथाभिलषितं वो वेदलक्षं जपे-  
न्नुत्वा व्रीहितिलाज्यदुग्धचरुभिर्मन्त्रोऽस्य सिध्येत् ततः ।  
उद्दिश्यापि जुहोति वा दशस्रतं येनायुतं वारुदं  
लक्षं वापि समीहितं तदसिलं प्राप्नोति भक्तः स चेत् ॥ २१ ॥  
स्वैक्यं शूलकरां स्मरन् जपतु तां संस्पृश्य सर्वाभयां-  
स्तर्जन्वा शमयेत् तु नामिसलिले विन्देदमीष्टं जपेत् ।  
राजीवर्तिलमव्यविस्वसमिधां होमो ह्यपस्मारह-  
च्छुक्रोपेतवटैषसामपि हुतोद् व्याधिग्रहादीन् हरेत् ॥ २२ ॥  
रविवारादिकं शस्तं सर्वेषां काम्यकर्मणाम् ।  
नवम्या वा चतुर्वेद्यां प्रारमेत् क्रूरकर्म वत् ॥ २३ ॥  
तीक्ष्णाज्यायुतहोमसाधितस्रैस्त्रिंशत्त्रिरस्तैः पृथक्  
स्रग्रेणां पृथना प्रयाति विलयं भीत्या दिशो विशुषा ।

तद्गत् प्राणपटलोदितेन विधिना संसाधिताः शर्कराः

स्रग्मूणां नवदुर्गयापि शिविरं प्रोच्चाटयेयुर्ब्रुवन् ॥ २४ ॥

उच्चाटोऽश्विदलैः स्वयं निपतितैर्हुत्वाऋषिपांसुप्लुतैः

स्तम्भस्तकुसुमैः समिद्धिरपि च स्यादर्धरात्रे मृतिः ।

तत्कल्लसां प्रतिमां रिपोः मुनिहितप्राणां पुनः स्रष्टितां

हुत्वा कृष्णचतुर्वशीनिशि तथा काकारिरक्तादिताम् ॥ २५ ॥

यद्वा नित्यसमिद्धिराज्यमिलितं हुत्वेभशान्तिर्भवेत्

तत्पुष्पैर्मधुरादितैस्तु करिणो वश्या भवन्ति ध्रुवम् ।

मघास्तच्छदनैश्च गन्धमसकृत्संमन्त्र्य तां मार्जयेद्

रक्षेत् पायसगन्धतण्डुलघृतैर्नित्याहुताद् वर्षयेत् ॥ २६ ॥

छित्त्वा ब्रह्मतरोरूर्ध्वं त्यक्त्वाधोऽंशं तु पञ्चधा ।

तत्रैव भित्त्वा तुल्यांशं क्रमादाशासु पञ्चसु ॥ २७ ॥

पातयित्वा तु पुष्यक्षेे कङ्कं चक्रं च नन्दकम् ।

शार्ङ्गं गदां च कृत्वांशैः पञ्चगव्यघटेषु तान् ॥ २८ ॥

संस्थाप्य कुण्डाद् बाधे तु यथा दिक्षु क्रमात् पृथक् ।

प्रतिकुण्डं सहस्रं तु हुत्वाज्यं गन्धमेव च ॥ २९ ॥

प्रत्याहुत्येषु संपात्य स्पृष्ट्वा तावज्जपेन्मनुम् ।

निस्त्रनेद् ग्रामगेहादेः सर्वरक्षाकरं भवेत् ॥ ३० ॥

अथ क्रतौ—

आध्याह्नार्णैर्विदर्भं लिखतु मनुमसुं मन्त्रे रविदिने

चक्री मृत्पुतलीके हृदि निशि निहितं स्पृष्ट्वा जपतु तम् ।

ससाहं वा त्रिसन्ध्यं मदनपरवश्यामिष्टा सुवदना-

माकर्षेदिष पुंसामपि विधिरुदितस्तुल्यो वसकरैः ॥ ३१ ॥ सुवदना ।

स्यैर्हुत्वा नरेन्द्रं वक्षयति खलु विप्रं वा समधुरैः

कस्हरैर्वैश्यमन्यं सलवणमधुना ग्रामं च नगरम् ।

जातीभिर्दुर्बयासुर्धृतमधुकमलैरर्भं च लभते

दद्यात् पुष्टिं तु धान्यैरपि पशुपवसा धान्वानि च पशून् ॥ शान्त्वत् ।

प्राङ्गणेऽर्कवारके दिनेशमण्डलं लिखेद् रजोऽवभासि

तस्य मध्यतोऽम्बुजं वसुच्छदः सकेसरं सकर्णिकं च ।

द्वादशारकं षडशबाह्यतस्तु संस्कृतिप्रसंख्यनेभि

मातुलप्रभावृतं तु वत्सरात्मकं समानवृत्तमेव ॥ ३३ ॥ पृथग् ।

प्रोक्तमण्डलेऽनलं निषाय मुष्टिदर्भकैः परिस्तृतेऽथ

बाणखद्गवेष्टितेऽस्य पूर्वतस्तथा यजेच्छिवां जुहोतु ।

आज्यलाजपायसैरनित्यैर्यज्ञार्हकं सहस्रकं च

लोहिताङ्गपिण्डकैः समन्त्रकं बलिं क्षिपेद् बहिर्दिशासु ॥ प्राग्बत्

तावज्जपेत् कुमारीश्च ब्राह्मणान् भोजयेदपि ।

सम्पूज्य हेमवसनैर्दत्त्वाचार्याय दक्षिणाम् ॥ ३५ ॥

अभयं प्रार्थयेद् देवीमग्निं विप्रान् कुमारिकाः ।

ग्रहरोगादिशान्तिं वा यद् यदिष्टं तदाप्नुयात् ॥ ३६ ॥

रविवारं समारभ्य सप्ताहं पञ्चमेव वा ।

हुत्वैवं विजयी राजा स्यादापन्न्यो विमुच्यते ॥ ३७ ॥

एकाक्षान्तोऽम्बुमान् दीर्घः सानन्ता पृथिवी ततः ।

चण्डदुर्गापदान्ते यैर्हृदयान्तो बलैर्मनुः ॥ ३८ ॥

त्रैलोहीं सुविहितां तु वा कनकजां कृत्वा शुभा मुद्रिकाः

हुत्वाज्यं दशगुणं सहस्रमथ वा लक्षं तु संपातिताम् ।

तां गन्धे विनिहितां जपेदपि तथा सम्पूजितां धारयन्

दीर्घायुर्बहुधनो भवेदपि रणे मत्सेमविक्रीडितः ॥ मत्सेमविक्रीडितम् ।

हैमाद्यं फलशमहितं तु कमले भद्राह्वये पूरितं

तीर्थाग्निः कुसुमगन्धहेममणिभिः सर्वैः फलैरौषधैः ।

अर्षास्ते दिनकरे सजागरजपो रात्रौ दिनेशोदये

सत्त्वानाद् विगतकरुमघो गतरुजः श्रीमान् स जीवेश्वरम् ॥ प्राग्बत् ।

प्रोक्तेऽस्मिन्श्वाभिषेके यजति विधिवन्मुद्रिका साधने वा

देवीमावाह्य तस्मिन् संवृतिसहितां चैशकोणादिवाद्ये ।

क्षेत्रेक्षस्कन्दशास्तुनपि गणपतिं कन्यकाश्चैव विप्रा-

निष्ठा भोज्यैश्च वस्त्रैः कनकमणिमिक्षित्रमालाक्षताद्यैः ॥ चित्रमाला ।

अथ प्रकृतौ —

उत्तानाम्रैः पयोक्तैर्ज्वरमुपशमयेच्चापमृत्युं गळ्डी-

हृत्वा विल्वं समूलं शकलफलसमित्पल्लवैः स्वात् सद्युद्धिः ।

न्यग्रोधाश्वत्थनित्याखदिरकसमिधां चायुधैः सैन्यमङ्गः

शुक्रां ध्यायन् सुपीतां कनकसरसिजसग्धरां बारुणां ताम् ॥ सग्धरा ।

आत्पोप्यैकरात्रं जपतु तदयुतं तद्दशांशं क्षतं वा

हुत्वा रक्तानपिण्डैर्बलिमपि विकिरेभिस्त्वपेचापि रात्रौ ।

ॐ । छित्वा तु संशयं देवि ! सर्वज्ञे ! सर्वसाक्षिणि ! ।

सत्यं दर्शय मे स्वप्ने स्वयमागत्य चेप्सितम् ॥ ४१ ॥

नमः स्वप्नदुर्गायै ।

इत्थं सम्प्रार्थ्य देवीं शुभमापि परमं यत् त्रिकालानुबद्धं

पश्येत् स्वप्नेऽर्धजातं विधिरबमुदितः स्वप्नदुर्गाभिषेयः ।

न्यग्रोधाधो रजन्यामरुणवटसमिक्षोमतो मासमात्राद्

यक्षीं पश्येत् समृद्धौ नवकनकनिम्नां चिन्तयेच्चण्डिकां ताम् ॥ ४४ ॥

यस्याकृष्टौ च रक्तां ज्वलदनलनिर्मां मारणे पीतवर्णां

स्तम्भे द्वेषे च धूम्रामथ विषहरणे शुक्लवर्णां तु मुक्तौ ॥ ४५ ॥

अथ वा सर्वकृत्येषु श्यामां सवरत्नाभयाम् ।

सशङ्खचक्रां तिष्ठन्तीं महिषोपरि चिन्तयेत् ॥ ४६ ॥

दुर्गामन्त्रं जपेद् यस्तमिह बहुविधाः पीडयेद्युर्गमाया-

स्तच्छान्त्यै मातृकाञ्जैः कमल(!)लिपिविधिना भद्रके न्यस्तकुम्भैः ।

युक्तैर्लिख्यैषधीभिः सहफलकुसुमैर्हैमरत्नाष्टगन्धै-

र्लिप्यर्णैश्चक्रैर्गगनसरसिजात् पूरितैश्चाभिविद्येत् ॥ ४७ ॥

हुत्वा तैर्न्यासमन्त्रैर्घृततिलचरुमिर्गन्धलाजैस्तदाज्यं

गन्धं सम्पात्य रक्षां क्षिपति च कलशेष्वेपु तन्त्र्यासनद्वयम् ।

आथैः क्षान्तैश्च सिञ्चेत् क्रमपरिपठितैरायुरारोग्यलक्ष्मी-  
विन्देन्नश्यन्ति विघ्नग्रहपादविपदः साधयेदप्यभीष्टान् ॥ ४८ ॥

वनदुर्गाधिकारः ।

काळः खं सौक्ष्म्योमज्जा स्यान्मर्दनपदं मनुः ।

ठढयान्तोऽष्टवर्णोऽयं दुर्गाहृदयसंज्ञितः ॥ ४९ ॥

ओं महिषहिंसिके नमः । महिषशत्रो ! शार्वि ! हुं फट् ठठ । महिषं  
हेषव हेषव । हुं महिषं हन हन देवि । हुं महिषसूदन ! फट् ।

अज्ञानीमानि पञ्च स्वैर्जातिभिः सह करुणयेत् ।

ऋषिः स्याच्छाकवत्साख्यश्छन्दः प्रकृतिरुच्यते ॥ ५० ॥

दुर्गेव देवता स्वार्णलक्ष्म्यासेन सिध्यति ।

हृष्णाष्टम्यामुपोप्याथ नवम्यादि जपेदिमम् ॥ ५१ ॥

जलभवसेटके धनुरपीह गदां दधतां भुजैः शिवां

रथपदनन्दकौ शरमथाङ्कुशकमरुणाम्बरादिकाम् ।

मरुतरोचिषं त्रिणयनां मकुटादिविभूषितां स्मरे-

न्महिषशिरोगतां महिषमर्दनिकामस्त्रिलार्थसिद्धिदाम् ॥ सिद्धिदा ।

लब्ध्वा मन्त्रं गुरोः स्नातः शस्तदेशाश्रयाशनः ।

निर्वर्त्य सन्ध्यां पूजार्थं तद्गृहद्वारपान् यजेत् ॥ ५३ ॥

सद् वया — दुर्गापरिवारेभ्यो नम इति सर्वतः । क्षेत्रपालाय नमः ।  
चण्डिकायै नमः । अम्बिकायै नमः । वास्तुपुरुषाय नमः । इत्युभयतः । द्वार-  
त्रियै नम इत्यूर्ध्वोदुम्बरे ।

नाराचमखं क्षिप्तवान्तः प्रविश्यासीन आसने ।

कृतात्मशुद्धिर्न्यस्ताङ्गः स्वमूलाङ्गार्प्यशोषितैः ॥ ५४ ॥

द्वयैर्गणेशं च गुरुं यजेदप्यासनादिकम् ।

ओं संप्रकृतये नमः इत्यथो भूनेः । ओं वं वज्रासनाय नम इति सिं-  
हासनात् । ओं वं आर्षायै । ओं ऋं प्रलयायै । ओं ॠं महाप्रलयायै ।  
ओं एं सुख्ये नम इति सिंहपादचतुष्टयम् ।

सत्त्वं रजस्तमः कन्दनालपद्मानि नामभिः ॥ ५५ ॥

सूर्यसोमाग्निविम्बानि कहरीशान् कृत्वाधिकान् ।

अज्ञानि केसराग्नेषु दलाग्नेष्वथ मन्व्यतः ॥ ५६ ॥

प्रभां मायां जयां सूक्ष्मां विशुद्धां चापि नन्दिनीम् ।

सुप्रभां विजयां सर्वसिद्धिदां चाप्यनुक्रमात् ॥ ५७ ॥

दीर्घस्वरादिकं चेष्टा,

ओं वज्रनखदंष्ट्रायुधाय महासिंहाय नमः इति तत्सर्जनक्रोपरि ।

ततो यथोक्तरूपाब्जां दुर्गमावाह्य मूलतः ।

शस्तोपचारैरभ्यर्च्य बहिरावरणान् यजेत् ॥ ५८ ॥

तद् यथा — दुर्गायै वरवर्जिन्यै आर्यायै कनकप्रभायै कृषिकायै  
अभयप्रदायै कनकायै सुरूपिण्यै ।

दीर्घस्वरादिकाश्चैता पीठवाद्ये नमोन्तकम् ।

व्युत्क्रमेणार्चयेद् द्वारकोणाशास्त्रायुषाहकम् ॥ ५९ ॥

याषष्टार्णादिकं चेष्ट्य वीथ्यां विभ्रं सरस्वतीम् ।

मातृगुरून् गुहं चैव दिक्वथैशेषु सिद्धिकाम् ॥ ६० ॥

निर्मास्यधारिणीः पूज्यास्ततो व्येकप्रियाः क्रमात् ।

काल्याद्या द्वन्द्वशः पूज्या वाद्ये द्वारचतुष्टये ॥ ६१ ॥

कालीं करालीं वरदां मदिरां विन्ध्यवासिनीम् ।

सुप्रभां सिंहवक्त्रां चाप्यष्टमीं दैत्यमर्दिनीम् ॥ ६२ ॥

इष्टैर्न परिवारैः स्वैर्होमान्तशुपचारकैः ।

द्वादशान्ते हृदये वा ततो देवीं विसर्जयेत् ॥ ६३ ॥

पूजाधिकारः ।

तिलघृतपावसैः सकलवश्यकरं क्रमलैः श्रियं जयं

विपसमिदूपजैः कपित्थराजिघृतैर्हवनादरेर्बुधिसि ।

त्रिजकुमुभैर्लमेत कुलपुष्टिमनित्यकजेजेयेदरीन्  
 घृतसितसर्पैर्गदहरं संहितैर्हरितालिकाङ्कुरैः ॥ ६४ ॥ प्राण्यत् ।

दुर्गाहृदयतधिकारः ।

अलंपदवीप्सितादुपरि शूलिनि दुष्टपदे ग्रहान्वित-

स्तदनु च पारबाणमथोऽस्त्रमिति त्रिदशाक्षरो मनुः ।

ओं शूलिनि ! दुर्गे ! हुं फट् । ओं शूलिनि ! वरदायै हुं फट् । ओं शूलिनि !  
 विन्ध्यवासिनि ! हुं फट् । ओं शूलिन्यसुरमर्दिनि ! युद्धमिये ! त्रासव त्रासव  
 हुं फट् । ओं शूलिनि ! देवासिद्धपूजिते ! नन्दिनि ! रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि !  
 हुं फट् ।

इति ह तदङ्गकैर्मवति दीपेतमा मुनिरुत्तरा केकुप्

स्ववमथ शूलिनीं यदधिदैवतमक्षरलक्षकं जपेत् ॥ ६५ ॥

गुरुमुल्लङ्घमनुर्निवताशनवाङ् नदीपतिसङ्गमे

स्वपरमुखेऽथ शिवेऽप्यथवा वनमञ्जरीसुरमौ गिरौ ।

जपतु यजेदपि तां हरिपीठगतेऽम्बुजेऽङ्गवृत्तिर्भवेद्

वमुदलक्षक्तिवृत्तिस्त्वथ हेतिवृत्तिर्दिशामधिपैर्वृत्तिः ॥ ६६ ॥ वनमञ्जरी ।

तत्र वप्रासनाख्यं तदासनं स्वाख्यया यजेत् ।

प्रकृतिं त्रिगुणैर्विन्ध्यमूर्तिभिः पङ्कजं तथा ॥ ६७ ॥

ओं दुर्गायै, ओं वरदायै, ओं विन्ध्यवासिन्यै, ओं असुरमर्दिन्यै, ओं  
 युद्धमियायै, ओं देवासिद्धपूजितायै, ओं नन्दिन्यै, ओं महायोगेश्वर्यै इत्यह  
 षक्यः ।

अरिदरसङ्गदाक्षरकार्मुकगूल्पाक्षकरां शिवां

शतमसनीलरुचिं मुकुटादिविभूषणैः समलङ्कृताम् ।

अयुगदृशं सुमुखीं मृगराजगतां लसत्कनकाम्बरां

अरतु जपादिषु तामथवा सचतुर्भुवां कनकप्रभाय् ॥ प्राण्यत् ।

देवीमैवंविधां ध्यात्वा हृदयाद् वार्कमण्डलात् ।  
 मूलेनावार्य चान्नैः स्वरूपचारेस्तु पूजयेत् ॥ ६९ ॥  
 देव्याश्चतुर्विंशं दूतीश्वतसः पीठगा यजेत् ।  
 पीतां शङ्कारिगदिनीमुद्यतैकररां जयाम् ॥ ७० ॥  
 पाशदण्डधरां याम्ये सस्फोटं त्रिजयां सिताम् ।  
 सुभद्रां पश्चिमे श्यामां शङ्खाद्यष्टमुजान्विताम् ॥ ७१ ॥  
 शूलकाल्यायनीं शुक्रां घृतकुम्भद्वयामृताम् ।  
 सिङ्घन्तीममृताम्भोमेदेवीं कुम्भपरिच्युतैः ॥ ७२ ॥  
 निर्मास्यधारिणीमैशे सिंहिकां चाभिपूजयेत् ।

जयाकृतौ —

नित्यविधानतस्तु कुसुमैः सुगन्धवरघूपवीष्मचक्रामे-  
 र्भक्तिभरावनम्रशिरसा प्रणम्य कुरुते स्म पूजनविधिम् ।  
 मद्रकगीतवाद्यमधुरैश्च नृत्तवलिभिः शिवाचरणयो-  
 र्यस्त्विह साधयेन्मनुमिमं न तस्य भुवनेऽस्ति वस्त्वसुलभम् ॥ मद्रकम् ।

पूजाधिकारः ।

उत्कृतिवक्षकं जपति चेष्जगत् स निखिलं वशे स्म कुरुते  
 यक्षपिशाचमूतमुञ्जानर्भीष्टमिह कारयेद् वचनतः ।  
 मत्तगजाश्वयोधवहुलं च सैन्यमपि वारयेद् युधि जयेद्  
 यत्र निर्धिर्निधानमवनौ स पश्यति सुखेन तच्च लभते ॥ प्राग्बत् ।  
 स्वैक्यतः शूलिनीं ध्यात्वा स्वस्थावेशो भेज्जपात् ॥ ७५ ॥  
 विषग्रहामयादींश्च मोचयेद् दर्शनादपि ।  
 सिताम्बरे लिखेद् देवीं दुर्गां साष्टमुजायुधाम् ॥ ७६ ॥  
 वामनाभिर्जवाधाभिर्युक्तां तां पूजयेज्जपेत् ।  
 शीघ्रं सिद्ध्यति मन्त्रोऽवमथ वाणेऽर्चयेदिमाम् ॥ ७७ ॥



तद्वैवात् परसैन्यः नामुच्चाटनकरं परम् ।

स्वैक्यं ध्यानादिना शत्रुं जयेत् संमोहयेदपि ॥ ७८ ॥

तेलराजीहुतात् सर्वाभारयेच्चितिकानले ।

तज्जपितं त्रितास्त्रकुषितः क्षिपेत् कपिवयांसि कालयति त-

द्दण्डममन स्त्रे पशुमयं निस्त्रातमपि सैन्यमार्गनिहितम् ।

वत्सरहोमतः समध्वरैस्तिर्लेर्मदति शक्तिमान् दशशतैः

पिप्पलं ष्चमकैस्तु वश्येऽजुहोत्यभिमतं लभेत सघृतम् ॥ प्राग्वत् ।

यथेह वनदुर्गाद् विनियोऽगोऽनुकीर्तितः ॥ ८० ॥

तुल्यो महिषमर्निन्याः शूलिन्याश्वासु संमतः ।

शूलिन्धधिकारः ।

तारं दुर्गेद्वयं रक्तं संवर्तेऽधित्युग्मकम् ॥ ८१ ॥

क्राधिः स्यान्नारदश्छन्दो गायत्रं देवता स्वयम् ।

खड्गदुर्गानिजार्णैः षडङ्गानि च तथाक्रमम् ॥ ८२ ॥

पुगारिगिरिसंख्यैस्तैः सर्वेणाप्यज्ञमन्त्रतः ।

अथ विकृतौ —

अवतु सद्यश्चक्रमासिना त्रिशूलमपि या दधच्छ्रुतिमुजै-

र्नवषननीलकान्तिररुणायवा त्रिणनयना निसुम्भमशनी ।

कनकविमूणा भगवती पिशङ्गवरमाल्यगन्धवसना

चटुलज्जेर्षभाश्वललिः समृगेन्द्रमधिरुष्य वो विन्चयिनी ॥ अश्वलितम् ।

मनुमुपलभ्य देशिकमुखाभिजैक्यमभिचिन्त्य तां जपत् त-

त्करितुरगाकुले युधि तथा भयेषु विषमेषु वाद्विषये ।

स भवति निर्भयश्च विजयो यजेदधिगताभिमां प्रतिदिनं

सितनवमीविशेषयजनाज्जपाच्च स्वचरोऽणिमार्दिगुणभाक् ॥ प्राग्वत् ।

तिलाज्यसर्षपैर्हुत्वा लक्षं विद्याधरो भवेत् ॥ ८५ ॥

मन्त्रितेष्वदिवेषेन पलायन्त्यरयो मृगाः ।

चोरव्याध्यादिभिश्चासौ जपन् ध्यायन् न पीड्यते ॥ ८६ ॥

निरावरणमेवैनां सद्गदुर्गा तु साधयेत् ॥ ८६३ ॥

इत्थं प्रोक्त्वा दुर्गमन्त्राः सकलविषगददुरितमयक्षमना

यस्त्वेतेषामेकं वेष्टं विधियजनहवनमननजपपरः ।

संसाध्यादौ मक्त्या युक्तः प्रतिदिवसमपि भजति यदिह त्रिवां

भक्त्याकीडा नित्यं लक्ष्मीः भ्रयति सल्ल तमुपगतसुखविभवैः ॥ मत्ताकीडा ।

इति श्रीमदीशानधिपशुस्येषपद्धतौ तन्त्रधारे

पञ्चविंशः पटलः ।

अथ पञ्चविंशः पटलः ।

ताराम्भसी सुधाशब्दः सोढोऽभिरथ ठद्वयम् ।

कथितो वसुधारायां मूलमन्त्रः स्वराक्षरः ॥ १ ॥

सामिहोत्रोऽर्न्मकोऽथ स्वात् ततो काली हिरान्यः ।

श्रीकरीति त्रयो वर्णा धनधान्यपदे ततः ॥ २ ॥

पृथक् करिपदोपेते बहेर्जाया च कीर्तिता ।

मन्त्रोऽयं वसुधारायाः साध्यसंज्ञस्तु सिद्धिदः ॥ ३ ॥

पूर्वोऽत्र मूलमन्त्रः स्वात् सप्तार्णस्तेन पूजयेत् ।

द्वितीयं साधयेन्मन्त्रं जपहोमक्रियादिभिः ॥ ४ ॥

ऋषिर्बृहस्पतिश्चन्द्रश्चोष्णिगप्यतिशकरी ।

देवता वसुधाराख्या लक्ष्मीर्विश्वामिपूजिता ॥ ५ ॥

ओं वसुधारा ठठ हृदयम् । ओं श्रीः वसु ठठ उपहृदयम् । ओं  
सुभ्रिये ठठ उपहृदयस्योपहृदयम् । ओं वसु ठठ ललाटे । ओं वसुभ्रिये  
ठठ शिरसि । ओं वसु स्वाहा वषट् शिलायाम् । ओं वसुस्वाहा वौषट् ।  
अथेवात्रकवचम् । ओं वसु स्वाहा फट् अक्षम् ।

जपेत् तु पूर्वसेवार्थं साध्यमन्त्रं त्रिकलकम् ।  
सम्भ्यासु चार्चरात्रे च जपपूजाविधिः स्मृतः ॥ १ ॥

विशुद्धदेहः शुद्धात्मा मौनी शुद्धाम्बरादिकैः ।  
चन्दनेनार्चरात्रे तु विम्बमालिष्य वर्तुलम् ॥ ७ ॥

पञ्चपुद्गान् प्रणम्यादौ बोधिसत्त्वाष्टकं तथा ।  
अङ्गोम्बरोचनकौ रत्नसम्भवमेव च ॥ ८ ॥

अभिसाधं तथाभोधसिद्धिं तारादिनामभिः ।  
पञ्चपाणिश्च मैत्रात्मा गगनादिगजाह्वयः ॥ ९ ॥

समन्तमद्रसंज्ञश्च तथा यक्षाधिपाह्वयः ।  
ततः स्यान्मञ्जुघोषाख्यस्तथा विष्कम्भकाह्वयः ॥ १० ॥

त्रांबीजोत्थं हिरण्याद्रिं ध्यायेदतिमनोहरम् ।  
तस्योपरि तथारामं कल्पवृक्षैरलङ्कृतम् ॥ ११ ॥

तन्मध्ये मणिभिर्दिव्यैश्चितं द्वैमस्थलं स्मरेत् ।  
तत्र यद्धारजं पद्मं स्मृत्वा तत्र स्थितः स्वयम् ॥ १२ ॥

‘ओं स्वभावशुद्धाः सर्वसमाः । सर्वशुद्धोऽहम्’  
इति मूर्धादिपादान्तं त्रिवारं विन्यसेत् सुधीः ।  
मैत्री सुधीषु सर्वेषु करुणां दुःखितेषु च ॥ १३ ॥  
पुण्यशीलेषु सन्तोषमुपेक्षां पापकर्मसु ।  
भावयेत् प्राणिवर्गेषु सदा सन्तुष्टमानसः ॥ १४ ॥

ओं हुं त्रां आं खं हुं —

अङ्गुष्ठादितलान्तं तु त्रिवारं विन्यसेदिति ।

ओं सर्वतथागतानां सर्वसिद्धयः संपद्यन्ताम् । सर्वतथागताध्यावि-  
तिष्ठन्ताम् ।

नाभिहृन्मस्तकेष्वेतैः क्रमात् कुर्यात् त्रिरङ्गलिम् ॥ १५ ॥

ओं वसुधारे ! अभितिष्ठस्व माम् ।

अनेनाङ्गलिना मूर्ध्नि न्यस्तेनैनां प्रणम्य ॥

ओं समये! सौम्ये! समयहरि! महासमये! नमः ठठ ।  
 बद्ध्वा समयमुद्रां तामूर्ध्वमुत्क्षिप्य दर्शयेत् ॥ १९ ॥  
 तत्रैव वज्रमुद्रां च दर्शयेत् साध्यविषया ।  
 ततो हिरण्यपात्रादौ गन्धपुष्पान्बुपूरिते ॥ २० ॥  
 मूढं विन्यस्य संपूज्य स्वशिरः प्रोक्षयेत् तु तैः ।  
 पूजाद्रव्यं तथा स्नानमवोक्ष्यार्घ्यजलेस्तथा ॥ २८ ॥  
 अथैः कल्पतरोर्ध्वात्वा रत्नसिंहासनाम्बुजे ।

ओं भ्रिये, श्रीकरि! धनकरि! धान्यकरि! एषोऽद्यगच्छ भगवात्  
 वसुधारे! ठठ ।

अनेनावाहयेद् देवीं वक्ष्यमाणस्वरूपिणीम् ॥ १९ ॥

अथ संकृतीः—

हेमनिभां पीवरकुचकलशां चन्द्रमुत्सीमलिकुलकचिकेशीं  
 कम्बुलिकाशीं कुमलयनयनां चारुमुजां तनुतरवरमध्याम् ।  
 हेमकिरीटां फनकमणिमयैसमरणैः शुचिनिवसनगन्धै-  
 रक्षितमास्त्रैरधिगतवपुषं कान्तिमतीं प्रणमत वसुधाराम् ॥ २० ॥  
 [कान्तिमती, तन्वीति कंचित् ।

तिष्ठन्तीं विनिधायार्क्ष्मिं वसुवर्षिषटीमुखे ।  
 आकुञ्चिताक्ष्मिजानुस्थवामपाणिस्थडाडिमार्मै ॥ २१ ॥  
 रत्नवर्षिषटीगर्भमुत्पलं चापरे करे ।  
 स्यन्दमानार्थधाराख्यनालनिर्गतवल्लरीम् ॥ २२ ॥  
 इत्थं ध्यात्वा तु तां देवीं मूलेनावाह्य मण्डले ।  
 मूढमन्त्रेण चार्घ्याधैरुपचारैर्यजेत् क्रमात् ॥ २३ ॥  
 अमिताभाह्वयं बुद्धं कल्पवृक्षमधोम्बुजे ।  
 पीतवर्णं ध्याननिष्ठं शिल्पिनं बुण्ढितं स्मरेत् ॥ २४ ॥

तत्पार्श्वं तथा शुद्धं भास्वराब्जे कपर्दिनेम् ।

साक्षात्त्रिनेशरीयात्, पश्चे लोकेश्वर स्मरेत् ॥ २५ ॥

वामपार्श्वे वज्रपाणिं श्वाय वज्रधरं तथा ।

किरीटादिषिभूपात् पश्चे नमिस्वपाणिनम् ॥ २६ ॥

ओं सं ठठ । ओं षां ठठ । ओं रं ठठ । ओं वसुषे ! ठठ । ओं

वसुन्धरि ! ठठ । ओं वसुमति ! श्रिये ठठ । ओं वसुधारि ! ठठ ।

दिग्दिक्ष्वभिपूज्यैतास्तत्पङ्कजदण्डगाः ।

मध्ये मलेन देवीं तां तत्पार्श्वे श्रीमहाश्रियौ ॥ २७ ॥

श्रीरूपे पङ्कजे पूज्ये वसुवर्षिषटीकरे ।

ओं चक्ररत्नाय नमः । ओं मणिरत्नाय नमः । ओं असिरत्नाय

नमः । ओं अक्षरत्नाय नमः । ओं खीरत्नाय नमः । ओं पुरुषरत्नाय नमः ।

ओं मञ्जरत्नाय नमः ।

सप्तैतान्यापे रत्नानि पद्मस्थान्वप्रतो यजेत् ॥ २८ ॥

तेषामुभवतो यक्षनागराजामिधानकान् ।

ऊर्ध्वतो देवपुत्रांश्च प्रणतौन् सेवयागतान् ॥ २९ ॥

इत्थं सपरिवारां तां यजेद् गन्धादिभिः क्रमात् ।

मुद्राभिर्वक्ष्यमाणभिर्वसुधामिरनुक्रमात् ॥ ३० ॥

अन्तःस्थाङ्गुष्ठयुग्मा तु मुद्रा समयसंज्ञिता ।

तस्यास्तर्जादिमोक्षेण तिस्रः पुष्पादिसंज्ञिताः ॥ ३१ ॥

कनिष्ठान्त्वमारोप्य ज्येष्ठाग्रं वज्रलक्षणम् ।

मुक्तशेषाङ्गुलिः प्रोक्ता दीपमुद्रेति देशिकैः ॥ ३२ ॥

बद्ध्याङ्गुलिं तु पात्राग्रं पार्श्वस्थाङ्गुष्ठयोगतः ।

नैवेद्यमुद्राय मिथो निर्गताप्राङ्गुलिर्भवेत् ॥ ३३ ॥

सामान्यमुद्रा सर्वत्र प्रणामविषये स्मृता ।

तृतीयपर्वमध्याभ्यां तर्जाभ्यां कुञ्चितं स्पृशेत् ॥ ३४ ॥

१. 'ङ्ग', २. 'नाम्' क. पाठः. ३. 'घ', ४. 'मः । ओम् न' क. पाठः.

५. 'वा', ६. 'जी' क. पाठः.

किञ्चिद् विनिर्गताद्बृहस्पदा वाहनसंज्ञिता ।

अर्धरात्रे जपेन्मन्त्रं साध्यं पञ्चदशाक्षरम् ॥ ३५ ॥

मूढेन सप्तवर्षेण पूजयेत् तां यथाविधि ।

मासाच्च विषं कथते षण्मासाद् धनदो भवेत् ॥ ३६ ॥

प्राहे नित्यं जपेन्मन्त्रं निशीथे जुहुयात् तिलैः ।

राजानं ब्रह्मयेद्विष्टमर्थं तस्माल्लभेत च ॥ ३७ ॥

सिद्धार्थैरथवा हुत्वा शुभ्रैर्मूषो वशे भवेत् ।

ह्रस्वभ्रीर्वायुरोष्ठस्थो दीर्घमाषन्ततः करी ॥ ३८ ॥

दणचपि डान्यचपि पुष्पिकरि ऋद्धिकरि अविन्नकरि सर्वकरि ठठ ।

द्वात्रिंशदणो मन्त्रोऽयं प्राग्ब्रह्मादिकं स्मृतम् ।

प्राग्बत् पूजाजपध्यानैर्वसुधारेष्टदा भवेत् ॥ ३९ ॥

अथान्यः साध्यमन्त्रस्य पूर्वोक्तस्योच्यते विधिः ।

क्षीरोदहेमपक्विने कल्पकोथानमण्डिते ॥ ४० ॥

हेमपक्षिमगाकीर्णे चिन्तयेत् स्वर्णमण्डपम् ।

दशयोजनेविस्तारं शतयोजनमायतम् ॥ ४१ ॥

मण्डपं तदुपेन्द्रेण देव्यर्थं निर्मितं धिया ।

स्तम्भैर्दिव्यैर्मणिमयैरष्टोत्तरसहस्रकैः ॥ ४२ ॥

युक्तं वैदूर्यसोपानं स्फाटिकान्तरकुट्टिमम् ।

पथिनीशतसङ्कीर्णं दिव्योथानैश्च शोभितम् ॥ ४३ ॥

तोरणच्छत्रकलशप्रदीपाङ्कुरचामरैः ।

शङ्खस्फटिकचक्राङ्घ्रजदर्पणमण्डितम् ॥ ४४ ॥

अन्यैश्च मङ्गलैर्युक्तं मुक्तादामावलम्बितम् ।

तन्मध्यदेशे ध्यात्वाथ रत्नसिंहासनं पुनः ॥ ४५ ॥

तस्योपरि महत् पद्मं सहस्रदलशोभितम् ।

तत्कर्णिकास्थितां देवीं बभ्रुपारां विचिन्तयेत् ॥ ४६ ॥

तद्यथा —

कस्पतरुमूले रत्नहरिपीठे श्रीमदरुणाब्जे नैकशतपत्रे  
सुस्थितपदाब्जां श्याममणिवर्णां तुङ्गकुचकुम्भां चारुमुखचन्द्राम् ।  
हारमणिमालाहेममकुटाचैराभरणमुख्यैर्भूषिततनुं तां  
चित्रवसनाब्जां सामर्षदवाभां ङाडिमकपाणिं नौमि वसुधाराम् ॥ मणिमाला ।

देवीभैवविधां ध्यात्वा तस्या दक्षिणपार्श्वगम् ।  
मुक्तामणिकयधाराब्जपटीहस्तं धनेश्वरम् ॥ ४८ ॥  
वामतश्चामराग्र्येण हेमदण्डेन सन्ततम् ।  
बीजवन्तीं समृद्धिं च दिव्यरूपं विचिन्तयेत् ॥ ४९ ॥

ओं धर्माय नमः । ओं बुद्धाय नमः । ओं सहाय नमः । ओं सागर-  
निर्घोषाय नमः । ओं वज्ररक्षाय नमः । ओं तरुणिने नमः । ओं आर्वा-  
बलोकेधराय नमः । ओं प्रज्ञायै नमः । ओं सरस्वत्यै नमः । ओं सर्वबोधि-  
सत्त्वैभ्यो नमः ।

एतान्-सिंहासनस्याधो दशदिक्षु यजेत् क्रमात् ।  
बहन्मन्त्रैः प्रागुक्तैर्विन्यस्याशां च बन्धयेत् ॥ ५० ॥  
एवं सपरिवारां तामभिपूज्य यथाविधि ।  
मौनी शुचिर्जपेन्मन्त्रं मत्यमेव वदेत् सदा ॥ ५१ ॥  
विशेषेणास्य मन्त्रस्य सत्योक्त्या लभते फलम् ।  
जपाद् दशांशं जुहुयात् पद्मैराज्यविमिश्रितैः ॥ ५२ ॥  
ततः श्रीमान् भवेन्मन्त्री नित्यःभ्यासार्चनाहुतैः ।  
पूर्वोदिताभिर्मुद्राभिर्मन्त्रैः पूर्वोदितैः क्रमात् ॥ ५३ ॥  
अर्धरात्रे तथा प्रातः श्रियं विन्देद् यजन् जपन् ।  
विश्वच्छायोषितो विश्वसमिद्धिर्वाय तत्फलैः ॥ ५४ ॥  
नित्यं हुत्वाष्टसाहसं षण्मासाद् राज्यभाग् भवेत् ।  
पञ्चं पयोत्रतो नित्यं प्रातः सन्तर्प्य वो जपेत् ॥ ५५ ॥

अर्धरात्रे च तं ध्यायन् धनधान्यपतिर्भवेत् ।  
 प्रातरष्टौ सहस्रं च सन्तर्प्य सलिलैः शुभैः ॥ ५६ ॥  
 मासेन तु समृद्धिः स्याद् वक्ष्ये च जगन्नाथम् ।  
 ध्यायन् सम्पूजयेन्नित्यं जपन् सन्तर्पयन्नपि ॥ ५७ ॥  
 महतीं श्रियमाप्नोति वर्षमात्रात् संशयः ।  
 दूर्वाभिरायुरारोग्यं पद्मैर्विह्वैः श्रियं धनम् ॥ ५८ ॥  
 जुह्वाप्नोति वस्त्राणि नवाज्यैराज्यसंप्लुतम् ।  
 चन्दनेनार्धरात्रे तु समाहित्य तु मण्डलम् ॥ ५९ ॥  
 पुष्पैर्विकीर्णं विवित्रैस्तस्मिन्नावाद्य पूजयेत् ।  
 श्रुतं दीपस्तं दत्त्वा गन्धार्घ्यैरर्चयेत् क्रमात् ॥ ६० ॥  
 अर्धरात्रं समारभ्य यावत् स्यादरुणोदयः ।  
 जपेत् सजागरो मन्त्रं वसुधारामनुस्मरन् ॥ ६१ ॥  
 ततस्तु हेमचारात्रे नरस्थूला पतिष्यति ।  
 अष्टोत्तरसहस्रं तु नामिदमजले स्थितः ॥ ६२ ॥  
 जपन् सप्तदिनाद् वृष्टिं लभते पुष्टिर्षिनीम् ।  
 पञ्चप्रादेशमात्रे तु पटे देवी यथाविधि ॥ ६३ ॥  
 संलिप्य तूक्तस्याङ्गां पूजयेत् सिद्धिभाग् भवेत् ।  
 नातशैवार्धरात्रे च चन्दनाक्तिसमण्डले ॥ ६४ ॥  
 सम्पूज्यैनां जपन् जुहद् यथोक्तं फलमश्नुते ।

### बृहस्पतिः ।

तारं च हृदयं नामिदोर्मध्यं सलिलं ततः ॥ ६५ ॥  
 त्वत्सो षड् भौतिकाण्यै मीनोऽरुणैर्धरार्णकौ(?) ।  
 उमाकान्तः सहस्रं चाथ धरेणै ठड्यं मनुः ॥ ६६ ॥



अत्यष्टिवर्णस्तारादिरयं भूहृदयाह्वयः ।  
 रामवेदानलगुणवेदसंख्यैः स्ववर्णकैः ॥ ६७ ॥  
 अज्ञानि रचयेत् पञ्च जातिभाञ्जि यथाक्रमम् ।  
 ऋषिर्बराहश्छन्दोऽपि निचृद् भूमिश्च देवता ॥ ६८ ॥  
 लक्षं पुरस्क्रिया होमो दशांशं पायसाज्ययोः ।  
 सिध्येन्मन्त्रस्त्वयं नित्यपूजाविधिरथोच्यते ॥ ६९ ॥  
 मेरौ कल्पतरोर्मूले हेमभूरत्नपीठके ।  
 ध्यात्वा सिताम्बुजं तस्मिन् देयीमावाद्य पूजयेत् ॥ ७० ॥

तथा —

आभारशक्तिं कूर्मं चाग्निन्तातनमेव च ।  
 धर्मादिकान् गुणान् सूर्यसोमाग्न्यधिपमण्डलैः ॥ ७१ ॥  
 तत्कर्णिकायां भूबीजमिष्ट्वा तद्विम्बतारकम् ।  
 मूलेनावाहयेत् तस्मिन् धरणीं दिव्यरूपिणीम् ॥ ७२ ॥

अथामिकृतौ —

श्यामलवर्णां कोमलमूर्तिं कुवलयचलदृशमभिनववयसं  
 हेमकिरीटां स्वाभरणाङ्गां करपुतकमलकुवलययुगलाम् ।  
 कौशपदालीं चित्रपटान्तस्तरलितसुरसरिदुपमितवसनां  
 पिङ्गरगन्धसक्परिवर्हां प्रणमत मुवमिह मुररिपुदयिताम् ॥ कौशपदा ।  
 ध्यात्वैवं धरणीं देवीमुपचारैर्यजेत् क्रमात् ।  
 अङ्गैश्च वासुदेवाद्यैर्दिक्षु पद्मदलाग्रैः ॥ ७४ ॥  
 जलाभिमरुदाकाशान् कोणपत्रेष्वनुक्रमात् ।  
 श्वेतरकासितस्वच्छवर्णान् प्रोक्ततनून् यजेत् ॥ ७५ ॥  
 देव्याः पार्श्वमर्तो दूतीश्वतसः कोणगा यजेत् ।  
 चामरं मुकुरं चैव रत्नभूषासमुद्गकम् ॥ ७६ ॥  
 ताम्बूलफकरुहं च वहन्तीर्हेमसभिमाः ।  
 कुलशैलान् समुद्रांश्च नदीपृथ्वीपथीरपि ॥ ७७ ॥

दीपांश्च नामधेयैः स्वैः प्रणवादिनमोन्तकैः ।

तद्वाद्ये लोकपालांश्च सगगायुधवाहनान् ॥ ७८ ॥

तद्वाद्ये दिग्गजानष्टौ यजेदैरावतादिकान् ।

इत्थं सपरिवारां तामुगचारैर्यथोदितैः ॥ ७९ ॥

सम्पूज्य दधिशास्त्रयज्ञं सघृतं सोपदंशकम् ।

निवेद्य सपूपफलं दध्यन्नं वा सुसंस्कृतम् ॥ ८० ॥

बद्धावपि सामावाद्य कुण्डे वा स्थण्डिले शुभे ।

सांज्येन चरुणा नित्यं हुत्वा देवीं प्रवाहयेत् ॥ ८१ ॥

कामयेद् वसुधां तु यां शुचिना भृगुवाररवेरुदयाहृतसंनृदः

मिश्रितं जुहुयात् पयस्त्वथवा घृतपायसमष्टसहस्रमितं तथा ।

आत्मसाद् भवतीह भूर्नचिराम्नवसस्यविभि(श्रितःश्र)सरोजकुमुद्वती

स्वादुसिक्तनवोत्पलैर्हवनेन धनान्यपि राज्यपदं लभते नृपः ॥ कुमुद्वती ।

होमान्तेऽनेन विकिरेद् बलि मन्त्रार्णमंख्यया ।

विशेषाद् विष्णुभक्तस्य मन्त्रोऽयं सर्वकामधुक् ॥ ८३ ॥

### भृहद्व्याधिकारः

श्रीकामक्षकिवीजात्मा त्रिवर्णस्त्रिपुटामनुः

स्ववीजैर्वाप्सितैः कुर्यात् षडङ्गानि यथाक्रमम् ॥ ८४ ॥

सागरोदरहेममैपुलिने सुरपादपमूलगपीठसरोरुदे

वेदसंख्यदले स्थितां त्रिदशं नवहेमरुचिं मकुटादिविभूषिताम् :

पद्भुजां घृतपुण्डरीकयुगां सहपाशमभाक्कुशपुष्पधनुश्शरान्

मिश्रतीमरुणाम्बरादियुतां प्रणमामि जगन्मितां भुवनेश्वरीम् ॥ प्राग्वात् ।

स्वाङ्गावृत्तिः स्यात् प्रथमा केसरेषूचरादिषु ।

दलाग्रेषु च दूत्यस्ता रचिताञ्जलिका यजेत् ॥ ८६ ॥

पूजिन्यै । सर्वायै । आदित्यायै । प्रभावत्यै ।

इत्याराध्याथ तां देवीं निवेष्टान्तं यजेत् क्रमात् ।  
 मानुलक्षं जन्मन्त्रं श्रीमान् स वश्येज्जगत् ॥ ८७ ॥  
 बिरुद्रपत्रफलाद्यैस्तु मिश्रैर्दुत्वा धनी भवेत् ।  
 सापामार्गास्थिचूर्णैस्तु मधुरैर्वश्येज्जगत् ॥ ८८ ॥  
 अथ श्रीशक्तिकामानां बीजेशीं कथिताम्बुजे ।  
 प्रोक्तरूपादिकां देवीमासीनां पूजयेच्छ्रियै ॥ ८९ ॥  
 अङ्गावृत्तिः स्यात् प्रथमा पद्मबाणे षडाश्रियु ।  
 हरिलक्ष्मीशगिरिजाः स्मरं चैव रतिं यजेत् ॥ ९० ॥  
 पद्माद्यैरष्टनिधिमिस्तद्बाणे चाष्टमातृभिः ।  
 योषिदूपैश्च लोकेशैर्यजेत् परिवृतां क्रमात् ॥ ९१ ॥  
 श्रीकरं यजनं चैतद् विक्षेपात् सर्ववश्यदम् ।  
 श्रीण्येतान्येव बीजानि कलार्यो भोजयेत् क्रमात् ॥ ९२ ॥  
 विन्दो व्योम्नि समायोज्य ध्यायन् सिन्दूरलोहितम् ।  
 त्रैलोक्यं वश्येन्मन्त्री जपध्यानरतः सदा ॥ ९३ ॥  
 विस्वस्तम्बर्कसमिधो जपापुष्पाणि च क्रमात् ।  
 जुहुयान्मधुराक्तानि जगद्गुह्याय च भ्रियै ॥ ९४ ॥

### त्रिपुराधिकारः ।

तारमोहं च स्तं साक्षं पार्श्वं रक्तं च मेधरी ।  
 ठड्यान्तो दक्षार्णोऽयमुमामन्त्रस्तु वश्यदः ॥ ९५ ॥  
 अयुतं प्रजपेदादौ दक्षांशज्यं जुहोतु च ।

उक्तौ —

अथ.रूढां देवीं अथवा कम्पदक्षमणिलुचिनिभां मुञ्जद्विभृम्भितं  
 पार्श्वं क्षिप्त्वा साध्यां वदध्या स्मरक्षरशतविवश्रतनुं निवेष्टयन्मत्तानुमान् ।

भाकर्वन्तीं रक्ताकल्पामपि सुराचरकनकमयीं करेण तु यष्टिका-

माधूर्न्वानां ध्यात्वा देवीमपर इव हि मनसिशयो जपन् वशयेज्जनम् ॥९६॥

[भुजङ्गविजृम्भितम् ।

मधुरत्रयसंयुक्तं रक्तपुष्पैर्जुहोति चैत् ॥ ९७ ॥

स्ववस्त्रे कुरुते सर्वमाकृष्टिलेवणाद् भवेत् ।

यत्राङ्गकल्पना नोक्ता-तत्र शक्त्याङ्गकल्पना ॥ ९८ ॥

शस्ता स्याच्छक्तिमन्त्राणामुष्याद्यं च पुरोदितम् ।

भाकर्विशक्त्यधिकारः ।

इक्ष्माभिर्भुजमध्यं च पत्यर्णौ च महेश्वरि ॥ ९९ ॥

शब्दः स्यादथ केशान्तौ मेषौ पूर्णेऽथ ठद्वयम् ।

तारादिरेष घृत्यर्णो मन्त्रोऽन्नाधिपसंज्ञितः ॥ १०० ॥

वर्णसाहस्रजप्येन सिध्येद्दोमाद् दशांशतः ।

नृत्यन्तं कनकसदसि मृदमविरतमगदुहितरमनुपश्यन्ती-

मन्नाद्यं विविधरसवदमिमतधनममर्लवसनमपि विप्रेभ्यः ।

यच्छन्तीं रुचिरवपुषमरुणवसनकुसुमरुचिरशुभवेशाब्द्यां

ध्यात्वोमां यजति जपति यदि धनपीतिरिखलदुरितमपवाञ्छ स्यात् ॥

[अपवाहकम् ।

प्राहे नित्यं जपेन्मन्त्रं शुचिरष्टोत्तरं क्षतम् ॥ १०२ ॥

सहस्रं वाचिरेणैव सोऽन्नाद्यधनवान् भवेत् ।

भक्तपूर्णाधिकारः ।

हृदयसहितवेविटुमं महादेवि देवादिदेदीत्यथो सर्वशब्दो भवे-

एज्जनस्तपदयोः रदकारोऽस्तु मध्ये विषं दीर्घकालात्प्रश्नात्कश्चापदीः ।

१. 'कान्वा ध्या' क. पाठः. २. 'कं' क. क. पाठः. ३. 'वे', ४. 'कमपि'

शांख्यकलयुते कुरुद्वन्द्वकं वह्निजाया च देव्यास्त्रयस्त्रिंशदूर्णो मनु-  
र्वैशयति हि जगद् यथा चण्डवृष्टिप्रयातोऽखिल ध्यानजप्यादिभिः श्रीकूरः ॥

[चण्डवृष्टिप्रयाताख्यो दण्डकः ।

रसवेदशरैश्चर्विवाणर्तुपरिसंख्यया ॥ १०४ ॥  
स्वार्णरत्नान्तमज्जानि कृत्वोमां वश्यकर्मणि ।  
पाशाङ्कुशाम्बुजद्वन्द्वकरां रक्तां त्रिलोचनाम् ॥ १०५ ॥  
कलितार्ज्जुं स्मरेद् वाथ श्रियै लक्ष्मीस्वरूपिणीम् ।  
आराधोत्तरसाहस्रं जपेनद्यां पुरस्क्रिया ॥ १०६ ॥  
स्यात् सप्तकृत्वः सलिलमभिमन्त्र्य शिवां स्मरेत् ।  
मुखं प्रक्षालयेन्नित्यमेतत् सर्वानुरञ्जकम् ॥ १०७ ॥  
प्राग्बन्मन्त्रिततैलेन गन्धैर्वा कुङ्कुमादिभिः ।  
मुखमालिष्य यान् पश्येत् सर्वानेव वशं नयेत् ॥ १०८ ॥  
तत्पृष्ठकुसुमं मालां गन्धं वश्याय धारयेत् ।  
प्राशराजकुलादीनां प्रवेशेऽपि जपेदिमम् ॥ १०९ ॥  
इष्टार्थं साधयेत् सद्यः स्त्रीपुंसोश्च समो विधिः ।  
यन्नामयुक्तं मन्त्रेण जपापुष्पैर्मधुप्लुतैः ॥ ११० ॥  
जुहोत्यष्टोत्तरशतं सहस्रं वापि वश्यकृत् ।  
जपेद् वा नामसंयुक्तं यस्य तं तं वशं नयेत् ॥ १११ ॥  
प्रातः स्नात्वां तु पञ्चम्यां सैकतशण्डिले श्रियम् ।  
कृताञ्जलिमन्त्रैः पुष्पैरष्टोत्तरसहस्रकैः ॥ ११२ ॥  
यजेद् गन्धादिभिर्विन्देद्धेनवस्नादेकं धनम् ।

देवीमन्त्राधिकारः

इदं भगवत्यन्ते मातङ्गेश्वरिशठद्वयुक् ॥ ११३ ॥

सर्वशब्दो जनयुतो मनोहरिपदं ततः ।

मुत्तराग्निणि सर्वाद्यं सर्वराजवशद्वरि ॥ ११४ ॥

सर्वस्त्रीपुरुषान्ते च सर्वदुष्टमृगं ततः ।

सर्वसस्वस्य चाप्यन्ते वशद्वरियुतं पृथक् ॥ ११५ ॥

अमुकं वशशब्दान्ते मानयेति च ठद्वयम् ।

उद्धृत्य रथवर्णोऽयं मातङ्गीमनुसीरितः ॥ ११६ ॥

महाकालीपरिचरा देवी मातङ्गिका स्मृता ।

अपिच —

नमोन्ते कर्णवर्णः स्यादेकनेत्रे द्वयं दृशा ॥ ११७ ॥

सोमेश्वरस्थः श्वेतोऽथ चण्डान्ते मांसमाशियुक् ।

मातङ्गीसर्वेशब्दान्ते वशीकरिणि ठद्वयम् ॥ ११८ ॥

मन्त्रोऽयमपि मातङ्ग्या भवेदुच्छिष्टसंज्ञितः ।

द्वयोर्ध्यानं समानं स्याद् विनियोगो वशीकरैः ॥ ११९ ॥

मरतकमणिकोमलश्यामलाङ्गी सुकेशालकां कुन्दमन्दसितास्याम्बुजां

कुबलयदलनीलनेत्रात्पलां पकभिन्वाधरां पीनतुङ्गस्तनीं सुन्दरीम् ।

किसलयमृदुपाणिपादां विनीलाम्बरां (शुक्रां ?) शङ्खभूपोलसम्भारुदिव्याकृतिं

प्रणमत कलगीतवीणास्वनाकृष्टविधामराधां तु मातङ्गिकां भूतये ॥ प्राग्बत् ॥

ध्यात्वा देवीं तु मातङ्गीं प्रथमं सन्ध्ययोजयेत् ।

निशास्वयुतजापेन सिद्धमन्त्रो भविष्यति ॥ १२१ ॥

सर्वानपि वशे कुर्यात् स्त्रीपुंसोश्च समो विधिः ।

रात्रौ मुक्त्वा द्वितीयेन ध्यत्वाच्छिष्टान्धसा बलिम् ॥ १२२ ॥

मन्त्रेण जपितं दद्याद् वशयेत् सकलं जगत् ।

राजद्वारे सभायां वा यं यं वीक्ष्य जपन् व्रजेत् ॥ १२३ ॥

७ स वश्यो भवेत् सद्यो दत्त्वा पुण्यादिकं तथा ।

उष्णं त्रिमधुरैः पिष्ट्वा कृत्वा साध्यस्य पुत्रजीम् ॥ १२४ ॥

जुह्वदष्टोत्तरशतं तथा तं वक्ष्येज्जनम् ।

शालिपिष्टप्रतिकृतिं स्वादेत् संमन्व्य विद्यया ॥ १२५ ॥

वक्ष्येत् सप्तदिवसैः पादमारम्य दक्षिणम्-।

क्राकं कृष्णचतुर्दश्यां रात्रौ भित्वास्य मध्यतः ॥ १२६ ॥

क्षिप्त्वा तु लवणं बद्ध्वा कृष्णसूत्रेण वेष्टितम् ।

दग्ध्वा चितानलेऽभ्यस्तं सहस्रं यत्र दीयते ॥ १२७ ॥

स स दास इवास्येष्टं कुर्यान्मन्त्रप्रभावतः ।

यद्वाग्नौषधगन्धाद्यं यः स्वैर्मन्त्रेण दीयते ॥ १२८ ॥

तं तां वा वक्ष्येत् सद्यो नात्र कार्या विचारणा । [शक्तयः

इति ह निगदिता यथा मुख्यशो मुख्यतन्त्रोदिताः शक्तिविद्यास्त्रिमा या महा।

सकलदुरितदोषदौर्गत्यदौर्भाग्यरोगग्रहक्षेत्रलपीडाल्याध्यादिदुःखापहाः ।

सुकृतविभवकाममोक्षार्थिनां प्रार्थितार्थाप्तये कामदोहाः सदा कामधेनूपमा

मृतिजननतरङ्गपूर्णार्णवूर्णद्भवाभोधिसन्तारनावो जयन्तीह सौर्यप्रदाः ॥ अर्णः।

इति श्रीमदीशानशिःपगुरुदेवचरितौ तन्त्रसारं

पञ्चम.र.दिपटलः पञ्चविंशः ॥

अथ सप्तविंशः पटलः ।

पुररतारकं व्योमदीर्घादिभिः दुष्कृतं शक्तिबीजं च शुक्लं ससर्गम् ।

समुद्धृत्य सूर्यायनत्यन्तमुक्त्वा भवेन्मूलमन्त्रस्तु सौरो नवार्णः ॥ १ ॥

ओं अं ब्रह्मतेजो ज्वल हृदयाय नमः । ओं अं विष्णुतेजो(प्र)ज्वल  
अर्काय शिरसे स्वाहा । ओं अं रुद्रतेजो भूर्भुवः सुवरो ज्वालिनि शिखायै  
वषट् । ओं अं महेश्वरतेजः शूलिनि हुं कवचाय हुम् । ओं अं सत्यसदा

१. 'तद् व', २. 'स्तु' ३. 'का' क. पाठः. ४. 'ओं' क. पाठः.

५. 'अं ब्रह्मतेजोज्वल म' क. प २.

शिवतेजः कपर्दिनि अस्त्राय फः । ओं हं शिवतेजः शक्तिनेत्रत्रयाय  
बोपद् ।

अज्ञानीमानि सूर्यस्य स्वाक्षशुद्धे करद्वये ।  
ज्येष्ठाद्यङ्गुलिषु न्यस्य क्रमादङ्गं तलद्वये ॥ २ ॥  
शीर्षास्यहृदुपस्थेऽप्यु पदयोर्दिक्षु च क्रमात् ।  
तान्यङ्गान्येव विन्यस्य हृदयादिषु च क्रमात् ॥ ३ ॥  
पूजाजपादिकं कुर्यात् सिद्धिमिष्टां स विन्दति ।  
अस्यर्षिः शुष्किकश्चन्दो जगती देवता रविः ॥ ४ ॥  
समुद्रगायां नद्यां तं पर्वताग्रेऽथ वा यजेत् ।  
यथावद्वर्णलक्षं तु पुरश्चर्याविधौ जपेत् ॥ ५ ॥  
तद्दशांशेन वैश्वैश्च पालाशौदुम्बरैरपि ।  
एधोभिः पौष्पलैश्चाज्यदधिमध्वभिर्घारितैः ॥ ६ ॥  
विधिवज्जुहुयाच्छक्त्या ब्राह्मणानपि भोजयेत् ।  
अथैवं सिद्धमन्त्रस्य विनियोगा भवन्ति हि ॥ ७ ॥  
ब्राह्मणादींस्तु पालाशैः पिप्पलोदुम्बरैः क्रमात् ।  
अपामार्गैस्तु वशयेदधोभिः शृङ्गवत् स्त्रियः ॥ ८ ॥  
सर्वान् वर्णान् वशे कुर्यादपामार्गैर्वृतप्लुतैः ।  
नद्यां समुद्रगामिन्यामूर्ध्वबाहुर्जले स्थितः ॥ ९ ॥  
नाभिदग्नेऽष्टसाहस्रं जपन् नित्यं धनी भवेत् ।  
मण्डले सवित्तुर्दिष्णुं हेमवर्णं चतुर्भुजम् ॥ १० ॥  
सङ्गचक्रान्भुजगदाहस्तं ध्यायेन् जपेदपि ।  
सर्वान् कामानवाप्नोति मुक्तिमप्यतिदुर्लभाम् ॥ ११ ॥  
अनेनैव समुद्दिष्टं यद् यत् स्यादभिवाञ्छितम् ।  
मन्त्रेणानेन लभते जपध्यानहुतादिभिः ॥ १२ ॥  
अस्य मन्त्रस्य चान्येषां सामान्येनार्चनाविधिः ।  
कथ्यते सूर्यमन्त्राणां यथावादिह सङ्गहात् ॥ १३ ॥



तद्यथा —

- ओं । तेजग्निं तथा सूर्यमादित्यं तिग्गतेजसम् ।  
 वैकुण्ठं चैव तारादिं पृथक् पृथगुदीर्यं तु ॥ १४ ॥  
 आवाहयार्मात्पुक्ताः स्पुर्मन्त्राः त्वावाहने रवेः ।
- ओं । भूर्गुत्रः सुवः सूर्यादिः स्थापनामन्त्र ईरितः ॥ १५ ॥  
 महाबलाय स्वाहेति दद्यादर्घ्यं यथाविधि ।  
 हृदयेन तथा पाद्यं दद्यादाचमनीयकम् ॥ १६ ॥  
 मूलेन स्नापयेद् देवं सैरैः सूक्तैश्च शक्तितः ।  
 मूलेन वस्त्राभरणं कञ्चैनोपधीत्कम् ॥ १७ ॥  
 पाद्याचामौ यथापूर्वं स्वाहाः तं प्रणवादिक्कम् ।  
 गन्धं स्वोत्क्रांयत्यस्य स्वाहान्तं पुष्पमप्यथ ॥ १८ ॥  
 सहस्रकिरणयेति घूपं च शिरसा रवेः ।  
 शिखया दीपमप्यय नैवेद्यममृतात्मने ॥ १९ ॥  
 जपित्वा सूर्यगायत्रीमुपचारैस्तथार्चयेत् ।

ओं । पङ्कलाय नमः ।

- अन्तः प्रविश्योपविश्य कृत्वा तु प्राणसंयमम् ॥ २० ॥  
 अस्त्रशुद्धकरोऽङ्गानि हृदयादीनि विन्यसेत् ।  
 आत्मानं भास्करं ध्यायन् यथोच्चार्यं तु पूरयेत् ॥ २१ ॥  
 साष्टाङ्गं विन्यसेत् तत्र मूलाङ्गान्यर्चयेदपि ।  
 तत्प्रोक्षितात्मैस्थानार्घ्याद्रिव्यचक्रः कुक्षैस्ततः ॥ २२ ॥

ॐ गणपतये नमः । ॐ गुं गुरुभ्यो नमः ।

- इति दक्षिणतो विभ्रं गुरुं चोत्तरतो यजेत् ।  
 तं प्रमृतासनं पीठं तारवर्गादिपूर्वकम् ॥ २३ ॥  
 स्वनाम्नाभ्यर्च्य तत्पादांश्चतुरोऽथ हरीन् यजेत् ।  
 विमलं सारमाराध्यं सुखं परमपूर्वकम् ॥ २४ ॥

१. 'हृदु कर्च' क. ग. पाठः. २. 'च', ३. 'चै' ख. पाठः. ४. '३. ५. ॥  
 (रवि' क. पाठः.

तारविन्द्वन्तवर्गादियुक्ताख्याभिर्नमोन्तकम् ।  
 तथैव परमात्मानं सूर्यपञ्चासनं तथा ॥ २५ ॥  
 दीप्तां सूक्ष्मां जयां भद्रां विभ्रतीं विमलामपि ।  
 अमोघां विद्युतां चाष्टदिग्दलेषु क्रमाद् यजेत् ॥ २६ ॥  
 सप्तमस्य द्वितीयं तु स्वैरदीर्घैर्विभेदितम् ।  
 सविन्दुमादौ शक्तीनां नमश्चान्ते नियोजयेत् ॥ २७ ॥  
 नवर्षीं कर्णिकायां च तारादिं सर्वतोमुखीम् ।  
 इष्ट्वाथ प्रस्फुरन्मुद्रां दर्शयेदथ भास्करम् ॥ २८ ॥  
 वृत्तस्वतेजोबिम्बस्थं श्वेतपद्मोपरि स्थितम् ।  
 प्रोक्तमूर्तिचरं देवं सञ्चिन्त्य स्थिरधीर्हृदा ॥ २९ ॥  
 पुष्पैरञ्जलिमापूर्य स्वषोक्तं मूलसंयुतम् ।  
 उच्चार्य द्वादशान्ताब्जात् तदावाहनमुद्रया ॥ ३० ॥  
 आवाह्य स्थापयेत् पद्मे स्थापन्या सुसमाहितः ।  
 सन्निधान्या सन्निधाप्य रुद्ध्वा तन्निष्ठुराख्यया ॥ ३१ ॥  
 धेन्वा प्ररोच्याथार्घ्योदीन् दत्त्वा चैव स्वषोक्तिना ।  
 साङ्गमूलेन चाराध्य पद्मं विम्बं च दर्शयेत् ॥ ३२ ॥  
 खानवस्त्रोपवीतादि दत्त्वाङ्गानि यजेत् क्रमात् ।  
 हृदयादीनि बह्वीश्वरक्षोवायुदलेष्वथ ॥ ३३ ॥  
 मध्ये नेत्रं ततश्चाङ्गं दिग्दलेषु सजातिभिः ।  
 वरदाम्भोजहस्ताः स्युर्हृदयाद्याः सुभूषिताः ॥ ३४ ॥  
 रक्षाभाः सेरबदनास्तदङ्गं योषिदाकृति ।  
 विद्युत्पुङ्गनिभं रौद्रमुग्रदंष्ट्रं विचिन्तयेत् ॥ ३५ ॥  
 धेनुमुद्रां हृदादीनां दर्शयेद् गोवृषं दशः ।  
 त्रासनीमपि चास्य पुनर्गन्धादिभिर्वजेत् ॥ ३६ ॥

प्रागोदिविधु सीमं च बुधं चैव बृहस्पतिम् ।  
 पूजयेद् मार्गवं चाभिरक्षोवाय्वीशदिग्गतान् ॥ ३७ ॥  
 अङ्गारकं शनैश्वारं राहुं केतुमिति ग्रहान् ।  
 तारादिस्वाह्वयाद्यैर्णैर्विन्दन्तैरथ नामभिः ॥ ३८ ॥  
 शुक्रोऽरुणः कांस्यनिभः पीतः श्वेतस्तथा सितः ।  
 कृष्णोऽङ्गारनिभो धूम्रः सोमाद्याः स्युर्नव ग्रहाः ॥ ३९ ॥  
 द्विभुजास्ते च वामोरुस्थितैतद्वरपाणयः ।  
 साक्षमालाभयकरा दक्षिणे सुविभूषिताः ॥ ४० ॥  
 वन्दन्या तु प्ररोच्यैतान् गन्धाद्यैरथ भास्करम् ।  
 निवेद्यान्तं तु संपूज्य ग्रहांश्चैव यथाक्रमम् ॥ ४१ ॥  
 पद्माख्यां बिम्बमुद्रां च दर्शयित्वाभिनन्दयेत् ।  
 यथाशक्ति जपित्वाथ दत्त्वाद्यं तु विसर्जयेत् ॥ ४२ ॥  
 संहृत्य मुद्रया मन्त्रान् साङ्गं देवं ग्रहानपि ।  
 हृदये द्वादशान्ते वा सूर्यबिम्बे नियोजयेत् ॥ ४३ ॥  
 तन्निर्माख्यादिकं सर्वं तेजश्चण्डाय दापयेत् ।  
 तास्वर्गादिपूर्वेण स्वनाम्नैवैशगोचरे ॥ ४४ ॥  
 स्वाख्यामिस्तु चतुर्थ्यां च सर्वेषां स्यान्नमोन्तकम् ।  
 षण्मुद्राः सूर्यपूजायां दर्शनीयास्तु ता यथा ॥ ४५ ॥

पद्माकारावामिमुख्येन पाणी मध्येऽङ्गुष्ठौ शायितौ कर्णिकावत् ।  
 पद्माख्येयं सैव संलभमध्या स्पृष्टाङ्गुष्ठा बिम्बसंज्ञा तु मुद्रा ॥ ४६ ॥  
 प्राम्बत् पाण्योर्लभयोरङ्गुलीनामग्रेऽङ्गुष्ठोच्चालनाभिद्वारा स्यात् ।  
 बद्ध्वा मुष्टिं दक्षिणामास्फुरन्त्यौ मुक्त्वा तर्जामध्यमे गोवृषाख्या ॥ ४७ ॥  
 अन्योन्यप्रथितसमाङ्गुलीकपाण्योस्तर्जाग्रद्वयसमवेतमध्यमाग्रे ।  
 न्यस्यस्तेऽप्यथ तदनामिके कनिष्ठायुक्ताग्रे भवति हि धेनुसंज्ञमुद्रा ॥ ४८ ॥

बद्ध्वा दक्षिणहस्तेन मुष्टिमुत्सृज्य तर्जनीम् ।  
तर्जन्या वामतल(सं)ताडनात् त्रासनी भवेत् ॥ ४९ ॥

प्रयोजनतिलकाधिकारः ।

तारं सान्तं बिन्दुयुतं कान्तं बिन्दुसमन्वितम् ।  
द्वितीयस्य द्वितीयं च पोत्कायेति समुद्धरेत् ॥ ५० ॥  
मन्त्रोऽयं कथितः साङ्गो भास्करस्य षडक्षरः ।  
याङ्गवस्त्वयोऽस्य ऋषिः स्याद् गायत्री छन्द एव च ॥ ५१ ॥  
देवता सविता साक्षात् प्राग्बत् पूजादिकं स्मृतम् ।  
विनियोगस्तु पूर्वोक्ततुल्योऽस्यापि विधीयते ॥ ५२ ॥  
विशेषः स्वर्णलक्षं तु पुरश्चर्याविधौ जपेत् ।  
तद्दर्शाद्यं हुतं प्राग्बत् कृत्वा सिद्धमनुर्भवेत् ॥ ५३ ॥  
अणिमादिगुणावासिर्जपस्यातिशये भवेत् ।

षडक्षराधिकारः ।

सप्तहानुग्रहो दण्डी बहिजो लकुलीश्वरः ॥ ५४ ॥  
सप्तमविजयारुयोऽयं सूर्यमन्त्रोऽस्त्रिलोचनः ।  
स्वयं दीर्घस्वरैर्युक्तः षडङ्गान्यस्यमन्त्रतः ॥ ५५ ॥  
अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं स्वर्णान्यङ्गानि च न्यसेत् ।  
षष्ठं तु तलयोर्मूलं जपन् हस्तद्वयेन तु ॥ ५६ ॥  
विन्यस्य व्यापकं चाथ मूर्धास्यहृदयेष्वपि ।  
गुह्ये धरणयोर्मूलमङ्गानि हृदयादिषु ॥ ५७ ॥  
विन्यस्य तु यथाकल्पं ज्ञात्वा नित्यमुपासयेत् ।  
संपूजयेद् रविं प्राग्बन्मण्डले वार्कमण्डले ॥ ५८ ॥  
अर्घ्याद्यं तु निवेद्यान्तमर्चयित्वा जुहोतु च ।  
व्यागम् सूर्यं जपेत्तत्र प्राग्बद्भुत्वा प्रसिध्यति ॥ ५९ ॥

अथ वक्ष्येऽरुणं ध्यायेद्देवामं शान्तिके त्रिवै ।

पीतं संस्तम्भने कृष्णं क्षुद्रे शुक्रं च मुक्तये ॥ ६० ॥

अपिङ्गलं च विजये पद्महस्तं रविं स्मरेत् ।

अपहोमादिना प्राग्बत् सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥ ६१ ॥

सङ्ग्रामविजयाधिकारः ।

सर्वकं सङ्ग्रामविजयो मन्त्रो मार्ताण्डभैरवः ।

दीर्घस्वरैः स्वैरङ्गानि ह्रस्वैः स्वैः पञ्चमूर्तयः ॥ ६२ ॥

सूर्यश्च भास्करो भानू रविश्चाथ दिवाकरः ।

पञ्चैता मूर्तयस्तस्य मार्ताण्डस्य भवन्ति हि ॥ ६३ ॥

सर्वत्र बिम्बपुटितौ मन्त्रोऽयं सर्वसिद्धिदः ।

पार्श्वात् तृतीयो वह्निस्थः साक्षी बिम्बं हि बिन्दुमत् ॥ ६४ ॥

अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं पञ्चमूर्तीस्तु विन्यसेत् ।

मध्यादिकं कनिष्ठान्तमङ्गमन्त्राणि च न्यसेत् ॥ ६५ ॥

मूलेन व्यापकं चापि मूर्धादिचरणान्तकम् ।

मूर्तौ शीर्षार्थ्ये हृद्गुणपादेषु क्रमशो न्यसेत् ॥ ६६ ॥

स्वावकाशेष्वथाङ्गानि विन्यस्य रविबत् स्वयम् ।

प्राग्बत् पीठे विभूत्यादिमण्डलाब्जे स्मरन् यजेत् ॥ ६७ ॥

शक्तीर्दीप्तादिकाश्चापि पुनर्वृत्तीचतुष्टयम् ।

उर्वा प्रमां च सन्ध्यां च प्रज्ञा दिक्पत्रगा यजेत् ॥ ६८ ॥

स्वाख्याचर्णैः सदीर्घेन्दुखण्डैरिष्ट्वा ततो रविम् ।

आवाहयेत् ततः पद्मे वक्ष्यमाणाकृतिं स्मरन् ॥ ६९ ॥

सिन्दूरारुणमष्टबाहुमरुणैराकल्पकैर्मासुरं

वामाङ्गार्धनिवेशितस्वदयितं त्र्यक्षैश्चतुर्भिर्मुखैः ।

सत्पाशाङ्कुशमक्षसूत्रममलं युक्तं कपालं क्रमात्

सद्वाङ्गं जलजं दधानमथ तन्मकं च शक्तिं स्मरेत् ॥ ७० ॥

एव ध्यात्वा समावाह्य संपूज्य विधिवद् रत्रिम् ।  
 उपचारैर्यथापूर्वं शक्त्या शक्त्यनुरूपतः ॥ ७१ ॥  
 शूलं जपेन्मूलं पुरश्चरणसिद्धये ।  
 अक्षि च त्रिधिवद् देयं गोमयालिसमण्डले ॥ ७२ ॥  
 शुद्धदेवे शिवातीरे देवागारेऽथ वा गृहे ।  
 प्राङ्गणे चालिते हस्तवृत्ते तु मण्डले ॥ ७३ ॥  
 न्यस्ताङ्गः सूक्तप्रज्ञः संपूज्य च यथाविधि ।  
 प्रस्थपूर्णं तु सोमं वा चषकं शुभम् ॥ ७४ ॥  
 धूपितं सादितं दध्नेषु च पूर्य वारिभिः ।  
 रक्तचन्दनकाश्मीरोचुसैश्च नक्षतैः ॥ ७५ ॥  
 कर्पूरागरुदधैश्च श्यामाण्डैश्च सर्षपैः ।  
 वेणुबीजयवाशालीजपाबन्धूकहाडिभिः ॥ ७६ ॥  
 संरक्तकरवीरैश्च मिश्रयित्वा तदम्भासौ ।  
 सविम्बमूलसाङ्गैश्च विन्यस्य द्वादशान्ततः ॥ ७७ ॥  
 सहस्रचेतनं गन्धपुष्पधूपार्चितं पुनः ।  
 धेन्वामृतीकृतं शस्त्ररक्षितं चावकुण्ठितम् ॥ ७८ ॥  
 कबचेनाब्जविम्बाभ्यां मुद्राभ्यां सम्प्ररोच्य तु ।  
 उद्यन्तमुदितं वाथ पश्यन् मार्तण्डमण्डलम् ॥ ७९ ॥  
 तस्मिन् यथोक्तविधिना ध्यात्वा भानुं त्रयीमयम् ।  
 सम्पूज्य विधिनोद्विष्टैरुपचारैस्तु मानसैः ॥ ८० ॥  
 जपित्वाथ नमस्कृत्य जानुभ्यामवनौ स्थितः ।  
 हस्ताभ्यामर्घ्यपात्रं तं गृहीत्वानासमुद्घृतम् ॥ ८१ ॥  
 ध्यात्वा परामृतं तं च भानुमूर्तेस्तु मूर्धनि ।  
 दद्यादर्घ्यं तु मूलेन साङ्गेन तु नमोन्तकम् ॥ ८२ ॥  
 ततस्तदमृताप्लावसमाह्लादितविग्रहम् ।  
 ध्यायेद् देवं तु विम्बस्थं मूर्तिमन्त्रांश्च मण्डले ॥ ८३ ॥

संयोज्याथ क्षमस्वेति विसृज्याङ्घ्रिकरं पुनः ।  
 प्रक्षाल्याचम्य देवार्चाभवान्तः प्रविश्य तु ॥ ८४ ॥  
 हैरण्ये वाथ ताम्रे वा पद्मे प्रादेशसंमिते ।  
 आवाह्य पूजयेत् सूर्यं द्रव्यैः स्वविभवार्जितैः ॥ ८५ ॥  
 धर्मार्थकाममोक्षाणां यज्ञदिष्टं तदाप्नुयात् ।  
 जपेच्च नित्यमयुतं सहस्रं शतमेव वा ॥ ८६ ॥  
 पूजाहोमनमस्कारजपातिशयभक्तितः ।  
 अणिमादिगुणावाप्सरचिरणास्य जायते ॥ ८७ ॥  
 नृमांसतैलेव्याघाततिलैर्लेक्षं जुहोति चत् ।  
 अविज्ञातं निधिं गूढं लभतेऽस्य प्रभावतः ॥ ८८ ॥  
 गोघृतव्रीहिचिन्वाज्यैर्हृतैश्च लभते निधिम् ।  
 पद्मकिञ्जल्कगन्धाश्मङ्गकवाकुशिखाः समाः ॥ ८९ ॥  
 गजैलण्डाद्भूतं छत्रं तन्मदोऽलक्तसारकम् (?) ।  
 मृतचीरं सितार्कस्य तूलवर्तीकृतं समम् ॥ ९० ॥  
 नृकस्थनग्नैरुन वर्तिकां द्वापयोन्निशि ।  
 यत्र स्थाभिधिसन्नेहस्तत्रोच्चैर्दीपदर्शनात् ॥ ९१ ॥  
 अधोऽङ्गालागता वर्ती निधानं दर्शयेत् स्फुटम् ।  
 मार्ताण्डभैरवाधिकारः ।

शिवोत्तमस्तु सप्त्राण उमाकान्तो दृशान्तभाक् ॥ ९२ ॥  
 स्वामभ्रवणं शुक्लं साक्षिरक्तश्च मारुतः ।  
 अनन्तः सूक्ष्मयुक्तोऽग्निः सत्त्वैस्सर्गस्तथापर्दा ॥ ९३ ॥  
 याजुषोऽष्टाक्षरः सौरस्तारादिः सर्वसिद्धिदः ।  
 छन्दोऽस्य देवी गायत्री देवभागस्तथा मुनिः ॥ ९४ ॥  
 देवतं मविता देवो धर्मकामार्थमोक्षदः ।

ब्रह्मतेजोज्वालामणिं हुं फद् ठठ । विष्णुतेजोज्वालामणिं हुं फद्  
ठठ । रुद्रतेजोज्वालामणिं हुं फद् ठठ । महेश्वरतेजोज्वालामणिं हुं फद्  
ठठ । सत्यतेजोज्वालामणिं हुं फद् ठठ ।

शिरोभ्रूमध्यवक्रेषु हृन्नाभिस्मरजानुषु ॥ ९५ ॥

पादयोश्चापि मात्रार्णान् नुमुक्षुः सृष्टये न्यसेत् ।

मुमुक्षोर्विपरीतोऽस्मान्न्यासः संहारसंज्ञितः ॥ ९६ ॥

अथ प्रातर्द्विजः स्नात्वा कृतसान्ध्यविधिः स्थितः ।

नामिदन्नोदके ध्यायन् सूर्यं न्यस्ताङ्गविग्रहः ॥ ९७ ॥

अष्टकृत्वोऽष्टकृत्वस्तु जपित्वाञ्जालेना जलम् ।

अभिषिञ्चेत् स्वमूर्धानं नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥ ९८ ॥

श्रियं प्राप्नोति नचिराद् धनधान्यसुखास्पदम् ।

पुरश्चर्यां विनाप्येधं पूजाहोमजपादिभिः ॥ ९९ ॥

फलत्येव द्विजातीनां स्ववर्णाश्रमधर्मिणाम् ।

योऽष्टलक्षं जपन् मन्त्रं नामिदमे जले स्थितः ॥ १०० ॥

पूजाजपाद्यर्घ्यहोमाद्यैर्यद्यदिष्टं स साधयेत् ।

कुण्डे वा स्थण्डिले चाग्निमाधायवाह्य भास्करम् ॥ १०१ ॥

वैदिकाग्निमुखादूर्ध्वं पालाशैराज्यसोचितैः ।

एधोभिरष्टसाहसैर्हुत्वा स्याद् ब्रह्मवर्चसम् ॥ १०२ ॥

औदुम्बरैः स्यादन्नाद्यं वैल्वैर्लक्ष्मीस्तथाम्बुजैः ।

दधिमध्वाज्यसिक्ताभिर्दूर्वाभिर्हुतमायुषे ॥ १०३ ॥

आज्याक्तलाजैः कन्यार्यै तिलाज्यैः पापशान्तये ।

श्वेत्तारुणहरिद्राभकृष्णसूत्राभिवेष्टितैः ॥ १०४ ॥

ग्वादिरेस्तु क्रमाद् वर्णान् वशयेद् ब्राह्मणादिकान् ।

तत्तद्वर्णैस्तु कुसुमैर्वासांसि लभते हुतैः ॥ १०५ ॥



शुचावनालये देशे मुलिसे चाथ वर्तुले ।

बिम्बे नवघटे भानुं सम्यगावाह्य पूजयेत् ॥ १०६ ॥

अष्टोत्तरशतं साज्यं पायसं जुहुयादपि ।

जपेदष्टसहस्रं च द्वादशाहं घटं स्पृशन् ॥ १०७ ॥

भोजयित्वा द्विजान् भक्त्या बृष्टिमिष्टां स विन्दति ।

तिस्रो रात्रीरुपोऽप्याथ रविं संपूज्य शक्तितः ॥ १०८ ॥

पायस जुहुयादष्टसहस्रं घृतमिश्रितम् ।

भोजयित्वा द्विजान् भक्त्या पायसाज्येन शक्तितः ॥ १०९ ॥

द्वादशाहं तु वा पक्षं मासं मासत्रयं तु वा ।

ततः पत्नीमृतुक्तातां हुतशेषं तु वाशयेत् ॥ ११० ॥

मन्त्रेणाष्टशतौलब्धं ततः पुत्रं स विन्दति ।

कलशे पूर्ववद् भानुमावाह्याभ्यर्च्य भक्तितः ॥ १११ ॥

सगन्धरत्नकनकवस्त्रमाल्याद्यलङ्कृते ।

जपित्वा जुहुयादष्टसहस्रं तेन सेकतः ॥ ११२ ॥

ग्रहापमृत्युरोगादेः शान्तिः सद्योऽस्य जायते ।

पयोव्रतो जपेद् वर्षं वर्षे वर्षाण्यथापि यः ॥ ११३ ॥

खेचरत्वादयस्तस्य गुणाः सिध्यन्त्ययत्नतः ।

सावित्रीं यो यथोद्दिष्टां जपन् संपूजयेद् रविम् ॥ ११४ ॥

नित्योक्तमार्गहोमाद्यैः सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।

उद्यन्नुद्येति पूर्वायां छन्दोऽनुष्ठुब् भवेद्दहः ॥ ११५ ॥

ऋषिश्च देवता प्राग्बद् विनियोगाथ पूर्ववत् ।

इत्थं यथावदुदितैरिह मूर्यमन्त्रैर्नासाध्यमास्ति खलु वस्तु जगन्त्रयेऽपि ।

यस्मादतः सवितरि प्रणिधाय भक्तिं सिद्धिं प्रसिद्धिविभवां च लभते मुक्तिम् ॥

इति श्रीमदाशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

सूर्यपटलः सप्तविंशः ।

शिवमादौ नमस्कृत्य शिवमन्त्रं पञ्चक्षरम् ।  
 कल्पे पञ्चाक्षरं चान्यान् शिवमन्त्रांश्च कुत्सस्यः ॥ १ ॥  
 तारं मेघं विषं सर्गि शिवायेति पञ्चक्षरः ।  
 तारहीनः स एवायं मन्त्रः पञ्चाक्षरः स्मृतः ॥ २ ॥  
 विप्रादिभिर्ययीयोग्यैः सेव्यो मन्त्रः पञ्चक्षरः ।  
 श्रीशुद्धाचैस्तथा वेद्यो मन्त्रः पञ्चाक्षरो भूतेषु ॥ ३ ॥  
 अस्यैव प्रणवस्थाने प्रासादं विनियोजयेत् ।  
 मुख्यः पञ्चक्षरोऽयं स्यात् सर्वेषां मुक्तिमुक्तिदः ॥ ४ ॥

अथ शतश्लोके शिवज्ञानविषयां—

वेदाद्यन्तं विष्णुयुक्तं बिन्दुनादसमन्वितम् ।  
 तद्बीजं शक्तिपञ्चम्यां दीर्घमन्त्रे नियोजयेत् ॥ ५ ॥  
 तारेण सम्पुटीकृत्य न्यासेषु च जपादिषु ।  
 विप्राचैरेव सेव्यैः स्मृत् श्रीशुद्धाचैरतारकम् ॥ ६ ॥ इति ।  
 खं सानुप्रहसर्गाक्षं प्रासादं स्यात् सविन्दुकम् ।  
 शिवमन्त्रोऽप्ययं विश्वसृष्टिसित्यादिकारणम् ॥ ७ ॥  
 त्रिविधानामपि शेषामृषिं छन्दोऽपि दैवतम् ।  
 न्यासाद्यं विनियोगांश्च समानं गुरवो विदुः ॥ ८ ॥

अथ शतश्लोके—

आद्यात्मं बत् परं बीजं सर्वभूतेष्ववस्थितम् ।  
 मुक्तिदं परमं दिव्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ९ ॥  
 स्रजन्तं सर्वगतं शून्यं मात्राद्वादशकक्षितम् ।  
 इत्या ब्रह्मसमाख्याया दीर्घां शक्तानि षण्मुसु ॥ १० ॥

अथ—

षष्ठं त्रयोदशान्तं च पञ्चमे विनियोजयेत् ।  
 शिवं तं तु विजानीयान्मन्त्रमूर्त्तं सदाशिवम् ॥ ११ ॥ इति

तस्माद् दीर्घैः स्वरैस्तेन प्रासादस्याङ्गकल्पना ।  
 तत्राप्यस्मान्तमेव स्याद्भ्रस्वैर्ब्रह्माणि पञ्च हि ॥ १२ ॥  
 सप्रासादषडर्णस्य ह्रदाद्यैः स्वाक्षरैः सह ।  
 विन्दन्तैर्ह्रदयादीनि स्वस्वजात्या भवन्ति हि ॥ १३ ॥  
 सर्वेषामपि चैतेषां वामदेवो भवेद्विषिः ।  
 पश्चिच्छन्दः शिवो दैवं सामान्येन प्रकल्पितम् ॥ १४ ॥  
 शिवतत्त्वं हि तारस्य प्रासादस्य सशक्तिकम् ।  
 पञ्चभूतादिभूतानि तन्मात्राणीन्द्रियाणि च ॥ १५ ॥  
 मनो ब्रह्मिहङ्कारः पुरुषः प्रकृतिस्तथा ।  
 रागो विषा कला कालो नियतिस्त्वथ मायया ॥ १६ ॥  
 शुद्धविद्येश्वरौ तद्वत् सीदेशः शक्तिरित्यपि ।  
 ससैव पञ्चकान्येषु पञ्चार्णेषु स्थितानि हि ॥ १७ ॥  
 उक्ताद् विलोमतः पञ्चत्रिंशत्तत्त्वस्थितिः स्मृता ।  
 ईशानपुरुषाघोरवामसद्यास्तु नादयः ॥ १८ ॥  
 बुभुक्षुणां मुमुक्षुणां सषोजातादयः क्रमात् ।  
 शुक्लं पीतं तथा कृष्णं धूमं हेमं तथारुणम् ॥ १९ ॥  
 वर्णानि षण्णां वर्णानां विज्ञेयानि यथाक्रमम् ।  
 गायत्रं चैव गायत्रमनुष्टुप् त्रिष्टुभौ तथा ॥ २० ॥  
 बृहती च विराजुक्ता छन्दासि च यथाक्रमम् ।  
 ब्रह्मेन्द्ररुद्रहरयो ब्रह्मा स्कन्दश्च देवताः ॥ २१ ॥  
 ह्रदये चैव पूर्वादिवक्त्रेषु स्थानमीरितम् ।  
 पाप्योर्मुखेषु देहे च वर्णानि क्रमशो न्यसेत् ॥ २२ ॥  
 अङ्गमन्त्राणि च पुनर्ह्रदाद्यङ्गेषु विन्यसेत् ।  
 स्यात् ब्रह्मचरिणीं स्रष्टिः स्थितिः स्याद् गृहमेधिनाम् ॥ २३ ॥  
 वनस्थानां मुमुक्षुणां संहारन्यास ईरितः ।  
 दक्षिणाङ्गुष्ठमारभ्य न्यसेद् वामकरस्य तु ॥ २४ ॥

अङ्गुष्ठान्तं तदा सृष्टिर्विपरीतस्तु संहतिः ।  
 अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं मन्त्रवर्णास्तु हस्तयोः ॥ २५ ॥  
 विन्यस्य स्थितयेऽङ्गानां मन्त्राप्यपि तथा न्यसेत् ।  
 तारं प्रासादसंयुक्तं विन्यस्य तलयोस्ततः ॥ २६ ॥  
 मन्त्राक्षराण्यङ्गुलीषु चौङ्गान्यस्रं तलद्वये ।  
 ततस्तु हृदये तारं प्रासादमपि विन्यसेत् ॥ २७ ॥  
 प्राग् दक्षिणोदकपाश्चात्यमुखेपूर्ध्वमुखेऽपि च ।  
 न्यासः षडक्षरस्य स्यात् तथा पञ्चाक्षरस्य तु ॥ २८ ॥  
 विना तलं च हृदयमङ्गुलीष्वासनेषु च ।  
 नकारादीस्तु पञ्चार्णान् न्यसेदङ्गानि पूर्ववत् ॥ २९ ॥  
 ताराद्यन्तपुटं स्वार्णं न्यसेदङ्गुलिपर्वसु ।  
 आद्यन्तपर्वणोस्तारं मध्ये मन्त्राक्षरं न्यसेत् ॥ ३० ॥  
 लीशद्वाणां विना तारं स्वार्णात्रैर्न्यास इतिः ।  
 न्यापकं चैव मूलेन न्यसेदामस्तफाङ्गुप्रैकम् ॥ ३१ ॥  
 देहे मूर्धास्यकण्ठेषु हृद्गुह्याङ्गुलिषु च न्यसेत् ।  
 सृष्टौ विलोमात् संहारे स्थितौ हृदयगुह्ययोः ॥ ३२ ॥  
 पादशीर्षास्यकण्ठेषु षड्वर्णानि च षड्ध चेत् ।  
 न्यसेत् कण्ठं विनान्येषु स्थानेष्वर्णान् यथाक्रमम् ॥ ३३ ॥  
 हृदयादिषडङ्गानि स्वस्थानेषु स्वनातिभिः ।  
 अङ्गान्तमेवं विन्यस्य दिक्षाबन्धनमाचरेत् ॥ ३४ ॥  
 विज्ञेशो मातरो दुर्गा क्षेत्रेशश्च स्वनामभिः ।  
 छोटिकाभिर्निर्मोन्ताभिर्नियोज्या दिशि दिक्क्रमात् ॥ ३५ ॥  
 स्ववर्णलक्षजापेन दशांशतिलहोमतः ।  
 शिवार्चया च भक्त्यास्य पुरश्चर्या प्रसिध्यति ॥ ३६ ॥  
 पुरश्चर्या विनाप्येष भक्तस्य वज्रतः शिवम् ।  
 अयहोमातिशयतः सदाभ्यासाच्च सिध्यति ॥ ३७ ॥

पूजार्थो च जपादौ च प्राणायामत्रयं त्रयम् ।  
 चत्वारिंशत्समावृत्तिः पञ्चार्णस्य तु मानसी ॥ ३८ ॥  
 प्राणायामोऽपि वर्णानां द्विद्विहासक्रमात् स्मृतः ।  
 सविन्दुनादं प्रासादं शतकृत्वो भिया जपेत् ॥ ३९ ॥  
 एकार्णानां तथान्येषां निर्दिष्टः प्राणसंयमः ।  
 बीजं चाष्टोत्तरशतं तज्जपान्तं जपेदपि ॥ ४० ॥  
 नद्यां शिवालये तीर्थे पर्वतेऽग्रेभ्यः संनिधौ ।  
 गुरुसूर्येन्दुदीपानां साहस्रफलदो जपः ॥ ४१ ॥

अपिच —

एकरत्नेकगुणो गेहे गोष्ठे दशगुणो जपः ।  
 नद्यां शतगुणः शम्भोः सहस्रगुणितोऽग्रतः ॥ ४२ ॥  
 स्वयंभुलिङ्गसामिध्ये जपो लक्षगुणः स्मृतः ।  
 देवहृदेषु तीर्थेषु पर्वताग्रेऽम्बुधेस्तटे ॥ ४३ ॥  
 पुण्यक्षेत्राभ्रमाद्येषु जपः कोटिगुणो भवेत् ।  
 ग्राम्याभ्याप्योत्तराशास्यो जपेद् वक्ष्याभिचारयोः ॥ ४४ ॥  
 पौष्टिके शान्तिके मुक्तये प्राङ्मुखो वाप्युदङ्मुखः ।  
 अङ्गुलीभिश्च रेखाभिः पुत्रजीवैः प्रयालकैः ॥ ४५ ॥  
 स्फाटिकैश्चैव पद्माक्षैः सौवर्णैश्च मौक्तिकैः ।  
 कुशानां ग्रन्थिभिश्चाथ रुद्राक्षैश्च यथाक्रमम् ॥ ४६ ॥  
 एकैकस्माद् दशगुणं जपन् फलमवाप्नुयात् ।  
 अङ्गुष्ठेनाक्षसूत्रस्य कर्षणं मोक्षदं स्मृतम् ॥ ४७ ॥  
 सन्नुनासाय तर्जन्या भिवै मध्यमया स्मृतम् ।  
 अनामया कनीयस्या शान्तिके पौष्टिके स्मृतम् ॥ ४८ ॥  
 साङ्गुष्ठमेव सर्वाभिः कर्षणं सर्वकामदम् ।

मन्त्रसाधनाधिकारः ।

शिवस्य पूजां निर्वर्त्य ततः कुर्वन् जपादिकम् ॥ ४९ ॥  
 मन्त्रं संसाधयेत् सिद्धये विनिर्गोर्गतः परम् ।  
 सास्या सन्ध्यां समाप्यादी वागागार गतः शुचिः ॥ ५० ॥  
 मौनी सूर्यं समाराध्य समाचम्योपनिश्य तु ।  
 आत्मशुद्धिं विधायाथ मस्मदिग्वलिं षड्ब्रह्म ॥ ५१ ॥  
 तिलकी चन्दनेनाथ पुष्पारोपितमस्तकः ।  
 सामान्याभ्यांक्षितद्वारस्तेन विभ्रं सरस्वतीम् ॥ ५२ ॥  
 गङ्गां च यमुनां नन्दिमहाकालौ यजेत् क्रमात् ।  
 ऊर्ध्वोदुम्बरके सास्त्रामध्ये दक्षिणवामतः ॥ ५३ ॥  
 मूले द्वारत्रियं चोर्ध्वे पार्श्विघातत्रयेण तु ।  
 भीमांस्तालैरान्तरिक्षान् छोटिकाभिर्दिविस्थितान् ॥ ५४ ॥  
 विज्ञान् निवार्य स्वास्त्रेण नाराचाक्षत् प्रसूनकम् ।  
 अन्तः क्षिप्त्वा विशेदन्तर्बामशास्त्राऽुपाश्रितैः ॥ ५५ ॥  
 देहस्या ज्वलदक्षेण कुमुमं विनिधाय तु ।  
 स्वाह्यया ब्रह्मनास्त्वीशौ स्वं चान-तासनं यजेत् ॥ ५६ ॥  
 मौनी तस्मिन् निविष्टोऽथ सफलीकृतविग्रहः ।  
 हृत्पद्मे स्वे शिवज्योतिर्भ्रूमध्ये तु धिया ततः ॥ ५७ ॥  
 नाभिकुण्डानले हुत्वा हविर्भिर्द्वादशान्तजैः ।  
 सति लिङ्गे तु सामान्यमर्घ्यं दत्त्वाभिपूज्य तु ॥ ५८ ॥  
 निर्मास्यमपनीयात्सादुपचारोक्तमार्गतः ।  
 संक्षार्याशून्यशिरसं शिवमावाह पूजयेत् ॥ ५९ ॥  
 आचारस्यैकं विन्वस्य शुक्लां कूर्मशिकोपरि ।  
 अनन्तं चासनीभूतं धर्मादीन् मण्डलानि च ॥ ६० ॥  
 पद्मं च सफलीर्वामादीः शिवमूर्तिं च मध्यतः ।  
 ध्यायेत् प्रासादवीथीकां मूर्तिं दिव्यामयीं विभोः ॥ ६१ ॥

पञ्चब्रह्मोक्तवक्रं दक्षमुजमथवा वेदकाहुं त्रिणेत्रं-

दुर्धुरार्थेन्दुगङ्गाफणिगणविलसत्सत्कपर्दं दधानम् ।

सद्बाह्यं शूलशक्ती वरदभयहरं दक्षिणैर्दोर्भिरन्यै-

नागं रुद्राक्षमालां डमरुकसहितं चोत्पलं बीजपूरम् ॥ ६२ ॥

शबलनपुष्यमन्त्रे संनिविष्टं त्रिणेत्रं वरदमभयमेणं चापि टह्यं दधानम् ।

युगमुजमाहिगङ्गाचन्द्रचञ्चत्कपर्दं मुजगवलयहारं कृत्तिलसं प्रपद्ये ॥ ६३ ॥

प्रासादपञ्चषट्सप्तवस्वर्णमनुपूजने ।

मूर्तिद्वयमिदं प्रोक्तं तयोरेकां समाश्रयेत् ॥ ६४ ॥

पञ्चवक्रो दक्षमुजो दक्षार्णम्य सदाशिवः ।

शक्त्या वामाङ्गतया मनोन्मन्या समन्वितः ॥ ६५ ॥

ध्यात्वा पूज्यः शिवो लिङ्गे निष्कले सकलेऽथ वा ।

स्थिरे वा चललिङ्गे वा क्षणिके वाप्यभावतः ॥ ६६ ॥

कानि तानि क्षणिकानि ।

सैकतं मार्तिकं पैष्टं चाक्षजं फलजं तथा ।

गन्धजं नावनीतं च गोमयं चाष्टमं स्मृतम् ॥ ६७ ॥

यथोपपत्त्या क्षणिकं लिङ्गं कृत्वा सवेदिकम् ।

तस्मिन्नावाद्य चेष्टेशं निरपेक्षं विसर्जयेत् ॥ ६८ ॥

उद्भासितशिवे लिङ्गे चण्डमिष्ट्वा विसृज्य तु ।

क्षणिकं पीठसहितमगाधाम्भसि निक्षिपत् ॥ ६९ ॥

मनसा हृदयाम्भोजे वहौ वा सूर्यमण्डले ।

जैले वा स्याण्डले वापि यथायोगं यथारुचि ॥ ७० ॥

एवं मूर्तिं समावाद्य विद्यादेहं च तद्रूपम् ।

ब्रह्मभिः पञ्चवेदाष्टत्रयोदशफलाष्टकैः ॥ ७१ ॥

ईशानपुरुषाधोरवामदेवैः क्रमोदितैः ।

सधोवातेन शक्त्यन्तो विद्यादेहो धैरादिकैः ॥ ७२ ॥

शिवमूर्तिंश्च शक्तयन्ताः शुद्धविद्यान्तमासनम् ।  
 ध्यात्वैवमासनं मूर्तिं विद्यादेहं च साधकः ॥ ७३ ॥  
 यथोपचारपटले प्रोक्तमावाहयेच्छिवम् ।  
 स्थापनं संनिरोधं चाप्यवकुण्ठं प्ररोचनम् ॥ ७४ ॥  
 अमृतीकरणं च स्यादुपचारोक्तमार्गतः ।  
 अङ्गानि ब्रह्मवक्त्राणि तारहृद्बीजनामभिः ॥ ७५ ॥  
 नमः स्वाहा स्वधा वौषड् वषडित्यस्य मस्तके ।  
 पुष्पाङ्गलिं समायोज्य ध्यात्वा देवं सदाशिवम् ॥ ७६ ॥  
 भोगाङ्गानि तदङ्गैर्भ्यो दीपेभ्य इव दीपकाः ।  
 समानीयानलेशानरक्षोवायुदलेष्वथ ॥ ७७ ॥  
 विन्यस्य नेत्रं पुरुतः शिवाक्षं दिग्दलेष्वथ ।  
 पूजयेत् तु शिवाङ्गानि वराभयकराणि तु ॥ ७८ ॥  
 तत्राक्षं ज्वलनप्रस्यं स्त्रीरूपं च चतुर्भुजम् ।  
 ध्यात्वैवमेकावरणप्रासादे संयजेच्छिवम् ॥ ७९ ॥  
 एकावरणाधिकारः ।

पञ्चाक्षरादिमन्त्राणां पञ्चावरणसंबृतः ।  
 पूजनीयः शिवो नित्यं भोगमोक्षफलच्छ्रुभिः ॥ ८० ॥  
 तत्राप्यङ्गैर्ब्रह्मभिश्च प्रथमावरणं स्मृतम् ।  
 द्वितीयं चाष्टविधेशैर्नन्दीशाचैस्तृतीयकम् ॥ ८१ ॥  
 चतुर्थमपि लोफेशैस्तदक्षैः पञ्चमा वृत्तिः ।

तद्यथा —

अङ्गैश्च ब्रह्मभिक्षाद्यं प्रोक्तमावरणं हि तत् ॥ ८२ ॥  
 विधेश्वरान् यजेदष्टौ पीठप्रान्तेऽम्बुजाद् बहिः ।  
 अनन्तसूक्ष्मौ च शिवोत्तमश्च स्यादेकनेत्रश्च शिलपिंडसंज्ञः ।  
 श्रीकण्ठनामा च ततस्त्रिमूर्तिरथैकरुद्रोऽपि च दिग्भिदिक्स्थाः ॥ ८३ ॥



पेन्द्राद्यमात्रेवादिक् वेति यावत् ।

प्राच्यां नन्दिमहाकालौ याम्ये भृङ्गिबिनायकौ ॥ ८४ ॥

पश्चिमे तु वृषस्कन्दौ देवीपण्डौ तथोत्तरे ।

द्वारावरयस्तुतीयः ।

इन्द्राद्यैर्देसलोकेष्वंशतुर्धावरणं स्मृतम् ॥ ८५ ॥

इन्द्राय सुगधिपतये सायुषबाहनपरिवाराय रुद्रपार्षदे नमः । तस्या-  
र्द्धेभ्यो नमः इत्यादि ।

स्थिरकिञ्चं यदा पूज्यं तत्र लोकाधिपावृत्तौ ।

इन्द्रार्त्तं प्राच्यां तु वृषभं शयानं नामतो यजेत् ॥ ८६ ॥

यमात् पश्चिमतो दिक् वीरभद्रं च पश्चिमे ।

मातरः स्युस्सयोर्मध्यं सप्त पूज्याः स्वनामभिः ॥ ८७ ॥

प्राचीं मातृशरीं चैव कौमारी वैष्णवी तथा ।

वाराहेन्द्री तु चागुण्डीत्यथासामग्रतः पुनः ॥ ८८ ॥

मातृभ्यो नमः । सर्वमातृभ्यो नमः । सर्वमातृगणेभ्यो नमः इत्य-  
म्यर्च्यं,

निर्ऋतेर्दक्षिणे छास्ता तस्युन्नम्बाय सत्यकः ।

प्रमा देवी दक्षिणतो दुर्गा वायोस्तु पूर्वतः ॥ ८९ ॥

यमदात् पश्चिमे स्कन्दश्चण्डेश्वरश्चैव गोचरे ।

क्षेत्रपाल च चण्डात् प्राक् तानिष्ठाञ्जावृत्तिं यजेत् ॥ ९० ॥

वृषाद्याः क्षेत्रपालान्ताः पूज्या किञ्चं स्थिरं यदा ।

न चले स्थण्डिले पूज्याः पूज्या वेत्यपरं जगुः ॥ ९१ ॥

वज्रं शक्तिं तथा दण्डं सद्गं पाशाङ्कुशौ गदायम् ।

त्रिशूलं पद्ममित्यश्वैः पञ्चमी तु वृत्तिर्भवेत् ॥ ९२ ॥

इत्थं सपञ्चावरणमिष्ठां शम्भुं तथानले ।

घृतेनाग्नेन च तिलैर्हुत्वाग्नेन वक्तिं क्षिपेत् ॥ ९३ ॥

वथा —

रुद्राश्चाप्यथ मातरोऽपि च गणा यक्षाश्च पूर्वादिगाः  
 शर्वाद्यां ग्रहदैत्यराक्षसवरा नागाश्च मध्ये ततः ।  
 नक्षत्राणि तदन्तरालविदिशास्वीशादिका राशयो  
 विश्वे क्षेत्रपतिः प्रदक्षिणवशाद् दुर्गा च तेभ्यः क्षिपेत् ॥ ९४ ॥  
 द्वितीयमण्डले चापि शक्राद्या दश लोकपाः ।  
 तेभ्यश्च तद्बहिः क्षेप्यो मन्त्रेणानेन वै बलिः ॥ ९५ ॥

ओं वायसादिभ्यः समयभेदिभ्यः ठ ठ ।

बलिमन्त्रांस्तु संहृत्य प्राङ्गणे कृतमण्डले ।  
 ये रुद्रा रौद्रकर्माणो रौद्रस्थाननिवासिनः ॥ ९६ ॥  
 सौम्याश्चैव तु ये केचित् सौम्यस्थाननिवासिनः ।  
 मातरो रौद्ररूपाश्च गणानामधिपाश्च ये ॥ ९७ ॥  
 सर्वे सुप्रीतमनसः प्रतिगृहन्त्विमं बलिम् ।  
 सिद्धिं यच्छन्तु मे क्षिप्रं भयेभ्यः पान्तु मां सदा ॥ ९८ ॥

ताभ्यस्त्रेभ्यो नम इति बलिं निक्षिप्य,

ततोऽग्निः पाणिपादं तु प्रक्षाल्याचम्य वाग्यतः ।  
 प्रदक्षिणनमस्कारस्तुतिभिस्तं प्रसाद्य तु ॥ ९९ ॥  
 निवेदिताञ्च निर्माह्यं सति चण्डे निवेदयेत् ।  
 तत् क्षिपेत् सलिलेऽग्नौ वा शिल्पिकर्मकरादयः ॥ १०० ॥  
 दास्यो वापि तदश्नीयुस्तदन्ये चेत् पैतन्ति ते ।  
 यथापचारमार्गेण चक्रवर्त्युपचारतः ॥ १०१ ॥  
 गीतनृत्तादिविभैर्भनसा चाभिनन्दितम् ।  
 तदग्रे तु जपेन्मन्त्रं जपपूर्जादिकं ततः ॥ १०२ ॥  
 मन्त्रैर्गुह्यातिगुह्याद्यैर्देवपादे समर्पयेत् ।

वथा —

गुह्यातिगुह्यगोसा त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ॥ १०३ ॥

सिद्धिर्भवति मे येन त्वत्प्रसादात् त्वयि स्थितमृता ।  
 यत्किञ्चित् कर्म हे देव । सदा सुकृतदुष्कृतम् ॥ १०३ ॥  
 तन्मे शिवपदस्थस्य हुं क्षं क्षपय शङ्करा ।  
 शिवो दाता शिवो भीक्ता शिवः सर्वमिदं जगत् ॥ १०५ ॥  
 शिवो यजति सर्वत्र यः शिवः सोऽहमेव हि ।  
 साङ्गमूलाङ्गमित्येभिरर्पयेच्छुक्लकाम्बुभिः ॥ १०६ ॥  
 अथास्य सिद्धमन्त्रस्य विनियोगा भवन्ति हि ।  
 मन्त्रः प्रच्यवते वीर्याद् विनियोगं विना यतः ॥ १०७ ॥  
 एकादशजपात् ज्ञानप्रोक्षणाभौदकादिकम् ।  
 आयुरारोग्यदं नृणामघदोषापहं च तत् ॥ १०८ ॥  
 दूर्वातिलाज्यच्छिन्नानां लक्षहोमोऽपमृत्युजित् ।  
 सर्वरोगग्रहकेशहरमायुर्वर्धनम् ॥ १०९ ॥  
 पर्वताग्रे महानद्यां जपाच्चायुरवाप्नुयात् ।  
 आदित्याभिमुखो लक्षं जपंश्चाष्टोत्तरं शतम् ॥ ११० ॥  
 जुह्वत् साज्यांस्तिलान् रोगान् जयेच्चायुश्च विन्दति ।  
 शनैश्चरदिनेऽधत्थमालभ्यापि जपेत् तथा ॥ १११ ॥  
 अष्टोत्तरशतालब्धमौषधं वा लजं पिबेत् ।  
 औदरैर्मुच्यते रोगैर्षिषमप्यमृतं भवेत् ॥ ११२ ॥  
 आदित्याभिमुखः स्थित्वा नाभिदग्ने जले जपेत् ।  
 सहस्रं वा शतं नित्यमायुरारोग्यवर्धनम् ॥ ११३ ॥  
 नद्यम्भःपूरितं कुम्भं यथावदयुतं जपेत् ।  
 स्पृष्ट्वाभिषेकस्तेन स्याद् ग्रहरोगापमृत्युजित् ॥ ११४ ॥  
 स्वबीजसम्पुटं कुक्षौ न्यस्तं शलादिनाशनम् ।  
 ब्राह्मीं घृतरसं वापि चन्द्रसूर्योपरागयोः ॥ ११५ ॥  
 आमोक्षाज्जपितं पित्वा प्रज्ञाश्रुतधरो भवेत् ।  
 आर्द्राकृष्णचतुर्वर्ष्यां तथा कृष्णाष्टमीतु वा ॥ ११६ ॥

१. 'मा', २. 'सर्वेति चः' सं. पाठः. ३. 'न्ना', ४. 'या' क. ग. पाठः.  
 ५. 'दं क्षितौ' क. पाठः.

ग्रहणे विष्वयनयोर्मासं प्राक् समुपोषितः ।  
 पूजयेद् भस्मदिग्भाङ्गः शिवं शक्त्या जपेदपि ॥ ११७ ॥  
 पलं श्वेतवचाचूर्णं कापेलाज्यं चतुष्पलम् ।  
 मन्त्रेणायुतमालब्धं पीत्वा सर्वज्ञतामियात् ॥ ११८ ॥  
 वीर्णमास्यां यदा माषसंक्रान्तिः सा सरस्वती ।  
 प्राक् त्रिरात्रोषितस्तस्यां शिवमिष्ट्वा यथाविधे ॥ ११९ ॥  
 जपेद् रात्रावनक्षनो भस्मदिग्धो नदोतटे ।  
 प्रातः ज्ञानादिकं कृत्वा गव्याज्यं भस्मामिश्रितम् ॥ १२० ॥  
 पलाशपत्रगं स्पृष्ट्वा जपित्वाष्टसहस्रकम् ।  
 पीत्वा तत्पञ्चगव्यं वा ज्ञानं प्रज्ञां च विन्दति ॥ १२१ ॥  
 हंसवागीश्वरीबीजैः संपुटं तु षडक्षरम् ।  
 लक्षत्रयं जपेद् ध्यात्वा सर्वज्ञो नचिराद् भवेत् ॥ १२२ ॥  
 एवं षडक्षरं मन्त्री हंसवागीश्वरीयुतम् ।  
 ब्रह्मादेशाशनो भक्त्या लक्षाणां दशकानि तु ॥ १२३ ॥  
 जपेत् क्रमेणाणिमार्दीन् प्राप्य विद्याधरो भवेत् ।  
 विस्वच्छायागतो नित्यमयुतं प्रजपेच्छुचिः ॥ १२४ ॥  
 तत्फलं जुहुयात् साज्यमष्टोत्तरसहस्रकम् ।  
 अलक्ष्मीमपकृष्याथ मासेन धनवान् भवेत् ॥ १२५ ॥  
 मासौ मासांश्च षड्वाक्यं य एवं जुहुयाज्जपन् ।  
 संपूजयन् शिवं भक्त्या श्रिया स धनदो भवेत् ॥ १२६ ॥  
 पलाशकुसुमैः पुत्रः स्याद्धूर्तस्तत्सामेद्धृतात् ।  
 उत्पातश्चत्रुवाधानां सद्यः शान्तिर्भवेष्यति ॥ १२७ ॥  
 ग्रहपीडासु हुत्वाष्टसहस्रमयुतं जपेत् ।  
 साध्वेस्तिर्लैर्भवेच्छान्तिर्दुःस्वप्नेऽष्टकृतं हुतात् ॥ १२८ ॥  
 ग्रहणे लिङ्गमभ्यर्च्य ध्यात्वेष्टमयुतं जपेत् ।  
 कभते तद्भवां शान्तिं तथा वायुतहोमतः ॥ १२९ ॥  
 सर्वत्र लिङ्गमभ्यर्च्य कुर्यात् कर्माणि संनिधौ ।  
 जामिषारकज्ञान्तिः स्यात् त्रिसन्ध्य जपहोमतः ॥ १३० ॥

तच्च प्रतिसृतं कर्म शत्रुमेवाभिगच्छति ।  
 विपरकसमासिकैः स्याद् विद्वेषो विभीतकैः ॥ १३१ ॥  
 तीक्ष्णतैलहुताल्लक्षान्प्रियते ह्यमरोऽप्यारिः ।  
 बामोरुलिसितं नाम मन्त्रेणान्तरितं क्रमात् ॥ १३२ ॥  
 निश्चया निशि वामेन तलेनाच्छाद्य तज्जपेत् ।  
 आकर्षयेत् स्त्रियं ध्यायन् पाशोर्कर्षणविह्वलाम् ॥ १३३ ॥  
 अनेनैव प्रयोगेण पुंसां चाकर्षणं स्मृतम् ।  
 चतुर्दशीषु कृष्णासु वदसु तीरे पयोनिधेः ॥ १३४ ॥  
 सैकतं लिङ्गमभ्यर्च्य निराहारोऽयुतं जपेत् ।  
 वदस्वेवापरसन्ध्यासु सप्तम्यामथ मण्डले ॥ १३५ ॥  
 पद्ममध्येऽभिपूज्येशं तस्य दक्षिणतो यजेत् ।  
 वीरभद्रं च विमेशं जपापुण्यैस्तु मातृभिः ॥ १३६ ॥  
 जपापुण्यायुतं चामौ जुहुयाच्च तदग्रतः ।  
 ततः स मातृभिर्विभ्रं वीरभद्रं च पश्यति ॥ १३७ ॥  
 ततोऽभीष्टं वरं लब्ध्वा मोदते देववधिरम् ।  
 बाणपुण्यायुतैर्हुत्वा युद्धे विजयमाप्नुयात् ॥ १३८ ॥  
 यद्वर्णपुण्यैर्जुहुयात् तद्वर्णं लभतेऽम्बरे ।  
 पाञ्चगव्यं चरं प्राशनं पञ्चलक्षं जपेन्मनुम् ॥ १३९ ॥  
 पातकेभ्यश्च पापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ।  
 पर्वताग्रं समारुह्य त्रिःश्रायी त्रत्यभोजनः ॥ १४० ॥  
 यमैः सनियमैर्युक्तः क्रोटिसंख्यं षडक्षरम् ।  
 जपेद्यः पूजयेत्त्रिंशं मौनव्रतधरः शुचिः ॥ १४१ ॥  
 सोऽनेनैव शरीरेण स्नेहरः कामरूपधृक् ।  
 अणिमादिगुणैश्चर्यं लब्ध्वा सिद्धैश्च सामरैः ॥ १४२ ॥  
 बन्धमानो गणेशैश्च पूज्यमानः स सर्ववित् ।  
 सर्वलोकभिगामी स्यात् सर्वान् देवान् पश्यति ॥ १४३ ॥

क्रोटिप्रयं जपेदेवं यस्त्वसौ साधकोत्तमः ।  
 प्रत्यक्षतामियात् तस्य सहाम्बः परमेश्वरः ॥ १४४ ॥  
 बहुनात्र किमुक्तेन सांबस्येशस्य तुष्टये ।  
 नैतेषां शिवमन्त्राणामन्यो मन्त्रोऽस्ति कश्चन ॥ १४५ ॥  
 स्ववर्णाश्रमघर्माणाम्मचाराणां च पालकः ।  
 दीक्षितो गुरुणा मन्त्रं स साधयितुमर्हति ॥ १४६ ॥  
 विभीतककरझार्कस्तुहिच्छायां न संश्रयेत् ।  
 पलण्डुलशुनालाबुगृजनानि तुषोदकम् ॥ १४७ ॥  
 मत्स्यमांसानि मद्यं च ककुभाण्डं तथालुपम् ।  
 कांस्याशनं च शार्ङ्गाष्टं नालीशाकं सिलिन्द्रकम् ॥ १४८ ॥  
 यातयामं गतरसं पूतिपशुषितादिकम् ।  
 अस्नानाद्यशुचिस्पृष्टं शावसूतकमोजनम् ॥ १४९ ॥  
 गैणान्नं गणिकान्नं च क्षत्रविदशूद्रभोजनम् ।  
 प्रतिलोमानुलोमानामन्नानि च विवैर्जयेत् । १५० ॥  
 अदृष्ट्वा चाप्यसंपूज्य लिङ्गं नाद्यान्न वा पिबेत् ।  
 गोगुर्वागमवेदानां शिवभक्तद्विजन्मनाम् ॥ १५१ ॥  
 सच्छात्राणां च देवानां निन्दां दूरेण वर्जयेत् ।  
 इष्टापूर्तं यथाशक्ति कुर्वन् नित्यं जितेन्द्रियः ॥ १५२ ॥  
 यथोक्तं फलमाप्नोति मन्त्रैरेभिस्तु मानवः ।

विनियोगाधिकारः ।

तारं प्रासादबीजं च शिवायेति नमोन्तकम् ॥ १५३ ॥  
 शिवस्य मूलमन्त्रोऽयं सप्तवर्णोऽसिलार्थदः ।  
 प्रासादोक्ताङ्गबीजान्ते शिकाराद्यक्षराणि तु ॥ १५४ ॥

संयोज्य जातियुक्तानि तस्याज्ञानि भवन्ति हि ।  
सानुस्वारं तु खं नेत्रमन्त्रोऽप्ये स्यात् सजातिकैः ॥ १५५ ॥  
दधीचश्चैव गायत्रमृषिश्छन्दश्च दैवतम् ।  
शिवश्च साधनाद्यं च विनियोगश्च पूर्ववत् ॥ १५६ ॥  
सतारः शक्तिबीजादिः प्रोक्तो मन्त्रः षडक्षरः ।  
शैवाष्टाक्षर उद्दिष्टो धर्मकामार्थमोक्षदः ॥ १५७ ॥  
प्रासादादिस्वषड्वर्णैः प्रासादोक्ताङ्गपूर्वकैः ।  
खस्वजातिसमायुक्तैरस्याप्यज्ञानि षड् वि(दःऽदुः) ॥ १५८ ॥  
ऋषिः शिलादो बृहती छन्दो दैवं शिवः स्वयम् ।  
अस्यापि साधनाद्यं तु विनियोगाश्च पूर्ववत् ॥ १५९ ॥

शैवाष्टाक्षराधिकारः ।

अस्यैवाष्टाक्षरस्यान्ते चिन्मन्त्रं योजयेद् यदा ।  
मन्त्रो दशाक्षरः शैवः कल्पवृक्ष इवेष्टदः ॥ १६० ॥  
सविन्दुखं भृगुः सर्गी चिन्मन्त्रोऽयं हि कीर्तितः ।  
अष्टाक्षरोक्तान्यज्ञानि षडस्यापि भवन्ति हि ॥ १६१ ॥  
सनत्कुमारः पङ्क्तिश्च पार्वतीसहितः शिवः ।  
ऋष्याद्याः साधनाद्याश्च विनियोगाः पुरोदिताः ॥ १६२ ॥  
षण्मन्त्राणामपि षेषां सामान्यं दोशैर्कां विदुः ।  
षडेते हि महामन्त्राः मूलमन्त्राः शिवस्य हि ॥ १६३ ॥  
नैषामसाध्यं कोऽप्यस्ति पुरुषार्थो हि वाञ्छितः ।

इतीमे समासात् समालोक्य कल्पास्तथा शैवमन्त्राः षडेव प्रधानाः ।  
तथा सारमृताः श्रुतीनां कृतानां हितायोपदिष्टाः समस्ता विशिष्टाः ॥ १६४ ॥

इति श्रीमद्देवानाद्योगगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

अष्टाविंशः पटलः ।

अर्थः कौनर्त्रिंशः पटलः ।

वामदोर्मेध्यमः साधी सट्पण्डस्तारपूर्वकः ।

ससर्गश्च मृगुल्लवर्णः प्रोक्तो मृत्युञ्जयो मनुः ॥ १ ॥

ऋषिः कङ्कालश्चन्द्रोऽस्य देवी गायत्रमुच्यते ।

विनियोगो मृत्युञ्जये दैवं मृत्युञ्जयः शिवः ॥ २ ॥

विन्दुन्तावस्य मध्यान्त्यै षडङ्गान्यायैतैः स्वरैः ।

बीजानि त्रीणि करबोर्ज्येष्ठाद्यङ्गुलिपर्वसु ॥ ३ ॥

कनिष्ठादिषु चाङ्गानि तलयोरक्षमन्त्रतः ।

पादादिकं तु गुष्ठान्तं प्रथमार्णं तु विन्यसेत् ॥ ४ ॥

गुष्ठादिकं तु कण्ठान्तं द्वितीयं बीजमप्यथ ।

तृतीयनाप कण्ठादिमूर्धान्तं विनेधाय तु ॥ ५ ॥

हृदादिस्वावकाशेषु षडङ्गान्यपि विन्यसेत् ।

लक्षत्रयं पुरश्चर्याजपस्तस्माद् दशांशतः ॥ ६ ॥

छिन्नाः क्षीराज्यमध्वाक्ता जुहेति चतुरङ्गुलाः ।

ध्यायन् मृत्युञ्जयं स्वैक्यं यजंश्चित्रादिके जपेत् ॥ ७ ॥

पायात् पाण्डरपुण्डरीकपटयोरूर्ध्वाधरोत्फुल्लयोर्मध्यं

संपुटचन्द्रमण्डलगतो वोऽष्टाब्दवालाकृतिः ।

स्वासीनः शरमौक्तिकाक्षिवलये शूलं दधत् षड्भुजो

दक्षेऽन्यत्र सुधाकपालकलशौ मुद्रां च मृत्युञ्जयः ॥ ८ ॥

अपिच ---

श्वेताकल्पो लसन्मुक्ताहारिहारविभूषणः ।

त्रिणेत्रो घृतबालेन्दुर्जटामकुटभूषणः ॥ ९ ॥

ऊर्ध्वाधेश्चन्द्रबिम्बस्थकलाजालामृताम्बुभिः ।

श्च्योतत्सुधाम्बुधाराभिः प्लाव्यमानः समन्ततः ॥ १० ॥

कर्णिकास्यान्तर्बीजं स्यात् तयोर्मध्येन्दुबिम्बयोः ।

चिन्तयेद् वारुणं बीजं तस्माच्छ्योतत्सुधाम्बुभिः ॥ ११ ॥



प्लाव्यमानं सरन् स्वैक्यं मृत्युञ्जयशिवं सुरेत् ।  
 प्रणवं पद्मयोर्नाले द्वितीयार्णं दलानि च ॥ १२ ॥  
 अमूलोमविलोमस्य मनोर्मध्ये स्वनाम च ।  
 प्रयेजनं चाप्युच्चार्य जपेदिष्टार्थसिद्धये ॥ १३ ॥  
 तथैव होमे स्वाहान्तं हुत्वेष्टं लभते फलम् ।  
 छिन्नाभिर्मधुराक्ताभिर्हुत्वा मृत्युं निवर्तयेत् ॥ १४ ॥  
 दूर्वाभिरायुषे तद्वदारोग्यं पायसेन च ।  
 काष्मर्यसमिधा होमः सर्वरोगहरो भवेत् ॥ १५ ॥  
 तिलाज्यपायसच्छिन्नाहोमात्मदयत्युपद्रवः ।  
 पायसक्षीरसिद्धार्थहवनाज्जयमाप्नुवात् ॥ १६ ॥  
 स्तम्भनं बुसराजीभिर्द्वेषं निम्बसमिद्दलैः ।  
 वैभीतकैस्तथोष्णाटं मारणं विषवृक्षजैः ॥ १७ ॥  
 राजीतैलविषोन्मिश्रैः क्षुद्रेषु हवनं मतम् ।  
 क्षीराज्यमधुसिक्तं स्यात् शान्तिकेष्वपि पौष्टिके ॥ १८ ॥  
 वश्याय लोणमधुरैः श्रियै कमकृपावसैः ।  
 जुहुवात् कोटिजाप्येन सर्वान् कामानवाप्नुवात् ॥ १९ ॥  
 पूजां च कुर्याच्छिवोक्तक्रमात् प्रोक्तशिवासने ।  
 स्वाग्नेर्द्वारेशलोकेशैरक्षैश्चावरणैः क्रमात् ॥ २० ॥  
 चित्रादिमूर्तीं हृदये सूर्यविम्बेऽथ वा जले ।  
 उपचारैर्भयाशक्ति बजस्तस्तिद्धिमश्नुते ॥ २१ ॥  
 मृगुसं शुक्लमभिस्थं ततो ज्वलनमृत्युभिः ।  
 नाशनात्प्राभिजायान्तो मन्वर्णो मनुकृष्टतः ॥ २२ ॥  
 मृत्युजित्संज्ञितोऽस्यापि ऋष्याथं पूर्वचोदितम् ।  
 दक्षिणास्यो जपेदेनं सन्ध्ययोर्मृत्युशान्तये ॥ २३ ॥  
 कथितध्वर्णमन्त्रादिमिमं सप्तदशाक्षरम् ।  
 जपेत् तु साधनाथं च विनियोगैश्च पूर्ववत् ॥ २४ ॥

ध्यानं च पूर्ववत् तत्र विशेषस्तूपदिश्यते ।

षडङ्गकमलचन्द्रद्वन्द्वमध्येऽष्टविहं हरिणपरशुपाणिं साक्षमाकाकपाकम् ।

अमृतकिरणचूडं पाण्डराकस्यवर्णं सवदमृतजलार्द्रं नौमि मृत्युञ्जयेष्टम् ॥

मृत्युञ्जयाधिकारः ।

मन्त्रस्यैयम्बकः श्रौतो मृतसञ्जीवनं स्मृतम् ॥ २१ ॥

ऋषिर्वसिष्ठो भगवान् भार्गवश्चेति केचन ।

छन्दोऽनुष्टुप् देवता स्याद् रुद्रस्यैयम्बपूर्वकः ॥ २७ ॥

षडङ्गानि स्वयं रामवेदाहनवपञ्चकैः ।

त्रिमिथ्यापि निजैर्वर्णैः पादाङ्गस्यग्रसन्धिषु ॥ २८ ॥

पादसन्धिद्वये जान्मोर्गुष्ठे मूले तथोदरे ।

पृष्ठे च हृदये कण्ठे बाहोः सन्ध्यङ्गुलीष्वपि ॥ २९ ॥

वक्रप्राणाक्षिकर्णभ्रूयुगलेष्वपि मूर्धनि ।

द्वात्रिंशद्गूर्णविन्यासं विन्द्वन्तं पृथगाचरेत् ॥ ३० ॥

शिरोभ्रूनेत्रवदनकण्ठहृत्प्राभिषु क्रमात् ।

गुणोरुजानुपादेषु पदान्येकादश न्यसेत् ॥ ३१ ॥

ध्यानं च —

आसीनः पुण्डरीके दधदमृतमयं पूर्णकुम्भं निजाङ्गे

पाणिभ्यां पुस्तकाक्षसजमपि सुधया पूर्णकुम्भौ सिताङ्गम् ।

कुम्भाभ्यां सौधवर्षैर्घृतसशिक्षकले मूर्ध्नि सिञ्चन् कपर्दी

शुक्लाकस्योऽष्टबाहुः प्रहसितवदनो रक्षतात् त्र्यम्बको वः ॥३२॥

अवाद्यावरणा पूजा कर्तव्या त्र्यम्बकस्य तु ।

शिवासने तु शैवोक्ते निजाङ्गैः प्रथमावृत्तिः ॥ ३३ ॥

इमावद्वियजमानार्कजलवाय्विन्दुपुष्करैः ।

अद्याभिर्मूर्तिभिः शम्भोर्द्वितीयावरणं स्मृतम् ॥ ३४ ॥

तृतीयाधास्तु षष्ठ्यन्ता वृत्तयोऽष्टाभिरहमिः ।

अष्टाभिश्चाष्टभिर्ज्ञेया रंमाराभ्यादिस्रक्तिभिः ॥ ३५ ॥

कास्ता द्वात्रिंशच्छक्तयः—

रंमा रात्रिः प्रभा ज्योस्त्रा पूर्णोषा-पूरणी सुषा ।

तृतीयावरणे चाय विश्वा विद्युष पाण्डरा ॥ ३६ ॥

प्रहा सारा च सन्ध्या च शिवा चैव निशाहमी ।

चतुर्थावरणे—

आर्द्रा प्रहा परा मेषा कान्तिः शान्तिर्भृतिः स्मृतिः ॥ ३७ ॥

इत्यष्टौ शक्तयः प्रोक्ताः पञ्चमावरणस्य तु ।

परोमा पावनी पश्चा द्धान्ता मोषा जयामला ॥ ३८ ॥

शक्तयोऽष्टाविति प्रोक्ताः ष(छाःष्टा)वरणगोचराः ।

इन्द्राद्यैर्दशलोकेषुः सप्तमी तु वृत्तिर्भवेत् ॥ ३९ ॥

अहमी च हि वैजायैः कर्षिकायां शिवः स्ववम् ।

किञ्चलकमध्येष्वज्ञानि केसराग्नेऽर्द्धमूर्तवः ॥ ४० ॥

दक्षगा मूलमध्याग्रतदग्रेषु च शक्तयः ।

एभिरावरणैः शम्भु(शुःरु)पहारोदितक्रमात् ॥ ४१ ॥

पूज्यः स्याद्बृहदे चित्रे किञ्चे वा स्फाटिके शुभे ।

कलशेऽप्येवमावाद्य सम्पूज्य विधिवच्छिवम् ॥ ४२ ॥

सामय्या दीक्षितं विप्रं शिष्यं तेनाभिषिष्य तु ।

तस्मै मन्त्रं बलोपेतं दद्यात् सोऽपि च साधयेत् ॥ ४३ ॥

नित्यं सम्पूजयेच्छम्भुं प्रत्याशी विभितेन्द्रिवः ।

ब्रह्मचर्यपरः पूर्वं जपेत्सप्तमनन्यधीः ॥ ४४ ॥

वैस्वाः पालाससदिरन्यग्रोषसमिधस्त्रिधाः ।

सिद्धार्थपावसशीरदधिर्दुर्वाः पृथक् क्रमात् ॥ ४५ ॥

दक्ष इत्यादि तैरग्राह्योपरसहस्रम् ।  
 भावाहितशिवे हुत्वा सत्कथा विमास्तु मोजयेत् ॥ ४६ ॥  
 अयुतं वेदविदुषां सहस्रं क्षतमेव वा ।  
 गुरुं चाराधयेच्छक्त्या हिरण्यवसनादिभिः ॥ ४७ ॥  
 ततः सिद्धोऽस्य मन्योऽयं सर्वकामप्रदो भवेत् ॥  
 येन शुक्रः पुरा देवैर्निहस्तान् युधि दानवान् ॥ ४८ ॥  
 मन्त्रेण जीवयामास कैचमन्निरसः सुतम् ।  
 येन कर्मास्थिवेहोऽभूद् दधीचो मनुजाग्रता ॥ ४९ ॥  
 तेन त्रैयम्बकेनास्ति न्यसाध्यं भुवनत्रये ।  
 विस्वानामनुतैर्ब्रह्मी पलाशैर्ब्रह्मवर्चसम् ॥ ५० ॥  
 एषोभिः साक्षिरैः पुष्टिं धनधान्यं वदोद्भवैः ।  
 अथ मृत्युञ्जयं चमक्षयं कृष्णतिष्ठैर्दुतैः ॥ ५१ ॥  
 सप्तशयं च सिद्धार्थैः पायसेनायुषे त्रिवे ।  
 क्षीरेण सुप्ररोमविद्यान्तिर्ब्रह्मीकरं तन्म ॥ ५२ ॥  
 दूर्वाभिरायुरारोम्यं दध्ना ज्ञानेन सम्पन्नम् ।  
 प्रतिग्रासं जन्मदिने दूर्वाभिः पायसेन च ॥ ५३ ॥  
 मिच्छति च घृतं हुत्वा दीर्घमायुरव्यञ्जनात् ।  
 कर्णार्थैः पायसेनायुः स्वात् सर्वत्र घृतं प्लुतम् ॥ ५४ ॥  
 नाभिवज्रजले स्तिवा प्रत्यहं चयुषे जयेत् ।  
 सप्तभिर्मन्त्रितं नित्यमद्यं क्षीरं तथौषधम् ॥ ५५ ॥  
 त्रिसन्ध्यं सठिष्ठं च स्वात् पीतमायुर्विकर्षणम् ।  
 पायसं वाच दध्नाद्यं हुतं पर्वसु पुष्टिदम् ॥ ५६ ॥  
 कैन्वा तु उच्यते कजैर्ब्रह्मैः कन्यास्य दीयते ।  
 न्यग्रोधपिप्लवकप्रसैः कन्यादौदुम्पतैरपि ॥ ५७ ॥  
 प्राञ्जनापान् कसे कुर्वात् क्षीराज्यमनुसेधितैः ।  
 तिस्रसिद्धार्थैर्दूर्वाभिराग्रावामायुषे हुतैः ॥ ५८ ॥

जन्मर्षे जुहुयावाभ्यं कृत्स्नं गुरुपायसम् ।  
 श्लेषेण भोजयेद् विमान् वक्षयेद् देवतामपि ॥ ५९ ॥  
 सा चास्त्रेष्टं वरं दक्षत् किं पुनर्मानवो भुवि ।  
 शयीसमिद्धिराद्रायां सङ्घर्षं पायसेन वा ॥ ६० ॥  
 हुत्वा तद्गस्मना क्राळे त्रिपुण्ड्रं सर्ववक्ष्यदम् ।  
 पयसारम्बभैर्हुत्वा निद्यायां वक्षयेद् ध्रुवम् ॥ ६१ ॥  
 तद्वत् कृष्णचतुर्वर्ष्यां हुत्वापामार्गपायसैः ।  
 तद्गस्मपुण्ड्रं शिरसि क्षितं तु वक्षयेत् क्षियम् ॥ ६२ ॥  
 सैकार्द्रस्तादिरैर्द्वेषमुष्णाटं च विभीतकैः ।  
 वेत्सैर्कर्मते वृद्धिं मारयेद् विषवृक्षजैः ॥ ६३ ॥  
 नामाहितैस्तु सर्वत्र समिद्धिः क्षुद्रकर्मसु ।  
 जुहुयात्तामकर्माब्जं मन्त्रान्ते विनियोजयेत् ॥ ६४ ॥  
 सिद्धार्थैः शर्करामिर्षां जपितैस्त्रिसहस्रकम् ।  
 गृहग्रामपुरादीनां रक्षायै विष्णुं निक्षिपेत् ॥ ६५ ॥  
 रज्ज्वाशु(!)पककृतया त्रैकाहद्वैदिकाठिकम् ।  
 दिनसंख्याप्रथितया हस्ते बद्ध्या ञ्जरं हरेत् ॥ ६६ ॥  
 जन्मर्षेष्वपि सङ्गान्ध्यां कर्कशं विधिपुरितम् ।  
 सापितं जपहोमाभ्यां सिद्धं स्यादायुषे भिये ॥ ६७ ॥  
 तथा सेनाभिषिक्ता स्त्री कन्या सुते सुतं शुभम् ।  
 जायुरारोम्बविजयश्रीसौभाग्यप्रदो हि सः ॥ ६८ ॥  
 कुण्डलपदे चतुर्वर्ष्यामाद्रायां बाह्वने तिथौ ।  
 भविष्येपीदितदिने प्रयोगोऽग्नेन सिद्धिवः ॥ ६९ ॥  
 मर्षां समुद्रगामिन्वां साकमूर्च्छकान्छनः ।  
 जपेदेकादिक्रियाणि स दिन्देदमिमादिषान् ॥ ७० ॥  
 मत्वाछनस्तु निष्कामः पर्यताग्ने वचम् क्षियम् ।  
 कृत्स्नं चक्षिषा तु कुण्डले मन्त्रमन्त्रात् ॥ ७१ ॥

बहुनात्र किमुक्तेन भजतां मनुनाडुना ।

धर्मार्थकाममोक्षेषु दुर्लभो नास्ति कश्चन ॥ ७२ ॥

त्रैयम्बकाधिकारः ।

गायत्र्यनुष्टुभौ त्रिष्टुप् त्रयं चैकत्वमागतम् ।

त्रिमन्त्रः शतवर्णोऽयं सूर्यरुद्राग्निदैवतः ॥ ७३ ॥

विश्वामित्रो वसिष्ठश्च मारीचः काश्यपः स्वयम् ।

ऋषयोऽमी यथापूर्वं छन्दस्तत् त्रितयं स्मृतम् ॥ ७४ ॥

स्वयमेव षडङ्गानि जातियुक्तैर्निजाक्षरैः ।

तत्रातिजगतीरुद्रविकाराष्टिप्रसंख्यया ॥ ७५ ॥

द्वाविंशत्या तथा कृत्या षडङ्गानि यथाक्रमम् ।

लक्ष्मस्य पुरश्चर्या शक्त्या हुत्वाज्यपायसम् ॥ ७६ ॥

द्विजांश्च भोजयेच्छक्त्या सिद्धमन्त्रस्ततो भवेत् ।

गायत्र्याद्यं शान्तिकादौ पौष्टिकेऽनुष्टुभादिकम् ॥ ७७ ॥

गायत्र्याद्यं सौरपीठे शैवे तत्रत्रयम्बकादिके ।

दुर्गापीठे त्रैष्टुभाद्यं वह्निपीठेऽथ वा यजेत् ॥ ७८ ॥

सूर्यत्रैयम्बकश्चाथे दुर्गा वा ध्येयदेवता ।

अङ्गैर्धृतिः स्यात् प्रथमा प्रह्लादिन्यादिशक्तिभिः ॥ ७९ ॥

वृत्तित्रयं च वृत्तयश्चतसस्तु रमादिभिः ।

जागताषादिरेकैथ लोकेशैर्दशमी वृत्तिः ॥ ८० ॥

दूर्वाच्छिर्षाघृतैरायुर्लक्ष्मीं पद्मोत्पलैर्हुतैः ।

विश्वैः श्रियं तिलैः शान्तिं पापरोगेति (!) विद्विषाम् ॥ ८१ ॥

प्रातर्नित्यं जपेद् भक्त्या सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।

गायत्रिवादिमन्त्राणां ये ये कस्याः पुरोदिताः ॥ ८२ ॥

तेषूक्ता येऽस्य सामान्याः प्रयोगैर्नहुविस्तराः ।

शताक्षराधिकारः ।

तारं नमो नाभिगकारकुम्भौ ते दक्षिणामूर्तिपदं चतुर्थ्या ।  
 मद्यं च मेघां प्रयुतं च यच्छ बह्निप्रियेत्याकृतिवर्णमन्त्रः ॥ ८६ ॥  
 अत्रिभ्रान्तिकमक्षियुक् चरणस्यान्तः सदीर्घो विं  
 पद्यान्तं त्वं च रेफिवामचरणं ये तुभ्यमित्यक्षरैः ।  
 हतपूसणिहालिणे ध्यानै पातुणि पटांशज नमोरुद्राय क्षम्यथे ।  
 द्वात्रिंशद्गणिताक्षरो मनुरयं स्याद् दक्षिणामूर्तये  
 तारान्तादिनिरुद्धशक्तिसहितः पट्त्रिंशदणो भवेत् ॥ ८४ ॥  
 ऋषिः शुक्रोऽनयोर्ज्ञेयो ब्रह्मायस्येति केचन ॥ ८५ ॥  
 छन्दोगायत्रमाद्यस्य परस्यानुष्टुबुच्यते ।  
 देवता दक्षिणामूर्तिः सर्वज्ञत्वं द्वयोः फलम् ॥ ८६ ॥  
 स्वार्णैः पद्मिस्तथा पद्मिर्द्वाभ्यां द्वाभ्यां त्रिमिस्तथा ।  
 द्वाभ्यामपि षडङ्गानि प्रथमस्य स्वजातिभिः ॥ ८७ ॥  
 ऋत्विभिः(?) वसुमात्रज्ञभूतरामनिजाक्षरैः ।  
 जज्ञान्तं जातियुक्तानि द्वितीयेऽङ्गानि कल्पयेत् ॥ ८८ ॥  
 अङ्गुष्ठादितकान्तं तान्यङ्गानि करयोर्न्यसेत् ।  
 व्यापकं चापि मूलेन ततो देहेऽक्षराण्यपि ॥ ८९ ॥

वधा —

शिरोऽङ्गुष्ठाटङ्गुमध्यहृत्क्षेत्राण्युगमयोः ।  
 मुखे गले च भुजयोर्हृदि नाभौ च गुह्यके ॥ ९० ॥  
 ऊर्ध्वे च जङ्घयोः पद्भ्यामर्णद्वाविंशतिं न्यसेत् ।  
 शिरोऽङ्गुष्ठाटङ्गुमोत्रनासागण्डद्वये मुखे ॥ ९१ ॥  
 सन्ध्यहकेषु भुजयोर्गण्डङ्गामिषु क्रमात् ।  
 कक्षां गुह्ये चोक्तान्वेर्नङ्गान्किसन्धिषु ॥ ९२ ॥  
 द्वात्रिंशदक्षरन्यासं कृत्वा च व्यापकं पुनः ।  
 कृत्वा तु तारसक्तिभ्यां षडङ्गान्यपि विन्यसेत् ॥ ९३ ॥

द्वितीयः —

वेदन्वप्रोधमूले मुनिभिरभिवृतं गाढपर्यङ्कवदं

शुक्लाकर्षं त्रिणेत्रं मसितसितर्षिं व्याघ्रचर्मन्वराजम् ।

ध्यास्यामुद्रां च टङ्कं हरिणमृजुमुजे जानुरूढे कुसुम्भं

मित्राणं जाटजूटाहितशशिशकलं दक्षिणामूर्तिमीडे ॥ ९४ ॥

इदं ध्यानं द्वितीयानुष्ठुमः ।

अन्वासीनं मुनीन्द्रैः कनकपटमधोवदपर्यङ्कवदं

व्याख्यार्थं भूतिगौरं चलदमरनदीचन्द्रचञ्चत्कपर्दम् ।

व्यङ्गं रुद्राक्षमालोत्पलकलितकरं जानुरूढैकबाहुं

कूर्तिं चित्रां वसानं प्रणमत सततं दक्षिणामूर्तिमीशम् ॥ ९५ ॥

ततः सुरसरित्प्रख्यः सरस्त्रत्यस्तुटे स्थितः ।

मत्स्याशनो जपेच्छमेकलिङ्गे शिवाख्ये ॥ ९६ ॥

दक्षिणामूर्तिमाश्रित्य भस्मोद्घूलितविग्रहः ।

जुहुयात् तदशाशेन क्षीराज्यस्रपितांस्तिलान् ॥ ९७ ॥

भिक्षौ पटे वा चित्रस्थं यजेद् देवं शिवासने ।

एकावरणमार्गेण शिष्यैस्तु मुनिभिर्दृतम् ॥ ९८ ॥

मुस्योपचारैरर्घ्यधैर्मनसा वाप्यसंभवे ।

जपेत् प्रतिदिनं मन्त्रमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥ ९९ ॥

अश्रुतान्यपि शास्त्राणि व्याकरोति करोति च ।

जपध्यानातिशयतः सर्वज्ञो जायते स्फुटम् ॥ १०० ॥

मृत्युञ्जयं शिवमुपास्य जयन्ति मृत्युं सङ्गीवनं मनुमुपास्य जयन्ति कालम् ।

मन्त्रेण दक्षिणक्षिपं यजतां मुस्ताब्जे सारस्वतं बहति धाम सरस्वतीव ॥ १०१ ॥

इति भीमवीरानशिवगुणस्वेषपद्धतौ तन्त्रसारे

एकोनविंशः पटलः ।



अथ त्रिंशः पदकः ।

शुक्लं च नादबीजं चाप्यन्त्योऽनुग्रहविन्दुमान् ।  
भृगुः स्वमथ वहिस्थं शुक्लं मौक्तिकविन्दुमत् ॥ १ ॥  
षष्ठाक्षरं स्याच्छुक्लं च सं शुक्लं सामान्यनुग्रहम् ।  
विन्दुमज्जवमं बीजमघोरेभ्यः समुद्धरेत् ॥ १ ॥  
होबीजं च समुद्धृत्य अथ घोरेभ्य इत्यपि ।  
एकोनविंशत्यणोऽयं पार्श्वं साम्न्योष्ठविन्दुमत् ॥ १ ॥  
घोरघोरतरेभ्यश्च सं सानुग्रहविन्दुमत् ।  
सर्वतः शर्वसर्वेभ्यः प्रोद्धारस्तदनन्तरम् ॥ ४ ॥  
नमस्तेअस्तुरुद्धान्ते रूपेभ्य इति चोद्धरेत् ।  
व्योमौमौ विन्दुमत्वश्वाद् वाग्मवं मान्मथं तथा ॥ ५ ॥  
शक्तिं श्रियं ततः शुक्लं सानुग्रहविसर्जनम् ।  
उद्धृत्याघोरमन्त्रः स्याच्चतुःषष्ठाक्षरः ॥ ६ ॥  
तारादिवैदिकेऽप्यस्मिन् विज्ञेयः स्याद् द्विजातिभिः ।  
तारं च लोहितः साभिः स्फुरशब्देभ्य बीप्सितः ॥ ७ ॥  
दन्ती शिवोत्तमश्वाभिस्तौ चावटिमुज्जकौ ।  
अणुभूभक्तः प्रकतः कह कह वमघातयेति च बीप्सितम् ।  
वैर्माञ्जे चेत्यघोराज्ञो द्विचत्वारिंशदक्षरः ॥ ८ ॥  
अस्यैव बीजमन्त्रश्च कथ्यते द्वादशाक्षरः ।  
पार्श्वं साम्न्योष्ठचन्द्रार्धं सं साम्न्योऽकारविन्दुं कम् ॥ ९ ॥  
वाग्मवस्मरहृल्लेला श्रीप्रसार्दिसरस्वती ।  
अज्ञाय फडिति प्रोक्तो मन्त्रोऽयं द्वादशाक्षरः ॥ १० ॥  
द्विचत्वारिंशदर्पेण संयोज्य द्वादशाक्षरम् ।  
चतुष्पञ्चाक्षदर्पं स्यादघोराज्ञमपि स्फुटम् ॥ ११ ॥  
एवं अघोरमन्त्रश्चाप्यघोराज्ञं च कीर्तितम् ।  
सहपाठे द्वयोर्वर्णा भवन्त्यष्टोत्तरं शतम् ॥ १२ ॥

१. 'त्वा', २. 'ग्न्यो', ३. 'जे' क. पाठः, ४. 'जा' न. पाठः. ५. 'वि'  
क. पाठः. ६. 'व', ७. 'भृगुमत् ॥', ८. 'द' न. पाठः.

द्वयोरपि षडङ्गानि पृथक् स्वार्णैर्भवन्ति हि ।  
 ऋषिर्द्वयोर्गोखवः स्वाच्छन्दस्तु बृहती मता ॥ ११ ॥  
 अघोरमूर्तिस्तु शिवो देवता स्याद् द्वयोरपि ।  
 साधनाद्यं द्वयोस्तुल्यं नान्योन्यं तौ हि युञ्जतः ॥ १४ ॥  
 अघोरं साधयन्नक्षं तद्दक्षाक्षं जपेदपि ।  
 साधयन्ध्याप्यघोराक्षमघोरं च जपेत् तथा ॥ १५ ॥  
 आदिस्वनर्बेबीजे स्यादघोरेभ्योऽथ ह्यौ च हत् ।  
 अथ घोरेभ्य इति च प्रेक्षिरो वातिसंयुतम् ॥ १६ ॥  
 घोरघोरतरेभ्यः समौ बिन्दुसहितं शिखा ।  
 सर्वतः शर्वसर्वेभ्यः प्रोद्धारः कवचं भवेत् ॥ १७ ॥  
 नमस्त इत्यादिभिः स्यान्नेत्रमेकादशाक्षरैः ।  
 परिशिष्टैः पञ्चबीजैरक्षं सर्वत्र जातिभिः ॥ १८ ॥  
 युतानि स्युरघोरस्य षडङ्गानि निजाक्षरैः ।  
 अघोराक्षस्य चाङ्गानि निजवर्णैर्भवन्ति हि ॥ १९ ॥  
 रसर्तुवेददिक्नागवसुसंख्याक्षरैः क्रमात् ।  
 स्वस्वजातियुतानि स्युरङ्गानि षडनुक्रमात् ॥ २० ॥  
 स्वयम्भुवि तथार्थे वा एकलिङ्गेऽथ वा सुरे ।  
 पश्चिमा वदने लिङ्गे पुरश्चर्या समाचरेत् ॥ २१ ॥  
 अस्याक्षनो यजन्मन्त्रं त्रिः शायी नियतेन्द्रियः ।  
 लक्षं जपेदघोरं चाप्यघोराक्षं च भक्तितः ॥ २२ ॥  
 तद्दक्षाक्षेन जुहुयात् तिलानाज्यविमिश्रितान् ।  
 अक्षकः स्वार्णसाहस्रं जपेन्नुत्वा दक्षाक्षतः ॥ २३ ॥  
 जपन् द्वित्रिचतुर्लक्षं महतीं सिद्धिमश्नुते ।  
 साष्टत्रिंशत्कलामूर्तमक्षनाभं चतुर्मुलम् ॥ २४ ॥  
 अष्टादशमुजं रौद्रं प्रतिबक्रं त्रिलोचनम् ।  
 वसानं धर्म वैशाखं गजचर्मोत्तराम्बरम् ॥ २५ ॥

सद्वाङ्मदन्ती शूलं च कपालात्कुशपाशकान् ।  
 हलमासखरेष्वाससद्गलेटासमाळिकाः ॥ २६ ॥  
 पशं दण्डं डमरुकमभयं वरदं क्रमात् ।  
 अष्टादशभुजैर्हेतीन् विभ्राणं दक्षिणेतैः ॥ २७ ॥  
 दंष्ट्रादन्तुरभीमासं पिङ्गश्मभुजटाधरम् ।  
 उष्णीषकुण्डलादीनि नूपुरान्तानि आनि वै ॥ २८ ॥  
 भूषणानि भुजङ्गेन्द्रैः क्लृप्तानि दधतं विशुम् ।  
 वसानं चर्म वैशात्रं मुण्डमाळाविभूषितम् ॥ २९ ॥  
 कृतावृश्चिकसंभिशकण्डालिभूषणम् ।  
 दद्याधरोष्ठं वृत्ताक्षं भुकुटीकुटिलाननम् ॥ ३० ॥  
 अघोराक्षररूपैश्च रुद्रैः शक्तिमिरावृतम् ।  
 षोडशारस्य चक्रस्य मध्यपद्मोदरस्थितम् ॥ ३१ ॥  
 वक्ष्यमाणैस्तथा रुद्रैर्मैरत्रैर्मातृभिर्नृतम् ।  
 दक्षिणामिसुलं देवं तदक्षं तस्य पश्चिमे ॥ ३२ ॥  
 ध्यात्वा जपादिकं कुर्याद् भिन्नाबाह्विष्यं वा पटे ।

अघोरैर्ध्यानम् —

अघोराक्षं तथा ध्यायन् भिन्नाङ्गनगिरिभुक्तिम् ॥ ३३ ॥  
 स्पष्टदद्याधरोष्ठं तं लसद्दंष्ट्रोत्कटाननम् ।  
 संरक्तगन्धवसनमाख्यभूषणभूषितम् ॥ ३४ ॥  
 अष्टबाहुं वृत्तोदग्रसप्तसुषुभविभूषितम् ।  
 शूलमूलं च वेतालं खड्गं डमरुकं क्रमात् ॥ ३५ ॥  
 दक्षिणैरितरैर्दोभिः कपालं चाप्यधस्तनात् ।  
 षण्ठां सेटं शूलमध्यं विभ्राणं चोत्तरोत्तरैः ॥ ३६ ॥  
 वृत्तपिङ्गत्रिणयनं भुकुटीकुटिलोत्कटम् ।  
 ज्वलदभिक्षिसाकारं पिङ्गलोर्ध्वभिरोत्सहम् ॥ ३७ ॥

नूपुरे कटिसूत्रे च तथैवोदरबन्धने ।  
 कटकान्नदयोः कण्ठे कर्णकुण्डलयोरपि ॥ ३८ ॥  
 द्वौ द्वावहीन्द्रौ दधतं युद्धसमन्वविग्रहम् ।  
 लतावृश्चिकसंसक्तकण्ठालम्बितमालकम् ॥ ३९ ॥  
 वामपादं पुरस्कृत्य रक्ताब्जेऽष्टदले स्थितम् ।  
 ग्रहरोगभयक्षुद्रनिस्त्रिकारिनिवर्हणम् ॥ ४० ॥  
 कल्पानलसहसार्कभासुरं भक्तवत्सलम् ।  
 ध्यायेद् देवमधोरात्रं पूजाहोमजपादिषु ॥ ४१ ॥  
 अथेष्टा विघ्नराजानं गुरूनात्मानमेव च ।  
 आधारशक्तिं चानन्तमासनं धर्मपूर्वकान् ॥ ४२ ॥  
 सोमसूर्याभिविम्बानि ब्रह्मादींश्च तदीश्वरान् ।  
 तामस्याथाः कलाः शक्तीरिष्टाधोरासनं स्मृतम् ॥ ४३ ॥  
 तस्मिन्धोरमूर्तिं तां विद्यादेहं च तद्गतम् ।  
 विन्यस्यावाहयेद् शैवं हृत्पद्मद्वादशान्तगम् ॥ ४४ ॥  
 ज्योतिस्तत्परमं देवं सूक्ष्मं चैतन्यमिग्रहम् ।  
 आवाह्य मूर्तिं हृत्पद्मे स्थापनादिक्रमेण तु ॥ ४५ ॥  
 उपचारोक्तमार्गेण नैवेद्यान्तं यजेत् सुधीः ।  
 हुत्वाग्नौ च बलिं हृत्वा परिक्रम्य प्रदक्षिणम् ॥ ४६ ॥  
 स्तुतिपूर्वं नमस्कृत्य तत्पुरः प्रजपेन्मनुम् ।  
 एवं संसाधयेन्मन्त्रं दत्त्वा तु गुरुदक्षिणाम् ॥ ४७ ॥

मन्त्रसाधनाधिकारः ।

अथ सिद्धेन मन्त्रेण विनिबोगान् समाचरेत् ।  
 धर्मार्थकामकृतेषु यद्यदिष्टं हि मन्त्रिणः ॥ ४८ ॥

तस्मिन् नासाध्यमस्तीह धोराधोराक्षमन्त्रयोः ।  
 तयोरेकतरेणेष्टं जपार्चयैः प्रसाधयेत् ॥ ४९ ॥  
 विशेषाद् राजकार्येषु परचक्रमयादिषु ।  
 ग्रहभूतादिपीडासु क्षुद्ररोगभयेषु च ॥ ५० ॥  
 अपमृत्युमये तद्वदनावृष्टयतिष्ठिषु ।  
 महोत्पातेषु जातेषु नरक्षीगजवाहिनाम् ॥ ५१ ॥  
 उपसर्गेषु मारीषु तप्तपीडोपशान्तये ।  
 अघोरयागः सामान्यः समासादिह कथ्यते ॥ ५२ ॥  
 शुचौ देशे विविक्ते तु तप्तकार्यानुसारतः ।  
 मण्डपं वा प्रपां कृत्वा क्षिप्त्वा वास्तुबलिं तथा ॥ ५३ ॥  
 पुण्याहं वाचयित्वाद्यौ स्वस्ति वाच्यं द्विजातिभिः ।  
 सुविहिते स्वले विष्णुनुसार्येष्टा गणेश्वरम् ॥ ५४ ॥  
 स्थाण्डिलं तण्डुलैः शुक्रैरष्टद्रोणैस्तु शालिजैः ।  
 तदधैश्च तिलैः कृत्वा तन्मध्ये षोडशच्छदम् ॥ ५५ ॥  
 शुक्रं रजोमिः कृत्वाळजं मध्ये कुम्भं निधाय तु ।  
 समापूर्वाम्भसा गन्धहेमरत्नफलाक्षतैः ॥ ५६ ॥  
 तस्मिन्नघोरमावाह साधकोऽज्ञावृत्तिं यजेत् ।  
 अज्ञैर्वृत्तिः केसरेषु तदग्रेऽष्टायुषैर्वृत्तिः ॥ ५७ ॥  
 कलाभिर्भीषणाद्यैस्तु तृतीया तु वृत्तिर्भवेत् ।  
 दलमूलेषु ब्राह्मणाया असिताज्ञादिभैरवैः ॥ ५८ ॥  
 दलमध्यगतैः पूज्या चतुर्थी मातृकावृत्तिः ।  
 पञ्चमी तु दलाग्रस्यैर्भैरवेशादिभैरवैः ॥ ५९ ॥  
 श्रीकण्ठाद्यर्णरुद्रैश्च षष्ठी तच्छक्तिभिर्वृत्तिः ।  
 सप्तमी लोकपालैश्च तदक्षैर्वीथिगा वृत्तिः ॥ ६० ॥  
 वाया वृत्तिः षोडशभिर्वृषाधैरष्टमी स्पृता ।  
 एवं साक्षमचोरेषां छिन्ने चित्रे पटे तथा ॥ ६१ ॥

संपूज्य दद्यान्नैवेद्यमुत्तमार्थं स्वयच्छक्तिः ।  
 वादित्रगीतनृसैश्च परितोष्य महेश्वरम् ॥ ६२ ॥  
 प्राच्यां प्रागुत्तरे वाथ कृते कर्मानुसारतः ।  
 कुण्डे शिवाग्रौ वेदाग्रे साघोरास्नात्तत्कलाः ॥ ६३ ॥  
 अघोरं देवमावाह्य संपूज्य जुहुयात् ततः ।  
 प्रागुत्तरेण कुण्डस्य शान्तिं कुम्भस्थमर्चयेत् ॥ ६४ ॥  
 पलाशवैस्वप्लशाश्च बटोदुम्बरपैप्पलाः ।  
 समिधो घृतसंसिक्ताः शास्यन्नं पायसं घृतम् ॥ ६५ ॥  
 कृष्णांस्तिलान् वेणुयवान् शालिसिद्धार्थलाजकान् ।  
 क्षीरं मधु तथैकैकं पृथगष्टोत्तरं शतम् ॥ ६६ ॥  
 अघोरेण तथाश्लेण हुत्वाज्ञैस्तद्दशांशतः ।  
 अर्धरात्रे बलिं दद्याद् भूतक्रूरेण देशिकः ॥ ६७ ॥  
 अर्ध्याम्बुगन्धपुष्पाद्यैरिष्ट्वाथ विकिरेद् बलिम् ।  
 कलाघावरणेभ्यश्च देवताभ्यो यथाक्रमम् ॥ ६८ ॥

साघोरदेवतानामानि यथा —

तामसी मोहनी रात्रिर्निष्ठा व्याधिश्च मारणी ।  
 क्षुधा तृष्णेत्यघोरस्य शक्तयोऽह कलाभिताः ॥ ६९ ॥  
 भाषणो भैरवो भीमो रौद्रश्चोन्नो भवस्तथा ।  
 घोरो घोरतरश्चाष्टौ बलमध्यस्थिताः क्रमात् । ७० ॥  
 ब्राह्मी माहेश्वरी चाथ कौमारी वैष्णवी तथा ।  
 वाराहैन्द्री च चामुण्डी चण्डिका चाह मातरः ॥ ७१ ॥  
 असिताज्ञो रुरुश्चण्डः क्रोधेशोन्मत्तकावपि ।  
 कपाली भीषणश्चैव संहारश्चाष्ट भैरवाः ॥ ७२ ॥  
 ब्राह्मणाद्याश्चासिताज्ञायाः पूज्याः स्युर्दलसन्निधु ।  
 भैरवेशस्तथोन्मत्तः क्रूरो मार्ताण्डकोपनी ॥ ७३ ॥

भीमश्चाप्यथ संहर्ता कालश्चण्डोऽथ मद्रकः ।  
 उग्रो भवश्च पातालो ज्योमेशश्च क्षितीश्वरः ॥ ७४ ॥  
 अधीशश्चार्थ पत्राग्रगताः षोडश भैरवाः ।  
 श्रीकण्ठाद्यास्तथा रुद्राः पूर्णोदर्यादिशक्तयः ॥ ७५ ॥  
 पूर्वोक्ताः स्युस्तथेन्द्राद्या वज्राद्याश्चैव हेतयः ।  
 वृषो विष्णो वीरभद्रः शास्ता देवी प्रभा ततः ॥ ७६ ॥  
 सत्यकः श्रीसरस्वत्यौ ज्येष्ठा शङ्खोऽथ षण्मुलः ।  
 विशालो नैगमेषश्च दुर्गा चण्डेश्वरस्तथा ॥ ७७ ॥  
 क्षेत्रपालश्च पूर्वादिदिग्विदिग्मध्ययोगतः ।  
 एवमावरणान्यष्टावधोरयजनेऽर्चयेत् ॥ ७८ ॥  
 दद्याद् देवस्य चाङ्गेभ्यो नैवेद्यं तूपपत्तितः ।  
 कलाद्यावरणेभ्यस्तु बलिं भूमौ विनिक्षिपेत् ॥ ७९ ॥  
 तद्वाद्ये दिग्विदिग्वाः स्युर्गणास्तेभ्यो बलिं क्षिपेत् ।

तद्यथा —

आदित्या मरुतः साध्या गन्धर्वाः पितरस्तथा<sup>१</sup> ॥ ८० ॥  
 रुद्राश्च राक्षसा नागाः सिद्धविषाधराः सुराः ।  
 सुपर्णप्रेतकूश्माण्डवसवो यक्षकिन्नराः ॥ ८१ ॥  
 भूता विनायका विश्वे पिशाचाश्चाश्विनौ गणाः ।  
 योगिन्यश्चाथ डाकिन्यश्चतुर्विंशतिषा गणाः ॥ ८२ ॥  
 दिग्विदिग्मध्यसंस्थास्ते षोडशोर्ध्वं चतुर्विधाः ।  
 अथश्चैते चतुर्षा स्युः पूज्यास्तेभ्यो बलिं क्षिपेत् ॥ ८३ ॥  
 तद्वाद्ये दशदिक्स्थेभ्यो गणेभ्यो विकिरद् बलिम् ।

पूर्वस्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणा वज्रपाणयः श्वेताः श्वेताद्याः  
 श्वेतलोहिताः दिव्यन्तरिक्षमौमाः पातालनिवासिनश्च, तेभ्यस्ताभ्यो नमो  
 नमः ठठ । आग्नेय्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणैः शक्तिपाणयो रक्षा

रक्षाक्षा रक्तलोहिता इत्यादि । बाम्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणा द-  
ण्डपाणयः कृष्णाः इत्यादि । ओं नैर्ऋत्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणाः  
लङ्गपाणयः श्यामाः श्यामाक्षाः श्यामलोहिता इत्यादि । वारुण्यां दिशि  
शिवस्य भगवतो ये गणाः पाशपाणयः शबलाः शबलाक्षाः इत्यादि । वा-  
यव्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणाः अरुकुशपाणयः पीताः इत्यादि । ओं  
कौबेर्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणाः गदापाणयः सिताः सिताक्षाः सित-  
लोहिता इत्यादि । ओम् ऐशान्यां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणाः शूल-  
पाणयः कपिला इत्यादि । ऊर्ध्वायां दिशि शिवस्य भगवतो ये गणाः पद्म-  
पाणयः सूक्ष्माः सूक्ष्माक्षाः सूक्ष्मलोहिता इत्यादि । ओम् अधस्ताद् दिशि  
शिवस्य भगवतो ये गणाः चक्रपाणयः धूम्रा धूम्राक्षा धूम्रलोहिता दिव्यन्त-  
रिक्षमौमाः इत्यादि ।

एभिर्विकीर्य प्रीणाति मन्त्रैः पारिषदां बलिम् ॥ ८४ ॥

ततः स्नात्वा गुरुः शिष्यैः सहितोऽन्तः प्रविश्य तु ।

पूजयेत्त्रिज्जकुम्भेशकुण्डस्थं परमेश्वरम् ॥ ८५ ॥

द्विजाबेकादश वरान् भोजयेद्दृष्टुतपायसम् ।

लिङ्गमध्वार्थिनोऽन्यांश्च स्वयं च परिचारकैः ॥ ८६ ॥

मुक्त्वा स्वपेक्षिशाशेषं पुनश्चैवं दिने दिने ।

चतुःषष्टिदिनान्यष्टचत्वारिंशद्दिनानि वा ॥ ८७ ॥

चतुर्विंशत्यहेरात्रं द्वादशाहमभाषे वा ।

कार्यप्रौरवतः पूर्वं सङ्कल्प्यान्ते विशेषतः ॥ ८८ ॥

शिवमिष्ट्वा ततः पूर्णा हुत्वा शान्तिघटेन तु ।

स्नापयेद् यजमानं वा गजादीनथ सेचयेद् ॥ ८९ ॥

बह्विंशं कुम्भगं चेशं विसृजेद्दृष्टुदयाम्बुजे ।

अध्वार्चार्थादिकान् शक्त्या मूहेमवसनादिभिः ॥ ९० ॥

तोषयेद् यजमानोऽन्यान् ब्राह्मणान् लिङ्गिनोऽपि च ।

प्राप्तौत्यभिमतानर्चानघोरेशप्रसादतः ॥ ९१ ॥



घोराण्यघोरयागेन क्षाम्यन्त्यस्य न संशयः ।

अथाप्युदाहरन्ति —

“केवलं वाप्यघोरेक्षमघोराक्षमथापि वा ।

इष्टानेन विधानेन हुत्वा चेष्टानि साधयेत् ॥ ९२ ॥”

इति ।

सामान्ययागो निर्दिष्टो विशेषोऽप्यथ कथ्यते ॥ ९३ ॥

सामान्ययागाधिकारः ।

स्वयन्मुमार्षेयं वाथ लिङ्गं गोसंभवेन तु ।

सधोद्गुणेन दुग्धेन शतप्रस्थमितेन तु ॥ ९४ ॥

क्षपयेद्योत्तमां पूजामुपचारोदितक्रमात् ।

कृत्वा भूतबलिं दद्याद् रात्रावुक्तविधानतः ॥ ९५ ॥

पुनश्च पूजयेद् देवं लिङ्गे चित्रे पटे तथा ।

कूर्चेन संस्पृशन् लिङ्गमघोराष्टशतं जपेत् ॥ ९६ ॥

अघोराक्षं च कुण्डेऽथ दूर्वाज्यतिलपायसैः ।

यथैश्याहोत्तरशतं पृथक् कृत्स्नं च संस्मरन् ॥ ९७ ॥

एकादश द्विजान् मृष्टं भोजयेच्च सदक्षिणम् ।

अघोरस्मूर्तिर्मगवान् साक्षो मे प्रीयतामिति ॥ ९८ ॥

एवं प्रवर्तयेद् यागं पञ्चविंशतिवासरान् ।

सविशेषं समाराध्य ततो यागं समापयेत् ॥ ९९ ॥

क्षाम्यान्ति घोरदुःस्नानि ग्रहरोगापमृत्पवः ।

उपसर्गास्तथा मारीपीडाः क्षुद्रकृताश्च याः ॥ १०० ॥

क्षाम्यन्त्यापुष्यमारोग्यमैश्वर्यं चास्वं जायते ।

क्षकृत्यायं समुद्दिष्टो यागस्य विधिरुचमः ॥ १०१ ॥

अक्षकृत्यं तु पादोनं तदर्थेनाथ वा स्मृतं ।

केवलं रोगक्षान्त्यर्थं वक्ष्येत्सप्तशतैः तु ॥ १०२ ॥

अग्निविशेदयोरेण गन्धेन ब्रह्मभिस्तु वा ।  
 रुद्रेण पावमानीमिः क्षीरेण तदनन्तरम् ॥ १०३ ॥  
 चन्दनागरुकर्पूरपिष्टेनाल्पिष्य सर्वतः ।  
 जलसण्डविस्वपत्रैश्च सुगन्धिकुसुमैरपि ॥ १०४ ॥  
 कुष्माण्डविमिश्रेण कर्पूरेण पुरेण च ।  
 घूपयेद् घृतदीपांश्च ज्वालयेत् पायसादिकम् ॥ १०५ ॥  
 चतुर्विधं च नैवेद्यं दत्त्वा दशशतं जपेत् ।  
 अद्दि रात्रौ जुहोत्यग्राबष्टोत्तरशतं घृतम् ॥ १०६ ॥  
 तावत्यः समिधो वैस्वाभ्यरोम्यैकादशाहुतीः ।  
 पूर्णा च भस्मना तेन लेपः सर्वगदापहः ॥ १०७ ॥  
 चत्वारिंशद्दिनान्येवमिष्ट्वा सर्वरुजो हरेत् ।

केवलरोगशान्तिः ।

गजाश्वानां पशूनां च रोगशान्तिरभोच्यते ॥ १०८ ॥  
 कुम्भयागं यथापूर्वं कृत्वा सहस्रपूरुषकम् ।  
 पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैर्लिङ्गं गन्धफलाम्भसा ॥ १०९ ॥  
 त्रिसन्ध्यं जपयित्वाज्यं पावसं च निवेदयेत् ।  
 समिदाज्यक्षीरतिलपायसैर्जुहुवाद्यपि ॥ ११० ॥  
 मृत्पुञ्जयमघोराखं हंसं चाष्टशतं जपेत् ।  
 वरुणं च विकिरेद् रात्रावेकविंशतिवासरान् ॥ १११ ॥  
 कुम्भाम्भो जपितं तप्तु पावयेद् गजवाजिनः ।  
 प्रत्येकं प्रोक्षयेत् तेन तेषां शान्तिर्भविष्याति ॥ ११२ ॥

गजाश्वानिश्चान्तिः ।

पौष्टिकं भेदगीहं स्यात् पश्चिमावदनं शिवम् ।  
 माण्ड्यं सहस्रं संपूज्य बभ्यस्य नवसर्पिषः ॥ ११३ ॥

पञ्चविंशतिभिः प्रस्थैरभिषिच्य विधानतः ।  
 उच्यतेपुष्पपूजानां यथाशक्ति दिने दिने ॥ ११४ ॥  
 एक्या पूजयेद्विज्ञे कुम्भे चित्रे च भक्तितः ।  
 विस्वपत्रैश्चिशूकामैरसण्डैः पूजयेच्छिवम् ॥ ११५ ॥  
 षष्टोत्तरसहस्रं तु प्रातर्मन्त्रं जपेदपि ।  
 पलाशसमिधश्चाज्यं चरुन् कृष्णतिलानपि ॥ ११६ ॥  
 जुहोत्यष्टोत्तरशतं चत्वारिंशद्दिनानि तु ।  
 दक्षिणां च यथाशक्ति दत्त्वा पुष्टिमनुत्तमाम् ॥ ११७ ॥  
 कर्मते द्वित्रिगुणितां महतीं पुष्टिमश्नुते ।

### पौष्टिकम् ।

त्वसैन्यरक्षणार्थं तु कुम्भवागं विधाय तु ॥ ११८ ॥  
 तस्याष्टौ परितः कुम्भान् भीषणाद्यैरभिष्ठितान् ।  
 सबलपल्लवफलहिरण्यानभिपूज्य तु ॥ ११९ ॥  
 प्राग्वह्निं दक्षप्रसवरीणं च घृतेन च ।  
 पञ्चासृतैः पञ्चगव्यैरभिषिच्य विधानतः ॥ १२० ॥  
 चन्दनागरुर्कूरैः सुपिष्टैः कुङ्कुमोत्तरैः ।  
 सपीठं क्लिप्तमाकल्प्य शोभनैर्विस्वपल्लवैः ॥ १२१ ॥  
 आपूर्व्यं करवीराद्यैः सुगन्धिकुङ्कुमोत्तरैः ।  
 मालाभिर्हेमपट्टैश्च पद्मादिबसनैरपि ॥ १२२ ॥  
 पुरं सागरुर्कूरं चूर्णं दद्याद् विशेषतः ।  
 घृतदीपान् निर्वैद्यं च यथाशक्ति प्रयोजयेत् ॥ १२३ ॥  
 न्यग्रोचौदुम्बराश्वत्थश्लक्ष्णां तु समिच्छतैः ।  
 पलाशदूर्वासिद्धार्थतिलाज्यघृतपावसैः ॥ १२४ ॥  
 पूज्यगष्टोत्तरशतं निष्ठासु जुहुवाद् क्रमात् ।  
 प्रतिकुम्भमघोरासं जपित्वाष्टौ सहस्रकम् ॥ १२५ ॥

कूर्वेण तस्कुम्भजलैः सेनावीर्यादिकान् स्वकान् ।  
 सखाणि च गजाभादीन् सेचयेत्साक्षिणो वदेत् ॥ १२९ ॥  
 स्वसैन्यरक्षणं च स्याद् विजयेषु परान् रणे ।

स्वसेनारक्षणम् ।

न ह्येलपीडा न च भोगिभीतिर्न क्षुद्रोगारिजलाभिवाधा ।  
 न प्रेतभूताद्युपसर्गदुःखं नैष्टैरघोरास्त्रविदो वियोगः ॥ १२७३ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्गतौ तन्त्रसारे  
 त्रिंशः पटलः ।

अथ एकत्रिंशः पटलः ।

शिव एव हि सर्गान्तः शिवास्त्रं परिकीर्तितम् ।  
 षष्ठवर्गद्वितीयं तु चतुर्थार्धमात्रयुक् ॥ १ ॥  
 प्रथमात् षष्ठमादाद्यौ संयोज्यैवं द्विवर्णकम् ।  
 अस्त्रं पाशुपतं चैतत् समस्तदुरितापहम् ॥ २ ॥  
 अस्यादौ स शिवौष्ठं तु शिवबीजं नियोजयेत् ।  
 सर्वविघ्नहरं दिव्यं मुक्तिदं स्याज्जपादिभिः ॥ ३ ॥

अस्त्रयोरनयोश्चर्षिर्वाग्देवस्तु देवता ।

शिव एव तु पङ्क्तिः स्याच्छब्दो लक्षणे सिध्यति ॥ ४ ॥

विनियोगा ह्यघोरास्त्रे ये स्युस्तेऽप्यनयोः समाः ।

पाशुपतास्त्रशिवास्त्रयोः,

अष्टमार्धं भूमियुक्तं तृतीयस्वरविन्दुमत् ॥ ५ ॥

प्रथमं बीजमुद्दिष्टं षष्ठाधं स्याद् द्वितीयकम् ।

तृतीयमष्टमार्धं तु षष्ठमस्वरसंयुतम् ॥ ६ ॥

वर्मास्त्रे चेति षष्ठ्यर्णमस्त्रं पाशुपतं स्मृतम् ।

विन्दुनादान्वितः प्राणः शुक्लं सर्गि च पाण्डुरम् ॥ ७ ॥

ध्यायेद्वृषुदयपयस्थं चिन्मन्त्रो यः शिवात्मकः ।

प्रणवस्यैव तच्छब्दो महेश्चात्र परं ततः ॥ ८ ॥

विष्णुशब्दश्च हे चान्ते वाग्विशुद्धाय धीमहि ।  
 तन्नःपदान्ते रुद्रः स्यात् प्रकारान्ते तु चोदवात् ॥ ९ ॥  
 प्रयोदशस्वराब्जं तु जलं वायुसमन्वितम् ।  
 षष्ठान्तं चोदरेदस्य पदस्यादौ च तारकम् ॥ १० ॥  
 व्योमशब्दश्चतुर्थ्यन्तं विष्णुशब्दश्च हेयुतम् ।  
 शुक्लं षष्ठस्वरयुतमन्त्यं षष्ठान्त्यसंयुतम् ॥ ११ ॥  
 सूक्ष्मशब्दश्चतुर्थ्यन्तं धीमहीत्यादिकं तथा ।  
 प्राग्भवत् समुद्रघृत्य भवेत् सावित्री शिवसंज्ञिता ॥ १२ ॥  
 अनयोर्विनियोगस्तु शिवपूजाविधौ स्मृतः ।

सावित्री —

मन्त्रं व्योमव्यापिसंज्ञं तु वक्ष्ये व्यक्तस्त्वेकाशीतिसंख्यैः पदैर्बैः ।  
 वर्णानां चाप्यष्टषष्टशुत्तराणि त्रीण्येवास्मिन् संख्यया वै शतानि ॥ १३ ॥  
 प्रथमं तु पदं तारं सप्तमान्त्यं त्वगन्वितम् ॥ १४ ॥  
 प्रयोदशस्वरोपेतमुद्रघृत्यैवं तथा पुनः ।  
 षष्ठान्तं व्यापिने चेति द्वितीयं पञ्चवर्णकम् ॥ १५ ॥  
 व्योमशब्दश्च रूपाय सर्वव्यापिन इत्यपि ।  
 पञ्चाक्षरे पदे प्रोक्ते शिवायेति त्रियक्षरम् ॥ १६ ॥  
 अनन्तानावशब्दैस्तं चतुर्थ्यां चतुरक्षरे ।  
 पदेऽभानाभितायेति पञ्चाणैरष्टमं पदम् ॥ १७ ॥  
 त्रिचतुर्वर्णकपदे चतुर्थ्यां ध्रुवशाश्वते ।  
 योगपीठसंस्थिताय नित्ययोगिन इत्यपि ॥ १८ ॥  
 वसुधाणाक्षरे ध्यानाहाराय शरवर्णकम् ।  
 पञ्चाक्षरं तु तारादिर्मुख्यः षड्वर्णकं पदम् ॥ १९ ॥  
 सर्वप्रभव इत्यर्णैः पञ्चभिः स्यात् पदं ततः ।  
 शिवायेति त्रिवर्णः स्मादधेशानादिपञ्चकम् ॥ २० ॥

उक्त्वा मूर्धाय वक्राय हृदयायेति चोपरि ।  
 गुणाय मूर्तये चेति वदसतमुनिसंख्यया ॥ २१ ॥  
 समुद्रोदधिसंख्याणैः क्रमात् स्यात् पदपञ्चकम् ।  
 तारं नमो वीप्सितं च पदं पञ्चाक्षरं भवेत् ॥ २२ ॥  
 षड्भिर्गुणातिगुणाय गोप्त्रे वर्णद्वयं पदम् ।  
 अनिर्धनायपञ्चाणैः सर्वविधाधिपाय तु ॥ २३ ॥  
 सप्तार्णैः सर्वयोगाधिगतायेत्यष्टवर्णकम् ।  
 ज्योतीरूपायपञ्चाणैः परमेश्वरपराय च ॥ २४ ॥  
 अष्टाक्षरैः परमात्मनूपदं स्याद् वेदवर्णकम् ।  
 अचेतना चेतनेति पदं सप्ताक्षरं स्मृतम् ॥ २५ ॥  
 व्योम्निद्वन्द्वं चतुर्वर्णं व्यापिन्युग्मं तथैव च ।  
 अरूपिन् वीप्सित षड्भिः प्रथमद्वितयं तथा ॥ २६ ॥  
 तेजोयुग्मं चतुर्वर्णं ज्योतिर्द्वन्द्वं तथैव हि ।  
 अरूप चाप्यनग्रे च अधूमेति त्रिभिस्त्रिभिः ॥ २७ ॥  
 अभस्म चाप्यनादे च नात्रयं धूत्रयं तथा ।  
 त्रियक्षराणि चत्वारि पदानीमानि वै विभोः ॥ २८ ॥  
 ताराद्यं मूर्धुवः स्वश्च द्वित्रिर्द्विर्णानि वै क्रमात् ।  
 पदान्यनिधनेत्यर्णैश्चतुर्भिर्निधनं त्रिभिः ॥ २९ ॥  
 निधनोद्भवपञ्चार्यं स्याच्छिबेत्यक्षरद्वयम् ।  
 द्वाभ्यां शबेति च पदं विज्ञेयमिह देशिकैः ॥ ३० ॥  
 महेश्वरेति श्रुत्यर्णं महादेवपदं ततः ।  
 सद्भावेश्वरपञ्चार्यं महौतेजश्चतुष्टयम् ॥ ३१ ॥  
 पञ्चार्यं योगाधिपते मुञ्चद्वन्द्वं चतुष्टयम् ।  
 प्रथमद्वितयं षड्भिः सर्वयुग्मं चतुष्टयम् ॥ ३२ ॥

१. 'वा' क. पाठः. २. 'सि' क. पाठः. ३. 'म्ब' ग. पाठः.  
 ४. 'जो' क. पाठः. ५. 'व', ६. 'वा' ग. पाठः. ७. 'हादेवश्च' क. पाठः.

भवद्वन्द्वं चतुर्भिः स्याद् भवोद्भवचतुष्टयम् ।  
 अथाष्टवर्णं हि पदं सर्वभूतसुखप्रदम् ॥ ३३ ॥  
 सप्ताक्षरं सर्वपूर्वं सामिध्यकर इत्यपि ।  
 ब्रह्मविष्णुरुद्रपरपदमष्टाक्षरं भवेत् ॥ ३४ ॥  
 अनर्चितानर्चितेति तथा संस्कृतवीप्सितम् ।  
 अष्टवर्णे पदे ज्ञेये पूर्वस्थितचतुष्टयम् ॥ ३५ ॥  
 साक्षिन्द्वन्द्वं चतुर्भिः स्याद् वेदार्णं तुरुयुग्मकम् ।  
 पतञ्जेति त्रिवर्णं स्यात् पिङ्गयुग्मं चतुष्टयम् ॥ ३६ ॥  
 ज्ञानद्वयं शब्दयुगं सूक्ष्मयुग्मं पदत्रयम् ।  
 पृथग् वेदाक्षराण्येव शिवशर्वद्वयं द्वयम् ॥ ३७ ॥  
 सर्वदेति त्रिभिर्वर्णैः पञ्चार्णैरोत्तमो नमः ।  
 शिवाय व्यक्षरपदं विज्ञेयं देशिकोत्तमैः ॥ ३८ ॥  
 तारपूर्वं नतिद्वन्द्वं पदं पञ्चाक्षरं स्मृतम् ।  
 एकाशीतिपदान्येवं विज्ञेयानि क्रमेण हि ॥ ३९ ॥  
 तारं सर्वात्मने जातिसहितं हृदयस्य तु ।  
 द्वितीयं पदमुच्चार्य सशिवब्रह्मशब्दयुक् ॥ ४० ॥  
 स्वजातियुक्तं तु शिरः शिसामन्त्रोऽपि कथ्यते ।  
 तृतीयं पदमुच्चार्य ज्वालिनीति द्विरभ्यसेत् ॥ ४१ ॥  
 जातियुक्ता शिखोक्ताथ चतुर्थं पदमुद्धरेत् ।  
 उक्त्वा पिङ्गलशब्दं तु वर्मं स्याज्जातियोजितम् ॥ ४२ ॥  
 पञ्चमं पदमुच्चार्य शिवाघोराक्षके तथा ।  
 जातियुक्तं तदक्षं स्यादज्ञानीमानि पञ्च हि ॥ ४३ ॥  
 व्योमव्यापिमनोरस्य चन्द्रज्ञानोक्तमार्गतः ।  
 षडज्ञान्यपि दृष्टानि लिख्यन्ते तान्यनुक्रमात् ॥ ४४ ॥

ॐ व्योमव्यापिशिव ॐ नमः सर्वात्मने पराय परमेश्वराय योगाय  
 योगसम्भवाय तुरु तुरु सत्य सत्य भवोद्भव वामदेवाय सर्वकार्यप्रसन्नमन सदा-

शिव प्रसन्न नमोस्तु ते ठठ । हृदयाय नमः । शिव ब्रह्मशिरसे ठठ । ओं शि  
बहृदयज्वालिनि ठठ । ज्वालिन्यै शिखायै वषट् ।

शिवात्मकं महादेवं सर्वज्ञं प्रमुमन्वयम् ।

आवर्तये महाघोरं कवचं पिङ्गलं शुभम् ॥ ४५ ॥

आयाहि पिङ्गल महाकवच शिवाज्ञया हृदयं बन्ध ज्वल घूर्ण शक्ति  
वज्रधर वज्रपाश वज्ररूप तमनुमविश्य सर्वदुष्टान् स्तम्भय हुं फट् पिङ्गलाय  
कवचाय हुम् । ओं जुं सं ज्योतीरूपाय नेत्रत्रयाय वौषट् । पूर्ववदघोरास्त्रमेवा  
ज्ञम् ।

शिवो हि देवतास्वर्षिः शक्तिर्गायत्रसंज्ञितम् ।

छन्दः स्मृतमतोऽन्यत् तु न मीमांस्यं कथञ्चन ॥ ४६ ॥

षष्ठाक्षं भूमिबीजस्यं पञ्चमस्वरविन्दुयुक् ।

तोयं सर्गि जलं वायुर्द्वादशान्तयुतं तथा ॥ ४७ ॥

षष्ठान्तं व्यापिनेशब्दो हुतभुक्तिप्रययान्वितः ।

तारादिर्वेशवर्षोऽयं व्योमव्यापिशिवात्मकः ॥ ४८ ॥

तारः स्वरो द्वितीयश्च स्वरो वेदतुसम्भितौ ।

व्योमव्यापी चतुर्थ्यन्तस्तारान्तोऽयं दशाक्षरः ॥ ४९ ॥

कृत्वा शिवास्मात् करयोः शुद्धिमङ्गलिषु क्रमात् ।

न्वसेज्ज्येष्ठादिकरवोर्व्योमव्यापिदशाक्षरैः ॥ ५० ॥

शिरोशिकर्ष्यग्राणास्यकण्ठहृत्त्रामिषु क्रमात् ।

गुष्ठे च पादयोर्वर्णान् विन्द्वन्तान् दश विन्यसेत् ॥ ५१ ॥

षडङ्गानि यथास्थानं विन्यस्य हृदयादिषु ।

कृत्वा शिवास्माद् दिग्बन्धं कुर्वीत् पूजाजपादिकम् ॥ ५२ ॥

दीक्षां गुरोरवाप्यादौ निर्वाणां सामर्थी तु वा ।

साधकीं चाभिवेकान्तां ततः संसाधयेन्मनुम् ॥ ५३ ॥

त्रिःस्नायी पूजयेच्छिञ्जे शिवं पञ्चाष्टतिक्रमात् ।

आसनादिक्रमात् प्रोक्तैरुपचारैस्तु शक्तितः ॥ ५४ ॥



आद्यावृत्तिः स्यान्मूर्त्युन्नैर्विधेशैरष्टभिः क्रमात् ।  
 नन्दीशाद्यैस्तृतीया स्याच्चतुर्थी दशलोक्यैः ॥ ५५ ॥  
 तदद्यैः पञ्चमी प्रोक्ता यथैवोत्तरपद्धतौ ।  
 मन्त्रसाधनाधिकारः ।

एकाशीतिसहस्रं तु व्योमव्यापिमनुं जपेत् ॥ ५६ ॥  
 तद्दशांशं दशार्णं तु पलाशसमिधो घृतम् ।  
 तिलांश्च पायसं हुत्वा पुरश्चर्या प्रसिध्यति ॥ ५७ ॥  
 अपुरश्चरणोऽप्येष भक्तस्य यजतः शिवम् ।  
 मन्त्रः संसाधयेदिष्टं किं पुनः प्रोक्तजापतः ॥ ५८ ॥  
 आवहेन्महतीं सिद्धिं प्रोक्तां द्वित्रिचतुर्गुणम् ।  
 जपोऽणिमात्रींश्च गुणान् ददाति दशलक्षतः ॥ ५९ ॥  
 सप्तवारं जपाद् व्याधीन् सर्वानपि हरेन्मनुः ।  
 अष्टाभिश्च ब्रह्मान् सर्वानपस्मारान् दशाधिकैः ॥ ६० ॥  
 विषाणि पाठाद्भरति सदाशिवमनुः स्वयम् ।  
 स्वैक्यं सदाशिवं ध्यायन् कुर्यात् कर्माणि सिद्धये ॥ ६१ ॥  
 शान्तिकेषु स्मरेच्छुक्लं रक्तं पौष्टिकवश्ययोः ।  
 आकर्षणे च पीताभं क्षम्भे धूमं तु चाटने ॥ ६२ ॥  
 कृष्णं तु मारणे शत्रुजये सूर्यप्रभं शिवम् ।  
 मुक्तये धङ्गकुन्देन्दुसृणालक्षीरसभिभम् ॥ ६३ ॥  
 हृत्पद्मकोटरे ध्यायन् सदासौ मुच्यते भवात् ।  
 यद् यदिष्टं भवेत् कर्म तत्तद्धोमजपादिना ॥ ६४ ॥  
 संसाधयेदयत्नेन पश्चादर्वाक् न संशयः ।  
 पल्लवाद्यैस्तु पटले प्रोक्तद्वय्यादिभिर्हुतः ॥ ६५ ॥  
 नित्यमष्टोत्तरशतं तत्तत्कर्म प्रसाधयेत् ।  
 व्योमव्यापिप्रकरणम् ।

सावेद्योऽनुग्रहः सामिः काष्ठमोविन्दुनादवान् ॥ ६६ ॥  
 पिण्डं स्वाद् बीजरत्नं तदसिद्धार्थप्रसाधनम् ।  
 दीर्घस्त्रैः स्तेनाज्ञानि जातियुक्तानि पद् कृमात् ॥ ६७ ॥  
 ऋषिः स्वादाग्निराश्छन्दो देवीगायत्रमस्य हि ।  
 वज्रं तु देवता श्रेयं कालामिसदृशशुति ॥ ६८ ॥  
 पद्मोदियुक्तं तीक्ष्णाम्रं क्षितचारामिरन्वितम् ।  
 सर्वाक्षस्रजप्रत्यर्षिविदारणविचिक्षमम् ॥ ६९ ॥  
 कृष्णजापः पुरश्चर्या दशांशं च तिष्ठैर्हुतम् ।  
 चन्द्रेन्द्रविम्बमध्यस्थं पिण्डं वज्राकृति स्मृतम् ॥ ७० ॥  
 ज्यालामालाकुलं पीतं क्षम्भनं सर्वविद्विषाम् ।  
 प्रतिवादिमुले सैन्ये मत्सेममहिषादिषु ॥ ७१ ॥  
 चन्द्रेन्द्रविम्बवाहिस्थं पिण्डं तज्जपितं स्मृतम् ।  
 पीतं ज्यालाकुलं सषष्ठत्तत् संक्षम्भयेत् स्फुटम् ॥ ७२ ॥  
 वाय्वामिसंयुतं ध्यातं पिण्डं संस्तम्भमावहेत् ।  
 ग्रहप्रस्ते तथा ध्यातं पिण्डं तन्मोक्षमावहेत् ॥ ७३ ॥  
 रोचनाकिसितं त्वेतत् पटादौ यत्र पूज्यते ।  
 तद् गृहं ग्रहरोगाद्विशुद्धरोगास्त्यजन्ति हि ॥ ७४ ॥  
 ऐन्द्रमण्डलं पिण्डं क्षम्भयेदुद्यदायुषम् ।  
 जाप्यमण्डलं पिण्डमन्वयनुग्रहवर्जितम् ॥ ७५ ॥  
 विषदहृष्टिरोन्वयं विषं सद्यो विनाशयेत् ।  
 पक्षोदरेन्द्रविम्बेऽपि पिण्डं पिण्डस्य मध्यतः ॥ ७६ ॥  
 नामजीवविदर्भं तु विच्छिद्यं स्वाद् दलेष्वथ ।  
 दक्षिमोत्तरयाम्यप्राक्मध्येऽर्णान् विपतेर्लिसेत् ॥ ७७ ॥  
 तारं संवर्तकः साक्षः पार्श्वे ठौर्विपतेर्मनुः ।  
 पश्चार्णो विनिवोगोऽस्य परस्तादिह लिख्यते ॥ ७८ ॥

वाय्वग्निरक्षःशार्धेषु यादीन् वान्तान् सविन्दुकान् ।  
 सविन्दुवामनेत्रेण त्रिष्कृतो वेष्टयेद् बहिः ॥ ७९ ॥  
 भूर्ध्वं गोमयतोयार्द्रोचनापद्धतो लिखेत् ।  
 हेमसूच्या तु पुष्ट्यर्के सिद्धयोगेऽथवा लिखेत् ॥ ८० ॥  
 संपूज्य जपहोमाम्यामष्टोत्तरसहस्रकम् ।  
 ज्ञातरूपहिरण्यैस्तु वेष्टितं मुळिकीकृतम् ॥ ८१ ॥  
 घृतं हस्तेऽथवा कण्ठे मूर्ध्नि वा सर्वकामदेयम् ।  
 आयुरारोग्यविजयश्रीसमृद्धिसुतप्रदम् ॥ ८२ ॥  
 मूत्रमूत्रादिचौरारितोयाग्निभवभीतिहृत् ।  
 सिंहल्याप्रगजादिभ्यो रक्षत्येनं सदा घृतम् ॥ ८३ ॥  
 काकात् तु वायुना नीते जीर्णपत्रे तु तल्लिखेत् ।  
 रहितं विन्दुना चेन्दुमण्डलेन च यादिभिः ॥ ८४ ॥  
 विलिख्य काकपत्रेण कृष्णेनोष्णाटयेद् रिपून् ।  
 पिण्डं क्रोधाग्निपुटितमुष्णाटादिविधौ जपेत् ॥ ८५ ॥  
 खं सश्रीत्राग्निचन्द्रार्धं बीजं क्रोधाग्निसंश्लितम् ।  
 निम्बच्छदे तथा काकमलदेहांग्निभिर्लिखेत् ॥ ८६ ॥  
 तदङ्गजैश्च विद्वेषस्तयोः स्यादुक्तघूपतः ।  
 विषमार्जारनकुलसर्पाश्चमहिषोद्भवैः ॥ ८७ ॥  
 रोमभिर्घूर्पयेद् द्वेषे निम्बपत्रविमिश्रितैः ।  
 क्रोधाग्निपुटितं पिण्डं लिखितं निम्बपत्रके ॥ ८८ ॥  
 विषेण रुधिरार्द्रेण चितामौ मारणं हुतम् ।  
 पाशेनाघन्तसंरुद्धं दीर्घक्रोधाग्निसंपुटम् ॥ ८९ ॥  
 पिण्डं जपेच्छान्तिकेषु क्षुद्रशान्तौ विक्षेपतः ।  
 रोगादिशान्तये जप्यः पिण्डः स्यात् कुम्भसंपुटः ॥ ९० ॥

चन्द्रमण्डलमध्यस्थसुषोमृतसितद्युतिः ।  
पिण्डाधिकारः ।

संबर्तः सविषामित्यक् सषान्तार्धेन्दुशेखरः ॥ ९१ ॥  
बीजं चिन्तामणिर्नाम महारुद्रोऽस्य देवता ।  
अभिस्तुम्बुरुसंज्ञोऽस्यच्छन्दो गायत्रमेव हि ॥ ९२ ॥  
लक्षावृत्तिः पुरश्चर्या दशांशं च तिलैर्हुतम् ।  
प्राणानुग्रहहीनं तं बीजं दीर्घस्वरैर्युतम् ॥ ९३ ॥  
जातिभाङ्गि षडङ्गानि विन्दन्तं नयनत्रयम् ।

तदप्यखान्तम् ।

शिवासनेऽरुणाम्भोजे स्थितो ध्येवोऽरुणद्युतिः ॥ ९४ ॥  
शरशूलाभिनागांश्च टङ्गं च करवालकम् ।  
कपालं कार्मुकं विभ्रदष्टबाहुं त्रिलोचनम् ॥ ९५ ॥  
रक्ताकल्पः कृत्तिवासाः कपर्दी चन्द्रशेखरः ।  
रौद्रः प्रसन्नवदनो ध्येयः सर्वाङ्गसुन्दरः ॥ ९६ ॥  
केसराग्रेषु चाङ्गानि देव्यो दिक्पत्रमध्यगाः ।  
कोणच्छदस्था दूत्योऽस्य सर्वा ललितविग्रहाः ॥ ९७ ॥  
जया च विजया चैव अजिता चापराजिता ।  
दुर्गा च सुमगा चैव कराळी मोहनी तथा ॥ ९८ ॥  
तद्बाह्वे दशलोकेष्वैर्विभ्रवीरेशमातृभिः ।  
तदक्षैरपि तद्बाह्वे चतुरावरणैर्यजेत् ॥ ९९ ॥  
उपचारैर्यथाशक्ति सिद्धमन्त्रस्ततो भवेत् ।  
विनियोगा भवन्ति स्म जपध्यानार्चनारतेः ॥ १०० ॥  
ज्वैलदमिपुरस्थं तद् बीजं ग्रस्तशिरःस्थितम् ।  
स्तोमकूद् ग्रहमोक्षं च करोति जपतः क्षणात् ॥ १०१ ॥  
क्षीनार्मसहितं योनौ स्मृतं बीजं वशीकरम् ।  
अभिवायुपुरस्थं तद् बीजाभिस्थः स्वयं स्मरेत् ॥ १०२ ॥

सर्वरक्षाकरमिदमात्मनो वा परस्य वा ।  
 कुष्णं कर्णे नवनयोः कुक्षौ मारे स्मृतं तु तत् ॥ १०३ ॥  
 वापिर्वयन्वताः शूलं बीजमापादयेत् स्फुटम् ।  
 बीजमभिमन्त्रं देहे ध्यातं शत्रोस्तु दाहकृत् ॥ १०४ ॥  
 हृष्यामिवायुविन्वत्सं स्मृतं योषिद्विशङ्करम् ।  
 चक्रीसूत्रैरवात्म्यत्वं यन्त्रं तन्नामबीजवत् ॥ १०५ ॥  
 वाक्स्तम्भनकरं शत्रोर्जृम्भा मोहादिभूगृहे ।  
 मधुरत्रयकुम्भस्थं क्षुत्पिपासाज्वरादिहृत् ॥ १०६ ॥  
 पद्कोणे मूर्ध्नि तद् ध्यातं दष्टस्याधोऽवतारितम् ।  
 पादान्तं त्रिरिदं सधो विषसंहरणं स्पृशेत् ॥ १०७ ॥  
 अनूर्ध्वाभिविषं बीजममृतासावि पाण्डुरम् ।  
 कण्ठे वामकरे ध्यातं विषमृत्युजरापहम् ॥ १०८ ॥  
 पद्कोणमध्यगं बीजमभिवार्यादिवर्जितम् ।  
 अनूर्ध्वाग्न्यादिकं पद्सु कोणेष्वभिसमन्वितम् ॥ १०९ ॥  
 बाहिर्भूमण्डलोपेतं मूर्जे रोचनयार्चितम् ।  
 पिण्डयन्त्रोक्तविधिना गुलिकीकृत्य साधितम् ॥ ११० ॥  
 चिन्तामणिसमं धेत् पद्मवत् सर्वार्थसाधकम् ।  
 म्रण्यकोऽथ वचः शब्दः कर्णां नाभिस्ततो जलम् ॥ १११ ॥  
 रुद्रस्वरत्वं नत्यन्तो गुह्यमन्त्रः स्वराक्षरः ।  
 विश्वामित्रोऽस्य तु मुनिरुष्णिग् छन्दस्तु वैवतम् ॥ ११२ ॥  
 पण्डुसोऽर्णायुतजपं पुरश्चर्यादक्षांशतः ।  
 तिराज्यहोमं कुर्याच्च पूजां चोक्तविधानतः ॥ ११३ ॥  
 पण्डुसो वैकवको वा द्वादशाक्षमुजो गृह- ।  
 चतुर्बाहुर्द्विबाहुर्वा रैकाकल्पविभूषितः ॥ ११४ ॥

युवा कुमारो बालो वा स्कन्दो ध्येयः स्मिताननः ।  
 पाणिभ्यां पङ्कजेऽधस्तादूर्ध्वं शक्तिं च कुक्कुटम् ॥ ११५ ॥  
 विभ्रञ्चतुर्भुजः स्कन्दो ध्येयः पद्मासने स्थितः ।  
 दक्षिणे पङ्कजं शक्तिं मातुलुङ्गं च वामतः ॥ ११६ ॥  
 पाशं चतुर्भुजो विभ्रदेकवक्रो युवा गुहः ।  
 अमयं पङ्कजं शक्तिं दक्षिणे वरतोमरे ॥ ११७ ॥  
 कुलिशं पद्भुजो विभ्रदुपविष्टोऽम्बुजासने ।  
 स्थितोऽपि षण्मुखो ध्येयस्त्वेकवक्रोऽथवा भवेत् ॥ ११८ ॥  
 अमयं शक्तिशूलेषून् कुलिशं चारुकुशं करैः ।  
 दक्षिणे धारयंस्तद्वत् कटिस्पर्शिवरप्रदम् ॥ ११९ ॥  
 दण्डं च तोमरं चापं व्रण्टां पाशं च वामतः ।  
 अधोहस्तात् प्रभृत्यूर्ध्वं स्याद् द्वादशभुजो विभुः ॥ १२० ॥  
 ज्ञात्वा मूलाङ्गमन्त्रैस्तु कृतसन्ध्याविधिः शुचिः ।  
 धौताङ्गमिहस्तः स्वाचान्तो द्वारि द्वाःस्थाविमौ यजेत् ॥ १२१ ॥  
 शक्तिपाणये नमः । वज्रपाणये नमः ।  
 प्रविश्यान्तरुपासीनो विभ्रेशं च गुहं यजेत् ।  
 कृतात्मयागस्तिलकी मूलाङ्गाब्जोदकेन तु ॥ १२२ ॥  
 स्वशिरोर्चाक्षितिद्रव्यप्रोक्षणादिविशुद्धितः ।  
 भद्रके मण्डले शक्तिमनन्तासनगात्रकान् ॥ १२३ ॥  
 धर्मादीन् कन्दनालाब्जैः सत्त्वाद्यान् मण्डलानि च ।  
 ब्रह्मादींश्चापि विद्याद्याः शक्तीर्याद्यैर्नवाक्षरैः ॥ १२४ ॥  
 क्षान्तैर्दीर्घस्वराधेन्दुयुक्तैः सङ्कल्प्य पूजयेत् ।  
 स्कन्दमूर्तिं यद्योद्दिष्टां कर्णिकायां निवेश्य तु ॥ १२५ ॥  
 हृत्पद्माद् द्वादशान्ताद् वा ज्योतिः सौषुम्नमार्गतः ।  
 स्कन्दात्मकं समावाह्य मूर्तौ संस्थाप्य रोधयेत् ॥ १२६ ॥  
 संनिरुध्यावकुण्ठयाथ प्ररोच्यामृततां नयेत् ।  
 ब्रह्मोपचारैरर्घ्याद्यैरभिपूज्य यथाविधि ॥ १२७ ॥

अज्ञानि शक्तीः षण्मूर्तीः परिवारांश्च पूजयेत् ।  
 केसरेषु तदग्रेषु दलाग्रेषु च तद्वाहिः ॥ १२८ ॥  
 अज्ञादीन् लोकपालांस्तांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् ।

आवरणनामानि —

विद्या शान्तिः स्मृतिर्मेधा प्रज्ञा कान्तिर्धुतिर्धुतिः ॥ १२९ ॥  
 व्यापिनी चेति विन्दुन्तास्तन्मध्ये नवमीं यजेत् ।  
 सनत्कुमारः स्कन्दश्च विशाखः षण्मुखस्तथा ॥ १३० ॥  
 नैगमेषो हेमचूडः षडिमान् पूजयेत् क्रमात् ।  
 प्राग्याभ्यरक्षोवरुणवायुसोमदिशागतान् ॥ १३१ ॥  
 अग्नीशयोः शङ्खपद्मौ निधी च धनवर्षिणौ ।  
 चतुर्द्वारेष्वथ द्वौ द्वौ वीरसेनादिकान् यजेत् ॥ १३२ ॥  
 वीरसेनमहासेनौ भद्रसेनसुषेणकौ ।  
 चारुसेनश्च सेनानीः सेनान्तौ पूर्णचित्रकौ ॥ १३३ ॥

पूज्या इत्यर्थः ।

बाधे द्वादशराशिस्था द्वादशेज्या गणेश्वराः ।  
 बाणशालौ भद्रसेनः सेनानीश्च भवात्मजः ॥ १३४ ॥  
 सुब्रह्मण्यः कार्तिकेयो गुहो वै कुक्कुटध्वजः ।  
 मयूरवाहनश्चैव गाङ्गेयश्च ततः पश्च ॥ १३५ ॥  
 देवसेनापतिश्चैव द्वादशैते गणेश्वराः ।  
 तद्बाधे लोकपालास्तु पूज्याः सायुधवाहनाः ॥ १३६ ॥  
 विभ्रं च वीरभद्रं च याम्ये मातृश्च पूजयेत् ।  
 बायोः समीपे दुर्गा च धूर्तसेनं तत्रैशतः ॥ १३७ ॥  
 एवं सपरिवारं तमिष्ट्वाभावपि पूजयेत् ।  
 तिलाज्यवैल्बचरुभिर्नित्यहोमः प्रशस्यते ॥ १३८ ॥

मन्त्रसाधनायधिकारः ।

चतुरश्रे षडश्रे वा कृण्डे सत्स्कन्दपावके ।

हुत्वा द्रव्यैर्यथोद्दिष्टैः सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥ १३९ ॥

सामिद्धिर्विस्वजाभिः श्रीः स्वादिरैः पुष्टिरुत्तमा ।

पशूनेधोभिराश्वत्थैः श्लाक्षैर्धान्यधनानि च ॥ १४० ॥

मेधां वामोति विद्यां च पाशुशैर्ब्रह्मवर्चसम् ।

अग्नेनामं तु साज्येन पायसेन श्रियं धनम् ॥ १४१ ॥

पुत्रजीविस्तथा पुत्रांस्तिलैः सर्वार्थसम्पदः ।

यद्वर्णपुष्पैर्जुहुयात् तत्तद्वर्णाम्बरासये ॥ १४२ ॥

दूर्वाभिरायुः कमलैः श्रीर्युद्धे विजयः शरैः ।

सबुसैः सर्षपैः स्तम्भो द्वेषः कार्पासकोषणैः ॥ १४३ ॥

विषपत्रैस्तथोष्णाटो मारणं सविषैर्विषैः ।

कन्यां समधुरैर्लजैः सिद्धार्थैररिनाशनम् ॥ १४४ ॥

सक्षौद्रलवणैर्वश्यं सर्वेषां भवति ध्रुवम् ।

चतुःषष्टिदिनं हुत्वा तदर्धं पैक्षमेव वा ॥ १४५ ॥

कार्यगौरवतो मन्त्री हुत्वा तत्तदवाप्नुयात् ।

होमकर्मण्यशक्तानां जपस्तत्रिगुणो भवेत् ॥ १४६ ॥

चतुर्गुणो वा मक्तश्चेद् द्विगुणादपि साधयेत् ।

रत्नसिंहासने पद्मे शिशुं स्कन्दं शिवाङ्गम् ॥ १४७ ॥

ध्यायंस्तत्फलरत्नैषैः शीर्षमाणैः स्वविग्रहम् ।

आपूर्यमाणं सञ्चिन्त्य जपतो मासमात्रतः ॥ १४८ ॥

धनसम्पत्समृद्धिश्च कुबेरस्येव जायते ।

कृत्तिकायां तथा षष्ठ्यां पूजाहोमजपादिकम् ॥ १४९ ॥

सविद्येवं विधायाशु सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।

शिवाज्ञवत् पाशुपताज्ञमुक्तं व्योमाख्यविद्यापि च पिण्डबीजम् ।

तथैव चिन्तामणिबीजमसिन् षड्भुक्तमन्त्रः पटले समासात् ॥ १५० ॥

इति भीमशैलानधिपशुसंवेद्यपद्धतौ तन्त्रसारे

एकत्रिंशः पटलः ।



अथ द्वितीयः पटलः ।

शिवोत्तमान्त्यौ तिथीशस्त्राण्वनुसारिणौ च इत् ।  
पूजामन्त्रो ष्यं शास्तुर्लकुलीशो तिथाशयुक्(?) ॥ १ ॥  
सबिन्दुर्लोहितो रायगोप्त्रे नम इतीरितः ।  
तारादिर्मूलमन्त्रोऽयं नवार्णः सर्वकामदः ॥ २ ॥  
षष्ठवर्गाच्चैतुर्थस्तु तारादिर्दीर्घबिन्दुमान् ।  
भूताधिपतयेशब्दो नमोन्तोऽयं च तन्मनुः ॥ ३ ॥  
अनेनार्घ्यादिभिः शास्ता पूजनीयो यथाविधि ।  
भूतसेनश्चतुर्थ्यन्तो विग्रहेपदयोजितः ॥ ४ ॥  
भवपुत्रस्तथायान्ते धीमहे तन्न इत्यपि ।  
शास्ता प्रचोदयादेशा गायत्री तारपूर्विका ॥ ५ ॥  
रेवन्ताय च शास्त्रे च गोप्त्रे च प्रभवे तथा ।  
दीप्त्रे चैव प्रशास्त्रे चोक्तानि जातियुतानि षट् ॥ ६ ॥  
शोम्बोऽस्यर्षिस्तुगायत्रं छन्दः शास्ता तु देवता ।  
लक्षजापः पुरश्चर्यादशांशाज्यतिलैर्हुतात् ॥ ७ ॥  
सिद्धेनानेन मन्त्रेण सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।  
सद्गाय क्षुरिकायै च धनुषे च शराय च ॥ ८ ॥  
हुंफडादिनमोन्ताश्च शस्त्रमन्त्रा यथाक्रमम् ।  
भूतसिंहासनाम्भोजे शास्तारं कर्षिकागतम् ॥ ९ ॥  
चतुर्भुजं सौम्यवक्रं श्यामलं कोमलाकृतिम् ।  
बामोरुपादेनासीनं लम्बेतरपदाम्बुजम् ॥ १० ॥  
शरचापौ तथा सद्गं क्षुरिकां दधतं भुजैः ।  
पूर्णेन्दुवदनं चारुनीलकुञ्चितकुन्तलम् ॥ ११ ॥  
हारिहाराभिरामाङ्गमावढोदरबन्धनम् ।  
किरीटचारुकेयूरकटकान्कुञ्जिवेष्टनैः ॥ १२ ॥

तथैव कटिसूत्रेण नूपुराभ्यां च विभ्रतम् ।  
 नीलकौशेयवसनमाषट्ठकरवाक्यम् ॥ १३ ॥  
 रक्ताकल्पं सुपीनांसं सर्वसौन्दर्यकेतनम् ।  
 वामतोऽस्य प्रमां देवीं रक्तामुत्पलधारिणीम् ॥ १४ ॥  
 अष्टवर्षाकृतिं चापि सत्वकं दक्षिणे सुतम् ।  
 ध्यात्वावाच तु श्यस्तारं देवं सावरणं यजेत् ॥ १५ ॥

तथा —

ध्यात्वा तु सकलीकृत्य विभ्रद्वारं च पूजयेत् ।  
 क्षुरिकासुद्रुपाणी द्वौ द्वाःस्त्रावुभयतो यजेत् ॥ १६ ॥  
 यक्षं विषाधरं द्वारत्रियं चोपरि पूजयेत् ।  
 अन्नं क्षिप्त्वा प्रविश्यान्तर्देहस्यां विनिधाय तत् ॥ १७ ॥  
 वास्तुब्रह्मासनानीष्ट्वा मूलाङ्गैरर्घ्यमर्पयेत् ।  
 गन्धपुष्पकुशकीरतिलसिद्धार्धकाक्षतैः ॥ १८ ॥  
 अर्घ्यं स्याद् भूतनाथस्य तिलपुष्पाक्षतान्मुभिः ।  
 चन्दनं च निशा पाद्यमथ पद्मं च चन्दनम् ॥ १९ ॥  
 लवङ्गवारि चाचामं हृदा सर्वं तु दापयेत् ।  
 तिलकी सशिलापुष्पः शक्तिं पीठं धरात्मकम् ॥ २० ॥  
 प्रभूतसिंहासनाय सर्वशक्तिमयाय च ।  
 नम इत्यभिपूज्याङ्गीन् धर्मादीन् भूतविग्रहान् ॥ २१ ॥  
 ऽमः संत्वं रजः पद्मं शक्तीर्गोप्यादिकास्तथा ।  
 उत्तो मूर्तिं मन्त्रदेहां प्रोक्तरूपायुधादिकाम् ॥ २२ ॥  
 ऽहस्त्र्यावाहयेन्मूर्तौ तस्यां देवं चिदात्मकम् ।  
 आधारदुद्धतं सूक्ष्मं परं ज्योतिर्द्दन्नुजात् ॥ २३ ॥  
 आवाच स्थापयेद् देवं सज्जिषीकृत्य रोषयेत् ।  
 प्ररोष्य चासृतीकृत्य तथैवाध्यादिभिः क्रमात् ॥ २४ ॥

उपचारैर्निवेद्यान्तं यजेदावरणानि च ।  
 अङ्गानि केसरग्रेषु गोप्त्राद्यादीर्दलमध्यगाः ॥ २५ ॥  
 तच्छक्तीश्च दलाग्रेषु स्कन्दादीन् पीठबाह्यतः ।  
 षोडशन्तं तु निर्माल्यधरमैशे समर्चयेत् ॥ २६ ॥  
 अर्धं तु वाहनं शास्तुर्गजं वा मुखमण्डपे ।  
 आर्यादीनर्चयेद् वीथ्यां लोकपालांस्तु तद्दहिः ॥ २७ ॥  
 तदस्त्राणि बहिस्तेषामित्यावरणसप्तकम् ।

आवरणनामानि —

गोप्ता च पिङ्गलाक्षश्च वीरसेनश्च शांभवः ॥ २८ ॥  
 त्रिनेत्रः शूलमृद् दक्षो भीमरूपस्तथाष्टमः ।  
 एतेऽष्टमूर्तयः शास्तुः पृथिव्यादिभिरन्विताः ॥ २९ ॥  
 गोप्त्री च पिङ्गलाक्षी च वीरसेना च शांभवी ।  
 त्रिनेत्रा शूलिनी दक्षा भीमरूपाष्टमी स्मृता ॥ ३० ॥  
 प्रभा तु नवमी तासामित्युक्ताः शास्तुश्चक्रयः ।  
 स्कन्दो गणपतिश्चाथ शान्भो मधुकरस्तथा ॥ ३१ ॥  
 विष्णु पूज्यास्तु कोणेषु स्वर्गश्च क्षुरिका धनुः ।  
 शरश्च नामधेयैः स्वैः पूज्याः स्युर्हुफडन्तकैः ॥ ३२ ॥  
 आर्यः शास्ता महासेनः सेनानीर्मृतबल्लभः ।  
 रुद्रजो रूपवान् कामी वरदो लोकपावनः ॥ ३३ ॥  
 नीलाश्वः श्वेतमातङ्गः श्यामी पीतानुलेपवः ।  
 रक्तमालाधरः शूरो मायो मातृगणप्रियः ॥ ३४ ॥  
 कालबासा गणाध्यक्षः सङ्ग्रहस्तो धनुर्धरः ।  
 सहजायो जनावेशः साधुः संसाररक्षकः ॥ ३५ ॥  
 मधुमान् क्षन्वरश्चिते षष्टाविंशतिभूतपाः ।  
 इन्द्राद्या लोकपालाश्च वज्राधान्यायुधानि च ॥ ३६ ॥  
 प्रपूज्य गन्धपुष्पाद्यैर्वच्यन्तं स्थिरवेरके ।  
 वके च स्थण्डिले गन्धपुष्पधूपैस्ततो विना ॥ ३७ ॥

बलिं निवेद्यं बहौ च तमावाह जुहोतुं च ।  
 प्रदक्षिणनमस्कारस्तुतिजप्यैः प्रसादयेत् ॥ ३८ ॥  
 इदं हि यजनं शास्तुः श्रीपुष्टिविजयप्रदम् ।  
 आयुरारोग्यविभवपुत्रसम्पद्विवर्धनम् ॥ ३९ ॥  
 पूजाधिकारः ।

शास्तरं मृगयाभ्रान्तमश्वारूढं गणावृतम् ।  
 पानीयार्थं वनादेवं ध्यात्वा मृगयुरूपिणम् ॥ ४० ॥  
 मध्याह्ने सक्तुसंयुक्तं गृहीत्वाञ्जलिना जलम् ।  
 विकीर्य नवभिर्मन्त्रैस्तद्गणानपि तर्पयेत् ॥ ४१ ॥  
 विभ्रान्ताय ततस्तस्मै स्वकार्याणि निवेदयेत् ।  
 प्रीतचेतास्तथेत्युक्त्वा स तु यात इति स्मरेत् ॥ ४२ ॥  
 सिध्यन्ति सर्वकार्याणि चिन्तितान्यप्ययत्नतः ।  
 तथैवार्यादिभिर्मन्त्रैर्बलिं वास्मै हरेन्निशि ॥ ४३ ॥  
 भूतकूरेण साज्येन पुष्पाक्षतविमिश्रितम् ।  
 महाशास्त्रे नमश्चेति भूताधिपतये तथा ॥ ४४ ॥  
 नमोऽस्तु रुद्रपुत्राय पञ्चकेश्वरकाय च ।  
 साधवे नम इत्येभिर्मन्त्रैर्वा बलिमाहरेत् ॥ ४५ ॥  
 पूर्वादिविष्णु मध्ये च रक्षोभ्यै पुष्टये त्रिव्यै ।  
 बौद्धादीर्णां(!) जनाः सर्वे कोटिकोटिविभाजितौ ॥ ४६ ॥  
 भवन्तु सहिताः प्रीतास्तेभ्यस्ताभ्यो नमो नमः ।

पूर्वादिगणेश्यो भीमरूपेश्यो भीमवक्रेश्यो विविधाकृतिभ्यः स्थिरेभ्यश्च-  
 पलेभ्यो बरदेश्यो बहुरूपेश्यो विरूपेश्यो भीमरूपेश्यः सङ्गद्योऽसङ्गद्यः सदस-  
 द्भ्यः सर्वगणेश्यो नमो नमः ।

द्विरण्डोऽनन्तदण्डाब्जः कर्णान्तो नामिराषडो ॥ ४७ ॥  
 साक्षौ मीनोऽथ पतये ह्यथ मन्त्रो नवाक्षरः ।

पूर्ववत् साधनार्थायैः फलं प्राप्नुवत् प्रवच्छसि ॥ ४८ ॥

शास्त्रमन्त्राधिकारः ।

अन्त्योऽनुग्रहदण्डाब्जस्तारादिः क्षेत्रपालैः ।

भूमिः सदीर्घत्वकृत्या मन्त्रः क्षेत्रेशदैवतः ॥ ४९ ॥

आघेनाङ्गानि दीर्घेस्तु स्वैर्युक्तानि षट् क्रमात् ।

पूर्वसेवार्णसाहसं छन्दो गायत्रमेव हि ॥ ५० ॥

ऋषिस्तु बटुको नाम क्षेत्रपालस्तु दैवतम् ।

कृष्णाष्टम्यादिभूतान्तं जपेन्नित्यं सहस्रकम् ॥ ५१ ॥

पुरश्चर्या भवेदस्य ध्यानं चाथ निगद्यते ।

पायादञ्जनपुञ्जकुञ्जरघटानीलाञ्जनाम्बोदवद्

दोर्म्यां स्रण्डकपालमप्यथ गदां व्योमाम्बरो भीषणः ।

दंष्ट्रादन्तुरितास्यवृत्तकपिशस्त्र्यक्षोर्ध्वकेशालकः

सर्पाकल्पशिरःसगञ्चितवपुः क्षेत्रेश्वरो बभ्रुरम् ॥ ५२ ॥

अन्यथान्ये —

व्यालन्धोर्ध्वजटाधरं त्रिणयनं नीलाञ्जनाद्रिमभं

दोर्द्विन्द्वात्तगदाकपालमरुणसम्बलान्धोज्ज्वलम् ।

घण्टाशृङ्गलमेखलाञ्चनिमिलदधुङ्गारभीमं विभुं

वन्दे मण्डलिताहिकुण्डलधरं तं क्षेत्रपालं सदा ॥ ५३ ॥

एषोहि दुष्ट ठलमरु भञ्ज हन विभ्र महाभैरव ! क्षेत्रपाल ! बलिं गृह

ठठ ।

साध्येननेन मन्त्रेण तत्कपाले बलिं हरेत् ॥ ५४ ॥

वामदोष्णाहृदिवस्थानामन्येषां चानलादितः ।

अनलक्ष्माप्तिकेशश्च कालो घण्टारवस्तथा ॥ ५५ ॥

महाक्रोधाह्वयश्चाथ पिशिताशनसंश्रितः ।

पिङ्गलाक्षोर्ध्वकेशश्च चतुर्थ्यां ठवयान्तकाः ॥ ५६ ॥

पूज्याः स्युर्विष्णु तेष्वस्तु मध्यरात्रे बलिं क्षिपेत् ।  
 तन्नोति रक्षां विजयं सशुद्धिं चाप्ययं बलिः ॥ ५७ ॥  
 प्राङ्मुखे गोमत्रालिते मन्त्रकिन्कस्तविग्रहः ।  
 संरक्तमन्त्रपुण्याथमाहृत्यार्घ्यजलेक्षितः ॥ ५८ ॥  
 अनन्तयोगपीठाय नम इत्यासनं यजेत् ।  
 तस्मिन्नावाह्य मूलेन क्षेत्रपालं यथोदितम् ॥ ५९ ॥  
 अर्घ्यादिभिश्च दीपान्तमुपचारेस्तमर्चयेत् ।  
 दिक्षावाह्य चतुर्मुर्तीः क्रोशेष्वङ्गानि चाग्रतः ॥ ६० ॥  
 नेत्रमक्षं पुनर्विष्णु गन्धार्घ्यैर्विजनेऽर्चयेत् ।  
 अतिचारश्च राजा च कपालार्घ्यैरुभो महामनाः ॥ ६१ ॥  
 ते श्यामाः पर्वताकाराः सेष्वासा राक्षसोपमाः ।  
 ततस्तु बलिमन्त्रेण सम्यहस्तेन मन्त्रितम् ॥ ६२ ॥  
 दध्याज्यमिश्रं शाक्यन्नं सिद्धं कुटुबतण्डुलैः ।  
 दत्त्वाम्भस्त्रिस्तदन्नार्घात् त्रिः कपाले बलिं क्षिपेत् ॥ ६३ ॥  
 शिष्टेन मूर्तिभ्योऽङ्गैभ्यो बलिं क्षिप्त्वा सङ्कत्सङ्कत् ।  
 स्वैक्यक्षेत्राधिपो मूलमष्टोत्तरस्रतं जपेत् ॥ ६४ ॥  
 क्षेत्रपालबलिं त्वेवं यः कुर्याद् गृह्रक्षणम् ।  
 श्रियं पुष्टिं धनं सौख्यं पशून् पुत्रांश्च विन्दति ॥ ६५ ॥  
 क्षेत्रपालबलिविधिः ।

वामकर्णोऽथ कुम्भस्थो मीनो रेफः फटन्तकः ।  
 चण्डेश्वरमनुस्मरणो भजतां सर्वकामदः ॥ ६६ ॥  
 कर्णो मीनः सहस्रेष्वथचण्डेश्वरपदं ततः ।  
 चतुर्ध्वन्तं तु वर्माक्षे चण्डेश्वरनवाक्षरः ॥ ६७ ॥

अनयोर्मन्त्रयोस्तुल्यवृषिष्कन्दोषिदैवतम् ।  
 अज्ञानि च विधानं च साधनाद्यं च तत्समम् ॥ ६८ ॥  
 छन्दस्तु गृह्णी तद्वृषिः स्वाच्छण्डकौशिकः ।  
 चण्डेश्वरो दैवतं स्यादज्ञानाज्ञानि यच्च हि ॥ ६९ ॥  
 दसिषद्भृजलफद् + + ज्वालिनीति तटेति च ।  
 सर्वज्वालिनिशब्दाः स्युः फलन्ता जातिसंयुताः ॥ ७० ॥  
 पञ्चाज्ञानि ह्यद्रादीनि क्रमेण परिकल्पयेत् ।  
 तान्यज्ञशुद्धकरयोर्ज्येष्ठाक्षङ्गुलिषु न्यसेत् ॥ ७१ ॥  
 मन्त्राक्षराणि ध्यर्णस्य सर्वेष्वङ्गुलिपर्वसु ।  
 पदानि पञ्चाङ्गुलिषु नवार्णस्यापि विन्यसेत् ॥ ७२ ॥  
 द्वाभ्यां द्वाभ्यां त्रिभिश्चैके नैकार्णेन पदान्यपि ।  
 शिरोहृत्क्षरणेष्वर्णस्यर्णस्यान्यस्य मस्तके ॥ ७३ ॥  
 मुस्तहृद्गुण्यपादेषु विन्यसेत् पदपञ्चकम् ।  
 पञ्चाज्ञानि ह्यदाद्येषु स्वावकाशेष्वनुक्रमत् ॥ ७४ ॥  
 त्रिकक्षं चैकलक्षं च पुरश्चर्या द्वयोरपि ।  
 शिवनिर्मास्यकुसुमैर्हीमश्वास्माद् दक्षांशतः ॥ ७५ ॥  
 मन्त्रसाधनम् ।

शालिपिष्टप्रतिकृतिं नदीसैकतगां क्रमात् ।  
 छित्त्वा छित्त्वा तु जुहुयात् पादमारभ्य दक्षिणम् ॥ ७६ ॥  
 विप्रं तेन वक्षं कुर्यादपामार्गेन्धनानले ।  
 चित्ताकाष्ठानले प्रोक्तपुत्रस्या राजवश्यकृत् ॥ ७७ ॥  
 वैश्यश्शुद्धावपि तथा वक्षे कुर्यान्न संशयः ।  
 तिलतण्डुलतीक्ष्णाज्यैर्हेमकोष्ठानले रिपोः ॥ ७८ ॥  
 उन्मादाय जुहोत्वस्य शान्तिः क्षीरेण साविरे ।  
 म्रियङ्ग्वभौ तत्कुसुमैर्घृतेनाप्यथ वा हुतम् ॥ ७९ ॥  
 पुरश्चोमस्तु यद्वर्णैः कुसुमैरम्बरास्रये ।  
 सामिबामाक्षदण्डोऽत्रिश्वतुर्ध्वेन्द्रश्च तन्मनुः ॥ ८० ॥

आभिर्बीजस्वरेदीर्घैः षडङ्गानि यथाक्रमम् ।  
 ऋषिराग्निरसकृन्दो गान्धर्वं देवता तथा ॥ ८१ ॥  
 इन्द्रोऽप्युतं अपेत् तस्माद् दद्यान्नाज्यतिलैर्हुतम् ।  
 पुरश्चर्योदिता तस्य ध्यानं चाथ निगमते ॥ ८२ ॥  
 पीतवर्णं चतुर्बाहुं वज्रपद्माङ्कुक्षामवान् ।  
 दधत् चारुसर्वाङ्गं पीतकल्पविभूषणैः ॥ ८३ ॥  
 किरीटकणिकाहारफेयूराद्यैर्विभूषितम् ।  
 हेममण्डपमध्यस्थं हेमसिंहासनाम्बुजे ॥ ८४ ॥  
 शक्या देव्या सहासीनं मरुद्भिश्चाप्युपस्थितम् ।  
 स्किन्दानकयमाषष्टलोकपालैर्निषेदितम् ॥ ८५ ॥  
 करगङ्गव्यासोभिरष्टबीजैः सविन्दुभिः ।  
 जादौ तन्नामधेयानि नमोऽन्ते च नियोजयेत् ॥ ८६ ॥  
 निर्गोप्ययुतमैशान्यां स्वबीजादिनमोन्तकम् ।  
 ध्यात्वेष्ट्या बहिरक्षाणि क्त्वादीन्यपि बोधयेत् ॥ ८७ ॥  
 सुरेन्द्रं पूजयेदित्थं राज्याप्यथै पुष्टवे शिवे ।  
 भद्रफे मण्डले कुम्भे सम्पूज्यैषं शतक्रतुम् ॥ ८८ ॥  
 तेनाभियिक्तो राज्यश्रीविजयार्थानुपास्तुते ।  
 तिलाज्यपायसैर्हुत्वा सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥ ८९ ॥  
 इन्द्रपूजाधिकारः ।

अथ जन्मकमन्त्रस्तु माणिमद्रपदात् परम् ।  
 महासेनपदं चाथ क्षत्राधिपतये ततः ॥ ९० ॥  
 जन्मकाय जलेन्द्राय ठौ च स्वाज्जाम्भको मनुः ।  
 सङ्कृत्स्वर्णस्तदङ्गानि

माणिमद्राय नमः । पूर्णमद्राय नमः । चेळिमाळिने नमः । विकुण्ड-  
 किने नमः । नरेन्द्राय । चरेन्द्राय । एते षडङ्गमन्त्राः ।



नेत्रान्तानि स्वजातिभिः ॥ ९१ ॥

आवृतिः केसरेष्वग्नैर्दलाग्रेष्वर्धे शक्तिभिः ।

कोकेलैश्च तदक्षैश्च चतुर्धारणे वजेत् ॥ ९२ ॥

देरावतं चतुर्दन्तमग्रतोऽर्धं च पृष्ठतः ।

उच्चैःश्रवसमक्षेपं पारिजातं प्रपूजयेत् ॥ ९३ ॥

कनिष्ठाद्यङ्गुलिन्यासो मूलपञ्चपदैः स्मृतः ।

ज्येष्ठादितर्जन्वन्तः स्यान्न्यासोऽज्ञानां तले दृशः ॥ ९४ ॥

कास्वहृद्गुह्यपादेषु विन्यस्य पदपञ्चकम् ।

अज्ञानि स्वावकाशेषु ध्यायेत् स्वैक्येन जन्मलम् ॥ ९५ ॥

श्वेतपद्मस्थितं सौम्यं पीतामं द्विभुजं प्रभुम् ।

रक्षाकल्पस्फुरन्मौलिमणिकुण्डलमण्डितम् ॥ ९६ ॥

हारकेयूरकटकटिसूत्राद्यलङ्कृतम् ।

त्रिपादं तुन्दिलं ध्यायेत् पूजादौ मन्त्रसिद्धये ॥ ९७ ॥

त्रिंशत्सहस्रं मूलं तु जपेद्यापि तदर्धतः ।

जुहुयाद् विस्वपद्याज्यैस्तत्सामिद्भिस्तदर्धतः ॥ ९८ ॥

हुत्वा तु तर्पयेन्नित्यं जन्मलं स तु मस्तके ।

प्राग् कारणेन केनापि चक्रेण हरिणा क्षतः ॥ ९९ ॥

क्षणतर्पणतस्तस्मिन् वेदना तस्य क्षाम्यति ।

तेन प्रीतोऽस्य वक्षेद्यो जन्मलोऽर्थं प्रयच्छति ॥ १०० ॥

पदकोणमण्डलाम्बोजे द्वीद्वारेणान्भुजं स्मरेत् ।

अद्वारेणाक्षसोमं च जहारात् तत्र जन्मलम् ॥ १०१ ॥

वीजपूरं च नकुलं दधानं तं चतुर्भुजम् ।

वामदक्षिणपार्श्वस्थे मण्डले चन्द्रसूर्ययोः ॥ १०२ ॥

सविपुर्ध्वजदम्भोदश्च्योतद्वर्षजलं शुद्धः ।

पिबन्तौ चातपौ ध्यात्वा पार्श्वयोस्तत्स्वं तर्पयेत् ॥ १०३ ॥

गं गं पालय जलजलेन्द्राय ठठ ।

प्राग्जम्भलमन्त्रोऽयं जपापैरर्भसिद्धिदः ।

जम्भलमन्त्राधिकारः ।

सं चाधिरौयुतो दण्डी मीनमेधौ च लोहितः ॥ १०४ ॥

अपदी ये च नस्यन्तः कौबेरोऽष्टाक्षरो मनुः ।

प्लं पूर्णभद्राय । प्लं विकुण्डलाय । क्लं चेलिमालिने । पुं च र-  
न्द्राय । नं नरेन्द्राय । नृं नलकूबराय ।

षडेते मूर्तयोऽज्ञानि स्युर्नेत्रान्तं स्वजातिभिः ॥ १०५ ॥

तुन्दिको धनदः पीतः पीताकल्पविभूषितः ।

चतुर्बाहुर्दधत् कुम्भौ रत्नपूर्णौ हिरण्मयौ ॥ १०६ ॥

करण्डौ चोर्ध्वबाहुभ्यां भद्रपिठाम्बुजोदरे ।

अज्ञानि केसराग्नेषु जम्भलाद्या दलाग्रगाः ॥ १०७ ॥

तद्बाधेऽष्टौ च निधयः पूर्वादिक्रमयोगतः ।

जम्भलं च जलेन्द्रं च नरेन्द्रं चेलिमालिनम् ॥ १०८ ॥

विकुण्डलं पूर्णभद्रं माणिभद्रं चरेन्द्रकम् ।

निधी पद्ममहापद्मौ मकरः कूर्म एव च ॥ १०९ ॥

कुमुदश्चाप्यनन्तश्च नीलः शङ्खस्तथाष्टमः ।

वैभवणाय ठठ । पकाशाय ठठ । पिङ्गलाय ठठ । विविधाय  
ठठ । कुबेराय ठठ । कुबेराधिपतये ठठ । भूः ठठ । भुवः ठठ ।  
स्वः ठठ । भूर्भुवः स्वः ठठ ।

एभिर्वटसमिद्धोमे मासेन धनवान् भवेत् ॥ ११० ॥

तिलाज्यपायेसाज्यैः स्याद्भुतं लक्ष्मीसमृद्धये ।

भेदः साक्षिभुजः कर्णौ सोमाकान्तश्च दारुकः ॥ १११ ॥

सदृक् पिनाकी स्वाहेति कौबेरोऽयं षडक्षरः ।

भद्रासत्रे कल्पतरोर्मूले पूज्यो धनेश्वरः ॥ ११२ ॥

१. 'गं गं. ठ पकपज' क., 'गं गावकाय ज' ग पाठः. २. 'यद्यत्वाज्यैः' क. पाठः

पद्मप्रभां पद्महस्तां तस्य दक्षिणवामयोः ।

वचद्भुवं च नकुलं देव्योः पार्श्वगतौ सुतौ ॥ ११३ ॥

दूत्यौ चामरहस्ते चाप्यजितां चापराजिताम् ।

तदग्रादिचतुर्दिक्षु पूर्णमद्रादिकान् पुनः ॥ ११४ ॥

पूजयेत् ।

पूर्णमद्रं माणिमद्रं जम्भलं चेळिमालिनम् ।

पूर्णमद्रस्य पार्श्वस्थे देव्यौ श्रीः पुष्टिरेव च ॥ ११५ ॥

शङ्खपद्मनिधीं पूज्यौ कुबेरस्य तु पार्श्वयोः ।

जयां च विजयां चैव पूजयेद् द्वारपालिके ॥ ११६ ॥

विकुण्डलाद्यानिष्ट्याथ सर्वेभ्योऽथ बलिं हरेत् ।

एवं मासेन धनवान् क्रमादब्दत्रयेण तु ॥ ११७ ॥

कुबेरसदृशः श्रीमान् स भवेन्नात्र संशयः ।

श्रीकण्ठोऽम्भोवामपादादिरभिरावृत्योक्ताश्चाम्रिजाया दशार्णः ।

मन्त्रः स्वार्णैर्द्वन्द्वशोऽङ्गानि कुर्यात् कौबेरोऽयं ज्ञानमात्रं त्रिकालम् ॥ ११८ ॥

एकादश्यां मन्दवारे न्यग्रोधाघोऽरुणोदये ॥ ११९ ॥

प्राग्वद् वैश्रवणः पूज्यो जपेच्चाष्टसहस्रकम् ।

प्रत्याहं मासमालं तु निशीथे जुहुयाद् घृतम् ॥ १२० ॥

ज्योतिष्मत्यास्तु तैलेन पञ्चमङ्गोलतैलतः ।

सिद्धमन्त्रो भवेत् पश्चादयत्नेन दिने दिने ॥ १२१ ॥

यक्षः कर्णेऽस्य तु वदेत् त्रैकाल्यार्थमयत्नतः ।

कर्णयक्षाधिकारः ।

कर्णी भृगुः पिनाकी भे कर्णशुक्लः प्रमेपदम् ॥ १२२ ॥

स्वाहान्तोऽष्टार्णको मन्त्रो देवतास्य तु बक्षिणी ।

प्रतप्तकनकप्रख्या नवयौवनशालिनी ॥ १२३ ॥

पीनोपुङ्गस्तनी चारुधम्मिल्ला रुचिरालका ।

शारदेन्दुमुस्ताम्भोजा लंलेन्दीवरलोचना ॥ १२४ ॥

सुभ्रूः सुवन्तनासोष्ठा सुभुजा सुन्दरोदरी ।  
 सुपीनश्रीणिजघना सूरुजङ्घाक्षिपद्भुजा ॥ १२५ ॥  
 सर्वाङ्गसुन्दरी चित्रवसनाभरणोज्ज्वला ।  
 प्रसाधनकराभ्यां तु दूतीभ्यां समुपस्थिता ॥ १२६ ॥  
 लेख्या चित्रपटे सम्यक् पूजनीया च यक्षिणी ।  
 वटाधो मासमात्रं तु त्रिलक्षं तं मनुं जपेत् ॥ १२७ ॥  
 मध्याह्ने बदरीपुष्पैः कन्दम्वकुसुमैस्तथा ;  
 माषाक्षबलिपिण्डाभ्यां बलिं वैश्रवणाय तु ॥ १२८ ॥  
 निश्चासु प्रक्षिपेत् प्रोक्तमार्गेण जुहुयादपि ।  
 घृतेनाह्नोलतैलेन पृथगष्टसहस्रकम् ॥ १२९ ॥  
 ततः प्रत्यक्षतां याति यक्षिणीष्टं ददाति च ।  
 तथा वा रमतां कामं कारयेत् कर्म चेप्सितम् ॥ १३० ॥  
 लम्बोदरपदात् पूर्वं त्रिजगेति समुद्धरेत् ।  
 दीर्घाभ्यो विषमेधौ च कर्णेति कथयेति च ॥ १३१ ॥  
 क्रमेण द्विद्विरुषार्यं वर्माळे चाभिजायया ।  
 मन्त्रः सस्कृतिवर्णोऽयमिष्टा मक्षयफलैस्तु तम् ॥ १३२ ॥  
 त्रिलक्षं तु जपेत् तस्य कर्णे कथयतीप्सितम् ।

हृत्कर्णशब्दश्च पिशाचिशब्दश्च (लहर्णह ज्ञहै ? सुवर्णवज्रवै)दूर्वमुक्ताभर-  
 णनिर्मलालङ्कृतशरीरिणि ! एषोहि गच्छ त्रैकास्यदर्शिनि मम कर्णं प्रविश्या  
 तीतानागतवर्तमाने रुद्रो ज्ञापयति ठठ ।

किञ्च समम्यर्च्यं तदग्रतोऽमुं मन्त्रं जपेत्प्रथमथो तिलाज्यम् ।

पञ्चमंशतोऽस्माज्जुहुयात् ततोऽस्मै कर्णे तु साक्षात् कथयेदभीष्टम् ॥ १३३ ॥

जाळ मोळ पळके पट्टे मंहु चोरघरट्टे णळे जम्मे स्तम्मे मोठे हंसाहे ।

सिन्दूरामा विवस्त्रा मणिकनकमिलद्रूपणा मुक्तकेशी

पीनश्रीण्यूरुम्या मणिमयरुचिमत्पादुकाक्रान्तपादा ।

शिङ्गन्मञ्जीरकान्ता तनुतरविलसन्मध्यतुङ्गन्तनी या

सुभ्रूनेत्रासिलेन्दुपुतिमुलकमला हेळती पाद्द युष्मान् ॥ १३४ ॥

भद्रकालीपरिचारां ध्यात्वेत्थं मन्त्रदेवताम् ॥ १२५ ॥

स्वैक्येनास्मान् मध्ये च प्रक्षिपेन्नवकर्कराः ।

अपित्वाष्टोत्तरशतं चोरा न प्रविशन्ति तत् ॥ १२६ ॥

गृहमिति यावत् । चण्ड श्रीचण्डि । अमरत्रमरअमरच्छत्रपर पित्तकाक्षि  
कामरूपि जरण्यवासीनि खोट ठठ ।

कृष्णाष्टम्यादिभूतान्तं अपित्वेमं सहस्रकम् ।

पूर्वेद्युरधिवास्तैकां कन्यां तपनवासरे ॥ १२७ ॥

जातां विभूषितां प्रार्तेर्वटुं बाम्यर्च्यं मन्त्रतः ।

चषकं मण्डले धान्ये संस्थाप्याभ्यर्च्यं संस्पृशन् ॥ १२८ ॥

अपित्वाष्टोत्तरशतं ग्राहयेत् कन्ययाच वा ।

गच्छेत्सुक्त्वाक्षतक्षेपाद् गत्वा चोरं ग्रहीष्यति ॥ १२९ ॥

नमश्शब्दश्च कर्णश्च कालो दीर्घोऽथ भौतिकी ।

वायुश्च गिरिशब्दश्च स्वाहान्तोऽयं नवाक्षरः ॥ १३० ॥

सन्दिग्धचोरनामार्णान् मन्त्राक्षरविदर्मितान् ।

विलिख्य पत्राणि दहेच्चोरनाम न दहते ॥ १३१ ॥

द्वयोर्म(!)फलके मन्त्रं साख्यं विलिखितं खनेत् ।

शास्तुरग्रे रक्तबालिं क्षिपेत् क्रुद्धः प्रसीदति ॥ १३२ ॥

उफा भट शेरुर्धलिद्धि देवानुचराय महायक्षसेनाधिपतये । इदं मे  
कार्यं कथय कथापय तद्यथाज्ञापयति ठठ ।

कृष्णाष्टम्यादि जपतु सहस्रं त्वाचतुर्वशीम् ।

सिद्धमन्त्रस्ततः ज्ञात्वा सोपवासः स्वपेक्षिञ्चि ॥ १३३ ॥

अपन् कार्यं कथयति स्वप्ने तस्य शुभाशुभम् ।

अयुद्धे युद्धे युद्धभूमे ठ शुद्धयोगि महानिद्रे ठठ ।

इममर्कसहस्रं तु जपित्वा सौधितेन तु ॥ १३४ ॥

अष्टसाहस्रजपितांस्तिकान् शुक्लांस्तु यद्वृद्धे ।

निश्वायां विकिरेत् तस्मान् नरान् निद्रा न मुञ्चति ॥ १३५ ॥

ओं जमरेक्षि त्रफ फटि ठ जम विजम मुञ्च मोचय ठठ ।  
 स्वैक्यं ध्यात्वा तु कृष्णां प्रततबहुमुजासायुषां दीर्घकेशीं  
 स्वारूढां प्रस्वपन्तं मृगरिपुमञ्च तद्देहमध्यस्थदुर्गाम् ।  
 केशैरावृत्य गेहं विकिरितु जपितान् सप्तकृत्वस्तु माषान्  
 प्रादक्षिण्येन निद्रा त्यजति न हि जनं तत्र सूर्योदयान्तम् ॥ १४६ ॥

हृदयान्ते भगवति केशान्तोऽङ्गुष्ठशब्दयुक् ।  
 चाळि फ बांवाळि दशकालि चण्डकालि लकालि ठठ ।  
 कालीदैवत्यमन्त्रोऽयं रविसाहस्रसाधितः ॥ १४७ ॥  
 प्रातः स्नात्वा जपापुण्यैः कृत्वाङ्गुष्ठं सितेतरम् ।  
 कृतमण्डलके विभ्रं कालीं चेष्टा च कन्यकाम् ॥ १४८ ॥  
 तैलसेकात् तु साङ्गुष्ठे प्रस्तुतार्थे शुभाशुभम् ।  
 निरीक्ष्य सर्वं वदति मन्त्रस्यैव प्रभावतः ॥ १४९ ॥

ओं हिषाड वज फणाश ठठ ।

कलशस्थे समाराध्य पश्येत् प्राग्वत् तु दर्पणे ।

ओं कपालसूत्रवाङ्गुष्ठमरुकहस्ते निशिततीक्ष्णदंष्ट्रोत्कराले कुटिलपिङ्ग-  
 वाक्षि लम्बान्तकेशकलापे मृतशिरःकुण्डलालिङ्गितगण्डे सर्वभूतवक्षङ्करि सर्व-  
 भूतमन्त्रक्षरीरे आगच्छ मायारूपधारिणि शूलं शूलं चालय इमं मानुषक्ष-  
 रीरं गृह्य अनुप्रविश्य जृम्भ सर्वतोभये षटे दर्पणे तिलतैले क्रौमार्याङ्गुष्ठां (!)  
 दर्शय महाभैरव राक्षसि स्वाहा ।

इयं तु कालीदैवत्या विद्या भैरवराक्षसी ॥ १५० ॥

अनयाङ्गुष्ठमाराध्य दर्पणं वा विधिक्रमात् ।

जपेत् त्रिकालसंबद्धं वस्तु सर्वं प्रदृश्यते । १५१ ॥

स्वस्ति हिषां धौजट प्रचतभषाकफान्त वडि च मण्डलोपजीवितस्य श्री-  
 हनुमताज्ञापयति मूषिकपतङ्गपिपीलिकशलमकरसुम्भकरीटगन्धिकादिकैर्न स्था-  
 तन्यम् । आङ्गां व्यतिक्रममाणस्य शरीरनिग्रहं समावर्तयति ।

तस्य बानरसिंहस्य क्रममाणस्य सागरम् ।

कक्षान्तरगतो वायुर्जीमूत इव गर्जति ॥ १५१ ॥

हुं फण्णमः ।

अयं हनुमदैवत्यः सस्यरक्षाकरो मनुः ।

विकिञ्च्य पत्रे तु मनुं वारेऽर्कस्य कुञ्जस्य वा ॥ १५३ ॥

नीत्वा प्रदक्षिणं क्षेत्रे खनेत् कीटादिशान्तये ।

नमो भगवते वृक्षकाफुण्डे हंसः चामुण्डे । अपिच विचय हंसः

काकी उषाटय हुं फद् ।

भस्माद्योत्तरसाहस्रमादाय जपितं करे ॥ १५४ ॥

क्षेत्रे प्रदक्षिणं प्राप्त्यं सत्यं किञ्चिद् विमुच्य तु ।

सस्वकीटादयो नश्यन्ति । खुषि खुषि प्रवैज्जणि कुस्सेषिणि ठठ ।

साध्यां पश्यन् मुकेशस्पृग् जपेदाकर्षयेच्च ताम् ॥ १५५ ॥

श्री पुरुषं वेति यावत् ।

मूर्जे स्वनामान्तरितो मन्त्रोऽयं रोचनार्पितः ।

सितसूत्रावृतोऽश्वत्थकोटरस्थोऽस्य पुष्टिकृत् ॥ १५६ ॥

स साध्यनामन्यग्रोधकोटरस्थं वक्षं नयेत् ।

ओं हां शुगृहे स्वे हे हं हः ।

अनेन जपितान् ब्रीहीन् भक्षयन्ति न मृषिकाः ॥ १५७ ॥

नालिकेरादिवन्धाच्च जपितारुणतन्तुना ।

ओं हि क्वे वज्र ।

शमीभस्माभ्रसा अनेन क्षिप्तदक्षिणपाणिना ॥ १५८ ॥

स्पृष्ट्वा वक्ष्याः स्युरन्येन स्पर्शादुष्वाटिता नगः ।

पण्ये विकीर्णं तद्गुणं तद्विक्रयनिषेधकृत् ॥ १५९ ॥

तस्युण्डगुण्यमालोक्य दान्ताः स्युर्वृषभादयः ।

इत्थं हि श्वाभ्युः कथितं विधानं समन्त्रकं क्षेत्रपचण्डयोश्च ।

इन्द्रस्य यक्षेश्वरपूर्वकाणां त्रैकात्म्यविज्ञानविशेषयुक्तम् ॥ १६०३ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्मती तन्त्रसारे मन्त्रपारे  
शास्त्रादिपटलो द्वारिंशः ।

अथ अथस्त्रिंशः पटलः ।

हृन्नेपरके मुखवृत्तयुक्ते पाली सदीर्घे चरणावसानम् ।

त्वक् चाष्टवर्णौ मनुरस्य बीजं रायान्तरसं चिहुरं सविन्दु ॥ १ ॥

तत्सप्तमानन्तमयी तु शक्तिराद्यन्तगोऽस्य प्रणवः प्लुतोऽर्चः ।

जप्यो मनुः सप्रणवो द्विजैः स्यात् स्त्रीशूद्रयोरप्रणवः स चोक्तः ॥ २ ॥

चक्षब्देन सवर्णान्वष्टपाहर्वप्रभृतीनामपि ।

अन्तः पदान्ते मुनिरस्य यामी देव्यादिगायत्रमथास्थ्यै वैवंम् ।

छन्दो हि विष्णुः परमात्मनामा स्यात् पूर्वसेवा तु कृतेऽष्टलक्षम् । ३ ॥

त्रेतादिषूक्तद्विगुणादिसंख्यं प्रत्यर्णमृष्यादिकमुच्यतेऽस्य ।

गौतमश्च भरद्वाजो विश्वामित्रस्ततः परम् ।

जमदग्निर्वसिष्ठश्च काश्यपोऽन्निरिहाष्टमः ॥ ४ ॥

अगस्त्यश्च क्रमादेते वर्णानां समुदीरिताः ।

गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् च बृहती पङ्क्तिरेव च ॥ ५ ॥

त्रिष्टुब्जगत्यौ च विराद् च्छन्दांस्यष्टौ यथाक्रमम् ।

धरो ध्रुवस्तथा सोम आपोऽग्निर्वायुरेव च ॥ ६ ॥

प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वर्णानां देवताः स्मृताः ।

सप्त भूरादयो लोका विष्णुलोकस्तथाष्टमः ॥ ७ ॥

लोकाः स्युरष्टौ वर्णानां वर्णान्यपि वदाम्यहम् ।

शुक्लं स्वर्णनिभं कृष्णं संरक्तं कुङ्कुमप्रमम् ॥ ८ ॥

पद्मकिञ्जल्कनीलाभे सर्ववर्णमिहाष्टमम् ।

गन्धादिपञ्चतन्मात्रा मनो बुद्धिरहङ्कृतिः ॥ ९ ॥



अष्टाक्षराणां तत्त्वानि कथितानि यथाक्रमम् ।

षष्ठाद्यबोक्त्वाप्तत्वात् स्वरितोऽन्यद्वितीयबोः ॥ १० ॥

प्रचयस्त्रिचतुर्थाभ्यां निवृत्तः पञ्चमाक्षरः ।

क्रुद्धो महावीरपदे पुण्यब्दः सहस्र इत्युक्तपदेन युक्ताः ॥ ११ ॥

स्वैर्जातिभिस्तानि यथा चतुर्थ्या पञ्चदशमङ्गानि भवन्ति युक्त्वा ।

दुर्गागणेशौ गुरुवैनतेयौ बह्वादिफोणेषु भवन्ति देवाः ॥ १२ ॥

शंक्रादिषु क्षेत्रपतिः स्वनाम्ना दिग्बन्धने छोटिकया विधेयाः ।

न्यासः पुरस्तात् करयोश्च देहे पञ्चाङ्गविन्यासविधिश्च तेषाम् ॥ १३ ॥

सृष्टिः स्थितिः संहरणं च भेदाः स्युर्ब्रह्मचारिप्रभृतित्रयाणाम् ।

अक्षेण संशोध्य करौ स्ववर्णास्तर्जादिकं दक्षिणतोऽथ वामे ॥ १४ ॥

न्यस्येत् तु तर्जान्तमथाङ्गमन्त्रान् ज्येष्ठादिकं वामकरे तदन्तम् ।

वर्णाङ्गमन्त्रोभयतस्तु तारः स्यान्मध्यपर्वस्विह वर्णमन्त्रान् ॥ १५ ॥

आधन्तपर्वस्वपि तारमेव न्यस्येत् समस्ताङ्गलिषु क्रमेण ।

उक्तक्रमात् संहर्तये विलोमन्यासः स्मृतोऽथ स्थितये तु पाण्डोः ॥ १६ ॥

तर्जादिकं चापि कनिष्ठिकान्तं ज्येष्ठाद्यमङ्गेषु कनिष्ठिकान्तम् ।

काक्ष्यास्यहृन्नाभिकटिप्रदेशा जान्वर्णप्रयश्चापि भवन्ति सृष्टौ ॥ १७ ॥

विलोमतः संहर्तये स्थितौ च न्यस्येत् तु नामैर्हृदयान्तमणान् ।

करन्यासेऽङ्गुष्ठाभ्यामङ्गलिषु तर्जाभ्यामङ्गुष्ठबोर्न्यसेत् ।

स्यान्मध्यया मध्यमतर्जनीभ्यां साङ्गुष्ठयानामिकया च तर्जा ॥ १८ ॥

ज्येष्ठान्विता ज्येष्ठिकया कनिष्ठा निज्येष्ठकाभिः सकलाङ्गुलीभिः ।

देहन्यासं कुर्यात् ।

इत्थं सदा न्यस्ततनुं विशुद्धं नरं तु नारायणमूर्तिभाजम् ॥ १९ ॥

विषाभिचारारिरुजो ग्रहाणां ब्रजन्ति दूरेण विहाय मीताः ।

विन्यस्तमन्त्रोऽप्यशुचिर्भेदा यद् धौताग्निराचम्य पुनश्च मन्त्री ॥ २० ॥

सात्वायवा न्यस्ततनुर्यथावत् पुनर्जपाद्यं विदधीत कृत्स्वम् ।

१. 'कमादि' अ. पाठः. २. 'द' क. पाठः. ३. 'बो क्लिप्तौ', ४. 'पु'  
अ. पाठः.

अष्टाक्षरं पञ्चकपञ्चसंख्यं संबन्ध वायुं मनसा जपित्वा ॥ २१ ॥

प्राणस्य सम्यग्नियमोऽयमुक्तस्तांस्त्रीजपादौ तनुतां तथान्ते ।

शुक्लमा वा महता धनेन प्राञ्जं गुरुं तद्विदमर्चयित्वा ॥ २२ ॥

तप्तोषकृन्मन्त्रमवाप्य तस्मात् तद्दक्षिणां स्थानुगुणां च दत्त्वा ।

कुर्वन् स्ववर्णाभ्रमकर्म सर्वं पूजां च भक्त्या हरये यथोक्ताम् ॥ २३ ॥

प्रत्यासनः शस्तयथोक्तदेशे संसाधयेन्मन्त्रमिमं यथावत् ।

नारदीये —

मनःसंहरणं शौचं मौनं मन्त्रार्थचिन्तनम् ॥ २४ ॥

अव्यग्रत्वमनिर्बेदो जपसम्पत्तिहेतवः ।

गूजनं चारनाळं च शार्ङ्गाद्या कांस्यमोजनम् ॥ २५ ॥

मन्त्रवीर्यतपोज्ञानि तस्मात् तानि विवर्जयेत् ।

कार्ज्मी न भजेच्छायां नाथात् तत्पादुके स्पृशेत् ॥ २६ ॥

न बलान्तरमाच्छाद्य कदाचिज्जलमुत्तरेत् ।

यातयामं गतरसं पूतिपर्युषितादिकम् ॥ २७ ॥

नाश्नातु न दिवास्नमं न सेवेत परस्त्रियः ।

अहिंसा सत्यमस्त्रेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ॥ २८ ॥

सन्तोषशौचश्चाध्यायतपांसीश्वरभावना ।

एतान् यमान् सनियमाम् कुर्वन् मन्त्रांश्च साधयेत् ॥ २९ ॥

करञ्जं च पलण्डुं च मत्स्यमासौ मधूनि च ।

छत्राकं जालपादानि नालीशांफालुकानि च ॥ ३० ॥

अलावृतैलसिद्धं च तैलसिक्कं न भक्षयेत् ।

अक्षरलक्षणाक्षी स्यात् पुरश्चरणसिद्धये ॥ ३१ ॥

श्रेयस्विनां गुरुणां च सभिषौ सत्यनुज्ञया ।

जपपूजादिकं कुर्यादन्यथा दोषकारकम् ॥ ३२ ॥

इति ।

मार्गादिशीर्षस्य तु पूर्वपक्षे तिस्रोः नवम्याद्यमुपोष्य विष्णुम् ॥ ३३ ॥

संपूज्य चैकादशिकानिशायां प्रातश्च कुर्यादथ पूर्वसेवाम् ।

मन्त्राक्षराणां तु चतुर्गुणानि लक्षाणि जप्यानि ततो दशांशम् ॥ ३४ ॥

साज्यैस्तिलैर्वा कमलैर्जुहोतु कुर्यात् स्वसक्त्या द्विजभोजनं च ।

लक्षद्वयान्मन्त्रवैरोऽस्य शुष्येत् पक्षैश्चतुर्भिश्च तथात्मशुद्धिः ॥ ३५ ॥

षड्भिस्तु लक्षैः पितृमातृशुद्धिः स्यादष्टलक्षैरपि मन्त्रसिद्धिः ।

जपाद् दशांशं जुहुयात् तिलाज्यैक्षीराक्षपालाशसमिद्धिरमौ ॥ ३६ ॥

होमे त्वक्षको द्विगुणं जपेन स्यात् सिद्धमन्त्रो द्विजभोजनैश्च ।

संसाधयेन्मन्त्रमिमं तु नित्यं संपूजयेत् तं विभवानुसारम् ॥ ३७ ॥

स्नात्वा तु सान्ध्यं च समाप्य कृत्यं यागालयं प्राप्य कृताङ्घ्रिर्शौचः ।

आर्चयेत् पूर्णार्घ्यकरः स्वमन्त्रैर्द्वाःस्थान् यजेदक्षतंपुष्पगन्धैः ॥ ३८ ॥

चण्डं प्रचण्डं गरुडं च नाम्ना चक्रं तथैवोभयपार्श्वसंस्थान् ।

भूमावधोर्ध्वं च यजेत् तदूर्ध्वं द्वारत्रियं मध्यगतां यथावत् ॥ ३९ ॥

क्षिप्त्वान्तरक्षेण तु पुष्पमन्तः प्रविश्य यागालयबाह्यतोऽस्नात् ।

प्राकारमुद्गान्य तथा निविष्टो निजासने वाग्यमवान् यथावत् ॥ ४० ॥

प्रागुक्तमार्गेण तु शोषणाद्यैः शुद्धात्मदेहः हृदयान्मुजस्थम् ।

ध्यात्वा परं ज्योतिरथास्य मध्ये नारायणं तत्र यजेद्वियैव ॥ ४१ ॥

न्यासांस्तु कृत्वा सकलीकृतात्मा कृत्वोर्ध्वपुण्ड्रं सितचन्दनाद्यैः ।

फालादिगात्रेषु च केशवाद्यैः पुष्पाक्षतारूढशिरो घृतार्घ्वः ॥ ४२ ॥

फालादिष्विति —

फालोदरोरोगलपार्श्वबाहाकण्ठेषु वामोदरपार्श्वबाहोः ।

तदूर्ध्वकण्ठे त्वथ पृष्ठदेशे पैश्वाद् गले च क्रमशो नमोन्तम् ॥ ४३ ॥

केशवाद्यैरिति, केशव-नारायण-माधव-गोविन्द-विष्णु-मधुसूदन-त्रि-  
विक्रम-वामन-श्रीधर-हृषीकेश-पद्मनाभ-दामोदरारूपाभिः । घृतार्घ्वं इति, अर्घ्यं  
च यथा नारदीये —

१. 'शान्', २. 'प' क. ग. पाठः. ३. 'ज्व', ४. 'कर्व' पू.  
१. 'पार्श्वं गे' क. पाठः.

“सिद्धार्थमक्षतं चैव कुशाभ्राणि तिला जलम् ।

यवं गन्धं फलं पुष्पमर्घ्यमष्टाङ्गमीरितम् ॥ ४४ ॥”

पाषां च दुर्वाम्बुजविष्णुपत्नीश्यामाकतोयैः परिपूर्यं चेष्टा ।

तक्कोलजातीफलसल्लवङ्कैरेलाम्बुभिश्चाचमनोयकं स्यात् ॥ ४५ ॥

संमार्जनीयं च निशाशिरीषावादित्यवर्तिन्यपि सर्वमद्रा ।

दर्भास्तथाग्भासि च कुङ्कुमं च मूलाभिलब्धं स्नपने नियोज्यम् ॥ ४६ ॥

अस्त्रेण धौतेषु समूलतोयैः पूर्णेषु पात्रेषु सहाङ्गमूलम् ।

न्यसेत् सगन्धाक्षतपुष्पधूपैरर्घ्यादिकानि कमशोऽर्चयेत् ॥ ४७ ॥

उशीरं कुङ्कुमं मांसी मुरं मूलं च चन्दनम् ।

कुष्ठं कृष्णागरुश्चेति गन्धोऽष्टाङ्गो हरिमियः ॥ ४८ ॥

सर्वमङ्गरक्षितं कवचावकुण्ठितं च । तत्रार्घ्यं (दक्षिणकरे) पादयोः पाषां  
पृथक् पृथगाचमनीयं च मुखे संमार्जनीयं विशिष्टस्नपने योज्यम् ।

आपूर्यं तोयैः शुचिभिस्तु पूतैर्वस्त्रेण लौहीमथ मार्चिकीं वा ।

न्यसेच्छुभां वर्षनिकां तु वामे स्याद् दक्षिणे वस्तु समस्तमन्यत् ॥ ४९ ॥

अस्त्रेणार्घ्यजलैः कूर्चेनावोक्ष्य मूलाङ्गैरभिमन्थ्य धेनुमुद्रयामृतीकृत्य क-  
वचेनावकुण्ठ्य सुरक्षितं पूजोचितं वस्तु समं निदधीत् ।

अर्घ्यादिभिः प्रोक्ष्य शिरः स्वशुद्धिः पूजाक्षितौ द्रव्यगणे च शुद्धिः ।

प्लुतान्तमूलेन तु मन्त्रशुद्धिः स्यात् क्षालनेनापि च बेरशुद्धिः ॥ ५० ॥

विभ्रेशमिष्ट्या निर्ऋतौ स्वनाम्ना पूर्वोत्तरे तु स्वगुरुंस्तथैव ।

तत्रैव वाचं परमं गुरुं च श्रीनारदं चाप्यथ पूर्वसिद्धान् ॥ ५१ ॥

अस्त्रेण निर्मास्यमपोष्य बेराद् दत्त्वामृतार्घ्यं त्वमिषिच्य तोयैः †

शीर्ष्णां तु पाषाचमने च पीठमिष्ट्या समावाह्य निधाय मन्त्रान् ॥ ५२ ॥

पुनस्तथार्घ्यादिभिरिष्टगन्धैः सपुष्पधूपाक्षतमर्चयित्वा ।

सुगन्धितैलेन च पञ्चगव्यैः संस्त्राप्य चूर्णैरपनुद्य लेपम् ॥ ५३ ॥

संमार्जनीवेन विमृज्य देवं हारिद्रचूर्णेन च कुङ्कुमेन ।

सुगन्धिपुष्पाम्बुसुगन्धतोयैस्तथाभिषिञ्चेत् पुरुषादिसूक्तैः ॥ ५४ ॥

ॐ । जितं ते पुण्डरीकाक्ष ! नमस्ते विश्वंभावन ! ।

सुब्रह्मण्य ! नमस्तेऽस्तु नमः पुरुष ! पूर्वज ! ॥ ५५ ॥

अनेन चोपचारांस्तु दद्यान्मूलाङ्गसंयुतम् ।

आधारशक्तिं त्वथ कूर्मराजं शेषं च पृथ्वीमथ योगपीठम् ।

धर्मं तथा ज्ञानमनन्तरं च वैराग्यमैश्वर्यमपि क्रमेण ॥ ५६ ॥

सिंहाकृतीस्ताननलादिकोणेष्वधर्मपूर्वानपि दिग्गतेशान् ।

रजस्तमःसत्त्वमयानि कन्दं नालं च पद्मं यजतु क्रमेण ॥ ५७ ॥

तत्पत्रतत्केसरकर्णिकासु व्याप्तानि सूर्याग्निशाकराणाम् ।

विम्बान्यथात्मा च तथान्तरात्मा पूज्यस्तथा स्यात् परमात्मनामो ॥ ५८ ॥

विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रिया योगाथ सत्यया ॥ ५९ ॥

प्रह्वीशौनुग्रहा चाथ पूर्वतः केसराग्रगाः ।

तासां तु मध्येऽम्बुजकर्णिकायां यानुग्रहाख्या नवमी तु शक्तिः ।

आवाहयेत् तत्र ततो यथावत् सञ्चिन्त्य नारायणमग्रमेयम् ॥ ६० ॥

नीलान्बुदश्यामलकोमलाङ्गः पूर्णेन्दुविम्बद्युतिवक्रपद्मः ।

रत्नप्रभोद्भासिकिरीटरोचिस्संभिन्ननीलालकभाररम्यः ॥ ६१ ॥

सुभ्रूललाटायततुङ्गनासाव्याकोशपङ्केरुहपद्मनेत्रः ।

व्यालम्बिचार्धश्चितकर्णपाशव्यासक्तनक्रोज्ज्वलकुण्डलश्रीः ॥ ६२ ॥

सन्निष्कभूर्षोज्ज्वलकम्बुकण्ठः पिनद्धरत्नाङ्गदयुग्मबाहुः ।

विचित्रवासःकटकालुलीयः सशङ्खपद्मोरुगदारिहस्तः ॥ ६३ ॥

सत्कौस्तुभोद्भासिविलोलहारः श्रीवत्सलक्ष्मीरुचिरोरुवक्षाः ।

माणिक्यविम्बोपमशातमध्यव्यासङ्गिहेमोदरबन्धसौम्यः ॥ ६४ ॥

आपीतकौशेयविशेषरम्ये कटिप्रदेशे विपुले दधानः ।

रत्नप्रवेकाचितहेमसूत्रमाजानुलम्बां वनमालिकां च ॥ ६५ ॥

जङ्घाद्वयं चारुसुपीनवृत्तं पादाब्जयुग्मं च मुजातगुल्फम् ।

उसुङ्गरक्तां नखचन्द्रपङ्क्तिं वराङ्गुलीभिस्तनुकोमलाभिः ॥ ६६ ॥

चक्रं च चक्रं जलजं च नक्रं दधत् तलैः पादकराम्बुजानाम् ।  
 सर्वाङ्गसौन्दर्यगुणैकलक्ष्मीं विमर्तिं यस्मात् पुरुषोत्तमोऽसौ ॥ ६७ ॥  
 सच्चिन्त्य नारायणमूर्तिभेवं हृत्पद्भजे स्वेऽचलक्षीपकल्पम् ।  
 हंसात्मकं तत् प्रणमोपगूढं ज्योतिः प्रदीपादिव दीपमन्त्रम् ॥ ६८ ॥  
 आदाय बुद्ध्या प्रणवं प्लुतान्तं सौबुद्धमार्गेण नयेदुक्षीर्यं ।  
 संयोजयेत् स्वाम्बुरुहोदस्थे ज्योतिर्मये ब्रह्मणि तत् ततोऽपि ॥ ६९ ॥  
 पुष्पाञ्जलैः स्वे विनियोज्य तस्मान्मूर्ते पुसेर्भर्तृनि मध्यमाब्जा ।  
 नीत्वा नियुञ्जीत सतारहंसं बोजं सनादं हृदयाब्जमध्ये ॥ ७० ॥  
 कृत्वैवमावाहनमस्य मूर्तौ न्यसेत् करन्यासविहीनमर्णान् ।  
 मन्त्रस्य चाङ्गानि सहस्रमूलात् साभिध्यमस्मिन् विदधीत मन्त्री ॥ ७१ ॥  
 तद्वादसान्तामृतपूर्णचन्द्रविम्बात् प्रकृतामृतभारवामुम् ।  
 तद्भक्षणान्नामयता निषिञ्चेत् सार्धेन्दुस्वर्गीकमुक्षीर्यं तारम् ॥ ७२ ॥  
 पीयूषपूरैरिव पूर्णमन्तर्बाधे तथाहादितदिग्बद्धेऽम् ।  
 ध्यात्वा कथयद् विहितोपचारैस्तं पूजयेदावर्णानि चान्ते ॥ ७३ ॥

तद् वक्ता —

अङ्गानि पूर्वादिलक्षणगणानि कोणच्छदश्रेषु यजेत् तथासम् ।  
 द्वारेषु पूर्वदिषु वैनतेयं चक्रं च पद्मं च गदां क्रमेण ॥ ७४ ॥  
 कोनेषु पूजयित्वाह पश्चजन्वः शार्ङ्गं च दाम्बे त्वव नन्दकं च ।  
 द्वे तेषुपी पश्चिमतस्तु सौम्ये पूज्या स्वनाम्ना वनमालिका स्त्री ॥ ७५ ॥  
 लक्ष्मीं हरेर्दक्षिणपार्श्वसंस्थां मूर्तिं तु पुञ्जास्त्रकयास्व वामे ।  
 श्रीवत्समहं मणिकौस्तुभं चाप्यग्रे यजेद् दक्षिणवामसंस्थौ ॥ ७६ ॥  
 इन्द्राग्निवैवस्वतराक्षसेशांस्तोयेश्वरं वायुमचोऽर्धनाभम् ।  
 ईशानमब्जोद्भवमप्यनन्तं सोमं च सौम्ये यजतु स्वनाम्ना ॥ ७७ ॥  
 तेषां तु बाधे कुलिशं तु शक्तिं दण्डासिपाशाङ्कुशसद्गदाश्च ।  
 शूलं च पशुं च सुदर्शनं च लोकाधिपत्याणि यजेत् स्वनाम्ना ॥ ७८ ॥

अक्षाणां बाधे कुमुदादीन् पूजयेत् ।

कुमुदं कुमुदासं च पुण्डरीकं च नामनम् ॥ ७९ ॥

शङ्कुकर्णं सर्वनेत्रं सुमुलं सुप्रतिष्ठितम् ।

कोटिकोटिगणाधीशान् विष्णुमृतगणाधिपान् ॥ ८० ॥

सोमेश्वयोर्मध्यगतं विष्वक्सेनं च पूजयेत् ।

विष्णोर्निर्मास्यमखिलं पूजान्तेऽस्मै निवेदयेत् ॥ ८१ ॥

संपूज्य नित्यं विधिवद्यथोक्ते हुत्वा घृताधैरथ वैष्णवाम्भौ ।

शक्त्या द्विजाभ्यानपि भोजयिष्यन् मन्त्रं जपेद्वा त्रिसहस्रसङ्ख्यम् ॥ ८२ ॥

एवं विधेयोदितपूर्वसेवासंसिद्धमन्त्रो विनियोगमिच्छन् ।

तैस्तैर्बभोर्कैर्हृत्बनैर्जपैर्वा संसाधयेद् वाञ्छितमर्भजातम् ॥ ८३ ॥

कुण्डे यथोक्ते चतुरश्रके वा तत्रारण्ये मथितं तु वाग्निम् ।

संस्कृत्य तं वैष्णववह्निमार्गोदावाद्य तस्मिन्स्तु हरिं जुहोतु ॥ ८४ ॥

आयुष्करं तद्भरितालिकाप्रैर्लक्षत्रयं चाज्यतिलं जुहोतु ।

छिन्नासमिद्धिश्चतुरङ्गुलाभिः क्षुद्रापमृत्युन् मधुरैश्च हन्यात् ॥ ८५ ॥

अश्वत्थमालम्ब्य शनैर्दिनाद्ये जपेच्च तं मृत्युरुजां प्रशान्त्यै ।

लक्षद्वयं वा जपतस्तु काश्यं स्याद् दीर्घमायुश्च तथाभिषेकात् ॥ ८६ ॥

तोयं जपित्वाभिकृतिप्रसंख्यं पीत्वा त्रिसन्ध्यं स भवेच्चिरायुः ।

कुम्भाम्बु पूर्णं त्वयुतं जपित्वा विन्धे विधानेन हरिं च तस्मिन् ॥ ८७ ॥

आवाद्य संपूज्य दशांशमाज्यं हुत्वाभिषिञ्चेदपमृत्युशान्त्यै ।

आलम्ब्यमज्ञापमनेन भुक्तं नित्यं तदायुष्करमष्टसंख्यम् ॥ ८८ ॥

अन्यद् विषं वा सुजरं शतं तद् भुक्तं जपेदौषधिमिष्टदं स्यात् ।

चन्द्रोपरामे त्रिदिनोपवासी यत् कापिलाज्यस्य चतुष्पलानि ॥ ८९ ॥

चूर्णं वचायाश्च पलं पिबेत् तत् प्रज्ञाकरं स्याद्युताभिलम्बम् ।

ब्राह्मीघृतं वापि तथैव पीतं सूर्यग्रहे स्यात् कविताकरं च ॥ ९० ॥

नित्यं जलं बाह्यशताभिलम्बं प्रज्ञाकरं वत्सरमात्रतः स्यात् ।

तिस्रोऽथ रात्रीः समुपोष्य माषी सङ्क्रान्तिमस्यां मसितावदिष्यम् ॥ ९१ ॥

ब्राह्मीघृतं पञ्चसहस्रसंख्यं प्रज्ञाकरं स्याज्जपितं निपीतम् ।

श्वेताम्बराद्यः सितपद्मजानां क्षीराज्यसेकाद्युतं जुहोतु ॥ ९२ ॥

१. 'इत त', २. 'क्षि' क. पाठः. ३. 'नो' ग. पाठः. ४. 'हृ' क. पाठः.  
५. 'न' क. ग. पाठः. ६. 'अय' क. पाठः.

लक्ष्मीममीष्टां लभते चतुर्भिः कुम्भैश्च पूर्णैर्विधिनाभिषिक्तः ।

अन्नं तु विन्देत् सघृताजहोमादाज्येन कामान् लभते पशून्श्च ॥ ९१ ॥

वैश्वैः फलेर्वा मधुरत्रयाकैः पत्रैः समिद्धिश्च भवेत् कुबेरः ।

विष्णोस्तिथौ फल्गुनपूर्वपक्षे तिस्रो निष्ठाः सम्यगुपेक्ष्य विष्णुम् ॥ ९४ ॥

संपूज्य पशैर्मधुरावसिकैर्हुत्वा तु लक्षं लभते निधानम् ।

प्राहे च तिष्ठन् सममूर्ध्वबाहुर्लक्षं जपेद्वा धनवानसौ स्यात् ॥ ९५ ॥

विश्वस्य मूले निवसन् फलैस्तैर्जुह्वत् सहस्रं प्रतिवासरं वा ।

अभन् धनी तत्फलमिभ्रमन्नं मासैस्त्रिभिः स्यात् प्रजपन् धनेशः ॥ ९६ ॥

धेनोः संवर्णाकृतिर्जर्णकायाः क्षीरे चरुं संस्कृतमाज्यसिक्तम् ।

हुत्वायुतं तच्चस्थेषमभन् हन्यादलक्ष्मीं लभते च लक्ष्मीम् ॥ ९७ ॥

वद्वर्णपुष्पाणि जुहोति साज्यं तद्वर्णवस्त्राणि लभेत् मासात् ।

शास्त्राविधान्यनि घृतप्लुतानि प्राप्नोति हुत्वा स्रुत मासमात्रात् ॥ ९८ ॥

बो यानि बीजान्ययुतं जपित्वा शास्त्रादिकानामपि वा तरुणाम् ।

क्षेत्रे बपेत् सस्यफलं समग्रं मूलानि चाप्नोति फलानि चैषाम् ॥ ९९ ॥

मूर्जास्तु गोमूत्रक्यावकाशं लक्षं जपेत् पुत्रमसौ लभेत् ।

हुत्वाथ वा गुग्गुलुमाज्यसिक्तं तन्मन्त्रिताम्भःक्षपनेन पत्न्याः ॥ १०० ॥

विप्रां वशे स्युस्तिरुतण्डुलाभ्यां हुत्वा तु दध्योदनतो नरेन्द्राः ।

अग्नेन साज्येन विशोऽपि शूद्राः क्षीराजहोमेन वशे भवन्ति ॥ १०१ ॥

इष्टामपामार्गहुतेन योषां कन्यां तु लज्जैस्तु समातुल्यैः ।

त्रित्वादुसेकं लवणेन चान्वा वक्ष्या भवन्त्यस्यं हुतैर्यथावत् ॥ १०२ ॥

देवासुरान् वा नराकिजरादीन् रक्षांसि नागान् विहगांश्च यक्षान् ।

साज्यादपामार्गहुतादमीष्टानभत्त्ववह्नौ स्ववशे करोति ॥ १०३ ॥

नारायणं पूजयत्त्रिसन्ध्यमुद्दिश्य यान् यान् जपतोऽर्णलक्षम् ।

सर्वेऽपि लोका वक्ष्या भवेयुर्दुर्बुर्बुर्दिष्टं दृढमाकियोगात् ॥ १०४ ॥

गोमूत्रसंसाधितयावकाशीं ज्ञात्वा त्रिसन्ध्यं हरिमर्षयेद् यः ।

पूतोऽष्टलक्षैर्मन्त्रतीह विप्रः स्याद् ब्रह्महायैर्द्विगुणैः क्रमेण ॥ १०५ ॥

क्रमेण क्षमिष्याद्बध्नादुद्धिपूर्वपुरापत्तेनगुरुमप्यगाधोत्रिंशत् ।



पूतस्तथा पद्मभिरेव लक्ष्मिस्तोये स्थितः स्याद्विह पातकैर्म्यः ।

अन्ते तु गन्धान्ममिमन्त्र्य पीत्वा पूतस्त्रिलक्षरूपैपातकैर्म्यः ॥ १०६ ॥

सुर्वेक्षणो वारिणि जानुदमे स्थित्वाष्टसाहस्रजपाभिषिक्तः ।

तत्पद्मिनेपाचमयं निहन्यात् स्थानाभिमात्रे जपतस्तु पुष्टिः ॥ १०७ ॥

शुक्लाब्जसूत्राणि मतङ्गसंख्यागुणानि चैक्यं गमितानि मन्त्री ।

सृष्ट्वायुतं तज्जपितं निबद्धं स्यात् सर्वरक्षाकरमायुषे च ॥ १०८ ॥

पुंसां दक्षिणहस्ते वामकरे कण्ठे वा स्त्रीणाम् ।

क्रुद्धस्य शान्तिः पुरतो जपात् स्याद् वादे जयश्चाष्टसहस्रजापात् ।

राशोऽथ वान्यस्य च दर्शनादौ मन्त्रं जपेद्विष्टमसौ करोति ॥ १०९ ॥

ज्ञातो विशुद्धः कपिलाकरीषं ब्राह्मे मुहूर्तेऽम्बुजपत्रलब्धम् ।

अनिन्दुपर्वण्ययुतं जपित्वा द्वारे निखातं गृहरक्षकं तत् ॥ ११० ॥

तद्गोमयाद् वैष्णववाह्विभस्म प्राग्बज्जपेत् स्याद् ग्रहरोगरक्षा ।

सिद्धार्थपालाशतिलाज्यहोमात् स्यात् सर्वरक्षा ग्रहरोगशान्तिः ॥ १११ ॥

राजीघृताक्काः समिधोऽर्धरात्रि वैभीतकीर्दिग्बसनो वनान्ते ।

जुह्वद् रिपून् मारयतीह मासात् वैकङ्कतीः स्तम्भयते च सेनाम् ॥ ११२ ॥

इष्ट्वा हरिं गन्धघृतावसिक्तं नित्यं त्वपामार्गसमित्सहस्रम् ।

हुत्वा नरेन्द्रो नवमिस्तु मासैर्वित्सेह शत्रून् बहते धरित्रीम् ॥ ११३ ॥

वामे तु पाणौ सल्लिङं गृहीत्वा दष्टं निषिञ्चेन्मनुजापलब्धम् ।

क्ष्वेलान् समस्तान् विनिहत्य रक्षेद् दूर्वाभिरामृज्य च छतिकादीन् ॥ ११४ ॥

ध्यायेन्निजैक्यं गरुडाधिरूढं शङ्करिपाशाङ्कुशशार्ङ्गबाणैः ।

गदासियुक्ताष्टयुजं जवाशीं नारायणं वैरिभियां च शान्त्यै ॥ ११५ ॥

क्षीरार्थवान्तःकनकान्तरीपे कल्पद्रुमोद्यानगमण्डपान्तः ।

सिंहासनाब्जोदरसन्निविष्टं ध्यायेच्छ्रियै श्रीधरणीसमेतम् ॥ ११६ ॥

गङ्गादिकानां सरितामुदीच्ये तीरेऽब्जमष्टाक्षरमन्त्रजापी ।

आश्चर्यसकिर्मवतीह सर्वान् कामानवाप्नोति च दीर्घमायुः ॥ ११७ ॥

विष्णो निष्ठाः सम्यगुपोष्य कृष्णे पक्षे तु कार्ष्णे दिवसे तु कृष्णम् ।  
संपूज्य तत्पादयुगं कराभ्यां स्पृष्ट्वा जपेत् सप्तदिनं धनार्थं ॥ ११८ ॥

इत्थमज्ञानचन्दनपादुकाखड्गादिकं च साधयितुं तत्तत् कार्यं साधयति ।

मातस्त्रिरात्रं समुपोष्य चेष्ट्वा विष्णुं सगोमूत्रकयावकाभ्याम् ।

पक्षं विनिद्रः सततं जपेद् यस्तस्येष्टदा व्योमचरा भवेयुः ॥ ११९ ॥

भूतोदकेनैव बलिं निशीथे दत्त्वा श्मशाने त्वथ सप्तरात्रम् ।

भूतादिकेभ्यस्सिंहसजापाद् भूताः पिशाचाश्च तदिष्टदाः स्युः ॥ १२० ॥

न्यग्रोधमूले हरिमर्चयित्वा जुह्वत् सहस्राणि तु स्वादिरीणाम् ।

श्यामासु मासादुपयाति यक्षी स्यादिष्टदा सा रमतां तथा वा ॥ १२१ ॥

स्वादिरीणां समिधामित्यर्थः ।

मालिस्य चाशोकवनस्य मध्ये यक्षं तथा तत्फलके तद्रीयैः ।

पुण्यैर्हरिं चापि यजेत् त्रिसन्ध्यं हुत्वापि मासाद् वरदो हि स स्यात् ॥ १२२ ॥

नागद्वुमाणां फलकेषु नागीरालिस्य या नागवनस्य मध्ये ।

इष्ट्वा हरिं तत्कुसुमैर्जुहोतु प्राप्नोति ताम्यः स रसायनाद्यम् ॥ १२३ ॥

हरिं विलस्थासुरराजकन्यामालिस्य चाधाय विकङ्कतामिस्रम् ।

वैकङ्कतीनां समिधां तु लक्षं हुत्वासुरीतो लभते तदिष्टम् ॥ १२४ ॥

शार्दूलान्तरोऽम्बान्तरगोचरेऽमौ यद्वैतसीनामयुतं जुहोतु ।

स्याद् वृष्टिरग्न्या समिधामथापि स्थित्वाप्त्युं तस्माद् द्विगुणं जपित्वा ॥ १२५ ॥

समीसमिद्धिर्विपदां प्रशान्त्यै जुहोतु कृष्णैः सप्ततैस्तिलैर्वा ।

त्रिवै च पुञ्जै घृतपायसाभ्यां जपन् त्रियं पश्यति पर्वताग्रे ॥ १२६ ॥

कीरोक्षनो बाकरलक्षजापी ब्रह्मावबोधं लभते च मुक्तिम् ।

लक्ष्मीं दृशा पश्यति पर्वताग्रे सम्पूज्य षण्मासजपेन भक्तः ॥ १२७ ॥

दध्याज्जमध्यकतिलैः सुकृष्णैर्हुत्वा त्रिलक्षं त्रिदशा वशे स्युः ।

ब्रह्माक्षनो विष्णुगृहे जपेद् यः संवत्सरं मन्त्रमसक्तमेनम् ॥ १२८ ॥

१. 'मि' ख. पाठः. २. 'ध्वे इष्ट्वा हरिं' ग. पाठः. ३. 'पि सा तद्' ख.

४. 'व' ख. पाठः.

विष्णुं दृशा पश्यति भक्तियोगाद् यजन् यथावच्छरदां त्रयेण ।

तिस्रो निशाः सम्यगुपोष्य विष्णुं सम्पूज्य तु द्वादशिकानिशायाम् ॥ १२९ ॥

ताक्ष्यं विधायारुणचन्दनेन संस्पृश्य तं मन्त्रमिमं ज्ञापित्वा ।

संस्पन्दमानं तमथाधिरूढैः प्राप्नोति तेनैव स विष्णुलोकम् ॥ १३० ॥

यं यं त्रिलोक्यामयमर्थजातं वाञ्छत्ययत्नादथ वा प्रैयत्नात् ।

मन्त्री समस्तं लभते जपार्थैर्भक्तस्तु नारायणपादपद्मे ॥ १३१ ॥

इति परमरहस्यं प्रोक्तमष्टाक्षरस्य श्रुतिनिगदितमेतत् साधनाद्यं समाप्तम् ।

हरिचरणसरोजे भक्तिभाजां जनानां प्रियहितमखिलार्थप्राप्तये हेतुभूतम् ॥ १३२ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

अष्टाक्षरपटलः प्रयत्नितः ।

अथ चतुर्विंशः पटलः ।

आदावुत्तिष्ठशब्दः श्रीरसर्गा ब्रह्मशोणिते ।

ठद्वयं चैव तारादिः श्रीकरोऽष्टाक्षरो मनुः ॥ १ ॥

ऋष्याषा वामदेवश्च पङ्क्तिर्विष्णुश्च जातिभिः ।

अज्ञानि स्युर्द्विरुक्तानि भीषय त्रासयेति च ॥ २ ॥

प्रमदयेति रक्षेति हुङ्कारश्च यथाक्रमम् ।

करदेहाङ्गविन्यासं सृष्टिस्थित्यन्तभेदतः ॥ ३ ॥

अष्टाक्षरोक्तमार्गेण कुर्यादस्यापि मन्त्रवित् ।

क्षीराब्धौ हेमपुलिने दिव्योद्याने मनोरमे ॥ ४ ॥

अधस्तात् कल्पकतरोर्हेमसिंहासनाम्बुजे ।

ध्यायेत् ताक्ष्यसमारूढं तप्तहाटकसन्निभम् ॥ ५ ॥

क्षैस्त्रचक्रगदाब्जानि धारयन्तं चतुर्भुजम् ।

दिव्यपीताम्बरधरं विचित्रमकुटोज्ज्वलम् ॥ ६ ॥

विचित्रहारकेयूरनककुण्डलमण्डितम् ।

नानारत्नप्रभोग्रासिकटकान्गुलिवेष्टनम् ॥ ७ ॥

१. 'वि' क. ग. पाठः. २. 'ई', ३. 'प' क. पाठः. ४. 'क्ष',  
५. 'ना' क. पाठः. ६. 'चक्रचक्र' क. च. पाठः.

ग्रीवस्सकौस्तुभोरस्कं वनमालाविराजितम् ।

सर्वाङ्गसुन्दरं देवं ध्यात्वा सम्पूजयेद्भारम् ॥ ८ ॥

अङ्गानि केसराग्नेषु दिक्पत्रेषु श्रियं रतिम् ।

वृत्तिं क्रान्तिं यजेच्छक्तिं मूर्तीः कोणदलेष्वपि ॥ ९ ॥

वासुदेवसङ्कर्षणप्रपुत्रानिरुद्धानिति यावत् ।

विष्णवसेनं स्वदिवसंस्थं लोकेषान् स्वदिशास्वपि ।

अङ्गानि वाद्यावरणे संपूजयेवं यथाविधि ॥ १० ॥

ततः कुण्डे तु वेदाग्ने वैष्णवेऽग्नौ जुहोते च ।

विश्वक्षीरागसम्भूताः समिधश्चाप्नुजैरपि ॥ ११ ॥

सर्पिषा पायसेनापि सहस्रं पृथगष्टभिः ।

जुहुयाच्च हिरण्याचैर्गुरुं सम्पूज्य शक्तिः ॥ १२ ॥

ततः सिद्धोऽस्य मन्त्रोऽयमिष्टान् कामान् प्रयच्छति ।

आज्याकामिस्तु दूर्वाभिर्वसुरोगाभिवर्तयेत् ॥ १३ ॥

भोजयेच्च द्विजान् शकत्या दीर्घं चायुरवाप्नुयात् ।

आदित्याभिमुत्तस्तिष्ठन् जपेदुद्गाहुरग्मसि ॥ १४ ॥

सहस्रं च जपेदष्टौ महतीं श्रियमाप्नुयात् ।

अष्टाहोत्रमसिद्धं विदियोगजातमस्यापि विष्णुहृदयस्य समानमुक्तेः ।

तत्तत्तैव जपहोमविशेषयुक्त्या संसाधनीयमिति तच्च समस्तमूह्यम् ॥ १५ ॥

विष्णुहृदयाधिकारः ।

स्मरवीजं चतुर्व्यन्तं कृष्णो गोपीपदं ततः ।

जनशब्दोऽणुमूलांशुदीर्घो नामिस्ततो मरुत् ॥ १६ ॥

अभिपत्नी च मन्वर्णो मन्त्रो गोपाककः स्युतः ।

आधं बीजं तु तच्छक्तिर्नामाहो नारदो मुनिः ॥ १७ ॥

विराट्छन्दस्तथा कृष्णो देवता वाकविग्रहः ।

छन्दो गावधमित्यन्ये किल्बन्तेऽज्ञान्यनुकृमात् ॥ १८ ॥

आचक्राय विचक्राय मुचक्राय च जातिभिः ।  
 त्रैलोक्यरक्षणायेति चतुर्थ्या त्वसुरान्तकः ॥ १९ ॥  
 हीनमायैश्चतुर्वर्णैः केचिद् गोपमनुं जगुः ।  
 तस्यापि तुल्यमृष्याद्यमङ्गाद्यं चैव साधनम् ॥ २० ॥  
 सिद्धसाध्यादिघटनं नक्षत्रघटनापि वा ।  
 नावेक्ष्या त्वस्य मन्त्रस्य सर्वेषां सिद्धिंदो ह्ययम् ॥ २१ ॥  
 जीशुद्धानामपि शेष भक्तानामिष्टसिद्धिदः ।  
 अक्षसंशुद्धकरयोः कनिष्ठाद्यङ्गुलीष्वपि ॥ २२ ॥  
 तल्लोभैव सर्वत्र मन्त्रार्णान् सृष्टये न्यसेत् ।  
 तद्विलोमेन संहारे स्थितये मध्यमादिकम् ॥ २३ ॥  
 अङ्गानि च कनिष्ठाद्यं ज्येष्ठाद्यं मध्यमादिकम् ।  
 करयोर्विन्यसेत् तुल्यं सृष्ट्यन्तस्थितिषु क्रमात् ॥ २४ ॥  
 मूर्ध्नि विन्दौ दृक्षोर्ग्रन्थि श्रोत्रयोर्वदने गले ।  
 हृदि नाभौ स्मरे जान्बोर्जङ्घयोरपि पादयोः ॥ २५ ॥  
 देहे चतुर्वेद्यार्णास्तु विन्यसेत् सृष्टये क्रमात् ।  
 हृदयाद्यं स्थितिन्यासे पादाद्यं संहृतौ स्मृतम् ॥ २६ ॥  
 अङ्गानि हृदयाद्यानि स्त्रेषु स्थानेषु विन्यसेत् ।  
 कृत्वा तु करयोर्न्यासं शरीरे व्यापकं तथा ॥ २७ ॥  
 देहन्यासं च पञ्चाङ्गं न्यासं कुर्याद् यथोदितम् ।  
 गुरुपदेद्यतो मन्त्रं लब्ध्वा ततोषकारकः ॥ २८ ॥  
 ध्यात्वा देवं यथाकालं पुरश्चर्या समाचरेत् ।  
 भूमृषदीवित्वमूलद्वन्द्वगोष्ठसुरालयाः ॥ २९ ॥  
 बोधिच्छायासमुद्रास्ते तद्वत् स्थानानि साधने ।  
 भ्रत्याद्यनः संयतात्मा ज्ञाने त्रैषवणे रतः ॥ ३० ॥  
 मत्प्रेक्ष्येषु स्थानेषु स्वार्णसाहसकं जपेत् ।  
 जपाद् दशार्घं जुहुवात् पद्माज्यतिलपायसैः ॥ ३१ ॥

स्वर्णादौ पूजयेद् देवं कृष्णं विभवसारतः ।

भोजयेद् ब्राह्मणान् शक्त्या कृतपूर्वमतो भवेत् ॥ ३२ ॥

ध्यानं च —

बालं प्रत्यग्रनीलोत्पलदलजलदश्यामलं क्रोमलाङ्गं

व्याक्रोशाभोजनेत्रं कनकमाणिलसङ्घुषणं पीतकक्षम् ।

बर्हापीठं विचित्रोज्ज्वलमकरलसत्कुण्डलं चारुवक्रं

कृष्णं दोर्मिभ्यर्तुर्मिधृतजलजगदापघ्नकं स्मरामि ॥ ३३ ॥

वन्यैर्नानामसूनैर्विरचितरुचिमश्चित्रमौलिं विचित्रै-

र्बर्हामित्रैः कदम्बैर्व्यतिकरितलसत्केसरोद्दामदाज्ञा ।

कण्ठान्तालम्बिनोच्चैः परिगतवपुषं वेणुगानानुषकं

गोगोपीगोपद्वन्दैः परिगतमपि वा चिन्तयेत् पीतवस्त्रम् ॥ ३४ ॥

श्रीवत्सोद्भासिवक्षःस्थलगतविलसत्कौस्तुभोद्भासिलक्ष्मी-

व्यामिश्रालोलहारं मधुकरनिकरानीलकेशालकान्तम् ।

ध्यायेत् पूर्णेन्दुविन्वामलमुलकमलं फुल्लपद्मायताक्षं

देवं गोपालवेशं दिवि सुरमुनिभिर्वन्द्यमानं मुकुन्दम् ॥ ३५ ॥

सामान्यसाधनाधिकारः ।

अथ त्रिकालं कृष्णस्य यथा ध्यानं निगद्यते ।

गर्भा सन्दोहनकृते वत्ससन्दोहमध्यगम् ॥ ३६ ॥

वेणुगानविनोदेन रममाणं विलासिनम् ॥ ३७ ॥

ल्लिखमानं गोवत्सैर्गोपकन्याभिरावृतम् ।

ससुरासुरगन्धर्वमुनिविषाधरादिभिः ॥ ३८ ॥

द्वन्द्वशो दिवि देवेशं वन्द्यमानं स्मरन् यजेत् ।

चम्पकोत्पलपद्माद्यैर्बन्धैरन्यैः सुगन्धिभिः ॥ ३९ ॥

कुसुमैर्गन्धधूपार्थैर्यथावदमिपूजयेत् ।

प्रातर्हिरण्यपात्रेषु दधि मूलं गुळं मधु ॥ ४० ॥

रसवन्नवनीतं च ताम्बूलं च निवेदयेत् ।

मध्याह्ने रत्नशैलेन्द्रशिसरेऽस्तिमनोरमे ॥ ४१ ॥

दिव्योषीने कल्पवृक्षच्छायायां रत्नमण्डपे ।  
 रत्नसिंहासनाम्भोजकर्णिकायां चतुर्भुजम् ॥ ४२ ॥  
 यथोक्तरूपालङ्कारं कृष्णं ध्यायीत साधकः ।  
 संवृतं गोपकन्याभिर्दिव्यरूपाभिरच्युतम् ॥ ४३ ॥  
 नारदाद्यैर्मुनिगणैः सेव्यमानं सुरैरपि ।  
 उषानवृक्षच्छायासु चरित्वा यवसोदकम् ॥ ४४ ॥  
 सुतुष्टाभिस्तथा गोभिर्विश्रुताभिरवेक्षितम् ।  
 ध्यात्वैवं विधिनावाह्य वक्ष्यमाणविधानतः ॥ ४५ ॥  
 सुगन्धिवन्धुसुमैश्वर्यकोलुल्लङ्घनैः ।  
 संपूज्य हेमपात्रेषु निवेद्य घृतपायसैः ॥ ४६ ॥  
 दद्यात् गोम्यस्तथा प्रासान् क्षमस्वेति प्रवा(हःस)येत् ।  
 सायं वृन्दावने देवं रासमण्डलमध्यगम् ॥ ४७ ॥  
 अलङ्कृताभिरत्यर्थं गोपकन्याभिरावृतम् ।  
 क्रीडन्तं नृसगीताद्यैर्विनोदैर्विधिवैर्बिभुम् ॥ ४८ ॥  
 महिकाजातिकुसुमैरिष्टा तु घृतपायसम् ।  
 निवेद्य च शतं क्षीरं दद्यात् हस्तावसेचनम् ॥ ४९ ॥  
 सुसवासं तु ताम्बूलं विनिवेद्य प्रवा(हःस)येत् ।

त्रिचरणध्यानाधिकारः ।

अथ सामान्यवजनं कृष्णस्येह निगद्यते ॥ ५० ॥  
 स्वाङ्गमूर्धैर्विधिस्तातो गत्वा यागालवान्तिकम् ।  
 नामभिर्द्वारपालांश्च प्रागादिषु वजेत् क्रमात् ॥ ५१ ॥  
 धातारं च विधातारं गङ्गां च वसुनामपि ।  
 शङ्खपथनिः, तद्वद् द्वारपालाप्रयोरपि ॥ ५२ ॥  
 मध्यबोर्मुखांरिष्टा तन्मध्ये च सुदर्शनम् ।  
 ऊर्ध्वोर्दुम्बरमध्ये तु नाम्ना द्वारमिधं वजेत् ॥ ५३ ॥

भद्रं सुभद्रं गान्धे तु द्वारे द्वारभियं तथा ।  
 चण्डं प्रचण्डं रुक्षीं च पश्चिमे विजयां जयाम् ॥ ५४ ॥  
 रुक्षीं च प्रयजेद् द्वारे तारकाशीशदिगते ।  
 अस्त्रामिमन्त्रितं पुष्पं प्रक्षिप्यान्तः प्रविश्य तु ॥ ५५ ॥  
 तदस्त्रकुसुमं न्यस्य देहस्यां वास्तुपञ्चजे ।  
 स्नासनं च समाराध्य शक्यवप्रं समन्ततः ॥ ५६ ॥  
 सङ्कर्य्य वर्मणा गौहमवकुण्ठव निजासने ।  
 आसीनोऽथ विशुद्धात्मा शोषणार्थैर्यथाक्रमम् ॥ ५७ ॥  
 विन्यस्य सकलीकृत्य कृष्णरूपी स्वयं जपन् ।  
 चिज्ज्योतिषि हृदम्भोजे स्वकीये कृष्णमव्ययम् ॥ ५८ ॥  
 आसनादिक्रमादिष्टा मानसैरुपचारकैः ।  
 मूलाक्षैरर्घ्यमापूर्य्य तज्जलोक्षितमस्तकः ॥ ५९ ॥  
 आश्रयं ब्रह्मचक्रं च तैः संशोध्यार्घ्यविन्दुभिः ।  
 आत्मानमिष्ट्वा गन्धार्थैः प्रवरैः कृष्णरूपिणम् ॥ ६० ॥  
 कृतोर्ध्वपुण्ड्रः कुसुमदूर्वालङ्कृतशेखरः ।  
 दक्षिणे विभ्रराजानमैशान्यां प्रयजेद् गुरुम् ॥ ६१ ॥  
 पृथिव्यादिमयं पीठं सङ्कर्य्याभ्यर्चयेदपि ।  
 आचारशक्तिं गन्धार्थैरनन्तं च स्वनामतः ॥ ६२ ॥  
 धर्मादीनप्यधर्मादीन् प्रकाशात्मानमेव च ।  
 प्रवृत्तिरूपं मोहं च कालतत्त्वं च विषया ॥ ६३ ॥  
 मायातत्त्वं च संपूज्य सूर्यसोमामिमण्डलैः ।  
 प्रागादिफेसरामेषु शक्तीरपि समर्चयेत् ॥ ६४ ॥  
 विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रिया योगा च संत्यगा ।  
 प्रहीशानुग्रहा चैव पूज्यास्तु नव शक्तयः ॥ ६५ ॥  
 हेमादिप्रतिमायां वा पटे वा कल्पयान्विते ।  
 आवाहावाहकरोकेन विधानेन नयेत्परिद् ॥ ६६ ॥



अज्ञानि केसराग्रेषु कोणेप्यक्षं च पूजयेत् ।  
 रुक्मिणीं सत्यभामां च लक्ष्मीं नामजितीमपि ॥ ६७ ॥  
 सुनन्दां मित्रविन्दां च देवीं जाम्बवतीमपि ।  
 सुशालां चैव पूर्वादिवलाग्रेषु क्रमाद् यजेत् ॥ ६८ ॥  
 पीठाद् बाधे मण्डपान्तः शङ्खादीन् द्वन्द्वशोऽर्चयेत् ।  
 चतुर्द्वारप्रदेशेषु क्रमाद् दक्षिणवामयोः ॥ ६९ ॥  
 शङ्खं चक्रं गदां शार्ङ्गं मुसलं नन्दकं तथा ।  
 पाशाङ्कुशौ च मध्ये प्राक् शीवत्सं कौस्तुभं यजेत् ॥ ७० ॥  
 अथ मण्डलबाधे तु वह्निकोणादिवेवताः ।  
 सरस्वतीं गणेशं च दुर्गां क्षेत्रपतिं क्रमात् ॥ ७१ ॥  
 प्रागादि नारदं कूर्मं पूर्वसिद्धान् गुरून् यजेत् ।  
 तेषां बाधे तु लोकेशान् तदस्त्राणि च तद्बहिः ॥ ७२ ॥  
 संपूज्य गन्धैः पुष्पाद्यैस्ततो देवं प्रवासयेत् ।  
 एवं प्रतिदिनं पूज्य त्रिकालं विभवे सति ॥ ७३ ॥  
 एवं साधितमन्त्रस्य सर्वकामा भवन्ति हि ।  
 विप्रादीन् बधयेद्घृत्वा वन्यपुण्यैश्च जातिभिः ॥ ७४ ॥  
 रक्तपुण्यैस्तथा नीलैरुत्पलैः सर्वं एव हि ।  
 सतण्डुलैस्तिलैः पुण्यैर्दुर्त्वा तद्गन्धधारणात् ॥ ७५ ॥  
 बोधितो बधयेदाज्यक्षीरमध्वभिचारितैः ।  
 कदम्बपुण्यैर्जुहुयाद् ध्यात्वा गोपालविग्रहम् ॥ ७६ ॥  
 कदम्बमूले गायन्तं सर्ववश्यकरं तु तत् ।  
 अन्नाद्यकामः श्रीपुण्यैः सिततण्डुलमिश्रितैः ॥ ७७ ॥  
 जुहोति चाप्यपामागैः सर्वलोकवशीकरम् ।  
 धनार्थां सितपद्माद्यैर्वस्त्रं तद्वर्णपुष्पकैः ॥ ७८ ॥  
 वादरीभिः समिद्धिस्तु साज्याभिः कन्यकासये ।  
 मध्वकलवणैर्हुत्वा सर्वेषां स्याद् वशीकरम् ॥ ७९ ॥

गोसिद्धिर्गोरसैर्हुत्वा पथैरन्नाद्यसम्पदः ।  
 दध्वाज्यस्रादिरहुताद् व्यसनेभ्यो विमुच्यते ॥ ८० ॥  
 पुत्रार्थमश्वत्थतरोर्भूले कृष्णं स्मरन् यजेत् ।  
 गुरुत्रप्रदं लक्षं जपेत् तस्माद् दक्षांशतः ॥ ८१ ॥  
 वृतं तु जुहुयाद् भूत्यै नवनीतं जुहोतु च ।  
 प्रातः कुजदिने ज्ञातः श्रीभूमिसहितं हरिम् ॥ ८२ ॥  
 इष्टायुतं जपित्वा तत् क्षेत्रं गत्वा तु तन्मृदम् ।  
 सप्ताभिमन्त्रितां प्राश्य तत्क्षेत्रं सप्तमिर्लभेत् ॥ ८३ ॥  
 पारिजातहरं कृष्णं ध्यात्वेष्टा करवीरजैः ।  
 संसिद्धैर्जुहुयादाज्यैर्जयतीन्द्र इव द्विषः ॥ ८४ ॥  
 शङ्खादिनिधिसंयुक्तं द्वारकावासिनं हरिम् ।  
 ध्यात्वेष्टा तण्डुलान् हुत्वा प्रतिष्ठां लभतेऽचिरात् ॥ ८५ ॥  
 पार्थाय गीतावक्त्रं कृष्णं ध्यात्वाम्बुजैर्धजन् ।  
 धर्मं च मोक्षं प्राप्नोति दूर्वाहोमाधिरायुषम् ॥ ८६ ॥  
 आहर्तारं तु रुक्मिण्या ध्यात्वेष्टा लाजगोघृतम् ।  
 जुहुयाच्च जपेदिष्टां कन्यां योषाश्च विन्दति ॥ ८७ ॥  
 पिबन्तं पूतनास्तन्यं स्वैक्यं ध्यात्वावलोकनात् ।  
 सर्वे ग्रहा विनश्यन्ति विषं कालीयमर्दनम् ॥ ८८ ॥  
 वृन्दावनगतं ध्यायन् वृष्टिकामस्तु वेतसैः ।  
 हुत्वा तु लभते वृष्टिं सप्तरात्राच्च संशयः ॥ ८९ ॥  
 व्याधीन् जयेच्चापमृत्युं छिन्नाज्यतिलहोमतः ।  
 साज्यपायसहोमेन सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥ ९० ॥  
 राक्षः पुरोहितत्वार्थां शुक्रपुष्पैर्मधुप्रुतैः ।  
 हुत्वा तु लभते लक्षमन्यद् वा न चिराद् द्विजः ॥ ९१ ॥  
 इति निगदितमेतत् कृष्णमन्त्रस्य सम्यक्  
 मुनिजनपरिदृष्टान् वीक्ष्य करुणान् विधानम् ।

यजनजपहुताघैर्मक्तिमान् नित्यशोऽशुं

भजति यदि यदिष्टं प्राप्नुयाद् येन मन्त्री ॥ ९२ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

मन्त्रपादे श्रीकराष्टाक्षरगोपालो नाम

चतुर्विंशः पटलः ।

अथ पञ्चत्रिंशः पटलः ।

नृसिंहानुष्टुभश्छन्दः सैव देवं नृकेसरी ।

विधिः प्रजापतिर्नाम्ना ऋषिरज्ञानि च स्वयम् ॥ १ ॥

कर्णं सान्तोऽग्निदण्डाब्जः खड्गी वामार्धसंयुतः

बहिर्दण्डी महाकालः खं दीर्घमयुतं जलम् ॥ २ ॥

सकर्णद्वान्तर्गैः श्वेतश्चन्द्रखण्डविभूषितः ।

ज्वलन्तं लवटो पुच्छं + + + + + ॥ ३ ॥

नृलिंगं कीरनं हिष्णुं मृत्युमृत्युं नमाम्यहम् (!) ।

चतुर्विंश चतुर्विंश्याप्यष्टाभिक्षिभिरेव च ॥ ४ ॥

पञ्चमिंश ततोऽष्टाभिः स्वाज्ञैरर्णानि षट् क्रमात् ।

नक्षत्रसिद्धं षट्ध्यायं नोपवासादिकं तथा ॥ ५ ॥

विधीयतेऽस्य मन्त्रस्य सिध्येद् भक्त्या जपादिभिः ।

बीजं चातिघृतिस्वार्णो लकुली बिन्दुमान् स्मृतः ॥ ६ ॥

घृतिस्वार्णः स्थितः सूक्ष्मः शक्तिर्विन्दुयुता स्मृता ।

होमेष्वग्निप्रियान्तः स्वाद् ध्यानं कर्मानुरूपतः ॥ ७ ॥

त्रिसन्ध्यमर्चयेद् देवं क्रत्याहारो जितेन्द्रियः ।

शुचौ देशे समासीनो अपेक्षमत्तन्द्रितः ॥ ८ ॥

गुरौ मन्त्रे च देवे च तुल्यभक्तिः शुचिः सदा ।

शक्तितलाज्यं जुहुयादक्षको द्विगुणं जपेत् ॥ ९ ॥

जपाद् दशांशं जुहुयान्मन्त्रः सिध्यति नान्यथा ।

अपुरश्चरणोऽप्येष मन्त्रो भक्तस्य सिध्यति ॥ १० ॥

एकादशपदो मन्त्रो नेत्राक्षिश्रुतिवह्निभिः ।

शराभिरामदसैश्च वेदनेत्राश्विवर्णकैः ॥ ११ ॥

अक्षशुद्धकरः स्वार्णं न्यसेदङ्गुलिपर्वसु ।

अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं तलयोरपि विन्यसेत् ॥ १२ ॥

व्यापकं मूलतो देहे न्यसेदेवं पदानि च ।

मुखे मूर्ध्नि तथा प्राणे नेत्रयोः श्रोत्रयोर्गले ॥ १३ ॥

हृत्प्राभिकटिजान्वरुम्निष्वेकादश यथाक्रमम् ।

मन्त्रन्यस्ततनुः कुर्याज्जपध्यानार्चनादिकम् ॥ १४ ॥

ध्यानं च —

अकलङ्कशरच्चन्द्रसहस्रधवलश्रुतिम् ।

उत्फुल्लरक्तकमलनेत्राङ्गिकरपल्लवम् ॥ १५ ॥

सिंहवक्रं लसद्दंष्ट्रं व्यापारकमुत्साम्बुजम् ।

त्रिनेत्रं अकुटीभीमं विद्युत्पिङ्गसटाच्छटम् ॥ १६ ॥

रक्तक्षौमोत्तरासङ्गं पीताम्बरधरं विभुम् ।

सशङ्खचक्रोर्ध्वकरं मकुटोल्लासिमस्तकम् ॥ १७ ॥

योगपट्टपिनद्वाङ्गं स्वासीनं पङ्कजासने ।

व्यत्यस्तपादयुगलं जान्वास्तुदमुजद्वयम् ॥ १८ ॥

शशाङ्कशकलाकारनखोल्लासिकराङ्गुलिम् ।

कर्णावतंसविलसन्मणिकुण्डलमण्डितम् ॥ १९ ॥

नानामणिगणोद्भासिकर्णभूषणभूषितम् ।

शुद्धोपवीतसंसक्तमुक्ताहारैरलङ्कृतम् ॥ २० ॥

श्रीवस्सकौस्तुभोरस्कं माणिक्योदरबन्धनम् ।

केयूररत्नवलयैरङ्गुलीयैश्च भूषितम् ॥ २१ ॥

जानारत्नभोग्नासिकटिसूत्रविराजितम् ।

विचित्रवलयोल्लासिनूपुराङ्गिसरोरुहम् ॥ २२ ॥

सर्वाङ्गसुन्दरतया भूषणानां विभूषणम् ।

दैत्येन्द्रदारणप्रीत्या प्रसन्नानवपङ्कजम् ॥ २३ ॥

नृसिंहमेवं ध्यात्वा तु कुर्वात् पूजाजपादिकम् ।  
 स्वासीनं हृदयाम्भोजे मानसद्रव्यविस्तरैः ॥ २४ ॥  
 पूजयेन्मनसा योगी तदशक्तो बहिर्यजेत् ।  
 हैमीं मणिमयीं रौप्यां प्रतिमां ताम्रजां तु वा ॥ २५ ॥  
 कृत्वा चित्रपटे वापि सालग्रामेऽथवार्चयेत् ।  
 अभावे स्थण्डिले वापि पावके वार्कमण्डले ॥ २६ ॥  
 कुर्यान्नित्यार्चनं मन्त्री यथावदुपपत्तितः ।  
 शैली स्थिरा चेत् प्रतिमा विमाने सुप्रतिष्ठिता ॥ २७ ॥  
 राजराट्टादिरक्षायै तत्र पूजां प्रवर्तयेत् ।  
 त्रिसन्ध्यं त्वेकसन्ध्यं वा विभवानुगुणं यजेत् ॥ २८ ॥  
 अपुरश्चरणोऽप्येष नित्यार्चनजपादिभिः ।  
 भक्तः स वाञ्छितानर्थान् लभत्येव न संशयः ॥ २९ ॥

अथ नित्यार्चनविधिः —

स्नात्वा सन्ध्यां च निर्वर्त्य मौनी प्राप्यार्चनागृहम् ।  
 क्षालिताङ्घ्रिकरः सम्यगाचान्तो द्वारपान् यजेत् ॥ ३० ॥  
 सपवित्रोत्तरासङ्गः संप्रोक्ष्यार्घ्यजलैः क्रमात् ।  
 द्वारशास्त्रोर्ध्वगौ भ्रातृविधातारौ च मध्यगे ॥ ३१ ॥  
 गङ्गा च यमुना चाधः शङ्खपद्मनिषी स्थितौ ।  
 ऊर्ध्वोदुम्बरगां द्वारश्रियं गजयुगान्तरा ॥ ३२ ॥  
 क्षिप्त्वान्तः कुसुमं स्वास्त्राद् विभ्रानुत्सार्य वाग्मतः ।  
 भन्तः प्रविश्य वास्त्वीशं ब्रह्माणं च स्वविष्टरम् ॥ ३३ ॥  
 उपविश्य पुरः प्रोक्तैः शोषणाद्यैर्विशोधयेत् ।  
 स्वैक्यं ध्यात्वा नरहरिं हृदयाम्भजे च चिन्मयम् ॥ ३४ ॥  
 अक्षशुद्धफरोऽङ्गानि कराङ्गलियु विन्यसेत् ।  
 मूलेन व्यापकं चापि देहे रुद्रपदानि च ॥ ३५ ॥

प्रसारितौ करौ जान्वारारोप्याधोमुखाङ्गुली ।  
 व्यत्यस्तौ चरणौ कृत्वा सिंहवद् व्यादिताननः ॥ ३१ ॥  
 नृसिंहमुद्रामेवं तु बद्ध्वा हृत्पद्मकोटेरे ।  
 अङ्गुष्ठमात्रं नृहरिं ज्योतिर्मध्ये यजेद् धिया ॥ ३७ ॥  
 ऊर्ध्वपुण्ड्राणि कृत्वा तु पुष्पारोपितमस्तकः ।  
 अस्त्रक्षालितपात्रेऽर्घ्यमापूर्याथ कुशाक्षतम् ॥ ३८ ॥  
 प्राग्बत् तारं तु विन्यस्य जपित्वेष्टा प्रदर्शयेत् ।  
 धेनुमुद्रां तदर्घ्याङ्घ्रियागद्रव्याण्यवोक्ष्य तु ॥ ३९ ॥  
 स्वशिरो यागभूमिं च गणेशं नैर्ऋतेऽर्चयेत् ।  
 गुरूनैशे मुनींश्चापि पूजास्थानचतुर्दिशम् ॥ ४० ॥  
 प्राच्यां भद्रं सुमद्रं च यान्धे चण्डप्रचण्डकौ ।  
 पश्चाच्चलप्रचलकावुदीच्यां विजयं जयम् ॥ ४१ ॥  
 आधारशक्तिं मध्ये तु कूर्मान्तौ ततो भुवम् ।  
 उत्तरोत्तरतः पृथ्वीं योगपीठं च पूजयेत् ॥ ४२ ॥  
 धर्मादीनप्यधर्मादीस्तमस्सत्त्वरजांसि च ।  
 तत्कन्दनालपद्मानि शुक्लकृष्णारुणानि तु ॥ ४३ ॥  
 सूर्यसोमाग्निविन्वानि पत्रकेसरकर्णिकाः ।  
 दत्त्वार्यमन्त्रौजिर्मास्यमपनीत्राभिषिच्य तु ॥ ४४ ॥  
 आवाह्य तस्मिन् नृहरिं यथैवाष्टाक्षरोदितम् ।  
 अर्घ्यादिकं क्रमाद् दत्त्वा साभिध्यं परिभावयेत् ॥ ४५ ॥  
 मन्त्रन्यासं ततः कृत्वा पुष्पधूपार्चितं ततः ।  
 मूलाङ्गवैदिकैर्मन्त्रैः पञ्चगव्यादिविस्तरैः ॥ ४६ ॥  
 गन्धाङ्घ्रिश्चाभिषिच्याम्भस्तद्वस्त्रेणापनीय तु ।  
 संस्त्राप्यासनपद्मे तु दत्त्वार्यैर्द्वित्रयं पुनः ॥ ४७ ॥

उपचारोक्तमार्गेण पूजयेत् तु विधानतः ।  
 अङ्गानि केसराग्रेषु बह्यादिष्वलमर्चयेत् ॥ ४८ ॥  
 अङ्गां मेघां महाकामां भीमामथ महाननाम् ।  
 आर्द्रां वीतिं दलाग्रेषु पूर्वादिक्रमतो यजेत् ॥ ४९ ॥  
 मध्ये त्रियं ततः प्राच्यां गरुडं चाथ दक्षिणे ।  
 चक्रं तु सशरं शार्ङ्गमाप्ये सौम्ये गदां यजेत् ॥ ५० ॥  
 कोणेषु शङ्खं गरुडं ध्वजाग्रे वाहनं यजेत् ।

वाद्यावरणं —

चक्रं सङ्गं च पद्मं च मुसलं चैव दक्षिणे ॥ ५१ ॥  
 शङ्खं गदां खेटकं च शार्ङ्गं देवस्य वामतः ।  
 तुष्टिं दक्षिणतः पुष्टिं वामे तत्रैव कौस्तुभम् ॥ ५२ ॥  
 श्रीवत्सं दक्षिणेऽभ्यर्च्य वनमालां च पूजयेत् ।  
 पीताम्बरं ब्रह्मसूत्रं नाभिपद्मं किरीटकम् ॥ ५३ ॥  
 भूषणानि च सर्वाणि स्वस्थानेषु च पूजयेत् ।  
 कुमुदं कुमुदाक्षं च पुण्डरीकं च वामनम् ॥ ५४ ॥  
 शङ्खकर्णं सर्वनेत्रं सुमुखं सुप्रतिष्ठितम् ।  
 एतान् पूर्वादिदक्षिणं यजेत् स्वाख्यानमोन्तकम् ॥ ५५ ॥  
 लोकेशान् दक्ष तद्बाधे सायुधादीस्तु पूजयेत् ।  
 ततो गुरुमृषिं छन्दो वैवतानि प्रणम्य तु ॥ ५६ ॥  
 इष्टाक्षसूत्रं देवाग्रे जपेन्मन्त्रं प्रसन्नधीः ।  
 जपपूजादिकं सर्वमर्पयेद् देवपादयोः ॥ ५७ ॥  
 नत्वा स्तुत्वा क्षमस्वेति तन्मूर्तौ तं विसर्जयेत् ।

मित्यपूजाधिकारः ।

विनियोगांस्तु वक्ष्यामि साधकानां हिताय वै ॥ ५८ ॥

प्रत्याशनः शस्रदेशे जपकोट्याणिमादिभाक् ।  
 महापातकिनां शुद्धिः कोट्या स्यादुपपातकात् ॥ ५९ ॥  
 लक्ष्णेण पातकेभ्यश्च प्रयुतेन विशुष्याति ।  
 अपमृत्युजयं वाञ्छन् हेमाद्यं तु घटं शुभम् ॥ ६० ॥  
 मारावरजलापूर्णं भद्रके विनिधाय तु ।  
 तीर्षाम्भोमिः सुषर्णेन नानारत्नाक्षतैः फलैः ॥ ६१ ॥  
 चतुःशीरत्वगम्भोमिः सुगन्धिकुसुमैर्नवैः ।  
 श्रीवृक्षाश्वत्थचूतानां पल्लवैः कूर्चसंयुतैः ॥ ६२ ॥  
 कुम्भवके मुनिहितैः सतण्डुलपिधानकैः ।  
 सुसूक्ष्मनववस्त्राभ्यां वेष्टिते सखिभूषिते ॥ ६३ ॥  
 आसनादिक्रमात् तस्मिन्नावाद्यं नृहरिं विभुम् ।  
 द्वाष्टोपचारैराराध्य परिवारांश्च पूजयेत् ॥ ६४ ॥  
 सम्यगग्निं प्रतिष्ठाप्य हुत्वा दशशतं घृतम् ।  
 सम्पात्य कुम्भे तु जपेत् कूर्चस्पृगयुतं मनुम् ॥ ६५ ॥  
 देवस्य महतीं पूजां कृत्वा विप्रांश्च भोजयेत् ।  
 उपोषितं शुचिन्नातं साध्यमौदुम्बरासने ॥ ६६ ॥  
 संस्थाप्य विन्यसेत् साङ्गं मन्त्रं तस्मिन्स्तमर्चयेत् ।  
 गीतवादित्रनिर्घोषैर्वेदघोषपुरस्कृतम् ॥ ६७ ॥  
 अभिषिञ्चेदमुं सम्यक् सोऽपमृत्योर्विमुच्यते ।  
 मन्त्रिणे दक्षिणां दद्यान्निजां शक्तिमहापयन् ॥ ६८ ॥  
 भूतग्रहाभिभूतांश्च रोगिणश्चामिषेचयेत् ।  
 तत्तत्पीडोपशमनं तेषां सद्यो भविष्यति ॥ ६९ ॥  
 सहस्रजपितं भस्म सर्वरोगहरं स्मृतम् ।  
 स्पृष्ट्वात्मानं जपेन्मन्त्रं शतं स्यादात्मरक्षणम् ॥ ७० ॥  
 चोरदुष्टमृगव्याहराजभूताद्युपद्रवे ।  
 स्वैक्यं ध्यात्वा जपं कुर्वन् तत्तद्गीतेर्विमुच्यते ॥ ७१ ॥



स्वयं नृसिंहो भूत्वारिं परिभ्राम्य मृगं स्मरन् ।  
 यस्यां दिशि क्षिपेत् तस्यां रिपोरुच्चाटनं भवेत् ॥ ७२ ॥  
 स्वयं नृसिंहः क्रुद्धः सन् मृगं शत्रुं विदारयन् ।  
 नसैर्जपेत् सहस्रं तु नित्यं मासेन मारयेत् ॥ ७३ ॥  
 मारयित्वा रिपुं मन्त्रं जपित्वा कलशेन तु ।  
 अभिषिक्तो विशुद्धः स्यादात्मरक्षा च तद् भवेत् ॥ ७४ ॥  
 विद्वेषोच्चाटनादीनि कृत्वा चैवं विशुध्यति ।  
 क्रूरं कर्माथ सौम्यं वा यद्यदिच्छति मन्त्रवित् ॥ ७५ ॥  
 तत्तत् स्वैक्यहरिध्यानाज्जपतः कर्म सिध्यति ।  
 कुण्डे वेदाश्रके बह्वावावाद्येष्टा नृकेसरिम् ॥ ७६ ॥  
 जुहुयाच्चोदितैर्द्रव्यैरभीष्टफलमश्नुते ।  
 पूजां च कुर्याद् देवस्य शक्त्या विप्रांश्च भोजयेत् ॥ ७७ ॥  
 पुत्रजीवेन्धनामौ तु पुत्रार्थी तत्फलैर्हुतात् ।  
 सत्पुत्रं लभते तद्वत् पायसाज्यहुतादपि ॥ ७८ ॥  
 पूजां कृत्वा भगवतः पुत्रकामो यदा भवेत् ।  
 पुत्रजीवेन्धनामौ तु हुत्वा लक्षं पयो घृतम् ॥ ७९ ॥  
 पायसं च चरौ तस्मिन् संपात्याज्यं जपेदपि ।  
 दम्पती भोजयेत् तेन ब्राह्मणान् भोजयेदपि ॥ ८० ॥  
 अचिरेण भवेत् पुत्रो दीर्घायुः कान्तविग्रहः ।  
 श्रीकामो विस्वकाष्ठामौ श्रीलताकुसुमाम्बुजैः ॥ ८१ ॥  
 विस्वपत्रैः फलैर्हुत्वा घृताक्तैर्लभते श्रियम् ।  
 दूर्वाभिरायुराप्नोति क्षीराज्यहवनात् पशून् ॥ ८२ ॥  
 उपद्रवाणां शान्त्यर्थं दूर्वात्रिकसहस्रकम् ।  
 अयुतं वाप्सु जुहुयाच्छान्तिं गच्छन्त्युपद्रवाः ॥ ८३ ॥  
 अथ युद्धजयं बाञ्छन् विभीतकशरानले ।  
 समूलतूलपत्राग्रकल्पितानां तदेषसांम् ॥ ८४ ॥

राजिवेहावसिक्तानामयुतं कभते जयम् ।  
 सन्नमिमुस्तायातानेवं ध्यायन् जपेदपि ॥ ८५ ॥  
 इष्टा दूर्वाकृतैर्देवं पालाशामौ घृतेन तु ।  
 दूर्वाभिः पायसाज्येन हुत्वायुर्वीर्षिमाप्नुयात् ॥ ८६ ॥  
 हुत्वा समिद्धिः पाळाक्षीः साज्यैरारोग्यमाप्नुयात् ।  
 वृद्धये वैतसैः साज्यैः सक्षीरामं जुहोतु च ॥ ८७ ॥  
 जले स्थित्वा जपेन्मन्त्रं वृष्टिरिष्टा भविष्यति ।  
 किमत्र बहुनोक्तेन यद् यदिच्छति मन्त्रवित् ॥ ८८ ॥  
 तप्तत् पूजाजपध्यानहुतैः प्राप्नोति भक्तिमान् ।  
 यद्वासने समासीन ऋजुकायः समाहितः ॥ ८९ ॥  
 ध्यायेत् कुण्डलिनीं नाभेरधस्ताच्चतुरङ्गले ।  
 सप्तव्याळोपमां दीप्त्या सूर्याभामहवर्तुणाम् ॥ ९० ॥  
 हेमामां प्रणवं चास्यां दक्ष नाळो विनिस्तृताः ।  
 इवा पिङ्गां सुषुम्नां च गान्धारी हस्तिजिह्विका ॥ ९१ ॥  
 सुषुम्नालम्बुषा पूषा कुहूर्वे शङ्खिनी तथा ।  
 प्राणादिदक्षबायूनां मार्गभूतास्तु नाडयः ॥ ९२ ॥  
 ऊर्ध्वङ्गमा सुषुम्नाख्या देहमध्ये व्यवस्थिता ।  
 इवा वागेन संयाति पिङ्गला दक्षिणेन तु ॥ ९३ ॥  
 नाभिपद्मं सुषुम्ना तु गत्वा तत्कर्णिकां गता ।  
 तत्र विद्युत्प्रभा देवी रमा प्रणवविग्रहा ॥ ९४ ॥  
 सूक्ष्माख्या चिन्मयी ध्येया विद्युच्छेखेव भास्वरा ।  
 ततः सुषुम्नामार्गेण गता हृत्पद्मकर्णिकाम् ॥ ९५ ॥  
 मध्यमाख्यां रमाशक्तिं ध्यायेद् दीपक्षिसोपमाम् ।  
 सार्धत्रिमात्रप्रणवहंसमन्त्रविमाविताम् ॥ ९६ ॥  
 ततश्चोर्ध्वं व्रजन्तीं तां ज्योतिर्लेखां सुषुम्नया ।  
 मूढ्ये विन्दुमध्यस्थां प्रणवे वैसरीं रमाम् ॥ ९७ ॥

इन्दुरक्षिनिभां ध्यायेत् ततोऽपि च सुपुत्रया ।  
 निर्गत्य द्वादशान्ताब्जचन्द्रमण्डलमध्यगात् ॥ ९८ ॥  
 तारवारुणबीजस्थां श्लाघ्यमानां सुधामृतैः ।  
 अमृतादिकलाजालनिष्ठश्रुतामृतधरया ॥ ९९ ॥  
 सुपुत्रयाधो श्रूयन्महाभिक्रमलानि च ।  
 क्रमेणागत्य संमातां सूक्तां कुण्डलिनीं परात् ॥ १०० ॥  
 ततोऽप्याषादतलयोः पूरयन्ती सुधामृतैः ।  
 पुनरूर्ध्वं यथाशक्ति गच्छन्तीं वायुतात् पुनः ॥ १०१ ॥  
 श्लाघयन्तीं सुधाम्भोभिरापादतलमस्तकात् ।  
 चिन्तयेत् परमां लक्ष्मीं विश्वलोकविधायिनीम् ॥ १०२ ॥  
 विन्यसेच्चतुरो वेदान् विन्दी पूर्णसुधामृतान् ।  
 हृत्पथे तान् वसन्तादीनृतूनश्रुतपूरितान् ॥ १०३ ॥  
 विन्यस्य नामिष्ये तु न्यसेदाहवनीयकम् ।  
 अन्वाहार्यं च विन्यस्य तथामिं गार्हपत्यकम् ॥ १०४ ॥  
 श्लाघ्यमानांस्तु सुधया प्रणवेन विदीरितान् ।  
 कर्मेन्द्रियाणि सन्धे तु न्यसेज्जानानि दक्षिणे ॥ १०५ ॥  
 सन्मात्रापञ्चकं चैव पञ्च भूतानि पादयोः ।  
 दक्षिणेतरोर्न्यसेद्दधुताप्लावितानि तु ॥ १०६ ॥  
 इत्यपि चरमां ध्यायेद् विद्युत्तेजानुसारणीम् ।  
 मनो मुदिनैर्हृद्धारं शक्तिं पुरुषं तथा ॥ १०७ ॥  
 व्याप्तितेनासिद्धे देहे सिन्धस्ताव नृकेसरिम् ।  
 लौक्यं ध्यात्वामृतान्भोभिः प्लाववेदसिद्धं क्रमत् ॥ १०८ ॥  
 ततः पूजापपञ्चानहोमाचर्यं समाचरेत् ।  
 मन्त्रोक्तं फलमाप्नोति मन्त्रसिद्धिश्च जायते ॥ १०९ ॥  
 सामान्योऽयं हरिन्वासो मन्त्राणां नृहरेः स्मृतः ।  
 नृसिंहवन्त्रं वक्ष्यामि सर्वरक्षाकरं परम् ॥ ११० ॥

स्वर्णपट्टेऽथवा मूर्जे शुक्लपट्टेऽथवा लिखेत् ।  
 रोचनाकुङ्कुमलघुकुष्ठकर्पूरचन्दनैः ॥ १११ ॥  
 सुपिष्टैः पङ्कजं शुक्लं कर्णिकाफेसरोज्ज्वलम् ।  
 अन्तरहृदयं बाधे द्यष्टपत्रं ततो बहिः ॥ ११२ ॥  
 द्वात्रिंशच्च दलं बाधे त्रिधा पाशेन वेष्टयेत् ।  
 अङ्कुशेन च संवेष्ट नृसिंहैकाक्षरं ततः ॥ ११३ ॥  
 कर्णिकायां लिखेत् तस्यां रक्ष्यनाम च संलिखेत् ।  
 अष्टाक्षराण्यहृदये द्यष्टपत्रेषु च स्वरान् ॥ ११४ ॥  
 द्वात्रिंशद्दलमध्येषु मूलमन्त्राक्षराण्यपि ।  
 दलत्रेषु फकारादीन् द्वात्रिंशद्वर्णकान् लिखेत् ॥ ११५ ॥  
 दलसन्धिषु 'ह्रस्वैमि' परितो विलिखेत् त्रिधा ।  
 सप्तपट्टसूत्राभ्यां गुलिकीकृत्य वेष्टयेत् ॥ ११६ ॥  
 काश्याया च सुवर्णेन समाच्छाद्याम्बुजो रे ।  
 विन्यस्तकलशे यन्त्रमवस्थाप्यासनादितः ॥ ११७ ॥  
 भावाद्याय जपेत् सम्यग् जपेत् स्पृष्टायुतं मनुम् ।  
 साध्यं तैत्कलशान्मोभिरभिषिच्य गुक्तिं ततः ॥ ११८ ॥  
 कण्ठे क्षिरसि वा हस्ते बद्ध्वा विप्रांश्च भोजयेत् ।  
 भूतभेतपिशाचानामपस्मारादिविद्विषाम् ॥ ११९ ॥  
 रोगाणां च क्षयादीनां परिहारः कृतो भवेत् ।

यन्त्रविधिः—

बीजे नाम ततो लिख्याद् बहिर्दृष्टं च तद्बहिः ॥ १२० ॥  
 ओं हुं खे खे फद् जये ठठ ।  
 साध्याख्यान्तरितं यन्त्रमिमं तु परितो लिखेत् ।  
 पुनर्दृष्टं च पट्कोणे लिखेत् कोणेषु चानलम् ॥ १२१ ॥  
 कोणात्रेषु महाफलं क्रोधं सन्धिषु विन्दुमत् ।  
 पृथिवीमण्डलं बाधे यन्त्रमेतत् तु संलिखेत् ॥ १२२ ॥

भूतमेतपिद्यावादीन् धारणादेव नाशयेत् ।  
 स्यात्वररजः प्रस्थं प्रस्थं गोकुुरकस्य च ॥ १२३ ॥  
 वाराणा विशतिफलं गुह्य्याः पञ्चविंशतिः ।  
 भङ्गातकानां द्वात्रिंशच्चित्रके तु दशैव तु ॥ १२४ ॥  
 पलानि चूर्णयित्वा तु प्रस्थं कृष्णतिलं तथा ।  
 पुराणशर्करायाश्च पलानां सप्ततिं क्षिपेत् ॥ १२५ ॥  
 पञ्चत्रिंशत्पलं क्षौद्रं तदर्धं गोघृतं स्मृतम् ।  
 एकीकृत्य तु तत्सर्वं स्निग्धभाण्डे विनिक्रियेत् ॥ १२६ ॥  
 ससरात्रार्पितं प्रातर्नित्यमर्धपलं क्रमात् ।  
 अद्यान्नुसिंहमन्त्रेण मन्त्रितं ब्रह्मचर्यवान् ॥ १२७ ॥  
 षण्मासात् पक्वितन्नं स्याज्जरां मृत्युं जयेदपि ।  
 तथाहृदय कुष्ठानि क्षयान् सप्तविधानपि ॥ १२८ ॥  
 अशीतिपातजान् रोगानेकविंशतिपैषिकान् ।  
 श्लेष्मिका विंशतिरुजः सन्निपातांश्च नाशयेत् ॥ १२९ ॥  
 सेवमानश्विरं जीवेभारसिंहं रसायनम् ।  
 नारसिंहाजुहुषाधिकारः ।

तारं हृद्गवच्छन्दश्चतुर्थ्यन्तो भवेत् सतः ॥ १३० ॥

दीर्घो मेघोऽनलः शुक्रः साक्षिदण्डस्ततो विद्यत् ।

दीर्घवायुस्ततश्चापि देवदानव इत्यपि ॥ १३१ ॥

मृगिटाद्यं प्रदीप्तसहस्रकोटिसहस्रसमतेजसे(!) वज्रनखदंद्वायुषाय स्फु-  
 टविकीर्णकेसरसटाय, क्षुभितमहार्णवान्भोदुन्दुभिस्वनघोषाय, सर्वमन्त्रान्तर-  
 निर्घोषाय, सर्वमन्त्रान्तरहृदयाय, एषोहि भगवन्! नारसिंह! पुरुष! परावर!  
 ब्रह्म! सत्येन स्फुर विमृम्भ वर दारय सर्वपातालान् भ्रम गर्भं मुञ्च सिंहनाद  
 मिद्रानय आविष्ट ब्रह्म सर्वयन्त्ररूपाणि सर्वपातालान् प्रथय सर्वतोऽनन्तज्वाळ  
 वज्रघातपङ्कजेन सह पातालान् परिवारय सर्वपातालान् सुरलोकवासिनीनामा-  
 कर्षव हृदवान्कार्षव पुन शीघ्रं दह हन पच मय शोषय निहन्तव्य ताव-

न्मेऽस्त्रिलफन्यफान्वशमागतान् पातालेभ्यः आसुरिभ्यः फद् यन्त्ररूपेभ्यः  
 फद् । सहांसय मां रक्ष भगवन् । नारसिंह ! विष्णो ! सर्वापेभ्यः सर्वापद्भ्यः  
 सर्वमवोपद्रवमयेभ्यश्च । ॐ ह्रीं क्षि फद् कास्तु ते ह् फद् ठठ । अस्वा-  
 ज्ञानि — नरसिंहक्रीडित सिंहविद्रात्रण सर्वयन्त्रान् हन भञ्जोष्वाटय हुं फद्  
 ठठ हृदयम् । ॐ नरसिंहोत्तमाङ्गरक्षणाय हुं फद् ठठ शिरः । ॐ वंशोत्फटाय  
 हुं फद् ठठ शिखा । ॐ नरसिंहारिविद्रावण हुं फद् ठठ कवचम् । ॐ  
 नमो भगवते नरसिंहाय वेदवेदनिवेदान्ने हुं फद् ठठ अक्षम् । ॐ फणास-  
 हसभोगकुटिलपर्यङ्गायानन्ताय ठठ । आगच्छ भगवन् ! विष्णो ! ठठ आवा-  
 हनमन्त्रः । ॐ नमः श्रीहिताय नमः पूजामन्त्रः । पूजितो यथासुखं नमः ।

चतुःशताक्षरो मन्त्रो नारसिंह इति श्रुतः ।

प्राथम्यमोऽस्यातिच्छन्दो विष्णुरेवास्य देवतम् ॥ १३२ ॥

पश्चिमाभिमुखं विष्णोरासाद्यायतनं शुचिः ।

जपेद् द्वादशसाहस्रं पुरश्चरणसिद्धये ॥ १३३ ॥

अङ्गमन्त्राणि विन्यस्य करयोरङ्गुलीष्वपि ।

देहे वाभ्यर्च्य नृहरिमष्टबाहुं त्रिलोचनम् ॥ १३४ ॥

स्तम्भाभिर्गत्य दितिजं भित्त्वा नखमुस्तासिभिः ।

तदान्त्रमालाविक्षेपरुषिरोक्षितविग्रहम् ॥ १३५ ॥

चक्रं संद्गं च मुसलं शंङ्गं चर्म गदामपि ।

विभ्राणं बाहुषट्कैश्च अधोहस्तद्वयेन तु ॥ १३६ ॥

हिरण्यकशिपुं भित्त्वा तदान्त्रोत्क्षेपभीषणम् ।

द्वारेदेशे स्थितं रौद्रं जान्वोः क्षिप्त्वारिविग्रहम् ॥ १३७ ॥

गर्जन्तमतिगम्भीरमट्टहासमयानकम् ।

स्तूयमानं विरिञ्चार्यैर्देवैर्मुनिगणैरपि ॥ १३८ ॥

ध्यात्वैवं चित्रपटके निरावरणमर्चयेत् ।

मनसा चोपचारैर्वा नित्यं मन्त्रं जपेदपि ॥ १३९ ॥

सिद्धमन्त्रो बिलं गत्वा जपेन्मन्त्रमथायुर्तम् ।

तत्र विभ्रान् बहुविधान् दृष्ट्वासौ निश्चलो जपेत् ॥ १४० ॥

प्रविश्य तु बिलं धीरः पाताले सिद्धिमाप्नुवात् ।  
 असमर्था जपेन्मन्त्रं बिलद्वारे ततो विलात् ॥ १४१ ॥  
 निर्गत्यासुरकन्याश्च प्रयच्छन्त्यस्य वाञ्छितम् ।  
 रसायनं रसं वार्षं षट्कामेष विन्दति ॥ १४२ ॥  
 सदेवासुरगन्धर्वयक्षरक्षोगणादयः ।  
 मन्त्रिणं नोपसर्पन्ति प्रयच्छन्त्यपि वाञ्छितम् ॥ १४३ ॥

पातालनरसिद्धाधिकारः ।

नृसिंहैकाक्षरो मन्त्रो ब्रह्मा श्वेतान्यनुग्रहः ।  
 दण्डी स्याज्जगतीच्छन्दो मुनिरत्रिश्च दैवतम् ॥ १४४ ॥  
 महाविष्णुस्तदज्ञानि स्वयं दीर्घस्वरैर्युतः ।  
 ज्वलदग्निशिखाजालत्रिशिखाबोद्धितं हृदि ॥ १४५ ॥  
 न्यस्तं हृदि दहेत् पापमपि जन्मान्तरार्जितम् ।  
 प्रणवान्तरितं मन्त्रं जपेद् विप्रः सुयन्त्रितः ॥ १४६ ॥  
 नद्यां समुद्रगामिन्यां शिखरे पर्वतस्य च ।  
 जपेद् घृताशनो लक्षदशकं त्वय वै क्रमात् ॥ १४७ ॥  
 भैक्षाहारः पङ्किलक्षं पुरश्चरणसिद्धये ।  
 ध्यायेत् तुषारशैलामं कुङ्कुमाभसटौण्डटम् ॥ १४८ ॥  
 बालचन्द्रार्धदंष्ट्रामं सिंहवक्रं त्रिलोचनम् ।  
 घृकुटीकुटिलाभोगललाटमकुटोज्ज्वलम् ॥ १४९ ॥  
 चतुर्भुजं शकृत्सचक्रगदाभयकरं विभुम् ।  
 सर्वाभरणचित्राङ्गं पीताम्बरविभूषितम् ॥ १५० ॥  
 हिरण्यवधसंकुदं दहन्तामिव दृष्टिभिः ।  
 स्वैक्यं ध्यात्वा नरहरिं मनसैव तमर्चयेत् ॥ १५१ ॥  
 पटे वा प्रीतमायां वा भक्त्या शकस्तु पूजयेत् ।  
 दक्षमात्रजपेनापि रोगापन्नो विमुच्यते ॥ १५२ ॥

मन्त्रस्यास्य सकाशे तु मन्त्राः प्रसिद्धताः परे ।  
 मससाद् यान्ति भूतानि पिशाचाणा न संशयः ॥ १५१ ॥  
 पुरश्चर्या विनाप्येष सिध्येद् भक्तस्य वै जपात् ।  
 विषरोगग्रहारिभ्यः पीडा सद्यो विनश्यति ॥ १५४ ॥  
 कक्षमात्रजपात् सर्वे श्मनं यान्युपद्रवाः ।  
 अनुष्टुप्प्रोक्तमार्गेण विनियोगाश्च कीर्तिताः ॥ १५५ ॥  
 बाराहस्य तु वै प्रोक्ता विनियोगाः परत्र तु ।  
 त एवास्यापि नृहरेः क्रोपशान्त्यै च तं जपेत् ॥ १५६ ॥  
 तारं + हृद्भगवते मेघोन्तावपदं तथा ।

सहस्रशीर्षाय क्षीरोदार्षवशाधिने शेषभोगपर्यङ्गाय गरुडवाहनाय  
 वासुदेवाय नमः । पीतवाससे वासुदेवाय संक्रान्त प्रष्टुन्नानिरुद्ध ह्यशिशो-  
 बराह नारसिंह वामन त्रिविक्रम रामराम कृष्ण वरप्रद नमोऽस्तु ते ।  
 असुरदैत्यदानवयक्षराक्षसभूतप्रेतपिशाचकूश्माण्डापस्मारसिद्धयोगिनीडाकिनी-  
 रिटिघृणिग्रसाराक्षसविनायक पूतनारेवतीस्कन्दपुरोगानुग्रहानार्यग्रहनक्षत्रग्रहा-  
 नेतानन्यांश्च महाग्रहान् हन दह पच मथ प्रमथ गृह आवेशय विध्वंसय  
 विनासय विद्रावय सर्वायुष चक्रेण गदया वज्रेण शूलेन मस्मीकुरु सहस्र-  
 बाहो सर्वप्रहरणायुधो नमः । ओं जय विजय अनन्तापराजिताप्रतिदत्त  
 सहस्रनेत्र ज्वल प्रज्वल विश्वरूप मधुसूदन महापुरुष वैकुण्ठ नारायण गोविन्द  
 पद्मनाभ हृषीकेश केशव दामोदर सर्वभूतवशङ्कर शङ्खचक्रगदाधर सर्वभूत नमो-  
 ऽस्तु ते । सर्वनागप्रमर्दन सर्वासुरोत्सादन सर्वदेव महेश्वर सर्वग्रहनिवारण स-  
 र्वयन्त्रप्रभञ्जन सर्वसुद्राप्रभेदन सर्वज्वरविनाशन सर्वबन्धविमोक्षद सर्वकार्यार्थ-  
 साधन सर्वोपद्रवनाशन सर्वव्याधिविनाशन सर्वशत्रुविनाशन नाशन सर्वदुष्टनि-  
 वारण सर्वारिष्टप्रशमन सर्वदुःस्वप्ननाशन सर्वदेव नमोऽस्तु ते । सर्वभूतापकर्षण  
 जनार्दन देवदेव नमोऽस्तु ते । तथा पद्मोद्भवसंहितायामस्याङ्गानि दर्शितानि —  
 भूतेश्वर जय जीवन् हुं फद् ठठ हृदयम् । तेजोमय जीवन् हुं फद् ठठ  
 शिरः । अमृतोद्भवमकुटाय जय जीवन् हुं फद् ठठ शिखा । अमृते कृष्णरू-  
 पार्थ जीवन् हुं फद् ठठ कवचम् । दम्पते जीवन् हुं फद् ठठ अक्षम् । सर्वते-  
 जसामुत्कृष्टतेजसे बौषद् नेत्रम् । दर्शनमन्त्रेण दिम्बन्धनम् ।



ऋषिस्तु वामदेवोऽस्य विराट्छन्दोऽस्य देवतम् ॥ १५७ ॥

विष्णुर्द्वादशसाहस्रं पुरश्चर्याकृते जपेत् ।

तद्दशांशं तिलाज्याभ्यां हुत्वा सिद्धमनुर्भवेत् ॥ १५८ ॥

मन्त्रस्मरणमात्रेण सर्वे नश्यन्त्युपद्रवाः ।

ध्यात्वा नृसिंहं देवेशमनुष्टुप्प्रोक्तमार्गतः ॥ १५९ ॥

संपूष्य मन्त्रं तु जपेत् सर्वान् कामानवाप्नुयात् ।

युद्धे विजयमन्विच्छन् हुत्वा तेनायुतं घृतम् ॥ १६० ॥

कृतिवारं जपित्वायुं युद्धे विजयमाप्नुयात् ।

मन्त्रिणं मन्त्रसन्नद्धतनुं स्वैक्यं नृकेसरिम् ॥ १६१ ॥

भूतप्रेतपिशाचाद्या व्याघ्रसर्पादयस्तथा ।

शत्रुचोरादयश्चापि नोपसर्पन्ति तं भयात् ॥ १६२ ॥

जपित्वाहोत्तरघृतं नाशयेत् तु मसूरिकाम् ।

स्वैक्यं ध्यायंस्तु नृहरिं पश्यन् घोरेण चक्षुषा ॥ १६३ ॥

जपित्वा दशसाहस्रमपस्मारं विनाशयेत् ।

तद्वन्महाज्वरं हन्वाद् विशत्या नेत्ररोगनुत् ॥ १६४ ॥

त्रिपञ्चकजपध्यायी विषाणि जगतीजपात् ।

लक्षेण कुष्ठं हरति यक्ष्माणं च विनाशयेत् ॥ १६५ ॥

नन्वावर्तैर्हविष्याशी साज्यैर्हुत्वाप्नुयात् सुतम् ।

दक्षिमध्वाज्यसिक्काभिर्दूर्वाभिरपमृत्सुजित् ॥ १६६ ॥

पौर्णमास्यादितोऽग्नेन त्रिवारं जपितं घृतम् ।

अपौर्णमास्यां प्राश्नीयान्महामेषास्य जायते ॥ १६७ ॥

चतुर्विंशतिवारं तु जपित्वा स्याद् वशीकरम् ।

आज्येनाष्टसहस्रं तु हुत्वा तन्नामसंयुतम् ॥ १६८ ॥

अन्नाकर्षणकामस्तु जुहुयाद् गौरसर्पिः ।

तैलाकाशसमिद्धिस्तु कृष्णाहम्यादितो निक्षि ॥ १६९ ॥

कृष्णाहम्यन्तहोमेन शत्रुं मारयति ध्रुवं ।

हुतैः पद्यायुतैर्लक्ष्मीं फलेर्बैल्वैश्च विन्दति ॥ १७० ॥  
 मां वाः शुर्व कामवते योगे वाराहसंज्ञिते ।  
 तां तु प्रदक्षिणीकृत्य हुत्वा ज्योतिष्मतीघृतम् ॥ १७१ ॥  
 संबत्सरान्तं तां भूमिं लभते नत्र संशयः ।  
 कृष्णाष्टम्यां शुक्रवारे नागयोगस्तु मैत्रमे ॥ १७२ ॥  
 सार्षेणं मुहूर्ते सार्षके करणे नागसंज्ञिते ।  
 संयोगो नागयोगोऽयमथवा कारणर्क्षयोः ॥ १७३ ॥  
 पातालसाम्भनार्थाय दशलक्षं पयोघृतम् ।  
 हुत्वा पातालवासिभ्यः प्रभूतं लभते धनम् ॥ १७४ ॥  
 रसं रसायनं वार्धं घटिकां वा स विन्दति ।  
 छायायां घटवृक्षस्य हुत्वा ज्योतिष्मतीघृतम् ॥ १७५ ॥  
 अणिमादिगुणान् दिव्यानाप्नुयाम्नात्र संशयः ।  
 आकाशगमनं वाञ्छन् तैलेनाङ्गोलजेन तु ॥ १७६ ॥  
 ज्योतिष्मत्याश्च लक्षाणां त्रीणि त्रीणि जुहोति च ।  
 त्रिरात्रोपोषितः पश्चाज्जपेन्मन्त्रं दिनत्रयम् ॥ १७७ ॥  
 रात्रौ समुद्रगामिन्यां कण्ठदन्तोदके स्थितः ।  
 जपेत् पञ्चसहस्राणि ततस्तत्सलिलागतम् ॥ १७८ ॥  
 फलं घटस्य गृहीयान्निश्चङ्को मक्षमेत् तु तत् ।  
 आकाशगामी स भवेत् दीर्घायुर्नवयौवनः ॥ १७९ ॥

इत्थं नृसिंहमनवोऽथ यथाप्रधानान्

कल्पान् विचार्य बहुधा सुबहुप्रकारान् ।

सार्चाविधानविनियोगविशेषयुक्ताः

सन्दर्शिता नृहरिमन्त्रिमतां यथार्थम् ॥ १८० ॥

इति श्रीमदीशानाशेषगुरुदेवपदती सिद्धान्तसारे मन्त्रपोषे

नृहरिमन्त्रपटकः पञ्चमिसः ।

अथ चर्चिषाः पटलः ।

तारं च हृद्गवते कुम्भदीर्घानलो वियत् ।  
मुजङ्गो वामकर्णाब्जो दीर्घं पार्श्वं ततो मरुत् ॥ १ ॥  
तिस्रो व्याहृतयः पार्श्वं तये भूपतिपूर्वकम् ।  
स्वं मे देऽथ वियहक्षनेत्रं दापय ठङ्गयम् ॥ २ ॥  
महाबराहमन्त्रोऽयमृष्यार्थं पूर्ववत् स्मृतम् ।  
व्याहृत्यापक्षरं बीजं तामिरेवाङ्गकल्पना ॥ ३ ॥  
जातियुक्ता व्याहृतयस्त्रिसस्तु हृदयादिकाः ।  
महर्जनौ स्यात् कवचं तपः सत्येऽस्त्रमीरितम् ॥ ४ ॥  
कराङ्गुलिषु चाप्येवं व्याहृतीः सप्त विन्वसेत् ।  
मूलेन व्यापकं चाङ्गान्यङ्गेषु प्रणवादिकम् ॥ ५ ॥  
पुरश्चरणसिद्धार्थं लक्षं त्रत्याक्षरौ जपेत् ।  
कालाम्बुदचयप्रस्थं वराहवदनं विभुम् ॥ ६ ॥  
चतुर्भुजं शङ्खचक्रगदाभयवरप्रदम् ।  
त्रैलोक्यपूर्णवपुषं सुस्थितं पङ्कजासने ॥ ७ ॥  
किञ्चिदुत्थानपौत्रोत्थदंष्ट्रासीनवसुन्धरम् ।  
श्रीवत्सकौस्तुभोरस्कं मङ्कटादिविभूषणैः ॥ ८ ॥  
भूमितं पीतवसनं स्वैक्यं ध्यात्वा जपादिषु ।  
पूजयेः मानसद्रव्यैः प्रतिमादिषु चार्चयेत् ॥ ९ ॥  
यां भूमिमिच्छेत् संप्राप्तुं तां मृदं मधुरैस्त्रिमिः ।  
भौमवारे गृहीत्वा तु जुहोतु मनुनामुना ॥ १० ॥  
सप्तभौमदिनेष्वेवं द्विगुणं त्रिगुणं तु वा ।  
हुत्वा तां लभते भूमिं नित्यं जप्यार्चनेन च ॥ ११ ॥  
उक्तयोगेषु तां मृत्तां गृहीत्वाद् भक्षयेज्जपन् ।  
आत्मसात् सा भवेद् भूमिः क्षेत्रद्रोहो विनश्यति ॥ १२ ॥  
किमत्र बहुनोक्तेन ग्रन्थगौरवकारिणा ।

यद् यदिष्टं भवेत् तस्य तप्तद्रुदिश्य जुह्वतः ॥ १३ ॥  
जपतो ध्यायतश्चैवं सिध्यत्येव न संशयः ।

महावाराहमन्त्राधिकारः ।

द्विरण्डो वामकर्णाब्जः सर्गी वाराहको मनुः ॥ १४ ॥

ऋषिः सांशिकनामास्यच्छन्दो गायत्रमेव हि ।

विष्णुर्वै देवता दीर्घैः स्वरैरज्ञानि च स्वयम् ॥ १५ ॥

शुक्लप्रतिपदारभ्य लक्षमाज्याशनो जपेत् ।

दशांशं जुहुयादाज्यं सिद्धमन्त्रस्ततो भवेत् ॥ १६ ॥

ऋषिश्छन्दो देवतानि ध्यानाद्यं च पुरोदितम् ।

महावाराहमन्त्रोक्तो विनियोगोऽस्य चोदितः ॥ १७ ॥

वाराहकाक्षरविधिः ।

तारश्वाद्याक्षरश्वादिदेवायेति पदं ततः ।

(भुषुरोत्तफार्शं ! ) महते सर्वतेजसां निधये त्रिगुणाय गुणबाह्याय सर्व-  
लिङ्गिने सर्ववर्णाय त्रिभुवनोत्पत्तिस्थितिप्रलयकर्त्रे सुरासुरपूजिताय व्यक्ताव्य-  
क्ताय सर्वप्रहरणायुधाय सर्वारिविनाशनाय सर्ववरप्रदाय सर्वानुगतवत्सलाय  
सर्वपापप्रणाशनाय सर्वमन्त्रविच्छेदनाय सर्वमन्त्रस्फोटनाय सर्वमुद्रामभङ्ग-  
नाय गरुडबाहनाय शङ्खचक्रगदाधराय महाशार्ङ्गधनुषे देवादिदेव नारायैण  
ज्वल ज्वल हन दह पच छिन्धि मारय उत्सादय शोषय स्तम्भय द्रावय  
आकर्षय विद्वेषय उच्चाटय सर्वशत्रून् विध्वंसय विनायकान् नाशय ग्रहा-  
क्षूर्णय वासुधानान् वित्रासय नागान् मोहय सर्वविषं दह सर्वरोगान् पच  
अलक्ष्मीमपमार्जय लक्ष्मीमावाहय सौभाग्यं प्रयच्छ त्रैलोक्यं वक्ष्यमानय  
सर्वकामान् सम्पादय सुरासुरानाह्वय भुवनानि संहर पर्वताश्चूर्णय समुद्रान्  
शोषय पृथ्वीं धारयै शान्तिपुष्टिकर ! अमोचशक्ते देवादिदेव ! नारायण ! मां  
रक्ष ओं नमो नमः इं फद् ठठ । अस्य करन्यासमन्त्रः । ओं नमो भगवते

महाबराहाय हुं फद् ठठ । ओं नमो भगवते वामनाय हुं फद् ठठ । ओं नमो भगवते त्रिविक्रमाय हुं फद् ठठ । ओं नमो भगवते वासुदेवाय हुं फद् ठठ । ओं नमो भगवते नारसिंहाय हुं फद् ठठ । इति पञ्चाङ्गानि । ओं नमो भगवते महाबराहाय शशिकोटिकुण्डिलधवलदंष्ट्रोद्घृतवसुन्धराय महाबोधनाय घननिभनिहतहिरण्याक्षाय ब्रह्माण्डन्यापिने सुरासुरमायाय पुरुष गर्ज महाक्रोड । नारायण । हुं फद् ठठ । हृदयम् । ओं नमो भगवते वामनाय सहस्रशरीराय वञ्चितदैत्याधिपाय सर्वमायाधिपतये भक्तवत्सल । बन्ध रक्ष मायामारायण ! हुं फद् ठठ । शिरः । ओं नमो भगवते त्रिविक्रमाय क्रमत्रयाक्रान्तत्रिभुवनाय पादाग्रधारितब्रह्माण्डाय बलिनियाम(या ? का)य सन्त्रस्तसुरासुरवीक्षितायादृष्ट-पर्यङ्गाय गङ्गा(पिना?पता)कोज्वलचरणाय जय विजय महानारायण ! हुं फद् ठठ । शिखा । ओं नमो भगवते वासुदेवाय शङ्खचक्रगदाधराय दैत्यान्तकाय पीतवाससे गरुडवाहनाय यदुप्रवीराय चन्द्रप्रभाय बाणासुरबाहुवन-दावाग्रये महाजलदश्यामाय लक्ष्मीदयित ! विश्वरूप ! नारायण ! कुरु रक्ष वज्रा-शुभ्रेण हुं फद् ठठ । कवचम् । ओं नमो भगवते नारसिंहाय प्रदीप्तसूर्यकोटि-सहस्रसमतेजसे दुष्पेक्ष्याय महाकल्पाभिरूपाय ज्वालामालिने पिङ्गलसटाय क्षु-भिततडित्सहस्रसंपातितमीमरूपिणे दिनकरमण्डलसदृक्षाय स्वकरनखविदारि-तदैत्याधिपतिवक्षःस्थलाय क्षुभितसमुद्रमेघनादभीमबृंहितत्रिभुवनाय हुल्ल गर्ज गर्ज । अमोघशके ! नृसिंह ! नारायण ! हुं फद् ठठ । अक्षम् ।

ऋषिस्तु नारदश्छन्दो शत्युत्कृतिरुदाहृता ॥ १८ ॥

देवता च हृषीकेशः पुरश्चर्याकृते जपेत् ।

सहस्रपञ्चकं मूलमङ्गान्यस्माद् दशांशतः ॥ १९ ॥

धृताकाशस्थसमिधां सहस्रं जुहुयादपि ।

अङ्गानां तद्दशांशेन कृतपूर्वव्रतो भवत् ॥ २० ॥

ततः प्रत्यक्षतो देवं पश्येत् स्वप्नेऽथवा हृत् ।

अर्चना —

आत्मा मूलमङ्गान्यैश्च क्षालिताङ्घ्रिकरद्वयः ॥ २१ ॥

आचम्यार्चागृहद्वारि क्षेत्रपं परिवर्तकान् ।

चण्डप्रचण्डद्वारश्रीवास्त्वीशान् पूर्ववद् यजेत् ॥ २२ ॥

शुद्धात्मा मन्त्रन्यस्तात्मा । ओं नमो भगवते । नारायणाय विद्महे वासु-  
देवाय धीमहि, तन्नो विष्णुः प्रचोदयादिति गायत्र्या द्रव्यसौचनम् ।

अर्घ्यादीन्यनयापूर्व्यः द्रव्यभक्षं प्रोक्ष्य तज्जलैः ।

आघासस्त्रिकं कूर्मं चाप्यनन्तं पृथिवीमपि ॥ २३ ॥

योगपीठं च धर्मादीन् सत्त्वादीन् मण्डलानि च ।

पशं चात्मादिकाः शक्तीर्विमलाद्याश्च पूजयेत् ॥ २४ ॥

पद्ममध्ये सुपर्णं च तस्य स्कन्धे तन्मानुजम् ।

ओं नमो देवादिदेवाय नारायणाय विश्वरूपायानन्तशक्तये लक्ष्मीदयित  
सुरासुरपूजितागच्छ सान्निध्यं कुरु ठठ ।

ध्यायेदष्टभुजं देवं गरुडे हेमसप्रमम् ॥ २५ ॥

शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गखड्गं च मुसलं क्रमात् ।

पाशाङ्कुशौ चोभयतो दधतं पीतवाससम् ॥ २६ ॥

श्रीवत्सकौस्तुभोरस्कं मकुटाद्यैर्विमूषितम् ।

वनमालाधरं चारुस्फुरन्मकरकुण्डलम् ॥ २७ ॥

तारेण स्वहृदभोजात् परं ज्योतिश्चिदात्मकम् ।

आवाहयेद् यथापूर्वम्

ओं नमो नारायणाय सुप्रतिष्ठितो भव ठठ ।

अनेन स्थापयेदपि ॥ २८ ॥

पीठाष्टदिक्षु पूर्वाद्यं गणेशं च सरस्वतीम् ।

गुरुं च नारदं चेष्टा विदिक्ष्वन्नान्यनुक्रमात् ॥ २९ ॥

तद्वाष्पावरणे दूतीरष्टदिक्षु क्रमात् स्थिताः ।

पश्यां वाचं रतिं प्रीतिं तुष्टिं पुष्टिं यशस्विनीम् ॥ ३० ॥

शान्तिं च पुष्टिं मुकुरचामराग्र्यकरां यजेत् ।

तद्वाष्पे चापि शङ्खादीनष्टावष्टदिक्षं बहिः ॥ ३१ ॥

छोकेशान् सायुधगणान् विष्णवसेनं च पूजयेत् ।

ओं नमः पुण्डरीकाक्षाय त्रैलोक्याधिपतये गृह ठठ ।

अनेनार्घ्यं च पुण्यादीन् दद्यादष्टाक्षरेण तु ॥ ३२ ॥

ओं नमः क्षीरोदार्यवस्थाय नमः ठठ ।

अनेन ज्ञापयेद् वक्षं भूषणाद्यं समर्पयेत् ।

ओं नमो देवादिदेवाय मधुसूदनाय सुरभिगन्धविलेपनप्रियाय  
गृह्य ठठ ।

गन्धं दद्यादनेनाथ

ओं नमो देवादिदेवाय गृह्य ठठ ।

पुष्पैश्चानेन पूजयेत् ॥ ३३ ॥

ओं नमो हृषीकेशाय भक्तवत्सलाय गृह्य ठठ ।

दद्यादनेन वै घूपं

ओं नमः परं ज्योतिषे ठठ ।

आरात्रिकमनेन च ।

ओं नमः परमवासुदेवाय गृह्य ठठ ।

दद्यादनेन नैवेद्यं तथैवाचमनीयकम् ॥ ३४ ॥

स्वारूपाभिः परिवारांश्च पूजयेच्च मनुं जपेत् ।

आवाह्य देवं हुत्वाग्नौ

ओं नमो देवादिदेवाय श्वेतद्वीपप्रियाय गरुडवाहन आगच्छ ठठ ।

इत्यनेन क्षमापयेत् ॥ ३५ ॥

बटे जापित्वा हुत्वा च यक्षिणीं वक्षयेद् ध्रुवम् ।

पाताले कृतिसाहस्रैरमरानपि लक्षितः ॥ ३६ ॥

द्विगुणं तु कलौ होमजप्याद्यं सिद्धिदं स्मृतम् ।

अपमृत्युं जयेदात्रपर्णगन्ध्याज्यहोमतः ॥ ३७ ॥

सुधापूर्णे हृदे देवं स्थितं ध्यात्वामृतान्भुमिः ।

सिञ्चन्तं साध्यशिरसि ध्यात्वा हन्याद् विषादिकम् ॥ ३८ ॥

गन्धपुष्पादिकं यस्मै दद्यात् सप्ताभिमन्त्रितम् ।

स स वश्यो भवेदस्य स्रग्याजाप्येन चाङ्गना ॥ ३९ ॥

मन्त्रालम्बं तु निर्माल्यं हरेः शिरसि धारयन् ।

रक्षोभूतपिशाचाद्यैः सर्पाद्यैर्वा न बाध्यते ॥ ४० ॥  
 तेनालम्बाञ्जनेनाक्ष्णोः पश्येद् भूतादिकाभिधीन् ।  
 शृतं क्षीरं वचां चापि सप्तवाराभिमन्त्रितम् ॥ ४१ ॥  
 प्राश्य श्रुतधरो वाग्मी कविः प्राञ्जश्च जायते ।  
 स्वैक्यं ध्यायन् जपेद्देवं भयेभ्योऽपि प्रमुच्यते ॥ ४२ ॥

कल्पान् विचार्य बहुधा हरितन्त्रसिद्धान्  
 वाराहमन्त्रविषयोऽपि च मन्त्रराजः ।  
 सन्दर्शितो हवनसाधनयागयुक्तो  
 धर्मार्थकामफलवाञ्छितकल्पवृक्षः ॥ ४३ ॥  
 इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे श्रीवाराहराजो  
 नाम षट्त्रिंशः पटलः ।

अथ सप्तत्रिंशः पटलः ।

भृगुव्योमं च सानन्तं वह्निः शुक्लं ततोऽनलः ।  
 कवचास्त्रे च षड्वर्णस्तारादिः स्यात् सुदर्शनः ॥ १ ॥  
 अहिबुध्निर्मुनिश्छन्दो गायत्रं विष्णुदैवतम् ।  
 सुदर्शनः स्वयं वा स्यात् लिख्यन्तेऽङ्गानि च क्रमात् ॥ २ ॥  
 आविसुध्यश्च महासुदर्शनैशब्दश्च चक्रजातियुता ।  
 ज्वालाचक्रं च तथा मन्त्रस्याङ्गानि च क्रमेण स्युः ॥ ३ ॥  
 हृदयान्ते तु चक्राय विभवेति पदं ततः ।  
 ततः सहस्रज्वालाय धीमहे तन्न इत्यपि ॥ ४ ॥  
 अरिवारितप्रशब्दो गायत्री चोदयादिति ।  
 मन्त्राक्षराणि षट् चापि शक्रगोपारुणानि च ॥ ५ ॥  
 श्वेतं कृष्णं पिङ्गलं च पीतं विष्णुस्त्रामारुणे ।  
 हृदयादिषडङ्गानि वर्णतः परिभावयेत् ॥ ६ ॥



अस्यशुद्धकरः पाप्योर्वर्णान्यङ्गुलिषु न्यसेत् ।

अङ्गुष्ठादितलान्तं षट् मूलेन व्यापकं तनौ ॥ ७ ॥

काशिप्राणास्यहृदयगुह्यजानुषु गुल्फयोः ।

तारादिकांस्तु तारान्तान्देहेऽर्णानाद्यसु न्यसेत् ॥ ८ ॥

कण्वश्च नारदो ब्रह्मा कौशिकव्यासगौतमाः ।

प्रत्यर्णमृषयो ज्ञेया इन्द्रामी देवते क्रमात् ॥ ९ ॥

अनुष्टुप् च विराडार्या गायत्र्युष्णिगनुष्टुमः ।

छन्दांसि चाथ तत्त्वानि भूम्यादीनीश्वरश्च षट् ॥ १० ॥

पेन्द्री दिक्षं सुचक्रेण बध्नामीति चतुर्दिक्षम् ।

ऊर्ध्वामप्यधरां तद्वद् बध्नीयाच्छोटीकाक्षतैः ॥ ११ ॥

काष्ठचक्राय हुं फट् ।

गमनागमनाद्यन्ते रक्षायै साधको जपेत् ।

शैलोत्तररक्षकचक्राय ठठ ।

इस्मात्प्रत्यकादौ च शयनाद्यादिके जपेत् ॥ १२ ॥

तारं ब्रह्मवाचच्छब्दश्चतुर्थ्यां सुदर्शनः ।

ऊँ वा क्रौँ महामन्त्राय दीप्तरूपाय संस्तौ सां रक्ष महामन्त्राय ठठ ।

इमं मन्त्रं जपित्वा तु सकृत् कुर्वाज्जपादिकम् ॥ १३ ॥

दुर्गादिशिवेश्वरगुरुशैलेभ्योऽग्नयान्तादिषु ।

विन्स्व वत्स पूज्यं कुर्वन् शिद्धिमवाप्नुयात् ॥ १४ ॥

चतुर्थमक्षरं शीवं शक्तिरिष्टाकरान्कथ्य ।

पुरश्चरणसिद्धार्थमक्षरं कथयन्तः ॥ १५ ॥

विष्णुं सुदर्शनं चैव द्विदशं विष्णुमन्दिरे ।

जपेत्ततो जले स्थित्वा कथमेकं पबोमतः ॥ १६ ॥

नद्यां समुद्रगामिन्वासुदम्बको घृतासनः ।

कथं चाथ हविष्वाशी कथं वाश्वत्थमूलमः ॥ १७ ॥

१. 'वि मन्त्रादी' ड. पाठः. २. 'वः' ड. पाठः. ३. 'शै' ड. पाठः. ४. 'नया' ड., 'कया' ड. पाठः.

शाकाशी पर्वताग्रे तु लक्षं प्राग्बदनो जपेत् ।  
 एवं कृत्वा पुरश्चर्यामपामार्गसमित्तिलैः ॥ १८ ॥  
 घृतेन चरुणा चैव जुहुयादयुतं पृथक् ।  
 जपेदशक्तो द्विगुणं शक्त्या विप्रांश्च भोजयेत् ॥ १९ ॥  
 पूजां च नित्यं विधिवदरेः कुर्याद्द्वरेरपि ।  
 नैत्यकोक्तेन विधिना स्नानानुष्ठितनैत्यकः ॥ २० ॥  
 क्षालिताङ्घ्रिः समाचम्य शोषणाद्यैर्वपुः स्वकम् ।  
 संशोध्य कृत्वात्मयागमिष्टा चक्रं हृदम्बुजे ॥ २१ ॥

तत्र ध्यानं —

रक्तं रक्ताम्बराढ्यं स्फुरदरुणमणिद्योतितानेकभूषं  
 दंष्ट्राशुभ्राद्गहासोत्कटविकटगलद्रुह्जिजालोद्भवक्रमम् ।  
 शङ्खं चक्रं गदाब्जे मुसलमंपि धनुः सेषु पाशाङ्कुशे द्वे  
 विभ्राणं साष्टबाहुं कपिलकचदृशं विष्णुचक्रं नमामि ॥ २२ ॥  
 हृदि वा स्थण्डिले चित्रे ध्यात्वैवं पूजयेदरिम् ।  
 द्वारि चण्डं प्रचण्डं च गङ्गां च यमुनां तथा ॥ २३ ॥  
 धातारं च विधातारं द्वारलक्ष्मीं प्रपूजयेत् ।  
 पुष्पमन्तः क्षिपेदस्त्रं नाराचास्त्रमनुस्मरन् ॥ २४ ॥  
 अन्तः प्रविश्य वास्त्वीशमिष्टासीनो निजासने ।  
 अर्घ्यं संसाध्य मूलाङ्गैः पूजाद्रव्याणि कूर्चतः ॥ २५ ॥  
 अर्घ्याङ्घ्रिः प्रोक्ष्य तद्भूमिमस्त्रवप्रं विधाय च ।  
 आधारशक्तिं कूर्मं चाप्यनन्तं पृथिवीमपि ॥ २६ ॥  
 योगपीठं च धर्मादीन् सूर्यसोमामिमण्डलैः ।  
 आत्मानमन्तरात्मानं परमात्मानमम्बुजे ॥ २७ ॥  
 इष्टं सौदर्शनीं मूर्तिं ध्यात्वावाह्य निधाय च ।  
 पुष्पाङ्गलिकरः स्वस्माच्छृदब्जाज्ज्योतिरूर्ध्वगम् ॥ २८ ॥

नीत्वा बिन्दुं च तन्मूर्तीं हृत्पद्मान्तं नियोजयेत् ।  
 प्रणवेन च मूलेन द्वादशान्तामृताप्लुतम् ॥ २९ ॥  
 निरुध्य चामृतीकृत्य कोणेष्वङ्गानि विन्यसेत् ।  
 अक्षं च दिग्दलाग्रेषु नेत्रं च पुरतो न्यसेत् ॥ ३० ॥  
 पीठाद् बहिः पङ्कजेषु क्रमादष्टायुधान् न्यसेत् ।  
 तद्बाह्ये दश लोकेशान् पूजयेत् सायुधादिकान् ॥ ३१ ॥  
 षडरस्य तु चक्रस्य ज्वालामालाकुलस्य तु ।  
 मध्यस्थां चक्रमूर्तिं तां यजेन्मुख्योपचारैकैः ॥ ३२ ॥  
 नैमित्तिकासु पूजासु पूर्वं चक्रस्य तूत्तरे ।  
 विष्णुं यथावदभ्यर्च्य पश्चाच्चक्रं तु पूजयेत् ॥ ३३ ॥  
 मनसा वा यजेद् देवं नित्यपूजां न हापयेत् ।  
 पुरश्चर्यां विनाप्येष नित्यपूजाजपादिभिः ॥ ३४ ॥  
 भक्तस्य साधयत्यर्थान् किं पुनः पूर्वसेवया ।  
 विनियोगास्तु लिख्यन्ते साधकानां हिताय वै ॥ ३५ ॥  
 ब्रह्मश्रियं तु लभते पालाशसमिधो हुतात् ।  
 पर्वतीग्रे जपित्वा षट्सहस्रं तु सिताम्बुजैः ॥ ३६ ॥  
 बैल्वैः फलैर्वा पत्रैर्वाप्ययुतं श्रियमश्नुते ।  
 राजश्रियं वा राज्यं वा विन्देऽल्लक्षाज्यहोमतः ॥ ३७ ॥  
 ब्राह्मणादींस्तु वश्ययेत् समिद्रिस्तु पलाशजैः ।  
 अश्वत्थोदुम्बराकैश्च लवणादखिलानपि ॥ ३८ ॥  
 लावणीं तु प्रतिकृतिं सम्राणां क्षौद्रसेचिताम् ।  
 दक्षिणाङ्गप्रचादि जुहुयात् सहस्रं सर्ववश्यकृतम् ॥ ३९ ॥  
 दूर्वाभिरायुश्छिन्नाभिरपमृत्युजयो हुतः ।  
 पौर्णमास्यां मघायां तु ग्रहणे वेन्दुसूर्ययोः ॥ ४० ॥  
 उपोष्य पूर्वदिवसं भस्मोद्धूयित्वा विग्रहः ।  
 अहोरात्रं तु जपितं पिबेद् भसितमिभितम् ॥ ४१ ॥

सर्पिः श्रुतधरो वाग्मी कविः प्राञ्जश्च जायते ।  
 ब्राह्मे शुद्धते वा लक्षद्वयमभ्यस्य वाक्पतिः ॥ ४२ ॥  
 अञ्जलिस्थाम्भसा सेकादायुर्लक्ष्मीं च विन्दति ।  
 आज्यक्षीराहुताद् गोमान् वासांसि कुसुमैर्हुतात् ॥ ४३ ॥  
 हैरण्यशतनिष्केण चक्रं कुण्डे निधाय च ।  
 आराध्याङ्गोलतैलेन हुत्वा राष्ट्रं स्वसाद्भवेत् ॥ ४४ ॥  
 त्रिरात्रोपेषितः कृष्णद्वादश्यादि घृतेन च ।  
 हुत्वा लक्षं निधिं पश्येदथवा महतीं श्रियम् ॥ ४५ ॥  
 क्षीराकैर्वेतसैर्हुत्वा वृष्टिर्भवति भूयसी ।  
 बिलद्वारेऽष्टलक्षं तु जपित्वास्त्रिलसिद्धिमाक् ॥ ४६ ॥  
 पर्वताग्रेऽथवारण्ये वसुलक्षं जपेन्मनुम् ।  
 अष्टाधिकसहस्रं तु हुत्वाङ्गोलाज्यमादरात् ॥ ४७ ॥  
 आकाशपतितं विन्देद् दिव्यं तु गुलिकाद्वयम् ।  
 एकां कट्यां निवध्नीयादेकां तु वदने क्षिपेत् ॥ ४८ ॥  
 स्नेचरो वा मनोवेगो युवा स्याच्चिरजीवनः ।  
 बटाघः कृतिसाहस्रजपाश्चार्कैषसां पुनः ॥ ४९ ॥  
 हुत्वा तु पञ्चसाहस्रं यक्षिणी वशगा भवेत् ।  
 चक्रं हस्ततले ध्यात्वा षड्गुणान् षडरेष्वथ ॥ ५० ॥  
 तज्ज्वालादद्यमानं तु दष्टं स्पृष्ट्वा विषं हरेत् ।  
 पुराणदष्टमन्यं वा पञ्चमार्गेण ताडयेत् ॥ ५१ ॥  
 स्तोमो भवति च स्वस्थमावेशयति च भ्रुवम् ।  
 मण्डले चतुरग्रे तु चक्रं चूर्णैर्विलिख्य तु ॥ ५२ ॥  
 अरेषु मन्त्रमङ्गानि सन्धिष्वारूपां ततोदरे ।  
 इष्ट्वा तस्मिन् ग्रहप्रस्तं विन्यस्य प्रजपन् मनुम् ॥ ५३ ॥  
 भस्मना पञ्चमार्गेण क्षेपादाविश्य नश्यति ।  
 शङ्खशुभ्राधरो ध्यात्वा शङ्खामं च सुदर्शनम् ॥ ५४ ॥

तज्ज्वालामस्मसाम्भूतं विषं ध्यायन् जपेदपि ।  
 श्रावयेच्चासृतेनाथ गरलानि विनाशयेत् ॥ ५५ ॥  
 क्षुद्रग्रहादिशान्त्यर्थमिष्टा विष्णुं सुदर्शनम् ।  
 आज्यापामार्गसमिधः पञ्चगव्यचरुं तिलान् ॥ ५६ ॥  
 प्रत्येकाष्टसहस्रं तु जुहुयाच्च चरौ घृतम् ।  
 सम्पात्याष्टसहस्रं तु जपित्वा प्राशयेच्चरुम् ॥ ५७ ॥  
 क्षुद्रभूतग्रहरुजो नश्यन्त्यन्येऽप्युपद्रवाः ।  
 तन्मूत्या लेपनं रक्षःक्षुद्ररोगादिशान्तिदम् ॥ ५८ ॥  
 अपामार्गाग्रसमिधः पञ्चगव्यचरुं घृतम् ।  
 हुत्वासितारुणैः सूत्रैः परिस्तीर्य तु मण्डले ॥ ५९ ॥  
 अग्रसन्निधु कुम्भास्तु मध्ये दिक्षु नव न्यसेत् ।  
 चतुःक्षीरत्वचां तोयं नवरत्नानि काञ्चनम् ॥ ६० ॥  
 गन्धपुष्पाक्षतयुतान् वस्त्रसम्भ्रामवेष्टितान् ।  
 आसनादिक्रमात् तेषु स्वाबाहितसुदर्शनान् ॥ ६१ ॥  
 इष्ट्वा तैः क्षपयेत् साध्यं तत्सूत्रप्रथितं तु वा ।  
 साध्यहस्ते शिखायां वा कण्ठे वा कळयेज्जपनम् ॥ ६२ ॥  
 क्षुद्रग्रहार्मेयध्वंसि क्षपनं श्रीकरं च तत् ।  
 अत्युच्चशुक्लेऽङ्गुलीयं शतमानसुवर्णकम् ॥ ६३ ॥  
 कृत्वायुताज्यहोमेन सम्पात्य जपितं पुनः ।  
 तद्धारणेन रक्षा स्यादारोग्यायुष्करं तु तत् ॥ ६४ ॥  
 मेघचापैहरिस्त्र्येऽर्के शुक्लाष्टम्यां भृगोर्विने ।  
 शिखां शुक्लां तु जपितां निलनेदमिजित्कणे ॥ ६५ ॥  
 उदङ्मुखो जपेन्मन्त्रं क्षेत्रद्रोहो विनश्यति ।  
 मेघस्त्र्येऽर्के दशाहान्ते कीलमर्षोदये रवेः ॥ ६६ ॥  
 आश्विनं निलनेन्मन्त्री क्षेत्रद्रोहादिशान्तये ।  
 युग्मचापोदये कीले मौमांशे पुष्यमैत्रयोः ॥ ६७ ॥

नैर्गुण्डिके खनित्वा तु घृह्णाणा सा स्वभूर्भवेत् ।

आर्द्रिर्गुण्डिके बुधांशे वा ग्राम्या सिंहोदये तु मृत् ॥ ६८ ॥

तत् तत् क्षेत्रं स्वीयं भवति ।

क्षुद्रामिचारशान्त्यर्थं पञ्चगव्योक्षितैर्नैः ।

अपामार्गैस्तु जुहुयात् तद्भूत्या लेपयेच्च तम् ॥ ६९ ॥

क्षीरपृक्षचतुष्कत्वगव्यक्वाथेन सेचयेत् ।

चक्रमध्यस्थमात्मानं रक्षायै वा परं स्मरेत् ॥ ७० ॥

चक्रोदरस्थं ग्रस्तं तु दक्षमानं तदग्निना ।

आमयेद्यापि मनसा मुञ्चत्याविश्य तं ग्रहः ॥ ७१ ॥

अथ रम्ये शुचौ देशे षड्रं चक्रमालिखेत् ।

मध्ये पीतमरा रक्ताः श्यामाः स्युररसन्धयः ॥ ७२ ॥

नेमिः श्वेता बहिः कृष्णकोणं भूमण्डलं ततः ।

मध्ये तारं च तन्नाम मन्त्रार्णाः स्युररेषु षट् ॥ ७३ ॥

दक्षिणोत्तरयोश्चक्रद्वयमेवं विलिख्य तु ।

उत्तरे कुम्भमापूर्य सहेमकुसुमादिकम् ॥ ७४ ॥

तस्मिन् सुदर्शनं सम्यगावाधेष्ट्वा जपेदपि ।

याम्ये चक्रेऽग्निमाधाय तत्रावाह्य सुदर्शनम् ॥ ७५ ॥

अथ मार्गसमित्सर्पिस्तिलसर्षपतण्डुलान् ।

पायसं यञ्चगव्यं च प्रत्येकाष्टसहस्रकम् ॥ ७६ ॥

हुत्वा कुम्भे क्षिपेच्छेषं प्रतिद्रव्यं समन्त्रकम् ।

अर्धप्रस्थचरोः पिण्डं कुम्भवक्त्रे निक्षाय तु ॥ ७७ ॥

सार्धं नीराज्य कुम्भेन राधावस्याष्टमे षट्म् ।

कुम्भाद् दक्षिणतो बहिं परिध्याद्यं च विन्वसेत् ॥ ७८ ॥

अथ नक्षो विष्णुगणेश्यः सर्वशान्तिकरेभ्यः प्रतिगृह्णन्तु शान्तये नमः ।

हुतशेषान्वसानेन दक्षदिक्षु बलिं हरेत् ।

क्षत्रिंशुक्रमे पात्रे मज्जपूर्णं निषाय तम् ॥ ७९ ॥

चक्रेष्वग्नौ चतुर्विंशु हुत्वा क्षुद्रो विनश्यति ।  
 वेदाङ्गैरपामार्गसमिन्निर्गन्धसेकतः ॥ ८० ॥  
 हुत्वा क्षुद्रादिनाशः स्याद् विष्णुपञ्चमिरात्रिषु ।  
 रौद्रप्राजेशपिच्यर्क्षे जम्बूकणिचटोद्भवाः ॥ ८१ ॥  
 यष्टिः सीमान्तरे स्थाप्या भूः स्वीया स्याद् विधूदये ।  
 द्वितालमाश्विनं कीलं क्षेत्राख्याकर्मसंयुतम् ॥ ८२ ॥  
 सिंहस्येऽङ्गारके विष्टयां क्षेत्रे तदुदये खनेत् ।  
 मेन्द्रोरेकांशगतयोर्मृद् प्राच्या भूः स्वसाद् भवेत् ॥ ८३ ॥  
 मुदशनेन सर्वत्र जपित्वा कर्म साधयेत् ।  
 अश्वत्थोदुम्बरप्लक्षखदिराणां तु सारतः ॥ ८४ ॥  
 जम्ब्वामलकनिम्बानामश्वत्थस्य च कारयेत् ।  
 वृषभश्वगजाहीश्व खरसिंहद्विकानपि ॥ ८५ ॥  
 चक्रं च विष्टयां तद्विष्णु ग्रामादेः परितः खनेत् ।  
 मुदशनेन संमन्थ्य सर्वरक्षाकरं भवेत् ॥ ८६ ॥  
 शुक्ले चतुर्थ्यामष्टम्यामेकादश्यां च पर्वणि ।  
 ईष्वक्षिमुनिदेवानां विष्टिर्यामेऽष्टदिवसु च ॥ ८७ ॥  
 कृष्णे तृतीयासप्तम्योर्वशम्यां मौतिके दिने ।  
 ऋतुवेदाहचन्द्राणां यामे दिक्षूदयः स्मृतः ॥ ८८ ॥  
 पुनर्नयो नरो नागो नृपो नारिर्नगात् पुनः ।  
 तत्कालविष्टिनाडी स्याद् वर्ज्याः शुक्लादितः क्रमात् ॥ ८९ ॥  
 षट्श्व किंशुको वेणुरश्विषुको विकङ्कतः ।  
 घातकी च स्तुहिः कर्णी विष्टिवृक्षाः क्रमादिमे ॥ ९० ॥  
 क्रमाद् विष्टशुदयेष्वेतान् स्वाश्रासु परितः खनेत् ।  
 पराङ्मुखं स्मरन् विष्टिं सस्यरक्षा कृता भवेत् ॥ ९१ ॥

१. 'उषा', २. 'इष्वभिसु', ३. 'यो' च. पाठः. ४. 'यो' क. च. पाठः.  
 ५. 'वृ', ६. 'यो' च. पाठः

सिंहो व्याघ्रो वराहश्च गर्वमोऽथ गजो वृषः ।

श्वा चेति करणानि स्युस्तेषु श्वा विष्टिरुच्यते ॥ ९२ ॥

विष्टिध्यानं च—

सजलजलदमूर्तिः पिण्डितस्थूलजङ्घा

कपिलनयनकेशी चक्रदंष्ट्रोषघोणा ।

मुखकुहरविनिर्यद्वह्निपिण्डैः समस्तं

भुवनमिह वहन्ती तूर्णमायाति विष्टिः ॥ ९३ ॥

अथ सुदर्शनयन्त्रं —

षट्कोणमध्यगततारगसाध्यनाम मन्त्रार्णकोणमथ सन्धिगताङ्गषट्कम् ।

बाह्याम्बुजाष्टदलकेसरगस्वराब्जं साष्टाक्षरं तदथ षोडशपत्रमब्जम् ॥ ९४ ॥

तत्कादिवर्णयुगकेसरकं दलेषु सद्वादशार्णकवचास्रठयुग्मं + + ।

बाधे सविन्दुशिवकोपविदर्मिताख्यं त्रिः पाशवेष्टितमबाहुकुशकेन तद्वत् ॥

भूमण्डलं त्वथ बहिर्विधिना लिखित्वा मूर्जेऽथवा कनकपत्रसितांशुकादौ ।

हुत्वाभिपूज्य कनकेन गुलीकृतं तद् रक्षाकरं सफलमीतिहरं घृतं स्यात् ॥

वृत्ते मध्ये लिखेत् तारं षडराणि च तद्वहिः ।

मन्त्राक्षराणि षट्केषु सन्धिष्वङ्गानि च क्रमात् ॥ ९७ ॥

सम्पूज्य साज्यं कुम्भेन घृतं श्वासज्वरापहम् ।

विस्वपङ्कजयोः पञ्च पृथगङ्गानि यत्नतः ॥ ९८ ॥

दग्ध्वा सन्मन्त्रितं भस्म क्षुद्ररोगग्रहापहम् ।

चतुःक्षीरत्वचो ब्राह्मीं लक्ष्मीचन्दनरोचनाः ॥ ९९ ॥

सुरसाविस्वदूर्वाश्च कुशापामार्मराजिकम् ।

गुग्गुलं पद्मकं कुष्ठं कान्तं सत्कुङ्कुमं निशाम् ॥ १०० ॥

गोमयेन तु मिश्रित्व गन्धैरन्यैश्च संयुतम् ।

दग्ध्वा सुदर्शनेनाग्नौ तद्गस्मानेन मन्त्रितम् ॥ १०१ ॥

क्षुद्रप्रमपयृत्युजं श्रीमदारोग्यदं परम् ।

महासुदर्शनो मन्त्रो लिख्यते वै यथास्ति ॥ १०२ ॥



उद्धारो व्यत्ययो वास्य कर्तव्यो नेति दर्शनात् ।

ओं नमो भगवते महासुदर्शनाय महाचक्रराजाय रक्ष मम शत्रून्  
नाशय दूर दारय भिन्धि ज्वल ज्वालय शतसहस्रकिरणप्रज्वलितशिलादु-  
ष्पेक्ष्य दारुण दुष्टदेहनात्मक देह पच लय पातय मर्ज प्राप्तय मुदुष्टे पुरुष-  
न्त्रांश्चूर्णय परप्रयुक्तैर्मन्त्राणामष्टादशकं स्फोटय पॅरसिद्धिं वो गृह परमन्त्रान्  
संहर रर मद्यमांसाभिषरुधिरभोजनप्रिय तीक्ष्णत्रिविद्यसुरासुरेन्द्रसङ्गमयात्राचै-  
मथन शङ्खचक्रचापोद्यतकर नरनारायण बराह लिहि पिळि मिळि निळि मळ  
मर्द यक्षराक्षसभूतपिशाचकूश्माण्डशकुनीयुवतीविनायक ज्वरसर्वलूतविषविष्क-  
म्भकान् हर मारय ललषु त्रिविक्रम बलिन वरपुराण विष्वक्सेन करवराय  
सग्रहान् मोटय मञ्ज आविश कञ्ज विष्णुकवचमनुस्मर ठठ । अस्यास्त्रबीजम् ।  
आचक्राय ठठ हृदयम् । विचक्राय ठठ शिरः । सुचक्राय ठठ शिखा । सं-  
चक्राय ठठ कवचम् । महाचक्राय ठठ अस्त्रम् ।

ऋषिरस्य अहिर्बुध्निः घृतिश्छन्दोऽस्य दैवतम् ॥ १०३ ॥

महाविष्णुः पुरश्चर्यां सहस्रं चाष्टकं जपम् ।

गुरुवक्रादधीतोऽयं पाठमात्रेण सिध्यति ॥ १०४ ॥

अथ कृष्णचतुर्दश्यामहोरात्रमुपौषितः ।

दक्षिणाभिमुखो भूत्वा श्मशाने वा चतुष्पथे ॥ १०५ ॥

अर्धरात्रे जपेन्मन्त्रं यद्यदिष्टं तदाप्नुयात् ।

शत्रुनिग्रहकामस्तु जुहुयात् सर्षपैर्निशि ॥ १०६ ॥

त्रिसन्ध्यमष्टशतकं राजीहोमेन किङ्कराः ।

भवन्ति रक्षोभूताद्याः साधयन्ति च वाञ्छितम् ॥ १०७ ॥

इत्थं सुदर्शनमनोरुदितं विधानं सर्वार्थसाधनमिदं हरिमक्तिमाजाम् ।

येनापमृत्युविपदो विलयं प्रयान्ति क्षुद्रामयग्रहकृताश्च जपादिकृत्यैः ॥ १०८ ॥

इति श्रीमहाशानशिवगुरुदेवपद्धतौ सिद्धान्तसारे मन्त्रपादे  
सौदर्शनः सप्तत्रिंशः पटलः ।

अथाष्टात्रिंशः पटलः ।

अवालिबार्धसंसिद्धौ वक्ष्ये त्रैलोक्यमोहनम् ।

मन्त्रं ससाधनध्यानज्ञानपूजार्चनादिकम् ॥ १ ॥

तारं ह्युत्पुरुषशब्दश्च सदन्तः षोडशोऽक्षरम् ।

सौनन्तश्च महाकालौ प्रतिरूपपदं धराम् ॥ २ ॥

क्ष्मी(णिहाल्लचस्वः ! निवास सकल)जगत्क्षोभण! सर्वस्त्रीहृदयदारण!  
त्रिभुवनमनोन्मादकर, सुरासुरमनुजसुन्दरीजनमनांसि तापय दीपय शोषय मारय  
स्तम्भय भ्रामय द्रावय आकर्षय परमसुखसौभाग्यकर, सर्वकामप्रद, अमुकं हन  
चक्रेण गदया खड्गेन सर्वान् भिन्द पाशेन कड्ढ अरूकुशेन ताडय तुरु किं  
तिष्ठसि तावद् यावत् समीहितं मे सिद्धं भवतु हुं फट् । नमः पुरुषोत्तमा-  
प्रतिरूप लक्ष्मीनिवास, हृदयाय नमः । सकलजगत्क्षोभण, सर्वस्त्रीहृदयदारण  
शिरसे ठठ । त्रिभुवनमनोन्मादकर शिखायै वषट् । सुरासुरमनुजसुन्दरीज-  
नमनांसि तापय दीपय शोषय मारय स्तम्भय द्रावय आकर्षय क्वचाय  
हुम् । परमसुखसर्वसौभाग्यकर सर्वकामप्रद अमुकं हन चक्रेण गदया ख-  
ड्गेण सर्वान् भिन्द पाशेन कड्ढ अस्त्राय फट् । तुरु किं तिष्ठसि तावद् यावत्  
समीहितं सिद्धं भवति हुं फट् नेत्राभ्यां बौषट् ।

स्वयमेवेत्यमङ्गानि नेत्रान्तानि भवन्ति षट् ।

नमस्त्रैलोक्यमोहन, हृषीकेशप्रतिरूप, मन्मथ सर्वस्त्रीहृदयाकर्षणागच्छ  
नम इति व्यापकस्य मन्त्रः । आवाहनमन्त्रश्चायम् ।

वत्सो नामास्य तु ऋषिः काम इत्यपि केचन ॥ ३ ॥

अस्युत्कृतिर्भवेच्छन्दो हृषीकेशश्च देवतम् ।

मन्त्रमाचार्यतो लब्ध्वा ज्ञानानुष्ठितनैत्यकः ॥ ४ ॥

विष्णुमन्थ्यर्च्य पञ्चाशत्सहस्रं प्रजपेन्मनुम् ।

माभिदग्ने जले स्थित्वा जलैरङ्गलिपूरितैः ॥ ५ ॥

स्वयूर्ध्वं जपितैर्मन्त्री सहस्रमभिषेचयेत् ।

ततस्तु वैष्णवे वदौ जुहुयात् पायसं घृतम् ॥ ६ ॥

१. 'वासान्तव', २. 'सि तांसि ता' ख. पाठः.

दधि क्षीरं च शुक्लानं द्वादश द्वादशाहुतीः ।  
 एकैकमङ्गमन्त्राणां पलाशसमिधां शतम् ॥ ७ ॥  
 शुक्लाक्षतांस्तिलैर्मिश्रान् सहस्रं घृतसेचितान् ।  
 ततस्त्रिमधुराक्तानि पुष्पाणि च फलानि च ॥ ८ ॥  
 दधीनि ब्रह्मसमिधो जुहुयात् तु शतं शतम् ।  
 पूर्णा हुत्वा ततो विभ्रान् शक्त्या सम्पूज्य भोजयेत् ॥ ९ ॥  
 ततः सिध्यति मन्त्रोऽयं ध्यानपूजाहुतादिभिः ।

ध्यानं च —

आधारश्चर्किं कूर्मं च शेषं मूयोगंपीठके ॥ १० ॥  
 पर्मादीन् कन्दनालाब्जसूर्यसोमाभिमण्डलैः ।  
 पत्रादीन्निगुणव्यासावात्मादित्रयकर्णिके ॥ ११ ॥  
 अब्जेऽस्मिन् गरुडारूढं सिन्दूरारुणविग्रहम् ।  
 अष्टबाहुमुदारारुं सुकुमारं स्मिताननम् ॥ १२ ॥  
 सर्वाङ्गसुन्दरं कान्तिलावण्यापूर्णयौवनम् ।  
 मदाघूर्णितताम्राक्षं शृङ्गाररसविह्वलम् ॥ १३ ॥  
 दिव्यमास्याम्बुरालेपं मकुटादिविभूषणैः ।  
 मूर्धितं कौस्तुभोरस्कं श्रीवत्साङ्कितवक्षसम् ॥ १४ ॥  
 शङ्खं चक्रं च सद्यरं शार्ङ्गं स्वर्गं गदामपि ।  
 मुसलाङ्कुशपाशांश्च विभ्राणं क्रमशो मुजैः ॥ १५ ॥  
 लक्ष्मीं वामोरुनिहितां हेमवर्णां विभूषिताम् ।  
 मौलिकुण्डलहाराद्यैर्बामहस्तपृष्ठान्बुजाम् ॥ १६ ॥  
 देवं दक्षिणहस्तेन क्षिप्यन्तीं कामविह्वलाम् ।  
 श्रीवत्सकौस्तुभौ नाम्ना वनमालां च वक्षसि ॥ १७ ॥  
 पीताम्बरादिकं चान्यन्मौलिं मकरकुण्डले ।  
 वजेत् स्वनाम्ना ताराद्यं हाराधामरणानि च ॥ १८ ॥

महासुदर्शन, चक्रराज, सर्वदुष्टभयहृत्, छिन्द हन विदारव परम-  
 त्राम् प्रस भक्षय भूतानि प्रासव हुं फट् इति चक्रं पूजयेत् । अक्षरपाद्-

अन्याय ठठ । नन्दकलरुगाय नमः । असाय ठठ । मृतप्राणाय विषाहे च-  
सुविषाक भीमहे तजो मसा प्रचोदयात् ठठ । संवर्तकमुसकाय पोषय हुं  
फद् ठठ । पाशकन्ध आकर्षय हुं फद् ठठ । अङ्कुक्ष कब्ड तर्ज ठठ ।

एवमिष्टायुधान्यष्टौ

ओं पशिराजाय ठठ ।

अनेन गरुडं यजेत् ।

अथ ज्ञात्वा तु विधिवन्नैत्यकोक्तप्रकारतः ॥ १९ ॥

मत्वा यागालयद्वारं क्षालिताङ्गिकरः सुधीः ।

अचान्तः पूजयेद् द्वाराद् वहिः पीठगतान् मणान् ॥ २० ॥

वैनतेयादिभ्यः समस्तविष्णुपरिवारेभ्यो नमः ।

प्राग्द्वारपीठयोर्मध्ये क्षेत्रेशं स्वारूपया यजेत् ।

धातारं च विषातारं शुक्लकृष्णौ चतुर्भुजौ ॥ २१ ॥

शङ्खशङ्खगदाहस्तौ सविस्मयकरो यजेत् ।

मध्ये गङ्गां च यमुनां निधी द्वारोर्ध्वपार्श्वयोः ॥ २२ ॥

अङ्गुपथौ धनं मूरि सवन्तौ शुक्ललोहितौ ।

ऊर्ध्वोदुम्बरमध्यस्थां द्वारलक्ष्मीं यजेत् ततः ॥ २३ ॥

ओं शार्ङ्गाय सशराय नमः । •

नाराचास्रमिति क्षिप्त्वा विघ्नान् निस्सार्य वाग्यतः ।

श्राकारमक्षतः कृत्वा समासीनो निजासने ॥ २४ ॥

विषाय मृतशुद्धिं च शोषणादित्रयं तथा ।

शुद्धं स्मृत्वा त्रिषास्त्रेण करशुद्धिं विषाय तु ॥ २५ ॥

सकृन्मूलेन संमृज्य चाङ्गान्यङ्गुलिषु न्यसेत् ।

अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तं नेत्रं च तल्लयोस्ततः ॥ २६ ॥

मूलेन व्यापकं देहे विन्यस्याङ्गानि षट् क्रमात् ।

ध्यात्वा प्रभुज्जमात्मानं रक्तं रक्तान्बरादिकम् ॥ २७ ॥

शङ्खचक्रधरं शार्ङ्गकामपञ्चोषुधारिणम् ।

आराध्य गन्धपुष्पाद्यैरथ स्मृत्वा हृदन्तुजे ॥ २८ ॥

परं ज्योतिरनिर्देश्यमानन्दं मनसार्चयेत् ।

अक्षकालितपात्रेऽर्घ्यमापूर्य हृदयेन तु ॥ २९ ॥

स्मरबीजं न्यसेत् तस्मिन् बीजे च कुसुमार्दिमः ।

मन्मथाय विग्रहे कामदेवाय धीमहे, तस्यो गन्धर्वः प्रचोदयात् ।

अनया स्मरगायत्र्या स्पृष्ट्वा द्रव्याणि शोषयेत् ॥ ३० ॥

वेन्वासृतीकृतं त्वर्घ्यं रक्षितं चक्रमुद्रया ।

तज्जलैः स्वशिरः प्रोक्ष्य पूजाद्रव्यं तथा क्षितिम् ॥ ३१ ॥

पातालमूलादारभ्य शक्तिं चाधारसंज्ञिताम् ।

चतुर्भुजां शंखचक्रकृताञ्जलिपुटां स्मरेत् ॥ ३२ ॥

पातालानामघःकूर्मं रैक्तं शेषं च पाण्डुरम् ।

कृताञ्जलिं भूषिताङ्गं चक्रलाञ्जलधारिणम् ॥ ३३ ॥

हलशुसलधरं वा ।

नीलाब्जभां भूषिताङ्गीं नीलोत्पलकरां भुवम् ।

ततः सिंहासनं हैमं धर्मादीन् सितविग्रहान् ॥ ३४ ॥

कृष्णवर्णानधर्मादीन् मध्ये सैत्त्वादिकान् गुणान् ।

शुक्लं पद्मं च तन्मूलकन्दनालेष्वनुक्रमात् ॥ ३५ ॥

मायां विद्यां कलातत्त्वं श्यामशुक्लहरिद्विश्रुति ।

सोमसूर्याग्निविन्धानि तारस्वाख्यानमोऽन्तकम् ॥ ३६ ॥

पूजयेदिति यावत् । ॐ परमहृग, सौभाग्यकर, अपतिरूप, केशव  
स्मर हुं फट् त्रैलोक्यमोहनासनाय नमः —

बायव्यकोणादीशान्तं गणेशं च सरस्वतीम् ।

गुरुपङ्क्तौ यजेदेतान् नारदं नलकूबरम् ॥ ३७ ॥

शुक्रं परात्मकगुरुं परमेष्ठिगुरुं तथा ।

द्विशुजान् पूर्वसिद्धांश्च ध्याननिष्ठान् समर्चयेत् ॥ ३८ ॥

ततो गन्धाक्षतान् पुष्पं पद्ममध्ये निधाय तु ।  
 पुष्पाञ्जलिकरो मूलं स्मरन् नामिसरोरुहात् ॥ ३९ ॥  
 उत्कृष्य तत् परं ज्योतिर्नीत्वा हृत्कमलं ततः ।  
 आनन्दज्ञानमात्रं तन्नीत्वोर्ध्वं च हृदाम्बुजात् ॥ ४० ॥  
 कण्ठभ्रूमध्यगं बिन्दुं ततश्च द्वादशान्ततः ।  
 नीत्वाथ बिन्दुमार्गेण संयोज्य कुसुमाञ्जलौ ॥ ४१ ॥  
 योगपीठस्थमूर्तौ वा स्थण्डिलाज्येऽथ वा न्यसेत् ।  
 अम्बोजाङ्कुशमुद्रे द्वे बद्ध्वाभिमुखतां नयेत् ॥ ४२ ॥  
 गदाचक्राख्यमुद्राभ्यां सन्निधानं च रोधनम् ।  
 तत्तत्पार्ष्णनया युक्त्या भक्त्या देवस्य कल्पयेत् ॥ ४३ ॥  
 मूलेन व्यापकं कृत्वा मुद्राश्चैताः प्रदर्शयेत् ।  
 उत्तानया दक्षिणया सारिताङ्गुष्ठया परम् ॥ ४४ ॥  
 मुष्टयोङ्गुष्ठं गृहीत्वा तु तर्जन्यादिचतुष्टयम् ।  
 प्रसार्य वामहस्तस्य परतर्जनिकायुतम् ॥ ४५ ॥  
 कल्पयेच्छङ्खमुद्रैवा हरेः प्रीतिकरी मता ।  
 अन्योन्यसंमुखौ हस्तौ विधाय प्रसृताङ्गुली ॥ ४६ ॥  
 वामेतराङ्गुष्ठगतौ व्यत्यासाद् बाळिकाद्वयम् ।  
 चक्रायुधप्रीतिकरी चक्रमुद्रा भवेदियम् ॥ ४७ ॥  
 अन्योन्यामिमुखौ हस्तौ मिथश्च प्रथिताङ्गुली ।  
 प्रसार्य मध्यमे युक्तौ गदामुद्रेयमीरिता ॥ ४८ ॥  
 कनिष्ठानामिकायुग्मं ज्येष्ठयावध्य कुञ्चितम् ।  
 तर्जनीमध्यमायुग्मं मुक्त्वा स्यात् खद्गसंज्ञिता ॥ ४९ ॥  
 अङ्गुष्ठेन समावध्य कनिष्ठानामिकाद्वयम् ।  
 मध्यमाग्रसमाक्रान्तिं तर्जन्यप्रयुतस्य च ॥ ५० ॥

१. 'द्वैविताः प्रदर्शयेत्' ग. पाठः. २. 'मिथश्च प्रथिताङ्गुली', ३. 'स्त'.

प्रसारितस्य वामस्य करस्याग्रं शनैः शनैः ।  
 वामप्रकोर्परक्रान्तकोर्परस्येतरस्य च ॥ ५१ ॥  
 ज्येष्ठातर्जनीक्राम्यामग्रं स्पृष्ट्वा प्रसार्य तु ।  
 शार्ङ्गमुद्रा भवेदेषा शार्ङ्गपाणेः प्रियङ्करी ॥ ५२ ॥  
 वामेतरमुजद्वन्द्वमुष्टयेकीकरणान्मता ।  
 गर्भितप्रसृताङ्गुष्ठा मुद्रा मुसलसंज्ञिता ॥ ५३ ॥  
 वाममुष्टेस्तु तर्जाग्रं ज्येष्ठिकाग्रे निधाय तु ।  
 अन्यमुष्टिनिसृष्टेन तर्जन्यग्रेण संस्पृशेत् ॥ ५४ ॥  
 वामाङ्गुष्ठस्य मूलं तु पाशमुद्वेयमीरिता ।  
 तर्जनीं वाममुष्टेस्तां प्रसृतां पञ्चशालिना ॥ ५५ ॥  
 मुष्टिरूपेण चान्येन गृहीत्वा तस्य तर्जनीम् ।  
 आकुञ्चिताग्रं कृत्वा स्यान्मुद्रा चारुकुशरूपिणी ॥ ५६ ॥  
 मध्यमानामिके मध्योज्येष्ठिकाभ्यां निपीडिते ।  
 कनीयसीमूलयुग्मे विनिधाय प्रवेशिनीम् ॥ ५७ ॥  
 श्रीवत्समुद्रा नामैषा श्रीवत्साङ्गप्रियङ्करी ।  
 अधोमुखस्य वामस्य करस्यापि कनीयसीम् ॥ ५८ ॥  
 अनामामन्यतर्जन्या कनीयस्या यथाक्रमम् ।  
 आबद्ध दक्षिणज्येष्ठामध्यमानामिकान्नयम् ॥ ५९ ॥  
 ऊर्ध्वाग्रं वामतर्जन्या संयुतं प्रविधाय च ।  
 ज्येष्ठान्याङ्गुलिमूलेषु वामज्येष्ठां च मध्यमाम् ॥ ६० ॥  
 प्रविन्यसेदतिष्ठिष्ठा मुद्रेयं कौस्तुभात्मिका ।  
 द्विहस्तज्येष्ठिकाक्रान्ततर्जाभ्यां गलादितः ॥ ६१ ॥  
 आपादं संस्पृशेन्मुद्रा वनमालामिधा मता ।  
 विपर्यस्तौ क्रौ कृत्वा मिथो ग्रथितबालकौ ॥ ६२ ॥  
 सुष्ठिष्टायततर्जन्यौ लम्बिताङ्गुष्ठयुग्मकौ ।  
 कुटिलानामिकामध्याकल्पितोभयपक्षकौ ॥ ६३ ॥

मुद्रेयं पक्षिराजस्य विपक्षाहिविनाशिनी ।  
 पूर्वोक्ता योनिमुद्रेव काममुद्रेति कथ्यते ॥ ६४ ॥  
 मुष्टीकृतकरद्वन्द्वप्रसृताभ्यां स्वमूर्धनि ।  
 निधाय ज्येष्ठिकाग्रभ्यां मुद्रा त्रैलोक्यमोहिनी ॥ ६५ ॥  
 प्रागादिकेसग्रेषु क्रोणेष्वम्बादिषु क्रमात् ।  
 हृच्छिरश्चूलिकावर्महेतीन् देवाकृतीन् यजेत् ॥ ६६ ॥  
 देवाङ्गेभ्यस्तदङ्गानि दीपेभ्यो दीपका इव ।  
 लक्ष्मीं वाणीं रतिं प्रीतिं कीर्तिं शान्तिं विभूषिताम् ॥ ६७ ॥  
 तुष्टिं पुष्टिं च पूर्वादिदलाग्रेष्वर्चयेदिमाः ।  
 आपीतरक्तगौराभ्यां श्यामा सितशशिप्रभा ॥ ६८ ॥  
 पद्मवर्णा पिशङ्गा च चामराब्जकरास्तु ताः ।  
 प्रागादिदिक्षु तद्बाह्ये सितरक्तारुणप्रभान् ॥ ६९ ॥  
 श्यामं च शङ्कारिगदामुसलान् स्वास्त्रमस्तकान् ।  
 क्रोणेषु पीतगगनसितकृष्णनिभान् क्रमात् ॥ ७० ॥  
 शार्ङ्गस्यङ्कुशपाशांस्तु ध्यात्वा स्वस्वास्थ्यया यजेत् ।  
 तद्बाह्यावरणे स्वाशास्थितान् सायुधवाहनान् ॥ ७१ ॥  
 परिवारैः स्वकैर्युक्तान् दश शक्रादिकान् यजेत् ।

अथ तद्बाह्यावरणे —

कुमुदं कुमुदाक्षं च पुण्डरीकं च वामनम् ॥ ७२ ॥  
 शङ्कुकर्णं सर्वनेत्रं सुमुखं सुप्रतिष्ठितम् ।  
 कोटिकोटिगणाधीशानसिखेटकरानिमान् ॥ ७३ ॥  
 भूषितान् मकुटाद्यैश्च दिव्यमाल्याम्बरान् यजेत् ।  
 पिङ्गलश्मश्रुकेशान्तं श्यामवर्णं चतुर्भुजम् ॥ ७४ ॥  
 शङ्खचक्रगदाहस्तं नासान्ते तर्जनीकरम् ।  
 विष्वक्सेनं च संपूज्य देवं संपूजयेत् ततः ॥ ७५ ॥  
 भोमर्ष्यं कल्पयामीति शिरस्यर्ष्यं प्रदाय तु ।  
 तथा पाथं चरणयोरेवं चाचमनादिकम् ॥ ७६ ॥



अर्घ्यादिवोढशोद्दिष्टैरुपचारैस्तमर्चयेत् ।

विभवे सति पूर्वोक्तैर्द्वात्रिंशदुपचारकैः ॥ ७७ ॥

मूलमन्त्रस्य तु पदैस्ताराद्यैस्तु नमोऽन्तकैः ।

पुण्यैः क्षमिरलङ्कृत्य तारपूर्वं भ्रियै नमः ॥ ७८ ॥

इत्युत्सङ्गे समासीनां लक्ष्मीं देवस्य पूजयेत् ।

नैवेद्यान्तं च बह्यन्तं होमान्तं वापि शक्तितः ॥ ७९ ॥

सर्वत्र स्मरगायत्र्या संपूजयोक्तोपचारकैः ।

यथाशक्ति जपेन्मन्त्रं हस्तस्थचुल्लफोदकम् ॥ ८० ॥

गन्धपुष्पान्वितं कृत्वा जानुभ्यामवनिं गतः ।

देवस्य दक्षिणे हस्ते जपादिफलमर्पयेत् ॥ ८१ ॥

एवं नित्यार्चनं कृत्वा शक्त्या विप्रांश्च भोजयेत् ।

स्वयं च मुक्त्वा शेषेण कृतकृत्यो भवेन्नरः ॥ ८२ ॥

हृषीकेशः स्वयं साक्षात् पुरुषोत्तम उच्यते ।

तस्य मान्मथवीजं तु मन्त्रस्त्वैकाक्षरः स्मृतः ॥ ८३ ॥

स्मरवीजं ततो व्योम सप्तमस्वरसंयुतम् ।

श्वेतो वामाक्षियुक्तश्च ब्रह्मा रुद्रः स्वरान्वितः ॥ ८४ ॥

दीर्घो वक्त्रश्च हृदयं मन्त्रोऽष्टार्णः प्रकीर्तितः ।

त्रैलोक्यमोहनश्चैव साधनाथं पुरोदितम् ॥ ८५ ॥

क्षरबीजयुतैर्दीर्घैः स्वरैरङ्गानि जातिभिः ।

जपतः सर्वकामानि भवन्ति नचिराश्रिव ॥ ८६ ॥

तारं हृत् साक्षिकुम्भं च श्वेतश्चोमापतिस्त्वतः ।

सोष्टाम्भः कर्णगं शुक्लं रक्तं पार्श्वमथापही ॥ ८७ ॥

सोष्टं त्वक् च महाकालैः सं दीर्घं छगलण्डकः ।

दीर्घः पिनाकी बाली च स्वाहान्तोऽष्टादक्षाक्षरः ॥ ८८ ॥

मन्त्रो निरङ्गावरणो क्षमाधिपतिसंज्ञितः ।

आपिस्तु गौतमश्चछन्दो धृतिर्विष्णुंश्च देवतम् ॥ ८९ ॥

दारिद्र्यक्षमनः पुष्टिश्रीसौभाग्यसुखप्रदः ॥ ९० ॥

ध्यानं च—

क्षीरोदेन्दुसुणालकुन्दधवलः पद्मेन्दुविम्बाननो

हस्ताभ्यां दक्षिणैः पूर्णचक्रं कुम्भं च पूर्णामृतम् ।

विभ्रन्मौलिविचित्रहारकंठकाष्णामूषितः कौस्तुभी

ध्येयोऽन्नाधिपतिः प्रसन्नवदनः पीताम्बरो वामनः ॥ ९१ ॥

साधकायाज्ञपानार्थं प्रयच्छन्तमनुस्मरन् ।

अयुतं तु जपेन्मन्त्रं पुरश्चरणसिद्धये ॥ ९२ ॥

दध्योदनं तु सप्तमष्टोत्तरसहस्रकम् ।

जुहोत्वग्निं कलियुगे जपहोमौ चतुर्गुणौ ॥ ९३ ॥

सिद्धमन्त्रस्ततोऽन्नाद्यं श्रियं चाप्नोति पुष्कलाम् ।

अन्नं हुत्वान्नवान् ग्रीहिद्यास्याद्यैस्तु समृद्धिमान् ॥ ९४ ॥

मण्डकैः शतपुष्पाणां बीजैरीतिर्विनश्यति ।

परचक्रभयं राजा क्षत्रुचोरभयादिकम् ॥ ९५ ॥

यद् दारिद्र्यभयं चान्यत् क्षुद्ररोगभयं तथा ।

शतपुष्पस्य बीजानां होमात् संशयमेद् ध्रुवम् ॥ ९६ ॥

दुर्गे वा विषमे मार्गे मये जाते तथा ग्रहे ।

देवं स्मरन् जपन् मन्त्रं दारिद्र्याच्च विमुच्यते ॥ ९७ ॥

त्रैलोक्याक्रमणाकारं त्रायन्तं महतो भयात् ।

ध्यात्वात्मानं परं वापि तच्छृण्वन्त्यै जपेन्मनुम् ॥ ९८ ॥

भित्तौ वापि पटे वापि शक्तः संपूजयेद्दरिम् ।

सामेनाज्येन वामेन साज्यदध्योदनेन वा ॥ ९९ ॥

नित्यहोमं यथाशक्ति कुर्वतः श्रीरनुत्तमा ।

यद्यदुद्दिश्य जुहुयाद् दध्यन्नं घृतसंयुतम् ॥ १०० ॥

तत्तदस्य भवत्येव भक्तस्येह परत्र च ।

इत्थं विचार्य बहुधा बहुतन्त्रसिद्धं त्रैलोक्यमोहनमनोविपुलं विधानम् ।  
सङ्घिष्य साधकजनस्य हिताय गीतमन्त्राधिपस्य च हरेरिह कल्पदृष्ट्या ॥ १०१३ ॥

इति श्रीभवीशानशिष्यगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे  
त्रैलोक्यमोहनवामनमन्त्रपटलोऽष्टात्रिंशः ।

अथैकोनचत्वारिंशः पटलः ।

विषग्रहामयार्तीनामिति पूर्वं प्रदर्शितम् ।  
वस्तुनिर्देशपटले यस्मात् तदथ कथ्यते ॥ १ ॥  
अभिवन्द्य गुरुं तत्र नागांश्चान्तपूर्वकान् ।  
सङ्घिष्य विषतन्त्रेभ्यो लोकानां हितकाम्यया ॥ २ ॥  
मन्त्रध्यानौषधाद्यैस्तत्प्रतीकारः प्रदर्श्यते ।  
फणिनो षोणसाश्चैव राजिला व्यन्तरास्तथा ॥ ३ ॥  
फणिनो द्विविधास्तेषु दिव्या भौमाश्च ते पुनः ।  
ब्राह्मणैश्च विद्मद्वा इति सर्वे चतुर्विधाः ॥ ४ ॥  
दिव्या ये कद्रुतनयाः सहस्रं कामरूपिणः ।  
किरीटहास्केयूरमकुटाद्यैर्विभूषिताः ॥ ५ ॥  
दिव्यमास्याम्बरालेपा नागाः सर्वे महौजसः ।  
तेषामष्टौ प्रधानास्तु शेषबासुकिताम्रकाः ॥ ६ ॥  
कार्कोटकोऽथ पद्मश्च महापद्माभिधानकः ।  
शङ्खपालश्च गुळिको भानुवारादिपालकाः ॥ ७ ॥  
सैरिद्यारस्य पूर्वर्धे शङ्खपालाधिदैवतम् ।  
मुळिकस्यापरार्धस्य गोप्ता तशिष्कमाश्च ते ॥ ८ ॥  
ये नागाः कद्रुतनयाः सहस्रं भोगक्षुत्विनः ।  
केचित् पातालनिलया मूयन्निषगिरिवासिनः ॥ ९ ॥  
भुवःस्वर्वासिनः केचिद् बभेद्वनिलयाः परे ।  
शुक्ला रक्षाश्च पीताश्च कृष्णाश्च ब्राह्मणप्रदवः ॥ १० ॥

सहस्रफणिनः केचिदष्टसप्तकपदशतैः ।  
 पञ्चवेदत्रिकश्लोकसप्तपञ्चकशैर्युताः ॥ ११ ॥  
 एतेषां वंशजा येऽन्ये तेषां संख्या न विद्यते ।  
 क्रमात् तद्वंशजा ये ते दिव्यसामर्थ्यवर्जिताः ॥ १२ ॥  
 यत्रतत्रनिवासास्ते सर्वास्त्वेकफणाः स्मृताः ।  
 पूर्वकर्मवशात् तेऽपि दक्षन्ति मनुजादिकान् ॥ १३ ॥  
 देवतानां प्रकोपाद् वा क्रूरपापनिषेवणात् ।  
 स्वस्थानरक्षणाद् वापि दक्षन्त्याक्रान्तितो भयात् ॥ १४ ॥  
 मिथः सङ्करसंभूता घोणसा राजिलादयः ।  
 आषाढादित्रिमासेषु गर्भं धत्ते हि सर्पिणी ॥ १५ ॥  
 कार्तिके मार्गशीर्षे वाप्यण्डानां विंशतेः परम् ।  
 आचत्वारिंशदण्डानि सूते नानाविधानि सा ॥ १६ ॥  
 तानि सप्तदिनादूर्ध्वं क्षुधार्ता स्वयमसि हि ।  
 अण्डमेकं द्वयं वा त्रीन् न भक्षयति सा यतः ॥ १७ ॥  
 उत्पद्यन्ते ततः सर्पास्ते सप्तदिवसे गते ।  
 दीर्घराजियुतं क्षेणं हैमामं पुरुषाण्डकम् ॥ १८ ॥  
 शिरीषामं तथा षण्ढं शुक्लं कृष्णमथापि वा ।  
 भिक्षा भवन्ति दशभिर्दिनैर्बोधयुताश्च ते ॥ १९ ॥  
 एकविंशद्दिनैर्देहाभ्यत्वारिंशद्दिनैर्गतिः ।  
 जायते सूर्वेमालोक्य भवन्ति सविषोस्त्वणाः ॥ २० ॥  
 मासैः षड्भिः करायामा निर्भोकं प्रजहन्ति (!) च ।  
 दीर्घा वृश्चिकजा रौद्रा ह्रस्वाः शान्ताश्च चापजाः ॥ २१ ॥  
 नद्यादिसङ्गमे शैले चोषाने देवतालये ।  
 निवसन्ति हविर्गन्धा ब्राह्मणाः पश्चिनीडु च ॥ २२ ॥  
 गृहचत्वरवप्रादौ केतकीसुरभिर्नृपः ।  
 मोहकस्त्रीकविपिनक्षेत्रधान्यगृहेषु च ॥ २३ ॥

वैश्यो गुग्गुलुगन्धस्तु शूद्रो नैकत्र वासवान् ।  
 पूर्वमध्यापराहेषु निशि च ब्राह्मणादयः ॥ २४ ॥  
 बायुपत्रफलक्षीराप्यश्नाति ब्राह्मणो नृपः ।  
 मूषिकांस्तु वणिग् भेकान् शूद्रः सर्वमुपागतम् ॥ २५ ॥  
 मयूरश्येननकुलपोत्रिभार्जारगोखरैः ।  
 नराग्न्यशनिरुमिश्रं जीवेन्न चेद्धतः ॥ २६ ॥  
 माप्रभावनसंख्यानि गौरोमामानि वै त्वचा ।  
 छानान्यहीनां पादानि यतः पादैर्न याति सः ॥ २७ ॥  
 इन्दीवराम्बुजे शरूस्वस्तिकोत्यलबिन्दवः ।  
 फणासु शिशुपादौ वा बिह्वानि सखु भोगिनाम् ॥ २८ ॥  
 मण्डलैर्विविधाकारैश्चित्रा दीर्घाश्च षोणसाः ।  
 राजिलास्तिर्यगूर्ध्वं च चित्रिताज्ञाश्च राजिमिः ॥ २९ ॥  
 वातं पित्तं कफं त्रींश्च द्युर्दुर्वाकरादयः ।  
 दंष्ट्राकारं दंष्ट्रानं कारणं च चेष्टावेगस्थानमर्माणि वृत्तान् ।  
 वाक्यं तारादिक्निमिषैस्तिथींश्च ज्ञात्वा कुर्याद् वा न कुर्याच्चिकित्साम् ॥  
 भोगिनां द्वे शते दन्ताश्चत्वारिंशच्च तेष्वपि ॥ ३१ ॥  
 नव दन्तास्तु सविधास्तैर्दंष्ट्राद् गरसम्भवः ।  
 कराली मफरी घृमा फालरात्रिः कपालिनी ॥ ३२ ॥  
 काली चोग्रा च यमनी प्रोक्ता तु यमदूतिका ।  
 उक्तैः कतिपयैर्दन्तैर्दंष्ट्रान्यनिलमोजनाः ॥ ३३ ॥  
 आश्लेषे गुलिके वापि दष्टे नास्ति चिकित्सितम् ।  
 शरूकण्टकफीटार्थैः क्षतो गुलिकोदये ॥ ३४ ॥  
 सोऽपि वैवस्वतं याति सर्पदष्टस्तु किं पुनः ।  
 दिनरात्र्योश्च सन्ध्यासु पुंसर्पाणा महाविधाः ॥ ३५ ॥  
 श्लेष्मस्तुर्विधो दंष्ट्रो दष्टं विद्धं च सण्डितम् ।  
 अवस्युतं च दष्टस्य क्षतमेकं विभाव्यते ॥ ३६ ॥

क्षतद्वयं चेद् विद्धं स्यात् स्रष्टितं तु बहुव्रणम् ।  
 अमणं त्वबलुप्तं स्यात् कथ्यन्ते दंशहेतवः ॥ ३७ ॥  
 भीतिः क्षुधा मत्ता चाप्याक्रान्तिः स्थानरक्षणम् ।  
 देवादेशश्च वैरं च कालदंशश्च तेऽष्टधा ॥ ३८ ॥  
 एकं वक्रं क्षतं यत्र भीताहिविहितं तु तत् ।  
 विषं न विद्यते तत्र यदा दंशद्वयं भवेत् ॥ ३९ ॥  
 अजु स्वल्पं विषं ज्ञेयं सुसाध्यं तथिक्त्सयेत् ।  
 लालाकं दंशमध्ये तु स्रष्टितं क्षुधितोद्भवम् ॥ ४० ॥  
 दुःखसाध्यं तु तज्ज्ञेयमसाध्यमिति केचन ।  
 एकं क्षतं वा बहु वा रुधिरं बहुलं यदा ॥ ४१ ॥  
 दर्पजं तदसाध्यं हि कथञ्चित् साध्यमेव वा ।  
 सलालारक्तमांसानि क्षतानि स्थानरक्षणः ॥ ४२ ॥  
 दृश्यन्ते यत्र साध्यं तदिति वाचस्पतेर्मतम् ।  
 अजु दंशद्वयं चैकं वक्रं वैरकृतं त्यजेत् ॥ ४३ ॥  
 त्रिक्षतं वा सरुधिरमसाध्यं कालचोदितम् ।  
 रोमाञ्चदाहौ स्वेदश्च लालासावोऽङ्गकम्पनम् ॥ ४४ ॥  
 मृत्तिमोहः पारवश्यं कालदृष्टस्य तं त्यजेत् ।  
 कृष्णं तु मण्डलं दंशे बहुलो रुधिरास्रवः ॥ ४५ ॥  
 दन्तोष्ठयोर्विषट्ना कालदृष्टस्य लक्षणम् ।  
 सोमाग्निसूर्यानरुचीन् पश्येजेत्रे त्रिलाहिते ॥ ४६ ॥  
 न पश्यत्यात्मनश्छायां क्षिप्तो यः प्लवते जले ।  
 अरोमाञ्चो जलैः सिक्ते छेदे नास्ति च लोहितम् ॥ ४७ ॥  
 वेत्रादिताडने तस्य पदं नो यत्र दृश्यते ।  
 विवृतं वदनं वापि कालदृष्टः स वै मृतः ॥ ४८ ॥  
 त्वगसृष्णांसमेदोस्त्रिमज्जाशुक्लानि घातवः ।  
 घातोर्धास्वस्तरप्राप्तिं विषवेगं प्रच्छते ॥ ४९ ॥

मात्राक्षतात् तदर्धाद् वा वेगे रोहति साध्यते ।

क्षिप्रं रोहस्यसाध्यं चेद् वेगलक्ष्माथ कथ्यते ॥ ५० ॥

रोमाञ्चस्वेदशोषाश्च विवर्णत्वं च वेपथुः ।

हिको च गलमङ्गश्च स्वापश्च मरणं तथा ॥ ५१ ॥

इति नव वेगाः ।

गुदं च गुणोदरतालुर्कर्णस्तनाक्षिशीर्षागलशङ्खनासाः ।

नाभिः सकक्षाङ्घ्रिकराश्च जङ्घे स्थानानि दंशस्य तु निन्दितानि ॥ ५२ ॥

देवाल्याश्चत्ववटाश्च जम्बूः श्लेष्मातफस्तिभिणिवेत्रवंशाः ।

श्मशानशुष्कागमजीर्णकूपाश्चतुष्यथं चैत्यकमप्यनिष्टम् ॥ ५३ ॥

इत्यनिष्टस्थानानि ।

प्रसन्नवक्रः कुसुमादिहंस्तः पूर्णाङ्गदेहश्च सिताम्बरा(यःऽञ्जः) ।

इष्टस्तु दूतोऽथ तथा हानिष्टस्तैलाक्तदेहो विकलश्च रोगी ॥ ५४ ॥

काष्ठादिकं वाप्यथ कण्ठकं वाप्युक्तां च यष्टिं मलिनो दधानः ।

कण्ठे च वस्त्रं स्वकरे च रज्जुं दूतस्तु निन्धः खलु मुक्तकेशः ॥ ५५ ॥

वर्णी लिङ्गद्यथवा योषिद् दूरतो व्याहरन्नपि ।

सर्पं पूर्वं ततो दष्टं ब्रुवन् दूतो विनिन्दितः ॥ ५६ ॥

वारदष्टाक्षरं वामे तले विन्यस्य चिन्तयेत् ।

आघ्राते केतके दर्वी पाटले मण्डली भवेत् ॥ ५७ ॥

राजिलो मल्लिकागन्धे व्यन्तरः करवीरके ।

पूर्वावस्थो यदौ पाणिर्विषं नास्तीति वा वदेत् ॥ ५८ ॥

वारुणैन्द्राक्षरैर्वृतवाक्याद्यैः स तु जीवति ।

वाप्यभिजातैर्न भवेत्स्त्रियन्ते तानि च क्रमात् ॥ ५९ ॥

ईर्लल्लुअंहलकअणनमा महेन्द्रजाः ।

अचलजफला(कवा ?) लक्षशवमाश्चैव वारुणाः ॥ ६० ॥

एपेओर्जः + उगथा ह्यवा ढश्च मारुताः ।

आऊअअओषतपा (तैः)दसालश्च बहिजाः ॥ ६१ ॥

ति दूतवाक्यासरनियमः ।

रुद्राग्निसर्पाजमघासु मूलापूर्वाविशास्त्रासु कुजेऽर्धेऽर्धे ।  
 षष्ठ्यां नवम्यामपि पञ्चदश्यामायां चतुर्दश्यां मृत एव दष्टः (?) ॥ ६२ ॥  
 निमित्तानि शुभानीह लोकसिद्धानि सिद्धये ।  
 शकुनानि च संसिद्धिं वदन्ति वचनैः शुभैः ॥ ६३ ॥  
 पूर्वादिदिग्गते दूते फणी कोणेषु मण्डली ।  
 दिग्बिदिष्णध्यमाशाभ्यां राजिलो व्यन्तरः क्रमात् ॥ ६४ ॥  
 मन्त्रिवाक्यात् स्वयं वापि दूतोऽङ्गं यत् तु संस्पृशेत् ।  
 तस्मिन् दंशो विसंवादे नाहिः स्यान्नास्ति वा विषम् ॥ ६५ ॥  
 दूतागमनकाले तु यस्मिन् पार्श्वेऽनिलक्षरेत् ।  
 तत्पार्श्वे तु भवेद् दंशस्तस्मिन् दूतापतिः शुभा ॥ ६६ ॥  
 दद्यात्स्याकीर्तनं पूर्वं शुभं सर्पस्य चेन्मृतिः ।  
 शुक्ले पक्षेऽमृतं पुंसां दक्षिणेऽन्यत्र वै विषम् ॥ ६७ ॥  
 स्त्रीणां तद्विपरीतेन विपरीतं तथा सिते ।  
 सुधाभागे यथा दंशः साध्योऽन्यत्र भवेन्मृतिः ॥ ६८ ॥  
 दूतवाक्ये त्रिधा भक्ते मृतिः स्यादक्षरैस्त्रिभिः ।  
 एकाक्षराधिके साध्यं व्यर्णाधिक्ये विषं न हि ॥ ६९ ॥  
 शुभग्रहोदयारूढदृष्टयः शुभदास्तथा ।  
 पापग्रहाणामशुभं दूतस्यागमनक्षणे ॥ ७० ॥  
 शकुनाद्यं परीक्ष्यैव प्रजेन्मन्त्री चिकित्सितुम् ।  
 सुगालव्याघ्रनकुलचक्रोरफणिपोत्रिणाम् ॥ ७१ ॥  
 धान्यानां पूर्णकुम्भानां दक्षिणे दर्शनं शुभम् ।  
 पतगाश्च मृगाश्चैव कुण्डुभा वामतः शुभाः ॥ ७२ ॥  
 दक्षिणाद् वामगन्ध्यावः काको वामाच्च दक्षिणः ।  
 गमने शुभदं काकरुतं गौल्याश्च वामतः ॥ ७३ ॥  
 प्रवेशे गौलिकायास्तु रुतं दक्षिणतः शुभम् ।  
 प्रवेशे दक्षिणगतिः शुभदा काकचापयोः ॥ ७४ ॥



मार्गस्योभयतः स्थित्वा पक्षिणोर्विरुतं शुभम् ।

व्यत्यस्तवदनेनाग्ने रुवतोस्तोरणाह्वयम् ॥ ७५ ॥

अत्यन्तशोभनं विद्याञ्जृम्भणं च पुरः शुनाम् ।

आस्येन भक्ष्यं यत् किञ्चिद् गृहीत्वा वायसो ब्रजेत् ॥ ७६ ॥

श्वा बान्यो विहगः शस्तः शस्तं मांसासवेक्षणम् ।

कन्या सुमङ्गली वेद्या पुष्पं शङ्खस्तथाक्षताः ॥ ७७ ॥

पूर्णचापं च शुभदाः सर्वे प्रतिमुखागताः ।

बामार्धेस्ताडनं शस्तं तत्रापि ज्येष्ठिकां विना ॥ ७८ ॥

दक्षिणार्धेस्तदशुभं ज्येष्ठिका तस्य शोभना ।

क्षुतस्याप्यन्यैरुक्तम् —

अग्ने निषेधो नयने निवृत्तिः कण्ठे विनाशः स्रुद्ध दक्षभागे ।

पृष्ठेऽर्धेसिद्धिस्त्वथ वामभागे कर्णे जयन्मक्षुषि सर्वलामः ॥ ७९ ॥

सर्वतः क्षुतमशोभनमादौ गोक्षुतं मरणमेव करोति ।

यद् बलादथ विनाप्यबलानां वृद्धपीनसितबालकृतं च ॥ ८० ॥

इति ।

निमित्तानीत्यनिष्टानि ग्रन्थगौरवजाद् भयात् ।

न लिख्यन्ते यदुक्तेभ्यः शुभेभ्योऽन्ये त्वशोभनाः ॥ ८१ ॥

गौलिरुतस्य —

रवौ विनाशः शशिनीष्टवार्ता कुजे त्वनिष्टं सुहृदागमो ज्ञे ।

गुरौ हिरण्यं भृगुजे च भक्ष्यं शनौ विरोधो मरणं च राहौ ॥ ८२ ॥

दृष्टस्य हृत्सरोजान्तः सानुस्वारं भृगुं न्यसेत् ॥ ८३ ॥

तन्नामार्णानि परितस्तस्योर्ध्वं चन्द्रमण्डलम् ।

तस्युधास्तावि कण्ठे च तादृग् ध्यात्वेन्दुमण्डलम् ॥ ८४ ॥

भ्रूमध्यविन्दावमृतं बन्ध बन्धेत्युदीरयेत् ।

एवं सञ्चिन्त्य तु जपेन्नमो भगवतेति च ॥ ८५ ॥

नीलकण्ठाय ठयुगं जीवरक्षा कृता भवेत् ।  
 साज्यं शुकुद्रसं वापि मरिचाज्यं तु पाययेत् ॥ ८४ ॥  
 परोक्षे वाथ सामिध्ये स्यादेवं जीवरक्षणम् ।  
 साक्षः संवर्तकः पार्श्वं तारं वह्निप्रियां ततः ॥ ८५ ॥  
 मन्त्रोऽयं विपतिर्नाम्ना गरुडः शब्दविग्रहः ।

ज्वल महामति ठठ । गरुडशिखे प्रभञ्जन प्रभेदन विमर्दन ठठ । अप्रति-  
 हतबलाप्रतिहतशासन हुं फट् ठठ । उग्ररूप धारक सर्पभयङ्कर भीषणं ठठ ।  
 सर्वं दह मस्मीकुरु ठठ ।

विपतेरेवमुक्तानि षडङ्गान्यक्षमन्त्रतः ॥ ८६ ॥  
 ऋषिवर्गान्त्ययुगलैरष्टपत्रं स्वरद्वयैः ।  
 सकेसरं नारसिंहकर्णिकं मातृकाम्बुजम् ॥ ८७ ॥  
 ब्राह्मणादिकाः सप्त मातृर्महालक्ष्मीं तु पत्रगाम् ।  
 प्राभ्यान्वपश्चिमोदीचीवहिरक्षोऽनिलेशगाः ॥ ८८ ॥

अं आं कं खं गं घं ङं ब्राह्मणैः नमः ।

इत्यादिमन्त्रैः स्मृत्वेष्टा ज्येष्ठाथं मध्यपर्वसु ।  
 पञ्चाक्षराणि विपतेर्भूतादीनां च मण्डलैः ॥ ८९ ॥

हृदये वामहस्ते च पद्यं ध्यात्वाष्टपत्रकम् ।  
 सप्तवर्गान्त्ययुग्माष्टदिकपत्रं स्वरकेसरम् ॥ ९० ॥

सानुग्रहाम्नि विन्द्वन्त्यं कर्णिकायां तु विन्यसेत् ।  
 एवं साञ्चिन्त्य हृदये वामे करतलेऽपि च ॥ ९१ ॥

विपतेस्तु क्रमाद् वर्णानङ्गुष्ठादि च विन्यसेत् ।  
 मन्त्रार्णानपि नागार्णान् महामूलाक्षराणि तु ॥ ९२ ॥

तन्मात्राङ्गुणवर्णांश्च करे देहे च विन्यसेत् ।  
 वेदाभ्रकोणवज्राङ्गं मांसकोणेन्द्रदैवतम् ॥ ९३ ॥

शुक्लमर्थेन्दुपद्ममं मध्ये सक्ति च वारुणम् ।  
 रक्तं त्रिकोणमग्नीध्रमध्यासुक्स्वस्तिकाद्वितम् ॥ ९४ ॥  
 वृत्तं रेखास्यवद्विन्दुसस्वकृष्णं च मारुतम् ।  
 अरूपं शब्दतन्मात्रं स्वविन्धं शिवदेवतम् ॥ ९५ ॥  
 इत्थं पृथग्यादिविन्धानि ज्येष्ठाद्यं मध्यपर्वसु ।  
 स्वनागावेष्टितं न्यसेद् विपत्यर्णान्वितानि तु ॥ ९६ ॥  
 अनन्तगुलिकौ रक्तौ ब्राह्मणौ वह्निदेवतौ ।  
 इन्द्रदेवौ नृपौ पीतौ शरूखपाळश्च वासुकिः ॥ ९७ ॥  
 कृष्णौ वैश्यौ महापद्मतक्षकौ वायुदेवतौ ।  
 चतुर्षो पद्मकार्कोटौ शुक्लौ जलधिदेवतौ ॥ ९८ ॥  
 नामाद्यर्णानि नागानां पृथग्याद्याद्यक्षरैः सह ।  
 तन्मात्रैः सह गन्धाद्यैर्ज्येष्ठाद्यष्टुलिपु न्यसेत् ॥ ९९ ॥  
 आद्यपर्वसु तन्मात्रा भूतार्णान्वन्तपर्वसु ।  
 मध्ये विपैतिवर्णानि भूतनागार्णमण्डलैः ॥ १०० ॥  
 पञ्चाक्षरान्विते ताक्षर्ये तन्मात्रात्रिगुणान्विते ।  
 त्रयोदशकलोपेते हस्ते ताक्षर्यं विचिन्तयेत् ॥ १०१ ॥  
 ततो भूमण्डलादीनि स्वदेहेऽपि च विन्यसेत् ।  
 पादादिजानुपर्यन्तं जान्वोर्नामितटावधि ॥ १०२ ॥  
 नाभेर्गलान्तं च गलाल्ललाटफलकान्तकम् ।  
 ललाटाद्यापि मूर्धान्तं स्वर्णयुक्तानि विन्यसेत् ॥ १०३ ॥  
 आत्मानं गरुडं ध्यात्वा गरलानि विनाशयेत् ।  
 आजान्वोः स्वर्णवर्णं हिमगिरिशिखरप्रस्थमा नाभिदेशाद्  
 आ कण्ठात् पङ्क्तिभिर्नीफलनवविकसद्बन्धुबीजोपमानम् ।  
 आ शीर्षाद् भिजनीलाञ्जनचयरुचिरं भूपितं भोगिसुहृदै-  
 र्वांस्रस्राण्डमध्यं त्रिभुवननमितं वैनतेयं नमामि ॥ १०४ ॥

इत्वं गरुडमात्मानं मन्त्रिणं वीक्ष्य पन्नगाः ।  
 पिशाचाद्या महाश्वान्ये नश्यन्त्याविस्सः तत्क्षणात् ॥ १०५ ॥  
 स्वैक्येन गरुडीमूर्तो मन्त्री यद्यद् वयस्यसौ ।  
 तत्तन्मन्त्रं भवेद् दष्टं मुक्त्वा नश्यति तद्विषम् ॥ १०६ ॥  
 ताक्ष्यहस्तं समुद्वृत्य मन्त्रार्णव्यत्ययेन तु ।  
 अङ्गुष्ठाद्यङ्गुलीनां तु चालनेन जपेन च ॥ १०७ ॥  
 स्तम्भसंहारसंस्तोमसङ्क्रामान् कुरुते क्षणात् ।  
 पञ्चाक्षराणां स्थानेषु प्रथमार्णं निवेश्य तु ॥ १०८ ॥  
 संस्तम्भयादिवीप्सोक्त्या स्यात् स्तम्भोऽङ्गुष्ठचालनात् ॥ १०९ ॥

क्षिप ओं स्वाक्षिप इति जपात् स्तम्भयेत् ।

प्रथमार्णद्वितीयाणौ व्यत्यस्योच्चारयन्मनुम् ।  
 अनन्तकण्ठाभरणो हारस्तूरसि बासुकिः ॥ ११० ॥  
 कुण्डलेऽब्जमहापद्मौ मुलिकः शीर्षबन्धनम् ।  
 उदरे च तथा कट्यां बन्धः कार्कोटतक्षकौ ॥ १११ ॥  
 उपवीतं शङ्खपालः सिन्दूरारुणलोचनः ।  
 एवंभूतं तु गरुडं स्वैक्यं ध्यात्वा समाहितः ॥ ११२ ॥  
 शूलमुद्रां दर्शयित्वा स्तोमः स्यात् तु सकृज्जपात् ।  
 द्विवारेण तत्रान्येषु चतुर्भारजापतः ॥ ११३ ॥  
 निर्विषीकरणं पञ्चपद्मरान् विषमक्षणम् ।

क्षिपतिमन्त्राधिकारः ।

संश्लेष संश्लेषय इत्युच्चारणात् तर्जनीचालनाच्च विषं हरति ।

तारं पार्श्वं क्षिबर्णं च ठौ च मध्यमचालनात् ।

संस्तोमयेति वाक्याच्च जपादानिश्च नश्यति ॥ ११४ ॥

धनुर्भं च द्वितीयं च तृतीयाद्यौ च पञ्चमम् ।

उक्त्वा सङ्क्रामयेत्युक्त्वानामिकां चालयेत् ततः ॥ ११५ ॥

सङ्क्रामयेत् ।

दीर्घं सं पार्श्वतारौ च साक्षिसंक्षिपरहस्तथा (१) ।

अन्ते प्रक्षिप सं चोक्त्वा कनिष्ठाचाठनादरेत् ॥ ११६ ॥

गरं संहरेदित्थर्वः ।

शुक्लपद्मवनं मध्ये प्रफुल्लवलाग्नुजे ।

पूर्णाश्रुते तारकुम्भे ध्यायेत् पूर्णेन्दुमण्डले ॥ ११७ ॥

अकारादिकलाभिस्तु स्त्रीरूपाभिः समावृतम् ।

दहं शुक्लं कलनां तु स्तन्यधाराश्रुताप्लुतम् ॥ ११८ ॥

ध्यात्वा स्वरानेव अपेक्षिर्विभीभवति क्षणात् ।

कामदा सुमगा नीला भोगदा सर्वमङ्गला ॥ ११९ ॥

मैत्रा मद्रवती सौम्या भोगिनी भगमालिका ।

कामेश्वरी काममाला सिद्धिभ्रद्विध्व वामया ॥ १२० ॥

अमा च षोडश कलाः सुषामृतसमुद्भवाः ।

सोमोऽश्रुतममः साक्षात् स षोडशकलात्मकः ॥ १२१ ॥

द्विमुखाः सौम्यवदनाः शुभाः शुक्लाम्बरादिकाः ॥ १२२ ॥

सुषाकलसहस्तास्ता भूषणैर्भूषिताः स्मरेत् ।

गौमयालेषिते स्थाने वीशार्णान् क्रमशो लिखेत् ॥ १२३ ॥

तत्संबन्धितया रेखाः कृत्वा दष्टेन लङ्घयेत् ।

निर्विषो भवति ।

दहं सुषाक्षिनिर्ममं ध्यात्वोत्थानं तु ज्ञाययेत् ।

तमाच्छाद्य तु वक्षेण तद्वक्षं चन्द्रमण्डलम् ॥ १२४ ॥

साक्षिन्य वक्षमध्ये तु सानुस्वारं तु सद्गुणम् ॥ १२५ ॥

अश्रुतसाविणं ध्यात्वा तत्र स्थानं मुलेषु च ।

सुसंपूर्णेन्दुविम्बानि मुद्दं मुद्देत्यमुं पठेत् ॥ १२६ ॥

तद्वक्षस्यापकर्षेण दष्टमुत्थापयेत् सुखम् ।

श्रीकण्ठं हृदि विन्यस्य हां पृष्ठे चाङ्गसन्धिषु ॥ १२७ ॥

धूं दष्टक्षिरसि न्यस्तः सद्यो विषविनाशकृत् ।

करकाः कर्णसंयुक्ता सत्सण्ठित्वक् पिनाकवान् ॥ १२८ ॥

ठयुगान्तस्तु भूर्जस्यो न्यस्तस्तु चाटयेदहीन् ।

पार्श्वे सामिद्विजार्धेन्दुभेषो वह्नित्रिमूर्तिमान् ॥ १२९ ॥

सविन्दुर्लङ्गली सर्गा नीलकण्ठीयको मनुः ।

हरः हृदयाय नमः ठठ । कपर्दिने शिरसे ठठ । नीलकण्ठाय  
शिलायै ठठ । कालकूटविषहाराय हुं फट् । उग्र ठठ अन्नम् । ओं हां षो नी-  
लकण्ठाय ओं कपर्दिने ओं ह्रीं हुं सर्वत्राय ठठ । त्रिनेत्राय कालकण्ठ विष  
भक्षय ठठ ।

ऋषिरस्यारुणिर्नाम छन्दोऽनुष्टुप् च देवता ।

नीलकण्ठादिको रुद्रो बीजमाद्यर्णमीरितम् ॥ १३० ॥

शक्तिद्वितीयविन्दुस्तु पुरश्चर्या त्रिलक्षकम् ।

अथवा —

कृष्णाष्टम्यामुपोप्येषं समभ्यर्च्ययुतं जपेत् ॥ १३१ ॥

तिलैः कृष्णचतुर्दश्यां जुहुयाच्चायुतं तथा ।

पुरश्चर्या कृता स्यात् ।

तारमङ्गुष्ठयोर्न्यस्येत् तर्जन्याद्यङ्गुलित्रये ॥ १३२ ॥

मध्यपर्वसु वर्णाङ्गीन् प्रणवं च कनिष्ठयोः ।

आ नामेः कृष्णमाद्यर्णं द्वितीयं रक्तमा गलात् ॥ १३३ ॥

तृतीयममृताकारं मूर्ध्नि न्यस्येष्टिदात्मकम् ।

नेत्रत्रयेऽपि त्रीन् वर्णानङ्गान्यङ्गेषु विन्यसेत् ॥ १३४ ॥

आ नाभेरङ्गनप्रस्यमुदितौर्काभमा गलात् ।

आ मूर्ध्निश्चन्द्रविम्बाभमष्टनागेन्द्रभूषितम् ॥ १३५ ॥

ध्यक्षं त्रिशूलहस्तं च स्वैक्यं ध्यार्येऽजपेन्मनुम् ।

त्रियक्षरोऽयं मन्त्रस्तु प्रणवादिनमोन्तकः ॥ १३६ ॥

जपध्यानादिना शूलस्पृष्टो दष्टः सुखी भवेत् ।

श्मशाने नूतनेऽहीन्द्रमण्डले भैरवं यजेत् ॥ १३७ ॥

तस्याभ्रे शालिपिष्टेन कृत्वा नागं तु पूजयेत् ।

निशि कृष्णचतुर्दश्यां स्थित्वा (जी?) वीरासनो जपेत् ॥ १३८ ॥

१. 'मः क' क. पाठः. २. 'हरनाय' क. ग. पाठः. ३. 'षा' क. ग. पाठः.  
४. 'षेणव' क. पाठः. ५. 'वि चन्द्र' क. पाठः.

नागं पश्यन् स चायाति तं गृहीत्वा तु मक्षयेत् ।  
सिद्धमन्त्रो भवेत् तं तु दृष्ट्वैव विषनाशनम् ॥ १३९ ॥

अथवा —

एवं कर्तुमशक्तश्चेन्मातृस्थानेऽथवाभ्युधौ ।  
निशि कृष्णचतुर्दश्यां त्रिलक्षं प्रजपेन्मनुम् ॥ १४० ॥  
जुहुयादयुतं सर्पिः क्षीरं मधु च तण्डुलान् ।  
सिद्धमन्त्रो भवेत् तेन विनियुञ्ज्याद् यथारुचि ॥ १४१ ॥  
दष्टमाग्नेयविन्वस्थं ध्यात्वा करतले स्वके ।  
तारं ज्वलन्तं सञ्चिन्त्य दर्शयेत् तं स मूर्च्छति ॥ १४२ ॥  
प्रथमार्णं धूम्रवर्णं वाय्वग्निपुरगं सरेत् ।  
धूपं च दध्मादाविश्य दष्टो भवति निर्विषः ॥ १४३ ॥  
अथ वायुपुरे कृष्णं द्वितीयार्णं तु धूम्रकम् ।  
सञ्चिन्त्य परदेहे तु विषं सङ्ग्रामयेत् ततः ॥ १४४ ॥  
पूर्णेन्दुमण्डलगतं तृतीयममृताप्लुतम् ।  
ध्यात्वा तं निर्विषं कुर्यादेवमेव शिरोरुजम् ॥ १४५ ॥  
ज्वरांश्चातुर्थिकादींश्च नाशयेन्नात्र संशयः ।  
तारहीनत्रिवर्णानि बहिर्गोहगतानि तु ॥ १४६ ॥  
देहे विचिन्तयेद् यस्व मूर्च्छितैः स पतिष्यति ।  
अन्त्याक्षरं सुभावरिषि मूर्च्छिं ध्यात्वास्य तज्जपेत् ॥ १४७ ॥  
निर्विषो भवति क्षिप्रं शूलमुद्राप्रदर्शनात् ।  
साक्षी कुम्भस्ततः श्वेतः स्वमभिर्नयनान्वितः ॥ १४८ ॥

हिरवर्षिं सर्वं हिरवर्षिं ठठ ।

शुक्लाकल्पाम्बुमां व्यक्षामिन्दुगौरां विमूषिताम् ।  
कुम्भच्युतामृतैर्दष्टं सिञ्चन्तीं संस्मरन् जपेत् ॥ १४९ ॥

१. 'सु' ख. पाठः. २. 'द्वा' क. पाठः. ३. 'तस्व', ४. 'क',  
५. 'मि' ख. पाठः.

स्वैक्येनैकाग्रमनसा निर्विषं कुरुते जपन् ।

.विना मन्त्रौषधौस्तु श्वेलशान्तिः प्रदर्श्यते ॥ १५० ॥

अङ्गुष्ठोर्ध्वपदारुत्रिसन्धिषु तथा जानौ च गुष्ठे ततो

नाभौ हृत्स्तनकण्ठघोणनयनभ्रोत्रेषु मध्ये भ्रुवोः ।

शरत्से मूर्धनि पूर्वपक्षतिभिषु प्रोक्तामृताख्या कला

मूर्धांघ्रं बहुले विलोममुदितारोहावरोहकमात् ॥ १५१ ॥

वामाङ्गुष्ठादिकं स्त्रीणां रोहोऽन्यत्रावरोहणः ।

सुधायाः सप्तमं स्थानं प्रोक्तं विषकला बुधैः ॥ १५२ ॥

दष्टदेहेऽमृतकलां ज्ञात्वा तत्र विमर्दनात् ।

निर्विषं स्याद् विषकला सुधास्थानात् तु सप्तमम् ॥ १५३ ॥

तत्र सम्मर्दनात् सर्वविषाणां स्तोभनं भवेत् ।

असाध्यस्तत्र दंशस्ताश्चिकित्सां तत्र वर्जयेत् ॥ १५४ ॥

कण्ठे विषकलायां तु क्रियते यदि भोजनम् ।

अजीर्णोदररोगाद्यैः क्रमान्मृत्युर्भविष्यति ॥ १५५ ॥

यदा कण्ठे विषकला तत्रोत्तानं तु सङ्गिनम् ।

चिन्तयित्वामृतं न्यस्येत् भुञ्जीयादमृतं स्मरन् ॥ १५६ ॥

नित्यं सुधाक्षरं कण्ठे कृत्वा ध्यात्वा परामृतम् ।

अशतो नापमृत्युः स्याज्जीवेश्च शरदां शतम् ॥ १५७ ॥

मर्दयित्वामृतकलां रतिः स्त्रीणां सुस्वावहा ।

यदा गुष्ठेऽमृतकले तदा प्रथमसङ्गमम् ॥ १५८ ॥

दम्पत्योः प्रीतिजननं वश्यं चैतदुदाहृतम् ।

यत्रामृतकला तस्मिन् प्राणान् नित्यं विचिन्तयेत् ॥ १५९ ॥

आयुः श्रीपुष्टिरक्षाकृच्छाकपूर्णिमतं यथा ।

आस्येऽक्ष्णोश्च गले बाहोः पार्श्वयोः पादयोरपि ॥ १६० ॥

गुरुप्रभाङ्गुलं काकभवाजन्मादिर्भस्थितिः ।

साध्यप्रतिकृतिं कृत्वा विषत्प्रत्यरनैधने ॥ १६१ ॥



तारे विषकलायोगे यमविद्यादिमन्त्रतः ।

बेधे कृते प्रतिकृतौ साङ्गिपांसौ मरिष्यति ॥ १६२ ॥

जरत्कारोर्जरत्कार्वा समुत्पन्नो महातपाः ।

आस्तीकः सत्यसन्धो मां पन्नगेभ्योऽमिरक्षतु ॥ १६३ ॥

ओं नर्मदायै नमः प्रातर्नर्मदायै नमो निशि ।

नमोऽस्तु नर्मदे! तुभ्यं पाहि मां विषसर्पतः ॥ १६४ ॥

ओं असितं चार्तिमन्तं च सुनीतं चापि यः स्मरेत् ।

दिवा वा यदि वा रात्रौ नास्य सर्पभयं भवेत् ॥ १६५ ॥

श्लोकनेतांस्तु जपतो दिवारात्रं च सन्ध्ययोः ।

सर्पमध्यगतस्यापि भयं तस्य न विद्यते ॥ १६६ ॥

इत्थं हिताय खलु देहभृतां समासान्नागोद्भवोदयकुलं कृतिहेतुदौत्यैः ।

सौवर्णमन्त्रविनिर्भोगविधानपूर्वं ध्यानानि चैव कथितानि विषापहानि ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे

मन्त्रपादे विषप्रतीकारपटल

पञ्चोत्तरारिंशः ।

अथ चत्वारिंशः पटलः ।

ध्यानानां चलच्चित्तत्वान्मन्त्राणां साधनस्य च ।

वैषम्यं चाधिका(रीःरा)णामौषधैः साध्यमिष्यते ॥ १ ॥

दंशकाहेस्तु सन्देहं करञ्जत्वचि भक्षिते ।

मधुरे तु फणी तिक्ते राजिलो घोर्णसङ्कटौ ॥ २ ॥

काकाण्डा(न्ताःन्तः) क्षिपेद्विह्व घर्मे शुष्कं गुलीकृतम् ।

मूत्रेण नसि निक्षिप्य फाणिदष्टः सुखी भवेत् ॥ ३ ॥

मातृघातीरजो हिह्वश्चुन्दर्युदरे स्थितः ।

साधारश्चूर्णितः शुष्को नस्यात् फाणिविषापहः ॥ ४ ॥

१. 'सिद्धान्तसारे' क. ग. पाठः. २. 'पयप्र', ३. 'म्याचा' ग. पाठः.  
४. 'वशापटौ', ५. 'ह' ख. पाठः.

शुण्ठीरामठकारवेष्टिलशुनैः स्वर्णं वचा तुम्बिनी  
 नक्तसम्बकुळास्थिशिशुफलजं कोशातकीबीजयुक् ।  
 क्षोणीपूर्वशिरीषकस्य च शिफा स्यात् सर्पगन्धा समं  
 सर्वं पिष्टमजाम्भसा कृतगुली नस्यादिनाहीन् जयेत् ॥ ५ ॥  
 षडेङ्गीमूलपिष्टस्य नस्यालेपाद् विषं हरेत् ।  
 तदाकिसकरः क्रीडन् सर्पैरिह न बाध्यते ॥ ६ ॥  
 गोघृतं लोणमरिचे द्विष्ट्वा मातुरिपोः करम् ।  
 पिष्टं भ्रोत्राक्षिनासासु सिक्तं फणिविषापहम् ॥ ७ ॥  
 पुनर्नवं च वाराही पीत्वा क्षीरेण निर्विषः ।  
 शङ्खतालकचूर्णाभ्यामधोज्ञानां च मार्जनात् ॥ ८ ॥  
 चूर्णयित्वा वचाद्विष्ट्वा मरिचास्तु समोद्घृतान् ।  
 कारवेष्टिरसैर्नस्यं दष्टमुत्थापयेत् क्षणात् ॥ ९ ॥  
 पत्राणि देवदास्यास्तु सबीजाबीजकौशिका (?) ।  
 सौवीरपिष्टा पानाद्यैः सद्यः फणिविषापहा ॥ १० ॥  
 गुञ्जावकुलबीजानि मरिचं च नृवारिणा ।  
 पिष्ट्वा तन्नस्यपानेन नष्टसंज्ञोऽपि जीवति ॥ ११ ॥  
 मूनागं नरतोयेन पिष्ट्वा पीत्वा प्रलेपयेत् ।  
 नस्याङ्गने तथा कृत्वा फणिनां गरलं हरेत् ॥ १२ ॥  
 जननीरिपुहस्तं च रामठं च नराम्भसा ।  
 पाननस्याङ्गनैर्हन्यादपि वासुकिजं विषम् ॥ १३ ॥  
 बीजं तु वाकुलं मूत्रे पानाद्यैर्विषनाशनम् ।  
 कोशातकीजातिफले नक्तमालकरङ्गयोः ॥ १४ ॥  
 बीजे पिष्ट्वा तु तन्नस्यं सद्यो नागविषं जयेत् ।  
 अगारधूमो दावीं च मेषनादो हरिद्रया ॥ १५ ॥  
 दध्याज्यपेषितः पीतो मुख्याद्विगरलापहः ।  
 त्रिःसप्तकृत्वः संभाव्यः सूर्यक्षीरेण नागरम् ॥ १६ ॥  
 मक्षितं गरलं हन्ति पाननस्याङ्गनेन च ।  
 द्विष्ट्वा त्रिकटुकं सिन्धुं रसोनं चोन्नगन्धिकाम् ॥ १७ ॥

स्तुक्त्रोष्ठफण्यास्तुक्त्रुर्कश्वेतांकाजापयस्तु च ।

सम्भाव्य वेणुपात्रस्त्रं तेन ज्ञस्यं तथाज्ञानम् ॥ १८ ॥

मैत्रस्थाने च निहितं दद्यमुत्थापयेन्मृतम् ।

कतकस्वार्द्रबीजस्तु सप्तकृत्वः पटञ्चरम् ॥ १९ ॥

भावयित्वाज्ञयेनेत्रे तैलेनात्मोदकेन वा ।

नस्यं च कुर्यात् सद्यः स्यात् फणिनां विषनाशनम् ॥ २० ॥

निष्ठा कृष्णा नागरं च मरिचं गृहधूमकम् ।

सिन्धुवारस्य पत्राणि श्लक्ष्णं पिष्ट्वा तुषाम्भसा ॥ २१ ॥

आलेपनाद् विषं हन्ति रक्तासावश्च तिष्ठति ।

हरिद्रागृहधूमं च मेषनाद्रं घृतं दधि ॥ २२ ॥

पीतं फणिविषं हन्यात् तत्रेणाप्यहिजं विषम् ।

अहिगन्धा मुखे क्षिप्ता लिप्ता सप्तविषं जयेत् ॥ २३ ॥

इति फणिचिकित्सा ।

लवसनेत्र ! उल्कामुख ! विषदहन ! विषभोजन ! वज्रहस्त ! हन हुं  
मुष्टिबन्धेन विषं यरलव पक्षि हुं फट् फो ठठ ।

यदङ्गं मण्डलीदष्टं ध्यात्वा मण्डलिविग्रहम् ।

स्वयं वराहहस्तं च खादन् जाप्याद् विषं हरेत् ॥ २४ ॥

सानन्तं दण्डिखं शक्तिरूपपक्षिदेहा अरविमरविमचवान् ठठ (!) ।

जपन् स्वादंश्च ताम्बूलं मण्डलीनां विषं हरेत् ।

अधोमुखं दंशकाहिं वमन् धूमविषं स्मरन् ॥ २५ ॥

दद्यात्समर्दनाच्छोफाक्ष्वेलस्य तु विनाशनम् ।

तद्विषी श्वेततोलाभ्यां मूर्धाच्चै मक्षितं स्मरेत् ॥ २६ ॥

मण्डलिविषं नश्यति ।

मूत्रविस्तम्भनेऽधस्तौजाभेलेप्या वृषस्य विद् ।

तण्डुलाग्निः समं भेकवसालेपादपि सवेत् ॥ २७ ॥

१. 'अभिन्दो मु' क. ग. पाठः. २. 'जे', ३ 'भ्यां', ४. 'क' क. पाठः.  
५. 'स्तनाज' क. पाठः

बृहत्कदलिकामूलं विष्णुत्रस्तम्भनेऽम्भसा ।  
 नाभेरधः समालिप्य सर्वं भवति तत्क्षणात् ॥ २८ ॥  
 मण्डलिक्ष्वेलहृत्तस्यं पानं च-लवणाम्भसाम् ।  
 क्षीस्तन्ये वाकुलं नीजं नसि दत्तं तु मोहहृत् ॥ २९ ॥  
 श्रतावर्यक्षवाराहिवेगामूलानि पेषयेत् ।  
 पुराणमेर्षातफ्रेण तलेपो घोणसापहः ॥ ३० ॥  
 सैन्धवं नालिकेराज्यं लिप्तं मण्डलिजं हरेत् ।  
 गुञ्जानीस्योस्तथा मूलं नस्याद्यैर्मण्डली जयेत् ॥ ३१ ॥  
 चूर्णं मृत्नी च ताम्बूलं दधि लोणं च पेषितम् ।  
 योगद्वयं पृथग्लिप्तं विषं मण्डलिजं हरेत् ॥ ३२ ॥  
 कृष्णाजमोदाकार्पासतिलापूपा गरापहाः ।  
 मयूरपिञ्ज(मैरै)णत्वक्कोलविद्भूपतो हरेत् ॥ ३३ ॥

मण्डलिविषमिति यावत् ।

अजाम्भसा पोत्रिशकृदालेपो घोणसापहः ।  
 बज्रवालिं च तन्मूलं गोक्षीरेण तु पेषयेत् ॥ ३४ ॥  
 ससैलं पाययेत् तेन मण्डलीनां विषं हरेत् ।  
 क्षीरेण स्त्रुहिमूलं च जलेनार्कशिफा तथा ॥ ३५ ॥  
 योगद्वयं पृथक् पीतं मण्डलीनां विषापहम् ।  
 मूलं पुनर्नवस्यापि गिरिकर्णीद्वयस्य च ॥ ३६ ॥  
 शुक्लेन नस्यपानाम्यामज्जनेन च तद्दरेत् ।  
 कटुत्रयं दधि क्षौद्रं नवनीतं च सैन्धवम् ॥ ३७ ॥  
 पिबेन्मण्डलिजं क्ष्वेलवेगं रक्तं च नाशयेत् ।  
 त्रिफला च त्रिकटुकं सैन्धवं मधुमाहिषे ॥ ३८ ॥  
 त्रिके पिष्टं प्रलिप्तं चेन्नश्येन्मण्डलिनां विषम् ।  
 म्लुग्गव्यपयसोः प्रस्थे कुष्ठचन्दनकल्कके ॥ ३९ ॥

घृतं पक्वं हरेद् गन्धं सेकान्मण्डलिजं विषम् ।  
 फलत्रयानिशायाष्टिप्रिवृत्कस्कं घृतं पचेत् ॥ ४० ॥  
 स्नुक्क्षीरशिष्टगन्ध्याळं ब्रह्मीरसचतुर्गुणम् ।  
 तदालेपनपानाद्यैर्मण्डलीनां विषापहम् ॥ ४१ ॥  
 द्विमुस्ताहिं हतं मृस्तावेष्टितं चिरशोषितम् ।  
 मृद्गतं सास्थि संचूर्ण्य तच्चूर्णेनाम्भसा सह ॥ ४२ ॥  
 मण्डलीनां क्षतालेपाद्विषं सद्यो विनाशयेत् ।  
 गुञ्जामूलं काम्बिकेन मण्डलीनां विषं हरेत् ॥ ४३ ॥

पानालेपननस्यैरिति यावत् ।

नीलीमूलं घोणसानां विषत्रं पानलेपतः ।

काम्बिकेनेति यावत् ।

इति मण्डलिषिकित्सा ।

धीं हुं फद् ठठ । हुं हुं फद् ठठ । झों हुं फद् ठठ ।  
 मन्त्राक्षयो राजिलानां जपेन विषनाशनाः ॥ ४४ ॥  
 कान्तारकारवेस्स्यास्तु शिफां दुग्धेन पाययेत् ।  
 मूत्रेण शारिबायाश्च पानाद्यै राजिलापहः ॥ ४५ ॥  
 वर्षामूर्चिर्मटवचाः काम्बिकेन पिबेद् विषम् ।  
 हन्याद् राजिमतां नस्यात् तैलं च गृहघूमयुक् ॥ ४६ ॥  
 कणा क्षौद्रं च सिन्धूत्थं पीतं गोमयवारिणा ।  
 राजिलानां गरहरं गुणमेतदुदाहृतम् ॥ ४७ ॥  
 गोशङ्कुद्रसिन्धूत्थं कणाज्यक्षौद्रपानतः ।  
 राजिलानां विषं हन्याच्छ्रेतपुङ्गुशिफा तथा ॥ ४८ ॥

स्वरसेनेति यावत् ।

सतैलद्रोणपुष्पाम्बुनस्यं राजिविषापहम् ।

सतैलतिन्त्रणीपकनस्यं राजिविषं हरेत् ॥ ५० ॥

टङ्कणं सैन्धवं व्योषं नरमूत्रेण पेपितम् ।  
प्रलिप्य राजिलादीनां क्षुद्राणां च विषं हरेत् ॥ ५० ॥

नन्द्यावर्तशिफापाननस्यं राजिविषापहम् ।

इति राजिलधिकिस्त्या ।

अग्निकोत्तमकन्ये द्वे पिष्ट्वा हस्तेन तद्रसैः ॥ ५१ ॥

सर्वाङ्गाम्यञ्जनं हन्याद् राजिकामण्डलीविषम् ।

मधूकजं यन् पिष्याकं तैगुरं च नृमूत्रयुक् ॥ ५२ ॥

प्राणस्थं राजिलानां च मण्डलीनां विषं हरेत् ।

पिशाचोदुम्बरदलैर्गिरिकर्णीशिफा समम् ॥ ५३ ॥

गव्याज्यपिष्ट्वा नस्याद्यैः फणिराजिविषं हरेत् ।

त्वक्चूर्णमर्कमूलस्य शीताम्बोलोलितं पिबेत् ॥ ५४ ॥

फणिघोणसयोश्चापि विषं चाश्वारिजं हरेत् ।

टङ्कणश्कणचूर्णं तु स्वच्छाम्बोलोलितं पिबेत् ॥ ५५ ॥

नस्यं च लेपनं कुर्यात् सर्वाहिविषनाशनम् ।

पुनर्नवरसे पिष्ट्वा रामठं नसि योजितम् ॥ ५६ ॥

मार्कवं काकमाचीं च वह्निकं क्रदुगन्धिनीम् ।

पिष्ट्वा स्तन्येन नस्येन सकलाहिविषापहम् ॥ ५७ ॥

चूर्णं च नवनीतं च स्नुहिमूलं च रामठम् ।

रम्भामूलं तथागस्त्यं शिशुमूत्रेण पेपितम् ॥ ५८ ॥

चम्पकत्वग्रसैर्नस्यं सकलाहिविषापहम् ।

उन्मत्ताम्भः सलवणं नस्यालेपाञ्जनार्पितम् ॥ ५९ ॥

ताम्बूलीसलिलं वापि समस्ताहिविषं हरेत् ।

तुम्बिनीवक्रकूट्माण्डशैरीषैर्जातिजानि च ॥ ६० ॥

बीजान्यात्मोदकैः पिष्ट्वा नस्याद्यैः सर्वसर्मजित् ।

समूलं मेघनादं च वेगानीलीशिफायुतम् ॥ ६१ ॥

घृतेन पीत्वा गरलं त्रिविधं च विनाशयेत् ।  
 अजास्पृश्या तथाज्येन पीता सर्वविषापहा ॥ ६२ ॥  
 पुनर्नवाम्भः सहिह्व नस्यात् सर्वविषापहम् ।  
 अङ्गोलपाठानिर्गुण्डीपर्णैस्तुल्यं रसोनकम् ॥ ६३ ॥  
 तद्वत् कतकवेगास्थि पुनर्नवशिक्षासमम् ।  
 चूर्णितं लाज्जलीमूत्रं घृपावेतौ विषापहौ ॥ ६४ ॥  
 सन्ध्ययोरपराहे वा घृपयेन्नान्यदा क्वचित् ।

सर्वविषहराविति यावत् ।

पिष्टं पुनर्नवामूलं कृष्णामम्भसि तत् पिबेत् ॥ ६५ ॥  
 लेपाङ्गने च कुर्वीत सर्वसर्पविषापहम् ।  
 अक्षदन्तकृतं ताक्ष्यमूर्तिमावाह्य तज्जपेत् ॥ ६६ ॥  
 तद् यो धारयते तस्य सर्पबाधा न विद्यते ।

इति सर्वादिधिकित्सा ।

तारशुक्लामिपुंमन्त्रो वृश्चिकक्ष्वेलनाशनः ॥ ६७ ॥  
 ताम्बूलीसलिलं हिह्व कांस्ये हस्तेन पेययेत् ।  
 लेपादलिविषं हन्ति लालाकर्णमलं तथा ॥ ६८ ॥  
 सैन्धवं हिह्व च शिला विश्वा गोमयवारिणा ।  
 वृश्चिकम्ना च शैरीषं बीजं कृष्णा च लेपनात् ॥ ६९ ॥  
 अर्कक्षीरेण पालाशबीजं पिष्टं प्रलेपयेत् ।  
 करञ्जपत्रं हस्तेन पिष्ट्वा बद्धं च तद्धरेत् ॥ ७० ॥

वृश्चिकमिति यावत् ।

ताम्बूलं मारिचं वार्त्तं करञ्जास्थ्यश्वमारकम् ।  
 आलेपनं च पानं च हन्याद् वृश्चिकजं विषम् ॥ ७१ ॥  
 शिरीषपुष्पमञ्जिष्ठाचन्दनं च निशाद्वयम् ।  
 कुष्ठं च कुमुदं द्वे द्वे लेपेनालिविषापहे ॥ ७२ ॥

पारावतपुरीषं च नागरं सिन्धुतालके ।  
 बीजपूरसे पिष्टं प्रलिप्तं वृश्चिकार्तिजित् ॥ ७३ ॥  
 घृतस्वाष्टांशसिन्धूत्यकोष्णलेपोऽलितोदजित् ।  
 बर्बरस्योपनाहं च तत्पत्रामर्दनं तथा ॥ ७४ ॥  
 पुष्पे पुनर्नवामूलं विधिवत् सूक्ष्मघृतं पिबेत् ।  
 वृश्चिकानां विषं तस्य शरीरे नाधिरोहति ॥ ७५ ॥  
 करञ्जशैरीषबीजे कुङ्कुमं च मनःशिला ।  
 समा गुलीकृतास्तोये वृश्चिकानां विषापहाः ॥ ७६ ॥  
 इति वृश्चिकषिकित्सा ।

कालकर्णद्वयोपेतो बहिपत्न्यन्तको मनुः ।  
 पूगत्रयं तु संच्छिद्रं सप्तताम्बूलयोजितम् ॥ ७७ ॥  
 विलिख्य तेषु तज्जापाद् भक्षणादाखुजं हरेत् ।  
 वे वेधेटपुरी च एकविलजगरुद्रजटपिङ्गल फु हर विषं हर संहर फु ।  
 अधोग्रन्थ्यार्ककुसुमं द्वात्रिंशदभिमन्त्रितम् ॥ ७८ ॥  
 निगिरेदासवविषे दन्तास्पृष्टं नवे हरेत् ।  
 कपित्थपत्रमूलं चव्याघाटस्य शिफां निशाम् ॥ ७९ ॥  
 गोमूत्रपिष्टां तु पिबेत् सर्वाखुविषनाशनम् ।  
 आरग्वधदलैर्धूपः साज्यं तत्पत्रभक्षणम् ॥ ८० ॥  
 कार्पासतोयं तैलेन पीतं चाखुविषं हरेत् ।  
 कान्ता शिरीषकुसुमैः कुस्तुम्बुरु निशाद्वयम् ॥ ८१ ॥  
 समं गोमूत्रपिष्टं तत्पानादाखुविषं हरेत् ।  
 तापिच्छमूलपिष्टं वा चव्यं वा काञ्चिके पिबेत् ॥ ८२ ॥  
 कृष्णरम्भाफलं कृष्णा ससितं पयसाथ वा ।  
 रम्भाफलनिवासान्तः सप्तमं कणमाशयेत्(!) ॥ ८३ ॥  
 एते योगास्तु चत्वारः पृथगाखुविषापहाः ।  
 त्रैत्रमालावामपर्णसप्तपिष्टं तु वा पिबेत् ॥ ८४ ॥



मार्जारमलधूर्धूरघूपो जुष्णुमचर्मयुक् ।  
 हन्त्याखुगरलं वाषात् त्रिदलां गुलसंयुताम् ॥ ८५ ॥  
 तुण्डीशिफाकाथजले पचित्वा बौदनं चरेत् ।  
 मध्वाज्ययुक्तां मुस्तां वा लिहेदाखुविषापहम् ॥ ८६ ॥  
 काञ्चिकेन तु पुन्नागबीजं प्रातः पिबेत् ततः ।  
 तैलसिक्तश्चिरं तिष्ठेद् घर्मे त्वाखुविषी नरः ॥ ८७ ॥  
 पुरातनांस्तु कुक्षिस्थान् वमेदाखुशिशुनपि ।  
 पेषयित्वा र्कद्रुग्धेन मुष्टिकोद्रवतण्डुलान् ॥ ८८ ॥  
 कृत्वापूपं तु तज्जग्ध्वा वमेन्मूषिकजं विषम् ।  
 शिरीषपत्रकाथाम्भो यवागूं स पुनः पिबेत् ॥ ८९ ॥  
 पुराणाखुविषार्तस्य शिरोरुक्मलसञ्चयात् ।  
 छर्दी कुष्ठादि शोफाश्च कुक्षिशूलज्वरादिकम् ॥ ९० ॥  
 यदि स्यात् तच्छमायासौ कुर्यादुक्तविरेचनम् ।  
 तुण्डीवह्निशिखा वज्रीतोये विकृतिभाषितम् ॥ ९१ ॥  
 क्रमुकं सहताम्बूलं भक्षयेत् तद्विरेचनम् ।  
 सागरैरण्डबीजं यत् ताम्बूलं च विषापहम् ॥ ९२ ॥

एतान्याखुविषविरेचकानि ।

कपित्थाङ्गोलयोः पत्रे शिरीषत्वग्भिरर्कजैः ।  
 पुष्यैः कथिततोयेन विरिक्तं स्नापयेत् तु तम् ॥ ९३ ॥  
 बिन्द्वग्निवामकर्णाब्जमाजेशममृतसवम् ।  
 क्षीरे वाप्सवौषधे न्यस्तं पीतमाखुविषापहम् ॥ ९४ ॥  
 शण्ठीशो बाहुयुगलरक्ताणे फुरनेन तु ।  
 शर्करा दशदिक्षिप्ता वृषवक्रनिबन्धनाः ॥ ९५ ॥

अष्टोत्तरसहस्रजपादिति यावत् । नतिर्भगवते हृषी यशपूरी च मृग-  
 वराहकण्ठरमरव भक्षय सन्तु भो बन्ध आज्ञापयेति हुं फद् ।  
 वस्त्रेऽहिमस्तवदनं क्लिसित्वाखुमिमं मनुम् ।  
 विक्लिप्तेत् परितो न्यस्त्रेद् वृषानुष्णाटवेद् गुहात् ॥ ९६ ॥

वृषाक्षेपे घनुर्लेभे कीलं सप्ताङ्गुलायतम् ।

वैमीतकं वा निसनेद् विलोमं वृषनाशनम् ॥ ९७ ॥

वह्निके निसनेदिति यावत् ।

सनेच्छतभिषर्षे वा धनुष्यारम्भधोद्भवम् ।

इदमपि वृषनाशनम् ।

शुष्कं कुण्डुमपुच्छं तु सर्पिणा ज्वालयेत् तदा ॥ ९८ ॥

वज्रीकरञ्जमधुफट्टिकोष्णातकिनीजयुक् ।

निर्गुण्डिमूलं च निम्बे पश्वजामूत्रपेषिते ॥ ९९ ॥

सौवीरपिष्टा गुलिका न्यस्ता गेहे वृषान् हरेत् ।

पीता सर्वास्त्रुविषहृच्छायाशुष्का गुली भवेत् ॥ १०० ॥

श्वेतार्कपाटलीमूलदेवदारुनिशाद्वयैः ।

कस्कीमूत्रैः सगोमूत्रैः सर्पिः सिद्धं वृषार्तिहृत् ॥ १०१ ॥

रक्तार्कं लशुनं चैव बद्धमास्त्रुविषापहम् ।

इत्याम्बुविषच्चिकित्सा ।

कृतिकाः कृ(ति!मि)भेदाः स्युश्चतस्रः स्त्रे चरन्ति ताः ॥ १०२ ॥

व्याधौ भूमौ चरन्त्यासामसाध्याः स्त्रे चरन्ति याः ।

एका दर्शनतो हन्ति स्पृष्टान्या छायया परा ॥ १०३ ॥

इतरा चैव गन्धेन तस्माद् व्योम्नि क्षयीत न ।

भोजनं च न कुर्वीत निशासु व्योम्न्यनावृते ॥ १०४ ॥

सं साम्निविन्दु हृल्लेखावियदमचर्षिंविन्दुमत् ।

विपतिं कर्णिकान्तं च शुक्लं वर्माक्षके मनुः ॥ १०५ ॥

कवसपश्चिषाडित्यो वह्निषु नमोऽस्तु ते रुद्राय, रुद्रामिषु दोषक्षयव फट् ।

मन्त्रास्त्रयोऽपि लतम्ना जपाद्यैस्तु पृथक् पृथक् ।

दुर्गासूर्येन्दुदेवत्याः सहस्राभ्याससाधिताः ॥ १०६ ॥

महाकर्णूरकुसुमं मरिचं तुलसीयुतम् ।

सौवीरपिष्टं लेपाद्यैः सर्वलतगरं हरेत् ॥ १०७ ॥

चन्दनोक्षीरतगरपाटलीकुष्ठपद्मकैः ।

हीबेरशैलेनिर्गुण्डीशारिवाभिस्तु काञ्चिके ॥ १०८ ॥

पिष्ट्वा प्रलेपपानाद्यैः सर्वलताविषं हरेत् ।

वचादोषालशुनकान्यर्धमर्धं च रामठम् ॥ १०९ ॥

विश्वा तदर्धं मूत्रेण लेपाद्यैर्लतनाशनम् ।

वन्ध्याकर्कोटकीमूलं लतम्रं तण्डुलोदके ॥ ११० ॥

वेगामूलं तथाभ्योमिः साङ्गताम्बूलवारि च ।

सूताग्रणे निष्ठीवितामिति यावत् ।

ज्योतिष्मत्याश्च बीजानि मरिचं बदरीत्वचा ॥ १११ ॥

क्षीरे पिष्ट्वा प्रलेपाद्यैः सर्वलताविषं हरेत् ।

अगस्तीपत्रतुलसीरसलेपश्च लूतजित् ॥ ११२ ॥

कदम्बनीलीतुलसीलाङ्गस्यालेपनं तथा ।

चिञ्चावन्दाकगोक्षीरपानं लूतादिनाशनम् ॥ ११३ ॥

तत्कृष्कपकृतैलं च लूतिकाग्रणनाशनम् ।

अङ्गोलगुञ्जानिर्गुण्डीपत्रं विश्वा निशाद्यम् ॥ ११४ ॥

कृषितं सकरञ्जास्त्रिजलं सेकेन लूतजित् ।

इति लूतचिकित्सा ।

दर वर करि च्छिन्द सद्गेन छेदय शूलेन मिन्द चक्रेण दा-  
रय हुं फट् ठठ ।

गर्दभादिविषाणां तु मनुरेष विनाशकृत् ॥ ११५ ॥

मुस्तोक्षीराब्जमांसीमिः श्रेष्ठापद्मकचन्दनैः ।

अजादुग्धेन पानाद्यं गर्दभादिविषापहम् ॥ ११६ ॥

आदिशब्देन मार्जारवानरमकरग्राहनकुलाश्वादयो विवक्षिताः ।

१. 'सरगापा' स. पाठः. २. 'क' क. पाठः. ३. 'क्षीरशैलेयश्च लूतचिकित्सा ।  
कदम्बनीलीतुलसीलाङ्ग' स. पाठः.

वचालोद्ग्राभगन्धाः स्नुक्क्षीरे हयविषापहाः ।

पान्मलेपनादिति यावत् ।

इन्द्रवल्ली निशां पुष्पां (!)जीर्णं पर्णं च पानसम् ॥ ११७ ॥

द्रोणस्वरसतैलाभ्यां किञ्चिच्चूर्णयुतं पिबेत् ।

गर्दभश्वविषमं स्यात् पाननस्यविलेपनैः ॥ ११८ ॥

कपित्थवित्थकार्कषां बीजानि मरिचं निसे ।

पिष्ट्वा पानादिकं सषो गृहगौलिविषं हरेत् ॥ ११९ ॥

करञ्जशिग्रुकापित्थबीजं गौलीविषे हितम् ।

निशाज्यशारिवालेपो जलकानां विषापहः ॥ १२० ॥

व्योषैः शिरीषपञ्चाङ्गं हन्याच्छतपदीविषम् ।

दीपतैलं शतपदीदंशस्योपरि पातयेत् ॥ १२१ ॥

तद्विषं हरति ।

शिरीषबीजस्नुक्क्षीरे मण्डूकविषनाशने ।

स्वरसो हिङ्गुसंयुक्तस्तर्कारीभृङ्गराजयोः ॥ १२२ ॥

शान्मलेपनस्यैस्तु मार्जारविषनाशनः ।

निशाभृङ्गाश्वगन्धानां लेपादोतोर्विषं हरेत् ॥ १२३ ॥

पीतं शिरीषपञ्चाङ्गं लिप्तं वानरदंशजित् ।

तृतीयकन्दं वेगाया नीलिका तण्डुलीयकम् ॥ १२४ ॥

क्षीरेण पिष्ट्वा लेपाद्यैर्नरदष्टविषं हरेत् ।

लोम्रं लवणहिङ्गुभ्यां सर्षपैः शुक्तपेषितम् ॥ १२५ ॥

आलेपयेत् पिबेच्चापि मत्स्यदंशविषापहम् ।

शमीन्यग्रोधनिम्बानां कल्ककार्थं पिबेदपि ॥ १२६ ॥

तत्पिष्टलेपान्मर्त्यानां नखदन्तविषं हरेत् ।

गृहधूमत्रिकटुकसैन्धवैः शुक्तपेषितैः ॥ १२७ ॥

लेपपानादिना हन्याद् गोधादंशकृतं विषम् ।

सलोणतप्ततैलं तु सेचयेन्मक्षिकाविषे ॥ १२८ ॥

कपित्थस्य कपालेन प्रलेपो मक्षिकापहः ।

वेगानीलिकयोः पत्रैः समूलं तण्डुलीयकम् ॥ १२९ ॥

पिष्ट्वा प्रलेपनं कुर्याच्चतुष्पाद्विषनाशनम् ।

गृहभूमं समरिचं वचां रात्रिं च काञ्चिके ॥ १३० ॥

पिष्ट्वा प्रलेपयानाद्यैः सर्वकीटविषापहम् ।

शिशुकाकादनीमूलं समूलं तण्डुलीयकम् ॥ १३१ ॥

पिष्ट्वा क्षीरेण लेपाद्यैः कीटानां विषनाशनम् ।

कट्टुतुम्बिनिशादेवदाढीबीजानि लाङ्गलीम् ॥ १३२ ॥

पिष्ट्वा शुकेन तलेपात् सर्वकीटविषं हरेत् ।

श्वेतापराजितामूलं पत्रपुष्पं च नागरम् ॥ १३३ ॥

व्योषं च काञ्चिके पिष्टं स्यात् क्षुद्रविषनाशनम् ।

हृदयान्ते भगवते विष्णवे सरवीप्सितम् ॥ १३४ ॥

वसेति च स वर्मास्त्रे ठयुगमं सर्वकीटजित् ।

मातृकापद्ममध्यस्थमन्त्यमौविन्दुवह्नियुक् ॥ १३५ ॥

अलर्काटिमटेक्षशराज मे शरणाधिप अलर्कदष्टमेतन्मे निर्विषं कुरु मा  
चिरात् ठठ ।

इष्टं श्वानं स्वमात्मानं सिंहं मध्ये च सागरम् ।

शुल्बं ध्यात्वा द्वयोर्भक्त्या धावन्तं दष्टंकुङ्कुरम् ॥ १३६ ॥

निषिच्य मन्त्रं तु जपेत् कुङ्कुराणां विषापहम् ।

यष्टिकुस्तुम्बुरुव्योषसगुक्षबीजकुष्ठयुक् ॥ १३७ ॥

शिवशिवस्त्रैकभागाः कर्णिकारं द्विभागिकम् ।

पयोशुलान्वितं पीतमलर्कगरलापहम् ॥ १३८ ॥

कोशातकीकुटचयोर्बीजान्यर्कशिफारसः ।

जात्याः क्षीरान्वितं पीतं सद्यः श्वविषनाशनम् ॥ १३९ ॥

यष्टिव्योषगुलक्षीरं पीतं च विषनाशनम् ।

कुस्तुम्बुर स्वंगुप्ताश्च रात्रिः कट्टुमागधी ॥ १४० ॥

कर्णिकारासनगुलं क्षीरे दष्टः शुना पिबेत् ।

मसशुना दृष्टोऽपीति यावत् ।

शुके करञ्जसर्वाङ्गकाथे स्नात्वातपे स्थितः ॥ १४१ ॥

मसश्वदृष्टो मत्तोऽपि सद्यो निर्बिषतामियात् ।

अद्वोलोन्मत्तबीजानि नागरं मागधीसमम् ॥ १४२ ॥

कृष्णारम्भाफलोन्मिभ्रमलर्कविषनाशनम् ।

रम्भायाः कारवल्ल्याश्च नील्या मूलं च तत्समम् ॥ १४३ ॥

अजाक्षीरेण पानार्थैः सुगालविषनाशनम् ।

अपामार्गस्य पत्राणि तिलान्यपि च पेषयेत् ॥ १४४ ॥

काञ्चिकेन प्रलेपाद्यैर्जम्बुकस्य विषं हरेत् ।

भृङ्गराजं च नीलीं च निर्गुण्डीमश्वगन्धिकाम् ॥ १४५ ॥

अजाक्षीरेण लेपाद्यैर्हन्यान्नकुलजं विषम् ।

नीलीमूलं क्षीरपिष्टं पानार्थैर्नकुलं हरेत् ॥ १४६ ॥

सव्योषकिंशुकशिफा तैलक्षीरविलोलिता ।

पिपीलिकाविषं हन्यात् पानालेपनयोजिता ॥ १४७ ॥

निशाव्योषे शुक्तपिष्टे पिपीलिकविषापहे ।

पुनर्नववचाहिङ्गमरिचाः शुक्तपेषिताः ॥ १४८ ॥

पानालेपादिभिर्हन्युर्विषं भ्रमरदंशजम् ।

शिशुमूलं हरिद्रे द्वे समूलं तण्डुलीयकम् ॥ १४९ ॥

पिष्ट्वा प्रलेपयेत् सद्यो वस्तुलाविषनाशनम् ।

वद्बिन्दोः पयसा नस्यं क्षौद्राज्यं वा समं पिबेत् ॥ १५० ॥

हृदयान्ते भगवते जषुदाशपवेन्द्रषू माशपर्वतशिखररूपाय संहर  
मोषय चालय निर्बिष विषममृतमहारससदृशमिमं भक्षापयामि ठठ । अमल-  
पक्षि क्षिप हर ठठ ॥

ताक्ष्यात्मानेन मनुना स्थावराणां विषं हरेत् ।  
 विस्मयाय स्वयं वाधादन्यं वाप्याश्चयेत् तु तत् ॥ १५१ ॥  
 स्थावरे तु विषे भुक्ते वान्तं शीताम्बुसेचितम् ।  
 मध्वाज्यमसमं पीत्वा कुर्यात् सम्यग् विरेचनम् ॥ १५२ ॥  
 निशाद्वयं च सिन्धूत्थं साज्यक्षौद्रं तु वा पिबेत् ।  
 सिताक्षौद्रयुतं ताम्रचूर्णं स्वर्णं तु(वा) लिहेत् ॥ १५३ ॥  
 हारस्करविषं हन्ति जम्बूपल्लवजो रसः ।  
 रम्भापुष्परसं तद्वत् कपित्थच्छदनाम्बु च ॥ १५४ ॥  
 फणीतकस्य शुण्ठबम्बुपानाच्छिन्नारसोऽपि च ।  
 स्त्रुहिस्तुकूचूतपुष्पाणि शृङ्गिक्वेलहराणि च ॥ १५५ ॥  
 चूर्णस्य तैलकबलमङ्गारस्य निशारसः ।  
 कदलीपुष्पकासमौ स्त्रीदत्तौषधिनाशनौ ॥ १५६ ॥  
 भल्लातं ब्रह्मवृक्षान्बु गव्यं च दधिसम्भवम् ।  
 दशधौतं विलिप्तं तद् विषं प्रशमयेद् ब्रणम् ॥ १५७ ॥  
 अज्झटा चणकं हन्यादाद्रकं लाङ्गलीविषम् ।  
 नीली लोभ्रसमा पिष्टा पानाद्यैः स्थावराणि तु ॥ १५८ ॥  
 हन्याद् विषाणि सर्वाणि स्वार्या गौपयसाथ वा ।  
 शिरीषकुसुमं हन्ति कोद्रवोत्थमुपद्रवम् ॥ १५९ ॥  
 पलाशकूश्माण्डरसो मदकोद्रवनाशनः ।  
 रम्भाफलस्य मरिचं पानसस्य च नागरम् ॥ १६० ॥  
 नालिकेरस्य चूताम्लं वरभृङ्गस्य कुण्डली ।  
 नालीकेराम्बुजम्बीरशुक्कान्यतमयोजिते ॥ १६१ ॥  
 कर्पूरे तद्विषहरो भृङ्गराजरसः स्मृतः ।  
 सशुक्कशालिमूलस्याप्युशीरं विषनाशनम् ॥ १६२ ॥  
 नीलिका चाश्वगन्धा च पाननस्यादियोजिता ।  
 निःशेषं स्थावरविषं संहरेदमृतं यथा ॥ १६३ ॥

समाज्यक्षौद्रविषजं चक्रमर्दस्तु भक्षितः ।

स्तुहिस्तुषोर्नाकुलीका नीलागमविषापहा ॥ १६४ ॥

प्लाचन्दनकुष्ठगैरिककणासौवर्चलाओघ्रकं

मांसीयष्टिनतोषटा समधृता सञ्चूर्ण्य मध्वाद्भुतम् ।

ठीढं वृषिविषं निहन्ति पुरतो विम्बं कृशानोः पुरं

ज्वालामाळि विभावयन् मनुजपानश्चेद् विषं स्थावरम् ॥ १६५ ॥

तारं नेत्रशशाङ्कस्रण्डहुतमुग्युक्तस्तु संवर्तकः

शक्तिर्वर्म च फट् च वह्निदयिता हन्याद् विषं स्थावरम् ।

दूर्वाच्छिन्नकणापटोलतगैरैश्चित्राब्जचव्यावचाः

पानाद्यैः सविलङ्गमस्तुल्ललिता हन्युर्विषं कृत्रिमम् ॥ १६६ ॥

विश्वार्कतमालमूलसहितं हिङ्गुश्च शृङ्गीविषं

तत्कोशातकिजं घनं हयरिपुं पथ्या जले नाशयेत् ।

भूपोतं च निशार्कजं नृपनिशातोयं च चूर्णे हितं

कार्पासं जलजे तु चित्रकविषं पद्मं तथोन्मत्तके ॥ १६७ ॥

यद्वा विषापनयनाय तथातुराणां रोगक्षयार्थमथवेष्टरसायनार्थम् ।

यत्रौषधग्रहणमिष्टमुपेत्य तस्य पूर्वेषुरस्तसमये विदधातु रक्षाम् ॥ १६८ ॥

शुक्लाम्बरधरः क्षालिताद्भ्रिपाणिस्त्वथाचमेत् ।

उत्तराशौमुस्तम्बौषधीमूलमुपलिप्य तु ॥ १६९ ॥

गणेशं क्षेत्रपं चेष्ट्या यवादीन् विकिरेदथ ।

रक्तसूत्रेण मूलं तु संवेष्ट्याथ कृताञ्जलिः ॥ १७० ॥

धन्वन्तरिं तु प्रणमेत् सुप्रभां ब्रह्मनिर्मिताम् ।

शुक्लां सुरूपां चार्वाङ्गीं मुक्ताद्यैरप्यलङ्कृताम् ॥ १७१ ॥

मुह्यैराभरणैस्तारनाम्ना नत्या तु तां यजेत् ।

ओं नमः सर्वौषधीभ्यः । ऊर्जावन्तो भविष्यथ । तद्वीर्यैः कृत्स्नीकुरु-  
ष्वम् । पच हन वह मारय तुभ्यं नमः ।



इत्थमुं दशवारं तु जापित्वा चौषधिं पुनः ॥ १७२ ॥

नमस्कृत्य प्रभाते तु तन्मन्त्रेण प्रणम्य तु ।

गृहीयादौषधं वीर्यवत् स्यादुक्तफलं पुनः ॥ १७३ ॥

अन्यथा चौषधीवीर्यं गृह्यात्येव हि सुप्रभा ।

इत्थं विचार्य विधृतान्यतिविस्तृतानि

तन्त्राणि पूर्वगुरुभिर्विहितानि सम्यक् ।

इत्थेनोपशान्तिसुकृतार्थितया समासात्

सन्दर्शितं सकललोकहितं विधानम् ॥ १७४ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ सिद्धान्तसारे

नानाधिधिविषयिस्त्रिसापटलसत्त्वारिणः ।

अथैकचत्वारिंशः पटलः ।

अथ ग्रहचिकित्सात्र लिख्यते नातिविस्तृता ।

तत्र बालचिकित्सायाः प्रकारा बहुधा स्मृताः ॥ १ ॥

तेष्वादौ मतमाश्रित्य सङ्गरावणचोदितम् ।

नारायणीयोदितं च मार्गद्वयमिहोच्यते ॥ २ ॥

लिख्यते प्रथमे वाहि मासे तु प्रथमे पुनः ।

संवत्सरे तु प्रथमे नन्दा गृह्णाति मातृका ॥ ३ ॥

चेष्टा तस्य ज्वरः कम्पो रोदनाशनवर्जनम् ।

नषाः कूलद्वयमृदा शिशुमानात् तु पुचलीम् ॥ ४ ॥

संवेष्ट्य पीतसूत्रेण शुक्रांशं प्रस्यतण्डुलैः ।

मत्स्यमांसासर्वं पुष्पैर्दधिकीरतिलान्वितैः ॥ ५ ॥

त्रयोदश स्वस्तिकांश्च पैष्टाश्चाष्ट प्रदीपिकाः ।

विलिप्य भूमिं रम्भाद्यैः कृत्वा पात्रं मुजायतम् ॥ ६ ॥

तन्मध्ये पुचलीं न्यस्य दीपाद्यं परितो न्यसेत् ।

सत्रापर्यायां सन्ध्यायां गन्धाद्यैर्विघ्ननायकम् ॥ ७ ॥

इष्टा प्राग्ग्राम्यदारुण्यसौम्ये ब्राह्मणादिमातृकाः ।  
 वाराणाशाश्च बहुधादिकोणेज्येष्ठे तु चण्डिकाम् ॥ ८ ॥  
 अवाह्याभ्यर्च्य मध्ये तु वीरभद्रं गणेश्वरम् ।  
 यथोद्दिष्टबलिद्रव्यचतुर्भागाद्विभागतः ॥ ९ ॥  
 वीरभद्रादिमातृभ्यो बोधिपत्रेषु वै बलिम् ।  
 पृथक् पृथक् तारपूर्वं नमोन्तं स्वास्त्र्यया क्षिपेत् ॥ १० ॥  
 वक्ष्यमाणेन मन्त्रेण तत्रेष्ट्य सङ्गरावणम् ।  
 नन्दां च स्वास्त्र्यया शान्तां तयोरपि बलिं क्षिपेत् ॥ ११ ॥

ओं नमो भगवते सङ्गरावणाय दीर्घदर्शनाय हन गृह मुञ्च वा-  
 क्यं ठठ ।

इति क्षेप्यो बन्दिस्तेन शिशुं नीराज्य निर्हरेत् ।  
 नन्दायै तु स्वनाम्नैव प्रणवादिनमोन्तकम् ॥ १२ ॥  
 पूर्वस्यां दिशि पश्चात् तु शिवनिर्मास्यसर्षपैः ।  
 निम्बपत्राज्यमिलितं धूपयेच्च शिशोस्तनुम् ॥ १३ ॥  
 न्यग्रोधोदुम्बराश्वत्थबिल्वपालाशपल्लवैः ।  
 कुम्भोदरस्थितैस्तैस्तु ऋपयेत् प्रोक्षणीत वा ॥ १४ ॥  
 एवं दिनत्रयं कृत्वा चतुर्थे ऋपयेत् तथा ।  
 द्वितीयत्रितये बालं सुनन्दा नाम बाधते ॥ १५ ॥  
 चेष्टा तस्याशिरोगश्च सङ्कोचो हस्तपादयोः ।  
 प्राग्ग्राम्यत् पुच्छलिकाद्यं तु कृत्वा द्रव्यैः पुरोदितैः ॥ १६ ॥  
 वीरभद्रादिमातृभ्यः सङ्गरावणविभ्रयोः ।  
 दिनादिमातृकायै च सर्वत्रायं बलिक्रमः ॥ १७ ॥  
 सूर्यास्तमयवेलायामुदीच्यां निर्हरेद् बलिम् ।

ओं नमो भगवते सङ्गरावणाय दीर्घदर्शनाय हन गृह मुञ्च वा-  
 क्यं ठठ ।

तृतीयत्रितये बालं प्रहृ गृह्णाति पूतना ॥ १८ ॥

ज्वरश्च गात्रभङ्गश्च गलभङ्गोर्ध्ववीक्षणम् ।  
 प्राग्बत् पुत्तलिकां कृत्वा तिलचूर्णौदनौ द्रवि ॥ १९ ॥  
 मत्स्यमांससुरापूपगन्धधूपध्वजादिभिः ।  
 वीरभद्रादिमातृभ्यः पूतनायै च पूर्ववत् ॥ २० ॥

ओं नमो भगवते खड्गरावणायतिशौर्याय हन गृह मुख बा-  
 लकं ठठ ।

अनेन तु बलिं क्षिप्त्वा पश्चिमायां तु निर्हरेत् ।  
 सिद्धार्थशिवनिर्माह्यनिम्बपत्रं घृतान्वितम् ॥ २१ ॥  
 अजशृङ्गेण धूप्येनं स्रपयेच्छान्तिवारिभिः ।  
 चतुर्थत्रितये बालं गृह्णाति मुखमण्डिका ॥ २२ ॥  
 गात्रस्वेदो ज्वरः श्वासो मुष्टिवन्धोऽनवर्जनम् ।  
 प्राग्बत् पुत्तलिकादीनि द्रव्याप्यत्रापि कल्पयेत् ॥ २३ ॥  
 वीरभद्रादिमातृभ्यः पूर्ववन्निक्षिपेद् बलिम् ।

ओं नमो भगवते खड्गरावणाय दीर्घमुजाय हन गृह मुख बा-  
 लकं ठठ ।

अनेन चापि मन्त्रेण क्षिप्त्वा यान्यां बलिं नयेत् ॥ २४ ॥  
 पञ्चमे तु विलालाख्या ग्रही गृह्णाति बालकम् ।  
 ज्वराक्षिरोगौ तच्चेष्ट्य मुष्टिवन्धश्च पूर्ववत् ॥ २५ ॥  
 पुत्तल्यादीनि सर्वाणि प्राग्बद् बलिनिवेदनम् ।  
 वीरभद्रादिमातृभ्यः पूर्ववन्निक्षिपेद् बलिम् ॥ २६ ॥

ओं नमो भगवते खड्गरावणाय पूर्णाय नमः ठठ ।  
 क्षिप्त्वानेन बलिं तं चाप्यैशान्यां निर्हरेद् बलिम् ॥ २७ ॥

धूपयेन्निम्बपत्रैस्तु घृतगुग्गुलुमिश्रितैः ।  
 षष्ठत्रये शकुनिका चेष्टोर्ध्वालोकनं ज्वरः ॥ २८ ॥  
 प्राग्बत् पुत्तलिकादीनि विशेषो मधुशोणिते ।  
 मन्त्रस्तु पञ्चमः प्रोक्तो धूपश्चापि पुरोदितः ॥ २९ ॥

वायव्ये बलिमुद्रास्य सनपयेच्छान्तिवारिभिः ।

सप्तमे त्वथ शुष्काग्नी चेष्टा कम्पश्च रोदनम् ॥ ३० ॥

प्राग्वत् पुत्तलिकादीनि द्रव्याण्यत्रापि कल्पयेत् ।

ओं नमो भगवते स्वङ्गरावणाय त्रैलोक्यविद्रावणाय हन गृह मुञ्च  
बालकं ठठ ।

अनेन तु बलिं क्षिप्त्वा हरेददितिगोचरे ॥ ३१ ॥

शान्त्युदकेन सपयेच्च ।

अष्टमत्रितये बालं ग्रही गृह्णाति जुम्भिकों ।

मुष्टिवन्धो ज्वरः स्वेदश्चेष्टा गगनवीक्षणम् ॥ ३२ ॥

द्रव्याणि पुत्तल्यादीनि चतुर्बर्णं चतुर्ध्वजम् ।

ओं नमो भगवते स्वङ्गरावणाय दीप्तप्रज्वलितहस्ताय हन दह मुञ्च  
बालकं ठठ ।

दत्त्वानेन बलिं प्राग्वद् धूपयेत् सपयेच्च तम् ॥ ३३ ॥

अञ्जिकां नाम नवमत्रये चेष्टा ज्वरस्तथा ।

मुष्टिवन्धोऽक्षिरोगश्च पुत्तल्यादीनि पूर्ववत् ॥ ३४ ॥

शङ्कुलीपर्पटीयुक्तं सन्ध्याकाले तु पश्चिमे ।

ओं नमो भगवते स्वङ्गरावणाय ज्यलितहस्ताय हन गृह मुञ्च  
बालकं ठठ ।

रेवती नाम दशमत्रये कम्पज्वरोद्गमौ ॥ ३५ ॥

रोदनं पुत्तलीकाद्यैर्वृक्षमूले बलिं हरेत् ।

ओं नमो भगवते स्वङ्गरावणाय दीर्घदर्शनाय हन गृह मुञ्च  
बालकं ठठ ।

निर्मास्यराज्या संघूप्य सपयेच्चपि पूर्ववत् ॥ ३६ ॥

एकादशत्रये तद्वच्छिलास्या तु ज्वरागमः ।

गात्रोद्वेगो मुष्टिवन्धः प्राग्वत् पुत्तलिकादिभिः ॥ ३७ ॥

ओं नमो भगवते स्वङ्गरावणाय हन गृह मुञ्च बालकं ठठ ।

उत्तरस्थां यथापूर्वं बलिं निर्दस्य धूपयेत् ।

ज्ञपयेच्च ।

द्वादशत्रितये तद्वत् पाकदाहज्वरोऽपि च ॥ ३८ ॥

मुष्टिवन्धोऽतिसारश्च चेष्टा पुत्तलिकादिभिः ।

पायसक्षीरमुद्गाभैर्दधिभक्तैः पुरोदितैः ॥ ३९ ॥

ओं नमो भगवते सहग्रावणाय बलिं गृह्य मुञ्च बालकं ठठ ।

अनेन तु बलिं दत्त्वा दक्षिणे निर्हरेच्च तम् ।

निर्माल्याद्यैश्च संघूप्य ज्ञपयेच्छान्तिवारिभिः ॥ ४० ॥

एवमा द्वादशाद् वर्षाद् ग्रहा गृह्यन्ति बालकान् ।

आ षोडशात् परे प्राहुरा सप्तदशकात् तथा ॥ ४१ ॥

इति सहग्रावणबालचिकित्सा ।

अथ जातं दिने बालं बाधते पापिनी ग्रही ।

ग्रीवाविदूर्तनं चेष्टा लालासावश्च तत्र तु ॥ ४२ ॥

वंशाद्यैर्बलिपीठं च संकल्प्य चतुरश्रकम् ।

तन्मध्ये वीरभद्रं च मातृः कोणेषु दिक्ष्वपि ॥ ४३ ॥

विनायकं च चामुण्डामैशान्यां दिशि पूजयेत् ।

अपूपमत्स्यमांसात्तिलचूर्णासवादिभिः ॥ ४४ ॥

प्रणवादिनमोन्तैः स्वैर्नामभिः प्रक्षिपेद् बलिम् ।

तत्रैशकोणे तामिष्टा ध्वजदीपाष्टकान्वितम् ॥ ४५ ॥

अर्धास्तमयकाले तं शिशुं नीराज्य मन्त्रतः ।

विन्यसेच्छत्वरे बाध दिशायाममरप्रभोः ॥ ४६ ॥

सिद्धार्थपुरनिर्मात्यनिम्बपत्रैर्घृताप्लुतैः ।

सन्घूप्योक्षीरमार्गाप्रबोधिपल्लवचन्दनैः ॥ ४७ ॥

संज्ञाप्य युक्तसलिलैः कुम्भस्थैः प्रोक्षयेच्च वा ।

लोभ्रचन्दनमञ्जिष्ठादातकीभिः प्रलेपयेत् ॥ ४८ ॥

एवं दिनप्रयं कृत्वा चतुर्थे वासरे पुनः ।

विस्वक्षीरागमार्गाणां पत्राद्यैः शान्तिवारिभिः ॥ ४९ ॥

संस्नाप्य श्रक्त्या विभ्रेन्द्रान् वस्त्राद्यैरभिपूजयेत् ।  
 आसप्तदशवर्षान्तमारभ्य प्रथमं दिनम् ॥ ५० ॥  
 समानोऽयं विधिः प्रोक्तो भिक्षास्तद्देवताः क्रमात् ।  
 द्वितीये दिवसे तत्र भीषणी सा ग्रही मता ॥ ५१ ॥  
 गात्रसङ्कोचनं कासश्वासौ चेष्टा प्रलक्ष्यते ।  
 चन्दनोशीरमायूरैरजामूत्रामिपेषितैः ॥ ५२ ॥  
 शिशुमालिप्य गोदन्तशृङ्गरोमैः प्रधूपयेत् ।  
 शृण्ढाली दिवसे प्रोक्ता तृतीये जृम्भणादिकम् ॥ ५३ ॥  
 चेष्टा गोहस्तिदन्ताद्यैरजाक्षीरेण लेपनम् ।  
 राजिनिम्बदलैर्धूपश्चतुर्थे वासरे ग्रही ॥ ५४ ॥  
 काकोली फेनवमनं प्रक्षोभो नयनस्य च ।  
 राजिमातङ्गदन्तैस्तु लेपनं निम्बपत्रकैः ॥ ५५ ॥  
 अहिनिर्मोकसंयुक्तैर्धूपः पञ्चमवासरे ।  
 सिंहिका मुष्टिबन्धश्च चेष्टा लोप्रवचादिभिः ॥ ५६ ॥  
 आलेपनं त्याद् धूपोऽपि तन्निर्माल्यादिभिर्मतः ।  
 फट्कारी षष्ठदिवसे तच्चेष्टा रोदनादिका ॥ ५७ ॥  
 पुरकुष्ठघृतैर्लेपो धूपस्तैरेव सम्मतः ।  
 सप्तमे मुक्तकेशी तु वासरे जायते तदा ॥ ५८ ॥  
 चेष्टा रोदनदुर्गन्धकासजृम्भणपूर्विका ।  
 साजमूत्रवचाकुष्ठैर्लेपो व्याघ्रनस्त्रैरपि ॥ ५९ ॥  
 धूपोऽष्टमे हि कथिता दण्डिनी कासपूर्विका ।  
 चेष्टा रसोनफवचाहिङ्गसिद्धार्थकैर्मतौ ॥ ६० ॥  
 लेपधूपौ च नवमे महामहिषिसंज्ञिता ।  
 मुष्टिस्रादनकासाद्या चेष्टा तगरचन्दनैः ॥ ६१ ॥  
 कुष्ठसर्षपसंयुक्तैर्लेपस्तत्र प्रशस्यते ।  
 कपिरोमनखैर्धूपो दशमे रोदनी ग्रही ॥ ६२ ॥

गृह्णाति बालकं तत्र तच्चेष्टा नीलवर्णता ।

निम्बपत्रदलैर्धूपलेपौ प्राग्वद् बलिर्मतः ॥ ६३ ॥

पूतना नाम गृह्णाति मासिकं बालकं ग्रही ।

ग्रन्थिश्च चेष्टा तत्र स्यात् काकवद् रोदरं तथा ॥ ६४ ॥

द्वितीये मासि मकुटा शीतलत्वादिकं तनोः ।

चेष्टा धूपोऽपि नैम्बैः स्यात् पत्रैर्लघुनसंयुतैः ॥ ६५ ॥

तृतीये गोमुखी मासे तच्चेष्टा रोदनादिकम् ।

क्षीरागबिस्वपत्राद्भिः संस्त्राप्याथ प्रधूपयेत् ॥ ६६ ॥

सिद्धार्थैर्धृतसंयुक्तैश्चतुर्थे मासि पिङ्गला ।

तच्चेष्टा गात्रशोषार्थं स्नानधूपौ च पूर्ववत् ॥ ६७ ॥

सराजिगजदन्तेन लेपो धूपश्च तत्परः ।

निम्बच्छदाहिनिर्मोकैः साज्यनिर्मास्यकैरपि ॥ ६८ ॥

हंसिका परुचमे मुष्टिबन्धोर्ध्वालोकनादिकम् ।

श्वासश्च जृम्भणं चेति चेष्टा लेपेऽपि तत् पुनः ॥ ६९ ॥

मेघशृङ्गशिलाताललोभ्रेण वचया पुनः ।

निर्मास्याथैश्च संधूप्य रक्षेच्छिशुमतन्द्रितः ॥ ७० ॥

षष्ठे मासि च गृह्णाति पङ्कजा कुक्षितोदनम् ।

चेष्टा निम्बच्छदैर्धूपो भवेत् सर्षपसंयुतैः ॥ ७१ ॥

शीतला सप्तमे मासि शीतलत्वादि चेष्टितम् ।

अष्टमे मासि यमुना मुखशोषणपूर्विका ॥ ७२ ॥

चेष्टा चिकित्सा नैवात्र नवमे मासि बालकम् ।

बाधते कुम्भकर्णी च तच्चेष्टा मूर्तिः किंका वमिः ॥ ७३ ॥

कुस्माषमत्स्यमांसाजगन्धार्थैरीशतो बलिः ।

तापसी दशमे मासि निराहारोऽक्षिमीलनम् ॥ ७४ ॥

चेष्टा च पीतरक्ताजमत्स्यमांसैरुदग्बलिः ।

अथ चैकादशे मासे राक्षसी नाम बालकम् ॥ ७५ ॥

गृह्णाति नेत्रयोरान्ध्यं नास्ति तत्र प्रतिक्रिया ।  
 द्वादशे मासि चपला तच्चेष्टा श्वासपूर्विका ॥ ७१ ॥  
 द्वितीये वत्सरे तद्बद्ध यातना पतनादिकम् ।  
 चेष्टितं केशगोदन्तधूपः पञ्चदलान्बुभि ॥ ७७ ॥  
 ज्ञानं तृतीयवर्षे तु रोदनी रोदनादिकम् ।  
 चेष्टा चतुर्थे वर्षे तु चटका वेदनादिकम् ॥ ७८ ॥  
 चेष्टितं पिच्छरोमाधैर्धूपस्तत्र विधीयते ।  
 पञ्चमे चञ्चला वर्षे गात्रभङ्गादिरूपिणी ॥ ७९ ॥  
 चेष्टात्र भावनी वर्षे षष्ठे चेष्टातिमूत्रता ।  
 राजीलशुनकैर्धूपः ज्ञानं पञ्चदलान्बुभिः ॥ ८० ॥  
 यमुना सप्तमे वर्षे निराहारत्वकारिणी ।  
 अष्टमे हायने बालं बाधते जातवेदसी ॥ ८१ ॥  
 नवमे कालिनी वर्षे करस्फोटादिकारिणी ।

ओं मुञ्च पच दह आगच्छ बालिके ठठ ।

तिलैरनेन मन्त्रेण हुत्वा तद् धूपयेदपि ॥ ८२ ॥  
 कलहंसी च दशमे वत्सरे ज्वरकारिणी ।  
 सिद्धार्थकुष्ठलशुनैर्लेपो गोरामसंगुतैः ॥ ८३ ॥  
 पित्रुमन्ददलैर्धूपः स्यादेकादशवर्षके ।  
 देवदूती सदा भूरिक्षुत्पिपासादिकारिणी ॥ ८४ ॥  
 पलिता द्वादशे वर्षे नेत्ररोगादिकारिका ।  
 तथा त्रयोदशे वर्षे वायवी तत्र चेष्टितम् ॥ ८५ ॥  
 अङ्गसादादिकं तत्र यक्षिणी बाधते शिशुम् ।  
 ग्रही चतुर्विंशे वर्षे ज्वरशूलादिकारिणी ॥ ८६ ॥  
 ग्रही च मुञ्जकमुस्वी वर्षे पञ्चदशे मता ।  
 चिकित्सा नास्ति वर्षे तु षोडशे वानरी स्मृता ॥ ८७ ॥  
 तथा सप्तदशे वर्षे ग्रही बन्धवती सदा ।  
 गात्रतोदमनोमोहप्रलापादिकरी मता ॥ ८८ ॥



वर्षे चाष्टादशे बालं कुमारी नाम वाचते ।

एवं बालग्रहाः प्रोक्ताः सर्वा देव्यस्तु मातरः ॥ ८९ ॥

कुमारीशब्दपूर्वं तु नमोन्तं स्वस्वनामभिः ।

सर्वासां च बलिः क्षेप्यो मन्त्रांश्चैतान् जपेदपि ॥ ९० ॥

ग्रहा विष्णुश्च रुद्रश्च स्कन्दो वैश्रवणस्तथा ।

रक्षन्तु त्वरिता बालं मुञ्चन्तु च कुमारकम् ॥ ९१ ॥

ठठ ।

प्रक्षिप्तबलिनानेन त्रिधा नीराजयेच्छिशुम् ।

बलिप्रदानस्यान्ते तु जपेन्मन्त्रं स्पृशन् शिशुम् ॥ ९२ ॥

नमः सर्वमातृणां हृदयमोटक भञ्ज कङ्क स्फोटय स्फुर गृह आकर्षव  
त्रोटय एवं सिद्धिं ज्ञापयति हर निर्दोषं कुरु बालकं ठठ ।

बलिप्रदानस्यान्ते तु मन्त्रमेनमुदीरयेत् ।

कूडमाण्डि यक्षि भगवति चामुण्डे मुञ्च दह बालाद् गच्छ ठठ ।

तिरराजिघृतैर्होमं कुर्यात् तद्ग्रहमुक्तये ॥ ९३ ॥

ओं चामुण्डे नमो विद्ये हुं ह्रीं दुष्टग्रहा हुं तत्र गच्छन्तु गुह्यका यत्र  
स्थानं कुरु रुद्रो ज्ञापयति ठठ । अनेन प्रथमदिनादिसप्तदशवर्षान्तं बलिप्र-  
क्षेपस्यान्तेऽश्वत्थोदुम्बरवटबिल्वपलाशपल्लवान् कुम्भजले प्रक्षिप्यानेन मन्त्रेण  
स्नापयेत् । क्षूं रक्ष महादेव ! नीलग्रीव ! जटाधर ! ग्रहैस्तु सहितो रक्ष  
मुञ्च कुमारकम् ।

अनेन राजिकालेपो धूपश्चैव ग्रहापहः ।

आख्याविदाभिते भूर्जे बन्धो बालग्रहार्तिजित् ॥ ९४ ॥

हस्तो माकान्तकौ साक्षौ वीप्सितौ तारपूर्वकौ ।

हि चिनि भूचनि भूततटि विचणि विरज नारायणि ! उमे ! दण्ड-  
हस्ते ! रौद्रि ! महेश्वरि ! महामुसि ! व्यालमुसि ! शङ्कुकर्णे ! शुष्कजङ्घे !  
अलम्बुषे ! हन सर्वग्रहनाशिनि ! स्वल सर्वाङ्गशोणितं यन्निरीक्षसि मनसा  
देवि ! मम मोहनं मोहय ।

रुद्रस्य हृदये जाता रुद्रस्य हृदये स्थिता ।

रुद्रे रौद्रेण रूपेण त्वं देवि ! एहि रक्ष माम् ॥ ९५ ॥

हुं कद् ठठ ।

शिखायां वा गले कट्यां धारयेत् स्कन्दमेखलाम् ।  
 बालो बालग्रहैर्वापि सर्पावैर्वा न बाध्यते ॥ ९६ ॥  
 विष्णुस्ते पूर्वतः पातु रुद्रो रक्षतु दक्षिणम् ।  
 ब्रह्मा तु पश्चिमे पायात् स्कन्दो रक्षत्वथोत्तरम् ॥ ९७ ॥  
 उपरिष्ठात् तथा सूर्यः पातु त्वाधश्च वासुकिः ।  
 पायाच्च त्वामथो वत्स। शिष्टाः काष्ठाः ससीरणः ॥ ९८ ॥  
 स्वस्ति करोतु भगवान् पिनाकी वृषभध्वजः ।  
 गावो रक्षन्तु सर्वत्र भूमिः पातु सदा शिवा ॥ ९९ ॥  
 रक्षतु त्वामशेषाणां भूतानां प्रभवो हरिः ।  
 अस्य नाभिसमुद्भूतपङ्कजादभवज्जगत् ॥ १०० ॥  
 एकदंष्ट्राप्रविष्टता धारयत्यवनी जगत् ।  
 बराहरूपधृग् देवः स त्वां रक्षतु केशवः ॥ १०१ ॥  
 मत्स्यारकुरविनिर्मितवैरिवक्षःस्थलो विभुः ।  
 मृसिंहरूपी सर्वत्र रक्षतु त्वां जनार्दनः ॥ १०२ ॥  
 वामनो रक्षतु सदा भवन्तं यः क्षणादमृत ।  
 त्रित्रिक्रमः क्रमक्रान्तत्रैलोक्यः स्फुरदायुधः ॥ १०३ ॥  
 शिरस्ते पातु गोविन्दः कण्ठं रक्षतु केशवः ।  
 गुह्यं सजठरं विष्णुर्जङ्घे पादौ जनार्दनः ॥ १०४ ॥  
 मुखं बाहू प्रबाहू च मनः सर्वेन्द्रियाणि च ।  
 रक्षत्वव्याहृतैश्चर्यस्तव नारायणोऽव्ययः ॥ १०५ ॥  
 शङ्खचक्रगदासङ्गशार्ङ्गनादहताः क्षयम् ।  
 गच्छन्तु भेतकृशमाण्डा राक्षसा ये तवाहिताः ॥ १०६ ॥  
 त्वां पातु दिक्षु वैकुण्ठो विदिक्षु मधुसूदनः ।  
 हृषीकेशोऽम्बरं भूमौ रक्षतु त्वा महीधरः ॥ १०७ ॥  
 भनेन तु सदा रक्षां नन्दगोपस्तदाकरोत् ।  
 कृष्णस्यैतज्जपन् स्पर्शाद् रक्षां स्यादक्षता शिशोः ॥ १०८ ॥

शक्तिमध्ये शिषोर्नाम तारं लुयुगलं जलम् ।

स्वाहान्तोऽनेन परितो वेष्टयेद् बाह्यतः शशी ॥ १०९ ॥

सण्डेन्दुभिरधोवक्त्रैर्वहिः संवेष्टयेत् पुनः ।

शिशुरोदनहृच्चक्रं संपूज्य कलितं त्विदम् ॥ ११० ॥

आज्यं निम्बदलं रसोर्नेकजतूवंशत्वचा संयुतं

सिद्धार्थाज्यमुज्ज्वलचर्मनृकचैर्निर्मास्ययुक्तं तथा ।

वेणुत्वग्जतुनिम्बपल्लव(कृ ? घृ)तैः सिद्धार्थयुक्तं त्विमे

धूपा बालहितास्त्रयोऽपि कथिता बालग्रहार्तिच्छिदः ॥१११॥

इति भीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे

बालचिकित्सापटलः एकचत्वारिंशः ।

अथ द्विचत्वारिंशः पटलः ।

निस्तेजदेवासुरनागयक्षगन्धर्वरक्षःपितृहेद्भस्माः ।

योन्युद्भवाः कश्मलकाः प्रलापा विन्नाः कुशान्त्याश्च पिशाचभृताः ॥ १ ॥

अष्टादशविधास्त्वेवं ग्रहा गृह्णन्ति मानवान् ।

उन्मादाश्चाप्यपस्मारास्तथान्ये ब्रह्मराक्षसाः ॥ १ ॥

सर्वे ग्रहास्ते गृह्णन्ति बलिकामास्तु मानवान् ।

रतिकामा हन्तुकामाः सौम्याग्नेयाश्च ते द्विधा ॥ ३ ॥

शून्यालयसरोवापीशैलोद्याननदीषु च ।

एकवृक्षश्मशानेषु चैत्यदेवालयविषु ॥ ४ ॥

निवसन्ति ग्रहास्त्वेते पीडयन्ति च मानवान् ।

क्रुद्धं हृष्टं हासिनं च भीतमेकाकिनं निशि ॥ ५ ॥

उच्छिष्टं भूषितं रात्रौ नष्टालम्बधनं तथा ।

वियोगिनं मुमूर्षुं च स्त्रियं नमां च गर्भिणीम् ॥ ६ ॥

दुराचाराभृतस्नातां नवसूतां रजस्वलाम् ।

कामार्ता मद्यपां मुक्तां रथ्याचत्वरयोः स्थिताम् ॥ ७ ॥

सन्ध्यासु प्रथमाभोग्यामभ्यक्तामवमानिताम् ।

ग्रहा गृह्णन्तीति यावत् ।

देवताविप्रमहतां निन्दया पूर्ववैरतः ॥ ८ ॥

ऋणात् कर्मविपाकाच्च ग्रहा गृह्णन्ति नान्यथा ।

दुर्बलो निर्निमीलाक्षो निस्तेजो बहुभाषिता ॥ ९ ॥

स्नातः सुगन्धस्रग्वस्त्रः सौम्यो हृष्टः सुरग्रही ।

दुष्टात्मा निर्भयो द्रसो धर्मदेवद्विर्जान् द्विषन् ॥ १० ॥

ब्रह्माशी ग्रहसन् सर्वान् सकम्पाङ्गोऽसुरग्रही ।

गुल्फानीयदुग्धादिवाञ्छया सृकिणी लिहन् ॥ ११ ॥

भूमौ प्रसर्पन् रक्ताक्षः क्रोडी नागग्रहातुरः ।

रक्तमास्यादिगन्धेच्छुः संरक्तनयनातुरः ॥ १२ ॥

अक्रोधनस्तूर्णगामी गम्भीरो यक्षपीडितः ।

स्रगन्धगीतवाधेच्छुः क्रीडन् गन्धर्वपीडितः ॥ १३ ॥

निर्लज्जो मद्यमांसासृक्प्रियोऽशौचश्च राक्षसः ।

पिण्डोदकक्रियां कुर्वन् मांसेच्छुश्च पितृग्रही ॥ १४ ॥

जानुस्थाधोग्रुखः स्मेरः समुष्टिर्हेद्ग्रे ग्रही ।

असङ्गतं भ्रुवन् वेपन् शीताङ्गस्तिर्यगीक्षणः ॥ १५ ॥

शुद्धाङ्गो बहुभुक् शुद्धो भस्मग्रहनिपीडितः ।

स्त्रिजाङ्गो मेषगन्धी च निर्मर्यादश्चलेक्षणः ॥ १६ ॥

ब्रह्माशी चिन्तितं जानन् मांसार्थां योनिजग्रही ।

निश्शौचो मलयद्वाढ्यो भस्मशायी हसन् रुदन् ॥ १७ ॥

स्त्रीद्विदक्षन् सदैवान्यान् भीषयन् कश्मलग्रही ।

नृत्यन् हसंश्च शुष्काङ्गो ब्रह्माशी स्वाङ्गभङ्गनः ॥ १८ ॥

बहुप्रलापो विज्ञेयः प्रलापग्रहपीडितः ।

श्लकारवान् वमन् दन्तान् कषन् वैनायकग्रही ॥ १९ ॥

विविक्तवासी शुक्लाङ्गो धावन् दारुणनिस्वनः ।  
 अतसिर्भोजने पृष्टो न ब्रूते यः कुक्षग्रही ॥ २० ॥  
 विट्पङ्कलेपो रक्षाक्षस्तर्जयन् रक्तलोचनः ।  
 बह्वाशी दीनवाग् लुब्धः साङ्गकम्पोऽन्त्यजग्रही ॥ २१ ॥  
 दुर्गन्धश्चाशुचिलोकः पिशाचोऽत्यन्तरूक्षवाक् ।  
 सर्वालुकारी प्रहरन् जनानुचैः प्रमाषिता ॥ २२ ॥  
 आरोहविकृतो वृक्षान् भूतप्रहनिपीडितः ।  
 आस्फोटयन् हसन् गायन् रुदंश्चाङ्गानि विक्षिपन् ॥ २३ ॥  
 आताम्रकृशदेहश्च वातोन्मादी मृशातुरः ।  
 गर्जनं धावनं कोपः शीतच्छायालग्धनुता ॥ २४ ॥  
 पीतोष्णदेहता छर्विरुन्मादैः श्लेष्मपित्तजैः ।

विवृचनेत्रः पतितो विसंज्ञः फेनं वमन् सङ्कुचिताङ्गग्रिहस्तः ।  
 क्रन्दन् सुभीमं विदशंश्च दन्तान् मत्तस्त्वपस्मारयुतः सुखी (?) च ॥ २५ ॥  
 पठन् वेदान् कुशान् धत्ते द्विजानुष्ठानकृत् सदा ।  
 देवान् यजति विप्रांश्च ग्रहश्च ब्रह्मराक्षसः ॥ २६ ॥  
 धावन् वस्त्रान् हसन् क्षत्रचेष्टितः क्षत्रियग्रही ॥ २७ ॥  
 उज्जृम्भंश्च हसन् क्रन्दन् कपन् क्रोशन् वणिग्ग्रही ।  
 अवाच्यं प्रवदन् नृत्यन् कुड्यन् विष्मूत्रभक्षितः ॥ २८ ॥  
 मेढ्रादिस्पृग् हसन् विप्रान् प्रद्विषन् वृषलग्रही ।  
 केशान् विघ्नन् वदन् हर्षेण वदन् पश्यति मन्त्रिणम् ॥ २९ ॥  
 वृक्षादेर्निपतंस्तोयमग्निं वा प्रविशन् रुदन् ।  
 हन्तुकामस्तु मन्नाधैरसाध्यं तं विवर्जयेत् ॥ ३० ॥  
 उद्विग्नः सर्वतः पश्यन् ज्वरशूलादिपीडितः ।  
 क्षुत्पृथपरिगतो ब्रूते देहीति बलिकामुकः ॥ ३१ ॥  
 स्त्रीभिः क्रीडन् समुद्विग्नः सुस्नातः प्रियभाषितः ।  
 गन्धमाल्यप्रियः शुद्धो रतिकामस्तु स स्मृतः ॥ ३२ ॥

साध्यापेतौ ग्रहौ विधाद् बलिकामरतिप्रिभौ ।  
 महापातकलेपैश्च स्त्रीगोगुरुवचादिभिः ॥ ३१ ॥  
 श्रीनीलकण्ठभादाब्जे क्षप्तः सत्त्वं बवेद् ग्रहः ।  
 ग्रहं ग्रहेऽप्यितं चापि ज्ञात्वा तदनु रूपतः ॥ ३४ ॥  
 कृतात्मरक्षणो मन्त्री कुर्याद् ग्रहचिकित्सितम् ।

पूर्वं ग्रहाणामभिवाञ्छितार्थैर्बलिप्रदानैस्तनुताधिकित्ताम् ।  
 यदा न मुञ्चेन्मृदुभिः प्रयोगैस्ततश्चिकित्सां विदधातु रौद्रीम् ॥ ३५ ॥  
 आलेपनैर्धूपविशेषबद्धैः क्रूरैस्तथा भर्त्सनताडनैश्च ।  
 तत्पुत्तलीच्छेदनवेधहोमैः कुर्याद् विमोक्षं क्रमश्चो ग्रहाणाम् ॥ ३६३ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे  
 ग्रहचेष्टापटलो द्विचत्वारिंशः ।

अथ त्रिचत्वारिंशः पदकः ।

हृदयं भगवच्छब्दो बुद्राशगता फञ्चुत मन्दरकुसुमषट्पदवज्रतुण्ड  
 नीलाञ्जनसमप्रभ इदं भूतं हर्नं विलिपन्तं स्व स्व हुं फद् ठठ ।

अनेन माषकूसरैर्जपित्वा ग्रस्तताडनात् ।  
 तं मुञ्चन्ति ग्रहाः स्वैक्यं रुद्रध्यानेन तस्मिन्नात् ॥ १ ॥

हृदयान्ते भगवते फवेश्वाषाश नमः कासश्च महेश्वराय अमरि भ्रामय  
 सूकरि भक्षय ठठ ।

माषाननेन संमन्त्र्य भक्षणान्मुञ्चति ग्रहः ।

नमो भगवते बुद्राश्च महाभैरव देवाय नर्तय मोटय वस्त्राय क्रोडय  
 श्रुं ग्रह चण्ड हुं फद् ठठ ।

भूतप्रेतपिशाचादीन् जपाद्यैर्मोचयेन्मनुः ॥ २ ॥  
 तारं हृच्छण्डशब्दश्च क्रोधरुद्राय दुर्भुं पुषु भूतसमये तिष्ठ ठठ ।

सप्तवारं जपित्वेमं शिखां ग्रस्तस्य बन्धयेत् ।

ग्रहस्तु समये तिष्ठेद् बहिवायुपुरं पुनः ॥ ३ ॥

लित्वा भस्मना तस्मिन् अस्तं संस्थाप्य मन्त्रतः ।

अनेनाद्योत्तरक्षतं जपित्वाभ्यो मुखेऽस्य वै ॥ ४ ॥

प्रक्षिपेच्च जपन् क्रुद्धो ग्रह आविश्य मुञ्चति ।

रज्ज्वा जपितग्रानेन स्तम्भं बद्ध्वा स बध्यते ॥ ५ ॥

पिष्टप्रतिकृतिं कृत्वा तत्रावाह्य तु तं ग्रहम् ।

प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा तु क्षुरेणैतं विदारयेत् ॥ ६ ॥

छेदयेच्च त्रिशूलेन मर्मसु क्षतजं सवेत् ।

एतावता ग्रहग्रस्तान् न मुञ्चति यदा तदा ॥ ७ ॥

छिन्नां प्रतिकृतिं राजियुक्तां कुण्डे जुहोतु च ।

सहस्रं स ग्रहो दग्धः परित्यज्य पलायति ॥ ८ ॥

मन्त्रेणानेन जपितैः समावतिलसर्षपैः ।

बहिभूतैस्तु शतशस्ताडितो मुञ्चति ग्रहः ॥ ९ ॥

सिद्धार्थैः सप्तजपितैर्ग्रस्तं सम्भ्राम्य वाञ्छिते ।

सङ्गामयति तद् भूतं सद्य एव न संशयः ॥ १० ॥

हृत्पण्डासिपदं धारा वायुः किलिपदद्वयम् ।

गच्छद्वयं नमःशब्दो महाकायाभिजायया ॥ ११ ॥

अनेन तिलपिष्टेन लेपाद् भीतो भवेद् ग्रहः ।

हृदयान्ते भगवति पुत्रशालिफ वाचाळि भवेश्वर चालि नन्दशिर  
काळि इन्द्रकाळि ब्रह्मकाळि परेतकाळि भद्रकाळि वज्रकाळि वर पुर हर गुरु  
वर आवेश्वर स्वर्ज गर्ज ग्रह फण फालेश्वरि ! भवणधारिणि ! ओं क्रौं प्रौं  
अदः चामुण्डेश्वरि ! ठठ ।

प्रणवस्थितशूलाग्रमध्ये नृहरिबीजयुक् ॥ १२ ॥

पार्श्वे शूलाग्रयोः शक्तिमिष्टा अस्तं च तस्मिन्तम् ।

दक्षन्तमग्निना ध्यायन् जपेदाविश्य मुञ्चति ॥ १३ ॥

लिखेद् ग्रहं क्षितौ मन्त्री विषाङ्गाङ्गारकेण तम् ।

जपितैर्निम्बकालैस्तु मर्मदेशेषु वेधयेत् ॥ १४ ॥

म्रियते वा ग्रहः क्रोशन् मुक्त्वा वा व्रजति क्षणात् ।

हृदयं चण्डशब्दश्च क्रोधयुक्तश्चतुर्थियुक् ॥ १५ ॥

किलि मिल्लि भूतपतिराज्ञापयति ठठ ।

हृदयान्ते भगवते रुद्राय चिमियुग्मकम् ।

विले भूताधिपतिराज्ञापयति ठठ ।

भूतक्रूरान्धसा रात्रौ मन्त्राभ्यां तु बलिं हरेत् ॥ १६ ॥

दोषारजोन्नलाजाश्च सक्तवश्च तिला दधि ।

भूतक्रूरान्नमुद्दिष्टं भूतानां प्रियकारकम् ॥ १७ ॥

३५

पूटाणि शाणविहलान्तिशाणि बलिं गृहीत्वा विधिवत् प्रयुक्तम् ।

अन्यत्र वासं परिकल्पयन्तु रक्षन्तु तान्यथ नमोऽस्तु तेभ्यः ॥ १८ ॥

अनेन च बलिं दद्यात् कुडुबत्रितयान्धसा ।

सभूतक्रूरमक्ष्येण प्रागुदीच्यां समाहितः ॥ १९ ॥

गृहारम्भादिकेऽप्येवं शान्त्यर्थं प्रक्षिपेद् बलिम् ।

सासपर्णं गृहं कृत्वा शुद्धे देशे त्रिभूमिकम् ॥ २० ॥

रक्तमालाभिरावेष्ट्य चतुर्द्वारमलङ्कृतम् ।

व्रीहिश्यामाकजैश्चैव प्रियङ्गूनां च तण्डुलैः ॥ २१ ॥

पृथक् त्रिकुडुवैर्दध्ना क्षीररक्तोदकैः क्रमात् ।

अपयित्वा चरुन् सम्यक् नीराज्योर्ध्वादिभूमिषु ॥ २२ ॥

क्रमाद् विन्यस्य तु पुनः सक्तून् व्रीष्टादिसाधितान् ।

लाजांश्च तत्र त्रैहेयान् नीराज्याथो गृहे न्यसेत् ॥ २३ ॥

ऐशे व्रीहियवान् सक्तून् श्यामाकान् नैर्ऋतेऽनले ।

प्रियङ्गुसक्तून् लाजांश्च ततश्चूर्णनिशाजलैः ॥ २४ ॥

रक्तोदकं तु सम्पाद्य कुडुबाष्टशतोदकैः ।

तिलान् मुद्गास्तण्डुलांश्च माषान् द्रोणप्रसूनकैः ॥ २५ ॥

नीराज्य सर्वं वायव्ये विन्यसेत् प्रोक्तमार्गततः ।

भूतान्यथ समावाह्य त्रितलेषु यथाक्रमम् ॥ २६ ॥

भूतानि यानीत्याद्यं तु जपन् भूतानि पूजयेत् ।

मुगन्धपुष्पघूपैश्च दीपनैवेद्यविस्तरैः ॥ २७ ॥



तिष्ठन्मुद्रादिवस्तूनि सक्तून् काजान् क्रमेण तु ।

एकैकशो रक्ततोये क्षिप्त्वा तेन ग्रहेण च ॥ २८ ॥

ग्रस्तं नीराज्य नीराज्य तेन रक्तान्भसा ततः ।

तद् गृहं रक्तोयं च नीत्वा न्यस्येत् तु चत्सरे ॥ २९ ॥

तद् गेहमध्ये रक्तोदं न्यस्येद् दिक्षु बलिं हरेत् ।

चरुशेषान्धसा युक्तं भूतकूरान्धसा तथा ॥ ३० ॥

ओं नियाकषा बौद्धाः सन्तोऽसन्तः सदसन्तो विरूपा विश्वरूपा घोर-  
रूपा मृगास्या विहगाननाः पुष्टिकृतोऽपुष्टिकृतः कामदाश्च बलिमिच्छन्ति,  
तेभ्यो हृतेभ्यः सगणेभ्यः सर्वेभ्यो भूतेभ्यो नमो नमः ।

इत्यनेन बलिं दिक्षु विकिरेत् सर्वशान्तये ।

सर्वग्रहगृहीतानां मोक्षस्त्वेवं भविष्यति ॥ ३१ ॥

बहिर्गोहं लिखेद् भूमौ रक्तेन रजसास्य तु ।

कोणेषु त्रीजमाग्नेय्यां मध्ये तु प्रणवं लिखेत् ॥ ३२ ॥

नवं शरावं तन्मध्ये कपिलाज्यप्रपूरितम् ।

सपद्मसूत्रवर्त्यां तु दीपं प्रज्वाल्य तत् पुनः ॥ ३३ ॥

घटेनाच्छाद्य तत्सृष्टे यन्त्रं चिन्तामणिं लिखेत् ।

जपापुष्पो न(?) तत्रस्थे ग्रस्ते चिन्तामणिं लिखेत् ॥ ३४ ॥

वैफळ्यतस्य दण्डानि त्रीणि ग्रस्तायतानि तु ।

हस्तस्थूलानि गर्तस्य त्रिकोणेषु निवेश्य तु ॥ ३५ ॥

ग्रस्तं संस्थाप्य तन्मध्ये रक्तसग्निस्तु वेद्ययेत् ।

तेषामुपर्बक्षतरुकारस्करमयं शुभम् ॥ ३६ ॥

प्रासादं तु विनिर्माय तस्योपरि शरावके ।

प्रस्थत्रयाज्यसंपूर्णे दीपानां तु सहस्रकम् ॥ ३७ ॥

प्रज्वाल्य भूतकूरेण ग्रस्तं नीराज्य तेन तु ।

अध्यायेन मन्त्रेण दक्षदिक्षु बलिं हरेत् ॥ ३८ ॥

नमः भ्यो नमः पूटकूटयः सर्वेभ्योऽरिष्टकूटयः सद्भवोऽसद्भवः

सदसद्भवः सुतगणेभ्यो नमो नमः ।

अनेन दद्यात् तु बलिं जुहुयादपि चानले ।  
 जपार्किस्रुकपुष्पाभ्यां जपादण्डत्रिकोणके ॥ ३९ ॥  
 कुण्डे तपोश्च बन्दाकैरपामार्गैः सहस्रशः ।  
 स्रस्तस्मिन्ना ताडयेच्च ग्रह आविश्य मुञ्चति ॥ ४० ॥  
 जपामर्षसमिद्धिश्च राजीमिः सर्वपैस्तिलैः ।  
 हुत्वा ग्रहाणां मोक्षः स्यान्मिश्रितैर्वनदुर्गया ॥ ४१ ॥  
 मानुबारे तु मध्याह्ने प्राङ्गणे वृत्तमण्डले ।  
 रक्तपीतनिशाचूर्णैः कृते ज्वालासमावृते ॥ ४२ ॥  
 दर्भमुष्टिपरिस्तीर्णे शरस्वज्जपरिस्तृते ।  
 विध्युक्तबहौ विधिना दुर्गामावाह्य चार्चयेत् ॥ ४३ ॥  
 आज्यं तिलं सर्वपांश्च हुत्वैकैकं शतं शतम् ।  
 आदित्यसमिधामष्टसहस्रं गन्धसेचितम् ॥ ४४ ॥  
 अस्तं नीराज्य जुहुयादाज्याद्यैश्चरुणा तथा ।  
 संरक्तैरन्नपिण्डैस्तु प्रक्षिपेद् दशदिग्बलिम् ॥ ४५ ॥  
 अस्तं मुक्त्वा ग्रहा यान्ति क्षुद्ररोगादयस्तथा ।  
 परसैन्यादयश्चान्ये पलायन्ति भयातुराः ॥ ४६ ॥  
 सितशुक्लास्तथालब्धा जपिताः सैन्यचाटनाः ।  
 दुर्गास्थाने निराहारश्चादित्यसमिधां हुतात् ॥ ४७ ॥  
 जपित्वाग्मसि तत्क्षेपाद् ग्रहः सेना च गच्छति ।

मूराषा व्याहृतीस्तिष्ठः बेश्वस प्रज्वस ज्वासा पासिणी सर्वभूतसं-  
 हारिके वरदे जातवेदसि ज्वल हुं फट् ठठ ।

कार्पासबीजैः सिद्धार्थैः खण्डनैर्लवणैः ॥ ४८ ॥  
 बकुलारिष्टपत्रैर्वा समिद्धिः क्षीरवृक्षजैः ।  
 समिद्धिर्वाज्यसंयुक्तैः पृथग्घोमाद् ग्रहांतिजित् ॥ ४९ ॥  
 श्लेष्मुवेण तैलेन हुत्वानेन ग्रहापहः ।  
 कूटमाण्डादिस्तु पुष्यर्षे दार्वी पिष्टा गुळीकृता ॥ ५० ॥

छायाशुष्काञ्जिता त्वक्ष्णोः सर्वग्रहनिवारिणी ।

मरीचं सैन्धवं कृष्णा गोपी त्वक् च मधुप्लुतम् ॥ ५१ ॥

तदञ्जनाद् ग्रहाः सर्वे नश्यन्त्याविश्य तत्क्षणात् ।

नमो भगवते रत्नत्रयाय नमश्चण्डवज्रपाणये महासत्त्वसेनापतये नम-  
श्चण्डशङ्खाय प्रदीप्ताय प्रज्वलितसर्पितदीप्तकेशाय नीलकण्ठाय चिन्तिताय  
रूपाय(?) लम्बोदराय महाज्ञानवक्राय भ्रुकुटिकामाय चतुर्दशाय करालाय महा-  
विकृतरूपाय वैज्रगर्भाय एषोहि कायमनुप्रविश्य शिरसि गृह्य चक्षुषी चालय  
ह्रिं किं चिरायसि सिद्धदेवदानवगन्धर्वयक्षराक्षसप्रेतनागपिशाचांस्त्रासय क-  
म्पय समयमनुस्मर हन जह पच मथ विध्वंसय चण्डासिधाराधिपतिराज्ञाप-  
यति हुं फट् ठठ ।

चण्डासिधारामन्त्रोऽयं जपाद्यैर्नाशयेद् ग्रहान् ॥ ५२ ॥

ओं नमः खड्गरावणाय विद्महे । चण्डेश्वराय धीमहि । तन्नो देवः  
प्रचोदयात् ।

तोये स्थित्वायुतजपात् सिद्धोऽयं ग्रहमोक्षकृत् ।

हृदये पशुपतये नमो भूताधिपतये नमो रुद्राय खड्गरावणाय ललदि  
ना विहर सर नृत्य इमशानार्पितशरीर घण्टाकपालमालाधराय व्याघ्रचर्मपरि-  
धानाय शशाङ्कतशेखराय कृष्णसर्पयज्ञोपवीतिने चैल विले विलेकस वल्ग  
अतिवर्तय कपालिन् हन भूतान् त्रासय मण्डलमध्ये कङ्क रुद्राङ्कुशेन समग्रं  
प्रवेशय आवाहय चण्डासिधारापतिरुद्रो ज्ञापयति ठठ ।

खड्गरावणमन्त्रोऽयं सर्वभूतग्रहापहः ॥ ५३ ॥

पूज्यः शिवः पीठपद्मे

ओं पूट भेदि ठठ ।

अनेनावाहयेच्च तम् ।

ओं नमः पशुपतये स्वाहा हृदयाय नमः । ओं नमो भूताधिपतये  
स्वाहा शिरसे स्वाहा । ओं नमो रुद्राय स्वाहा शिखायै वषट् । ओं अल-  
कषखड्गरावण लल हर सर नृत्य स्फोटय स्वाहा कवचाय हुम् । इमशान-  
भस्माक्षितशरीराय घण्टाकपालमालाधराय व्याघ्रचर्मपरिधानाय शशाङ्कत-

शेखराय कृष्णयज्ञोपवीतिने स्वाहा अस्त्राय फट् । ओं बल किल तस खड्ग  
अनुवर्तितकपालिन् । हन भूतान् त्रासथ मण्डलमध्ये कञ्च रुद्राङ्कुशेन समयं  
प्रवेशय आवाहय चण्डासिधाराधिपतिरुद्रो ज्ञापयति स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् ।

सद्गङ्गाशूलडमराङ्कुशखड्गचर्मघण्टाकपालवरदाभयमुण्डहस्तः ।

दक्षादिकं दक्षमुजो मणिकुण्डलो वः पायात् सपञ्चमुखपञ्चशिरास्त्रिणेत्रः ॥

घण्टाजालविराविमेखलकसद्गङ्गाप्राजिनात्ताम्बरो

घण्टास्थिसगहीन्द्रभूषणधरो नागोपवीतोज्ज्वलः ।

विद्युत्पुञ्जराचिर्विभूतिधवलो ज्वालाकरालाननो

युष्मान् रक्षतु खड्गरावणशिवश्चन्द्रं कपर्दे दधत् ॥ ५५ ॥

क्रात्वा यथावदाचम्य कृतनित्यस्तु वाग्यतः ॥ ५६ ॥

द्वाराधमिष्टोपविष्टः पञ्चशुद्धीर्विधाय तु ।

हस्ते शिरसि देहे च सद्योजातादिकान् न्यसेत् ॥ ५७ ॥

अङ्गानि च शिवो भूत्वा कृत्वा भस्म त्रियायुषम् ।

इष्ट्वा गणेशं च गुरुमापूर्യാढ्यं शिवोदितम् ॥ ५८ ॥

आधारशक्त्यनन्तादिधर्माधर्कादिमण्डलैः ।

सत्त्वादीनपि वामाद्याः संपूज्य च ततोपरि ॥ ५९ ॥

पुण्याङ्गलिगतां मूर्तिं खड्गरावणसंज्ञिताम् ।

ओं भूतपतिः स्वाहा ।

अग्नेनावाह्य हृत्पद्माच्छैवं ज्योतिः स्वपङ्कजात् ॥ ६० ॥

आनीय विन्दुं तन्मूर्तौ हृत्पद्मस्थापनादिभिः ।

आष्टोपचारैः संपूज्य परिवारांस्तु पूजयेत् ॥ ६१ ॥

सिसिणीं चुलुकुण्डां च ततो वै कृष्णपिङ्गलाम् ।

टिरिटिङ्गां च सौन्यादिदलाग्नेष्वप्रदक्षिणम् ॥ ६२ ॥

पेक्षान्यां मत्तवार्णीं च चन्द्राङ्कितमटामपि ।

प्रस्तौलिन्वा फस्गुनीं च पूजयेत् तु प्रदक्षिणम् ॥ ६३ ॥

देव्त्रीं त्र्यम्बीं वैष्णवीं च चामुण्डां चैन्द्रदिक्कनम् ।

माहेश्वरीं च कौमारीं वाराहीं च विनायकम् ॥ ६४ ॥

ईशादिक्रोगेष्वथ च लोकेशानाद्युधानि च ।

मातुः स्वदिक्षु चण्डेशं क्षेत्रेशं च यजेत् क्रमात् ॥ ६५ ॥

सतो मन्त्रं यथाशक्ति जपित्वेशं प्रवाहयेत् ।

चण्डोऽनुग्रहवान् दण्डी बीजं स्नात् सङ्गरावणम् ॥ ६६ ॥

दीर्घस्वीस्तदज्ञानि षडक्षान्तानि जातिभिः ।

ह्रस्वैः सप्तादिमूर्तींश्च कल्पयेत् प्राग्बदर्चयेत् ॥ ६७ ॥

चतुःषष्ठा पदानां तु मद्रं पूर्वोक्तमार्गतः ।

तत्रावाह यजेत् प्राग्बद् भूतेशं सङ्गरावणम् ॥ ६८ ॥

सङ्गाङ्गुलामयवरप्रदमुग्रदंष्ट्रं हेमाद्रिकूटवपुषं ज्वलदभिजिह्वम् ।

श्वशं स्मरेत् कनककुण्डलचित्रहारं घण्टावलीघटितमेललमूर्ध्वकेशम् ॥ ६९ ॥

सङ्गरावणमूर्तेश्च स्वैक्यध्यानजपादिना ।

भूतप्रहादयः सर्वे प्रसूतं मुक्त्वा प्रयान्ति हि ॥ ७० ॥

शुक्लिनी वनदुर्गा चाप्यधोराक्षं सुदर्शनम् ।

नृसिंहमनवश्चैव मन्त्रराजापराजितौ ॥ ७१ ॥

ध्योमन्वापी च तन्त्रेऽस्मिन् पूर्वमेव प्रदर्शिताः ।

तत्तत्कस्योक्तमार्गेण मन्त्रा एते ग्रहापहाः ॥ ७२ ॥

ओं रष्टिदेहिं चोर्केजिकाच ओंकारो कात्यायनो नैर्कत्यां काली महा-  
काली वज्रकाली यक्षस्विनीं सुकालीमाग्नेय्यां वायव्यां कालिकां पश्चिमादि-  
क्षान्ताक्षीमिन्द्राणीं यक्षकौबेरीं माहेश्वरीं वैष्णवीं चामुण्डीं रौद्रीं वाराहीं  
कौबेरीं वाश्वान्या मम समये तिष्ठन्ति तन्नामावर्तयिष्यामि । शीघ्रं शुद्ध, ओं  
कल शुद्ध पूर्य धर आनय सुभगे! आभिषे भगवति! महावज्रगान्धारि!  
सिद्धचन्द्रवज्रपाणिराज्ञापयति श्री हः हां हां हां हुं फद् स्वाहा ।

मन्त्रोऽयं नञ्जगन्धारी ऋषिर्द्विर्धतमा मतः ।

अतिच्छन्दः(?)स्रवा विष्णुर्दुर्गा चास्वाधिदैवतम् ॥ ७३ ॥

शुक्लमतिपदारम्भ विष्णुं दुर्गां च पूजयेत् ।

नकाशी तु जपेक्षित्यमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥ ७४ ॥

पुरश्चर्या भवेन्मासाद् दशांशतिलहोमतः ।

गुग्गुलुं दशवारं तु जपित्वा अस्तधूपनात् ॥ ७५ ॥

पिशाचेभ्यो ग्रहेभ्यश्च ज्वरेभ्यश्च विमुच्यते ।

त्रिर्जपित्वा शिखाबन्धात् सर्वा रक्षा कृता भवेत् ॥ ७६ ॥

आत्मनो वान्यस्येति यावत् ।

त्रिवारं छतिकाः पञ्चजपाद् वृश्चिकर्जं गरम् ।

सप्तभिर्भुविकाणां च सर्पाणां नवमिस्तथा ॥ ७७ ॥

एकादशजपात् सर्वविषजातं विनश्यति ।

स्वावराणां पञ्चदशविषं हन्याज्ज्वरानपि ॥ ७८ ॥

अष्टाधिकशतालब्धैः सिद्धार्थैः स्पर्शनेन च ।

तिलान् पुष्पाणि वा दद्याद् यस्मै स स्ववशो भवेत् ॥ ७९ ॥

युद्धं गच्छन् सप्तजपाच्छिलां वद्ध्वा जवेद् रिपून् ।

अश्वत्थपत्रशङ्कुं च निसनेत् क्षेत्ररक्षणे ॥ ८० ॥

तुषैर्दुतैस्तु विद्वेषः स्यादक्षैर्मारणादिकम् ।

त्रिलक्षैरथवाश्वत्थसमिद्धिर्विन्दति श्रियम् ॥ ८१ ॥

सप्तालब्धाज्ञानं वश्यं गन्धाद्यैस्तिलकं तथा ।

ओं ,

उमापतिं नमस्कृत्य देवं त्रिभुवनेश्वरम् ॥ ८२ ॥

अथातो महापाशुपतमावर्तविष्णामि । स्वयं पशुपतिनाम्ना तत् श्यम्भ-  
केन महात्मनां महाक्षात्रं तं यज्ञमिव योजितमान्त्रमेदोस्त्रिरुधिरवसासंपूर्णो-

दरं रुद्रं रौद्रंकारं (?) रुद्रस्वानन्दकरं तिस्रः कोट्योऽर्धकोटीश्च परमन्त्राणां वा  
 संहरणमात्ममन्त्राणां सिद्धिकरमाप्यायनमतिमात्रपदाश्रयमभिहोत्रपरायणं मस्र-  
 चूर्णेन विद्याधराणां नियमनम् अज्ञारचूर्णेन लोहचूर्णेन वा राक्षसानां निपा-  
 तनं, दैत्यानां नागानां च सादनं, विद्याधराणां त्रासनं महास्रमन्त्रविदारणम् ।  
 ५५पादाय महावद्व्याय सहस्रशिरसोवराय सहस्रभुजजिह्वास्याय ब्रह्मनारायणो-  
 त्कृष्टतेजाय हुं फट् आकङ्क । बलदेवं महेश्वरं गरुडं विष्णुं कुमारं ब्रह्माणमिन्द्रं  
 चन्द्रमसमादित्यं यक्षं राक्षसं भूतं प्रेतं पिशाचं कूर्शमाण्डमग्निं यमं निर्ऋतिं  
 वरुणं वायुं कुबेरं घृतराष्ट्रं विरूपं विरूपाक्षं शङ्कुकर्णं बृहत्कर्णं घण्टाकर्णं  
 द्रोणकर्णं गोकर्णं स्थूलकर्णं नन्दिकेश्वरं भृङ्गिरितिं नायकं विनायकं पाश्विकं  
 दामकं लोहकं यष्टिवेवीमोङ्कारां कोट्टगिरिकां दुर्गां कात्यायनीं कालीं यञ्ज-  
 स्विनीं सुकालीं मद्रकालीं चुल्लकालीमाम्नेयीं वायव्यां शालिकावतीं रात्रिं शक्तिं  
 शान्तिं शताक्षीं महाशान्ताक्षीमिन्द्राणीं ब्रह्मणीं कौमारीं महामारीं माहेश्वरीं  
 वैष्णवीं सुभगां चामुण्डीं वाराहीं कौबेरीमैशानीं गुलु गुलु जुलु जुलु  
 गुलु षं हुं फट् । ओं काल फट् । ओं कालरूपाय फट् । ओं कालपाश-  
 हस्त ! फट् । ओं कालरूप फट् । ओं कलविकरण फट् । ओं बल फट् ।  
 ओं बलप्रमथन फट् । ओं विश्वरूप फट् । ओं छिन्द फट् । ओं मिन्द्र  
 फट् । ओं हन फट् । ओं हनत फट् । ओं घातय फट् । ओं मोहय फट् ।  
 ओं उच्चाटय फट् । ओं संहर फट् । ओं संक्षिप फट् । ओं पातय फट् ।  
 ओं निपातय फट् । ओं यथा तत्त्वं पशुपतिना समन्वितं तथा निपातय  
 स्वाहा फट् । स्वा श्यम्बकेन त्वङ्कार हुङ्कार ओं त्सं ओं हिं मक्षय हुं फट्  
 स्वाहा । ओं अं हृदयाय नमः । ओं ईं शिरसे स्वाहा । ओं ऐं शिखायै  
 षषट् । ओं ऐं कवचाय हुम् । ओं औं नेत्रत्रयाय वौषट् । ओं अः अस्त्राय  
 फट् । ओं । अस्य ध्यानं च —

उद्यत्प्रद्योतविष्णुपतिहसितजपापुञ्जपिञ्जारुणाङ्गो

रक्ताकस्पो मुखानां दशशतशिरसां चोद्भ्रदंद्गोज्ज्वलानाम् ।

विभ्रद् दोष्णां सहस्रं प्रतिबदनवमद्वहिरापायुधानां

नागैराभूषितो वः पशुपतिरवताज्जाटजूटाहितेन्दुः ॥ ८३ ॥

पाठमात्रेण मन्त्रोऽयं दृढभक्तेस्तु सिध्यति ।  
 कृष्णाष्टम्यादितो नित्यं हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ ८४ ॥  
 नित्यमष्टोत्तरशतं जपेत् स्थित्वा नदीजले ।  
 यावच्चतुर्दशी कृष्णा ततः सिध्यत्ययं मनुः ॥ ८५ ॥  
 पूजयेद्दृष्टये वाप्सु प्रासादोक्तविधानतः ।  
 एकावरणमार्गेण पूजयेत् परमेश्वरम् ॥ ८६ ॥  
 यथाशक्ति जपेन् ध्यायेत् त्रिसन्ध्यं नियतः शुचिः ।  
 मन्त्रिणो दर्शनादेव पलायन्ति ब्रह्मादयः ॥ ८७ ॥  
 त्रिवारजपमात्रेण रोगान् सर्वान् विनाशयेत् ।  
 स्वैक्यं ध्यानजपाद् अस्तं पश्यन् भूत्या तु ताडयेत् ॥ ८८ ॥  
 निर्मास्यैर्धूपनात् सद्यो मुक्त्वा यान्त्यखिलग्रहाः ।  
 श्रीवासं देवदारुं च मार्जारमलमिश्रितम् ॥ ८९ ॥  
 प्रियङ्गुकुष्ठगोसर्पिवेटत्वग्रसर्पैषितम् ।  
 साजमूत्रं गुलीकृत्यच्छायाशुष्कं तदञ्जनात् ॥ ९० ॥

सर्वत्र ग्रहमोक्षः ।

इति निगदितमेतन्नैकतन्त्रेषु दृष्टं हितमिति मनुजानां भूतवाषातुराणाम् ।  
 उपशमनविधानं भीषणानां ग्रहाणां शुचिभिरिह विधेयं मन्त्रिभिः सिद्धमन्त्रैः ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्गतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे  
 भूततन्त्रपटलशिवत्वारिंशः ।

अथ चतुष्पत्वारिंशः पटलः ।

अथोन्मादस्य क्षमनमपसारस्य चोच्यते ।  
 शतावरी च मधुकं विदारी पिप्पली मधु ॥ १ ॥  
 सर्जूरशर्करासर्पिः सर्वोन्मादहरं पिबेत् ।  
 उन्मत्समूकचूर्णं तु शुक्रतैलान्वितं मुवि ॥ २ ॥



ससाहं न्यस्तमुद्घृत्य लिप्तमुन्मादघ्नान्तिहृत् ।  
 मधूकं च कणा यष्टिसूर्वाकामुस्तधारिवाः ॥ ३ ॥  
 कर्पूरचन्दनं सर्पिः स्तन्येक्षुरसधर्कराः ।  
 विट्वा नसि कृता हन्युरुन्मादानि नवान्यमी ॥ ४ ॥  
 कुष्ठहिङ्गुवचायष्टिशिरीषलशुनेन तैः ।  
 नस्याञ्जनं साजमूत्रैः पानं च भ्रान्तिनाशनम् ॥ ५ ॥  
 शिवस्कन्दार्यनिर्मात्यनिर्मात्याज्यं च गुग्गुलु ।  
 वचाजरोमगोपुच्छरोमनिम्बाश्विपुत्रयुक् ॥ ६ ॥  
 राजीहिङ्गुयुतं धूपान्सिन्धुं ग्रहनाशनाः ।  
 मयूरपित्तगोमृङ्गकुक्कुटाण्डविलालविट् ॥ ७ ॥  
 वचाजरोमोन्मत्तानि मातुलास्थि कटुत्रयम् ।  
 राजीनिम्बदलैर्हिङ्गुयुक्तैर्धूपो ग्रहापहः ॥ ८ ॥  
 गोमूत्रोषणसिन्धुत्थकपित्तशफिया कणा ।  
 अस्ताक्षोरञ्जनाद्धन्यादुन्मादांश्च ग्रहानपि ॥ ९ ॥  
 बन्ध्यकार्कोटकीमूलं हिङ्गु च नृजलोक्षितम् ।  
 शुष्कं गुलीकृतं हन्यादञ्जनाद् सविषग्रहान् ॥ १० ॥  
 रसोननिम्बपत्रास्थिलेपान्मुञ्चति तद्ग्रहः ।  
 मातृहाभूतवृक्षाम्यां नस्यालेपौ ग्रहापहौ ॥ ११ ॥  
 शिरीषहिङ्गुलशुनमञ्जिष्ठावकयष्टिभिः ।  
 वचाकुष्ठगुलीनस्यादञ्जनाच्च ग्रहान् हरेत् ॥ १२ ॥  
 ज्योषहिङ्गुनिशादारुशिरीषलशुनैर्वचा ।  
 करञ्जबीजमञ्जिष्ठाकदलीमूलकल्कतः ॥ १३ ॥  
 रम्भाम्भसा च गोमूत्रकथिताज्यं ग्रहापहम् ।

पानादिनेति यावत् ।

ब्रह्मदण्डी च मुण्डी च कुमारीमिन्द्रवारुणीम् ॥ १४ ॥  
 पिष्ट्वा नृमूत्रे नस्येन ग्रहोन्मादविनाशनम् ।

भार्गीलवणकुष्ठानि वृश्चिकाली च पिप्पली ॥ १५ ॥  
 चूर्णीकृतान्यपस्मारं हन्ति नस्यप्रयोगतः ।  
 पुण्याहृतं शुनः पित्तं हन्त्यपस्मारमञ्जितम् ॥ १६ ॥  
 तेन गोघृतयुक्तेन धूपोऽपस्मारनाशनः ।  
 शुना वैभीतफलके स्वादितास्तसिलाः पुनः ॥ १७ ॥  
 याताः शकृत्त्वं तत्तैलं नस्याद्दन्त्यादपस्मृतिम् ।  
 वृकविद्भूसनस्यं च धूपं चापस्मृतिं हरेत् ॥ १८ ॥  
 वृकमक्षितमांसास्थि पाननस्याच्च तद्धरेत् ।  
 भृनिम्बामृतपूतीका निर्यासो वनशिग्रुजः ॥ १९ ॥  
 वन्ध्यकार्कोटकीव्योषां (!) कोलकाथं पिबेद् यदि ।  
 दिनत्रयं वा सप्ताहमपस्मारग्रहापहः ॥ २० ॥  
 वचाश्वगन्धाकुष्ठानि निशे द्वे शङ्खपुष्पिका ।  
 कद्वनि घात्री सिन्धूत्थं करुकमेषां तु नित्यशः ॥ २१ ॥  
 एषां पृथक्पलकाथः प्रस्थद्वयमितो भवेत् ।  
 ब्रह्मीरसस्य प्रस्थे द्वे घृतप्रस्थे तु पाचयेत् ॥ २२ ॥  
 तत्पानाद्दन्त्यपस्मारमुन्मादांश्च ग्रहानपि ।

प्रत्येकं कुडुवं तु यष्टिमधुकं हिज्जोश्च सिन्धोः पृथग्  
 विंशत्या कुडुवैर्गजेन्द्रसलिलं पञ्चांशकं गोघृतम् ।  
 कूश्माण्डस्य रसो भवेद् द्विगुणितो मूत्राज्ययोः पाचितं  
 तत् पीतं च घृतं तथा नसिकृतं हन्यादपस्मारकान् ॥ २३ ॥  
 शतफलकशङ्खकुसुमे द्रोणद्वयवारियोजिते कथिते ।  
 तैलाज्यकुडुवषट्के सिद्धं पीतं जयेदपस्मारम् ॥ २४ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्मतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे

अपस्मारोन्मादपटलश्चतुश्चत्वारिंशः ।

अथ पञ्चदशवारिहाः पटलः ।

अथामयानां भैषज्यं लिख्यते पूर्वसंस्कृतम् ।

नक्षत्रतिथिवारेषु दुष्टादुष्टेषु या रुजः ॥ १ ॥

साध्यासाध्यास्तु विज्ञेया भिषग्भिर्बाध मन्त्रिभिः ।

सर्पेन्द्रवायुयमरुद्रशतोडुपूर्वा मौमासितार्कदिनविज्ञगुहा नवम्या ।

नक्षत्रवारतिथयः कथिता निषिद्धा रोगोद्भवे फलति नैषु चिकित्सिताथम् ॥

कृसिकायां रुजोत्पत्तौ पञ्चरात्रावधिर्भवेत् ॥ ३ ॥

तद्देवताभिर्दध्यन्नं तस्मै तन्मन्त्रतः क्षिपेत् ।

तत्तन्नक्षत्रदेवाय बलिद्रव्यैर्यथोदितैः ॥ ४ ॥

ताराधेन स्वनाम्ना तु नमोन्तं प्रक्षिपेद् बलिम् ।

रोहिण्यामपि पञ्चाहाद् व्याधेमोक्षः प्रजापतिः ॥ ५ ॥

देवतास्मै प्रदातव्यो गन्धमास्त्यौदनैर्बलिः ।

शृगशीर्षे तथा व्याधिरष्टरात्रं प्रवर्तते ॥ ६ ॥

सोमाय शुद्धमाषाभ्यामजेन च बलिं हरेत् ।

आर्द्रायां दशरात्रं तु रुद्रार्थं पायसं बलिः ॥ ७ ॥

पुनर्वसावष्टरात्रं व्याधिस्तद्देवतादितिः ।

पयोन्नं रक्तगन्धस्रगाज्ययुक्तं बलिं हरेत् ॥ ८ ॥

पुष्ये पञ्चदिनं व्याधिर्देवतास्य बृहस्पतिः ।

गन्धमास्त्यैश्च गन्धान्नं बलिं तस्मै तु निक्षिपेत् ॥ ९ ॥

आश्लेषा सर्पदेवत्या तस्यां व्याधिस्तु मृत्युदः ।

तथापि होमदानाभैर्मिक्षाजेन(?) बलिं हरेत् ॥ १० ॥

मत्सा पिथ्याष्टरात्रं तु तिलमिआजतो बलिः ।

पूर्वाषास्त्वर्यमा दैवं गन्धमास्त्याजतो बलिः ॥ ११ ॥

सप्ताहशुचरे व्याधिर्बलिः प्राग्बद् मगाव तु ।

हस्ते सवितृदेवत्ये सप्ताहाद् वा त्रिसप्तभिः ॥ १२ ॥

व्याधेमोक्षो हविष्यान्नं गन्धमास्त्ययुतं बलिः ।

चित्रा तु स्वर्गदेवत्या साध्यासैः पद्दिनं बलिः ॥ १३ ॥

पञ्चपञ्चदिनेः स्नातौ व्याधिमोक्षोऽथ वा वृत्तिः ।

शुक्लाजगन्धमास्त्यैस्तु वाक्ये प्रक्षिपेद् बलिम् ॥ १४ ॥

विशाखासूनर्विशत्या त्विन्द्रान्मोः पूर्ववद् बलिः ।  
 मैत्रे पक्षाद् घृताजाघं बलिः स्याद् रोगमुक्तये ॥ १५ ॥  
 ज्येष्ठायामर्षमासाद् वा मोक्षः प्रायेण वा मृतिः ।  
 दानाद्यैस्तु हविष्यान्नं बलिमिन्द्राय दापयेत् ॥ १६ ॥  
 मूलायां वा नवाहोमिः प्राग्बलिर्नैतये बलिः ।  
 पूर्वाषाढेऽष्टदिवसैर्मसैर्मोक्षोऽथ वा मृतिः ॥ १७ ॥  
 आपो वै देवतास्ताम्यो घानाद्यैः कृसरं बलिः ।  
 वैश्वदेवे सप्तरात्रान्मोक्षः स्यात् पायसं बलिः ॥ १८ ॥  
 वैष्णवे वत्सरान्मोक्षो गन्धमाल्यान्नतो बलिः ।  
 मासांस्त्रयोदश व्याधिर्घनिष्ठासु न मुञ्चति ॥ १९ ॥  
 वसुभ्यो देवताम्भस्तु घृतमुद्गीदनैर्बलिः ।  
 शतमे पक्षतो मोक्षो मृतिर्वा दानहोमतः ॥ २० ॥  
 देवतेज्यां जलेशाय बलिं दद्यात् तु पायसम् ।  
 पूर्वभाद्रपदे मोक्षो नास्ति दैवमजैकपाद् ॥ २१ ॥  
 दानाद्यैर्घातकीपुण्ये रक्ताग्नेन बलिं हरेत् ।  
 अष्टाविंशत्यहोरात्रैरुत्तराभाद्रमे रुजाः ॥ २२ ॥  
 मोक्षस्तु गन्धमाल्याजैः स्यादहिर्बुध्नये बलिः ।  
 मासान्मोक्षस्तु रेवत्यां पूष्ये गन्धादिभिर्बलिः ॥ २३ ॥  
 अश्विन्यां पञ्चविंशाहादश्विन्योर्बलिरोदनम् ।  
 भरणी यमदेवत्या तस्यां जीवति वा नवा ॥ २४ ॥  
 तथापि होमदानाद्यैर्गन्धाजाघैर्बलिं हरेत् ।  
 अनिष्टवारनक्षत्रतिथिभौगो मृतिमदः ॥ २५ ॥  
 अभीष्टवारतिथिभिरिष्टमे विरुजोद्धमः ।  
 देवद्विजेज्याहोमाद्यैर्विन्मन्त्रजपादिभिः ॥ २६ ॥  
 ज्वरभेदास्त्वष्टमिदा वातात् पिपात् कृष्णादपि ।  
 सन्निपाताद् वातापिपाद् वातकेम्भविमिष्टवात् ॥ २७ ॥

श्लेष्मपित्ताद्याभिघातादित्युक्तोऽष्टविधो ज्वरः ।  
 जृम्भिकाशीतकम्पाश्च कट्यूर्वादिशिरोरुजा ॥ २८ ॥  
 तिकास्यता तृषा कासो नेत्राश्रूणि च वातिके ।  
 दाहमूर्छाप्रलापाश्च छर्षतीसारकम्रमाः ॥ २९ ॥  
 अतिदाहो ज्वरस्तृष्णा पैतिकज्वरलक्षणम् ।  
 शीतोद्गमश्च विह्वम्भः स्तैमित्यं मधुरास्यता ॥ ३० ॥  
 हृत्सासमोहौ शीतं च कफज्वरगुणास्त्वमी ।  
 असङ्गतप्रलापित्वं तृष्मूर्छाकूजनम्रमाः ॥ ३१ ॥  
 पित्तास्रवमनं जिह्वाकार्कश्यं साक्षिपातिके ।  
 शिरोरुन्वमनं दाहो मोहः कण्ठस्य शुष्कता ॥ ३२ ॥  
 जृम्भरोमाश्चतोदाश्च सैन्धीनां वातपित्तजे ।  
 कासपीनसविद्वन्धा म्रमसन्धिशिरोरुजाः ॥ ३३ ॥  
 वमनं श्लेष्मणो जाड्यं लिङ्गानि श्लेष्मवातजे ।  
 स्तम्भोऽङ्गानां तथा स्वेदो वमनं श्लेष्मपित्तयोः ॥ ३४ ॥  
 तिकास्यता च लिङ्गानि कफपित्तज्वरस्य वै ।  
 अर्धपुत्रादिनाशाद् वा मन्त्रदेवादिशापतः ॥ ३५ ॥  
 अजीर्णादथवा क्षुद्रादभिघातज्वरो भवेत् ।  
 स एव वातसंश्लेषादन्यो वा विषमज्वरः ॥ ३६ ॥  
 स सर्वदा वा रात्रौ वा दिवा वा विषमज्वरः ।  
 कालातिशयतेनार्वाग् वा नियमो नास्य विद्यते ॥ ३७ ॥  
 एकाहो नित्यनियमाद् द्वैहिको नियमान्तरः ।  
 दिनद्वयमतीत्यायं ज्वरश्चातुर्थिको(!) मतः ॥ ३८ ॥  
 विषमज्वर एवैभिर्नामभिः पृथगीरितः ।  
 वातिकायाश्चिकित्साभिर्दानैर्देवद्विजार्चनात् ॥ ३९ ॥  
 मन्त्रयन्त्रजैर्होमैर्गच्छन्ति विषमज्वराः ।  
 शीतज्वरा वैष्णवाः स्रुज्ज्वा माहेश्वरज्वराः ॥ ४० ॥

तेषामादौ तु रोगाणां दानैर्मन्त्रैस्तथा हुतैः ।

बलिभिर्देवतेज्याभिः प्रतीकारो विधीयते ॥ ४१ ॥

उग्रं त्रिणेत्रं भसितावदातं भस्मायुधं वामवरप्रदानम् ।

आताम्रमाल्यादिक्रमेकदंष्ट्रं ध्यायेज्ज्वरं पिङ्गजटाकिरीटम् ॥ ४२ ॥

ओं लवज्वषपूटाश नमः ।

अस्याङ्गानि स्वयं पञ्च देवता च ज्वरः स्वयम् ।

पङ्क्तिश्छन्दो मुनिर्ध्यासः कुर्याच्चानेन तर्पणम् ॥ ४३ ॥

ओं ज्वरं तर्पयामि । ओं शीतज्वरं तर्पयामि । ओं वातज्वरं तर्पयामि । ओं पित्तज्वरं तर्पयामि । ओं श्लेष्मज्वरं तर्पयामि । ओं सान्निपातज्वरं तर्पयामि । ओं शिरोरोगज्वरं तर्पयामि । ओं महाज्वरं तर्पयामि । ओं सर्वज्वरं तर्पयामि । ओं सर्वज्वरपार्षदांस्तर्पयामि ।

इक्षुमूले पर्शपीठे ध्यात्वा सन्तं ज्वरं विभुम् ।

लाजसक्तुविमिश्राद्धिः सन्ध्यारात्रिषु तर्पयेत् ॥ ४४ ॥

क्षिप्त्वा शूलबलिं चैव तर्पणाम्भश्च पात्रगम् ।

आम्रमूले तु विद्यजेत् त्रिदिनज्वरशान्तये ॥ ४५ ॥

ओं हृदयान्ते भगवते त्रियूसाशां प्रतिहताय हुं फट् स्लेक्ष । पिशाच-  
मध्या विश हुं फट् ठठ ।

प्रस्थान्नापिण्डं कांस्ये तु निघायाज्यदधिप्लुतम् ।

तस्मिन् मन्त्रेण शूलार्थ्यमावाष्टोष्ट्रा शतं जपेत् ॥ ४६ ॥

दीपिकात्रितयं पिण्डे शूलाकारं तु विन्यसेत् ।

तेन नीराजयेत् साध्यं रोगक्षुद्रग्रहापहम् ॥ ४७ ॥

शूलबलिप्रसङ्गेन कपालबलिश्च कथ्यते ।

नवं शरावमापूर्वं रक्तोदेनाढकोचितम् ।

तन्मध्ये पिष्टजे दीपे ज्वालेद् द्वादशाङ्गुले ॥ ४८ ॥

ध्यात्वा कपालं तं चेष्टा जपित्वाष्टशतं मनुम् ।

ओं

हृद् ब्रह्मा पार्श्वमूबीजो दीर्घो वायुर्विषं च हा ॥ ४९ ॥

मुद्रा य प्रेक्ष पालय हुं फट् ठठ ।

अनेन साध्यं नीराज्य स्थापयेत् तच्चतुष्पथे ।

कुबेराथेन मन्त्रेण प्रोक्ताङ्गैः क्षीरसेचितैः ॥ ५० ॥

आम्रपर्णैर्दशशतैर्जुहुयाज्ज्वरशान्तये ।

ओं

कुबेरं ते मुखं रुद्रं नन्दीमानन्दिमावह ॥ ५१ ॥

ज्वरं मृत्युं भयं घोरं ज्वरं नाशयते ज्वरैम् ।

ओं स्वाहा । कुबेरादिमन्त्रः ।

इक्षोर्मूले श्वेतपथे निविष्टः पथं विभ्रच्छूलटङ्गौ कपालम् ।

शुक्लाकल्पः स त्रिणेत्रः कृशाङ्गो भूतिश्वेतः सत्कपर्दो ज्वरः स्यात् ॥ ५२ ॥

एवंविधं महेश्वरज्वरं ध्वात्वेष्टामुं मन्त्रं जपेत् । तारं च हृद्गवते बुद्राश  
रुद्रज्वरं कृतान्तरूपाय हां ह्रीं हुं फट् ।

रुद्रोऽस्य देवताङ्गानि स्वार्णैर्जातिविभाजितैः ॥ ५३ ॥

शुद्धो निशि जपेत्क्षं ज्वरं ध्यात्वा तु सिध्यति ।

साध्यं क्षीरार्णवे पथे चन्द्रमण्डलमध्यगम् ॥ ५४ ॥

अन्वारम्य जपेद् ध्यात्वा ज्वरमोक्षो भविष्यति ।

ओं भस्मा(शुद्धाद्य ? युधाय) विग्रहे । एकदंष्ट्राय धीमहे । तन्नो ज्वरः  
प्रचोदयात् । इयं ज्वरगायत्री ।

अनया जपितं भस्म विकिरेज्ज्वरशान्तये ॥ ५५ ॥

नमो परमत्र शाशं हृदयमावर्तयिष्यामि । भो भो ज्वर शृणु हन गर्द  
छर्द सर्वज्वर ऋट वज्रपाणिराज्ञापयति । शिरो मुखं कण्ठं मुख उरो मुख  
हृदयं मुख उदरं मुख कटिं मुख जङ्घे मुखे पादौ मुख चण्डपाणिराज्ञापयति  
हुं फट् ठठ ।

१. 'र' ग. पाठः. २. 'ज' क. ख. पाठः. ३. 'रः' ग. पाठः. ४. 'मा' ख. पाठः.  
५. 'श', ६. 'शु', ७. 'य' ग. पाठः. ८. 'म उ' ख. पाठः. ९. 'म च' क. पाठः.

बुद्धाधिदेवतो मन्त्रो ह्यस्य प्रकृतिजापतः ।

पृथग् गुल्गुलवाहेन ज्वरो नश्यति घृततः ॥ ५६ ॥

घृते स्वराघृते कुम्भो मृगहे ज्वरहा घृतः ।

साध्यनामयुक्तः ।

योऽसौ सरस्वतीतीरे अपुत्रो ब्राह्मणो मृतः ॥ ५७ ॥

तस्मै तिलोदकं दद्यान्मुञ्चेदैकाहिको ज्वरः ।

प्रातरञ्जलिनानेन सकुशेन तिलोदकैः ॥ ५८ ॥

सरक्तपुष्पं सन्तर्प्य निर्यात्कैकाहिको ज्वरः ।

सप्तकर्कटवेदमोत्थमृदा शौचावशिष्टया ॥ ५९ ॥

कुर्यात् त्रिवासरं पुण्ड्रमेकान्तरविनाशनम् ।

प्राचीना वसुरेखाः स्युः षड्द्वेखाभ्याप्युदङ्मुखाः ॥ ६० ॥

बाह्यविंशतिकोष्ठेऽन्त्यराजिष्वन्तर्भुवोऽक्षरम् ।

साध्यनामावशिष्टेषु रेखाभिषु त्रिशूलयुक् ॥ ६१ ॥

यन्त्रं लिखित्वा संपूज्य पञ्चवर्णोदनैर्बलिम् ।

बध्येच्छातुर्थिकश्चैव ज्वराभासश्च नश्यति ॥ ६२ ॥

तारामियुक्तं पार्श्वभ्रूमध्यहृत्ताभिसन्धिषु ।

विन्यस्य साध्यं शार्दूलं स्मृत्वा स्पृष्ट्वा च तत्त्वचः ॥ ६३ ॥

त्रिष्कृत्वस्तु हरेच्छुक्लमवर्माङ्गं च तं स्मरेत् ।

ज्वरागमनवारेषु चातुर्थ्यज्वरशान्तये ॥ ६४ ॥

दक्षिणोदङ्मुखं लेख्यं षट्कोणं मध्यतारकम् ।

तारस्य पार्श्वयोर्मासं कोणेष्वग्निं च तद्बहिः ॥ ६५ ॥

कोणसन्धिष्वङ्कुशान् षट् लिखित्वाभ्यर्च्य तारकम् ।

पाशाङ्कुशौ च प्रजपेत् सर्वज्वरहरं घृतम् ॥ ६६ ॥

हृदयान्ते भगवते बुद्धाशबन्ध ज्वरं हुं फट् ठठ ।

अनेन सप्तकृत्वस्तु शिखाबन्धाज्ज्वरक्षयः ।

ज्वरो बद्धो भवति ।



तिन्त्रिणीवेष्टितं चूडाफलं शिरसि धारयेत् ॥ ६७ ॥  
 चातुर्भिकं हरेन्नो चेद् भृङ्गगुञ्जाभ्रकैः समैः ।  
 सतैलं घूपयेद् वस्त्रच्छन्नं नश्यति स ज्वरः ॥ ६८ ॥  
 तत्रे घृते वा पिवतु वन्दाकं बिल्वसंभवम् ।  
 विषमज्वरनाशाय दानादीनपि कारयेत् ॥ ६९ ॥  
 प्राचीनोदीच्यरेस्वामिर्नवभिर्विषकोष्ठकैः ।  
 रेखाग्रतत्त्वश्ले तु कोष्ठेषु वृतिषु क्षितौ ॥ ७० ॥  
 हारनीरप्रियामानुसङ्गेषु क्रमशो लिखेत् ।  
 वाय्वाधर्णान् कृष्णरक्तपीतशुक्लान् सविन्दुकान् ॥ ७१ ॥  
 इष्ट्वा जपित्वा तस्मिस्तु शयीत ज्वरशान्तये ।  
 आरूपाविदर्भं खं कुम्भे लिखेन्मध्ये तु तद्दालिः ॥ ७२ ॥  
 सार्काशाष्टदलाम्भोजं बाधे त्रिंशदलाम्बुजम् ।  
 कैथैः शान्ताक्षरैर्युक्तं तद्बाधे जरुमण्डलम् ॥ ७३ ॥  
 यन्त्रं सञ्जीवनमिदं सर्वरक्षोज्वरापहम् ।  
 मृत्युञ्जयपुटस्थं स्यान्नामजीवविदर्मितम् ॥ ७४ ॥  
 अन्त्यौवृतं ततो वृत्तमाच्छाद्याष्टदलेष्वपि ।  
 मृत्युञ्जयपुटं बाधे षोडशच्छदनाम्बुजे ॥ ७५ ॥  
 मृत्युञ्जयपुटेष्वाख्या बाधेऽऽजं रागपत्रकम् ।  
 काद्याः सदलगाः सान्ता बहिः शक्या वृतं तमः ॥ ७६ ॥  
 माबीजेन त्रिधावेष्ट्य यन्त्रं मृत्युञ्जयाह्वयम् ।  
 विश्वरोगग्रहार्तीनां शमनं शिरसा घृतम् ॥ ७७ ॥  
 चतुरभ्रस्य कोणेषु तारं शक्तिश्च मध्यगा ।  
 शक्तौ नाम च तद् यन्त्रं ज्वराभासविनाशनम् ॥ ७८ ॥  
 शक्तौ नाम लिखेद् बाधे वसुपत्राम्बुजस्य तु ।  
 फेसरेषु स्वरान् कादिबर्णान् सप्तदलेष्वपि ॥ ७९ ॥

अहमेऽन्त्यद्वयं वाद्ये त्रिधा पाक्षेन वेष्टयेत् ।  
 अकुकुक्षेन निरुध्येदं यन्त्रं सर्वाहसाधकम् ॥ ८० ॥  
 ज्वरेऽप्याससमादहो नं चिकित्सा विधीयते ।  
 यावद्दलं तूपवसेभिपिद्धौ गोरसौदनौ ॥ ८१ ॥  
 पेयां निरन्तां पिबतु विश्वापर्पटसाधिताम् ।  
 श्रेष्ठः पञ्चशिकाकाशः पाचनीयो मरुज्ज्वरे ॥ ८२ ॥  
 अमृतापिप्पलीमूलशुण्ठीकाशस्तु पेटिके ।  
 बृहत्सौ वर्तियुम्भं च शुण्ठीमूनिम्बगोक्षुरैः ॥ ८३ ॥  
 कफज्वरे कषायस्तु पातम्यः पिप्पलीयुतः ।  
 छिन्नागोक्षुरमुस्ताभिर्बृहत्सौ कण्टकारिका ॥ ८४ ॥  
 विश्वाह्रीवेरकदफलापर्पटकाशपानतः ।  
 वातज्वरः साङ्गकम्पः सद्य एव व्यपोहति ॥ ८५ ॥  
 पित्त्वादिपञ्चविश्वामिर्विश्वाच्छिन्नाब्ददुःस्पृशाः ।  
 प्रशस्तौ वातिके काशौ कम्पाङ्गम्यमने ज्वरे ॥ ८६ ॥  
 छिन्नाविश्वापञ्चमूलपिप्पलीमूलकैः शृतम् ।  
 सर्वाङ्गसन्ध्यस्थिथिरस्तोदे वातज्वरे पिबेत् ॥ ८७ ॥  
 कुस्तुन्चुरुद्विमागाभ्यां मार्गं विश्वाशृतं जलम् ।  
 दाहमोहौ त्रिदोषोत्थान् पीतं हन्याज्ज्वरान् क्षणात् ॥ ८८ ॥  
 मुस्तापर्पटदुःस्पर्शापाठोक्षीरान्मुभिः शृतः ।  
 पित्तज्वरापहो योगः किञ्चिच्छर्करया युतः ॥ ८९ ॥  
 तिक्तां सशर्करां तोये पिबेत् पित्तज्वरापहाम् ।  
 विश्वोक्षीरगुल्मध्वन्मुपाठादुःस्पर्शधान्यकैः ॥ ९० ॥  
 काशः पित्तज्वरे पेयो अमृतृष्णाविषातनुत् ।  
 कुस्तुन्चुरुद्वेवदारुर्नागरं बृहतीद्वयम् ॥ ९१ ॥  
 कथितं पाचकं पेयं प्रथमज्वरनाशनम् ।  
 वासाविश्वाब्दमरिचैः काशः श्लेष्मज्वरापहः ॥ ९२ ॥

विकल्पविधाविष्णाव्यसुरदारुशृतं तु वा ।

किञ्चिन्मधुस्ररमिति यावत् ।

निष्ठाव्यसिफला तिक्ता पटोलीपिचुमन्दकौ ॥ ९३ ॥

देवदारुः कण्टकारीपिप्पलीमूलकैः शृतः ।

कुण्डुकद्वयसंयुक्तः सन्निपातज्वरापहः ॥ ९४ ॥

तिक्ताश्लेष्माव्यमरिचभूनिम्बारिष्टवत्सकैः ।

छिन्नापटोलपाठाभिः काथः सर्वज्वरापहः ॥ ९५ ॥

श्वासातुरो निपतितो नातिशीतोष्णवान् ज्वरी ।

अन्तदृष्टिः प्रलापी चाप्यभिन्यासातुरो नरः ॥ ९६ ॥

सिन्धूत्थहस्तिपिप्पल्यौ मधुकास्थिवचोवजैः ।

पाननस्याञ्जनैर्हन्यादभिन्यासं तु सन्ध्ययोः ॥ ९७ ॥

व्याघ्रीमृणालभूनिम्बमौर्गीदुःस्पर्शसाधितः ।

कषायो हन्त्यभिन्यासं व्योषोग्रामार्गिकैः शृतः ॥ ९८ ॥

धत्रीकुस्तुम्बुरुच्छिन्नाचन्दनैः कथितं जलम् ।

सिताक्षौद्रयुतं पेयं कफवातज्वरापहम् ॥ ९९ ॥

हिकाश्वासकासगलग्रहशोषप्रमोहांश्च हरति ।

छिन्नापथ्यानागराक्षैस्त्रिद्यैकेस्तु शृतं जलम् ।

सगुलं वायुसङ्गं च ज्वराजीर्णं च नाशयेत् ॥ १०० ॥

छिन्नापटोलत्रिफलापनैर्निम्बशलाकया ।

धाम्याकैश्च समैः काथः सर्वज्वरविनाशनः ॥ १०१ ॥

वासा देवदुमो धत्री पथ्यावती च नागरम् ।

सितामधुयुतः काथो ज्वरं चातुर्विकं हरेत् ॥ १०२ ॥

गुले वदरमात्रे तु क्षिप्त्वैकं मक्कुणं प्रसेत् ।

ज्वरश्चातुर्विकश्चापि शैहिकश्च विनश्यति ॥ १०३ ॥

सहदेवां वचोपेतां पूषवेद् विषमज्वरे ।

कपिलाज्यसहाधूपामाशयेद् विषमज्वरम् ॥ १०४ ॥

छिन्नानिदिग्धिकाविश्वाकाशं कृष्णान्वितं पिबेत् ।

पीनसार्दितकश्चासारुच्यजीर्णज्वरान् हरेत् ॥ १०५ ॥

छिन्नाकषाये तत्कस्के सिद्धमाज्यं ज्वरं जयेत् ।

श्रुविन्वस्य त्रिभिर्भागै रेत्ये प्रागुत्तरायते ॥ १०६ ॥

मध्ये पञ्चदलाब्जेऽन्त्ये नामयुक्ताक्षिवाद्यतः ।

विन्वाद् बहिर्धतुर्दिक्षु-श्रीकण्ठं चान्तराग्निषु ॥ १०७ ॥

साक्षमन्त्र्यं चितामप्या लिखित्वाकैस्तदर्चयेत् ।

बलिं च दत्त्वा सन्ध्यायां कलयेच्छ्वासशान्तये ॥ १०८ ॥

किन्नरकिंपुरुषगरुडगन्धर्वयक्षराक्षसनिःश्वासोपद्रवं हर पितृपिशाचाय ठठ ।

मृगूहावत्प्रवजस्य मध्ये नाम छिन्नेन्मनुम् ।

वजस्य परितोऽभ्यर्च्य घृतं श्वासविनाशनम् ॥ १०९ ॥

मुक्तोच्छिष्टान्नममुना दद्याच्छ्वासहृदशनतः ।

कृष्णारम्भाफलं मूत्रे गवां संशृत्य भक्षयेत् ॥ ११० ॥

श्वासवान् भार्गिकां बहि क्षौद्रे लीढ्वा तु तं हरेत् ।

कुसुमं सासपर्णं तु मस्तुना श्वासहृत् पिबेत् ॥ १११ ॥

वदरफलमात्रमेव ।

विश्वापथ्याब्दचूर्णं तु गुलेन गुलुकीकृतम् ।

धारयेद् वदने तीक्ष्णकासश्वासहरं परम् ॥ ११२ ॥

विश्वाकृष्णानिष्ठाभ्योपचूर्णं तैले गुलान्वितम् ।

प्रातः प्रातर्लिहेत् सद्यः कासश्वासहरम् ॥ ११३ ॥

विश्वैकगैरिकाभ्योपचूर्णं मध्याज्यमिश्रितम् ।

लिहेच्छ्वासहरं प्रातः पठस्य वचनं यथा ॥ ११४ ॥

कृष्णा पथ्या शृङ्गिनेरराना कर्कटशृङ्गिका ।

साङ्गना मधुना लीढाः पञ्चबहिकाहराः स्मृताः ॥ ११५ ॥

द्विष्टु कर्कटशृङ्गयेला गेरिक मरिचं मधु ।  
 भासहिक्काहरं लेहान्मलयेन्द्रवचो यथा ॥ ११६ ॥  
 मध्याज्ये शाकलं भस्म हिक्काभासविनाशनम् ।

शकलीकण्टकस्य भस्म ।

कृष्णा विधा सिता धात्री पिच्छशृतिर्मधुप्लुता ॥ ११७ ॥

हिक्का हरति कृष्णाब्दस्वर्जूरं मधुना तथा ।

वै वेदिषु बन्ध हा त श्मातश्च निरुद्ध पूर्णमणि ठठ ।

कण्ठे भूमण्डलं स्मृत्वा तेन तोयं जपन् पिबेत् ॥ ११८ ॥

छर्दि हरति ।

उत्पलं चन्दनं लोभ्रं केसरं मधुकं मधु ।

पित्तच्छर्दिहरं लीडमथ त्रिकटु सैन्धवम् ॥ ११९ ॥

सूक्ष्मेका त्रिफला क्षौद्रे छेप्पच्छर्दिहराः स्मृताः ।

चातुर्जाते च पिप्पल्यश्वाश्वकण्डरसो मधु ॥ १२० ॥

लाजासितायुतं लेखं सर्वच्छर्दिविनाशनम् ।

शुण्ठीफलत्रयं लाजा लोम्राद्धोलाञ्जनत्वचः ॥ १२१ ॥

छर्दित्रा मधुना लीडाः पृथक् पादोदितास्तु वा(?) ।

चाफसे ब्रह्मप्येलस्यहाडिणि न भविष्यसि । देवि ते विरूपे अवतर

कामं कामिष्ठु ङु ठठ ।

अनेन मन्त्रिताम्भोमिः स्नानपानानि कामिलाः ॥ १२२ ॥

मण्डूकपर्णीस्वरसं धात्रीरात्रिमधुप्लुतम् ।

धारोष्णपयसा पीतं नाशयेत् पञ्च कामिलाः ॥ १२३ ॥

महिषीमलतोयेन समानं महिषीदधि ।

किञ्चिद् यवानीचूर्णं तु क्षमयेत् पञ्च कामिलाः ॥ १२४ ॥

विशेषेण कुम्भकामिलाम् ।

प्रातर्नागबलातोयं महिषीतकमिभितम् ।

मथित्वा तद्धनं त्यक्त्वा पीतं तत् कामिलां हरेत् ॥ १२५ ॥

रक्तापामार्गक्षिफया तर्के नागवलां पिबेत् ।

शृङ्गाम्भसा शिरोऽभ्यज्य जित्रेष्वाप्यज्जटां सदा ॥ १२६ ॥

कामिला गच्छति ।

छिन्नामधूकारिफलानिम्बैः काथं मधुप्लुतम् ।

पीतं तत्कामिलां हन्यादनम्ललवणाशनात् ॥ १२७ ॥

लवणाम्लं च धर्मोष्णं वर्जयेत् कामिलातुरः ।

शिलाजतु पशोर्मूत्रैः कुम्भकामिलकाहरम् ॥ १२८ ॥

यदा चिकित्सा न कृता कामिला पाण्डुरोगताम् ।

प्रयाति तत्प्रतीकारः किञ्चिदन्न प्रदश्यते ॥ १२९ ॥

तिक्ता फलत्रयं वाशा छिन्ना भूनिम्बनिम्बयुक् ।

काथो मधुप्लुतो हन्ति पाण्डुरोगं च कामिलाम् ॥ १३० ॥

विश्वादीप्यकसिन्धूत्थशृङ्गपथ्याश्च चित्रकम् ।

मूकदम्बं च तत्रेण पाययेत् पाण्डुसेमहत् ॥ १३१ ॥

पुनर्नवशिफापथ्याशृङ्गनागरदीप्यकाः ।

बलातिबलचित्रं च बदरी चन्दनं समाः ॥ १३२ ॥

तैर्भाषितं समं किङ्कमायसं मथिते पिबेत् ।

अनम्ललवणं प्राशनं पक्व पाण्डुगदान् हरेत् ॥ १३३ ॥

विश्वाबलाशृङ्गतिलचित्रकिङ्कानि वा पिबेत् ।

शृङ्गाणि तिलतक्राणि पिबेद् वा पाण्डुरोगजित् ॥ १३४ ॥

बन्धूकवाशाछिन्नानां कृपायो मधुना जयेत् ।

रक्तपित्तं समधु वा छिन्नया साधितं जलम् ॥ १३५ ॥

समूलमुत्पलं द्राक्षा कदली पद्मकेसरम् ।

बटप्ररोहशृङ्गानि काष्ठीसारीसारयष्टयः ॥ १३६ ॥

एतेषां समभागानां काथं समधुशर्करम् ।

निद्रोत्थितः पिबेत् कास्यं रक्तपित्तं विनश्यति ॥ १३७ ॥

प्रमेहस्य ।

प्राचीनं चाप्युदीचीनं लिखेद् रेखाद्वयं द्वयम् ।  
 रेखात्रेष्वष्ट वज्राणि मध्ये तारं च तद्बहिः ॥ १३८ ॥  
 तारं तत्कोष्ठके लेख्यमेवं हस्ततलेऽर्पितम् ।  
 दक्षितं चामृतध्यानाच्छिरोरोगं विनाशयेत् ॥ १३९ ॥  
 तारभान्तौ विना त्वस्मिन् चक्रे कोष्ठचतुष्टये ।  
 कोष्ठेषु यान्तसार्वेन्दुं सूर्यग्रहविषं लिखेत् ॥ १४० ॥  
 मध्ये सुपाशं क्रोडीशं चक्रस्य परितो मनुम् ।  
 अनन्तं च गिकारं च वीप्सितौ तौ पिनाकिनम् ॥ १४१ ॥  
 सोमेशं द्विगुणं दीर्घं गिकारं चापि वीप्सयेत् ।  
 ठठ गैमि ठठान्तोऽयं मन्त्रो लेख्यः प्रदक्षिणम् ॥ १४२ ॥  
 इष्ट्वा देखा बलिं बद्धं शिरोरोगं विनाशयेत् ।  
 वाताच्छिरोरुक् नत्युष्णोत् पितादत्युष्णकोपनात् ॥ १४३ ॥  
 कफाद् गुरुत्वं शिरसस्तत् सर्वं साभिपातिके ।  
 सूर्यावर्तशिरोरोगः पूर्वाह्ने चातिवर्धते ॥ १४४ ॥  
 क्षयं यात्येपराह्णे तु कफवातभवस्तु सः ।  
 भर्षावभेदः शीर्ष्णोऽर्धे शङ्ककः शङ्कवेदनः ॥ १४५ ॥

तौ च वार्ताभयौ ।

कुलस्थमावमुद्गांस्तु पिबेदाज्येन वातिके ।  
 शिरोरोगे शङ्कके च लिम्बेदाज्येन तत्रयम् ॥ १४६ ॥

धात्रीवचामलयजं च बलार्जलाजकर्पूरयष्टिहिरिबेरमुक्षीरकं च ।  
 सर्वं समं हृषदि तण्डुलतोयाप्रिष्टं लिम्बेच्छिरस्यखिलशीर्षरुजां क्षमार्थम् ॥

चिञ्चाफलं पुराणं तु शर्करानागरान्वितम् ।  
 तण्डुलान्बुयुतं नस्यान्नश्येदेव शिरोरुजा ॥ १४८ ॥

दूर्वाभूलनिशोशीरयष्टीमधुकचन्दनैः ।  
 नन्यावर्ताङ्कुरसमैः पिष्ट्वा तोयेन तद्रसः ॥ १४९ ॥

१. 'हे' क. पाठः. २. 'तु' न. पाठः. ३. 'वेष्ठा', ४. 'वद्वा व',  
 ५. 'ज्यापि' ख. पाठः. ६. 'श' क. पाठः.

सशर्करः प्रलिप्तस्तु सूर्यावर्तविनाशनः ।

सिन्धुत्वं नागरं कुष्ठं कार्पासस्य शिफा तथा ॥ १५० ॥

साज्यं क्रीष्णं शिरोरोगान् हन्यादेव हि नस्वतः ।

कूष्माण्डैरण्डयोर्मूले पिष्ट्वा शुक्लेन लेपयेत् ॥ १५१ ॥

पारिभद्रत्वचं वापि शिरोरोगप्रघ्नान्तये ।

निशामरिचविश्वानां चूर्णवर्त्यः पृषक् पृषक् ॥ १५२ ॥

धूपनस्योपयुक्तास्तु शिरोरोगविनाशनाः ।

यत्रागतासि भद्रं ते तं विन्ध्यं गच्छ सुव्रते ॥ १५३ ॥

३३ ।

हृत्पुष्पहृदयः प्रोक्ते मन्त्रस्तोयादिसेकतः ।

लिसित्वा भृगृहे रेखाः साष्टिस्वरकसंयुताः ॥ १५४ ॥

लम्बयित्वापरेणेह दृष्टास्ताः कुञ्चितापहाः ।

उपानत्(!)पाठयोः पानाच्च जायेत मसूरिका ॥ १५५ ॥

हिरिबेरकजीवन्तीछिन्ना वाशा च शारिवा ।

दार्वाचन्दननिम्बाश्च त्रिफलोशीरतोषदेः ॥ १५६ ॥

काथः समाक्षिकगुलो मसूरिकनिवारणः ।

पटोलनिम्बयोः काथं पिबेद् यदि सशर्करम् ॥ १५७ ॥

मसूरिकोद्गमात् पूर्वं नोत्पद्यन्ते मसूरिकाः ।

महिषीमलजं वारि सचन्दनरसं पिबेत् ॥ १५८ ॥

धात्रीसलकफलप्रस्थं नृतोये दिवसोषितम् ।

निष्पीड्य पीतं यद्यस्य नोत्पद्यन्ते मसूरिकाः ॥ १५९ ॥

सिन्धुत्वपथ्याविश्वारूयाः समं पिष्टोष्णवारिणा ।

पिबेदात्ताहविष्टम्भावामदोषं च नाशयेत् ॥ १६० ॥

पथ्यादीप्यकसिन्धुत्वकणाविश्वानि मस्तुना ।

तत्रेण कथितं प्रातः पिबेदग्निप्रदीपनम् ॥ १६१ ॥

पथ्याकणादीप्रसिन्धून् षट्चतुर्थ्येकभागिकान् ।

तत्रेण कथितान् प्रातः पिबतामरुचिः कुतः ॥ १६२ ॥

आग्निप्रदीपनं च ।



द्रोणमूलसमं विश्वासैन्धवं तक्रवाचितम् ।

क्रोधाग्निं जनयेत् प्रातः पीतं चारुचिनाशनम् ॥ १६३ ॥

हिङ्गुसिन्धुकणाविश्वास्त्वैकैकं द्विगुणामया ।

उष्णोदकेन पीताः स्युर्नृणां संसनदीपनाः ॥ १६४ ॥

गुलुचीं सैन्धवं पथ्यां नागरं च समांशकम् ।

माषिते कथितं पीतं कायामिबलवर्धनम् ॥ १६५ ॥

मल्लतभाग्गीर्णुमूलपथ्यां चैवाभिराजीमरिचं यवानीम् ।

सिन्धूत्थदीप्यैः कथितं कटुष्णं वायोर्विकारं च कफं च हन्यात् ॥ १६६ ॥

सितासिन्धूत्थकृष्णाख्याः समांशाः श्लक्ष्णचूर्णिताः ।

सुकोष्णसलिले पीताः सद्यो हृद्रोगशान्तिदाः ॥ १६७ ॥

वाराहीचित्रवाशामिस्तण्डुलैस्तेलसाधितः ।

अपूपो भक्षितः सद्यो हृद्रोगक्षमनप्रदः ॥ १६८ ॥

दुःस्पर्शनागरबलाकषायः सैन्धवोत्तरः ।

पार्श्वशूलं च हृद्रोगमुदावर्तं च नाशयेत् ॥ १६९ ॥

काथः सपिप्पलीचूर्णः पिप्पलीमूलविश्वयोः ।

पीतः सर्वग्रहणिकां हरेदग्निं च दीपयेत् ॥ १७० ॥

रजन्यौ मरिचं कुष्ठं शुण्ठिं चोष्णोदके पिबेत् ।

संहरेद् ग्रहणीः सर्वा दृष्टिदोषादिकं तथा ॥ १७१ ॥

पाण्योर्दाहो विलोणाम्भःपानं चापि विषूचिजित् ।

मुस्तोष्ठीरकणामूलकलशीविश्वसाधितम् ॥ १७२ ॥

जम्बवाभ्रपल्लवाभ्यां च विषूचिभ्रं पिबेज्जलम् ।

कटूनि पञ्चलवणं किञ्चित् स्नुहिपयोर्युतम् ॥ १७३ ॥

सुकोष्णाम्भसि पीतं चेज्जयेद् बोरां विषूचिकाम् ।

पथ्या पिण्डाख्यलवणं हिङ्गुश्वातिविषा वचा ॥ १७४ ॥

पीताः सुखोदके हन्युः सहमूला विषूचिकाम् ।

चित्रवत्सकविश्वानुरामठातिविषां पिबेत् ॥ १७५ ॥

पाठा ऽथोतिष्मती कर्णावत्सकुस्तुम्बुत्सणि वा ।

वचाब्दातिविषाशुण्ठीविस्ववत्सकरामठाः ॥ १७६ ॥

तक्रकाञ्चिकयोरुष्णं पीतातीसारशान्तिदाः ।

कुस्ताकायस्तु समधुः पकातीसारशान्तिदः ॥ १७७ ॥

अभयातिविषाविश्वादेवदारुवचाम्बुदाः ।

उष्णाम्भःपेपिताः पीताः सर्वातीसारशान्तिदाः ॥ १७८ ॥

सिन्धूल्यहिङ्गुमरिचा लशुनी च शुण्ठी कारकवल्कमजमोजकजीरकाणि ।

एला सनागरकणा मथितेन मण्डं सामातिसाररुधिरं हरतीह पीतम् ॥ १७९ ॥

आम्रांसि दीप्यकं विश्वासमङ्गाशालिशुङ्गकैः ।

सामयैर्मथितं पकं साङ्गहिङ्गहृणीहरम् ॥ १८० ॥

यष्टिवत्सकभूनिम्बपाठारात्रिद्वयान्वितम् ।

तक्रकाञ्चं पिबेत् सद्यः पीतां चातिसृतिं हरेत् ॥ १८१ ॥

शृङ्गीसमङ्गाकलशीसाब्दातिविषदारुभिः ।

पिष्टं वा कथितं गुप्ते वातातीसारनाशनम् ॥ १८२ ॥

मूलानि शक्रवल्क्यास्तु पिष्ट्वा तक्रं मधुप्लुतम् ।

पीतं हन्यादतीसारं मस्तुनौ काञ्चिकेन वा ॥ १८३ ॥

छिन्नापाठाब्दभूनिम्बविश्ववत्सकसाधितः ।

पीतः कषायस्तु हरेत् सज्वरातिसृतिं क्षणात् ॥ १८४ ॥

कृष्णांस्तिलान् वयस्यां च लोभ्रयष्टिसितोत्पलान् ।

अजाक्षीरे पिबेत् कास्यं रक्तातीसारशान्तये ॥ १८५ ॥

शूलाद् वाताद् भवेद् वस्तौ नामौ दाही च पैसि(केःकः) ।

कफजो हृदि हृष्टासस्त्वसाध्यः सर्वगो यदि ॥ १८६ ॥

एरण्डपत्रषट्काम्भः किञ्चित् सैन्धवमाश्रितम् ।

तजस्वं वातशूलजं विश्वान्निम्बादकाम्बु च ॥ १८७ ॥

द्विद्वित्रिकदुसिन्धुत्वकुटोप्राथैकचूर्णिकाः ।

उष्णोदके समं पीताः सद्यः शूलं हरन्ति हि ॥ १८८ ॥

कम्पेरण्डस्य पत्राप्यु द्विद्विसैन्धवकल्कयुक् ।

तैलं पचेत् तप्तस्येन शूलो नश्यति तत्क्षणात् ॥ १८९ ॥

कुबेराक्षिफलं कर्षं नागरं लशुनं तथा ।

तत्काथो द्विद्विसिन्धुत्वचूर्णयुक् सर्वशूलहा ॥ १९० ॥

द्विद्विस्तु सैन्धवं तस्मात् तैलमेरण्डजं क्रमात् ।

त्रिगुणं तैः समं चान्धो लशुनं सर्वशूलजित् ॥ १९१ ॥

विलङ्गस्य तु सर्वाङ्गकाथः सद्द्विद्विसैन्धवः ।

पीतः स्यात् सर्वशूलघ्नो न प्रकाश्यो दुरात्मनाम् ॥ १९२ ॥

नालिफेरमूलं छित्त्वा मृदाच्छाय तु तद् दहेत् ।

परण्डबीजनिष्कं तु पिष्ट्वालोब्धं तु तज्जले ॥ १९३ ॥

सोष्णमेव पिबेत् सद्यो निपतत्यश्मरी क्षणात् ।

रक्षापथार्कमूलं तु पीतमुष्णेन वारिणा ॥ १९४ ॥

पातयेदश्मरीं सद्यो मूत्रकृच्छ्रं तु नाशयेत् ।

मस्त्याक्षिमूलं तत्रेण शर्करापातनं पिबेत् ॥ १९५ ॥

सर्पाक्षी वनमल्लिका च वरणापामार्गसिमुद्रयीः

मद्रागोक्षुस्काशमर्दसुमगांभेतच्छदाब्जैः समैः ।

तुल्यैः कृष्णकुलस्थकैः शृतजलं बजालिफेरान्मुमत्

कृष्णैकासहितं पिबेत् सहस्रजा मिना पतेदश्मरी ॥ १९६ ॥

जम्बूप्रवालकल्कालं क्षौद्रं पीतं तु कृच्छ्रजित् ।

एलाकृष्णाश्वदंष्ट्राभिर्मन्त्रकारेणुपूतिकैः ॥ १९७ ॥

कृष्णमेदिपृथक्काथे शिलाजतुयुतं पचेत् ।

तत् पिबेदश्मरीमूत्रकृच्छ्रहृच्छर्करापहम् ॥ १९८ ॥

नालिकेरान्धु सगुलं सकुस्तुप्पुरु कृच्छ्रजित् ।

लिङ्गाकर्कं च ससितं गवां क्षीरेण कृच्छ्रजित् ॥ १९९ ॥

पारिभद्रत्वचो भस्म सर्वापामार्गजं तथा ।

एरण्डतैलमालोच्य पिबेद् गुल्मविनाशनम् ॥ २०० ॥

कायं विस्वशिफायास्तु सोष्णं सैन्धवयोजितम् ।

गुल्मशूलहरं पीतं कायश्च वनशिग्रुजः ॥ २०१ ॥

पयसा मधुकं द्राक्षा पद्मकं चन्दनं मधु ।

पीतं तण्डुलतोयेन पित्तगुल्महरं परम् ॥ २०२ ॥

स्तुहिस्रुण्डं तुलाभाण्डे तुल्यलोणविमिश्रितम् ।

विषायालिप्य च मृदा करीषामौ दहेत् ततः ॥ २०३ ॥

शीतीभूते तयोद्धृत्य कथितं काञ्चिके पिबेत् ।

पञ्च गुल्मानि नश्यन्ति कायामेर्दीपनं च तत् ॥ २०४ ॥

चिरिविस्वत्वचा शुण्ठीकुलत्सैरसितैः समैः ।

कायः कणादिहृद्युतः श्लेष्मगुल्मोपशान्तिदः ॥ २०५ ॥

अर्जुनस्य फलैस्तुल्यमपामार्गं च दाहयेत् ।

तद्गुल्मोक्तिताम्भस्तु पचेत् कृष्णकुलत्सकान् ॥ २०६ ॥

तज्जलं त्रिकटून्मिश्रं पञ्चगुल्महरं पिबेत् ।

समूहं विलङ्घं च भासातवीजं पचेद् द्रोणतोये चतुर्धावशेषम् ।

स्वकस्त्रेण चाप्यूषणैः साधितं तत् समक्षौद्रमिश्रं हरेच्छूलगुल्मान् ॥ २०७ ॥

इति श्रीमदीशानाशिवगुरुदेवपद्मता तन्त्रसारे मन्त्रपादे

चत्वारिंशोऽपटलः पञ्चपत्वारिंशः ।

अथ चत्वारिंशः पटलः ।

आत्रास्थिकाजलवणैर्गजसैन्धवशर्कराः ।

द्यादिगीकाजसिन्धुत्वं द्विकावमनद्विच्छिद्यौः ॥ १ ॥

प्रयोगास्त्रयो मधुनेति यावत् ।

लाजोत्पलं वा स्तन्येन प्रियङ्गुलोध्रकं लिहेत् ।

कृष्णां समञ्जां बालोष्ण ज्वरातीसारशान्तये ॥ २ ॥

निशे द्वे बत्सकं सिंही यष्टिस्तत्काथसेवनात् ।

शिशुनामतिसारम्रं तत् पिष्टं पाययेन्मनाक् ॥ ३ ॥

मधुनातिविषा लिङ्गां छर्दिज्वरहरं शिशोः ।

फलत्रयसहाशिशुदारुमेघशृतं जलम् ॥ ४ ॥

सद्राक्षामागधीकर्कं शिशुकिमिहरं भवेत् ।

त्रिफलाशारिबामेषनिशातापिङ्गपत्रयुक् ॥ ५ ॥

काथो मधुयुतः सेकान्नेत्ररोगाणि संहरेत् ।

खदिरः कुटजो निम्बत्रिकटुत्रिफलावचाः ॥ ६ ॥

गोमूत्रपिष्टाः पीताम्बेद्वन्युर्जठरजान् कृमीन् ।

प्रातः पूर्णाम्बुवदनो जलैराश्च्योतनं दशोः ॥ ७ ॥

इन्दोर्वाक्षिणमष्टघन्ते पाण्योर्माथाम्बु वा हितम् ।

तैत्थं त्रिभागमक्षान्तर्बीजमामलकस्य च ॥ ८ ॥

द्योकमागं जले पिष्ट्वा गुली नेत्रामयान् हरेत् ।

तुत्थं ताम्रमयोरजस्त्रिकटुकं नागं तथा चन्दनं

सिन्धूत्थं त्रिफला च यष्टिमधुकं दावीं च तैत्थाञ्जनम् ।

कर्पूरं स्फटिकं च टङ्गणमथो तिल्वं करञ्जाम्बसा

पिष्टं तद्गुलिका निहन्ति तिमिरं सर्वांश्च नेत्रामयान् ॥ ९ ॥

नक्तमालफलं चैकं धात्रीराजिरसैः समैः ॥ १० ॥

पिष्टं छायाविशुष्कं तन्निहन्ति तिमिराम्बुदान् ।

त्रिफलालियष्टिशुष्ठीरसेषु मधुसर्पिषोरजाक्षीरे ।

गोमूत्रे मुनिसंफर्य तुत्थं नागं तु नेत्रयोरमृतम् ॥ ११ ॥

तुत्थनागरसौ तुल्यौ तुल्यं नीलाञ्जनं तयोः ॥ १२ ॥  
 विकारांशेन्दुमिलितं तच्चूर्णं नयनामृतम् ।  
 कदुत्रयकरञ्जास्थिनागरं सिन्धुजं निशे ॥ १३ ॥  
 शङ्खविल्वफले पिष्ट्वा वृत्तिर्नेत्रामयापहा ।  
 समुद्रैरण्डजक्षीरं स्तन्ये पुष्पं दृशो हरेत् ॥ १४ ॥  
 द्रोणपुष्पाम्बु सस्तन्यं सफेनं नेत्रपुष्पद्वयम् ।  
 सिन्धुरात्रिकणाजातिताम्रकांस्यवराटकाः ॥ १५ ॥  
 कुनटी च क्षौद्रपिष्ट्वा नेत्रपिष्टं हरन्त्यमी ।  
 शुक्तपिष्टं तु सिन्धूत्थं वस्त्रस्थं इच्योतयेद् दृशोः ॥ १६ ॥  
 अभिष्यन्दहरं लोभ्रमाज्यभ्रष्टं च तत् तथा ।  
 कृष्णाशकृद्रसौ कर्णमलं वा मधुनाञ्जनात् ॥ १७ ॥  
 द्रोणपुष्पाम्बु तैलेन निशान्ध्यं घ्नन्त्यमी त्रयः ।  
 नासिकासृक्सवं हन्यात् स्तन्यदूर्वाम्बुनस्यतः ॥ १८ ॥  
 रम्भागृञ्जनयोर्मूलं रसो वार्द्रकजः पृथक् ।  
 पूरणात् कर्णशूलघ्ना किञ्चित्तसैन्धवयोजिता ॥ १९ ॥  
 अजामूत्रेण दध्ना च विस्वान्तैः फलसाधितम् ।  
 तैलं कर्णस्य बाधिर्यपूयसावादिकं हरेत् ॥ २० ॥  
 वचालशुनलोगानि शिश्रुमूलं च सत्वचम् ।  
 पाण्डुरकस्नुहिपत्राप्यु तैलं कर्णातिहृत् पचेत् ॥ २१ ॥  
 सूर्यावर्तस्य शिश्रोर्मधुपदिनकृतोः सिन्धुवारस्य जात्या  
 रम्भायाः कारवस्त्र्याः सुरसलशुनयोः स्वे रसे तुल्यमागे ।  
 तैलं पक्वं यथावच्छ्रुतिपुटनिहितं कर्णशूलं च पूवं  
 बाधिर्यं तद्गणं च प्रक्षमयति यथा भारतं पापजातम् ॥ २२ ॥  
 विस्वस्य देवदारोर्वा क्वाहं क्षौमेण त्रेष्ठितम् ।  
 तैलसिक्तं समादीप्य तसैलं कर्णशूलद्वयम् ॥ २३ ॥

बृहतीफलपिष्टेन धूपो योज्यो द्विजार्तिजित् ।  
समूलतुलं पुष्पायाः काये तैलं पचेद् भिषक् ॥ २७ ॥  
पथ्याकल्कस्य गण्डूबाद् द्विजार्तिधमनं परम् ।  
श्यामश्च क्रमुकं धान्याम्बुनालिकेराम्बुमूत्रयुक् ॥ २५ ॥

कायः क्वलितो हन्यादधिजिह्वादिकं मुले ।  
सिन्धुवाररसे तैलं लज्जलीकल्कसाधितम् ॥ २६ ॥  
गैलगण्डं गण्डमालां नस्यादेव विनाशयेत् ।  
कण्ठकार्फोटकीमूलं पीतं तण्डुलवारिणा ॥ २७ ॥  
गण्डमालाहरो लेपो गोपीतुरगगन्धियुक् ।  
गोमूत्रामलकल्कं तु पयस्तैलघृतैर्युतम् ॥ २८ ॥  
अनुष्णो बहलो लेप्यस्तत् पकं विद्रधि हरेत् ।  
वय(स्वःस्वा)चन्दनोक्षीरैर्लेपो वा क्षीरपेषितैः ॥ २९ ॥

लिम्बेदपकग्रन्थीस्तु सिन्धुनाकुलिनागरैः ।

निर्गुण्ठी कटुतुम्बिनी किण्णिहरी तिक्ता निशा तूलकं  
भृङ्गी लज्जलिपधमूलसुरसानिर्वासकास्फोटिकाः ।  
गुष्ठाभिर्महिषीमयेन च समं तत्सर्पिषा वै समं  
तैलं ग्रन्थिगणान् निहन्ति सकलानालेपनाश्रय्योत्तनैः ॥ ३० ॥  
करवीरास्थिकुटचमहातास्थिविलज्जकैः ॥ ३१ ॥  
कुष्ठं च तगरं लिप्तं गोमूत्रेणापचिं हरेत् ।  
विश्वविलङ्गकुष्ठानि सैन्धवं च सुपेषितम् ॥ ३२ ॥  
गोमूत्रेणापचिं हन्याद् ग्रन्थिं चालेपमाश्रतः ।  
दन्तीहरिद्रामलकान् पिष्ट्वा तोयेन लेपयेत् ॥ ३३ ॥  
त्रिफलानां कषाये तु सितमूलासकल्कके ।  
तैलं पचेत् तत्सेकेन नाशमेति भगन्दरम् ॥ ३४ ॥  
लज्जलीशेडुकुम्भास्थिसर्वाज्योतिष्मतीवचाः ।  
षाठाभृतार्फकाये तु तत्कल्के तिलकं पचेत् ॥ ३५ ॥

तेनाम्यजनसेकस्तु भगन्दरविनाशनः ।  
 पुनर्नवायुते विश्वावटपत्रेष्टकाः समाः ॥ १६ ॥  
 तत्रेण पिष्ट्वा लेपेन भगन्दरविनाशनाः ।  
 व्यापातस्तुहिपूतीकशिरीषार्ककजातिजैः ॥ ३७ ॥  
 गोमूत्रपिष्टैस्त्वग्दोषान् प्रलेपेनासिलान् जयेत् ।  
 असितैस्तु तिलैस्तुल्यं बाकुचीबीजभक्षणात् ॥ ३८ ॥  
 युक्ताहारविहारस्य कुष्ठमब्दाद् विनश्यति ।  
 जलखण्डनिकाबीजभक्षणं कुष्ठनाशनम् ॥ ३९ ॥  
 करञ्जारिषकणाचित्रगृहघूमाश्च बाकुची ।  
 कटुसुम्भिनिफातैलप्रलेपः कुष्ठनाशनः ॥ ४० ॥  
 कासत्रं मूलमश्वरेस्तमालस्य वचाङ्कुराः ।  
 प्रपुष्पाटकबीजानि निशा पथ्या च पेपिताः ॥ ४१ ॥  
 गवां तत्रेण लेपेन वत्सरात् कुष्ठनाशनम् ।  
 त्रिफलावद्विपूतीकचित्ररात्रितिलैः समम् ॥ ४२ ॥  
 पूर्णीकृतैस्तु तत्रेण पीत्वा मूलाङ्कुरान् हरेत् ।  
 वाराहीचित्रपूतीकवन्ध्याकुटचसूरणैः ॥ ४३ ॥  
 पिष्टैस्तक्रयवान्बोस्तु पानं मूलगदापहम् ।  
 शिला लज्जलिकामूलं गुञ्जासारं समं पृथक् ॥ ४४ ॥  
 पिष्ट्वा र्कदुग्धे गोमूत्रे क्षारके तद् विपाचयेत् ।  
 कृत्वा कुष्ठमितां वार्षि स्थौल्यादायामतश्च ताम् ॥ ४५ ॥  
 पाथौ दध्माद् भिषक् तज्ज्ञो निपतन्त्यर्धसोऽङ्कुराः ।  
 पूतीकत्रिफलारात्रिकरञ्जत्वक्फलाः समाः ॥ ४६ ॥  
 चूर्णिताश्चापि तत्काथो हरेन्मेहं मधुप्लुतः ।  
 सूताभ्यां माकुलं बीजमेकैकं स्वान्मनःशिला ॥ ४७ ॥  
 काजसैलकटाः कृष्णनिम्बमूलत्वचा शिला ।  
 द्वौ द्वौ भागौ पृथग् प्राथौ तथैव रसगुण्युक्तौ ॥ ४८ ॥



सविरस्य कपित्थस्य श्वेतकृष्णारिमेदयोः ।  
 पलाशस्य च निर्वासं(?) दावींकुटचबीजयोः ॥ ४९ ॥  
 भागास्रवस्यो ग्राह्यास्त्वथ कान्तं च चन्दनम् ।  
 कृष्णमूलासुमूलं च मुसल्याकुलिकाशिफे ॥ ५० ॥  
 धात्री च नामकुसुमं पृथगेते चतुर्गुणाः ।  
 कार्पासस्यानुधावन्त्या मूले कृष्णार्जुनत्वचः ॥ ५१ ॥  
 पृथक् पृथक् पञ्चभागाः सर्वमेकत्रे चूर्णयेत् ।  
 तच्चूर्णं मधुना प्रातर्लेहं तत्रेण वा पिबेत् ॥ ५२ ॥  
 कषायं च पिबेद् रात्रौ वक्ष्यमाणौषधैः शृतम् ।  
 त्रिफला च निशायुग्मं जम्ब्वारम्बधयोस्त्वचौ ॥ ५३ ॥  
 पाठामृताब्दतकरशक्तिपत्रपुनर्नवाः ।  
 सर्वाणि समभागानि निष्काथ्याष्टावशेषितम् ॥ ५४ ॥  
 शीतलं मधुना मिश्रं पीतं विंशतिमेहहृत् ।  
 निष्टेरकाकुलीबीजे बद्धवह्निदलानि च ॥ ५५ ॥  
 अद्वैताद्वैतकद्वैतभागांस्तत्रेण पेययेत् ।  
 त्रिचतुःपञ्चदिवसैर्मेहान् प्रातः पिबन् जयेत् ॥ ५६ ॥  
 शक्रवह्निशिफाशाः षट् करञ्जस्याक्कुरास्तथा ।  
 तत्काशस्तु हरेद् शुद्धिं पीतस्तद्बीजचूर्णयुक् ॥ ५७ ॥  
 कोकिलाशाक्कुरान् पिष्ट्वा विश्वासिन्धूत्वदीप्यकैः ।  
 पिबेत् तत्रेण गव्येन बीजवृद्धिर्विनश्यति ॥ ५८ ॥  
 करञ्जं गृह्णनीपथ्याफाननाग्रश्रुते जले ।  
 शुके तक्रादिना पेया बीजवृद्धिक्षयापहाः ॥ ५९ ॥  
 दूर्वायाः स्वरसाढके मलयजं हीमेरकं शारिवा  
 मुस्ताब्जोत्पलतूलकुष्ठतगरैः शुद्धानि च क्षीरिणाम् ।  
 कस्कीकृत्य पचेद् घृतं तदथवा तैलद्वयं वा समं  
 पीतं विश्वविसर्पकान् हरति तत्सेकेन चाभ्यङ्गतः ॥ ६० ॥

अमृतविषपटोलीनिम्बघात्रीदलानां

खदिरसमकषाये तत्पृथङ्निष्ककल्के ।

कृतिपलमितमाज्यं पाचितं काल्यलीढं

हरति खलु विसर्पास्तत्कषायश्च पीतः ॥ ६१ ॥

कल्कं शिम्रोश्च विश्वायाः क्षीरैकद्वयसंमितम् ।

कथितं पिबतः प्रातः शोफो नश्यति पक्षतः ॥ ६२ ॥

दशमूलभृतं दुग्धं कुडुपं मधुनिष्कयुक् ।

सार्धं निष्कं घृतं चाज्याद् द्विगुणं स्यात् तु शर्करा ॥ ६३ ॥

गुलं सार्धचतुष्कं तु निष्कं कृष्णारजोयुतम् ।

काल्यं मथित्वा कथितं वातशोणितनाशनम् ॥ ६४ ॥

द्राक्षाब्दरान्निकाथं तु कफरक्तोद्गमे पिबेत् ।

गुलान्वितं द्विकालं तु भक्षयेत् कफरक्तहृत् ॥ ६५ ॥

कोकिलाक्षस्य निर्यासं तच्छाकाशी पिबेत् तदा ।

बांतशोणितं नश्यति ।

न्यघातवाशाच्छिन्नानां काथमेरण्डतैलयुक् ॥ ६६ ॥

पीतं वातासृजं हन्यात् कृष्णोष्णाम्भः श्लिहां हरेत् ।

विश्वामिष्वामिमन्धैर्मगधजसहितैस्त्रिनिष्कैः शृताद्भि-

स्तुष्ये क्षीरे तु विश्वं क्षिपतु पचतु तत्क्षीरमग्नेन मुक्त्वा ।

तां शुण्ठीं भक्षयेच्च प्रतिदिनमिति यो वर्तते मासमात्रं

वक्ष्यन्ति यान्ति नाशं वपुरपि च दृढं पुष्टिमिष्टां ददाति ॥ ६७ ॥

वायामृजेन्द्रकासनीवृहतीनागरामृतैः ॥ ६८ ॥

कथितैः सुशृतं क्षीरं कटुहृत् क्षयकृत् पिबेत् ।

मर्द्धीगोशुरकासवैरिवृहतीबिल्वा(घःद्रि)रूढाः समा-

स्तेषां काशसमासमानमनले क्षीरं पुनः काथयेत् ।

कृष्णापूर्वमधुसुतं पिबतु तत् स्याद् यक्ष्मरोगापहं

काशघासकर्फांश्च कायमधिकं मुष्णाति पुष्णाति च ॥ ६९ ॥

माहिमक्षीरमथ तन्नवनीतं निशाम्बुदैः ॥ ७० ॥

पारायतस्य विद् द्रुमं बटजं वातमेदहृत् ।  
 चिरिविस्वफवाये तु राजितत्कस्कयोजिते ॥ ७१ ॥  
 सिद्धं तैलं हरेद् वातमभ्यङ्गाद्योपेनाहतः ।  
 महाज्वमारकोले तु रात्रितद्बीजफस्कयुक् ॥ ७२ ॥  
 तैलं पाचितमभ्यङ्गाद् वातरोगापहं परम् ।  
 मसारिप्यर्कजम्बीरशिमुचिञ्जारसो दधि ॥ ७३ ॥  
 राजिनागरशिग्रूणां कस्केन तिलजं पचेत् ।  
 शिग्रुपञ्चाम्लसरणिद्विकरज्जबलार्ककैः ॥ ७४ ॥  
 वरणैर्वक्षमूलैश्च त्रिञ्चापत्रैश्च कुट्टितैः ।  
 काष्ठीकं कथितं चैतैः सेचयेत् प्रथमं ततः ॥ ७५ ॥  
 तैलेनामेन चाम्ब्यङ्गाद् वातरोगो विनश्यति ।  
 अस्मिन्नेव फवाये तु कदुष्णे चावगाहयेत् ॥ ७६ ॥  
 छिन्नाबलाभ्यां धान्याम्लकाशसेकश्च वातजित् ।  
 केवले वातरोगे तु तैलसेकोऽपि केवलः ॥ ७७ ॥  
 भद्राम्नातुलबीजानि रासादारुमहौषधैः ।  
 साग्निमन्त्रैः शुक्तपिटैः प्रलेपो वातघ्नोपहा ॥ ७८ ॥  
 कार्पासाङ्गोलबीजानि शिग्रुत्वग् विश्वमेवजम् ।  
 शुक्तपिटं कदुष्णं तदालेपाद् वातरोगजित् ॥ ७९ ॥  
 पुनागैरण्डनिम्बैर्वकुलधनदहङ्गनालिकैरैः करजैः  
 कार्पासैः शिग्रुडोलाफलमुनिशरणैर्मूलकैः सर्षपैश्च ।  
 कोलाङ्गोलैः कुलस्थैः स(ह)कशुनवचारात्रि देवद्वुदार्वा-  
 पुष्पाम्लसेहयुक्तं सकल्पदुयुतं पोष्टुलं वातमञ्जि ॥ ८० ॥  
 (डोलाङ्गोल + सर्वाङ्गुल + + + + + + + ।  
 स(र्ष?)सेहसैन्धवालेपो वातजिञ्चुष्कपेपितः ॥ ८१ ॥  
 त्रिफलात्रिभृताकाशो गुलयुक्तो विरेचकः ।  
 सत्रिभृद्गुलयुक्तस्तु द्राक्षाकाशो विरेचकः ॥ ८२ ॥  
 अर्षभागशिष्टत् सण्डं वदभागं सिन्धुजं द्वयम् ।  
 चूर्णयेत्तं मधुयुतं सांशुपानाद् विरेचकम् ॥ ८३ ॥

फलं तु चात्रीशुभानां निष्काश्याय निपीड्य तत् ।  
 रसो गुळयुतः पीतः सद्य एव विरेक्कः ॥ ८४ ॥  
 चतुस्त्रयोदशमागास्तु पथ्याक्रशुफनागराः ।  
 सिन्धुजं चोष्णतोयेन साशुपानं(?) तु रेचकम् ॥ ८५ ॥  
 कोफिलाक्षः स्वयंगुसाबीजमापसितातिलाः ।  
 समभागाः पयःपीता वृष्याः क्षीघतगामिनाम् ॥ ८६ ॥  
 त्रिफला ससिता क्षीरे स्ववट्टसाक्षिफा तथा ।  
 तद्बीजमापचूर्णं च वृष्यं क्षीरे सक्षर्करम् ॥ ८७ ॥  
 तिकतम्बुलमापाणां चूर्णं गुप्ताफलस्य च ।  
 कृष्णारम्भाफलं चाज्ये सिद्धं वृष्यं प्रमोदकम् ॥ ८८ ॥

क्षीरानुपानविति यामत् ।

गुप्तावरीगोक्षुरमूलमालैस्तिळैः समैः श्लेष्मलकस्य बीजैः ।  
 चूर्णकृतैः क्षर्करया च दुग्धे पिबेत्त्रिधायां वनिता सुतारिणी ॥ ८९ ॥  
 क्षिफामेषोफस्य धनेद्यदिगतां प्रजाविनी रक्तवटाङ्कुरैः समम् ।  
 जले क्षिता नाभिमिते पिबेदती प्रियेण गर्भे क्वमते समागत ॥ ९० ॥  
 पूर्वाक्षिका(?) श्रीसहदेवमूलेनाश्वत्थदर्भाङ्कुरवंशशुभ्रम् ।  
 क्षीरेण पिष्ट्वा तु पिबेदती स्त्री सम्प्राप्य गर्भे क्वमते कुमारम् ॥ ९१ ॥

त्रियम्ब मूळं वटशुभ्रसप्तकं पिबेत् तु दुग्धेऽथ तयोस्तथाङ्कुरौ ।  
 सहाङ्कुराभ्यापि निपीड्य तद्रसैः करोतु नास्त्रास्थमृतौ सुतारिणी ॥ ९२ ॥

सास्य चतुर्धर्विदसे कृतमङ्गला स्त्री पीतौषधा वसुमती न पदा रूक्षेत् सा ।  
 तिष्ठेच्च चाक्षि जरिते त्वगदे सदुग्धं मुक्त्वाज्यवाजिजपतेः क्षयनं समेमाह ॥

धारी पिबेद् बद्गर्धं तु तदेव नस्यै कुर्यात् तु दक्षिणपुटे सुतकामिनी चेत् ।  
 कृष्णारिणी तदितरे क्षयनं च कुर्यात् पार्श्वेन तेन विधिनैश्चतुष्मान्तम् ॥

गर्भस्य दोषक्षयनं तगरास्त्रि दुग्धे प्रेषं तु गर्भचकने दधिसम्प्रयुक्तम् ।  
 कृष्णारयो त्रिकुचचन्दनवाहिलोप्रयोप्युस्सकं पिबतु तन्पुलतोवपिष्टम् ॥ ९५ ॥

१. 'शे', २. 'के' प. पठः.

वात्रीरसालोलितसङ्घुपुष्पी तथामलक्यास्तु कुरण्डमूलम् ।

धूतेन दध्ना सहितं पिबेद् वा नारी पटोलस्य शिफां सुतार्थम् ॥ ९९ ॥

काकमाच्याः शिफां पुष्ये प्रातरुद्धृत्य वास्यतः ।

पयसा पाययेन्नारी गर्भं सा कभतेऽचिरात् ॥ ९७ ॥

चन्दनगोपीद्राक्षालोभ्रकायं पयोयुतं ससितम् ।

गर्भसाधनिवारं मुस्ताक्षीरेण शीतलं पिबतु ॥ ९८ ॥

गर्भरक्षार्थम् ।

पृथक्मासेषु गर्भस्य चलनेऽादमुच्यते ।

पद्मकोशीरतगरमजाक्षीरेण पाययेत् ॥ ९९ ॥

कशेलुविश्वशेखरनीलाब्जानि द्वितीयके ।

तृतीये पाटलोशीरं मुस्ताक्षीरेण पाययेत् ॥ १०० ॥

कदलीकन्दनीलाब्जकन्दोशीरश्चतुर्थके ।

पद्ममे क्षीरकाकोलीक्षरिकाञ्च्युत्पलाम्बुजम् ॥ १०१ ॥

द्राक्षोत्पले केसरं च बह्वे क्षीरेण पाययेत् ।

कपित्थत्वक्फले मूलसितालाजांश्च सप्तमे ॥ १०२ ॥

अष्टमे क्वथितं पेयं धान्यकोत्पलकेसरैः ।

परण्डमूलं काकोलीं नवमे मोदकं चरेत् ॥ १०३ ॥

दशमे कुङ्कुमं यष्टिमञ्जुकं च सितोत्पलम् ।

सितां च तण्डुलाम्भोभिः क्षीरयुक्तं तु पाययेत् ॥ १०४ ॥

वासाक्षिप्रं वापि च फ्यणस्स(?) पत्राणि विष्टानि जलेन नामैः ।

अथः प्रकेपेन सुसप्तसृतिस्तच्छासिकाभोमुसलम्बनाथ ॥ १०५ ॥

प्रसृतिगोहोपरि सूतिकाले करुमो(?) मूर्धनिवेशनाथ ।

विडोममृद्युज्जवजापतैकालेपेन गर्भस्य सुसप्तसृतिः ॥ १०६ ॥

द्राक्षाल्यावातरजनीर्बुर्जमध्याज्यगार्मिणी ।

पटश्चरुता वतिर्भ्रजे योन्वा विस्तोषनी ॥ १०७ ॥

सारिकोत्पलपत्रैर्द्वं लोभ्रचन्दनयष्टिभिः ।

करुके क्षीरेण तिष्ठजं पचेद् तद् प्रणरोपणम् ॥ १०८ ॥

श्वेतपूलासपत्राणां(?) मनाङ्गमरिचसिन्धुयुक्त ।

कस्कं तैले पचेत् तद्वद् वयस्याश्व (?) त्रणापहम् ॥ १०९ ॥

तदेव नालिकेराज्यसिक्तं वाह्नित्रणापहम् ।

हस्तपिष्टैरपामार्गपत्रैर्वा कारवल्लिजैः ॥ ११० ॥

किञ्चिल्लोणान्वितैर्बद्धं सद्यः क्षतविरोपणम् ।

तालाङ्कुरस्थचूर्णं च बद्धं सद्यः क्षतापहम् ॥ १११ ॥

षट्सप्ताष्टकनिष्कमात्रविधृतैः पथ्याक्षधात्रीफलै-

र्धमै प्रस्थजले विशोष्य कुडुबं तैलत्रयं प्रक्षिपेत् ।

गोपीचूर्णमपि क्षिपेत् सुविहितं तस्मिन्कमात्रं स्थितं

धान्यानां निचये त्रिसप्तदिवसं कापालमैशो हरेत् ॥ ११२ ॥

विश्वामित्रनिष्कं माजिल्लताया(?) वल्लीं च पत्रैर्वसुनिष्कमात्रम् ।

निष्काध्य पीतं निशि तत् प्रभाते जरां(?) महोष्णं शमयेच्च दाहम् ॥ ११३ ॥

राजीनां कुडुबं पिष्ट्वा द्विप्रस्थं मथिते स्थितम् ।

ऊर्ध्वं दिनत्रयात् पीतं शीतिकाः सकला हरेत् ॥ ११४ ॥

रक्तगोक्षुरमूलानां त्रिनिष्कं क्षीरपेषितम् ।

क्षीरे सशर्करं पीतं शर्कराश्मनिपातनम् ॥ ११५ ॥

चूर्णं रसेनोत्तमकन्यकायाः समुद्रलोणाक्षतनालिकेरम् ।

तन्मूलबद्धं तु मृदा परितं श्वासान् हरेत् संमुखैर्बग्धमन्तः ॥ ११६ ॥

सिन्धुत्वाग्रकमाक्षिकाणि कटुकैः पथ्यक्षधात्रीशिला-

भृङ्गाद्भिः शतशः पुटेषु विहितः कान्तः सहोषामृदा ।

एते तुष्यविभागिकास्तु सहितं सौतं ततोऽर्धांशकं

भृङ्गीमर्दितमात्रमानमदनो(?) मर्त्यस्य मृत्युः कुतः ॥ ११७ ॥

शाखापुरुषमात्रं तु मूले कोमलशस्मलेः ।

श्लिफां प्रधानां छित्त्वास्यच्छेदे कुम्भं निधापयेत् ॥ ११८ ॥

ऊर्ध्वं पुरुषमात्रे तु छित्त्वा तं शस्मलिं मृदा ।

अष्टाङ्गुलं समालिप्य गोफरीपेन्धनैर्देहेत् ॥ ११९ ॥

वदसप्तदिवसादूर्ध्वं कुम्भशुद्धृत्य तद्रसम् ।

छायाशुष्कं विधायैतं मृज्जामलकवारिणा ॥ १२० ॥

सम्मर्षं शुद्धकायस्तु विलासपदमात्रकम् ।

मक्षवेत् प्रातरुत्थाय ह्रीहोदरविनाशनम् ॥ १२१ ॥

विशाकामूलमादाय खादेदन्तः छिद्रां क्षणात् ।

विनाशनमिति हित्वा तं द्विषा प्रास्येत् छिद्रां हरेत् (?) ॥ १२२ ॥

सप्तार्कपत्रैः सिन्धूरुथं पुटदग्धं तु मस्तुना ।

पिबेत् छिद्राहरं चैतद् धन्वन्तरिमतं यथा ॥ १२३ ॥

पुनर्नवस्य शुक्तस्य पाठायाश्च शिफां पिबेत् ।

तण्डुलोदकपिष्टे द्वे विद्वधिन्ने च लेपयेत् ॥ १२४ ॥

साम्राजिहं तु तन्नेण पिष्ट्वा छिद्रं तु कुट्टजित् ।

वाङ्गुलीपिष्टकम्बुं तु भाण्डे क्षीरं दधीकृतम् ॥ १२५ ॥

तत् तर्कं नवनीतं च पीतं छीदं च कुट्टजित् ।

सत्र मधुना सह नवनीतं छीत्वा पश्चात् तर्कं पिबेत् । श्वेतकुण्डं नश्य-

तीति यावत् ।

श्वेतापरावितामूलं विळिम्पेत् कुडनाशनम् ॥ १२६ ॥

जलपिष्टशुष्टिसहितं क्षीरकवाचत्रिभागतः ।

गोमयान्मोयुतं पीतं विषमज्वरनाशनम् ॥ १२७ ॥

तिष्कामुस्तापटोलानि लकपिष्ठं (?) च गुग्गुलु ।

कृष्णवाससि बद्ध्वा तद्घूपश्चात्तुर्धिकापहः ॥ १२८ ॥

क्षीरेण वा बलामूलं मेघनादाशिफा तथा ।

तण्डुलोदकपीता स्यादसृग्दरनिवारणम् ॥ १२९ ॥

रक्तशुद्धवपापुष्पं रक्तशुद्धसुतौ पिबेत् ।

क्षीरेण कास्यं तन्मूलं तत्काशं पयसा मिश्रि ॥ १३० ॥

नाकिरेरस्य कुसुमं मुदावेष्मामिना दहेत् ।

तद्रसं पयसा पीतं शुद्धसावनिवारणम् ॥ १३१ ॥

पुण्यापि शस्मलेः क्षीरे ऋतौ पीत्वा चतुर्विनम् ।

बन्ध्या स्मादभयान्बोषे पीत्वाबन्धैव जायते ॥ १३२ ॥

मञ्जिष्ठाञ्जनधारिबाब्दकटुकं नकैलजातीफल-

श्री(कण्ठ?सण्ठ)त्रिफलाजटातगररुग्घटीचतुर्जातिकैः ।

सौशीरागरुघोरयुग्ममृगनाभिः + पलाम्भोविसै-

स्तैकं नेत्रधिरातिहन्तु सपयः सिद्धं कुमारीरसे ॥ १३३ ॥

समेमदन्तामल(कं) पुटदाद्युष्णी(?) रसैः ।

भृङ्गस्य पिष्ट्वा तत्कस्कं प्राद्यमष्टपलं पुनः ॥ १३४ ॥

द्वात्रिंशत्सुभृङ्गाद्भिस्तदर्धं तिलजं पचेत् ।

सलतेरपि जायन्ते केशास्तपैलप्रक्षणात् ॥ १३५ ॥

रसाञ्जनमजाक्षीरं पुटदग्धेमदन्तयुक् ।

तत् पिष्ट्वायसगतं लिप्तं केशोद्भवप्रदम् ॥ १३६ ॥

सलतेरपीति यावत् ।

कृष्णगोमूत्रपिष्टं तु जपापुष्पं विलेपयेत् ।

इन्द्रलसं हरेद् गुज्जामूलं सा बृहतीरसे ॥ १३७ ॥

कपुबृहतीफलान्तर्वर्ती रस इति यावत् ।

धात्री कुष्ठं च मांसीं च मूलं नीलोत्पलस्य च ।

बलां जलेन सम्पेष्य लेपाभिषिष्टकेशता ॥ १३८ ॥

सगन्धामलमात्रास्त्रि लिप्तं केशच्युतिं हरेत् ।

नीलोत्पलशिफायष्टिकेसरास्तु समाजयः ॥ १३९ ॥

तैस्तुस्यामलकं लिप्तं कपालाशोहरं परम् ।

आरग्वधदलं धात्री लाक्षापुन्नागवीजयुक् ॥ १४० ॥

सुस्मान्पुष्टिष्टमालिप्तं कपालाशोहरं परम् ।

बीजानि त्रिफलानां च शक्यपूर्णं तु भृङ्गराद् ॥ १४१ ॥

रक्षाश्वमारकुसुमं नीलीपूर्णं च पेपितम् ।

गुठेन धूपितं लिप्तं कृष्णतां पलितं नयेत् ॥ १४२ ॥



सर्वत्र काश्चिन्नेव पेपयेत् ।

काफतुण्ड्याश्च पीलोश्च बीजतैलमयोमये ।

भाण्डे धर्मस्थमभ्यक्तं नस्याच्च पलितं हरेत् ॥ १४३ ॥

अन्तर्धूमं दहेन्मेहानर्कक्षीरे तु तद्रजः ।

कटुतैलयुतं लिप्तं शिरोरोगं व्यपोहति ॥ १४४ ॥

धात्रीपुष्पागबीजानि लाक्षारग्वधपल्लवाः ।

शु(ष्ठः क) पिष्ट्वा विलिप्तास्तु शिरोरोगहराः स्मृताः ॥ १४५ ॥

काफोद्गुम्बरमूलं तु तण्डुलोदकपोषितम् ।

दन्तस्य रुधिरासावं पीतमेव निवारयेत् ॥ १४६ ॥

पथ्याक्षामलनीलिका मधुकरीवाराहिमुण्ड्वोऽमृता

ब्रह्मागश्च पुनर्नवा सतुरगा रक्तं तथा पीतकम् ।

चूर्णीकृत्य समांशकं शतपुटं कान्तं तदर्धांशतः

क्षौद्रालोलितमभतोऽब्दमेजरं स्याच्चाभरं तद्रूपः ॥ १४७ ॥

पथ्याक्षामलकामिकीटरिपवः स्याद् बाकुची मृत्तिका

महातश्च तथासनं शतपुटं कान्तं क्रमाद् वर्धितम् ।

तत्पात्रे मधुसर्कराज्यमृदितं लेखं तु संबत्सरात्

सिद्धिं प्राप्य जरां विजित्य शरदां जीवेत् सहस्रं सुखी ॥ १४८ ॥

इति भीमवीरानशिवगुण्येषपद्धतौ सिद्धान्तसारे मन्त्रपादे

नाजारोगपटलः चत्वारिंशः ।

अथ सप्तचत्वारिंशः पटलः ।

अधामिचाराः क्षत्रूणां धर्मवेदगुहां स्मृतौः ।

ते च सप्तविधाः स्तम्भविद्वेषोष्वाटमारणैः ॥ १ ॥

भ्रान्त्युत्सादनयोगश्च ब्रह्ममन्त्रद्रुतादिभिः ।

सिध्यन्त्यौषधयोगैश्च तत्सत्त्वनिदर्शनात् ॥ २ ॥

प्रागेव कथितास्त्वस्मिन् ग्रन्थे गाजपतादिषु ।  
 त्रिष्टुवादिषु दौर्गेषु शक्यधोराजयोरपि ॥ ३ ॥  
 वैष्णवेषु नृसिहादिकल्पेषु पृथगीरिताः ।  
 ते चाभिचर्याविषये विनियोज्या विज्ञानता ॥ ४ ॥  
 धर्मसंरक्षणार्थाय लिख्यन्ते ये न दर्शिताः ।  
 वैभीतफलकामध्ये क्रोधं गैरिकया लिखेत् ॥ ५ ॥  
 मध्ये भान्तविदभोख्वां क्षेऽथ मांसाष्टकं बहिः ।  
 बाधेऽष्टवज्रं माहेन्द्रं लिखेद् वासुकिना ततः ॥ ६ ॥  
 शङ्खपालेन चावेष्टय नाम वज्रे तयोर्लिखेत् ।  
 निर्मास्थे निखनेत् तां तु शिलां चोपरि निक्षिपेत् ॥ ७ ॥  
 परसैन्यादिकानां तु स्तम्भनं तदुदाहृतम् ।  
 मध्येऽब्जस्याह्वयं बर्म कवचं दिग्दलेष्वपि ॥ ८ ॥  
 कोणे च भूमिं पञ्चान्तः साष्टदिग्जम्भूगृहम् ।  
 तत्सूचिषु लिखेद् बर्म बहिर्वारुणमण्डलम् ॥ ९ ॥  
 हारिद्रविम्लक्रोडैश्चं पीतद्रव्यार्चितं न्यसेत् ।  
 प्राग्बद् संस्तम्भनमिदं परचक्रादिविद्विषाम् ॥ १० ॥  
 यमराजसदोभययमोयोरुणयोदय ।  
 दययोनिरयक्षेययक्षेशश्च निरामयः ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं विकृताननाय हुंफट् स्वाहा ।

मन्त्रो द्वादशवर्णोऽयं यमस्य समुदीरितः ।

ओं ह्रीं कृष्णवर्णाय ओं विकृताननाय ओं नववक्राय पिङ्गलज-  
 दामकूटधारिणे ओं हुं सहस्रादित्योदयप्रभाय ओं ह्रीं त्रिनेत्राय नेत्रत्रयाय  
 वीषट् । ओं ह्रीं विकृताननाय हुंफट् । अक्षम् ।

यमान्तकस्य मन्त्रस्य षडङ्गानि स्वजातिभिः ॥ १२ ॥

ओं धूमान्धकाराय ठठ । इति यममन्त्रः । स्वयमेवाङ्गानि ।

वर्तुलत्रितये मध्ये दक्षिणोत्तरसंस्थितम् ।

रेखाद्वयं विक्रिमाश्च पूर्वपश्चिमतस्तथा ॥ १३ ॥

दक्षिणोत्तरयोर्लक्ष्यं क्षिरसी महिषाश्वयोः ।

कोणेषु रेखा चैकैका शूलान्तरेषु वै लिखेत् ॥ १४ ॥

रेखाभिष्विति वावत् ।

चिताङ्गाराक्षनिम्बाङ्घ्रिर्विलिखेच्छवर्षटे ।

प्रथमे वर्तुळे तत्र लिखेदक्षरपञ्चकम् ॥ १५ ॥

मध्यप्रागाप्ययान्योदककोष्ठेष्वक्षरपञ्चकम् ।

क्रमेण वैममेदक्षे नामकर्म च मध्यगम् ॥ १६ ॥

द्वितीये वर्तुळे पूर्वयान्बाप्योत्तरकोष्ठगान् ।

रोदोयोयेति संलिख्य ततः कोष्ठेष्वुद्वये ॥ १७ ॥

कोष्ठद्वयेषु विलिखेज्जङ्गारुण निर्रावर ।

निरकरणानिदनिरक्षोऽनिलेखमान् (?) ॥ १८ ॥

पुनरन्तःस्थशूलानां पार्श्वकोष्ठादकेषु वै ।

यमाष्टाक्षरमालिख्य पुनस्तद्वादशाक्षरम् ॥ १९ ॥

अन्तर्बहिःस्थशूलाग्रसूचिकासु लिखेदपि ।

यमान्तकं दलाग्रेषु नेमिबाह्वे दलेषु तत् ॥ २० ॥

एतदारभ्य यन्त्रं तु संपुटे तु शरावयोः ।

क्षिम्बयोर्मध्यतो गच्छेत् श्मशानादीं सनेच तैत् ॥ २१ ॥

बलिं च निक्षिपेत् पूर्वं द्रव्यैरेतैर्यमाव तु ।

पयोदध्योदनै रात्रीर्मघ्वाज्जं शुद्धमावकौ ॥ २२ ॥

मोदकं सक्तुलाजांश्च सर्वान् प्रागीक्षगोचरे ।

द्वादशाक्षरेण यमान्तकवक्त्रेषु नवकृत्वः क्षिपेत् ।

कोकेशेभ्यश्च कौबेर्वा यक्षेभ्यश्चात्र नैर्कते ॥ २३ ॥

राक्षसेभ्यश्च सर्वासु मूतेभ्यो दिक्षु निक्षिपेत् ।

चक्रस्य दक्षिणे स्वीयैर्नामभिः प्रक्षिपेद् बलिम् ॥ २४ ॥

यमराजश्च काकश्च यमो वैमस्वतस्तथा ।

कान्तश्च प्रेतराजश्च मृत्युस्तक एव च ॥ २५ ॥

कृतान्तो धर्मराजश्च यमनाम्नि वै दक्ष ।

धर्मिर्नमोन्तैः स्वार्णोपं यममन्त्रैर्वलि हरेत् ॥ २६ ॥

बतो विघ्नादिमातृभ्यो वीरमद्राव च क्षिपेत् ।

लोफिशेभ्यश्च कौबेर्यं क्लेशेभ्यश्चाथ नैर्ऋते ॥ २७ ॥

राक्षसेभ्यश्च सर्वास्तु मूतेभ्यो दिक्षु निक्षिपेत् ।

इत्था शक्तिश्च सं सामिर्विन्दुसर्गयुतो मनुः ॥ २८ ॥

घरावयोर्लिखेदेतत् साध्याख्याभ्यां विदमितः ।

इष्टमेकं लिखेत् स्वर्णलेखिन्या रोचनारसैः ॥ २९ ॥

श्मशानमपिसिक्तेन काकपक्षेण चापरम् ।

वयास्तु तीरयोस्तौ तु मिसनेद् द्वेषकृन्मिषः ॥ ३० ॥

धर्मटिके धर्मटिके धेरै विद्वेषिणि विद्वेषकारिणि धोराधारधोरमुष्णमुष्णोः  
काकोष्णकादिकृतपुंसोष्णपक्षाम्यां पाणिभ्यं तर्पयेदपि । विद्वेषणम् ।

साध्याख्यां च विदर्भां च धर्मवायुगृहे लिखेत् ।

अद्भुदिद्विनिलः सर्गं स्यादक्षफलके ततः ॥ ३१ ॥

पुनः पुनर्धर्मटिकया लिखित्वा मार्जयेच्च तत् ।

तच्छूर्णं (शत्रु ?) शिरसि न्यस्तं शत्रोरुष्णघाटकारकम् ॥ ३२ ॥

धूर्धुराम्भोमपियुतं श्मशानध्वजकर्पटे ।

पूर्वोक्तयन्त्रमालिख्य कृष्णसूत्रामिषेष्टितम् ॥ ३३ ॥

कौकानने तन्निक्षिप्य शत्रुसैन्ये विसर्जयेत् ।

सेमोवाहनं भवति ।

श्मशानवक्षे तद्भस्म काकपक्षादिचर्मयुक् ॥ ३४ ॥

रक्ततन्तुवृतं न्यस्तमुष्णघाटनकरं परम् ।

चित्तमस्म मरत्यास्त्रि ब्रह्मदण्डियुतं संनेत् ॥ ३५ ॥

काकपक्षं नरस्वास्त्रि राजीवोचाटनं ह्ययम् ।  
 अधिफीळं त्रिवभ्रं तु दुर्गावीजयुतं सनेत् ॥ ३६ ॥  
 सत्रुपादे गृहे वापि भवेदुत्सादनं रिपोः ।  
 परिद्वन्द्वं च वर्मान्ते स्वाहान्तं मनुनामुना ॥ ३७ ॥  
 त्रिन्वफीळं विशासायां सनेदुत्सादनं गृहे ।  
 त्रिन्वस्ववायसगृहं दग्ध्या तु चित्तिकानले ॥ ३८ ॥  
 तद्भस्म द्वारि विन्वस्तं गृहोत्सादनमावहेत् ।  
 सदेव शिरसि क्षिप्तं विद्वेषोचाटकारकम् ॥ ३९ ॥

नमो भगवतोन्मत्त पुद्राक्षं भ्रम भ्रमय भ्रमुकं वित्रासय उक्त्रमय रद्र ।  
 रौद्रेण रूपेण हुंफट् ठठ ।

ऋषिः स्वादस्य कैवर्तः ककुप् छन्दोऽस्य देवता ।  
 रुद्रः कृष्णाष्टमीपूर्वं जपेद् यावच्चतुर्वशी ॥ ४० ॥  
 रात्रौ त्रिलक्षं सञ्जप्य स्मशाने तत्र होमतः ।  
 धुर्धूरसमिधां शत्रून् भ्रमत्येवाष्टमिर्दिनैः ॥ ४१ ॥  
 हेमगौरिकजां शत्रोः पुत्रकीं हेमसूचिमिः ।  
 मध्ये प्रतिष्ठितप्राणां सर्षः सत्रुर्मरिष्यति ॥ ४२ ॥

कालदष्टे भयकारि वर मर्दं संहर हुंफट् ठठ । कालदष्टे ठठ । भय-  
 कारि ठठ । वर मर्दं ठठ । संहर ठठ । हुंफट् ठठ ।

कुचकोऽस्य ऋषिश्छन्दो निचृद् दैवं यमः स्वयम् ।  
 कृष्णाष्टम्यां चतुर्वश्यां शिवमिष्टा पयोव्रतः ॥ ४३ ॥  
 पञ्चलक्षं जपित्वा तु सिद्धमन्त्रो भवेद् ततः ।  
 नाग्निमात्रे जले स्थित्वा पटेनार्देण विप्रहस्य ॥ ४४ ॥

विषाय संक्षिरोच्चापात् पक्षोच्छत्रुर्मरिष्यति ।  
 हृदकण्ठी । विरूपाक्षि । संक्षामि । स्वं महोदरि ॥ ४५ ॥

हन शत्रुं त्रिशूलेन क्रुद्धस्य पिव शोणितम् ।

वह पच मथ मारय शोषय उत्सादय नाशय हुंफद् ठठ । अस्वा-  
ज्ञानि । सजीवनि । ऊर्ध्वकेशिनि । प्रज्वलितशिश्ले । मायात्रैलोक्यस्वरूपिणि ।  
सहस्रपरिवर्तिनि । तारकाक्षिमारिणि । ।

एतानि जातियुक्तानि षडङ्गानि यथाक्रमम् ॥ ४६ ॥

ऋषिस्तु पिप्पलादोऽस्य निषृच्छन्दस्तु देवता ।

भद्रकाली समाख्याता लक्षजापेन सिध्यति ॥ ४७ ॥

शुष्कान्त्रमांसजठरा कृशदीर्घकाया दंष्ट्राकरालवदना सकपालशूला ।

बृहोमणिन्नयना ज्वलितोर्ध्वकंशी व्यादीर्घघोणविकटावतु गृध्रकर्णी ॥ ४८ ॥

कर्णिकायां गृध्रकर्णी कोणेष्वङ्गानि दिक्ष्वपि ।

अन्नं नेत्रं तथैवाभ्यां बहिर्मातृंश्च पूजयेत् ॥ ४९ ॥

कपालान्तस्तु विखिलेत् साध्याख्यान्तरितं मनुम् ।

एकलिङ्गे जपेन्मन्त्रं याम्यवक्रस्तदासमः ॥ ५० ॥

मासान्तर्मारणादीनि सिध्यन्त्येवास्य रात्रिषु ।

निम्बपत्राभ्रतट्टीजपिष्टेनालिप्य विभ्रहम् ॥ ५१ ॥

खिन्वयोर्मध्यतो गच्छेज्जपस्तौ द्विषतो मिथः ।

कणैस्तत्यादरजसां गर्ते पैप्यालिके हुतात् ॥ ५२ ॥

उत्सादकृद्धोर्ध्वबाहुर्जपेद्वाभिश्चुसो रवेः ।

अश्विकीलं स्नेत् पादे स्याद्दुचाटस्तु दक्षिणे ॥ ५३ ॥

बाभे व्याधिर्घृतिर्वा स्यात्समन्त्रं तु गुणाश्रकम् ।

ह्रीं ह्रीं ह्रीं प्रैठचनतहुं शत्रुं नाशय हुंफद् ठठ ।

ससाध्याख्यं जपेन्मन्त्रं शत्रुश्चातुर्थिकज्वरी ॥ ५४ ॥

शूली वा स्यादस्थिविद्धां गैरिकप्रतिमां लिखेत् ।

प्राणप्रतिष्ठां कृत्वैव पुत्तलीषु ततः क्रियाः ॥ ५५ ॥

सिध्यन्त्यष्टोत्तरशतं जपेन्मन्मिमं क्रमात् ।

सजीवनामहस्ताभ्यपुत्तली द्वादशाङ्गुला ॥ ५६ ॥

अमुष्य प्राणा इह प्राणा अमुष्य जीव इह स्थितः । अमुष्य सर्वेन्द्रि-  
याणि बाष्पनःप्राणा इहायान्नु ठठ ।

यत्रामुष्य पदं तत्र साध्यनाम नियोजयेत् ।

वामकर्णाब्जमीनस्तु त्रिगुणोऽनन्तयुग्ं विषम् ॥ ५७ ॥

कुम्भोषढीनेत्रयुसष्टौ चेत्यष्टाक्षरो मनुः ।

धूमावती देवतास्य ज्येष्ठा या चातिभीषणा ॥ ५८ ॥

ऋषिस्तु पिप्पलादोऽस्य निचृच्छन्दोऽङ्गकल्पना ।

स्वयमेवाभिचारे तु विनियोगोऽस्य तु स्मृतः ॥ ५९ ॥

रात्रौ कृष्णचतुर्दश्यां मुक्तकेशो दिगम्बरः ।

लक्षं जपेत नकाशी श्मशाने विपिनेऽपि वा ॥ ६० ॥

दीर्घाकारातिकृष्णा कृशविकटतमुर्मुक्तकेशी विरूपा

वक्रोपुङ्गाग्रनासा प्रविरलदशना वृक्षपिङ्गत्रिषेत्रा ।

स्त्रीभूषा रोमशाङ्गी मलचितवसना काकवाहध्वजाढ्या

पायाद् धूमावती वः प्रतिनघविधवा धूतशूर्पाग्रहस्ता ॥ ६१ ॥

अष्टम्यां वाथ भूतायां काकं रात्रौ चितानले ।

दग्ध्वा तद्गुह्यं जपितं क्षिप्तमुत्सादनं रिप्तेः ॥ ६२ ॥

नपुंसकानि क्रोणेषु मकारस्य विलिख्य तु ।

मध्ये नामद्वयं लेख्यं षट्कोणे विषलेपितम् ॥ ६३ ॥

कार्पासयष्ट्या सन्ताम्ब जपेद् विद्वेषणं द्वयेः ।

चित्ताक्षरैश्चितावहौ भस्महोमेन मारणम् ॥ ६४ ॥

उन्मत्तवहौ भसितं तत्पादस्जसा युतम् ।

जुह्वतो मासमात्रेण शत्रोरुन्मत्तता भवेत् ॥ ६५ ॥

साध्याख्यालिखितैर्नैः पत्रैर्हुत्वा तु मारयेत् ।

रात्रीघृतेन लेख्यं तत् कालेषु गुलिकादिषु ॥ ६६ ॥

गुरुमन्दाशकशेषु तयोर्वारे तदंशके ।

सरिक्ते स्वविरो नाम योगः क्षुद्रेषु शस्यते ॥ ६७ ॥

वैनाशिकं वधर्क्षं च कुम्भे राशिस्तथाष्टमः ।  
 शुद्धकर्मसु शस्ताः स्युरर्षरात्रं विश्लेषतः ॥ ६८ ॥  
 मार्गवीनैः समरिचैरालिप्य प्रतिमां रिपोः ।  
 नक्षत्रवृक्षजां रात्रौ कथयेत् स्याज्ज्वरी रिपुः ॥ ६९ ॥  
 कर्णादिव्यां ग्रामयेच्च आनः प्रादेशपत्रकैः ।  
 + + + + + पत्रशाखिभिस्तां विधाय तु ॥ ७० ॥  
 एषोभिरश्विजं होमाद् तुनाति त्रितये रिपुम् ।  
 कुण्डे शूलाधिरूढां तां संस्थाप्य भवर्नान्मृतम् ॥ ७१ ॥  
 सैकतीं प्रतिमां वास्मिन् (ऊमुद्दि अ?) मारयेत् ।

अश्विसमिद्धिर्होमादिति यावत् ।

अयःकीलैस्तु तां विद्वामधोवक्रां तु तां खनेत् ॥ ७२ ॥  
 निर्माल्ये तत्र जपतो रिपुर्मृत्युपदं व्रजेत् ।  
 मन्त्राक्षरद्वयादूर्ध्वं नाम योज्यं जपादिषु ॥ ७३ ॥  
 मन्त्राभिधानसंयुक्तं षट्कोणे तालपत्रकम् ।  
 विषलितं तु निर्भिद्य नद्यास्तीरद्वये खनेत् ॥ ७४ ॥

विद्वेषो भवति ।

हेमाम्भोभिश्चित्रकं लोणपिण्डं गेहे धूमं त्रीणि चाप्यूषणामि ।  
 पिष्ट्वावन्नं सूरणं तद्विषाल्यं यद् विद्वेषे मारणे तत् प्रयोज्यम् ॥ ७५ ॥

ग्रामसप्तकवल्मीकमृदश्च खरवालकम् ।  
 एकाश्वित्वक्काकमूलपक्षे भस्म इमशानकम् ॥ ७६ ॥  
 वह्निमन्थस्येवन्दाकमर्कटीब्रह्मदण्डिकाः ।  
 ब्रह्मदण्डिचिताभस्म केशौ चण्डालविप्रयोः ॥ ७७ ॥  
 चितामिदम्बनिम्बस्थवायसायतनं तथा ।  
 शुनकास्थीश्चनिर्भाल्यं खरवालेन चाश्वि च ॥ ७८ ॥





प्रस्थाग्निरस एवासायुभिः सामान्यतः स्मृतः ।  
 उन्वोऽनुष्टुप् स्मृता कृत्वा देवता मातरस्तु ताः ॥ ९१ ॥  
 ऋचो वत्र तु बह्वीनां समवायस्तु सूक्तके ।  
 जाचार्यो यास्कशाण्डिल्यौ वैश्वदेवं तथा हुन्म् ॥ ९२ ॥  
 ऋचा यांस्फलयन्त्या तु जपहोमादिकर्मणि  
 शुद्धामिचारा नश्यन्ति तानेव प्रतियान्ति हि । ९३ ॥  
 क्रम्यं संस्थाप्य विधिवत् कुण्डं कृत्वास्य वृत्ति ।  
 स्वशास्त्रोक्ताभिमाधाय मान्त्रिकं वा विधानतः ॥ ९४ ॥  
 सद्गौः संवेष्ट्य तौ बहि कपाले स्थापयेदग्नि ।  
 कृष्णाहम्यादि सन्ध्यायां रक्तगन्धान्वरादिक ॥ ९५ ॥  
 गोमूत्रसिकापामार्गसमिद्धिश्च घृतेन च ।  
 सिद्धार्थैः सर्षपैश्चैव चरुणा च पृथक् पृथक् ॥ ९६ ॥  
 नैवाहुतीः कपालामौ जुहुयात् तु समाहितः ।  
 यांस्फलयन्त्या नैर्ऋत्यादीशान्तं दिनसप्तकम् ॥ ९७ ॥  
 चतुर्वर्ष्यां ततस्तपु कपालं पृष्ठतः क्षिपेत् ।  
 शुद्धाणि चाभिचाराश्च नश्यन्ति व्यापयोऽपि च ॥ ९८ ॥  
 यथा विपुद्गतत्वात् सभिषः कुरवोद्भवाः ।  
 जुहुयात् शुद्धनाशात्त गव्यैः प्रतिसरादिना ॥ ९९ ॥  
 त्रैलोक्ये करमुद्रां च होमे सम्प्राप्त्य चारयेत् ।  
 गोमूत्राद्यैः क्षिप्रया वाप्यपामार्गसमिच्छतैः ॥ १०० ॥  
 नवभिर्जुहुयात् सप्तदिनं शुद्धादिशान्तये ।  
 गुग्गुलं पञ्चगव्याजं जुहुयाद् वा सप्ततया ॥ १०१ ॥  
 प्रत्येकमेते होमाः स्युरामिचारकशान्तिदोः ।  
 ऋग्भिः सिद्धाभिरपि च प्रोक्तद्रव्यैः पृथक् पृथक् ॥ १०२ ॥  
 जुहुयात् शुद्धकृत्यानां रक्षायै रौगशान्तये ।

१. 'व' क. पाठः. २ 'वां त्रये तु' क. क. पाठः. ३ 'वे. तु. सू' क.  
 पाठः. ४ 'ह' क. पाठः. ५ 'काः', ६ 'वो' क. न. पाठः.

गव्यानि पक्षेष्टुतिकांश्च यवांश्च (मुद्गाद्यः) शालींश्च गोधूमफलिस्त्रिमाषान् ।  
तिकाञ्चबीजानि च पश्चात्त्रे ताम्रे निखन्याद् भुवि नागयोगे ॥ १०३ ॥

ताम्रसमुद्गके निषाय मुदर्येनेनायुतमन्त्रितमिति यावत् ।

अमावास्यान्त्ययामार्धे प्रथमा षटिका स हि ॥ १०४ ॥

सार्पे मुहूर्ते सार्पक्षे सार्पे तु करणे तथा ।

अथ च नागयोगः ।

मूलानि पश्चापि मृदश्च परुच सर्वाणि बीजानि च पञ्चगव्यैः ।

मृत्पात्रगर्भे तु नृसिंहबीजं जपन् निखन्याद् भुवि नागयोगे ॥ १०५ ॥

मुद्गाणि नश्यन्ति शिथश्च वर्षन्ते ।

चतुःशरावेषु सिताब्जवत्त्वा प्रज्वाल्य दीपान् कपिलाघृतेन ।

निषाय भाण्डे निखनेभिःशयां विवादमूः सास्य भवेत् समृद्धा ॥ १०६ ॥

नमो भूत्वा स्वयं नागः क्षेत्रं कृत्वा प्रदक्षिणम् ॥ १०७ ॥

ग्रहणे नागवक्त्रेण दर्शेद् भूमिः स्वसाद् भवेत् ।

पश्चात्त्रयत्राणि पृथक् तु गव्यैरापर्य चैकीकृतनालेवद्धम् ।

मुद्गापहं पत्रगतं निखन्यात् स्मृत्वा तु शेषं भुवि नागयोगे ॥ १०८ ॥

क्रोधाग्नेः कैलः कटः हुंफद् ठठ । अर्धिवे ठठ । ज्वालाघृताय ठठ ।

पाताळैर्द्रावि ठठ । उत्तिष्ठ पुरुषाय ठठ । धनुर्वराय ठठ ।

एतानि जातियुक्तानि षडज्ञान्यस्रमन्त्रतः ॥ १०९ ॥

ऋषिस्तु पिप्पलादोऽस्यच्छन्दोऽनुष्टुप् समीरितम् ।

क्रोधाग्निर्देवता रुद्रो दशबाहुस्तु भैरवः ॥ ११० ॥

पाशाङ्कुशौ खड्गखेटं शरं चैव शरासनम् ।

खट्वाङ्गमुजगामीतिवरदान् दधतं क्रमात् ॥ १११ ॥

नीलजीमूतसङ्काशं पिसङ्गोर्ध्वशिरोरुहम् ।

व्याघ्रचर्माम्बरधरं नानानागैश्च भूषितम् ॥ ११२ ॥

सर्वाभिचारहृन्मन्त्रः साङ्गः क्रोधाग्निरीरितः ।  
 रौद्रस्थाने भैरवं तु पूजयेत् पश्चिमागुसम् ॥ ११३ ॥  
 पयोव्रतो लक्ष्मजापी सिद्धमन्त्रस्ततो भवेत् ।  
 सन्ध्यासु रुद्रपञ्चम्यां कृष्णाष्टम्यां शिवानले ॥ ११४ ॥  
 त्रिकोणकुण्डेऽश्विसमित्सहस्रैरष्टकोत्तरैः ।  
 जुहुयात् क्षुद्रशान्त्यर्थमष्टम्याष्टवासरम् ॥ ११५ ॥  
 कारस्करैर्निशावक्रै तं नीराज्य जुहोतु च ।  
 चत्वरै तं विघ्नज्यामिं हुत्वा क्षेप्यो बलिस्तथा ॥ ११६ ॥

ओं नमो रुद्रगणेभ्यः सर्वशान्तिकरेभ्यः प्रक्षिपामि बलिम् । प्रतिगृह्णन्तु  
 शान्तये ठठ ।

सज्जुरचौदनेनाष्टदिक्ष्वनेन बलिं क्षिपेत् ।  
 लोकेशक्षेत्रपालेभ्यो बलिं निर्हृत्य वै पुनः ॥ ११७ ॥

पूटाणि शाणी वै वसन्ति तानि बलिं गृहीत्वा विधिवत् प्रयुक्तम् ।  
 अन्यत्र वासं परिकल्पयन्तु रक्षन्तु तान्यद्य नमोऽस्तु तेभ्यः ॥ ११८ ॥

विषाकषा घौद्राः सन्तोऽसन्तः सदसन्तो विरूपा विश्वरूपा घोर-  
 रूपा मृगास्या विहगाननाः पुष्टिकृतोऽपुष्टिकृतः कामदाश्च बलिमिच्छन्त-  
 स्तेभ्यः सर्वेभ्यो भूतेभ्यः सगणेभ्यो नमो नमः ।

अयं होमबलिश्चैव विश्वक्षुद्रविनाशनः ।  
 पालाशनिम्बापामार्गास्तथा कुरवकैषसः ॥ ११९ ॥  
 चतुःक्षीरद्वमाणां च सिद्धार्था गुग्गुलुस्तिलाः ।  
 पञ्चगव्याज्यदुग्धानि चरुं चेति क्रमेण तु ॥ १२० ॥  
 साष्टाधिकं सहस्राणि हुत्वा क्षुद्राणि नाशयेत् ।  
 ग्रहमूतादिमोक्षश्च रोगशान्तिश्च जायते ॥ १२१ ॥  
 अपामार्गाश्विसमिधां क्षीरस्य च हुतं तथा ।  
 प्राहे कृष्णचतुर्विद्यां क्षीरं हुत्वा घटोदके ॥ १२२ ॥

तत् संपात्याभिषेकात् स्याद् ग्रहमस्तस्य मोक्षणम् ।

अङ्गारेणाभिवृक्षस्य तस्यैव फलकोपरि ॥ १२३ ॥

यमराजाह्वयं चक्रं त्रिसित्वाराध्य भूसिद्धम् ।

तत्र स्थाप्याश्विनसमिधां हुत्वा गोमूत्रसेवितम् ॥ १२४ ॥

अयुतं ग्रहमोक्षः स्यात् कुर्याच्च द्विजभोजनम् ।

वृषीक्षमहेभराय अमुकस्य शीघ्रं विनाशय ग्रहं ठंठ ।

अरिद्वारिद्वनीठं तु दग्ध्वा तु चितिकानले ॥ १२५ ॥

तत् कर्पटे निवध्याय मन्त्रमेनं जपेत् स्पृशन् ।

भूमिष्वजवति कापि पृथग् भानुसहस्रकम् ॥ १२६ ॥

तद्गत्स्म शत्रोः शिरसि गृहे प्राग्नेऽथवा पुरे ।

क्षिप्तमुत्सादनोच्चाटे करोति नक्षिगदिव ॥ १२७ ॥

तस्य शान्त्यै तु तद्गुमिं खनित्वोत्सृज्य तां सूदम् ।

प्रतीकारविधानेन हुत्वा शान्तिर्भविष्यति ॥ १२८ ॥

शुद्धस्वामिति अत् प्रदक्षितं तत्र विप्रनृपयोः प्रयोजयेत् ।

जातसावित्रं च पापकारिषु भयसोऽप्यनकृते प्रयोजयेत् ॥ १२९ ॥

प्रागाम्बुः करवितुश्च रक्षां हुत्वा तु कुर्यादरिनिग्रहाणम् ।

सिद्धेऽप्य हुत्वे कृतनिष्कृतिः सन् प्राज्ञः प्रतीकारविधिं विदध्यात् ॥ १३० ॥

इति भीमवीरानश्विष्टसुब्रह्मसंहिता तन्त्रसारे मन्त्रसारे

शुद्धस्वामीकारपत्रकः सप्ततवारिषः ।

अथाह्वयत्वारिषः पटलः ।

अथ संबननाङ्गाष्टविधये किञ्चिदुच्यते ।

शीर्षं कूर्मं कर्णविषं सोढोमाकान्तदारुकः ॥ १ ॥

अमुकं ग्रहवीर्यान्तं पञ्चसब्दो ममेति च ।

वक्ष्यमानव चामेऽष्टौ विकृत्यर्णो मनुः स्मृतः ॥ २ ॥

त्रिसंख्यं गुरुसंख्यं तु जपेद् गुरुदिनानि तु ।

संख्यायां शुक्रकवर्षं सवीर्यं वसुधुत्सवम् ॥ ३ ॥

काफुण्डेणिविणि काफुण्डालि अमुकं दह पच क्षीत्रं वक्ष्यमानय ठठ ।

सकार्पासास्थिलवणदन्तकाष्ठाङ्घ्रिपांसुभिः ।

अनेन सन्ध्याहोमेन सप्तरात्राद् वशीकरम् ॥ ४ ॥

नमः कृष्णाय यक्षाय णाविरि णाविरि चले विचले चिचे रेतो  
मोचय ठठ ।

अश्वारिकुसुमं रक्तं सप्तवारैजपात् पुरैः ।

यस्यास्तु भ्रमवेत् सास्य वक्ष्या स्यात् क्षरति ध्रुवम् ॥ ५ ॥

यक्षाणां नमः । असमे कुसुमे ठठ ।

एतत्सप्तजपात् पुष्पं दत्तं वक्ष्याय वा फलम् ।

चतुष्पत्रान्भुजं मूर्जे रोचनाचन्दनार्पितम् ॥ ६ ॥

सनामकर्षिकं पत्रचतुष्कलिलिताङ्कुशम् ।

आज्यस्थमर्चयेत् पुंस्त्रीवक्ष्यमाकर्षयेदपि ॥ ७ ॥

साभिः साङ्ख्योऽर्धनारीशः साङ्घ्रिदण्डी तु वाससी ।

चिताङ्गारेण लिखितं योनिस्थः साध्यवक्ष्यकृत् ॥ ८ ॥

वृषभेवौ इशा युक्तौ दीर्घस्य ब्राह्मणोऽन्तगौ ।

मनोरञ्जनि ठठ्ठं दक्षार्णो वक्ष्यकृन्मनुः ॥ ९ ॥

लिखेद् वामतले लाक्षारसेनाष्टदलान्भुजे ।

पत्रस्थमन्त्रं वक्ष्याय दर्शयेद्घृदि वा न्यसेत् ॥ १० ॥

मन्त्रं लिखित्वा वक्ष्यादौ जपेदायाति काङ्क्षिता ।

अपित्वानेन दधिजं योनौ विन्यस्य तज्जपात् ॥ ११ ॥

तेनाज्येन मयी क्लृप्ता नेत्रस्था भर्तुरञ्जिनी ।

अथात्र सर्ववक्ष्यानां मुख्यो लवणसंज्ञितः ॥ १२ ॥

मन्त्रो ब्राह्मणोऽभ्यर्षिवरुणो लवणोऽज्ञिराः ।

ऽन्दोऽनुष्टुप् महारात्रिर्भद्रकाली च देवता ॥ १३ ॥

भग्निरित्यपरे प्राहुर्ध्यानं च द्विविधं स्मृतम् ।

काली कालघनोपमा त्रिणयना शूलासिसदाङ्गकान्  
 नागं दक्षिणतोऽन्यतो उमरुं मुण्डं च लेटं करैः ।  
 विभ्राणासकपालकं च विलसद्दंष्ट्राहिभूषोज्ज्वला  
 ध्येया पिङ्गकपर्दसद्भटशिरोमाला मुनीलाम्बरा ॥ १४ ॥

अभिषेकः,

त्रिलोचनो मेघगतः कपर्दी सुव च शक्तिं वरदाभये च ।  
 भुजैर्दधत् कुङ्कुमपिङ्गवर्णो विभूषितोऽभिर्धवलाम्बराद्यैः ॥ १५ ॥

मांसकुम्भावुमाकान्तो दधिोऽनुस्वारभूषितः ॥ १६ ॥

भसि तीक्ष्णोऽस्युग्रोऽसि हृदयं तव लवणस्य पृथिवी माता लवणस्य  
 वरुणः पिता ।

लवणे ह्यमाने तु कुतो निद्रा कुतो रतिः ।

लवणं पचति पाचयति लवणं छिन्दति भिन्दति ।

अमुकं दह गात्राणि दह मांसं दह त्वचम् ॥ १७ ॥

दह त्वचास्त्रिमज्जानि अस्थिभ्यो मज्जकां दह ।

यदि वसति योजनशतं नदीनां वसतेऽन्तरे ॥ १८ ॥

नगरे लोहप्राकारे कृष्णसर्पशतार्गले ।

स दग्धानयते शीघ्रमग्नेर्लवणस्य तेजसा ॥ १९ ॥

अत्रैव वशमायाति लोणमन्त्रपुरस्कृतम् ।

या रात्रिः शस्यमुद्धृत्य शूलाप्रारोपितस्य च ॥ २० ॥

या ते रात्रिर्महारात्रिः सा ते रात्रिर्महानिशा ।

चिटि । चण्डालि । महाचण्डालि । अमुकं वशमानय ठठ ।

ध्यायन् जपेत् सहस्रं यस्तस्य विश्वं वशे भवेत् ॥ २१ ॥

जानुमात्रजले रात्रौ भद्रकालीं स्मरन् जपेत् ।

यमुद्दिश्य स वश्यः स्यात् सहस्रमथ वा शतम् ॥ २२ ॥

रक्तसमान्धकुमुदैवीभक्तिं च पूजयेत् ।

साध्यानामविदर्भं तु तालपत्रे लिखेज्जपेत् ॥ २३ ॥

सहस्रं तेषु निखनेद् भद्रकालीगृहे यदि ।  
 साध्यो वश्यो भवेत् तस्य यावज्जीवमसंशयः ॥ २४ ॥  
 साध्यर्क्षवृक्षफलके समासीनस्तु वाग्यतः ।  
 कृष्णाष्टम्यां निशायां तु यामादूर्ध्वमुदङ्मुखः ॥ २५ ॥  
 रक्तगन्धाम्बरधरः कुण्डे वा स्थण्डिलेऽथवा ।  
 इष्टामिममेः प्राग्भागे भद्रकालीं तु पूजयेत् ॥ २६ ॥  
 रक्तवस्त्रेऽच्छलवणनिर्मितां साध्यपुत्तलीम् ।  
 सजीवनामहृदयां सप्राणेन्द्रियसन्निधिम् ॥ २७ ॥  
 क्षौद्रसिक्तामभिमुखाद् व्याहृत्या जुहुयात् परम् ।  
 आवाद्यामौ भद्रकालीमाराध्य ध्यानमास्थितः ॥ २८ ॥  
 वामपादं समारभ्य यावद्द्वामकरान्तकम् ।  
 विभज्य तां तु जुहुयाद् यावदाहुतिसप्तकम् ॥ २९ ॥  
 आज्यं व्याहृतिमिर्हुत्वा भूतक्रूरेण वै बलिम् ।  
 तिलराजिनिशासक्तुदधिमिश्रौदनं क्षिपेत् ॥ ३० ॥

णफो णफो कालरात्रिगणेभ्यः सर्ववश्यकरेभ्यः सर्वशान्तिकरेभ्यः । प्र-  
 तिपृच्छन्तु सर्ववश्याय सर्वशान्तये बलिमिमं ठठ ।

पश्चात् साध्यस्य हृदयं मन्त्रेण स्वहृदि न्यसेत् ।  
 स पश्चादिति स्मृत्वा जपेत् सप्तत्रिवारकम् ॥ ३१ ॥  
 अग्निं चैव महारात्रिमुद्रास्य तु समापयेत् ।  
 कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत् कृष्णचतुर्दशी ॥ ३२ ॥  
 तावत्तवणहोमं तु कृत्वा सर्वं वशं नयेत् ।  
 साध्यो दद्याच्च सर्वस्वं दासवलात्र संशयः ॥ ३३ ॥  
 आस्यदम्रजले स्थित्वा सहस्रावृत्ति कर्षणम् ।  
 मुक्तपुण्यसहस्रेण प्रत्येकं तत्पदे क्षिपेत् ॥ ३४ ॥  
 जपित्वा भद्रकाल्यास्तु साध्याकृष्टिकरं परम् ।  
 तालपत्रे लिखेन्मन्त्रं साध्यनामविदमितम् ॥ ३५ ॥





रक्षाफलं सुरकाञ्चं मनसेद्वा जपेन्मनुम् ।

सर्वसंयमनो ज्ञेय जपहोमदिसाधितः ॥ ४४ ॥

सगन्धपुष्पैरपरैपुरावसं निधाय चाढोदिततन्नुवेष्टितम् ।

सितार्कमर्काम्बुदये तु तच्छिफा कृता तथा स्वात् तिलकं बक्षीकरम् ॥ ४५ ॥

हेमपञ्चाङ्गचूर्णाञ्जवर्त्या साधितकज्जलम् ।

नेत्राभियुक्तं बक्षयेत् पुरुषानपि योषितम् ॥ ४६ ॥

चन्दनागरुकर्पूरकाञ्चमीरोत्पलकेससः ।

मासीलवङ्गेभमदवष्टिभिः सममागिकैः ॥ ४७ ॥

आलकके कृष्णपद्मोर्मप्यौषैरखिलवश्यदा(?) ।

रोचनातालकशिवापघाथरणचन्दनम् ॥ ४८ ॥

कर्णिकारस्य निर्यासं कौञ्चपारावतीशङ्कुत् ।

किराततिलकमृजेन्द्रमीता बटशिफाङ्कुराः ॥ ४९ ॥

दुग्धस्तुहित्वक् शसविद् पुराणं तिन्त्रिणीफलम् ।

करञ्जबीजं लशुनं समान्येतानि चूर्णयेत् ॥ ५० ॥

अलकके विश्वभृक्षफलतोयविभाजिते ।

पञ्चागन्धेन तच्चूर्णं सिकं मूर्ध्नि विनिक्षिपेत् ॥ ५१ ॥

कृत्वा वर्ति तु मध्वाज्यनिम्बतैले कृता मयी ।

मदेनेमस्य संलिप्ते शरावे लोकरञ्जनी ॥ ५२ ॥

आत्मपञ्चाङ्गसम्भिभं पञ्चाङ्गं कनकस्य तु ।

मधुना पेपितं दद्यादुपयुक्तं बक्षीकरम् ॥ ५३ ॥

सैन्धवं मातुलुङ्गान्धे क्षिप्त्वा कायाम्बुसेचितम् ।

सप्ताहं तन्निशायां तु संपुटे तु शरावयोः ॥ ५४ ॥

चतुष्पथे दिग्बसनः काष्ठैर्धुर्धूरकैः पचेत् ।

वेम्यस्तद् दीयते लोणं ते बश्या यावदायुषम् ॥ ५५ ॥

कुष्ठं पुष्पागनिर्वासं सिंहीमूलं यधुद्भुतम् ।

पिप्लाखिष्य-प्रवेद् बोषां मार्गवस्तम्भनं स्पृतम् ॥ ५६ ॥

१. 'लकंगङ्ग' ख. पाठः. २. 'अ' ख. ग. पाठः. ३. 'प्यासि', ४. 'द'

५. 'डु' क. पाठः. ६. 'मि' ख. पाठः.

गव्याजस्तुहिदुग्धानां तस्तम्भः पादलेपनात् ।  
श्वेतपुष्पेषुमूले तु मुले विन्यस्य काञ्चिके ॥ ५७ ॥

तत् पिष्ट्वा मेढ्रमालिष्य काव्यस्तम्भनमुत्तमम् ।  
लम्बितध्वजयोरश्वगजयोर्मुस्तरोमभिः ॥ ५८ ॥

तथा वृषस्य लाङ्गूलं मुस्तरोमाणि चाहरेत् ।  
रज्जुं तैर्बलयाङ्गरां कृत्वा मन्त्रेण मन्त्रितम् ॥ ५९ ॥

प्रकोष्ठे दक्षिणे क्षिप्त्वा रतिः काव्यनिवारणां ।

गजाश्वप्रवराणां रोमबन्धनाय ।

दन्तीमूलं स्नुहिक्षीरे पिष्ट्वा पादौ प्रलेपयेत् ॥ ६० ॥

पादलेपेन काव्यस्य स्तम्भः स्यात् क्षालने पतेत् ।

उष्णाम्भसेति यावत् ।

मस्त्यपिचं तुरङ्गस्य केसरः करिणो मदः ॥ ६१ ॥

मधुना ध्वजमालिष्य योषासंवननं परम् ।

विलङ्गं तिलपुष्पाणि गुलं कर्पूरचन्दने ॥ ६२ ॥

स्वभार्गवेण लेपोऽयं योषासंवननं परम् ।

मांसी वचाश्वगन्धा च कुन्दं च वकुलं तथा ॥ ६३ ॥

अम्भःपिष्टं तदुद्वर्त्य स्थौल्यं प्रजननो ब्रजेत् ।

जातिपुष्पैः पचेत् तैलं तलेपात् सुभगो भवेत् ॥ ६४ ॥

धुर्धूरवृहतीपत्रे गात्रमुद्वर्त्य वश्यदम् ।

धुर्धूरपत्ररात्रिभ्यां वश्यमुद्वर्तनं तथा ॥ ६५ ॥

निर्यासं कर्णिकारस्य कर्पूरं केतकीरजः ।

सिन्धूत्थक्षौद्रयुग्लेपो ध्वजस्य मरणान्तिकः ॥ ६६ ॥

वैश्वं च पुष्यं सघृतं च पशं जातिप्रियङ्गुं पशुरोचनाभिः ।

तद्वर्तिगव्याज्यमर्षी दृशोऽजेद् यं यं जनं पश्यति सोऽस्य दासः ॥

बुधं कुरण्डं मधुकागरू द्वे कस्तूरिकाचन्दनमिन्दुयुक्तम् ।

आलेपितं गोमयवारिपिष्टं स्पृष्टं कराभ्यां वक्षयेत् समस्तम् ॥ ६८ ॥

सैकं वार्ताकतोयं च वृषवेहेन संयुतम् ।

पिष्टं कृत्वा समालिप्य पुनः कन्या भविष्यति ॥ ६९ ॥

आरभारादि कारंजं दन्तकाष्ठं तु भक्षयेत् ।

सप्ताहं लीडमादाय खाने दधाद् वशीकरम् (!) ॥ ७० ॥

पारावतशकृच्छुष्ठीकुष्ठोभाजनरोचनाः ।

मधुना पेविता लिप्ता ध्वजे योपिद्वशीकराः ॥ ७ ॥

तारं च देवि ! मातङ्गि ! रुद्रभोगसुभगधारिणि ! नमस्ते ठठ । लेपम-  
न्त्रोऽयमीरितः ।

पद्मपत्राणि संचूर्ण्य कपिलामूत्रतो गुलीम् ।

विशोष्यालिप्य गात्रं स्त्री पतिं दासं करिष्यति ॥ ७२ ॥

द्राक्षां च यष्टिमधुकमपुष्पां पयसा पिबेत् ।

पुष्पिता स्यात् तथा चूतत्वग्रसस्य च नावनात् ॥ ७३ ॥

कृष्णरम्भामूलचूर्णं यष्टिचूर्णं च गोपयः ।

प्रातः पीतं तु नारीणां रक्तसावं विनश्यति ॥ ७४ ॥

अक्षमात्रं तु पयसा गैरिकं त्रिदिनं पिबेत् ।

रक्तञ्चूर्तिं हरेत् क्षौद्रं तथोदुम्बरपल्लवैः ॥ ७५ ॥

मृणालं चन्दनं छिन्ना भीरुचिल्लीसुषार्मधु ।

उदुम्बराङ्कुरैः पीतमसृग्दरनिवारणम् ॥ ७६ ॥

रक्तशुक्लजपापुष्पं रक्तशुक्लसुतौ पिबेत् ।

क्षीरेण कास्यं तन्मूलं तत्क्वाथं पयसा निक्षि ॥ ७७ ॥

नालिकेरस्य कुसुमं मृदावेश्याग्निना दहेत् ।

तद्रसः पयसा पीतः शुक्लसावनिवारणैः ॥ ७८ ॥

पुष्पाणि सल्मलीक्षीरे ऋतौ पीत्वा चतुर्दिनम् ।

बन्ध्या स्यादभयान्योषे पीत्वावन्ध्वैव जायते ॥ ७९ ॥

दुग्धे नाकुलिपुष्पाणां पानं स्त्रीपुष्पमात्मनम् ।

कुम्भकुटाण्डं त्रिकाण्डं च ब्रह्मी पारावतस्व विद् ॥ ८० ॥

लक्ष्मीं च तुल्यं सम्पूर्णं दद्याद् दासः पतिर्भवेत् ।

हेमोन्मत्तस्य पञ्चाङ्गकाये क्षीरोदधीकृते ॥ ८१ ॥

तत्सारेणाङ्गमालिष्य माषैरुद्धृत्य तत् पुनः ।

प्रक्षिप्य तत् फलस्यान्तः स्नित्वा तत्र मेहयेत् ॥ ८२ ॥

ससाहादुद्धृतं पञ्चमलैः संयोज्य दापयेत् ।

एतत् संवननं श्रेष्ठं मन्मथारूक्षमीरितम् ॥ ८३ ॥

स्वरक्तं काव्यकिष्टानि श्वेतंभानुशिफा मधु ।

बचाकुष्ठयुतं दत्तं पुम्भिर्योषावशीकरम् ॥ ८४ ॥

पीत्वोद्गर्णेन दुग्धेन कूष्माण्डदाधि तत् पुनः ।

मथित्वा नवनीतं च व्यञ्जनं च वशीकरम् ॥ ८५ ॥

भूकदम्बरसं क्षौद्रं शर्करां च प्रलेपयेत् ।

योषावराङ्गं तस्यास्तु पतिर्दासो भविष्यति ॥ ८६ ॥

कक्षाङ्गश्रोत्रनासाहृन्दन्तजिह्वोद्भवानि च ।

स्वेदात्मतोययुक्तानि द्वयोर्मुक्त्वा वशीकरम् ॥ ८७ ॥

कस्तूरिकाचन्दनचन्द्रकुष्ठकाश्मीरकालागरुनक्तमालान् ।

कामाह्वयं गोमयवारिपिष्टान् स्वाङ्गं समालिष्य समस्तवश्यम् ॥ ८८ ॥

कस्तूरिकाचन्दनयोः क्रमाद् द्वे दानलाधिनाम् (?) ।

इन्दोश्च भागा नीहारपिष्टा लिप्ता वशीकराः ॥ ८९ ॥

सप्तधा गोमयाम्भोभिः सिक्त्वा बर्षिर्वटाङ्कुरैः ।

चूर्णिकृतैः कैलाज्येन कज्जलं सर्ववश्यकृतं (?) ॥ ९० ॥

काश्मीरामयरोचनाञ्जनमदैः पाषाणं रजः पद्मकं

कर्पूरागरुलोहचन्दनयुगं सर्वं समं चूर्णितम् ।

क्षीरे क्षीरमहीरुहां स्नापित्यालक्त+वर्त्यां घृतं

कृष्णायाः सुरमेघ्वृते कृतमपी त्रैलोक्यवश्यप्रदा ॥ ९१ ॥

लक्ष्मीः श्रीः कुमुदं देवी हेम पाराव्रतस्य विद् ।

गुलीकृता मलयजपङ्कोन्मिश्रा वशङ्करी ॥ ९२ ॥

कुष्ठधेतार्फमक्षिष्ठातगरुणचन्दनैः ।

पुष्क्रीया जगद् वक्ष्यं करोत्यासिलमोहिनी ॥ ९३ ॥

मांसी चन्दनरोचना करिमदो नीलोत्पलस्पृक्षया

जातिस्वप्सुरदारुपत्रतगराप्येला शिला कुक्कुमम् ।

पद्मं केसरपद्मकृष्णतुलसीसिद्धार्थकैः संमितैः

पुष्येन्दावुदये विघोर्हिमजलैः सत्कन्यया पेक्षयेत् ॥ ९४ ॥

तेन स्यात् तिलकालेपः श्रीकरं च वक्षीकरम् ।

कुष्ठकेसरसिन्धूत्वनतायश्चन्दनेन्दवः ॥ ९५ ॥

एलांश्च कुक्कुमं त्वेतैस्तुल्यं वक्षकृदञ्जनम् ।

पौर्णमास्यां तु सन्ध्यायां प्राचीनं मण्डलत्रयम् ॥ ९६ ॥

वृत्तं कृत्वाध्यविन्धे तु सूपविष्टस्तु वाम्यतः ।

पूजाद्रव्याणि मध्यस्थे विन्धे विन्धस्व पूर्वतः ॥ ९७ ॥

पूजयेत् पद्ममध्यस्थं शुक्लाकल्पविभूषितम् ।

कन्यकाङ्गतं सौम्यं कुमुदद्वयपाणिनम् ॥ ९८ ॥

ससद्यदण्डं शुक्लं तु सोमाय नम इत्यपि ।

मन्त्रोऽनेन यजेत् सीमं गन्धाद्यैरुपचारकैः ॥ ९९ ॥

रोहिणीं रेवतीं रात्रिं ज्योत्स्नां दिग्दलगाः क्रमात् ।

कृत्तिकां भरणीमाद्रां कलां चान्यादिकोणगां ॥ १०० ॥

नैवेद्यान्तं समाराध्य क्षीरमापूर्वं राजतैम् ।

विद्यामन्त्रेण चषकं चन्द्रायार्घ्यं निवेदयेत् ॥ १०१ ॥

ओं विद्ये ! विद्यामालिनि ! चन्द्रिणि ! चन्द्रयुस्ति ! स्वाहा इत्ययं विद्यामन्त्रः ।

इत्थं मासत्रयं दद्यादर्घ्यं कन्या प्रदीयते ।

काफुण्डे चालि चालि कुमार्गे भर्गं मे प्रयच्छ ठठ ।

कृष्णाष्टम्यादितो मन्त्रमयुतं प्रतिवासरम् ॥ १०२ ॥

चतुर्दश्यन्तमभ्यस्य सिद्धमन्नस्ततो निशि ।

सदधिव्यञ्जनात्स्य पिण्डं प्रकृतिजापतः ।

दधान्मासं विवाहार्थमिष्टां कन्यां स विन्दति ॥ १०३ ॥

कुष्ठं बृहत्पामार्गं सिद्धार्थस्तगरं क्षणात् ।

ज्योषं समानीक्षीरेण लिम्पेत् कुचविवर्धनम् ॥ १०४ ॥

कर्णपास्योक्ष ।

एवंप्रकारा बहुतन्त्रसिद्धाः प्रदर्शिताः संवननाधिकाराः ।

तत्तल्लभोगा निपुणैर्विभावदतन्त्रितैरादरतः प्रयोज्याः ॥ १०५ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे

संवननपटकोऽष्टफल्चारिणः ।

अथैकोनपञ्चाशः पटलः ।

आरग्वधत्वचा रात्रिं लोणं चिञ्चाफलं तथा ।

शुके पिष्ट्वा हरेत् पीतं गवामुदरवृंहणम् ॥ १ ॥

क्षीरे पिष्ट्वा तिलान् पाटामूलं कार्पासपत्रयुक् ।

पाययेद् गां तु गोतक्रे गोविषूचीं हरेत् क्षणात् ॥ २ ॥

नालिकेरजलं क्षीरं काञ्चिकं च बलारसम् ।

पीतं हन्यात् सरुधिरमतिसारकृतं गवाम् ॥ ३ ॥

फणीतकं च निर्गुण्डीं दीप्यकं लशुनं वचाम् ।

काञ्चिके पाययेत् पूयश्लेष्मामेऽतिसृतौ तु गाम् ॥ ४ ॥

सहस्ररश्मिरादित्योऽग्निः ठठ ।

मन्त्रं पत्रे लिखित्वा गो रक्षायै कलयेद् गले ।

अष्ट फणा हरिः पालयति ठठ !

अग्निनीवृक्षषण्टान्तर्लिखितोऽयं तु गोगले ॥ ५ ॥

बद्धस्तु घातकीरज्ज्वा पीडां गोमरिजां हरेत् ।

नमो भगवते वज्रमुकारदर्शनाय ओं विळ मिलि मेळि सिद्धि

गोमारि ! वज्रिणि ! हुंफद् । अस्मिन् ग्रामे गोकुलस्य रक्षां कुरु शान्तिं कुरु  
ठठ । अयं च मन्त्रः —

घण्टाकर्णरवो येन गणं प्रोक्तो महाबलम् ॥ ९ ॥

मारीनिर्णाशनकरः स नः पातु जगत्पतिः ।

ठठ । अयं च गोमारिहरो मन्त्रः —

अश्विनीवृक्षघण्टान्तः पृथंगेतौ विलिख्य तु ॥ ७ ॥

बद्धौ मारिहरौ (स्यातां) गोद्वयस्य गलद्वये ।

गवामशनयज्ञेन यष्टः कुरुरवः पुरा ॥ ८ ॥

अनन्या देवदेवस्य वैचनानि वटोः स्मर ।

ठठ ।

यत्किञ्चित् सप्तकृत्वस्तु जपितं गां तदाशयेत् ॥ ९ ॥

दुष्टापि वशगा सा स्यात् गिरिकर्णाविशेषतः ।

नमो विष्णवे पुराणाधिपतये ठठ ।

तर्जनीज्येष्ठकाम्बां तु गृहीत्वा नासिकां तु गोः ॥ १० ॥

नामयेन्मनुनानेन वश्याः स्युश्च तुरङ्गमाः ।

क्षीरगोपवगोयक्षीरक्षमाक्षक्षमाक्षर ॥ ११ ॥

नौमानोगगनोभागोपक्षगत्यत्यगक्षपः ।

रेखाग्रतत्पशूलाब्जे चतुष्पष्टिपदे त्विमम् ॥ १२ ॥

बिलोमप्रतिलोमाभ्यां सर्वमद्रमंनुं लिखेत् ।

स्वादिरे वापि फलके भूर्जे वा पूजितं ततः ॥ १३ ॥

गोशालाद्वारदेशे तु बध्नीयाद् गोगलेऽथवा ।

इदमपि गोरक्षाकरं भवति ।

संज्ञां गोरपि गोमतः सकलस्य वृत्तत्रयं वाञ्छतः

कुम्भावेष्टितमष्टपत्रकमले विस्त्यादिमन्त्रं लिखेत् ।

स्वाहान्तं त्वक् वर्तुलं जलमृशूदण्डान्वितौ सान्तरा-

वावेष्ट्याफलयेद् बिलोममसिलं तैलादिकं गोगले ॥ १४ ॥



तैलान्वक्तैकवेणीप्रपुमयविलसत्कर्णिकाफान्तकर्णा  
 लोहेनैकेन कृत्वा चरणनिगलनेनात्मनः पादशोभाम् ।  
 दिग्भासा रासमेन भ्रमसि जगदिदं या जपाकर्णपूरा  
 मार्बेन्यूर्ध्वप्रबद्धध्वजविततभुजा वेत्सि देवि ! त्वमेव ॥ १५ ॥  
 गोष्ठद्वारे वा निहितं गोरक्षाकरमिति यावत् ।

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारं मन्त्रपादे

गोरक्षापटल एकोनपञ्चाशतः ।

अथ पञ्चाशःपटलः ।

चोरकुष्ठमुरांम्रन्धिमांसीपूतीश्व ते समाः  
 धात्रीफलं तन्निगुणं गन्धतोयेन पेषयेत् ॥ १ ॥  
 गन्धेन घूपितं पुष्यैः सुगन्धैरपि वासितम् ।  
 गन्धामलकमेतसु राजयोग्यमुदीरितम् ॥ २ ॥  
 एलातगरपत्राब्जम्रन्धिरुक्पूतिचोरकाः ।  
 समास्तद्विगुणा धात्री सुपिष्टा गन्धवारिणा ॥ ३ ॥  
 गुलागरुभ्यां सर्जेन मूयो मूयश्च घूपितम् ।  
 पुष्पाधिवासितं त्वेतत् सुगन्धामलकं भवेत् ॥ ४ ॥  
 म्रन्धिर्मासी मरुवकं शैलेयं दामनं दलम् ।  
 चोरगं तगरं सर्वं समं तेभ्यो द्विभागकम् ॥ ५ ॥  
 प्राग्बदामलकं मोक्तं संस्कारोऽपि च पूर्ववत् ।  
 टङ्कणं हस्तिकुसुमं देवदालीमृणालके ॥ ६ ॥  
 चूर्णाकृतैः समधुकैः किञ्चिन्मधुसमन्वितैः ।  
 आकृष्टितानि पुष्पाणि कृत्वा मुञ्चन्ति युक्तितः ॥ ७ ॥  
 मधुनालिप्त्वा परशुं तच्छिञ्जतलरुचूर्णकैः ।  
 कुरितानि द्रवन्त्येव मल्लिकाचम्पकानि वै ॥ ८ ॥

सङ्घर्षूर्परसालेपात् केतकीद्वृतिसम्भवः ।

मलिष्ठानवपत्तङ्गकुसुम्भारक्तचन्दनैः ॥ ९ ॥

क्रमवृद्धैस्तु लाक्षाम्बोल्लितैर्वक्षगालितैः ।

संघृष्टाचण्डुलक्षौद्रयुक्तैः सम्यग् विभावितैः ॥ १० ॥

पिण्डीकृतैस्तु भवति जातिभिन्नं सुशोभनम् ।

विश्वैकभागा गुलनिम्बहिङ्गुबीजद्विभागैरथ गुग्गुलोः षट् ।

परण्डबीजस्य तथाजदुग्धे पिष्ट्वा पुरोवद् भवतीह हिङ्गुः ॥ ११ ॥

धान्यराशिस्थामिति यावत् ।

विल्वफलनिम्बविश्वामाषा लशुनं च हिङ्गुरेते स्युः ।

ऋत्वाब्धिनेत्रभागद्वयवेदमिता यथापुरं हिङ्गुः ॥ १२ ॥

पूर्ववदजादुग्धपेषणादिक्रियया हिङ्गुर्भवति ।

विकारनागश्रुतिनेत्रनेत्रैश्चन्द्रेन्दुनागैर्मितविल्वमाषाः ।

नैम्बैर्गुडाजाह्वयहिङ्गुविश्वारसोनकाः पूर्ववदेष हिङ्गुः ॥ १३ ॥

अजाक्षीरपेषणधान्यराशिस्थापनयेत्यर्थः ।

क्वाथस्य शिशुमूलस्यच्छागमूत्रं तथा मधु ॥ १४ ॥

पृथक् चतुष्पलं ग्राह्यं तत् त्रिभागावशेषितम् ।

जातीतकोलकस्तूरीचन्द्रकाश्मीरचन्दनाः ॥ १५ ॥

पृथक् पलानि कर्षं चाप्यगरोः श्लक्ष्णपेषितम् ।

गन्धभाण्डे सुविहितं मण्डलं व्रीहिराशिभिः ॥ १६ ॥

उद्धृत्य निकरीकृत्यच्छायाशुष्कं निधाय तु ।

निकरादेकमेकं वा योजितं तुल्यगृह्यया ॥ १७ ॥

जलक्लिन्नं तु तत् साक्षाद् भवेत् कस्तूरिका शुभा ।

कुमूलं शक्रमोचार्थाश्चिह्त्वा किञ्चित्तु वैणवीम् ॥ १८ ॥

नालिकां योजयेद् द्वित्रिनिशां तत्तद्रसस्य तु ।

प्रस्थद्वयमितं तस्य कणोशीरकचोरकान् ॥ १९ ॥

कर्षमात्रं तु सञ्चूर्ण्य पलार्धं घनसारकम् ।  
 चूर्णितं योजयेत् सर्वं नालिकाफदलीजले ॥ २० ॥  
 अन्धीकृत्य समावेद्य रज्ज्वालिप्य मृदा बहिः ।  
 दग्ध्वा तुषकरीषाम्नौ शीतमुद्घृत्य तत् पुनः ॥ २१ ॥  
 सप्ताहं धान्यराशिस्थं कर्पूरं जायते स्फुटम् ।  
 प्ररोहतोये केतक्याश्चोष्णाम्भःशालिमण्डयोः ॥ २२ ॥  
 क्षीरे च टङ्कणं धौतं याममात्रं स्थितं पृथक् ।  
 चूर्णयित्वा चतुर्थांशं घनसारेण योजितम् ॥ २३ ॥  
 क्षीरे निष्काप्य कदलीपत्रे निक्षिप्य शोषयेत् ।

तच्चारु घनसारं भवति ।

पक्वविश्वफलान्तःस्थमर्धतैलेन योजितम् ॥ २४ ॥  
 विशोष्य बर्मे संक्षुष्य स्वच्छाद्भिः कषितं पुनः ।  
 निष्पीड्य तैलं सकृद्गृह्य कर्षकर्पूरयोजितम् ॥ २५ ॥

कर्पूरतैलं भवति ।

सिकर्षच्छादितवृन्तानि घृतक्षौद्रस्थितानि तु ।  
 बीजपुराणि तिष्ठन्ति रसवर्णयुतानि हि ॥ २६ ॥  
 आम्राणि स्ववतीर्णानि किञ्चिद्घृतयुतानि तु ।  
 तैले क्षिप्तानि सगुले चिरं तिष्ठन्त्यसंशयम् ॥ २७ ॥

अन्यान्यपि फलानि तथा चिरं तिष्ठन्ति ।

सल्लोणवज्रिक्षीराभ्यां ताम्रपत्राणि लेपयेत् ।  
 अम्रौ प्रताप्य निर्गुण्डीरसे निर्वाप्य यत्नतः ॥ २८ ॥  
 त्रिःसप्तकृत्वो रूप्यादिकरणे विनियोजयेत् ।  
 गन्धकेन हतं ताम्रं टङ्कणेनोत्थितं पुनः ॥ २९ ॥  
 सप्तकृत्वो जहात्येव स्वगन्धं कालिकामपि ।  
 एवं विशुद्धशुक्लस्य पत्राण्यच्छानि कारयेत् ॥ ३० ॥

शुद्धवागच्छिकासूतान् सर्वाक्षीतोयपेपितान् ।  
 आलिप्त्वालिप्य घर्मे तु शुष्कान् प्रकृतिवासरम् ॥ ३१ ॥  
 ततः प्रकाशे विद्रान्य गोमयोन्मिश्रकाञ्चिके ।  
 निषिञ्चेत् सप्तवारं वा तारं भवति योजितम् ॥ ३२ ॥  
 मासमात्रं नृतोयस्थं सूतं मल्लाततैलतः ।  
 गृह्यमेन तैलेन गुलेनापि च स्वस्वके ॥ ३३ ॥  
 पेययेत् तेन तारस्य पत्राप्यच्छानि लेपयेत् ।  
 वस्त्रा पुटत्रयं हेम्ना समं स्यात् काम्बनं द्रुतम् ॥ ३४ ॥  
 मुनिपुष्पसलिलपिष्टः सूरणकन्दोदरस्थितो गोष्ठे ।  
 खातो मासाद् द्रवति श्वेतः कृष्णोऽथवाभ्रको हेम्ना ॥ ३५ ॥  
 धान्यकृताभ्रं वज्रक्षीरे पिष्टं च भावितं तस्मिन् ।  
 ससाहादतिघर्मे पात्रे ताभ्रेऽथवापि मृत्कल्लते ॥ ३६ ॥  
 रक्तोत्पलस्य नाळाग्निः श्लक्ष्णपिष्टः पयोधरः ।  
 पश्चात् कुसुम्भतैलेन पिष्टो युक्त्या द्रवत्यसौ ॥ ३७ ॥  
 क्षीरकाञ्चीरसे पिष्टो द्रवत्यभ्रः सुपेपितः ।  
 कोहजातं तथा सर्वं द्रवत्येवातपे खितम् ॥ ३८ ॥  
 द्राक्ष् पकः सण्डहास्यास्तु रसे चूर्णीकृतानि तु ।  
 द्रवन्ति सर्वकोहानि युक्त्या घर्मे स्थितानि तु ॥ ३९ ॥  
 हेमतारारतीक्षणानि द्वि(कुःगु)जासार्धरक्तितः ।  
 तदर्धपादमानास्तु द्रुता वज्रे नियोजयेत् ॥ ४० ॥  
 मुनिपुष्परसे वज्रं द्रुत प्रकृतिवारकम् ।  
 निषिञ्चेत् तु शिलाचूर्णं प्रतिवापं विशुद्धम् ॥ ४१ ॥  
 हेमादिकानुफमागान् शुद्धवज्रोपले क्षिपेत् ।

अन्धीकृत्य द्रुतं स्तम्भयत्येव ।

सर्वनन्दाधिभाग्यः स्युस्तास्ताभ्रपूर्णं च ॥ ४२ ॥

आरस्य टङ्कणस्यापि प्रकाशे द्रवयेत् सह ।  
 निक्षिप्य गोमयाप्सु स्यात् तारं प्रकृतिवारकम् ॥ ४३ ॥  
 क्षोणीनदरिकामूलं लवणं लघुसिक्थकम् ।  
 तिलक्षीरिणिकाकृष्णवलयं च पृथक् पृथक् ॥ ४४ ॥  
 किंशुकाम्मःकुडुबके गोघृतार्धविमिश्रिते ।  
 सङ्कोचबन्धगुलिकां सहेमां मूर्कतागताम् ॥ ४५ ॥  
 अन्धीकृत्य क्रमार्धो तामुद्धृत्योत्तरसे क्षिपेत् ।  
 एवं निर्वाप्य बहुशो जीर्णं भवति वै यदा ॥ ४६ ॥  
 गुलिकासमरुक्मं तु ततो रात्रिरसे द्रुतम् ।  
 नागं निषिच्य त्रिफ्लुत्वो गुलिकामानमात्रकम् ॥ ४७ ॥  
 अष्टनिष्के तु तन्नागे क्षितं ताम्रं तु वेधयेत् ।  
 कर्णिकारप्रसूनानां रसप्रस्थे तु नूतने ॥ ४८ ॥  
 कांसारुयं विमलाचूर्णं निष्कमात्रं तु निक्षिपेत् ।  
 मृद्धमिना तदमिस्त्रं विशोष्य घनतां गते ॥ ४९ ॥  
 तत्तुल्यं तु शिलाचूर्णं मिथीकृत्य तु मर्दयेत् ।  
 तदवस्थाप्य पात्रे तु सप्तरङ्गादिहेमसु ॥ ५० ॥  
 निष्कस्य गुञ्जमानेन कामणासहितं धमेत् ।  
 तद् द्राव्यमाणं त्वथ कृष्णलार्धात् सञ्चालयेच्छीतलमुद्धरेत् ।  
 तैदेकवर्णाधिकतां प्रयाति प्रयत्नहीनं कनकं सुलेन ॥ ५१ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धती तन्त्रसारे मन्त्रपादे  
 नानाद्रव्यपटलः पञ्चाशः ।

अथैकपञ्चाशः पटलः ।

महेन्द्रजालविज्ञानप्रसङ्गात् पूर्वचोदितात् ।  
 नर्भप्रकारौः संक्षिप्य लिख्यन्ते विस्मयप्रदाः ॥ १ ॥  
 चूर्णं वराङ्गे निहितं सद्भूनागेन्द्रगोपयोः ।  
 येन तेनैव भोग्या स्यात्तान्येषां मासमात्रकम् ॥ २ ॥

बन्मुखोद्गीर्णतान्मूलं कृकलासस्य चर्मणि ।

मल्लातकसमुद्गस्थं मुखरोगकरं भवेत् ॥ ३ ॥

उद्धृते मोक्षः ।

शुकिसम्पुटचूर्णस्य लेपो भगनिरोधकृत् ।

कपर्दचूर्णगोतक्रक्षालनात् पूर्ववद् भवेत् ॥ ४ ॥

पिष्टाघोमुखगोशृङ्गलेपो योनिनिरोधकृत् ।

ऊर्ध्वमुखशृङ्गलेपाद् भोग्या भविष्यति ।

रक्तेन कृकलासस्य सिक्तसूत्रस्य लङ्घनात् ॥ ५ ॥

रक्तसावो भवेत् स्त्रीणां द्विमुस्ताहेश्च क्षोणितात् ।

तत्सूत्रं प्रक्षास्य लङ्घितं निवर्तयति ।

कृष्णकाकासृजा चूतपत्रे यज्ञाम योजितम् ॥ ६ ॥

तस्यैव वर्चसि क्षिप्तं तं तुदन्ति मुहुर्द्विकाः ।

उद्धृत्य दग्धे मोक्षः ।

यस्याः स्वमोदकं मोदायुक्तो वृश्चिककण्टकः ॥ ७ ॥

मदनस्य फलस्थोऽस्या बराङ्गे तोदमावहेत् ।

उद्धृते मोक्षः ।

मयूरमलदुर्धूरविषत्वग्लाङ्गलीयुतम् ॥ ८ ॥

महिषासृजि पिष्टं तद्घूमः सर्वास्तु मोहयेत् ।

जुष्टुकतैलेनालक्तकवर्तिदीपोऽपि तत्प्रभावलोकिनं जनं सर्वं मोह-

यति ।

काकोलकासृजा नाम ययोर्निम्बदलस्थितम् ॥ ९ ॥

तत्कोटरे तन्निहितं तयोर्वैरकरं भवेत् ।

महिषाधर<sup>३</sup>रक्तेनापि तथा ।

पुच्छचूर्णं ब्रह्मसूनोर्जलाहेर्वाप्यलक्तके ॥ १० ॥

वर्तीः कृत्वा कृता दीपाः सर्वान् कुर्याद् दिगम्बरान् ।  
 भूप्रमदीपप्रयोगो रात्रावेव फलति ।

गोघृतेनात्परक्षार्थं स्वनासान्तर्विरोपयेत् ॥ ११ ॥

नेत्रयोरङ्गयेद्वापि स्वयमन्यान् विमोहयेत् ।

वज्रीक्षीरेण बहुशस्तिलान् सम्भ्रान्य घोषितान् ॥ १२ ॥

तत्तैललेपात् कृष्णा ये केशाः शुक्ला भवन्ति ते ।

बहुशः पिप्पलीचूर्णं वज्रीक्षीरेण भावितम् ॥ १३ ॥

पिष्ट्वा सामलकं क्षिप्तं केशनाशनमुत्तमम् ॥

राजपुत्रीरजोऽश्वानां नासान्तःस्थं तु पातयेत् ॥ १४ ॥

तानश्वान् पातयतीति यावत् । चन्दनस्य पानात् प्रत्यायनम् ।

सुरतारब्धस्वरयोः कटकं पुच्छरोमभिः ।

मारोपितं प्रकोष्ठे तु लम् लिङ्गोन्नतिं बहेत् ॥ १५ ॥

क्षपणके शेफोत्थानमिति यावत् । अधो नीतं पातयति ।

सुगालमुक्तबदरीबीजानि सुरतस्थयोः ।

मारोपितानि (वालैः!) स्त्रीबलं पातयन्ति प्रकोष्ठके ॥ १६ ॥

प्रकोष्ठस्थिता बदरीमाला योषित्सन्निधौ ऊर्ध्वं नीता पातयतीति या-  
 वत् ।

राजीतैलेऽर्कतूलेन दीपो मत्कुणकान् हरेत् ।

रात्रौ ।

स्वककुम्भिक्षिका शय्यागता मत्कुणकान् हरेत् ॥ १७ ॥

कुलीरस्य कपोले तु दीपस्तस्त्रेहसाधितः ।

गृहस्थान् मत्कुणान् सर्वानाकर्षयति च ध्रुवम् ॥ १८ ॥

अरुक्कफार्कतूलाभ्यां वर्त्या राजीघृते कृतम् ।

मत्कुणोष्णाटकुद् रात्रौ करीराम्बस्तु यूकहत् ॥ १९ ॥

सितापराजितामूक फलपुष्पेऽर्जुनस्य च ।

विलङ्गसर्जकं काष्ठा श्रीवासारुण्डैः पुरंम् ॥ २० ॥

गुस्त्रैरेतैः कृतो घृपो मक्षकान् मत्कुपानहीन् ।  
 मूषकांश्च पुषान् कृतानुत्सारयति वै गृहात् ॥ २१ ॥  
 कोकिलाक्षस्य बीजानां रुक्षणचूर्णान्वितं जलम् ।  
 द्वैटं स्वाद् बद्धवस्त्या चेद् युक्तं मांसाकृतिर्भवेत् ॥ २२ ॥  
 तीक्ष्णघर्मस्थितं कांस्यं निर्मूले तदघः स्थिते ।  
 तूले करीषे शुष्के वा स्वादाम्निः सर्वकान्तवत् ॥ २३ ॥  
 मेकसेहेन छितं तु खरमृत्रयुतेन चेत् ।  
 हस्तयोः पादतस्तत्पदमिना नैव दद्यते ॥ २४ ॥  
 समभ्रामूलपिष्टेन मेकसेहेन वा तथा ।

आलेपादामिं स्तम्भयतीति यावत् ।

तुलारोहणकाले चेद् रुद्धश्वासो लघुर्भवेत् ॥ २५ ॥  
 गुरुः स्याद् रेचयेद् वायुं निर्दोषोऽपीह मानवः ।  
 वायुवेश्मनि वायुस्थं नामवाद्येष्टवायुयुक् ॥ २६ ॥  
 तुलामूले निस्नातं चेद् ब्रह्मजोऽपि लघुर्भवेत् ।  
 मूवेश्मस्थितवज्रस्यं नामवाद्येष्टमांसयुक् ॥ २७ ॥  
 निस्रनेत् तत् तुलामूले शुद्धोऽपि स्याद् गुरुर्नरः ।  
 तादिने जातगोवत्सपुरीषैतगराचिताम् ॥ २८ ॥  
 गुलिकां प्रथमं जग्ध्वा विषं भक्षयतो न तत् ।

विषप्रत्ययमेवं कुर्वन् जयति ।

सन्धोषकफणां पिष्ट्वां गुलीं पूर्वं तु चर्वयेत् ॥ २९ ॥  
 तण्डुलप्रत्ययं पश्चात् कुर्याद् विजयते नरः ।  
 जलाहिदन्तमांस्यस्थं जलं दिव्यं जयप्रदम् ॥ ३० ॥

जलप्रत्ययजयकरम् ।

चूर्णं तु कोकिलाक्षाणां रक्तगोघृतमिभितम् ।  
 आलिप्य सर्ववदनं प्राणकर्णजलं विधेत् ॥ ३१ ॥



जलप्रत्ययं कुर्वन् सदोषोऽपि जवति ।

क्षिणुमारमलाक्षितं मुग्धा चित्रं न दृश्यते ।

शुद्धिमोक्षाद् दृश्यते ।

स्योनाकवीजैरन्तस्स्यैस्तहालकृतपादुके ॥ ३२ ॥

आकम्य पर्यटेत् तोषे निश्शङ्कस्तु यथासुखम् ।

निश्चलं चित्तमावेक्ष्य सत्रमध्ये ललाटके ॥ ३३ ॥

सकुम्भकोपानतनुर्जले भ्रवति नौरिव ।

बद्धपद्मासनश्च प्रसारितसर्वाङ्गो वा ।

तैलक्षिग्धा यदा वर्तिः सर्जचूर्णविरूपिता ॥ ३४ ॥

अन्तर्बहिश्च तोयाख्ये पात्रे ज्वलति दीपिका ।

स्तुकक्षीरभाविता वर्ती तैलाद्रा चाब्धिफेनवत् ॥ ३५ ॥

आपर्यायसपात्रे तु सूतं तस्योपरि क्षिपेत् ।

दीप्ताङ्गारं तु तत्पात्रमाकाशे तिष्ठति स्फुटम् ॥ ३६ ॥

पिच्छनालं तु सारं वा सूतापूर्णं विधाय तत् ।

तद्गर्भवतिस्त्रैलाक्ता ज्वलिता स्त्रे व्रजेत् सयम् ॥ ३७ ॥

ऋतुक्षीयोनिगर्भस्यं सौवीरं सप्तवासरम् ।

अग्निमध्ये क्षिपेत् तस्मिन् पुरुषो दृश्यते स्फुटम् ॥ ३८ ॥

बीजपूरकतैलं तु ताम्रपात्रे निधाय तु ।

घर्मे निधाय मध्याह्ने रथी सूर्योऽत्र दृश्यते ॥ ३९ ॥

अगस्तिपुष्पतोये तु भावितं बहुशोऽञ्जनम् ।

सोताख्यमञ्जितं नेत्रे दिवा नक्षत्रदर्शकम् ॥ ४० ॥

विशुद्धततरोः क्रीलं क्षिप्तं स्त्रे तत्र तिष्ठति ।

किञ्चिच्चूर्णजलोपेतं भावि तैलं घृतं यथा ॥ ४१ ॥

लघुलताज्यसंसिक्तैपाणौ लोणजलं स्थितम् ।

विच्छृण्वं तत् पलालादौ दहव्यमिश्च तद् दहेत् ॥ ४२ ॥

बीजराशुकृताद् घृपादालेख्यानि रुदन्ति हि ।

गुण्णुधूपस्तु निर्वर्तयति ।

धूपं कुन्दरीमदनतालकलोङ्गीकसाधारिकुम्भकरवीरकृतस्तु धूपः ।  
धिन्नाग्नि रोदयति तालकसंयुतानि धूपे पुरेण विहिते प्रकृतिं प्रयान्ति ॥

मयूरपिप्पेनादर्शं विलिप्प्यार्घाधिकं न्यसेत् ॥ ४४ ॥

सूर्यस्य संमुखं गुप्तं ग्रहणं दृश्यते स्फुटम् ।

महाततैलसिक्का ये शफरा गतजीविताः ॥ ४५ ॥

प्रसरन्ति जले क्षिप्तः जीवन्त इव च क्षणम् ।

मत्स्याण्डधूर्णं तत्पिप्पदिग्धं तं जनयेज्जले ॥ ४६ ॥

ग्रस्ताक्षिशुं जनयति ।

नदीशैवलधूर्णं तु माहिषे मथिते क्षिपेत् ।

विलोकां यामात् परतो भेकास्तत्र भवन्ति हि ॥ ४७ ॥

आलिप्य शिसिपिप्पेन पाणौ निम्बदलानि तु ।

दृढं गृहीत्वा मुक्तानि वृक्षिकाः सम्भवन्ति हि ॥ ४८ ॥

अद्भोक्तैलेनापि निर्गुण्डीनिम्बपत्राणि तथा ।

वैत्यानीतं तरोः पैर्ण + + + कोलदंष्ट्रयुक् ।

कट्यां बद्धं भोजयति दशानां भोजनं नृणाम् ॥ ४९ ॥

सायं निमन्त्रितोऽसीति आमन्भ्यासं ततः प्रगे ।

तदप्रपत्राण्यादाय बहु भोज्यं यदा भवेत् ॥ ५० ॥

तानि दक्षिणपादेन क्रान्त्वाभात्योदनं बहु ।

सरीजराशुत्रिकटुधूर्णदिग्धपदेन तु ॥ ५१ ॥

बाभेन ताडितो वृक्षः क्षीर्णपुष्पफलो भवेत् ।

शिलातैलान्वितं सप्तदिनमन्नं तु भोजयेत् ॥ ५२ ॥

शिसिनं तन्मलाक्षिपपाणिस्थं नैव दृश्यते ।

कुरण्डप्रत्राण्याचर्व्य चिरमोष्ठं तु वेधयेत् ॥ ५३ ॥

१. 'द' क. पाठः. २. 'वाक्यानितं', ३. 'धू', ४. 'धि', ५. 'त'  
सं. पाठः.

फणोळं वापि सूच्या वा वेदना नैव कल्पते ।

गुण्ठी चोळं च संचर्त्य तसलोई लिहेत् सुसम् ॥ ५७ ॥

न दृश्यते इत्यर्थः ।

कोशातकीतैलदीपो वायुना न विहन्यते ।

यावकारक्तसूत्रेण तैलद्रेण तु भाजनम् ॥ ५५ ॥

कांस्यमावेष्ट्य तु पचेत् पावसं नैव दृश्यते ।

सूत्रं न दृश्यते ।

तस्यायसोपयोगस्तु छिद्राकर्मिलकापहः ॥ ५६ ॥

जयत्यन्यगजान् हस्ती पंष्णेर्निजमदाञ्जनात् ।

बुच्छुन्दरीचूर्णलितपाणिं हृष्ट्वा गजो भयात् ॥ ५७ ॥

पलायति तदालाने लेपात् तस्माच्च धावति ।

तिस्त्रोपरि प्ररुढान्यवृक्षस्य फलका यदा ॥ ५८ ॥

महानसस्था तत्रस्थं भोज्यं तिष्ठं करिष्यति ।

उद्धृते मोक्षः ।

जलकाकास्थियुगलमबनेऽग्निर्ज्वलस्यपि ॥ ५९ ॥

जले च तिलवक्षीराक्तं गन्धचूर्णं जलोपितम् ।

पलालपूलगृहादिष्विति यावत् ।

कुकुटस्य च विद् तावत् पारावतमयूरयोः ॥ ६० ॥

हेमपञ्चाङ्गचूर्णं च शिरस्युन्मत्तकृद् भवेत् ।

अस्य शिरसि क्षिप्तं, तमुन्मत्तं करोति । फेसमुण्डनात् स्वस्थः ।

स्तुक्क्षीरतिलचूर्णाभ्यां पिष्टमर्कदले स्थितम् ॥ ६१ ॥

तत्पोलिकां वा जग्ध्वा तद्गृहाद् गच्छन्ति मूषिकाः ।

तालं च मार्जारमलं छागमूत्रेण पेययेत् ॥ ६२ ॥

तेनैव मूषिकालेपात् सर्षे गच्छन्ति मूषिकाः ।

गन्धकाङ्गोलतैलाभ्यां सिक्ते निस्सारकेन्धने ॥ ६३ ॥

अतितप्तज्यहोभेन स्वयं ज्वलति पावकः ।

सदामद्राक्षिफावक्राक्षवेद् भवतां शिलां ॥ ६४ ॥

इन्द्रवज्राद्या बलाया वा वदने रसमाविते ॥

कण्ठवर्तिर्न भवेत् । मध्येनास्त्राकुटमक्षणे (!) ॥ ६५ ॥

हस्तस्ववृषवन्दाको घृतेषु विजयी भवेत् ।

भाण्डार्नेने सूक्ष्मकपित्वचा वाप्याच्छादितेऽन्तर्मेहिषीघृतेन ।

प्रज्वलस्य दीपं विनिधाय तूष्णैर्ज्योत्स्नां च पूर्णं शशिर्न च पश्येत् ॥ ६६ ॥

अमावास्यायाशुपरिरात्राविति कथ्यते ।

सहस्रपादश्च कृताञ्जलिश्च कूर्माङ्गिशीर्धे जननीयस्य ।

शिरश्च तच्चूर्णविलिप्तपाणिस्पर्शाददृश्यौ युवतिस्तन्मै स्ताम् ॥ ६७ ॥

करञ्जबीजेन्द्रगोपशिखिपित्तानि कश्चिके ॥ ६८ ॥

कृकलासपदं चैभिर्गुली दूराध्वयानकृत् ।

कव्यां वद्धौ । लवधात्र गृहे द्वारं स्तम्भय ठ्ठ ।

कपेरस्थि स्नेनेमूत्रे यस्य तु स्तम्भनं भवेत् ॥ ६९ ॥

पण्डो भवति यन्मूत्रे लाज्जलीं निस्रनेद् यदि ।

तदुद्भूते मोक्षः ।

मुक्तः शिरीषनिर्वासो वाधिर्न जनयेन्नृणाम् ॥ ७० ॥

हेर्मद्रवयुतश्चान्ध्यं निर्वासः शल्मलीभवः ।

शर्करामहिषीक्षीरपानात् स्वास्थ्यं तयोर्भवेत् ॥ ७१ ॥

सार्जं कीलं कुलालस्य गृहे तद्भाण्डनाशकृत् ।

एष बल पट अनेन निस्रलेठ प्रज्वल सैज्ञकरि ! हुं सर्वप्रसादिनि !

ठ्ठ ।

अनेनायुतसिद्धेन सप्तजापाच्छिरीषजम् ॥ ७२ ॥

कीलं प्रदक्षिणं नीत्वा केदारे मध्यतः सनेत् ।

निस्पृणविक्षपटिकां चोरस्तम्भकरं तु तत् ॥ ७३ ॥

महातकरसे गुजागोली मण्डलकारिका ।

विषं च चूर्णितं गात्रे प्रक्षिप्तं कुष्ठकारकम् ॥ ७४ ॥

१. 'क', २. 'द्व्या', ३. 'ह' ब. पाठः. ४. 'मनुस्मृत्या' क. पाठः.  
५. 'न', ६. 'सह' ब. पाठः

निम्बान्मःशर्कराशौद्रपाननस्यात् सुखी भवेत् ।

प्रलेपाद्य ।

कर्माणि विस्मापनकानि येषां नर्मादियुक्तान्यभिवाञ्छितानि ।

स्र्माणि तेषां मनसो विघातुं मर्माणि जाप्यस्य विनिर्मितानि ॥ ७५३ ॥

इति श्रीमदीशानशिवगुरुदेवपद्धतौ तन्त्रसारे मन्त्रपादे

नक्षत्रपटक एकपद्याद्यः ।

अथ द्विपञ्चाशः पटकः ।

कलिप्रसङ्गकटुकामित्यादौ दर्शितो यतः ।

कलिर्युद्धमतो युद्धे जयोपायो निगद्यते ॥ १ ॥

स्र्मादिपञ्चकृत्यार्थं पञ्चमूर्तिर्यतः शिवः ।

ततस्तु पञ्चधा पञ्चत्रिंशत्तत्त्वमयं जगत् ॥ २ ॥

तत्रापि पञ्च भूतानि वायवश्चेति तन्मयः ।

सुपर्णः पक्षिराद् तेन निर्मिताः पञ्च पक्षिणः ॥ ३ ॥

ते पञ्चभूतादिभया लिप्यर्णमयविग्रहाः ।

प्राग्यान्वाप्योत्तराशासु मध्यकोष्ठं च पञ्चधा ॥ ४ ॥

पञ्चभूतात्मकं चक्रं तत्र पञ्चापि पक्षिणः ।

वरन्ति पञ्चधा भावैः पञ्चमिक्ष क्रमोत्क्रमात् ॥ ५ ॥

कण्टकः पिङ्गला चाथ फारण्डवकसारसौ ।

वह्नी च पञ्च विहगाः पूर्वाद्यासु च मध्यतः ॥ ६ ॥

अथाफटा वज्रमथा ईर्स्वमनजाः श्रौतौ ।

उत्तमापा क्षणया एपेतरसधाः फथौ ॥ ७ ॥

ओभीचठा दलबहाः पक्षिणां कण्टकाः ॥ ८ ॥

अष्टावह्नौ पृथग्धर्णा विज्ञेयाः क्रमज्ञो बुधैः ॥ ८ ॥

श्रीकण्ठानन्तविधयो दारुकाम्बोद्धिरण्डकाः ।

मीनैकनेत्रावित्यष्टौ कण्टकस्याक्षराणि द्वि ॥ ९ ॥

सूक्ष्मस्त्रिमूर्तिचण्डेशौ विषमेषचतुर्मुखाः ।

वक्रवैवार्धनारीशः पिङ्गलार्थाः प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥

कर्णौ पाली बाहुमध्यं पार्श्वजेशौ च मज्जया ।  
 उमाकान्तश्च कथिता वर्णाः कारण्डवसं हि ॥ ११ ॥  
 शोष्ठे चाषडिरके च शितोत्तमशिली तथा ।  
 डिण्डी शुक्रं च वर्णः स्युरष्टौ सारसपक्षिणः ॥ १२ ॥  
 दन्तस्यौ लाङ्गलीकूर्मावात्रिमांसं ततो नभः ।  
 छगलण्डश्च वर्णाः स्युरष्टावेव तु बर्हिणः ॥ १३ ॥  
 ऋत्रहृल्लृचतुष्कं च स्वरान्त्यौ टड्वान्तिमाः ।  
 पक्षिचारविहीनानि तान्यनामादिकानि हि ॥ १४ ॥  
 प्रतिपत्पूर्वास्तिथयो नन्दा भद्रा जया च रिक्ताख्या ।  
 पूर्णा च पञ्चमी स्यात् पञ्च क्रमतस्तु कण्टकादीनाम् ॥ १५ ॥  
 स्वतिथौ नाडीषट्कं प्रथमं भोक्ष्यन्ति कण्टकाद्यास्ते ।  
 शेषाः क्रमेण विहगाः नाडीषट्काणि मुञ्जते क्रमशः ॥ १६ ॥  
 बालः कुमारो राजा च वृद्धः स्वर्गत एव च ।  
 मुक्तिर्यानं च राज्यं च कर्म सुप्तिस्तथा मृतिः ॥ १७ ॥  
 नन्दादिष्वादिषट्काद्यमवस्थैवं तु पक्षिणाम् ।  
 पञ्चस्वपि च षट्केषु तिथिपूर्वापरार्धयोः ॥ १८ ॥  
 नन्दाद्यनाडिषट्के बालकुमारावनीशवृद्धमृताः ।  
 श्येनः कारण्डवसारसशिखिनो यथाक्रमं कथिताः(?) ॥ १९ ॥  
 पिङ्गलकारण्डवकौ सारसशिखिनौ च कण्टकः क्रमशः ।  
 बालाया विज्ञेया द्वितीयषट्के तु पञ्चके विहगाः ॥ २० ॥  
 कारण्डवसारसकौ शिखिकण्टकपिङ्गलास्तृतीये स्युः ।  
 षट्के बालकुमारकनृपवृद्धमृताः क्रमेण विज्ञेयाः ॥ २१ ॥  
 सारसकेकिश्येनाः पिङ्गलकारण्डकौ चतुर्थे स्युः ।  
 षट्के बालकयौवननरपतिवृद्धा मृतश्च विहगवराः ॥ २२ ॥  
 शिखिकण्टकशिखुलकाः कारण्डवसारसौ च पञ्चमे ।  
 बालकुमारकनरपतिजरठातीताश्च पञ्चमे षट्के ॥ २३ ॥

अशनं यानं राज्यं सुतिर्मरणं च पञ्चकर्मणाम् ।  
 स्वस्याशाद्यं ज्ञेयं चक्रे शरकोष्ठके विहङ्गानाम् ॥ २४ ॥  
 नन्दायाः परभागे कारण्डोल्लङ्घककण्टकाः केकी ।  
 सारस्योऽपि च भुङ्क्ते याति च राज्ये स्वपत्यापि प्रमृतः ॥ २५ ॥

प्रथमषट्के ।

पश्चाद् द्वितीयषट्के लूकश्येनौ च केकिसारसकौ ।  
 कारण्डवश्च बालो युवा नृपो वार्धकी च मरणगतः ॥ २६ ॥  
 पश्चात् तृतीयषट्के श्येनो बर्ही च सारसध्वाह्नौ ।  
 लूकश्च बालयौवननृपवृद्धमृताः क्रमेण ते विहगाः ॥ २७ ॥  
 पश्चाच्चतुर्थषट्के बर्ही बालो युवा तु सारसकः ।  
 कारण्डवस्तु नृपतिर्लूको वृद्धश्च कण्टकः प्रमृतः ॥ २८ ॥  
 पश्चात् पञ्चमषट्के सारसबालो युवा तु कारण्डः ।  
 राजा पिङ्गलसंज्ञः श्येनो वृद्धो मृतो मयूरः स्यात् ॥ २९ ॥

भद्राथे पिङ्गलध्वाक्षौ सारसः केकिकण्टकौ ।  
 बालो युवा नृपो वृद्धो मृतश्चैव प्रदक्षिणम् ॥ ३० ॥  
 तेषां कर्माण्यपि प्राग्बद् भुङ्क्तिर्यानं च राजता ।  
 सुप्तिश्च मरणं चैवमन्येषां च समूहयेत् ॥ ३१ ॥  
 कारण्डाद्यं द्वितीये तु सारसाद्यं तृतीयके ।  
 मयूराद्यं चतुर्थे तु कण्टकाद्यं तु पञ्चमे ॥ ३२ ॥

भद्रायां नाडिषट्कायामित्यर्थः ।

भद्रापराषषट्के तु सारसध्वाह्नूपिङ्गलाः ।  
 श्येनश्च बर्हिणो ज्ञेया बालाद्यास्तु यथाक्रमम् ॥ ३३ ॥  
 द्वितीये जलकाकाद्यं तृतीये पिङ्गलादिकम् ।  
 चतुर्थे कण्टकाद्यं च मयूराद्यं च पञ्चमे ॥ ३४ ॥

अपरार्धषट्केष्वित्यर्थः ।

जयाषष्टके कारण्डः सारसो बर्हिकण्टकौ ।  
 उलूकश्चैव बालाद्या भुक्तियानादिकर्मभिः ॥ ३५ ॥  
 जयाद्वितीयषट्के तु सारसो बर्हिकण्टकौ ।  
 पिङ्गला जलकाकश्च बालाद्यास्ते स्वकर्मभिः ॥ ३६ ॥  
 बर्हिणाद्यं तृतीयं तु चतुर्थं कण्टकादिकम् ।  
 पञ्चमं पिङ्गलाद्यं स्याज्जयायाः पृथगीरितम् ॥ ३७ ॥

जयापूर्वांशस्य ।

जयापरार्धाषष्टके बर्हिसारसवायसाः ।  
 पिङ्गलाकण्टकौ चापि बालाद्याः कर्मभिः स्वकैः ॥ ३८ ॥  
 जयापरद्वितीयस्य सारसध्वाक्षपिङ्गलाः ।  
 कण्टकश्च मयूरश्च बालाद्याः स्वस्वकर्मभिः ॥ ३९ ॥  
 जयापरतृतीयस्य कारण्डोलूककण्टकाः ।  
 बर्हिसारसकौ चापि बालाद्याः कर्मभिः स्वकैः ॥ ४० ॥  
 जयापरचतुर्थस्य पिङ्गलश्येनबर्हिणः ।  
 सारसश्चाथ कारण्डो बालाद्या भुक्तिपूर्वकैः ॥ ४१ ॥  
 जयापरपञ्चाशस्य श्येनबर्हिणसारसाः ।  
 तद्वत् कारण्डकोलूकौ बालाद्याः प्रोक्तकर्मभिः ॥ ४२ ॥  
 रिक्तायाः पूर्वषट्कस्य सारसः केकिकण्टकौ ।  
 उलूककाकौ बालाद्या भुक्तियानादिकर्मभिः ॥ ४३ ॥  
 मयूराद्यं द्वितीयं तु कण्टकाद्यं तृतीयकम् ।  
 लूककारण्डवाद्यौ तु रिक्तायाः शिष्टभागयोः ॥ ४४ ॥

बालाद्या इति यावत् ।

रिक्तापरार्धाषट्कस्य श्येनबर्हिणसारसाः ।  
 ध्वाङ्गोलूकौ च विज्ञेयाः प्राग्बद्ध बालादिकर्मभिः ॥ ४५ ॥  
 रिक्तापरद्वितीयादिषट्कानां बर्हिसारसौ ।  
 कारण्डपिङ्गलाश्येना बालाद्या भुक्तिपूर्वकैः ॥ ४६ ॥



रिक्तापरार्थस्मेति यावत् ।

पूर्णाप्रथमषट्कस्य बर्हिंकण्टकपिङ्गलाः ।

जलकाकः सारसश्च बालाद्यास्ते प्रदक्षिणम् ॥ ४७ ॥

तद्वितीयादिषट्कानां कण्टकोल्लङ्घवायसाः ।

सारसश्चैव पूर्णाया बालाद्याः प्रोक्तकर्मभिः ॥ ४८ ॥

पूर्णापरार्थाषट्कके पिङ्गलाश्वेनबर्हिणः ।

सारसो जलकाकश्च बालाद्या व्युत्क्रमेण हि ॥ ४९ ॥

द्वितीयषट्कादिकानां पूर्णायाः कण्टकः शिखी ।

सारसो वायसश्चाद्या ज्ञेया बालादयः क्रमात् ॥ ५० ॥

यस्याभिधानाघर्षस्य पक्षी राज्यं करोति चेत् ।

विजयो युधि वादे वा कुमारो मध्यमं फलम् ॥ ५१ ॥

बाले फलं स्यादधमं वृद्धे नाशो मृते मृतिः ।

राज्ये श्रेष्ठफलं याने मध्यं मुक्तौ तथाधमम् ॥ ५२ ॥

स्वापे क्षयो मृते मृत्युरेवं ज्ञेयं विचक्षणैः ।

सारसो बलवान् काकात् तस्माल्लूकस्ततः शिखी ॥ ५३ ॥

मयूराद् बलवान् श्वेनस्त्वेवं विद्याद् बलाबलम् ।

मयूरश्वेनकारण्डसारसा बलिनो दिवा ॥ ५४ ॥

उल्लकस्तु बली रात्रौ सर्वे सन्ध्याबलाश्च ते ।

तिथीनां पूर्वभागस्तु दिवा रात्रिश्च पश्चिमः ॥ ५५ ॥

तत्तत्कालबलं ज्ञात्वा धीरो युद्धे प्रवर्तयेत् ।

पक्षिचारेण विज्ञेयं जीवितं मरणं रुजा ॥ ५६ ॥

लाभालाभागमापायकार्याकार्यं शुभाशुभम् ।

राजा राज्यं च सर्वत्र श्रेष्ठं यानकुमारकौ ॥ ५७ ॥

मध्यमौ मुक्तिबालौ चेदधमं प्रस्तुतं फलम् ।

स्वापे वृद्धे च तन्नाशो मृतौ च मरणे बधः ॥ ५८ ॥

तत्तत्कार्यानुकूल्येन फलं चैवं समूहयेत् ।  
 गरुडश्वौतुसिंहौ श्वा सर्पमूषिकदन्तिनः ॥ ५९ ॥  
 शशश्वेन्द्रादिविक्संस्थास्तेषां विद्याद् बलाबलम् ।  
 अकाराद्यष्टवर्गा ये दिक्षु ताक्ष्यादिरूपिणः ॥ ६० ॥  
 तत्तदक्षरपूर्वाख्या येषां तेऽपि तदात्मकाः ।  
 ताक्ष्यसर्पौ मिथः शंभू तथा मार्जारमूषिकौ ॥ ६१ ॥  
 गजसिंहौ शशश्वानौ परस्परविरोधिनौ ।  
 ताक्ष्यः सर्पं जयेत् सर्पो न ताक्ष्यं ताक्ष्यभागतेः ॥ ६२ ॥  
 सर्पोऽपि ताक्ष्यं जयति प्रायः सर्पदिशि स्थितम् ।  
 एवन्तु सिंहगजयोरोतुमूषिकयोरपि ॥ ६३ ॥  
 शशकुरवोश्वापि विद्यौद् भूमेर्बलाबलम् ।  
 ताक्ष्योत्तुसिंहश्वानस्तु बलिनः शत्रुयायिनः ॥ ६४ ॥  
 शिर्षाः सर्पादयः स्थाने प्राप्नुवन्ति पराभवम् ।

स्थानन्यत्यस्तं फलमिति केचित् ।

नामाद्यर्षेषु दीर्घास्तु फला येषां बलाधिकाः ॥ ६५ ॥  
 ह्रस्वाः फलास्तु यन्मानामादौ हीनबलास्तु ते ।  
 ताक्ष्यादिवर्गवर्णानि येषां नामादिकानि तु ॥ ६६ ॥  
 ते ते ताक्ष्यादिका ज्ञेयास्तैस्तैर्विषाद् बलाबलम् ।  
 ह्रन्द्दयुद्धेष्ववा युद्धे ययोर्वा नृपयोर्द्वयोः ॥ ६७ ॥  
 ताक्ष्यादिजातिं च दिशो ज्ञात्वा युद्धानि कारयेत् ।  
 शुक्ले चतुर्थ्यामह्न्यामेकादश्यां च पर्वणि ॥ ६८ ॥  
 ह्रन्द्दग्निमुनिवेदानां विष्टिर्यामेषु दिक्षु च ।  
 कृष्णे तृतीये सप्तम्यां दशम्यां भौतिके दिने ॥ ६९ ॥

१. 'के', २. 'सम्' क. पाठः. ३. 'शाम्' ग. पाठः. ४. 'शः कर्षण',  
 ५. 'मि' क. पाठः.



बुद्धबाजादिहस्त्येषु स्नातृभैरवसंयुक्तम् ।  
 गच्छन् विनश्यति क्षिप्रं तच्छूकामिमुलं तथा ॥ ८२ ॥  
 तस्माद् राहोश्च योगिन्या यैरवस्य च संयुक्तम् ।  
 आयुषोऽर्षी अर्षी वा न युद्धाय प्रवेद् भुवः ॥ ८३ ॥  
 रुद्राणां योगिनीनां च भुजे शूलं तु दक्षिणे ।  
 वामे कपालं युद्धाय शूलमार्गं विवर्जयेत् ॥ ८४ ॥  
 वामभागकपाले तु युद्धाय जयदा गतिः ।  
 क्षरीरेषु मनुष्याणां नक्षत्रेषु प्रहाः स्थिताः ॥ ८५ ॥  
 ग्रहेष्वपि च मौमस्य विज्ञेया विग्रहे स्थितिः ।  
 जन्मादितो मुखे त्रीणि दृष्टोश्चत्वार्यथो मले ॥ ८६ ॥  
 चतुष्कं भुजयोः पदकं पार्श्वे द्वावष्ट पादयोः ।  
 कुजास्थितर्क्षमङ्गं यत् तत्र सञ्जयतं ध्रुवम् ॥ ८७ ॥  
 तस्मात् कुजाभिताङ्गं यत् तत् प्रयत्नेन गोपयेत् ।  
 पद्भ्योमनामसंयुक्तयष्टपत्राम्बुजोदरे ॥ ८८ ॥  
 तारश्च त्रिद्विकाकुण्डे ठद्वयान्तं दलेष्वपि ।  
 भूमण्डलं बाह्यतोऽग्रेः पदकोणेषु पठायतान् ॥ ८९ ॥  
 साध्याणान्तरितानग्नेर्वर्णा ठारा(काः)दिकान् क्लिसेत् ।  
 इन्दुविन्दुद्वयस्याग्निः साग्निः सर्गं विवक्षितेत् ॥ ९० ॥  
 संवर्तैः सर्गिभिर्बाह्ये वेष्टयेच्चान्तराळयोः ।  
 बाह्ये लिम्बावृतं त्वेतद् विन्दुमण्डलवेष्टितम् ॥ ९१ ॥  
 धूम्रं गन्धपुष्पापैर्वरिपट्टमिदं धृतम् ।  
 रु वा रुकाटे रक्षेत् तं युद्धे शत्रुं च मोहयेत् ॥ ९२ ॥  
 एतद् बुद्धक्षितौ न्यस्तं स्तम्भयेत् परवाहिनीम् ।  
 सङ्गीयनाह्वयं चक्रं च नारसिंहं मुदर्शनम् ॥ ९३ ॥  
 धृतं शिरसि शस्त्रेभ्यो रक्षेच्च विजयावहम् ।  
 निहत्तारिः जरो रुः स्यात् तं गृहीत्वा धुनिधितम् ॥ ९४ ॥  
 कृष्णाङ्गारचतुर्दश्यां कर्कशं तेन कारयेत् ।  
 तद् दक्षिणमङ्गोष्ठस्य सञ्जवारणमुत्तमम् ॥ ९५ ॥

वज्री काञ्जलिका दन्ती त्रिशूली श्रीश्व मोहिनी ।  
राजमोहिनिका काकभक्ष्या प्रतिपदादिषु ॥ ९९ ॥

ब्रह्माण्यादिक्रमादासा पृथक् पिष्टा हिमाम्भसा ।  
समस्ता वा तनौ क्षिमेद् युद्धकालेऽस्त्रवारिणी ॥ ९७ ॥

नमो भगवन्मयः सर्वास्त्रविसर्गेभ्यो मां रक्षन्तु भगवन्तः ! ठठ ।

कञ्जजाप्येन मन्त्रोऽयं साधितः शस्त्रवारणः ।  
चन्दनेन्दुजपाराजीविदारीकुष्ठकागरून् ॥ ९८ ॥

हिमाम्भसा समाक्षिप्य तत्काले शस्त्रवारणम् ।  
नागकेऽस्त्रि(?) शिखासूतं (जिबी?नीवा)राक्षिश्च वारयेत् ॥ ९९ ॥

नागो मृणागः ।

श्रीपर्जिमूलं प्राचीनं कृत्तिकासं क्षिरःस्थितम् ।  
भुजबद्धं च शस्त्राणि वारयेन्नात्र संशयः ॥ १०० ॥  
हन्द्रबल्लीशिफाशुभ्रे पिबेत् क्षीरेण यस्तके ।  
करे घृतं मृणालं वा श्वेतं क्षीरेऽस्त्रवारणम् ॥ १०१ ॥

पीतमिति वायत् ।

सितापराजितामूलं नन्यावर्तं मृणालकम् ।  
भूतवृक्षस्य च क्षिफौः सर्वं वस्तान्मुपेषितम् ॥ १०२ ॥  
तत्कालेऽस्त्रप्रलेपेन सर्वशस्त्राणि वारयेत् ।  
श्वेतपुद्गाशिफास्यस्था बाणपातं निवारयेत् ॥ १०३ ॥  
संमोहिनीशिफा तद्वत् खट्वापातं निवारयेत् ।  
माबीजं दण्डमृचण्डो ह्यन्तः सोष्ठोऽथ दंसनम् ॥ १०४ ॥  
वाग्बीजमभिजायान्तं रक्तसूतिनिवर्तकम् ।  
अपित्वा बाणिशब्देन पानाच्च अपिताम्भसाम् ॥ १०५ ॥

रुधिरं निवर्तयेत् ।

हस्तार्थे लाङ्गलीमूलं गृहीत्वालिताविग्रहः ।

द्वन्द्वयुद्धे जयेच्छत्रुं परेण स्वयमक्षतः ॥ १०६ ॥

शिफया चेन्द्रवारुण्या वरुणस्य च पिष्टया ।

विमाङ्गः कुकुटं युद्धे कुकुटो जयति स्फुटम् ॥ १०७ ॥

मार्जारसेहतर्षमर्षूपितः कुकुटो जयेत् ।

शिफा शिसिशिसायाः स्यात् पादे जैत्री मुक्ते स्थिता ॥ १०८ ॥

शङ्खवारणकृन्मूलमर्हिसाया मुक्ते स्थितम् ।

तदेव तण्डुलाम्भोभिः पीतं यावत् जीर्यते ॥ १०९ ॥

शङ्खाणि वारयतीति यावत् ।

पुष्योद्घृतं च पाठया मूलं वक्रेशङ्खवारणम् ।

\*श्वेतपुङ्गाशिफागतो नाणं निवारयेत् ।

श्मशानचैत्यवल्मीकमार्गदेवाकयादिषु ॥ ११० ॥

अशुद्धदेशे चोत्पन्ना भ्राष्ट्रा नौषधयो बुधैः ।

श्वेतापराजिताश्वेतपुङ्गामूले + + + + ॥ १११ ॥

कोष्ठस्योभयतो बद्धे शङ्खस्तम्भकरे (करे) ।

करो दक्षिणः ।

सखीशङ्खमस्रघोतपूर्णगमितवर्तितः ॥ ११२ ॥

कृष्णगोराज्यमप्याकनेत्रो रम्भायते रिपुम् ।

काफतुम्बिनिकामूलं पुष्ये तु अजयोर्द्वयोः ॥ ११३ ॥

बन्धनाच्छरपातांश्च शङ्खाणि च निवारयेत् ।

एकरात्रोषितः शुद्धः सायं पूर्वेषुरोषधिम् ॥ ११४ ॥

संप्राप्य रक्षां कृत्वा तु प्रातर्गृह्णातु मन्त्रतः ।

एव राजा बलीवर्दश्चित्रवीर्यो महाबलः ॥ ११५ ॥

१. 'वनेज', २. 'धूपयेत् कु' ग. पाठः. ३. 'श्वे दृत' ख. पाठः

४. 'कटुतुम्बिनिकामूले पु' ग. पाठः.

\* १०४ तदन्वयोऽर्धेनैव शङ्खवारणवार्यवर्तितमिव भाति ।

तेन बद्धेन बद्धासि तिष्ठानैव तु मा ग(तः!मः) ।

ठठ ।

इति रक्तसूत्रेण बन्धयेत् । सुप्रमे ठठ । तण्डुलधान्वमुष्टिं प्रक्षिप्य ।

जोष्

श्वेतपुष्पे । महागीले । शुभे । चन्दनगन्धिनि । ॥ ११६ ॥

त्वामोषधिं प्रपथेऽहं ग्राहि मां महतो भयात् ।

मा उं(प!स्य)तेर्मा निपतेर्मा च तेजो व्यतिक्रमेत् ॥ ११७ ॥

अत्रैव तिष्ठ कस्याणि । मम कार्यकरी भव ।

मम कार्ये कृते पश्चात् स्वर्गलोकं गमिष्यसि ॥ ११८ ॥

राक्षसानां पिशाचानां गन्धर्वाणां महौजसात् ।

तेषां बध्नामि चक्षुषि वे चान्ये परिपन्थिनः ॥ ११९ ॥

गण्डे सुरिते मालिनि चण्डिके गर्दोपाणिनि स्तम्भिनि मोहिनि नमो-  
जस्तु ते ठठ ।

एवं तामोषधिं मन्त्रैरुपस्थाप्य ततः सनेत् ।

अमुकोपरि ठठ ।

अनेन निसनेद् भूमिम्

ज्यो नमः सर्वोषधीभ्यः ।

ऊर्जावन्तो भविष्यन् ॥ १२० ॥

स्वपीयैः कृत्स्नीकुरुष्वं दुरितानि हन बह पच मारय (स!) नमस्तुभ्यं  
नमः इति गृहीयात् ।

अनेन तु विधानेन गृहीयादोषधिं बुधः ।

तच्छक्तिरन्यथा स्वस्या भवेद् दैत्यादिभिर्हृते ॥ १२१ ॥

एका वाप्योषधिः सप्यग् गृहीता मिथिता परैः ।

औषधैर्व्यच्छति बलमन्तरावाच रक्षति ॥ १२२ ॥

शङ्खधारणाधिकारः ।

युयुत्सुर्नृपतिर्बान्धवः सेनानीस्तु मटोऽश्ववा ।  
 परीक्ष्यायुः स्वकं सम्यगायुष्मांश्चेत् प्रयत्नतः ॥ १२३ ॥  
 सुगुप्तदेहः क्वचि ससहायो युयुत्सतु ।  
 हीनायुश्चेत् कलत्रादीन् संविभज्य घनादिभिः ॥ १२४ ॥  
 कृत्वा दानं यथावितं पुण्यानि च समाहितः ।  
 स्नातः कृतस्वस्त्ययनः संपूज्यामीहृदेवताम् ॥ १२५ ॥  
 प्रसन्नः सन्नरं गच्छेत् स्वर्गलोकजिगीषया ।  
 श्वासचारादिभिर्यावदायुष्कं ज्ञायते स्फुटम् ॥ १२६ ॥  
 पुष्यमासे तु पुष्यर्षे पूर्वेषुः सगुपोषितः ।  
 उत्थायापररात्रे तु कूर्तावश्यक्रियादिकैः ॥ १२७ ॥  
 सूपविहः शुचिर्भौनी ऋजुकायश्चिरोर्गलः ।  
 मकरोदयवेलायां परीक्षेच्छ्वासमात्मनः ॥ १२८ ॥  
 पारवादसमान् यामान् वायुरेकपुटे स्थितः ।  
 निमिश्रस्तरानीकसंस्वर्णमायुः प्रयच्छति ॥ १२९ ॥  
 एतेषामक्षराणां तुल्यसंख्यसंबन्धस्तरान् जीवतीति यावत् ।  
 प्रलोभसंख्यदिवसानेकनासापुटे चरन् ।  
 दीक्षा वा बन्धस्तरान् जीवेन्मनोमयनयैर्दिनैः ॥ १३० ॥  
 गौरीया वर्षसंख्या स्यादायुस्तस्येति निर्दिशेत् ।  
 नरस्मरश्चैरासारदिनान्येकचरोऽग्निकः ॥ १३१ ॥  
 तैलमिवसमान् मांसान् तस्यायुः संप्रयच्छति ।  
 हरचारानककठिरागभागदिनं चरन् ॥ १३२ ॥  
 तिथिविषयस्तरकामाधिकन्द्राहान्यापुराविशेत् ।  
 उक्तावान्तरकालेषु वायुचारो यदा तदा ॥ १३३ ॥  
 आयुषोऽस्यानुसारेण परिमाणं समूहयेत् ।  
 शुभं चारुन्वती व्योमनदी वा वो न पश्यति ॥ १३४ ॥

१. 'त्वा', २. 'कम्' क. पाठः. ३. 'शिरसः' म. पाठः. ४. 'सं',  
 ५. 'मोमयमयै', ६. 'न', ७. 'न' क. पाठः.



बाह्यमाभ्यन्तरं वायवा षण्मासाद् विपद्यते ।  
 अरुन्धती स्वजिह्वाग्रं नासाग्रं तु ध्रुवो भवेत् ॥ १३५ ॥  
 सुवर्णरूप्यरक्तामं विष्णुञ्छर्दितानि वा ।  
 पश्येद् गन्धर्वनगरं तस्यायुर्वत्सरादधः ॥ १३६ ॥  
 अनग्रे विद्युतं पश्येत् सलिले चे(जःन्द्र)कार्मुकम् ।  
 प्रेतान् वा दिवसे पश्येत् तस्यार्वाग् वत्सरान्मृतिः ॥ १३७ ॥  
 स्वप्ने हेममयान् वृक्षान् दृष्ट्वा मासं स जीवति ।  
 स्वं रूपं दर्पणे वाप्यु विकृतं श्वगन्धि वा ॥ १३८ ॥  
 अकारणं वा प्रपतेन्मासार्धं तस्य जीवितम् ।  
 स्वच्छायागलदेशे तु न्यस्य दृष्टिं चिरं ततः ॥ १३९ ॥  
 न्योम्नि छायानरं दृष्ट्वा संपूर्णाङ्गं सुखी नरः ।  
 शिरोहीनं तु षण्मासाद्दस्तहीनं तु क्त्सरात् ॥ १४० ॥  
 कृतमण्डलके पात्रे गोमयान्मोक्षिपूरिते ।  
 दृष्ट्वा र्कबिम्बे वाप्याप्ये सौम्येन्द्राश्चासु सण्डिते ॥ १४१ ॥  
 षड्विंशतिमासैर्भरणं मध्यच्छिद्रे दशाहतः ।  
 धूम्रायिते तदिवसे निरूप्यैतद् विचक्षणः ॥ १४२ ॥  
 सुयुद्धं वायवा गङ्गां पुण्यक्षेत्रं तु वा विधेत् ।  
 पिपाय कर्णौ मुहुरं तद्वोषं न शृणोति यः ॥ १४३ ॥  
 प्रनष्टदीपगन्धे च न जानाति यदा नरः ।  
 कनीनिकावमदोत्थां लघोताभां तनुप्रमाम् ॥ १४४ ॥  
 नै पश्यति यदा तस्य मासमात्रं हि जीवितम् ।  
 झल्लैवमायुषो मानं पुत्रादिभ्यो विमण्य तु ॥ १४५ ॥  
 दानादि दत्त्वा संन्यस्य महाप्रस्थानिकोऽप्यवा ।  
 सर्वथा दानधर्माद्यं कृत्वा सुगतिमश्नुते ॥ १४६ ॥  
 स्वल्पं यदायुर्मर्त्यानामायुषो वृद्धये नुषः ।  
 प्रवतेत यतो जीवैश्वरं मद्राणि पश्यति ॥ १४७ ॥

वायुधारणया योगैर्मन्त्राभ्यासैर्यथोदितैः ।

रसायनक्रियाभिर्वा दीर्घमायुरवाप्नुयात् ॥ १४८ ॥

अत्र नारदीये —

पादचारी सहस्रायुरयुतायुर्नमश्चरः ।

लक्षायुरपि वा जीवेत् जपस्यातिशये सति ॥ १४९ ॥

इति ।

पूर्वमेव महामन्त्रविधानेष्वत्र दर्शिताः ।

आयुषो वर्षनोपायाः किञ्चिच्छिष्टं प्रदर्शयते ॥ १५० ॥

लोणाम्लक्षारतैलानि विरिच्य कथितौषधैः ।

शुद्धकायो निवातस्थो विदधातु रसायनम् ॥ १५१ ॥

विधिवन्मूलमादाय वाराणा मन्त्रविच्छुचिः ।

त्रिनिष्कमात्रं गोक्षीरे पिष्टं प्रातः पिबेदपि ॥ १५२ ॥

तन्मूलकाथदुग्धेन मुञ्जीयात् षाष्टिकौदनम् ।

निरम्लक्षारलवणं ब्रह्मचारी त्रिवत्सरम् ॥ १५३ ॥

सहस्रवत्सरं जीवेज्जरापलितवर्जितः ।

शाकं दधि च निष्पावान् कुलस्थांस्तैलमाहिषे ॥ १५४ ॥

अतिशीतातपोष्णानि वर्जयेत् रसायनी ।

ऊर्ध्वहस्तनरायाम मूले कोमलघ्नस्मलेः ॥ १५५ ॥

खात्वा शिस्राग्रं छित्वात्यच्छेदे कुम्भं निधापयेत् ।

ऊर्ध्वं पुरुषमात्रे तु छित्वा तं शस्मलीं मृदा ॥ १५६ ॥

अष्टाङ्गकं समालिप्य गोकरीषेन्वर्द्धहेत् ।

षट्सप्तदिवसादूर्ध्वं कुम्भमुद्घृत्य तद्रसम् ॥ १५७ ॥

छायाशुष्कं विधायाथ भृङ्गामलकवारिणा ।

सम्पर्शं शुद्धकायस्तु विलासपदमात्रकम् ॥ १५८ ॥

भक्षयेत् प्रातस्तथाय निरम्लक्षारलोणमुक् ।

क्षीरौषधी दिवारान्नं जरां मृत्युं जयेन्नरः ॥ १५९ ॥

सिन्धुत्वाभ्रकमाक्षिकाणि कटुकैः पञ्चाहपात्रीशिला-

शृङ्गाक्षिः क्षतक्षः पुटेषु विहितः कान्तस्तम्बेषामृष्य ।

एते सुखविभागिकास्तु मसिर्त सौतस्य मानद्वयं

विष्टं भृङ्गरसेन मासमदतो मर्त्यस्य मृत्युः कुतः ॥ १९० ॥

बन्ध्याक्षामकनीलिकामधुफरीवाराहिसुण्डोऽमृता

ब्रह्मीगारुडभिन्नफासनतुटीस्तुख्यंक्षपूर्णाकृतः ।

कान्तो भृङ्गरसा(दिःद्रि)तः क्षतपुटो भागद्वयं क्षफरा-

क्षौद्राकोकितमभतोऽब्धमजरं तस्यामरं तद् वपुः ॥ १९१ ॥

अहोकरिकलाजगोमयनदीक्षेत्रादिसुक्षिः समैः

पूर्णायामसिताननेन विहितद्रोण्यां सुवर्णाक्षिपाय(?) ।

संस्थाप्य त्रिफलाम्बुभिः प्रतिदिनं संसिध्य निष्कत्रयं

तच्छुद्धानि सुपेचितानि पयसा पानेन मृत्युं जवेत् ॥ १९२ ॥

एवं क्षकिविजृम्भितेन विसरक्षिष्वर्णसद्यःआत्मकं

विषं युक्तविधानदैवतमया मन्त्राः स्वतन्त्रोदिताः ।

रक्षार्थं जगतां गरग्रहरुचां ध्वंसो रिपूणां क्रमा-

द्वेष्टानक्षिणेन नर्म च मुषां जैत्रं च सन्दक्षितम् ॥ १९३ ॥

इति श्रीमदीशानकिण्डुखेपपद्धती तन्त्रकारे मन्त्रपादे  
पुत्रवैत्रकर्मादिविधिषष्ठको द्विपञ्चासः ।

इति मन्त्रपादो द्वितीयः समाप्तः ।

समाप्तं च पूर्णार्थम् ।

शुभं भूयात् ।



**ASIATIC SOCIETY.**

